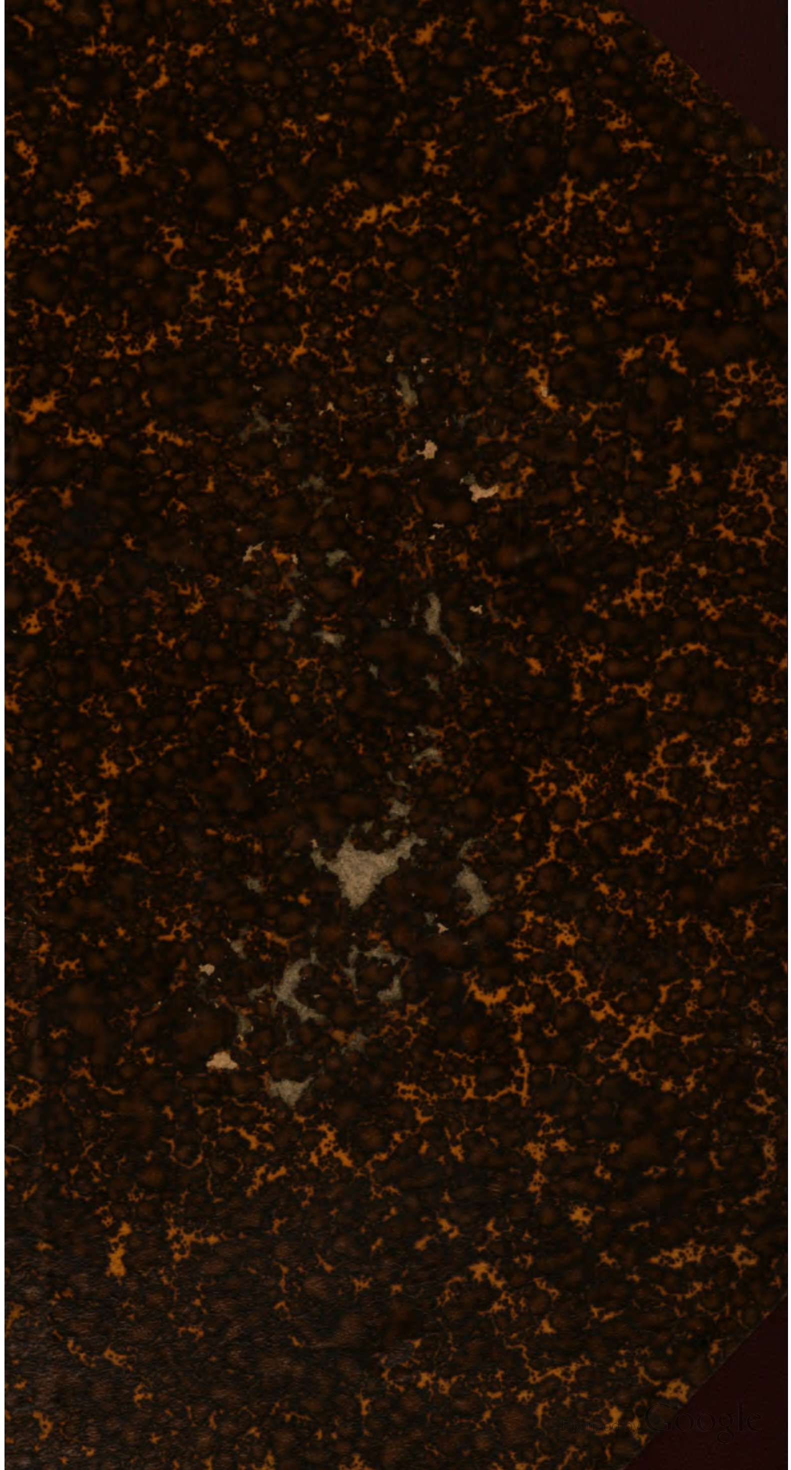

DÖNTVÉNYTÁR.

A

MAGYAR KIR. CURIA

SEMMITŐSZÉKI

ÉS

LEGFŐBB ITÉLŐSZÉKI OSZTÁLYÁNAK

ELVI JELENTŐSÉGŰ

HATÁROZATAI.

GYŰJTÖTTÉK:

Dr. DÁRDAY SÁNDOR,
A „Jogt. Közlöny" szerkesztője.

Dr. GALLU JÓZSEF,
kir. it. táblai biró.

SZENICZEY GUSZTÁV és **ZLINSZKY IMRE,**
ny. kir. váltófeltörvényszéki biró. királyi táblai pótbiró.

VII. FOLYAM.

PEST, 1873.
KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.

Rec. June 15, 1903.

Pest, 1873. Nyomatott Heckenast Gusztávnál.

527.

Váltó ügyekben Pesten a pesti ker. s váltótszék, Pesten kivül pedig a kir. tszékek, mint váltóbiróságok, illetékesek arra, hogy a külföldi kereskedelmi s váltóbiróságoknak ingókra vezetendő váltó végrehajtás iránti megkereséseit foganatositsák, más birósághoz intézett megkeresés ezen biróság által az illetékes váltóbirósághoz hivatalból átteendő.

(1872. május 15-én 4751. sz. a. kelt határozat.)

F. J. felperesnek, B. Péter alperes ellen, 11 ft 90 kr. s járulékai iránti váltóvégrehajtási ügyében, azon birói illetőségig összeütközés elintézése végett, mely a pesti kir. tszék, és a Pest belvárosi kir. járásbiróság közt az által támadt, hogy a pesti kir. tszék jelen 300 fton alóli ügyben leendő eljárást sommásbiróság illetőségéhez tartozónak tartván, a bécsi cs. kir. kereskedelmi tszék végrehajtási megkeresvényét a végrehajtás foganatositása végett a Pest belvárosi kir. járásbirósághoz áttette, ezen kir. járásbiróság pedig azon indokból, hogy az eddig fenállott gyakorlat szerint tszék tszéket, járásbiróság járásbiróságot keresett meg, a bécsi cs. kir. kereskedelmi tszék megkeresésének foganatositása a megkeresett pesti kir. tszék illetőségéhez tartozik az iratokat illetékes intézkedés végett a pesti kir. tszékhez visszaküldötte;

a m. kir. semmitőszék következő rendelvényt adott ki: tekintve, hogy a végrehajtás a bécsi cs. kir. kereskedelmi tör-

vényszék által váltó alapján egyedül ingóságokra lett elrendelve;

tekintve továbbá, hogy a váltói végrehajtás azon esetben, midőn az ingó vagyon a pesti kir. kereskedelmi tszék területén van, a váltóvégrehajtási szabályok 8. 45. és 70. §-ai rendeletéhez képest, valamint a pesti kir. kereskedelmi tszék saját határozatai, ugy a külföldi váltóbiróságok megkeresése folytán is a pesti kir. kereskedelmi tszék által foganatositandó; az iratok rekesztése mellett utasittatik, hogy azokat a bécsi cs. kir. kereskedelmi törvényszék által megrendelt végrehajtás foganatositása végett a pesti királyi kereskedelmi törvényszékhez tegye át.

528.

Kisajátitási ügyekben, a semmiségi panasz beadása tekintetéből szorgalmazott igazolás kivételével, igazolásnak helye nincs.

(1872. május hó 23-án 5050. sz. a. kelt határozat.)

B. Elek ügyvéd által képviselt m. keleti vasuttársulatnak báró B. Dániel és Sz. Lajos elleni, a karácsonfalvi kisajátitási eljárásra vonatkozó igazolási ügyében Alsó-Fehérmegye fenállott nagy-enyedi tszéke, 1871. decz. 19-én 5813. sz. a. hozott végzésével az igazolási kérvényt, mint olyat, melynek a kisajátitási kártalanitási eljárásnál helye nem lehet, hivatalból visszautasitotta, s nevezett vasuttársulatnak ezen végzés ellen intézett 23/872. számu semmiségi panaszát 1872. febr. hó 19-ről 23. sz. a. kelt végzésével mint elkésettet hasonlólag hivatalból visszautasitotta, mi ellen ezen társulat ujabban február 27-én 1165. sz. a. semmiségi panaszt adott be. Ez utóbbi semmiségi panaszban felhozatott, hogy a 23/872. számu visszautasitott semmiségi panasz, a hiteles másolatban csatolt postai téritvény szerint január 4-én adatott Kolozsvárt postára, annak tehát 5-én Nagy-Enyeden kellett lennie, s csak feltünő gondatlan és hanyag kezelésnek tulajdonitható az, hogy a semmiségi panasz csak 6-án lett beigtatva, a mi panaszló hátrányára nem lehet; de ezenkivül az 1871. évi LXIII. t. cz. 3. §. értelmében a beállott szünet folytán semm. panaszát, miután az előbbi tszék végzése január

2-án kézbesittetett február 2-áig, mikor beadhadta volna, tehát el nem késett, de nem késett el azért is, mert a kisajátitási 1868. LV. t. cz. 58. §-a csak az érdemleges határozatokra vonatkozik, s csak ezekre nézve állapitja meg, hogy a semmiségi panasz 3 nap alatt adandó be, minden egyéb végzéseknél, minő a fenforgó végzés is, mely érdemlegesnek épen nem nevezhető, a ptr. szabályai szerinti határidő áll nyitva, tehát a 311., 298. és 297. §§-ok szerint 15 napi határidő;

mindezeknél fogva a 23/872. számu semmiségi panasz elkésettnek nem vehető, annak visszautasitása tehát helytelen.

A 23/872. sz. alatti semmiségi panaszban pedig a következők hozatnak fel:

A kisajátitási eljárás, mihelyt a békés kiegyenlités a közigazgatási hatóság előtt létre nem jött, s az ügyiratok a kártalanitási eljárás meginditása végett a tszékhez áttétetnek, peressé vált, az pedig, hogy rendes vagy rendkivüli peres eljárás-e — mit sem változtat az eljárási szabályokra nézve, hanem a ptr. szabályai veendők zsinórmértékül s a mennyiben a kisajátitási törvény részletesen külön intézkedést nem tesz, a ptr. szerint kell eljárni, a kisajátitási törvény 59. és 69. §-ai egész világosan a ptr. szabályaira hivatkoznak, s a felmerülő peres kérdéseket a prts-ban szabályzott jegyzőkönyvi tárgyalás utján rendelik elintéztetni.

Minthogy pedig, a ptr. 306. §. szerint igazolásnak az elmulasztott határnak miatt helye van, ezt a kisajátitásnál is meg kell engedni s ekként a tszék helytelenül magyarázza a törvényt, midőn ellenkezőt állit; végül az 1868. évi 55. t. cz. 55. §-a helytelenül lett a tszék által alkalmazva, mert az csak semmiségi panaszra vonatkozik, s megengedi a semmiségi panaszt oly esetekben, midőn az ezen törvényczikkben meghatározott eljárási formák lettek megsértve, vagy az érdemleges határozat hozatala alkalmával a polg. törvk. rdtás szabályai lettek mellőzve, tehát mindkét esetben, ha a biróság eljárása miatt van valamelyik félnek oka panaszkodni, de jelen esetben ellenkezőleg áll a dolog, mert nem a biró, hanem maga a fél mulasztása kerestetik orvosoltatni, ezt pedig semmiségi panasz utján elérni nem lehet, hanem erre nézve csak az igazolás jogorvoslata maradt fen, az elsőbiróság pedig, a ptr. 31. §-a szerint csak az elkésve beadott igazolási kérvényt utasithatja vissza, azt azonban, hogy a jelen

igazolási kérvény elkésett volna, a biróság nem is állitja, de az iratok szerint elkésés egyátalában fen sem forog.

Kéri tehát a végzés megsemmisitése mellett az elsőbiróságot utasitani, hogy az igazolási kérvény felett, tárgyalást tüzzön ki. A semmiségi panaszban a 297. §. egyik pontjára sem történik hivatkozás.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék az 1872. évi 23. sz. alatti végzést, tekintve, miszerint az azzal visszautasitott semt miségi panasz, az 1871. évi 68. t. cz. által rendelt törvényszünefolytán f. év január 6-án idejekorán lett beadva, miután a megtámadásának tárgyát képező végzés kézbesitése ugyanazon hó 2-án történt: a polg. t. r. 297. §. 1) pontja alapján megsemmisitette.

Ellenben az e szerint elfogadott s érdemében megvizsgált semmiségi panaszt elvetette;

mert azonfelül, hogy a meghivott feleknek elmaradása a szabályszerüen teljesitett becslési eljárás ismétlésének a ptr. 215. és 219. §-ai szerint sem szolgálhat okul, a kisajátitási eljárás külön törvény által lévén szabályozva, arra nézve a ptrtás átalános szabályai csak annyiban alkalmazhatók, mennyiben az 1868. 55. t.-czikkben azok valamelyikére egyenes hivatkozás történik.

Minthogy pedig ezen törvényczikkben olyan tétel, mely a ptrtásban a peres ügyekre vonatkozólag (309. és 308. §§.) szabályozott igazolási eljárásra utalna, nemcsak nem létezik, hanem ellenkezőleg annak 58. és 59. §-ai szerint kisajátitási ügyekben csak az eljárási formák megsértése miatti semmiségi panasznak van helye, a 42. és 50. §-ai értelmében pedig az érdeklettek elmaradása a kártalanitás feletti érdemleges határozat hozatalát nem gátolhatja, hanem a meg nem jelent fél, azon jogvélelem alá esik, hogy a távollétében megejtett eljárásba megnyugszik: mindezeknél fogva panaszló társulatnak ez esetben törvény által meg nem engedett igazolási kérvénye az elsőfolyamodásu biró által helyesen lett hivatalból visszautasitva.

529.

Azon körülmény, hogy valamely birói határozat hozatalánál több biró vett részt, mint a törvényben előirva van, a ptr. 297. §. 9. pontja alá eső és e szerint hivatalból figyelembe veendő semmiséget képez.

(1872. jul. hó 28. 8164. sz. a. teljes ülési megállapodás folytán kiadott határozat.)

M. Mária mint kiskoru Amália leánya term. és törv. gyámjának és felperesnek, F. szül. K. Anna alperes ellen, 420 ft tőke és járulékai iránt Sárosmegye fenállott tszéke előtt inditott rendes perében az eperjesi kir. tszék itéletét 1872. évi május hó 16-án 1622. sz. a. hat biróból álló tanácsban hozta meg, ez ellen az alperes által közbenvetett felebbezés, s a pesti kir. tábla által a ptr. 297. §. 9. pontja, ugy a 304. §. alapján hivatalból tett felterjesztés folytán;

a m. kir. Curia, mint semmitőszék — következőkép határozott:

Tekintve, hogy az 1870. évi XIV. t. cz. 1. és 2. §-ai világosan azt rendelik, miszerint az ügyek felülvizsgálatánál a feltszéki tanácsoknak akként kell alakitva lenniök, hogy a szavazó birák száma rendszerint kettővel nagyobb legyen, mint azon biróságnál volt, melynek határozata képezi a felülvizsgálat tárgyát, s hogy különösen a kir. táblák az elsőfolyamodásu tszékektől felebbezett ügyekben öt biróból alakitott tanácsban tartozik határozni;

tekintve, hogy a törvény fenebbi határozott rendelkezéséből önként következik, miszerint az elsőfolyamodásu tszékeknél is az itélőbirák száma sem nagyobb, sem pedig kisebb nem lehet, mert azt a ptr. 5. §-a rendeli, — miután különben a törvényhozás azon nyilt czélja, hogy a kisebb tanácsok határozatai mindenkor nagyobb tanácsok által felülvizsgáltassanak, s hogy az igazság kiszolgáltatása körül az egyöntetüség behozassék és fentartassék, érvényesithető nem lenne;

tekintve továbbá, miként az 1871. évi 31. t. cz. 10. §-a a ptr. emlitett 5. §-ának a szavazók száma iránt tett rendelkezését a bünügyekre nézve is, — melyeknél életbe vágó nagy fontosságuknál fogva minden ingadozás mellőzése elutasithatlanul

szükséges, kiterjeszti, az ugyanazon t. cz. 24-dik szakasza pedig a polgári ügyekkel rokon természetü telekkönyvi ügyekre nézve kötelezőleg kimondja, miszerint az utóbb nevezettek elsőbiróságilag három tagu tanácsban intézendők el;

s tekintettel végtére arra is, hogy a kir. birósági szervezésnek életbelépte folytán a törvényhatósági biróságoknál fenállott minden eltérő szokás és gyakorlat végképen megszünt;

miután a szótöbbséggel létrejött fenforgó itélet hozatalakor az elsőfolyamodásu tszék nem volt a ptr. 5. §. szabálya szerint alakitva, mennyiben a tanácskozásban és szavazásban az elnökön kivül két biró helyett hat biró vett részt; ugyanazon, az eperjesi kir. tszék által 1872. évi márcz. 16-án, 1622. sz. a. hozott itélet a ptr. 297. §. 9. pontja alapján és a 304. §. alkalmazásával hivatalból megsemmisittetik, és az eljáró elsőfolyamodásu tszék utasittatik, hogy a törvénynek megfelelőleg alakitandó tanácsülésben az ügyet ujonnan vegye fel és uj itélettel lássa el.

530.

Miután a királyi törvényszékek illetékessége az 1871. évi XXXI. tczik 18. §-a által az urbéri, tagositási és arányositási ügyekre is kiterjesztetett, s e szerint ugyanazon birtokbiróság itél az urbéri és a polgári ügyekben, a törvényszék illetősége ellen az ügy természete miatt emelt kifogásnak helye nincs, de miután urbéri ügyekben külön eljárás létezik, azon kifogás, hogy az ügy urbéri utra tartozik, s ekként urbéri eljárás szerint intézendő el, valamint az eme kifogás felett hozott határozat ellen a törvényszabta jogorvoslatok érvényesíthetők.

(1872 junius 27-én 6838 sz. a. kelt határozat.)

F. Ferencz ügyvéd által képviselt F. Ferencz felperesnek, G. Miklós ügyvéd által védett D. Juon és D. Militon alperesek ellen, ingatlanok tulajdonjoga elismerése és azok átadása iránti rendes perében, Alsó-Fehérmegye nagy-enyedi törvényszéke

1871. okt. 10-én 3411. sz. a. hozott végzésével, alperesek által a biróság illetősége ellen kellő időben beadott kifogásoknak a szept. 4-én megtartott külön jegyzőkönyvi tárgyalás alapján helyt nem adott, és a per felvételére ujabb határidőt tüzött ki; alperesek ezen végzés ellen 1871. okt. 23-án 5171. sz. a. semmiségi panaszszal éltek, mert kifogásaikat a tárgyalás rendén bebizonyitották, hogy a követelt földek urbéri természetüek és annak bebizonyitására, miszerint még néhai atyjuk a kertet beültette és bekeritette, tehát tettlegesen is birta, D. életében is tanukra hivatkoztak, ugy arra nézve is, hogy D. csak a regulativa puncta szerint használta a szóban lévő kertet és szántotta, mint az urbéri állomány részét, de a biróság azt tekintetbe nem vette, és tanuikat ki nem hallgatta.

Az elutasitó végzés állapittatik a jószág conscriptiójára, de az nem készült a felek közbenjöttével és nem lévén hitelesitve, bizonyitó erővel sem bir, és épen azért nem zárja ki az ellenbizonyitékot, melyet ők nyujtottak az által, hogy atyjuk a per tárgyát a felszabadulásig birta, mely tény körülmények megbirálása kétségen kivül csak az urbéri törvényszék illetősége alá esik. A polgári biróság illetéktelensége ugy a kereset, mint a kifogás és a tárgyalás szerint nyilvános lévén; kérik a végzést megsemmisiteni és a polgári biróság illetőségét leszállitani.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék a semmiségi panaszt elvetette;

mert a kereset ingatlan vagyon iránt tulajdonjog czimén indittatván, és birtok perekben a ptr. 18 és 42. §-ai szerint a biróságot azon törvényszék lévén hivatva gyakorolni, melynek területén a keresetbe vett ingatlan vagyon fekszik, a törvényszék alperes kifogásának elvetése mellett helyesen állapitotta meg illetőségét; és mert ha alperesnek azon kifogása állana is, miszerint a keresetbe vett ingatlan urbéri természetü lenne, és ennélfogva a további eljárás folyamában előadandókból kitünnék, hogy pertárgyára az urbéri törvény s eljárás alkalmazható, tekintve, hogy az 1871. evi XXXI. t. cz. 18. §. e) pontja szerint az urbéri ügyek is most már a kir. törvényszékek hatásköréhez tartoznak, a nagy-enyedi kir. törvényszék ez esetben is illetékes, miért a ptr. 297. §. egyik pontja alá sem vonható, a semmiségi panaszt elvetni kellett.

531.

Az alkusz dij, valamint minden teljesitett munka után, szerződés vagy törvény értelmében járó dijak iránti keresetek a 93. §. k) pontja alapján sommás eljárás alá tartoznak.

(1872. jun. hó 5-én 5607. sz. a. kelt határozat)

L. Mór ügyvéd felperesnek, H. Vendel alperes ellen 760 frt. alkuszdij s járulékai iránti perében a znyio-váraljai kir. járásbiróság 1001/72. sz. a. kelt végzésével felperest keresetével, minthogy a 300 frtot túl haladja, s a 93. §-nak sem k) pontja, sem más pontja alá nem sorolható, alperes kifogása folytán a rendes perutra utasitotta; felperes ezen végzés ellen 1126. sz. a. semmiségi panaszszal élt; mert a tárgyalási jegyzőkönyvben felhozott érveken kivül, a semmitőszéknek 9874/71. sz. alatti határozata szerint, a szolgálati, munkabér s dij czimén alapuló kereset, a ptr. 93. §. k) pontja értelmében sommás eljárás alá tartozik; mert a jogi minőség s jogczim a keresethez A. B. alatt csatolt s alperes által sem tagadott okmányok által igazoltatik; mert az alkudij, munka s szolgálati bért s dijt foglalván magában, a ptr. 93. §. k) pontja alá tartozik, s eként a biróság a kereset visszautasitása által a ptr. 297. §. 5. pontjában érintett semmiséget követte el; kéri a végzés megsemmisitését, s az eljáró kir. járásbiróságot a felszámitott költségek megtéritése mellett uj tárgyalási határidő kitüzésére s érdembeni itélet hozatalra utasitani.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék a neheztelt s folyó év april hó 25-én 1001. sz. a. kelt végzést a p. t. r. 297. §. 6. pontja alapján megsemmisitette, s a kir. járásbiróságot szabályszerü további eljárásra utasitotta;

mert a kereset szolgálati dij czimén van meginditva, ily keresetek pedig, a p. t. r. 93. §. k) pontja értelmében sommás eljárás alá tartoznak, a kir. járásbiróság tehát a p. t. r. 297. §. 5. pontjában jelzett semmiséget követte el, midőn neheztelt végzésében felperest jelen keresetével a rendes perutra utasitotta.

532.

Az elsőbiróság az elkésett semmiségi panaszt visszautasitó végzés ellen csak a szintén elkésetten beérkezett semmiségi panaszt utasithatja vissza hivatalból, a törvényes időben beadottat azonban felterjeszteni köteles.

(1872. jun. 27. 6656. sz. a. kelt határozat.)

J. János felperesnek, K. Ilona férj. T. Gáborné alperes ellen, 40 frt. s járulékai iránt inditott perében, a hadházi kir. járásbiróság által 1872. évi april 16-án 435 sz. a. hozott végzés ellen, mely által az itélet kihirdetésre a felek megidéztettek, felperes 1872. ápril 23-án 510. sz. a. semmiségi panaszszal élt, az ezt visszautasitó, 1872. ápril 25-én 510. sz. a. hozott végzés ellen, felperes 1872. máj. 2-án 565. sz. a. ujból semmiségi panaszt adatt be, de ez is visszautasittatván, felperes 1872. máj. 30-án 691. sz. a. hasonlólag ujabban semmiségi panaszszal élt. Az 510/872. számu semmiségi panaszában azt hozta fel, hogy az itélet nem kézbesittetvén, jogerőre nem emelkedott. Az 565, számu semm. panaszában, hogy a ptr. 298. §. értelmében semmis, semmiségi panasza vissza nem utasitható. A 691. számu semmiségi panaszban, hogy a semmitőszék döntvénye szerint az elkésés miatt visszautasitó végzés elleni semmiségi panasz is vizsgálat alá vétetik.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék következőkép határozott:

Tekintve, hogy a polg. törvk. rendt. 282. §. szerint az elsőbiróság egyedül a törvényes határidő eltelte után beadott semmiségi panaszt utasithatja vissza, a kellő időben beérkezett semmiségi panaszt pedig a ptr. 301. §. értelmében mindenesetre felterjeszteni tartozik, — az 1872. évi május 21-én 565. sz. a. kelt, az 510. sz. a. végzés ellen emelt semmiségi panaszt visszautasitó végzés, a ptr. 297. §. 1. pontja alapján megsemmisittetik ugyan, azonban az emlitett 510. sz. a. beadott semmiségi panasz hivatalból visszautasittatik; mert a 435. sz. a. kelt, a biróság székhelyén lakó felperesnek 1872. évi ápril 23. beadott és a ptrs 297. §. 1. pontjára fektetett semmiségi panasza az elsőbiró-

ság által a ptrs 298. §. a) pontjára való tekintettel helyesen lett mint elkésetten benyujtott, a 282. §. szerint hivatalból visszautasitva, ily visszautasitó végzés ellen pedig az idézett §. második bekezdése szerint felebbvitelnek nincs helye.

533.

A birtokháboritási keresetek a polgári biróság illetékessége alá tartozván, a fenálló korcsmajog gyakorlatának kiterjesztése, illetőleg megháboritása miatt inditott birtokháboritási keresetek is a polg. biróság elbirálása alá esnek, az ügy érdemét képezvén azon kérdés eldöntése, hogy forog-e fenn birtokháboritás vagy sem?

(1872. junius hó 27-én. 6328. sz. a. kelt határozat).

B. Miklós ügyvéd által képviselt St. Juon és társának, M. Demianu és társa elleni birtokháboritási ügyében Alsó-Fehérmegye volt gyulafehérvári egyes birósága, 1871. évi julius 3-án 1492. sz. a. kihirdetett végzésével felpereseket birói illetéktelenség miatt keresetüktől elutasitotta, nevezett felperesek ezen végzés ellen 1871. év julius 13-án 1555. sz. a. irásban indokolt semmiségi panaszszal éltek.

Az ügy állása a következő: S. községében a korcsmálási jogot a szász-sebesi tanács, a szék, ők és Sz. István, illetőleg örökösei két külön korcsmában már régi idők óta gyakorolják. Történt, hogy felperesek 1870. évben Sz. István örököseitől a korcsmálási jogot 10 évre bérbe vették, s 1871. év január 1-én annak birtokába lépvén, azt 1871. márczius 5-ig háboritlanul gyakorolták is, a midőn M. Demianu és M. Stefan, kik a másik korcsmát fentnevezett szász-sebesi tanácstól bérben tartják, egy harmadiknál, t. i. C. Juonnál, egy második korcsmát nyitottak, neze tett által felpereseket korcsmálási jogukban megháboritották.

A tárgyalásnál alperesek kifogást tettek a birói illetékesség ellen, mert az 1854. évi junius 24-én kelt nyilt parancs 31. §. értelmében, nem különben az 1859. deczember 20-án kelt ipartörvény 28. és 29. §§. és az 1858. deczember 30-án 36,666. sz. a. miniszteri rendelet értelmében azon kérdés felett, vajjon a

korcsmálási jog és annak mi terjedelmébeni használhatása kit illet? a politikai, illetőleg a közigazgatási hatóságok illetőségéhez tartozik, s kérték felpereseket keresetükkel elutasitani.

Mire felperesek részéről megjegyeztetik, miszerint mindenesetre a korcsmálási jog szabályozása, illetőleg arányositása s az 1848 előtti státusquo fentartása tekintetében, a politikai hatóságok illetékesek, de jelen esetben, a hol mind 1848-ig, mind azután egész 1871. évi márczius 5-ig csak is két helyen gyakoroltatott a korcsmálási jog, s melynek bebizonyitására a keresetben bizonyitékok vannak ajánlva, a biróság illetékes; az illetőség elleni kifogást tehát elvetni kérték.

A semmiségi panasz indokaiban felhozatott, miszerint téves az elutasitó végzés indokolása, mert a hivatkozott urbéri patens III. fejezetében, jelesen 31. §-ában azt mondja, hogy a korcsmálási jog érvényben fog tartatni a volt földesurakra nézve azon terjedelemben, a mint az 1848 előtt használtatott, és hogy ezen 48 előtti statusquo fentartására nézve a politikai hatóságok illetékesek. Igen, de jelen esetben más valami forog fen, mely a biróság illetőségéhez tartozik, t. i. háboritás a korcsmálási jog birtokában, mert panaszlók községében a korcsmajog szabályozva van.

A m. kir. Curia mint szemmitőszék:

a semmiségi panasznak helyt adott, az eljáró biróságnak megtámadott végzését a ptr. 297. §. 5. pontja alapján megsemmisitette, és ugyanazt jelen ügyben illetékesnek mondván ki, a tárgyalás folytatására és a kifejlendőkhez képest az ügy érdemében leendő határozat hozatalára utasitotta;

mert a kereset birtokháboritás miatt indittatván, az a ptr. 93. §. i. pontja szerint sommás eljárás alá, és igy a sommás biróság illetőségéhez tartozik; az pedig, vajjon felperes helyesen inditotta-e keresetét és annak alapján alperes elmarasztalható-e, az ügy érdeméhez tartozván, mely itélet által eldöntendő, a semmiségi panasznak helyt adni és a kir. járásbiróság illetőségének megállapitása mellett azt további szabályszerü eljárásra és itélethozatalra utasitani kellett.

534.

Az, hogy az árverési feltételek a végrehajtást szenvedö félnek, vagy egyik jelzálogos hitelezönek nem kézbesittettek, semmiségi okul nem szolgálhat.

(1872. junius hó 25-én 6729. sz. a. kelt teljes-ülési határozat).

K. Lajosnak, K. Gábor elleni 5200 frt s járulékai iránti végrehajtási ügyében az egri k. telekkönyvi tvsz., Hevesmegye feloszlatott telekkönyi tvszéke által, t.-füredi 440. sz. tlkj. A + 1—14 és a p.-kócsi 2. sz. tlkj. A + 1—2 h. r. sz. a. jelelt fekvőségekből alperes K. Gábort illető $^1/_{16}$ részre elrendelt árverés megtartására f. évi febr. hó 10-én 431. sz. a. kelt végzésével határnapot tüzött ki, alperes mindkét végzés ellen f. é. márcz. 5-én 1300. sz. a. a semmiségi panaszszal élt, indokul a következőket hozván fel:

mert a ptr. 437. §. értelmében a 10,000 frtnál többre becsült ingatlanok árverésére, a hirdetmény kifüggesztésétől számitandó 60 napi határidő utánra tüzendő ki az árverési határnap, már pedig, a f. évi február 10-én kelt végzéssel, az első árverés megtartása f. é. márczius 21-én, s igy 40 napra tüzetett ki, holott az árverendő vagyon becsértéke 137,503 frt 32 kr;

mert végrehajtató árverési folyamodványában, a ptr. 428. §. értelmében, az árverezendő vagyon becsértékét igazoló okmányt be nem mutatta, legalább a panaszlónak kézbesitett másod példányhoz nem volt csatolva;

mert az árverezni szándéklóktól 1375 frt $33^1/_2$ kr bánatpénz kivántatik, holott a bánatpénz 860 frt lenne, miután a 137,503 frt 32 krra becsült ingatlan $^1/_{16}$ részének árverése kéretett elrendeltetni;

mert az árverelők versenye nemcsak a nagy bánatpénz letétele, hanem az által is nehezittetett, hogy az árverés alkalmával az egész vételár egy harmada azonnal, másik két harmada pedig három-három havi időközben lesz kifizetendő.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette;

mert annak tekintetbe vételével, hogy az elárverezendő birtokrész becsára csak 8593 frt 95 krban van megállapitva, az árverési határidők kitüzése tekintetében a ptr. 437. szabálya nem lett megsértve;

mert a ptr. 432. §. szerint a marasztalt fél csak az árverési végzésről értesitendő, ellenben az árverési feltételek a biróságnál megtartandók, s az érdeklettek által ott betekinthetők; s mert az emlitett feltételek ellen az orvoslat első vonalban észrevételek előterjesztése által levén keresendő (ptr. 431. §.); e szerint azok, semmiségi panasz utján közvetlen leendő megtámadásnak tárgyát nem képezik.

536.

Az iparosok és segédjeik vagy tanonczaik közt felmerülő, az 1872. évi VIII. czikk 98. §-ában felemlitett peres ügyek első sorban az iparhatóságnál levén megindítandók, ennek mellőzésével egyenesen a rendes birói hatóságnál folyamatba tett ilynemű kereset visszautasitandó.

(1872. julius hó 31-én 8475. sz. a. kelt határozat).

Cs. Atzkó felperesnek, Z. Róbert alperes ellen 57 frt 60 kr s járulékai iránti sommás perében, az ujvidéki kir. járásbiróság, 1872. évi május hó 27-én 1450. sz. alatt hozott végzésével, felperest keresetével azon okból, mivel ezen kereset az iparos és munkása közötti viszonyból eredvén, melynek elbirálására az 1872. évi ipartörvény 98. §. értelmében, az iparhatóság van hivatva, az iparhatóság elé utasitotta, mely végzés ellen felperes a kihirdetés alkalmával semmiségi panaszszal élt.

Felperes, alperes mint husvágó legény ellen inditotta a keresetet, előadván: hogy a kapitányi hivatalban alperes tartozását elismerte, de fizetni vonakodik.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette;

mert az 1872. VIII. t. cz. foglalt ipartörvény 98. §. rendeletéhez képest, minden az iparosok és tanonczok között felme-

rülő peres kérdések, melyek a munka vagy tanviszony megkezdésére, folytatására vagy megszüntetésére, annak tartama alatt fenálló kötelezettségekre, ugy a munka vagy tanviszony megszünéséből keletkező kártéritési követelésekre vonatkoznak, az iparbizottság vagy iparhatóság által minden felebbezés kizárásával eldöntendők levén, és a meg nem elégedő félnek csak a rendes kereset és törvény rendes utja tartatván fen, a törv. ezen rendelkezéséből következik, hogy hasontermészetü keresetek, melyek sorába a kérdéses kereset is tartozik, előzetesen és a birói eljárás meginditása előtt a felhivott törvény értelmében érvényesitendők, minélfogva az eljáró elsőbiróságnak felperest az iparhatósághoz utasitó végzés megsemmisitendő nem volt.

536.

Végrehajtás megszüntetése, vagy korlátozása iránti keresetnél, sem annak beadási határideje, sem a kereset felett kitüzött tárgyalási határnap elmulasztása miatt igazolásnak helye nincs.

(1872. julius hó 18-án 7284. sz. a. k. hat.)

R. Bernát javára B. Oszkár ellen foganatositott végrehajtás ellen, ez utóbbi 1871. nov. 3-án felvett jegyzőkönyv szerint korlátozási keresetet adott be, s miután ennek következtében 1871. év nov. 23-án kitüzött tárgyaláson meg nem jelent, igazolással élt, melyben előadja, hogy a ·/. alatti orvosi bizonyitvány szerint a tárgyaláson meg nem jelenhetett, az 1871. évi decz. 14-re kitüzött tárgyaláson felperes az igazolás megadását ellenezte, mivel a korlátozási kereset érdemében már határozat hozatott, melyellen a ptr. 374. §-a szerint további perorvoslatnak helye nincs.

Különben tagadja, hogy alperes a tárgyalási határnapon beteg volt, a becsatolt bizonyitvány mint magán jellegü okmány figyelembe nem jöhet.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék;

a semmiségi panaszt elvetette; mert a végrehajtás korlátozása vagy felfüggesztése iránti kereset folytán hozott végzés ellenében a ptr. 374. §. szerint minden perorvoslat, következő-

leg a ptr. hatodik czime alatt a perorvoslatok során előforduló és perorvoslatnak tekintendő igazolási kérelem is kizáratván, ez utóbbi már az eljáró szolgabirói biróság által a 313. §. szerint hivatalból visszautasitandó lett volna, miért is az elsőbiróság az által, hogy a kérelmet, habár hivatalból, vissza nem utasitotta, de annak a tárgyalás folytán helyt nem adott, semmiségre okot adó szabálytalanságot el nem követett, és igy az alaptalan semmiségi panasz elvetendő volt.

537.

Magánkövetelés lefoglalása esetében is, az igények bejelentésére való hirdetmény kibocsátása szükséges.

(1872. julius hó 18-án 8004. sz. a. kelt határozat.)

W. L. S. felperesnek, Th. Ferencz és társai alperesek elleni árverési ügyében, a lugosi kir. tszék, f. évi ápril 29-én 771. sz. a. hozott végzésével, az ugyanazon évi nov. 16-án lefoglalt, s alpereseket cselekvőleg, K. Eduárd és nejét pedig szenvedőleg illető 6000 ftnyi tőke, követelés s kamatainak nyilvános árverés utján leendő eladatását elrendelte s e végből határidőül f. évi május 16-át tüzte ki, mely végzés ellen alperesek f. évi május 3-án 3906. szám alatt semmiségi panaszszal éltek:

mert a végzés hézagos, miután nincs benne, hogy kinek javára rendeltetik el az árverés, s mily összeg erejéig. 2-or a végzésben nincs felemlitve, hogy a 6000 ftos követelésről kötelezvény kiállitva van-e? hogy hol van az okirat, hogy feljegyeztetett-e az okiratra a végrehajtási záradék? Pedig ezen okirat meg van, másnál kézi zálogban; 3-or felperes elismeri, hogy ezen követelés III. r. alperesé, ez pedig az egyezség szerint (5 p.) csak a peruli puszta jövedelméből köteles fizetni, ki 800 ftot le is fizetett 1871. évben, az idén pedig még termés nem volt; 4) a végzésben végrehajtó nincs kiküldve, a tszék pedig maga nem árverélhet; mert igény hirdetés nem történt, a ptr. 403. §-a ellenére igen rövid határidő tüzetett ki.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, — a semmiségi panasznak helyt adván a neheztelt végzést a prtdtás 297. §. 1

pontja alapján megsemmisitette, s a kir. tszéket szabályszerü eljárásra utasitotta;

mert a prtdtás 464. §-a szerint ingóságok lefoglalása esetén azok minőségére való tekintet nélkül a netáni igények bejelentésére határidő tüzendő, s az érintett §-ban jelzott eljárás követendő, s miután a kir. tszék a törvény ezen rendelkezését figyelmen kivül hagyta, a prdtás 297. §. 1. pontja alá eső semmiséget követett el.

538.

Azon esetben is, ha a m.-vásárhelyi kir. tábla területén az osztrák ált. ptkönyv 811. §-a alapján a hagyaték részére ügygonduok lett kinevezve. az idézés a ptr. 269. §-ának megfelelöleg hirqetmény által eszközlendö.

(1872. aug. hó 23-án 9313. szám alatt kelt határozat.)

Sz. György ügyvéd által képviselt B. Netti férj. P. Lászlóné felperernek, Sz. István hagyatéka mint alperes ellen 6 ft. 36 kr. és járulékai iránt inditott sommás perében a maros-vásárhelyi kir. járásbiróság, f. év junius 6-án 2069. szám alatt kelt végzésével, a tárgyalási határnapot aug. 24-ére tüzte ki, Sz. István hagyatéka részére gondnokul D. János ügyvédet kinevezte, és felperesi képviselőnek meghagyta, hogy az idézési hirdetmény iktatási diját 4 ft. 47 krban fizesse be, mivel ha a hirdetmény kellő időben közzé nem fog tétetni, a tárgyalás sem fog megtartatni; felperes ezen végzés ellen julius 9-én 2816 sz. a. semmiségi panaszt adott be;

mert a ptr. 269. §-a szerint hirdetmény általi idézésnek csak azon esetekben van helye, melyekre nézve ezt a ptr. 268. §-a rendeli, — ezen esetek közé azonban a jelenlegi nem sorolható; mert jelen esetben a hagyatéknak holléte igen jól tudatik, s ekként a hirdetményi idézésnek semmi czélja nem lehet, a kinevezett hagyatéki gondnoknak teendője levén a védelemre szükséges adatokat megszerezni; mert a járásbiróság a felperesi kérelmén tulterjeszkedett, midőn a tárgyalás megtartását attól teszi függővé, hogy a hirdetményi dij meg fog-e fizettetni vagy sem.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, — a semmisegi panaszt elvetette;

mert az osztrák ált. ptkönyv csak is azon kivételes esetet határozza meg, melyben a ptr. 268. §-ának keretén kivül is ügygondnok kinevezésének helye lehet, az e körüli eljárás azonban mint az alaki jogra tartozó nem az emlitett ptkönyv, hanem a ptr. által levén szabályozva, a kir. járásbiróság az által, hogy a ptr. 269. §-ának rendeletéhoz képest az ügygondnok kinevezése alkalmával egyuttal hirdetmény kibocsátását rendelte, s felperest a hirdetmény közlésére szükséges előleg lefizetésére kötelezte szabálytalanságot el nem követett; helyesen jegyezvén meg, hogy az előleg be nem fizetése s ekként a hirdetmény közlésének elmaradása esetében a tárgyalás meg nem tartható, a hirdetmény czélja pedig az időközben biróság előtt netán nyilatkozott vagy nyilatkozandó örökösnek alkalmat adni, hogy a perfolyamba tételéről tudomást szerezzenek, s ha szükségesnek látják a hagyaték védelmét átvállalják, illetőleg gondnoknak utasitást adjanak, ez okból a semmiségi panasz alaptalannak találtatott.

539.

Az 580. §. szerinti hirdetményi eljárás meginditása végett beadott kérvénynek azon ingatlanok telekkönyvi kivonatával való felszerelésére, melyeknek, mint hagyatéki tárgyaknak, a magánuton létrejött osztály alapján leendő átadása kéretik, folyamodófél nem kötelezhető.

(1872. junius 20-án 6460. sz. a. kelt határozat.)

Végrendelt hátrahagyása nélkül elhalt idősb K. Mihály hegyközi lakos hagyatéka ügyében, K. Mihály a sopronmegyei fenállott p. tszéknél az iránt folyamodott, hogy az 580. §. szerinti hirdetményi eljárás megindittassék; a tszék azonban 1871. szept. 14-én 3783. sz. a. kelt végzésével a folyamodványt a hiteles telekkönyvi kivonattal leendő kiegészités végett visszaadatta, mi ellen folyamodó ugyanazon évi decz. 15-én 5502. sz. a. semmiségi panaszszal élt felhozván, hogy a ptrdtartásnak az örökösödési eljárásra vonatkozó része nem követeli ily ügyben a telekkönyvi kivonatoknak becsatolását, de ez egyrészről az

egyes hitelesitésekre rótt nem csekély bélyegilleték miatt felette költséges volna, másrészről pedig minthogy a telekkönyvi hatóság, nem önálló hivatal, hanem a tszéknek szakosztálya, ezen körülmény lehetségessé teszi azt, hogy a tszék a hozzá benyujtott folyamodványokban kijelölt birtokállag iránt a telekkönyvből betekintés utján teljes meggyőződést szerezhet, sőt ez hivatalból eszközlendő.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, — a semmiségi panasznak helyt adott, s tekintve, hogy a telekkönyvi kivonat becsatolását a ptr. 580. §. nem rendeli, a megtámadott végzést a ptr. 297. §. 22. pontja alapján megsemmisitette, a megyei tszék helyébe lépő kir. tszéket pedig a folyamodvány törvényszerü elintézésére utasitotta.

540.

A községi biráskodásnak helye nem lehet, ha a perben maga a községi biró fel, vagy alpereskénl van érdekelve.

(1872. évi junius hó 27-én 6912. sz. a. kelt határozat.)

O. Mihály ügyvéd által képviselt H. Gora felperesnek, M. Nicolae alperes ellen 7 ft 50 kr és járulékai iránti sommás perében a szász-régeni kir. járásbiróság, f. év april hó 26-án 2638. sz. a. kelt végzésével, a keresetet visszautasitotta, felperes ezen végzés ellen május 15-én 2909. sz. a. semmiségi panaszt adott be;

mert jelen esetben a ptr. 480. §-ának helye nem lehet, mivel alperes maga a községi biró, és igy nem lehet alperesbiró is, mert a községi jegyző és esküdt nem itélhetnek a községi biró ellen, ki alatt állanak.

Kéri a kereset tárgyalására a biróságot utasitani.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, a fenebbi végzést a ptr. 297. §. 1. pontja alapján megsemmisitette, s a kir. járásbiróságot a keresetlevél szabályszerü elintézésére utasitotta;

mert a kereset a községi biró ellen lévén intézve, ki az illető községi biróság egyik tagja, miután ez ügyben alperes a ptr. 56. §. a) pont szerint nem biráskodhatik, nélküle pedig az

illető községbeli biróság szabályszerüen nem alakulhat; más község birósága ellenben, mint a melynek területén a perei felek laknak a ptr. 475. §-a szerint, az ügyben hasonlólag biráskodhatik; ekkép a fenforgó kereset helytelenül lett a községbiróság elé utasitva, s ez okból a semmiségi panasznak helyt adni kellett.

541.

A ptr. 304. §-a alapján hivatalbóli felterjesztésnek és megsemmitésnek csak azon esetben lehet helye, ha valamelyik fél részéről a felebbezés törvényes időben és a törvény által megengedett esetben szabályszerüen lett közbevetve, minthogy ellenkező esetben a felebbviteli biróság által az ügy egyátalában felülvizsgálat alá nem vehető.

(1872. julius hó 9-én 7718. sz. a. k. határozat.)

M. Lajos s érdektársai, mint néhai özvegy Sz. Györgyné T. Julia örökösei felpereseknek, Sz. Elek, Zsigmond és László mint néhai Sz. György jogutódai alperesek ellen a mátészalkai 56. 58. és nyircsaholy 7. és 399. szám telekjegyzőkönyvek kiigazitása iránt Szatmármegye fenállott nagy-károly telekkönyvi tszéke előtt folyamatba tett perében az emlitett tszék 1870. évi febr. hó 26-án kelt 275. sz. alatti itéletével felpereseket keresetükkel elutasitotta, a pesti kir. itélőtábla pedig, 1871. évi május hó 30-án kelt 33794. sz. alatti végzésével, az eljáró tszék itéletét megváltoztatván, felpereseknek a telekjkönyvek kiigazitására irányzott keresetük érvényesitése iránti jogukat megállapitotta; a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék végre, az alperesek felfolyamodásával felérkezett iratokat hivatalból észrevett semmiségi eset folytán felterjesztette, megjegyezvén, miszerint tekintettel a ptr. 294. §-ára a másodbiróság határozata végzés alakjában felülviszgálatának tárgyát nem képezheti, s igy felperesek a másodbiróság eljárása folytán a felebb folyamodásilag kérelmezett felülvizsgálat jótékonyságától elzárva lettek.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék az iratok visszaküldése mellett a legfőbb itélőszéket értesitette, miszerint a kir. itélő-

tábla határozatát hivatalból megsemmisithetőnek azon oknál fogva nem találta, mivel alperesek ezen határozat ellen a ptr. szabályai szerint peres eljárásban egyátalában helyt nem fogható felebbezési folyamodással éltek, az iratok áttételének hivatalbóli megsemmisités végett pedig csak oly esetben van helye, midőn azok a ptr. szabályai által megengedett jogorvoslat folytán terjesztetnek felsőbirósági megvizsgálás alá.

542.

Egyenesen a kir. kincstár ellen intézett személyes keresetekre a pesti kir. törvényszék illetékesnek tekintendő azon esetben is, ha a per tárgyát képező kötelezettség teljesitésére bizonyos hely lenne kikötve.

(1872. január 13-án 13,428/871. sz. a. kelt határozat.)

K. János felperesnek, a pesti m. kir. jogügyek igazgatósága által képviselt m. kir. kincstár alperes ellen, a szt.-annai kir. kincstári uradolomhoz tartozó Harkály és Ligeti puszták bérletére vonatkozó szerződést meg nem tartása miatt 11,563 ft 81 $^1/_2$ kr. kárösszeg és járulékai iránt Pest sz. kir. város tszéke előtt inditott kártéritési perében, alperes a birói illetőség ellen kifogást tett;

mert az szt.-annai uradalom s ezen kincstári uradalmat érdeklő ügyek a pécskai kincstári jószág igazgatóság alá tartoznak, miként ez a kereseti mellékletekből is kitünik, de kitünik a •/. alatti hivatalos utasitásból, mely szerint a kérdéses uradalmat szenvedő perekben a pécskai jószág igazgatóságnál rendszeresitett uradalmi ügyészség képviseli, ekként eltekintve a keresetlevél alaptalanságától a felszámitott követelés legjobb esetben is a kir. kincstárt, hanem a szt.-annai uradalmat terhelné, ezt pedig nem kir. jogügyek igazgatósága, de a pénztár uradalmi ügyészség van jogositva képviselni; — tekintve tehát, hogy a ligeti és harkályi puszták Aradmegyében feküsznek, felperes keresetét ezen pusztákra vonatkozó bérlet ajánlatának el nem fogadásából származtatja, nyilvánvaló, hogy ennek elbirálására egyedül illetékes biróság Aradmegye törvényszéket.

Felperes az illetőséget fentartani kérte, mert a kir. kincstárnak átalános képviselője, a pesti kir. jogügyi igazgatóság Pesten székelvén, ennek székhelye, a kincstár ellen inditott perek illetékes birája is nem lehet más mint Pest város tszéke; mert habár a kereset a pécskai kincstári jószág igazgatóság kerületéhez tartozó bérletre vonatkozók, mindazáltal, hogy a nevezett jószág igazgatóság mellé rendelt uradalmi ügyészség, jogositott képviselője lenne a kincstárnak, a ·/. alattiból sem tünik ki; mert a ptr. 84. §-a a kincstár képviseletét egyedül a kir. ügyészügyre ruházza, ilyent pedig csak egyet ismer a törvény, ez alpereseképen megidéztetett, a többi uradalmi s más ügyészségek ennek vannak alárendelve.

A tszék magát illetéktelennek mondotta ki, mert felperes valamint keresetében, ugy az ahhoz mellékelt csatolványai által is beismeri, hogy a szt.-annai kincstári uradalom, melyhez a ligeti és harkályi puszták is tartoznak, a pécskai uradalom jószág igazgatóság kerületébe van beosztva; de egyébként is felperes a keresetében felemlitett kárát a C. D. és E. alatt becsatolt azon szerződésekből származtatja, a mely szerződésekben a kötelezettség teljesitésének helye is világosan megnevezve van, ez pedig Aradmegyében kebelezett Harkály és Liget puszta, s minthogy ily esetben a ptr. 30. §. rendeletéhez képest személyes keresetekben csak is azon biróság illetékes, a melynek területéhez a kötelezettség teljesitésére kikötött hely tartozik, ez pedig jelen esetben Aradmegye tszéke; ugyanazért az alperesi kifogásnak helyt adva, ezen tszék birói illetőségét leszállitani s alperest a költségek fizetésében marasztalni kellett.

Felperes ezen végzés ellen 1871. nov. 24-én semmiségi panaszt adott be;

mert a ptr. 84. §-a értelmében a kir. kincstárt a kir. ügyészség képviseli, ez pedig Pesten székel;

mert a tárgyalás rendén ·/. alatt mellékelt utasitásból kitünik, hogy a képviselet a pesti kir. jogügyek igazgatóságánál van összpontositva, s a pécskai jószág igazgatósági uradalmi ügyészek önálló müködéssel nem birnak, mert habár a keresetlevélben az Aradmegyében fekvő ligeti és harkályi puszták s az ezekre vonatkozó C. D. és E. alatti szerződések emlitetnek is, a kereset alapja nem ezen szerződések teljesitése, hanem az ez okból folyó kártéritési igény, mely szerint személyes jellegü, a kir. kincstár ellen volt folyamatba veendő.

A semmitőszék a semmiségi panasznak helyt adván, a neheztelt végzés a ptr. 29/. §. 5. pontja alapján megsemmisitette, s Pest város tszékének illetőségét megállapitván, ugyanazt további törvényszerü .eljárásra utasitotta; mert a jelen kereset nem a pécskai uradalom, hanem a kir. kincstár ellen lévén intézve, — miután a kir. kincstár a ptr. 84. §-a szerint a Buda-Pesten székelő kir. kincstári ügyészség által képviseltetik, miután továbbá személyes keresetekben, minőnek a szőnyegen levő tekintendő, azon esetben is, ha az oly szerződésre volna alapitva, melyben a fizetés teljesitésére bizonyos hely van kikötve, felperes a ptr. 30. §. értelmében nincs elzárva attól, hogy keresetét alperes rendes lakhelyéhez képest illetékes biróság előtt is megindithassa; — Pest város tszékét ezen ügyre nézve illetékesnek tekinteni kellett.

543.

Sajtóügyekben a magánvádló részéről az esküdtszéki tárgyaláskor elkésetten bemutatott iratoknak egészben, avagy azok egyes részeinek, bár a szóváltások alkalmával, leendő felolvasása meg nem engedhető; ezen tárgyalás folyamában szóval bejelentett semmiségi panasz el nem fogadható.

(1872. ápril hó 3352. sz. a. kelt határozat.)

P. Elek magánvádlónak, L. Imre ellen sajtó utján elkövetettnek állitott rágalmazás miatt lefolyt sajtó perében, a pesti kir. tszék, mint pestkerületi esküdtszéki sajtóbiróság, az 1872. márczius 20-án megtartott nyilvános tárgyalás és az esküdtszék kijelentése alapján, vádlottat az ellene emelt vád terhe alól felmentette; mi ellen magánvádló f. é. márczius 21-én 80. sz. a. semmiségi panaszt adott be;

mert az erkölcsi bizonyitványokként felmutatott iratainak kérelmezett felolvastatása megtagadtatott; megtagadtatott a védelemhez tartozólag felolvasni kivánt egyes iratok, vagy azok egyes helyeinek felolvasása; mert a vádló erkölcsi magaviselete mellett az 1848. 18. t. cz. 23. §. értelmében kihallgatott tanuja ki nem hallgattatott oly kérdésekre is, melyek vádlónak a vád-

lotthozi viszonya s összeköttetésének megvilágitására nézve vádló által javaslatba hozattak; mert vádlottnak védelme előterjesztése folyamában a tárgyon kivül eső dolgok belevonását megengedte s rágalomnak mondott állitásaiért től a szót meg nem vonta.

A m kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette;

mert a sajtó eljárást szabályozó 1867. május 17-én kibocsátott igazságügyminiszteri rendelet 17. és 18. §-ai, valamint az 1868. febr. 22-én kelt pótrendelet értelmében a vizsgálóbiró feladatához tartozik a vizsgálatot a vádló által kijelölt irányban vezetve, mindazon körülményeket, melyek a vád alá vett cselekmény beszámitására bármi tekintetben jelentőséggel birnak, tisztába hozni, és a vizsgálati jegyzőkönyvben a vádlott és a kihallgatott tanuk vallomásán felül, jelesül a beszerzett terhelő, mentő és enyhitő adatokat is felsorolni;

mert ebből kifolyólag az elől felhivott miniszteri rendelet 53. §-ában az esküdtszéki tárgyalás alkalmával csupán a bünvizsgálati, tehát azon iratok felolvasása engedtetik meg, melyek már a vizsgálat alkalmával lettek bemutatva, s melyekről ugy az illető ellenfél, mins a biróság előzőleg tájékozásul tudomást vehetett;

mert e szerint a sajtóbiróság, midőn a magánvádló részéről a tárgyaláskor elkésettenbemutatott iratok felolvasását megtagadta, szabályszerüen járt el;

mert ebbeli határozatából önként következik, hogy a most emlitett iratok egyes részei felolvasását magánvádlónak szóváltásai közben sem engedhette meg;

mert továbbá a kihallgatott tanuhoz intéztetni kivánt azon kérdés, valjon van-e tudomása arról, hogy vádlott állapota rendezetlen volt, hogy érte magánvádló váltókat irt alá, őt felsegitette, s meg nem kárositotta? az nem vonatkozik panaszolt czikk tartalmára;

mert végül azon körülmény, hogy a sajtóbiróság elnöke saját hatáskörébe a vádlottat és védő ügyvédet a tárgyhoz nem tartozó dolgok előterjesztése és helytelen kifakadásai miatt ugyan rendre utasitotta, de tőlük a szót megvonandónak nem találta, semmiségi esetet egyátalán nem képez.

A mi a vádlottnak az esküdtszéki eljárás folyamában szó-

val bejelentett semmiségi panaszát illeti, azt e kir. semmitőszék visszautasitandónak találta, minthogy az 1867. május 17-én kelt igazságügyminiszteri rendelet 86. §-ához képest ily jogorvoslatnak csak az itélet ellen, s annak kihirdetése után van helye.

544.

Örökösödési ügyekben a ptr. 580. §-a szerinti hirdetményi eljárásra nem a ptr. 37. §-ában megállapitott, hanem az örökhagyó elhalálozása helyére való tekintet nélkül, a ptr. 18. §-a értelmében illetékes birtokcirósság, s ha a hagyaték tárgyát képező ingatlanok, több birtokbiróság területére terjednek ki, mindenik birtokbiróság csak is azon ingatlanok tekintetében van hivatva, melyek saját területén léteznek.

(1872. szept. 11-én 10,073. szám a. kelt határozat.)

V. Géza és társai által néhai B. hagyatékához tartozó ingatlanoknak a köztük létrejött egyesség alapján sommás uton leendő átadása és neveikre leendő átiratása, esetleg a hirdetményi eljárás meginditása iránt beadott kérvényre, a budai kir. tszék által, 1872. évi junius 21-én 13,598. szám a. hozott végzéssel a tinyei 47. számu tjkvben A. I. és II. alatt foglalt ingatlanokra a hirdetményi eljárás megindittatott, ellenben a kérvényben megjelölt esztergommegyei ungi és a komárommegyei szomori ingatlanokra nézve, folyamodók az illető birtokbirósághoz utasittattak; mi ellen folyamodók folyó év julius 3-án 16,067. számu semmiségi panaszt nyujtottak be;

1) mert a tszék az örökségnek sommás uton leendő átadását megtagadta, igaz, hogy a ptr. 583. §-a sommás uton való átadás feltételéül a hivatalos beavatkozást látszik kijelölni, azonban ez csak látszat, mert az emlitett szakasz helyes értelmezéséből következik, hogy a sommás utoni átadásnak van helye akkor is, midőn a felek az örökségi illetőség tekintetében a ptr. 579. §. szerint kiegyeztek;

2) mert a hirdetményi eljárás nem az összes ingatlanokra nézve bocsáttatott ki, hanem az esztergom és komárommegyeikre

nézve más birtokbirósághoz utasittattak, ugyanis a ptr. 574. § a hivatkozással az 562. §-ra azt rendeli, ha az örökhagyó javai több megyében fekszenek, az eljárás meginditása és folytatására azon biróság lesz illetékes, mely a ptr. 37. §-a alapján az örökösödési perekben itélni hivatva van, vagyis jelen esetben, a kir. tszék, mivel az örökhagyók utolsó lakásuk Pestmegye Tinye község volt. Kérik a neheztelt végzés megsemmisitése mellett a biróságot a sommás átadásra utasitani, esetleg a hirdetményi eljárást az összes ingatlanokra kibocsátatni.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvesztette;

mert a ptr. 583. §. szerinti, sommás osztálynak és örökség átadásnak csak hivatalos beavatkozás esetében és akkor is csak ha az érdekelt örökösök osztályrészeik mennyiségi iránt ki nem egyezhetnek lévén helye, önként következik, hogy midőn az örökösök birói beavatkozás nélkül egyeztek ki, osztályrészeikre nézve, a biró az örökség átadására sincs hivatva, ennek megtagadása által tehát a kir. tszék alaki törvénysértést nem követett el;

mert a ptr. 580. §-a szerinti eljárásra a törvény világos szavai szerint mindig az illető birtokbiróság van hivatva, a budai kir. tszék pedig, az esztergomi és komáromi ingatlanokra nézve nem illetékes birtokbiróság; a miért ezen javak tekintetében a hirdetmény kibocsátását helyesen tagadta meg; magában értetődvén, hogy azon esetben, ha a hirdetmény folytán örökösök jelenkeznének, s ezek perre utasittatnának, a perbirósága a ptr. 589. §. szerint egyedül a budai királyi törvényszéke, mint a 37-dik §. szerint illetékes örökösödési biróság lehet.

545.

A kir. törvényszékek székhelyein is is, kivéve ha azok sz. k. vagy oly városok, melyeknek az előtt külön törvényszékük volt, hagyatéki ügyekben az előleges intézkedések megtételére, s az egyesség megkisérlésére, a kir. járásbiróságok vannak hivatva.

(1872. szept. hó 11-én 11,774. szám a. kelt határozat.)

A szegszárdi kir. járásbiróságnak f. é. szept. 8-án 6820. sz. a. kelt azon jelentése folytán, melyben a Szegszárdon elhunyt személyek után öröklési eljárás birói illetőségére nézve, közötte és a szegszárdi kir. tszék között felmerült összeütközés eldöntését kérte, a felterjesztett iratok azzal küldettek vissza a kir. járásbirósághoz, miként a kir. semmitőszék a szegszárdi kir. tszék székhelyén elhunyt személyek hagyatékának tárgyalására nézve is a kir. járásbiróságot jelentette ki illetékes biróságnak;

mert a ptr. 562. §. szerint a kir. biróságok felállitása előtt megyékben a hagyatéki birák a járásbeli szolgabirák voltak, és igy miután Szegszárdon az uj birósági szervezés előtt városi tszék nem volt, s az törvénykezési tekintetben, a megyei tszéke hatósága alá tartozott; az ott elhunyt személyek hagyatékának tárgyalására a birósági szervezés életbeléptetése előtt a ptr. 562. §. szerint a járásbeli szolgabiró volt hivatva, kinek utódja az 1871. 31. t. cz. 16. §. szerint a kir. járásbiróság; — a kir. járásbiróság tehát az e helyen julius 9-én 7827. sz. a. hozott határozatot tévesen magyarázta, midőn annak alapján kimondotta illetéktelenségét, minthogy azon határozat csak sz. kir. városokra és oly rendezett tanácsi városokra vonatkozik, melyek külön tszékkel birtak, s törvénykezési tekintetben a megyei tszéknek alá rendelve nem voltak; ily városokban a hagyatéki biróság a ptr. 562. §. szerint a városi tszék lévén, ennek utódja a városi tszék helyén a felállitott kir. tszék.

546.

Azon körülmény, hogy a biztositási társulattal kötött szerződésben a kárösszeg meghatározására választott biróság van kikötve, nem zárja ki a rendes biróság illetékességét ezen kárösszeg megállapitásra nézve azon perben, mely a kártéritési kötelezettség kimondása és teljesitése iránt indittatott. Az illetékességi kifogások elvetése esetében, a felmerült kifogási költségek iránti intézkedés az érdemben hozandó itéletre tartozik.

(1872. szept. 11-én 10,041. szám a. kelt határozat.)

M. Ignácznak, a triesti „Azienda Assicuratrice" biztositó társulat ellen, 2810 ft 10 kr és járulékai iránti inditott kártéritési perében, a pesti kir. tszék, 1872. évi jun. 17-én 22,323. szám a. kelt végzésével, birói illetőségét megállapitván, az ellenirat beadására határnapot tüzött ki és alperesi társulatot 25 ft kifogási költségben elmarasztalta. Ez ellen alperes részéről f. é. junius 24-én 24,629. szám a. semmiségi panasz adatott be; melynek indokául felhozatik, hogy a tszék egyedül azon kérdést birálhatja, valjon felperes irányában alperes kártéritési kötelezettséggel tartozik-e vagy sem. A kártéritési összeg mennyisége felett pedig az A. alatti biztositási kötvényre vezetett feltételek 19. §-a szerint egyedül a választó biróság határozhat; — hogy továbbá helytelen ama indok, miszerint a kárpótlási összeg kérdésének eldöntésére a választott biróság egyedül az esetben lenne hivatva, ha a kárpótláshoz való jog a társulat által elismertetik, mivel a választott biróság határozati joga ily feltételekhez kötve nincsen, tehát a választott biróság határozati joggal bir a kárpótlás mennyisége iránt, akár elismertetett a társulat részéről a kárpótláshoz való jog, akár nem;

hogy végül a kárpótlási jog iránti kérdés nincs oly szoros összefüggésben a kár mennyisége iránti kérdéssel, miként mindkettő egy itéletben volna megoldandó, — s hogy nem indokolt a végzés ama része, mely szerint alperes a perköltségekben elmarasztaltatott; ezek alapján

a neheztelt végzés megsemmisitését és kifogásai folytán az illetéktelenség kimondását kéri.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panaszt, a mennyiben a birói illetőség megállapitása ellen van intézve, elvetette; a mennyiben pedig a végzés azon része ellen irányul, melyben alperes a költségekben végrehajtás terhe alatt elmarasztaltatott, a semmiségi panasznak helyt adott, s a végzés ezen részét a polgári rdts 297. §. 1. pontja alapján megsemmisitette;

mert a kir. tszék a kártéritési kötelezettség kimondására magának az alperesnek beismerése szerint is illetékes levén, ugyan az illetékes a kártéritési összeg nagyságának megállapitására nézve is, minthogy a per főtárgyát a kártéritési kötelezettség kimondása képezi, melyből a kártéritési összeg nagyságának megállapitása mint mellékkérdés önkényt foly, s igy a ptrs. 66. §. a) pontja szerint a főtárgy birósága előtt egy keresetbe összfoglaltan követelhető;

mert továbbá a prts. 98. §. nem rendeli, hogy azon esetre ha az illetőségi kifogás elvettetik, a kifogást tevő fél a költségekben elmarasztaltassék, a 251. §. szerint pedig csak a per vesztő felet lehet a költségekben elmarasztalni, abból azonban, hogy alperes illetőségi kifogása elvettetett, még nem következik, hogy az a pert is elfogja veszteni; a miért az illetőségi kifogás folytán támadt költségek iránti intézkedés azon esetben ha alperes kifogása elvettetik, az itéletre tartozván, e részben az elsőbiróság idő előtti határozatát a ptr. 297. §. 1. pontja alapján megsemmisiteni kellett.

547.

A semmiségi panasz felterjesztését rendelt végzés ellen azon irányban sincs külön semmiségi panasznak helye, hogy a ptr. 299. §-a szerinti kihallgatás mellőztetett.

(1872. évi szept. hó 12-én 10,635. szám alatt kelt határozat.)

M. Gligornak, D. Juon elleni végrehajtási ügyében, a n.-szebeni kir. járásbiróságnak f. évi 4123. szám a. kelt azon végzése ellen, mely által végrehajtást szenvedőnek még mult é. 7879. szám a. beadott semmiségi panasza felterjesztése elrendeltetett, végrehajtató fél augusztus 4-én 7861. sz. a. semmiségi panaszt adott be;

mert a biróság a ptr. 299. §-ának rendeletét egészen figyelmen kivül hagyva, ellenfele semmiségi panaszának felterjesztését rendelte, a nélkül, hogy előbb panaszló nyilatkozatát ezen semmiségi panaszra vonatkozólag bevette volna; átmenve ezután ellenfele semmiségi panaszában felhivott indokok czáfolatára azt kérte, hogy az ellenfél semmiségi panasza elvettették; illetőleg az ellenfél semmiségi panaszát felterjesztő végzés megsemmisittessék.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panaszt visszautasitotta;

mert a semmiségi panasz felterjesztésének helyessége valamint előforduló esetekben a ptr. 299. §-ában előirt kihallgatás szükségessége és megtörténte a semmitőszék által hivatalból is mindenkor vizsgálandó lévén a semmiségi panasz felterjesztését rendelő végzés ellen, sem egyik, sem másik irányban külön semmiségi panasznak helye nincs annál kevésbé lehet a beadott semmiségi panasz indokaira vonatkozó észrevételeket semmiségi panasz utján érvényesiteni.

548.

Az 1847/8-ki sajtótörvény III. és IV. fejezetében foglalt rendeletek megszegése esetében az elkövetett vétség büntetése iránti eljárásnál a semmitőszék elé tartozó semmiségi panasznak nincs helye.

(1872. szept. hó 10-én 10,252. sz. a. k. határozat.)

K. László, mint a nagy-szombati sajtó esküdtszéki kerület volt közvádlója felperesnek, V. Károly mint a Pozsonyban kiadott „Das katholische Pressburg“ czimü politikai időszaki lapnak tulajdonos kiadója és felelős szerkesztője ellen sajtóvétség miatti sommás perében a pozsonyi kir. tszék mint sajtóbiróság, 1872. évi julius 15-én 1596. szám a. kelt itéletével, alperest az 1848. XVIII. t. cz. 31. §. értelmében 100 ft birság megfizetésében és egy havi saját költségén elszenvedendő fogságban, valamint a felszámitandó vizsgálati költségek megtéritésében végrehajtás terhe alatt elmarasztalta, — ez ellen alperes 1872. évi julius 29-én 2264. szám a. felebbezést adott be.

Az eljáró tszék a f. é. julius 29-én 2264. szám a. beadott felebbezést, — ámbár az 1848. XVIII. t. cz. 31. §-a szerint sajtóperekben felebbezésnek helye nincsen, tekintve azt, hogy alperes abban az itélet feloldását kérte, semmiségi panasznak vévén, felterjesztetni rendelte. A felebbezésben a következők hozattak fel.

Az 1871. évi október 7-ről kelt lap csak mutatványlap volt, s csak a kibocsáttatni szokott programmot pótolta; ez kitünik abból, hogy benne politikai tartalmu czikk nem foglaltatik, holott ha az egy lap rendes lapnak lett volna veendő, a „Katholische politische Zeitschrift“-ből ama tartalom ki nem maradhatott volna a válaszhoz becsatolt leveléből csak az tünik ki, hogy a fenti czim alatt minden 16-ik napon vagy helyesebben mondva, mint a C. alatti bejelentésében interpretálta minden hó 16-ik napján lapot fog kiadni, tehát annak kiadását csak bejelentette, s mivel a törvény a mutatvány lapról külön nem intézkedik, nem helyes a tszék ama állitása, „hogy a törvény mutatvány lap és az első lap közt különbséget nem tesz“, mert a törvényből csak az következtethető, hogy a mutatványlap az 1848. 18. t. cz. rendelkezésén kivül áll, s kiadásához nem ki-

vántatik meg ezen t. cz. szabványaiban foglalt eljárás megtartása; végül,

a C. alatti levél tartalma, mely szerint a lap havonként csak egyszer fog megjelenni, a B. alattival ellenkezőt nem tartalmaz; de feltéve, hogy az emlitett lap mutatványlap nem is volt, s minden 16 napon lett volna kiadandó, az 1848. 18. t. cz. 30. és 31. §-ai reá nem alkalmazhatók, mert ezen törvény az egy hóban legalább kétszer megjelenő időszaki lapokra vonatkozik, holott egy minden 16-ik napon megjelenő lap egy havi vagyis 30 napi időtartam alatt kétszer meg nem jelenhetik. Ezek alapján kérte az itéletet feloldani és felperest keresetével elutasitani.

A magyar kir. Curia mint semmitőszék, — az összes iratokat illetékes elintézés végett a magyar királyi itélőtáblához áttette;

mert a kir. semmitőszék hatáskörébe csak az 184⁷/₈. 18. t. cz. I. fejezetében elősorolt sajtóvétségek miatt hozott esküdtszéki itéletek ellen beadott semmiségi panaszok elintézése tartozik, ellenben ama törvény III. és IV. fejezetében foglalt rendeletek megszegése esetében e kir. semmitőszék birói hatáskörrel nem bir; minthogy ezen vétségek fölött, melyek nagyobb része mint bünvádi ügyek az 1871. XXXI. t. czikk 16. §. b) pontja szerint a járásbiróságok hatósága alá tartoznak, a rendes biróságok a büntető perrendtartás szabályai szerint járnak el, bünügyekben pedig a mennyiben a törvény a felebbezést ki nem zárja, csak a rendes felebbviteli biróságokhoz intézhető felebbezésnek van helye.

549.

Váltójogi biztositásnál is a biztositás elrendelése ellenében 8 nap alatt beadandó kifogásoknak helye van.

(1872. szept. hó 12-én 10,730. szám a. kelthatározat.)

F. B. R. Leopold és társának L. János ellen több rendbeli váltókövetelés iránt fenforgó váltóbiztositási ügyében, F. Gábor ügyvéd mint nevezett alperes L. János csődtömege perügyelője Kolozsvár város volt tszéke által m. évi julius 29-én 4139. sz. a. hozott, a váltóbiztositás foganatositását tudomásul vevő végzés ugy a 1871. évi 3944., 3945., 3946., 3947. számok alatt kelt

biztositási végzések, és azok alapján junius 1. és 2-án foganatositott biztositási eljárás ellen, 1871. év aug. 10-én 5629. szám a. semmiségi panaszt nyujtott be;

mert helytelenül fogadta el a tszék a 4139. szám a. beérkezett foglalási jegyzőkönyvet, mert a tszéknek hivatalos tudomása van arról, hogy L. János vagyona felett 1871. évi junius hó 2-án csőd nyittatott, a 4139/871. sz. a. foglalási jegyzőkönyv nagy része e napon lett felvéve, s igy az ezen napon lefoglalt ingók foglalás alól a jegyzőkönyv hivatalbóli megvizsgálása alkalmával a ptr. 377. §. és a csődrendtartás erre vonatkozó szabványai értelmében hivatalból fel lettek volna oldandók, mert továbbá a foglalási jegyzőkönyvben be van jegyezve az, hogy mikor folytattatott az 1871. junius 1-én be nem fejezett foglalás, ez külön aláirva is lévén, s mégis a junius 2-án folytatott jegyzőkönyv utóvétele azon clausulával végződik, hogy „B. Kálmán által lefoglalt ingókra a felülzálogolás előjegyeztetett, s utána tétetik, hogy ez 1871. évi junius 1-én délután 3 órakor történt holott a jkönyvben már fenebb ott áll, hogy az f. év junius 2-án vétetett fel.

Végül megjegyzi a panaszló, hogy az egész foglalás és az alapul szolgáló végzés, mikről hivatalosan csak most értesült panaszló teljesen törvénytelen, mivel az a beadott kereset kézbesitése, fizetési meghagyás, vagy tárgyalás kitüzése előtt tehát a még tulajdonképen folyamatba sem tett ügyben adatott ki, holott a váltórendtartás Erdélyben érvényes szabályai ily biztositást nem ismernek.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, — az 1871. évi junius 2-án L. János ellen eszközlött biztositási foglalást a 297. §. 1. pontja alapján megsemmisitette, a semmiségi panasznak a biztositási végzések elleni részét ellenben elvetette, s perügyelő dijait a jelen semmiségi panaszért a csődtömeggel szemben 5 ftban állapitotta meg;

mert L. János ellen a csőd 1871. évi jun. 2-án nyittatván meg, az e napon eszközlött foglalás a ptr. 377. §. szerint a foglaltatónak zálogjogot nem ad, következőleg a semmiségi panasznak ezen foglalására vonatkozó részében helyt adni, ugyanazt azonban mennyiben a biztositás elrendelésének helyessége s ekként a biztositási végzések érdeme ellen is van intézve, elvetni kellett, mivel az erre vonatkozó sérelmek kifogások utján érvé-

nyesitendők, végül a perügyelő dija a polgári t. r. 252. §. értelmében saját ügyfelével szemben megállapitandó volt.

550.

A ptr. 399. §-ának kedvezménye, mely szerint csak a 300 ftot tulhaladó fizetési részlet foglalható le a megyei hajdu fizetésére is kiterjed, ellenkező értelmü előleges kikötés hatálytalan.

(1872. szept. hó 19-én 10,903. sz. a. k. határozat.)

N. János ügyvéd által képviselt özv. V. Mihálynénak, T. György és neje ellen 48 ft és járulékai iránti végrehajtási ügyében, a zilahi k. jbiróság, f. év aug. 8. 3125. sz. a. k. végzésével, végrehajtást szenvedők ingó vagyonára a végrehajtási foglalást és becslést elrendelte, T. György hajdui fizetésére azonban a kért végrehajtás elrendelését megtagadta, s ezen végrehajtás foganatositásával a kir. tszéki végrehajtót bizta meg; végrehajtató ezen végzés ellen aug. 15-én 3335. sz. a. semmiségi panaszszal élt;

mert a végrehajtókról szóló miniszteri rendelet határozottan rendeli, hogy a járásbiróság által elrendelt végrehajtások foganatositására a járásbiróságnál alkalmazott végrehajó küldendő ki, nem pedig a tszéki végrehajtó, ki felett a járásbiró nem is rendelkezhetik;

mert a végzésnek indokolásában helytelenül hivatkozik a járásbiróság a ptr. 399. §-ára, az a §. csak köztisztviselőkről szól, és a közigazgatási hajdu ezekhez nem számitandó; ezenkivül T.-György hajdu és 1-ső végrehajtást szenvedő szabad akaratával a mellékelt kötvény szerint kielégitési alapok egész fizetését is lekötötte, tehát ennek akarata ellen a járásbiróság meg nem tagadhatja ezen fizetésre a végrehajtás elrendelését.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette;

mert a megyei hajdu is közszolgálatban lévén, fizetése a ptr. 390. §-a szerint csak annyiban vehető végrehajtás alá, mennyire a 300 ftot tulhaladja, a törvény ezen intézkedésének kijátszására irányzott ellenkező értelmü előleges kikötés pedig figyelembe nem vehető; ez okból a kir. járásbiróság az által,

hogy a 300 ftot tul nem haladó hajdui fizetésre a végrehajtást el nem rendelte, szabálytalanságot el nem követett; mert továbbá a f. évi jan. 29-án 3564. sz. a. kelt igazságügyminiszteri utasitás 13. §-a szerint a tszék székhelyén létező összes biróságok, az azon székhelyén alkalmazott birósági végrehajtóknak közvetlenül adhatván megbizásokat, ugyanazon utasitás 10. §. értelmében pedig, a birósági végrehajtók teendőinek az egyes végrehajtók közt képességeik szerint leendő felosztása az illető biróságra lévén bizva, ezen felosztás netáni helytelenség semmiségi panasz tárgyát nem képézheti.

551.

Az igények bejelentésére való felhivás kibocsátandó azon esetben is, ha végrehajtást szenvedőnek harmadszemélynél künlevő követelése foglaltatott be.

(1872. szept. hó 12-én 11,122. sz. a. k. hat.)

L. Róbert ügyvéd által képviselt V. Ignácznak, néhai báró K. Lajos, V. László gondnok által védett hagyatéka ellen, 210 ft és járulékai iránti végrehajtási ügyében, a folyó év máj. 1-én 53. sz. a. kelt árverési végzés s annak alapján ugyanazon hó 15-én foganatositott árverés ellen, mely alkalommal az alperestől lefoglalt követelés eladatott, nevezett gondnok május 18-án 3170. sz. a. semmiségi panaszt adott be; mert az árverés foganatositása végett csak egy határnap tüzetett ki; mert az árverés nem lett kihirdetve, sem a városban, sem a járásban, hanem kidobáltatott az árverezési napon, mi által végrehajtást szenvedőnek kár okoztatott, hogy vevők nem jelentek meg, és igy potom áron adatott el a követelés maga a végrehajtatói képviselő vevén azt meg, mert az elárverezendő követelés az első napon becsáron alól adatott el.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, — az árverési végzést, az annak alazján foganatositott árveréssel együtt, a ptr. 297. §. 1. pontja alapján s a 304. §. alkalmazásával megsemmisitette. a kir. tszéket pedig az igények bejelentése iránti hirdetmény kibocsátására utasitotta;

mert az igények bejelentésére való felhivás, a ptr. 463. és

467. §-ai értelmében, minden tekintet nélkül arra, hogy a foglalás alkalmával igény bejelentve lett-e? vagy sem, kibocsátandó, s ingókra vezetett végrehajtásnál ennek az árverés elrendelését megelőznie kell, azon határidő lejárta eredményéhez képest lévén a további eljárás folytatandó, jelen esetben azonban ilynemü hirdetmény az iratok szerint egyátalában ki sem adatott, a mi a 297. §. 1. pontja alá vonható semmiséget képezvén, hivatalból is figyelembe veendő; mert továbbá az árverési végzés a birósági végrehajtó által hozatott, holott ugyanaz az 1871. évi 51. t. cz. 12—14. §-aiban közvonalozott hatáskörében ily végzések hozatalára hivatva nincs, mind ezeknélfogva a semmiségi panasznak helyt adni kellett.

552.

A ptr. szerint elintézendő ügyekben előadó csak a szavazati joggal felruházott biró lehet; e szerint a törvényszéki jegyzőnek előadókénti közreműködésével hozott határozat semmis. (297. §. 9. p).

(1872. okt. hó 29-én 12,680. sz. a. kelt határozat.)

B. Józsefnek, özv. T. szül. L. Zsuzsanna elleni zárlati ügyében, a budai kir. tszék által 1872. évi junius 21-én 14,391. sz. a. hozott elutasitó végzés ellen, folyamodó f. é. julius 8-án 16,489. sz. a. semmiségi panaszt nyujtott be; mert a zárlati kérvényhez A. alatt mellékelt telekkönyvi kivonat szerint, a zárlat alá veendő jószághoz való tulajdonjoga tökéletesen igazolva van; mert a B. alatti ajándékozási okmány által a néhai T. János birtoktársát illető fele részére is a tulajdonjog meg van állapitva és pedig annálinkább, mert a C. alatti szerint birtoktársa 1871. junius 28-án elhalálozott és pedig a D. alatti szerint fel és lemenő örökösök hátrahagyása nélkül, mert az F. alatti községi bizonyitványból kitünik, hogy T. L. Zsuzsánna nemcsak néhai birtoktársát illető, hanem az ő tulajdonát képező ingatlannak fele részét és együttesen használja, de ugy hogy abbeli haszonvétele által a vagyon értéke tetemesen csökkenik, sőt zárlat alkalmazása nélkül a birtokértéktől telyesen megfosztatik. Minthogy ő a prdts 324. §-ának mindenben eleget tett, kéri a neheztelt végzést megsemmisiteni és a zárlatot elrendelni.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, — a megtámadott végzést a ptr. 297. §. 9. pontja alapján, a 304. §. alkalmazása mellett, hivatalból megsemmisitette, s a kir. tszéket oda utasitotta, hogy szabályszerüleg alakitott tanácsülésben ujabb határozatot hozzon;

mert a tanács jegyzőkönyvi kivonat tanusitása szerint a biróság a határozat hozatalakor akkép volt alakitva, hogy az elnökön kivül két biró és két jegyző volt jelen, kik közül az egyik mint előadó járt el, minthogy pedig a ptr. szerint elintézendő ügyekben, a ptr. 5. s az ügyviteli szabályok 54. §-a szerint, csak szavazati joggal felruházott birák lehetnek előadók, nem pedig a jegyzők is, kik birói esküt nem tesznek le; a jegyző előadása alapján hozott határozat a ptr. 297. §. 9. pontja szerint semmis.

553.

A ptr. 374. §-a szerinti kivételes eljárás az abban emlitett 3 napi határidö lejárta után beadott korlátozási vagy megszüntetési keresetekre is alkalmazandó, ha a kereset oly okiratra van alapitva, mely által a végrehajtási jognak az itélet vagy egyezség után felmerült tények folytán egészben vagy részben bekövetkezett elenyészte bebizonyitható.

(1872. okt. hó 17-én 9481. sz. a. kelt határozat.)

M Katalinnak, J. István mint J. Erzsébet és Anna leánya term. és törv. gyámja ellen, végrehajtás megszüntetését tárgyazó ügyében, a kalocsai kir. tszék által 1872. évi junius hó 18-án 2844. sz. hozott végzés ellen, mely által felperes végrehajtást megszüntetési keresetének hely adatván az 1871. évi szept. hó 26-án 2274. sz. a. végzéssel elrendelt végrehajtási árverés beszüntettetett, s a perköltségek kölcsönösen megszüntetve lettek, J. István és Erzsébet férj. L. Sándorné 1872. évi julius hó 8-án 3446. szám alatt semmiségi panaszt nyujtottak be.

M. Katalin 1871-ben 6539. sz. a. beadott végrehajtás megszüntetési kérelmében előadta: hogy J. István mint kiskoru J. Erzsébet és Anna gyámja, továbbá J. Ilona az M. Ferencz hagyatékából törvényes részük iránt ellene és M. Albertné

ellen pert kezdvén, az A. alatti itélettel köteleztettek, M. Ferencz hagyatékának u. m. Kalocsa 1497. tjkönyvbeni ház, 1/4 telek és 90 ft 65 krnyi ingóságok 1/3 részét, a hagyatéki terhek 358 ft 60 kr közös viselése mellett, felpereseknek kiadni, az általuk felpereseknek örökrészük fejében már kifizettettek beszámitásával; minek folytán J. Erzsébetet, J. Annát és J. Ilonát, néhai M. Ferencz hagyatékából egész illetőségükre nézve kérelmező M. Katalin nemcsak kielégitette, hanem azok tudatlanságát felhasználva, s őt megfélemlitve, járandóságukon felül sokkal többet fizettettek maguknak, minek visszatéritésére keresetét fentartja. Mindezek daczára M. Katalin hire és tudta nélkül J. István, J. Erzsébet és Anna helyett is ezeknek egész részük erejéig végrehajtást kérvén, az árverés elrendelését is kieszközölte. Kéri kimondani, hogy miután M. Katalin az A. alatti itéletnek eleget tett, s annak alapján ellene végrehajtás sem volt vezethető, a végrehajtás és árverés beszüntettetik, s a eddigi végrehajtási intézkedések érvénytelenek, egyuttal kéri végrehajtatót a felszámitott 17 ft 83 kr költségében marasztalni. Erre hozatott a következő elsőbirósági végzés:

Felperes végrehajtást megszüntető keresete biróilag megállapitatván az 1871. évi szept. hó 26-án 2274. sz. végzéssel elrendelt végrehajtási árverés beszüntetni rendeltetik, a perköltség kölcsönösen megszüntetik;

mert alperes ellenbeszédében önként beismerte, hogy J. Anna időközben és ugyan 1871. évi junius hó 6-án, tehát az árverési kérvény beadása után két hó mulva felperes által kielégittetett, J. Ilonára nézve pedig az árverés nem is kéretett, minthogy az 1871. évi nov. hó 17-én örökrészkövetelésére nézve véglegesen kielégittetett, mint ezt az ügyiratokhoz C. és D. alatt eredetben zárt és alperes által nem kifogásolt okmányok kétségtelenül igazolják;

mert felperes részről az ügyiratokhoz B. alatt eredetben csatolt és alperes által nem kifogásolt okmánynyal jogszerüleg bebizonyittatott az, hogy alperesnek időközben nagykoruvá vált J. Erzsébet férjezett L. Sándorné leánya felperesnő által 1868. évi nov. hó 4-én, tehát a Pestmegye kalocsai fenállott törvényszéknek 1868. évi junius hó 2-án 4337. sz. a. hozott, és az ügyiratokhoz C. alatt hivatalból csatolt első itélete után örökrészére nézve véglegesen és tökéletesen kielégittetvén, J. Erzsébet férj. L. Sándorné örökrészére nézve lett tökéletes ki-

elégittetése után beleegyezését is nyilvánitotta az iránt, hogy a kalocsai 1497. sz. tjkönyvben A. I. foglalt, és árverésre kitüzött ingatlanok felperesnő részére tulajdonjogilag bekebleztessenek, — alperes azon kifogása miként felperes tartozott volna végrehajtás megszüntetési keresetét a foglalástól 3 nap alatt a p. prdt. 374. §-ához képest benyujtani, birói figyelembe nem vétethetett, mert alperes J. István 1871. évi január hó 18-án a végrehajtásért Erzsébet leánya képviseletében illetéktelenül folyamodott, minthogy az 1868. nov. 4-én, mint nagykoru örökrészére nézve felperesnővel jogérvényesen kiegyezett. J. István és Erzsébet férj. L. Sándorné ezen végzés ellen beadott semmiségi panaszában következő indokokat hoz fel:

1. A végrehajtást megszüntető kérvény nyilván elkésett, s mint ilyen hivatalból visszautasitandó lett volna, ez nem történvén a 297. §. 1. és 12. pontjai alá tartozó semmiségi eset követtetett el, mert a biróság ide vonatkozó indoka nem áll, ugyan is J. Erzsébet a per folyamában ment férjhez, de ettől eltekintve, ő is aláirta az ügyvédi meghatalmazást, s igy az ügyvéd kötelezve volt az ügyet tovább vinni.

2. A dolog érdemére nézve sem helyes a végzés, mert az 1868. nov. 4-én kelt nyugta M. Katalin részéről használt rászedéssel jött létre ez okból nem merte a perben használni, hanem a perben lévő egyezség szerint ezen nyugtabeli fizetés csak mint részletfizetés volt tekintendő, ezt a biróság figyelmen kivül hagyta.

3. A felmutatott nyugta legfeljebb perujitásnak lehet tárgya s nem jelen ügynek, miután az a végrehajtás alapjául szolgáló itélet előtt kelt, s az első feloldott itélet nem vehető alapul, az, mint ilyen nem is existál. Kéri a végzés megsemmisitésével a végrehajtás folytatását elrendelni s jelen 17 ft költségét megállapitani.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette;

mert a végrehajtás beszüntetése iránt tartott tárgyalás elintézéseül kelt végzés érdeme ellen a ptr. 374. §. értelmében minden jogorvoslat ki van zárva; mert továbbá azon érvelés, hogy a végrehajtás beszüntetését tárgyazó kérelem illetőleg kereset a felhivott §. rendeletének meg nem felel, és az ott szabott határidőben be nem adatott, tekintettel arra, hogy a határidőn tul beadott kereset csak felfüggesztő hatályát veszti el, és

a törvény az okmányokra alapitott, habár később bonyujtott kereset tárgyalását nem tiltja, a végzés érdeme ellen intézett panasz indokolásául nem szolgálhat.

554.

A mezei rendőri törvény 1840. évi IX. tcz. 28. §-a alapján a szolgabiró által eszközlött árverés nem birói, hanem közigazgatási eljárásnak levén tekintendő, arra nézve a ptr. szabályai, s következőleg az eme szabályok szerinti perorvoslatok sem alkalmazhatók.

(1872. okt. hó 17-én 10,224. sz. a. k. határozat.)

L. Nyikorának F. Sámuel elleni árverési ügyében Biharmegye nagyváradi járás szolgabirósága mezei rendőri uton 1870. évi január 7-én behajtott, s alperes által ki nem váltott sertések eladását elrendelte, s foganatositotta is, az élesdi kir. járásbiróság pedig 1872. évi márcz. 8-án 1285. sz. a. hozott végzés szerint, a hozzá beszolgáltatott 124 ft 37 kr vételárt letétbe helyezte; ezen végzés és az árverési eljárás ellen alperes 1872. évi márcz. 23-án 1663. szám a. semmiségi panaszt nyujtott be;

mert törvényes birói becslés a sertésekre nem történt; mert nem történt igényhirdetés, minek pedig a hivatalos lapban kellett volna tétetnie, mert a 21 db sertés 300 ftot felül halad; mert a felek az árverésről nem értesittettek.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panaszt visszautasitotta;

mert jelen esetben nem mezei rendőri uton hozott birói itéletnek végrehajtása, és ekképen nem a ptr. szerinti árverés forogván fen, hanem a behajtott sertések az 1840. 9. tcz. 28. §. értelmében, adatván el, ezek szerint ezen eladás a szlgbiró által nem birósági, hanem közigazgatási uton foganatosittatván, ezen eljárás tehát birói elintézés tárgyát sem képezvén: a helyt nem fogható semmiségi panaszt visszautasitani kellett.

555.

Annak elhatározása, mely nyelven történjék a periratbeadása, első vonalban az eljáró biróságot illeti ugyan, miután azonban a perbeli beadványoknál használandö nyelv kérdése nem a ptr., hanem a közjogi természetü 1868. 44. tczikkben van szabályozva: a nyelv kérdésére vonatkozó és természeténél fogva inkább közigazgatási jellegü intézkedés által netán okozott sérelem a ptrsban szabályzott jogorvoslatok tárgyát nem képezheti.

B. Miklós ügyvéd által képviselt D. Joachim és társai felpereseknek, M. Sándor alperes ellen, 423 ft 93 kr és jár. iránti rendes perében, a gyulafehérvári kir. tszék, f. évi junius 27-én 4756. sz. a. kelt végzéssel, a román nyelven szerkesztett keresetet hivatalból visszautasitotta, azt hozván fel indokul, hogy az 1868. évi 44. tczikk 13. § a szerint, a k. biróság hivatalos nyelve kizárólag a magyar nyelv levén, más nyelven beadott perirat el nem fogadható.

Felperes ez ellen semmiségi panaszszal élt, felhozván, hogy a törvény idézett §-a egyedül a k. biróságok belkezelési nyelvére vonatkozik, s az első folyamodásu biróságokra egyátalában nem alkalmazható, miként ezt az 1869. évi IV. tczikk 6. §. d) pontja világosan kimondja, ezen utóbbi törvény pedig az uj birósági szervezet alapját képezvén, nyilván a k. biróságokra is alkalmazandó, sőt annak bevezetése és vég §§-aiból eléggé kitünik, hogy kiválólag a k. biróságokra vonatkozik; jelen esetre különben az 1868. évi 44. tczikk 9. §-a mérvadó, mely szerint ügyvéd közbenjöttével folytatandó pereknél a törvénykezési nyelv tekintetében, az eddigi gyakorlat fentartandó, miglen a biróságok végleg szervezve leendnek, s a szóbeliség behozatala iránt a törvényhozás intézkedend; ezen feltételek egyike sem állott be, a biróságok csak ideiglenesen szervezvék, a szóbeliség iránt pedig a törvényhozás még nem határozott, de ha beálltak volna is, a törvénykezési nyelv tekintetében a jövendőben követendő eljárás csak a törvényhozás alkothat uj szabályokat.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, — fentebbi végzést a ptr. 297. §. 1. pontja alapján megsemmisitette, s a kir. törvényszéket a kereset szabályszerü elintézésére utasitotta;

mert eltekintve attól, hogy a ptr. a periratok, mely nyelven leendő szerkesztése iránt nem intézkedik, a kereset azon esetben is, ha magában a ptrban névszerint a 64. és 65. §-okban előirt kellékek valamelyikének elég téve nem lenne, e miatt nem utasitható vissza hivatalból, hanem az illető félnek, határidő kitüzése mellett, a hiány pótlása végett adandó vissza; jelen esetben tehát, mennyiben a kereset oly nyelven lenne szerkesztve, mely tekintettel az 1868. évi 44. tcz. 9. §-ában fentartott gyakorlatra is, törvénykezési nyelvként a tszéknél alkalmazásban nem volna, panaszlónak a keresetlevél a kitüzendő határidőben a tszéknél divó törvénykezési nyelvek egyikén leendő szerkesztés végett visszaadandó, nem pedig annak visszautasitása által maga az igazságszolgáltatás megtagadandó lett volna, s ez okból a semmiségi panasznak helyt adni kellett.

Megjegyeztetik azonban, hogy a biróságokhoz intézett beadványoknál használandó nyelv kérdése, nem a ptrban, hanem a közjogi természetü 1868. 44. tczikkben levén szabályozva, az eme tczikk 9. §-ában emlitett gyakorlat miben léte iránt az első folyamodásu biróságok és felek közt felmerülő vitás kérdések megoldása ezen semmitőszék elé nem tartozik.

556.

Az esküttételre határidőt tüző végzésnek az ügyvéd részére lett kézbesitése, tekintettel a ptr. 259. §-ának rendeletére, semmisnek még akkor sem vehető, ha az ügyvéd azon végzést a fél kezéhez kérte kiadatni.

(1872. okt. hó 9-én 11,883. sz. a. k. határozat.)

Dr. L. Adolf ügyvéd által képviselt özv. B. Fáni felperesnek, dr. K. Gyula ügyvéd által védett H. Adolf alperes ellen, egy 5800 és egy 5000 ftról szóló, gróf K. Gábor által elfogadott váltónak természetbeni visszaadása, vagy azok névszerinti értékének megtéritése iránt, Pest sz. kir. város fenállott polg. tszéke előtt folyamatba tett rendes eljárás szerint letárgyalt, s 3-adbirósági itélettel is ellátott perében, alperes a pesti kir. tszék által 1872. aug. 17-én 31,568. sz. a. hozott, az

eskületételi határnap elhalasztása iránti kérelemnek helyt nem adó végzés ellen, 1872. aug. 22-én 32,849. sz. a. semmiségi panaszt adott be, mert az 1632/869. számu semmitőszéki határozat szerint a személyes megjelenésre idéző végzések, ha az ügyvéd azok elfogadására külön felhatalmazva nincs, mindig magának a félnek kézbesitendők, már pedig jelen esetben, ha birt volna is panaszló ügyvédje oly külön felhatalmazással, az a 31,568/872. sz. még az eskürei jolentkezésre kitüzött határidőn belül beadott kérvényben visszavonatott, — és mert az eskületételre kitüzött határidő elháríthatlan akadály esetében a 11,884/870. sz. semmitőszéki határozat szerint elhalasztható; — már pedig hogy jelen esetben panaszló csakugyan elháríthatlan akadály miatt nem jelenhetett meg, f. évi aug. 23-án az, tekintve az összeget, melybe netaláni mulasztása kerülhetne, külön bizonyitást nem igényel.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, — a megtámadott végzést a ptr. 297. §. 1. pontja alapján, részben megsemmisitette, és az eljáró biróságot az eskületételére kitüzött határidő elhalasztása iránti kérelemnek szabályszerü ujabb ellátására utasitotta;

mert panaszló az eskületételére kitüzött határidőnek távolléte miatti elhalasztását, még jóval a határidő eltelte előtt kérelmezvén, az nékie szabályellenesen lett megtagadva, minélfogva a megtámadott végzést e tekintetben megsemmisiteni és az elsőbiróságot szabályszerü ujabb eljárásra utasitani kellett. Az eljáró biróság azonban az által, hogy az eskületételére határidőt kitüző végzést panaszolónak nem rendelte személyesen kézbesittetni, a ptr. 259. §-ához képest semmiséget nem követett el, minélfogva az e tekintetbeni semmiségi panaszt elvetni kellett.

557.

A ptr. életbelépte elött letárgyalt hagyatéki ügyeknél azt osztatlan közös tulajdonként átadott ingatlan vagyonra nézve a közösség megszüntetése, a mennyiben az érdekletteknek ez iránt egymásközt ki nem egyezhetnének, egyedül per utján eszközölhető.

(1872. okt. 22-én 9091. sz. a. k. határozat.)

Néhai F. Ferencz hagyatéki ügyében Bács-Bodroghmegye polg. tszéke, 1871. évi szept. 22-én 9083. sz. a. hozott végzésé-

vel, az özvegy F. Ferenczné szül. G. Katalin és kiskoru gyermekeit tulajdoni joggal illető ingatlan vagyon megoszthatása tekintetéből az apathini kerületi szolgabiróság részéről, 1871. évi aug. 21-én megtartott tárgyalás alkalmával felvett egyességet jóváhagyta, — özv. F. Ferenczné szül. G. Katalinnak ezen ingatlan vagyonból kiskoru F. András és Ferenczet illetett jutalékaira nézve, tulajdonjogát elismerte, s ezen tulajdonjognak, nem különben nevezett kiskoruakat közöson illető 2033 ft $33^2/_3$ kr tőke, s ennek 1871. aug. 21-től járó $6^0/_0$ kamatai iránti zálogjognak bekebeleztetését elrendelte. Ez ellen F. András és özv. F. szül. G. Katalin egyuttal kiskoru F. Ferencz nevében 1872. évi febr. hó 16-án 985. sz. a. semmiségi panaszszal élt, mert a felek közt egyesség nem jött létre, sőt a közgyám E. szerint ellenezte az ily egyességet, s a jegyzőkönyvet alá sem irta; mert az egyezség illetőleg jegyzőkönyv, az iratoknál nincs és eltünt; mert a jegyzőkönyv felvételénél, a legközelebbi rokonokat is meg kellett volna idézni, s mert F. András G. szerint már 22 éves s igy saját jogait már védelmezheti és élhet semmiségi panaszszal.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, az ügyet vizsgálat alá vevén, a semm. panasznak helyt adott, s a neheztelt végzést, az annak alapjául szolgáló 1871. aug. 21-iki tárgyalással együtt, a ptr. 297. §. 1. pontja alapján megsemmisitette; mert néhai F. Ferencz hagyatéka még a ptr. életbelépte előtt letárgyalva, s ennek folytán a birtokbizonyitvány kiállitva is lévén, az osztatlan közös tulajdonként átadott ingatlan közös birtoklásának megszüntetése, a mennyiben az érdeklottek ez iránt ki nem egyezhetnének, csak is perutján érvényesithető; helytelenül lett tehát özvegy F. Ferenczné szül. G. Katalin egyszerü kérelmére az ellenfelek, illetőleg gondnokok meghallgatása, s igy e tekintetbeni egyezség létre jötte nélkül a közösség a folyamodóné által javasolt módon megszüntetve; miért is a tárgyalás s az annak alapján hozott végzés megsemmisitendő volt.

558.

A birósági végrehajtó dijaira vonatkozó fizetési meghagyás nem a ptr. szabályain, hanem később alkotott törvényen alapulván, miután abban intézkedés téve nincs, hogy az ily meghagyásból eredhető sérelmek a ptrban körvonalozott felebbvitel utján orvosolhatók lennének, az ily határozatok semmiségi panasz tárgyát nem képezhetik, hanem az azok által netán okozott károk megtéritése esetleg a birósági felelőségről szóló törvényben előirt eljárás utján keresendő.

(1872. nov. hó 6-án 12,566. sz. a. k. határozat.)

P. István ügyvéd az ungvári kir. tszék által, junius 21-én 2634. sz. a. hozott végzéssel egy birói végzés kézbesitéséért követelt 20 kr és az ennek ki nem fizetése folytán a kir. végrehajtó által tett hivatalos jelentésért 30 kr, s igy össz. 50 kr dijnak B. József birósági végrehajtó részére 3 nap alatt különbeni végrehajtás terhe melletti megfizetésére köteleztetett, mely végzés ellen nevezett ügyvéd 1872. évi julius 6-án 2898. sz. a. semmiségi panaszt nyujtott be; mert az 1871. évi 51. tcz. 24. §-ából ugy a buda-pesti kereskedelmi és váltótszék belkezeléséről kiadott szabályzat 20. és 55. pontjának helyes értelmezéséből következtetni lehet, hogy a végrehajtóknak dij csak az oly okmányok kézbesitéseért jár, melyeknek jogi hatálya van, és ellenben, hogy a csak értesitéseket tárgyazó határozatok kézbesitéséért, melyek csak is tudomásul szolgálnak, és melyek jogi hatálylyal nem birnak, a végrehajtók dijt nem követelhetnek. Ezen indoknál fogva, miután a 2122/872. sz. a. okmány, melynek kézbesitéseért 20 kr követeltetik, jogi következményekkel nem biró egyszerü hivatalos értesitést tartalmaz, — kéri a neheztelt végzést megsemmisiteni, felszámitott panasz költségeiben a tszéket elmarasztalni, és az igazságügyminiszter figyelmét a kézbesitői illetőségek tárgyában kiadandó utasitás szükségességére felkérni.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panaszt visszautasitotta;

mert a birósági végrehajtók dijaira vonatkozó fizetési meg-

hagyás, nem a ptrdts szabályain, hanem az ennél később alkotott 1871. évi 51. tczikk alapján kibocsátott igazságügyminiszteri utasitáson nyugodván, miután abban nincs intézkedve az iránt, hogy az ilyen fizetési meghagyásból eredhető sérelmek a polgári törvénykezési rendtartásban körvonalozott felebbvitel, s különösen semmiségi panasz utján lennének orvosolhatók, a biróságok ilynemü határozatai semmiségi panasz tárgyául nem szolgálnak, hanem az azokkal netalán okozott károk tekintetében esetleg a birák felelősségéről szóló törvény oltalmához lehet folyamodni.

559.

Biztositási ügyletből az illető társulat ellen intézett kereset, ha a biztositási szerződésben a választott biróságra vonatkozó kikötés a ptr. kilenczedik czim III. fejezetében előirt kellékeknek meg nem felel, a választott biróság mellőzésével, egyenes a rendes polg. biróságok előtt meginditható.

(1872. aug. hó 10-én 8942. sz. a. kelt határozat.)

R. Jakab felperesnek az „Európa“ biztositó részvénytársaság ellen 1374 ft s járulékai iránti ügyében alperes kifogást tett a tszék illetékessége ellen, mert az A·/. és B·/. alatti biztositási szerződés szerint a károsult és a társulat közt a támadt bárminemü vitatárgy választott biróság által döntendő el, mennyiben a kártéritési összeg forog kérdésben, egyedül az tartozhatik tehát a rendes p. biróság elé, ha vita tárgyává válik, hogy egyátalában alperes kártéritéssel tartozik-e? Felperes ellenvetette, hogy jelenlegi ez utóbbi kérdés is fenforog ily esetben pedig a rendes biróság a kártéritési összeg megállapitására is illetékes. Különben alperest választott biróság alakitására felszólitotta, de eredménytelenül. A pesti kir. tszék, f. év junius hó 5-én 17,088. sz. a. hozott végzésével, a birói illetőséget megállapitotta, és a perfelvételére határidőt tüzött ki.

Alperes ez ellen f. é. junius hó 17-én 23,767. sz. a. semmiségi panaszt adott be, mert a neheztelt végzés azon indoka, hogy ő nem vonta kétségbe felperes állitását, miszerint a választott biróság megalakitására vonatkozó felhivásnak nem tett eleget, — téves, miután kimutatta, hogy arra soha fel nem szólittatott.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette;

mert a biztositási szerződésnek 19. §-ában a választott biróságra vonatkozó kikötés a ptr. 9. czim III. fejezetében megszabott kellékeknek meg nem felelvén, felperes ezen idézett 19. §. alapján választott birósághoz utasitható nem volt, miért is az eljáró biróság törvényszerüen mondotta ki birói illetőségét, és az alaptalan semmiségi panasz elvetendő volt.

560.

A végrehajtás foganatositására előlegezendö dijak pontos befizetéseért elsö sorban a végrehajtató nevében közbenjáró ügyvéd felelös.

(1872. aug. hó 21-én 9097. sz. a. k. határozat.)

H. Lászlónak B. Karolina elleni végrehajtási ügyében a szebeni k. tszék f. év febr. hó 8-án 71. szám alatti végzésével, felperesi ügyvéd P. Lászlót kötelezte, hogy a már megtörtént árverési hirdetmény diját 29 ft 25 krral 3 nap alatt végrehajtás terhe alatt fizesse be, fperesi ügyv. ezen végzés ellen semmiségi panaszt adott be, mert a jelen ügyben H. László lévén a végrehajtató, ügyvéde P. mint ennek képviselője nem volt kötelezhető a szorgalmazott hirdetési dijt előlegezni.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, — a semmiségi panaszt elvetette;

mert a ptr. 356. §-a szerint a végrehajtató a végrehajtási költségeket minden esetben előlegezni tartozik s az ily költségekért első sorban a végrehajtást szorgalmazó ügyvéd lévén felelős, az eljáró tszék az által, hogy a szorgalmazott dijnak lefizetésére felperesi ügyvéd P. Lászlót kötelezte, végzésének megsemmisitésére okot nem szolgáltatott.

561.

A ptr. 93. §-ának c. pontjában emlitett két évnél nem régibb kamatok alatt a legfelebb két évre járó kamatok, vagy azok értendők-e? melyek lejártától a kereset beadásáig két évnél hosszabb időköz nem esik.

(1872. jun. hó 18-án 6203. sz. a. kelt határozat.)

A kolozsvári m. kir. pénzügyészség által képviselt kir. kincstár S. Rohrich és S. Schiber alperesek ellen, 5285 ft haszonbér hátralék s járulékai iránt keresetet inditott, melyben előadta, miszerint alperesek, 1867. jul. 24-én tartott árverés alkalmával, a borgoprundi ut és hidvám állomások jövedelmeit, 1868. évi január 1-től 1870. decz. végeig, 10,570 ft évi haszonbér mellett, oly kikötéssel vették ki haszonbérbe, hogy azt havonkénti egyenlő részletekben utólagosan fizessék be; a szerződés 18-ik pontjában a felek, az ezen szerződésből eredhető minden peres ügyekre nézve magukat azon biróságnak vetették alá, mely a pénzügyi ügyészség helyén létezik, és a melynek a kincstár mint alperes alávetve van; az ut és hidvámok törvényhozásilag megszüntetvén, 1870. junius hó végével, az emlitett haszonbéri szerződés is megszünt, mikor is alperesek az 1870. évi január havától, junius hó végeig esedékessé vált haszonbéri részletekkel összesen 5285 fttal hátralékban maradtak, mely összeg fizetésében alpereseket elmarasztaltatni kéri. Az idei máj. 17-én tartott tárgyaláson első alperes a biróság illetékessége ellen kifogást tesz, mert ez nem kikötött biróság, e mellett a haszonbér két évnél régebb. Felperes hivatkozik a szerződés 18. pontjára, melyben a pénzügyi ügyészség székhelyén lévő biróság van kikötve, továbbá 1870. január 1-től julius 1-ig járó haszonbér követeltetik, és igy még két év nem telt el.

A k. jbiróság f. évi május 17-én 5954. sz. a. hozott végzéssel a kifogásoknak helyt adott, felperes ez ellen bejelentett semmiségi panaszát következőleg indokolta: a t. rendt. 93. §. d) pontja szerint sommás eljárás alá tartoznak két évnél nem régibb bér, és haszonbér megfizetése iránti keresetek határozatlan összeg erejéig, ebben azonban nincs kimondva, és abból nem is következtethető az, hogy az illető bér, vagy haszonbér a kereset beadásától vissza számitva, két évnél ne legyen régibb, ha-

nem csak ugy értelmezhető, hogy a beperelt bér, vagy haszonbér két évnél régibb ne legyen, azaz: több mint két évért ne legyen hátralékban: a jelen ügy tárgyát képező haszonbéri hátralék mint a keresetből kitünik, 1870. január 1-től junius végeig járó időszakra esik, tehát csak félévi haszonbért képez, helytelen volt a kincstárt keresetével birói illetéktelenség indokából elutasitva, különben azon esetben is, ha az elutasitó végzés igazoltnak tekinthető lenne, az alperes számára megitélt 15 ft perköltség az ügy egyszerüségével szemben igen tulságos.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette;

mert az 1872-ik február 11-én benyujtott keresettel, az 1870-ik év január s több következő hónapjaira eső havonkint lejárt haszonbéri fizetés-részletek követeltetvén, miután ezen együttes követelés a január 31-én lejárt részlet tekintetében két évnél régibb haszonbért tartalmaz s az egésznek összege a 300 ftot meghaladja: az a polgári törvk. rendtartás 93-ik §. a) és d) pontja értelmében sommás eljárás utján nem érvényesithető, s ennélfogva az eljáró biróság, az által, hogy magát illetéktelennek kijelentette, semmiségre okot nem szolgáltatott.

562.

Az izraeliták válópereire nézve a ptr. egyedül az illetékességet szabályozván, ily perek nem az 1868. LIV. tczikkben foglalt ptrs, hanem az előbbi szabályok szerint intézendők el, következőleg azokra, kivéve az illetékesség kérdését, a m. kir. semmitőszéknek a ptrsban gyökerező hatásköre ki nem terjed.

(1872. nov. hó 19-én 13,486. sz. a. kelt határozat.)

T. született P. Emiliának, T. Lipót elleni váló perében, a pesti kir. tszék, f. évi szept. 16-án 35,972. sz. a. hozott itéletével, alperesnek megengedte, hogy felperesnek az elváló levelet átadja; egyszersmind azonban kimondotta, hogy ezen elváló levél csak az esetre tekintendő jogérvényesnek, s a peres felek között Baján 1865. május 6-án a héber szertartás szerint létre jött házassági köteléket csak az esetre bontja fel végképen, ha

a nevezett házas felek az ezennel határidőül kitüzött folyó évi szept. 19-én a tszék előtt megjelenve ujból kijelentik, hogy az elváló levél szabad beleegyezésseli kiadására és átvételére magukat eltökélték; felperes ezen itélet ellen f. évi szept. 20-án 37,105. sz. a. semmiségi panaszt adott be; mert az itélet végrehajhatlan, mert ha alperes a váló-levél kiadásába később nem egyezik be, az végrehajható nem lesz, alperes már harmad izben a rabbi előtt, és egy izben a tszék előtt az elválásba beleegyezett, tehát feltételezés nélkül kellett volna őt beismerésénél fogva kötelezni.

A magy. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panaszt és felebbezést további ellátás végett a pesti királyi itélőtáblához áttette, mert az izraelita vallásu házas felek közti váló perekben követendő eljárás a perrendtartás 22. §. szerint a törvényhozás további intézkedéseig rendelet utján szabályozandó, miután azonban ezen rendeleti szabályozás még eddig be nem következett, a 36. §-ban pedig csak az illetőség tekintetében tartalmaz intézkedést, ezen perek addig is, mig azokra nézve intézkedés történend, nem a polgári törvénykezési rendtartás, hanem az előbbi szabályok szerint tárgyalandók, s eldöntendők, igy tehát azokra ezen kir. semmitőszéknek a ptrsban gyökerező hatásköre ki nem terjed.

563.

A csőd kiütése előtt nyert végrehajtási zálogjog alapján, a m.-vásárhelyi kir. tábla területén is, a végrehajtás a csődön kivül tovább folytatható.

(1872. decz. hó 6-án 14,164. sz. a. k. határozat.)

B. F. és fia kereskedő czégnek, B. János ellen, 571 ft és járulékai iránti váltó végrehajtási ügyében, a hátszegi kir. tszék f. é. aug. 6-án 1919. sz. a. hozott végzéssel, a lefoglalt ingók elszállitása, s az árverés elrendelése, ugy a foglalási költségek utólagos megállapitása iránti felperesi kérelemnek helyt nem adott a következő indokokból:

Miután alperes B. János ellen Hátszeg város feloszlatott tszékének 1871. évi nov. 5-én 294. sz. a. kelt végzésénél fogva csőd nyittatott, s ennélfogva a csőd rendt. 66. §. értelmében a

csőd megnyitása előtt keletkezett végrehajtási rendeletek foganatosithatók nem lévén, az 1871. évi okt. 3-án lefoglalt és megbecsült ingóságoknak elszállitását megengedni nem lehet; miután továbbá a csőd rendt. 128. §. szerint csak azon zálogos hitelezők kérhetik a csődtömeghez tartozó javak elárverezését, kik követeléseiket a csődtömeg ellen a maga idejében bejelentették, és igy kérelmes fenforgó igényét bejelenteni elmulasztván, a kért árverezés sem rendeltethetik el, a jelen kérésnek elég nem tétethetvén, kérelmes ügyvédnek összes példányai és mellékleteivel együtt visszadatni határoztatik. Ez ellen felperes aug. 21-én 2385. sz. a. semmiségi panaszt adott be; mert jelen esetre a csőd rendt. 66. s 28. §-ának kikezdése nem alkalmazható, hanem a 128. §. második és harmadik kikezdése, melynek értelmében, miután panaszló felperes részére még a csőd kiütése előtt árverés is volt elrendelve, követelése bejelentésének szüksége fen nem forgott, igazolja ezt a csőd rendt. 100. §. is; különben is a csőd hirdetményben nem volt az kitéve, hogy a követelését be nem jelentő zálogos hitelező, követelését elveszitené, csak az tartozván a dolog természeténél fogva a lefoglalt ingókból a csődtömeghez, a mi azokból felperes követelésének kielégitése után még fen maradna; a semmitőszék is ez ügyben kelt határozatával a foglalást jóvá hagyta, és az elszállitás megtagadását.

A magy. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panasznak részben helyt adott, ennek folytán a megtámadott végzést mennyiben a foglalási költségek megállapitása és a lefoglalt ingók elszállitása megtagadtatott, a ptr. 297. §. egy pontja alapján megsemmisitette, s a kir. tszéket ez irányban ujabb határozat hozatalra utasitotta, az árverés elrendelésének megtagadása miatti semmiségi panaszt azonban elvetette;

mert a csőd kiütését megelőző foglalás által szerzett zálogjog az 1869. évi ápril 8-án kelt magy. kir. igazságügyminiszteri rendelet 27. §. szerint a csőd nyitás által hatályát nem vesztvén, végrehajtható ennek alapján a lefoglalt ingók elárverezését követelésének a csődtömegbe való bejelentése nélkül is mire a váltó hitelező a tszék területén érvényben lévő csőd rendt. 113. §. szerint kötelezve sincs, csődön kivül eszközölheti ugyan, de miután felperes részére a fizetési rendelvény alapján csak biztositási foglalás volt elrendelve, s végrehajtató felperes azt, hogy a kifogások feletti jogérvényes határozat alapján is

kielégitési végrehajtáshoz joga lenne, semmivel sem igazolta, az árverés el nem rendelhető, s ekként mellőzve az elsőbiróság által felhozott indokokat, a semmiségi panasznak erre vonatkozó része ez okból alaptalannak találtatott; ellenben a mi a foglalás költségeit illeti, azok megtéritését végrehajtató jogosan igényelvén, s ettől a biróság azon mulasztása folytán, hogy a foglalási jegyzőkönyv elintézése alkalmával meg nem állapitattak, el nem érhetvén, azoknak utólag kért megállapitása, valamint a lefoglalt ingók elszállitása iránt, az 1872. évi 15,267. sz. a. kelt itteni határozat értelmében leendő intézkedés, mennyiben a lefoglalt ingók, név szerint a házi butorok még megvannak, helytelenül lett megtagadva, miért is a semmiségi panasznak erre vonatkozó részében helyt adni kellett.

564.

A gondnoki dijakra nézve is, ha elmarasztalás nélkül azok egyszerüen csak megállapitva vannak, ily megállapitás alapján végrehajtás el nem rendelhető.

(1872. nov. hó 7-én 13,599. sz. a. kelt határozat.)

T. Istvánnak, néhai Sz. János hagyatéka elleni 12 ft 80 kr megitélt gondnoki dij és jár. iránti végrehajtási ügyében, az aradi kir. tszéknek, 1872. évi szept. 11-én 9939. sz. a. kelt végzésével, a végrehajtás elrendelése megtagadtatott, mi ellen végrehajtató f. é. szept. 30-án 12,239. sz. a. semmiségi panaszszal élt, mert panaszló a végrehajtást jogerőre emelkedett itélet alapján kérte elrendelni, oly összeg erejéig, mely részére gondnoki dijkép megitéltetett, s igy a végrehajtás iránti kérelmével jogtalanul lett visszautasitva.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék a semmiségi panaszt elvetette;

mert a ptr. 345. §. szerint a végrehajtást csak marasztaló itélet vagy birói egyesség alapján lehet elrendelni; a panaszló által csatolt itélet tehát a kért végrehajtás elrendelésére alapul nem szolgálhat, tekintve, hogy abban a gondnoki dijak egyszerüen csak megállapitattak, a nélkül hogy azok megfizetésében a gondnokolt tömeg egyszersmind elmarasztaltatott volna.

Miután pedig ezen itéletet a gondnok jogérvényre hagyat emelkedni, jelenleg minden törvényes ok nélkül panaszkodik, hogy annak alapján a végrehajtás elrendelése megtagadtatott.

565.

Miután a mezei rendőri kereset, tekintet nélkül arra, vajjon a kár egyedül gondatlanságból, avagy szándékosan követtetett el, az 1840. IX. tczikk 4. §-a értelmében a sommás szóbeli perekről szóló 1836. 20. tczikk szabályai szerint volt tárgyalandó és elintézendő, ha pedig a pénzbeli marasztaláson kivül a törvény nyomán még testi büntetés is alkalmazandó volt, akkor az eljáró biró az ügyiratokat itélethozatal után a fenyitő eljárás megindítása végett a törvényszékhez bemutatni tartozott; miután továbbá a ptr. 93. §. h) pontja értelmében minden mezei rendőri ügyek, melyek az idézett törvény hatályban léte alatt polgári uton tárgyaltattak, ezentul sommás eljárás alá tartoznak: a mezei rendőri kereset azon esetben is, ha szándékos kártétel miatt a kár kétszerege iránt indittatik, első vonalban polg. uton tárgyalandó, s fenyitő uton megtorlandó cselekmény fenforgása esetében a ptr. 10. §-ának második kikezdése alkalmazandó.

(1872. nov. 14-én 13,246. sz. a. kelt határozat.)

G. Fülöpnek, Cs. János és társai ellen szándékosan okozott kár fejében 20 frt. és járulékai iránt inditott sommás perében, a szegedi kir. járásbiróság, 1872. évi szept. 9-én 9189. sz. a. kelt itéletével, felperest keresetével elutasitotta, és alperes részére 6 frt 50 kr. ügyvédi munkadij s bélyegköltség fizetésében elmarasztalta; mi ellen felperes semmiségi panaszszal élt;

mert: 1) a semmitőszék 1079/70. sz. a. határozata szerint, sommás eljárásban, ha valamely fél képviselőjének meghatalmazása hiányos, az illető felet meg nem jelenésért elmarasztalni nem lehet, hanem ha a szükséges kiigazitás azonnal nem eszkö-

zölhető, a tárgyalás a ptr. 86. §. alapján elhalasztandó; 2) miután panaszló megbizottja megjelent s védelmét előadta, makacsságbóli elmarasztalásnak helye nincsen; 3) panaszló képviselőjének meghatalmazása szabályszerüleg van kiállitva; 4) a ptr. 553. §-ában megszabott kellékek csak is az országon kivüli használatra kiállitott meghatalmazásokra értendők; 5) sommás eljárásban a fél magát, nem ügyvéd által is képviseltetheti.

Minthogy a kereset szándékos kártétel miatt a kár kétszerege iránt volt inditva, annak előleges megállapitása mellett, hogy az ily kereset is polgári uton tárgyalható, a m. kir. Curia mint semmitőszék, a fenebbi keletü és számu elsőbirósági itéletet a ptr. 297. §. 1. pontja alapján megsemmisitette, és a kir. járásbiróságot további szabályszerü eljárásra utasitotta;

mert: sommás ügyekben a ptr. 86. §. szerint a felek nem csak ügyvéd, hanem más megbizott által is képviseltethetik magukat, ha az illető fél a megbizottat vagy szóval vallotta, vagy a ptr. 167. és 168. §§-ai kellékeinek megfelelő irásba foglalt meghatalmazást adott a megbizottnak, már pedig jelen esetben felperes nevében megjelent megbizott, a tárgyalás alkalmával a fenidézett §§-nak megfelelő felhatalmazást felmutatván, a biróság egészen helytelenül járt el, midőn az ezen esetre épen nem alkalmazható 548. és 553. §§-ra való hivatkozással felperest mint meg nem jelenőt a ptr. 111. §. alapján marasztalta.

566.

Tekintve, hogy az 1872. évi jan. 29 én 3564. sz. a. kelt m. k. igm. rendelet 16. §-a értelmében, a végrehajtói teendőkkel a biróság segéd személyzetének valamely tagja egyedül csak helyettesitöleg a törvényszék elnöke által és csak az esetben bizható meg, midön az illetö birósági végrehajtó szabadsággal eltávozott, vagy beteg: a kiküldö biró személyes felelősségével járó szabálytalanságot képez, ha a jelzett eseteken kivül a biróság kezelési személyzetének valamelyik tagja, a törvény szerint a birói végrehajtókra bizott teendökre nézve kiküldöttül alkalmaztatik.

(1872. nov. hó 21-én 13,205. sz. a. kelt határozat.)

R. Ferencz és neje a temesvári kir. járásbiróságnak 1872. szept. 21-én 14,873. sz. a. hozott végzésével B. Gregor javára elrendelt és 1872. szept. 22-én foganatositott biztositási eljárás ellen, 1872. szept. 30-án 15,388. sz. a. semmiségi panaszt adott be; mert, miként a neheztelt végzésből kitünik, a biztositást foganatositásával nem a birósági végrehajtó, hanem Szántó Jenő irnok bizatott meg, mi az 1871. 51. t. cz. 14. §-ával ellenkezik; de maga az eljárás is semmis, mert a 15 napra szükségelt legszükségesebb élelmi szerek is lefoglaltattak, és hogy nem szólittattak fel a követelésnek kezes általi biztositására.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette;

mert jóllehet ugyan az 1871. 51. tcz. 14. §. értelmében végrehajtási cselekményt rendszerint birósági végrehajtók teljesitenek, fontosabb esetekben pedig, annak teljesitésére biróságitag kiküldhető és jóllehet ezen szabálytóli eltérésnek, a végrehajtók számára utasitást magában foglaló 1872. évi jan. 29-én 3564. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 16. §. szerint is, csak az esetben van helye, ha valamely végrehajtó szabadsággal eltávozik, vagy beteg; tekintve mégis, hogy ezen utóbb idézett szabályrendelet értelmében, az abban emlitett kivételes esetekben, a birósági segéd-személyzet valamelyik tagja ideig-

lenesen a végrehajtói teendőkkel még is megbizható, ugyanazért egyedül azon különben is a biró személyes felelősségével járó szabálytalanság, hogy a végrehajtás teljesitésére irnok küldetett ki, ha ennek eljárása különben a törvényes szabályoknak megfelel, a végrehajtási cselekmény megsemmisitésére, indokul nem szolgálhat; és mert a kiküldöttnek eljárása ellen felhozott azon panaszok, hogy t. i. végrehajtást szenvedő a követelésnek kezes általi biztositására fel nem szóllittatott, és hogy a legszükségesebb élelmi szerek lefoglaltattak volna, minden törvényes alapot nélkülöznek, minthogy egyrészt a ptrnak a biztositásra, illetőleg végrehajtásra vonatkozó egyik §. sem tartalmaz oly rendelkezést, mely szerint biztositást szenvedő kezes állitására folszólitandó volna, és igy ezen felszóllitás mellőzése semmiségi okot nem képezhet; másrészt pedig panaszló csak egész átalánosságban állitja, hogy a legközelebbi 15 napra való legszükségesebb élelmi szerei lefoglaltattak volna, a nélkül, hogy ezen tárgyakat tételenként kijelölné, miért is ebbeli panasza birói figyelemben vehető nem volt.

567.

Tekintve, hogy mind az itélet, mind a peregyezség csak jogczimet ad a végrehajtáshoz, s hogy mind az itélet, mind a peregyezség csak akkor válik végrehajthatóvá, ha a per birája a végrehajtást elrendelte, tekintve továbbá, hogy a ptr. 378. §-a az elévülési időt azon naptól számitja, melyen a marasztaló itélet vagy egyezség végrehajthatóvá vált, mi a fentebbiek szerint a végrehajtásnak más megelőzőleg közbejött elrendelését feltételezi:

ezeknél fogva a ptr. 378. §-ának azon rendelete, hogy a végrehajtási jog elévül 3 év alatt azon naptól számitva, melyen a marasztaló itélet, vagy egyezség végrehajthatóvá vált, nem az itéleten vagy peregyezségen alapuló, hanem egyedül a végrehajtást elrendelő végzésből származó végrehajtási jogra értendő;

miből következik, hogy „az itélet vagy egyezség alapján a végrehajtás mindaddig elrendelhető, mig az itélet vagy egyezségbeli jog a polg. t. rendt. szerint el nem évült,“ ellenben hogy azon esetben, ha a fél az itélet vagy peregyezség alapján nyert végrehajtási végzést nem foganatositotta három év alatt azon naptól számitva, melyen a végrehajtási végzést kieszközölte, az ily végrehajtási végzés hatályát vesztvén, a polg. törv. rendt. 378. §. végpontja értelmében, a végrehajtási végzés megujitásának van helye, ily esetben azonban, ha a végrehajtató fél hitelesen ki nem mutatja, hogy a végrehajtás a marasztalt fél kérelmére egyezségileg halasztatott el, vagy hogy a végrehajtást kielégitési alap hiánya miatt nem eszközölhette, a megujitott végrehajtási kérelem felett az ellenfél elölegesen kihallgatandó, s az eredményhez képest lesz a további intézkedés megteendő.

(1872. decz. 10-én. 14,462. sz. a. kelt határozat.)

A ménesi magy. kir. kincstári uradalom képviseletében, az aradi kincstári uradalmi ügyészségnek, D. Tódor és társai ellen, 1038. frt. 36 kr. és járulékai iránt fenforgó végrehajtási ügyében, végrehajtó a világosi járásbirósághoz intézett kérvényében előadva, hogy a fenállott világosi járás főszolgabirósága 1855. május 29-én 455. sz. a. D. Tódor és társai ellen 1038 frt. 36 kr. és járulékai erejéig a kielégitési végrehajtást elrendelte, s annak foganatositásával Sorbán István volt megyei esküdtet bizta meg, miután nevezett esküdt időközben más hivatalba lépett, s igy megbizatásában el nem járhatott, jelen végrehajtás foganatositásával egy más végrehajtó megbizatását kérte. A kir. járásbiróság 3833. sz. a. kelt végzésével folyamodót kérelmével elutasitotta, mert folyamodó sem azt, hogy a fenállott galsai főszolgabiróság által 1865. évi május 29-én 455. sz. alatt elrendelt végrehajtás a felek kérelmére egyességileg elhalasztatott, sem azt, hogy a végrehajtás alaphiányában eszközölhető nem volt, nem igazolta, mely végzés ellen az aradi ügyészség 5-ik napon semmiségi panaszszal élt;

mert: az elévülés soha hivatalból, hanem csak az illető fél kifogásai folytán mondathatik ki, mert a végrehajtás alapjául szolgáló itélet 1850. jun. 14-én hozatván, az elévülési határidő is csak az akkor fenállott törvények szerint itélendő meg; mert továbbá azon átalános jogelvnél fogva, hogy a törvények viszszaható erővel nem birnak, a ptr. 378. §. sem birhat korábbi törvények alatt szerzett végrehajtási jogokra visszaható erővel.

A magy. kir. Curia, mint semmitőszék a semmiségi panasznak helyt adott, a megtámadott végzést a ptr. 297. §. 18. pontja alapján megsemmisitette, s a kir. járásbiróságot oda utasitotta, hogy a feleket az iránt, vajjon a végrehajtás megnyujtható-e, meghallgatván, ujabb halározatot hozzon;

mert: a ptr. 378. §. szerirt nem az itéletbeli vagy egyezségbeli jog évül el három év alatt azon naptól számitva, melyen a marasztaló itélet vagy egyezség végrehajthatóvá vált, hanem egyedül azon végrehajtási jog évül el, mely azon birósági határozatból származik, mi által az itélet vagy egyesség végrehajthatóvá vált, ezen birósági határozat pedig a végrehajtási végzés; azonban ennek elévülése sincs feltétlenül kimondva a törvényben, — minthogy a 378. §. megengedi, hogy azon esetben, ha a végrehajtás a marasztalt fél kérelmére egyezségileg halasztatott el, vagy ha a végrehajtás kielégitési alap hiánya miatt nem volt eszközölhető, ezen esetekben a végrehajtás mindaddig megujitható, mig a per tárgya a polgári törvények szerint el nem évült; ily esetekben tehát, ha a végrehajtató mindjárt végrehajtási kérelmében ki nem mutatja a végrehajtás megujitásának a törvényben kiszabott föltételeit, mely esetben a végrehajtási végzés megujitása azonnal megengedendő volna, a végrehajtási kérelmet a hivatalból különben sem figyelembe vehető elévülése miatt egyszerüen megtagadni nem lehet, hanem a végrehajtás megujitása kérdésében a feleket kell meghallgatni és azok meghallgatása után lehet határozatot hozni;

a jelen esetben felperes még a ptr. hatályba léptét megelőző három év előtt végrehajtási végzést nyervén, de azt nem foganatosittatván, az általa beadott végrehajtási kérelmet a végrehajtási végzés megujitása iránti kérelemnek kell tekinteni, melyet tehát a fenebbiek szerint egyszerüen megtagadni nem lehetett volna, miért is a megtámadott végzést a ptr. 297. §. 18. pontja alapján megsemmisiteni és a további törvényszerü eljárást elrendelni kellett.

II. RESZ.

A MAGY. KIR.

LEGFŐBB ITELŐSZÉK ELVI JELENTŐSÉGÜ HATÁROZATAI.

LXLII.

A telekkönyvbe, — a telekkönyvi hatóság tévedése folytán — történt hibás bevezetések kiigazitása, a bevezetés által jogaiban sértett fél által is kérelmezhető, s az ily kérelem nem a tkvi rend. 148., hanem 168. §-ának határozatai aláesvén, a felett a felek meghallgatása után végzésileg hozandó határozat.

(1871. febr. 28. 255. sz. a.)

R. András és Julianna Sopronmegye telekkönyvi hatóságához egy kérvényt nyujtottak be, melyben előadják, hogy az oszlopi 54. számu tjkönyvben foglalt ingatlanokra az ő tulajdonjoguk, általuk 1868. évi jul. 27-én beadott kérvény folytán kebeleztetett be, M. Márk pedig egy a mondott birtok előbbi tulajdonosa Sch. Ágoston ellen fenlévő követelése alapján 1868. okt. 2-án — tehát midőn már a tulajdonjog kérvényezőket illette — zálogjog előjegyzést kért és azt meg is nyerte. Miután nyilvánvaló, hogy a zálogjogi előjegyzés csak a telekkönyvi hatóság tévedése folytán rendeltetett el, kérik az kitörültetni.

A telekkönyvi hatóság e kérvényre tárgyalást tüzött ki és annak befejezte után következő itéletet hozott:

Felperesek R. András és neje kérelmének hely adatván az oszlopi 51. számu tjkönyvben felvett $^3/_8$ telekre C) 14 alatt M. Márkus javára 90 ft és járulékai erejéig előjegyzett zálogjog törlése elrendeltetik.

Indokok: Felperesek az általuk megvett s az oszlopi 51. sz. telekjkönyvbe bevezetett $^3/_8$ telekre M. Márk javára C) 14 alatt előjegyzett zálogjognak törlését azon oknál fogva kérik; mert ők tulajdonjoguk bekeblezéséért előbb folyamodtak; mint alpe-

res zálogjoga előjegyzéséérti kérvényét benyujtotta; s mert az utóbbi kérelmének csak téves elnézésből adatott hely.

Alperes állitja ugyan, hogy a telekkönyvi hatóság elnézést nem követett el, hogy ő jóhiszemüleg nyerte zálogjogát, hogy felperesek néki ezen összeggel még azért is tartoznak; mert a járási főbiró a vételárt nála letiltotta, s ők annak daczára azt kifizették, hogy ha a kezelő személyzet hibát követett el, az és nem alperes tartozik nekik szavatolni.

Mivel azonban a telekkönyvi rendt. 61. §-a értelmében a telekkönyvi bevezetések rangsorozata az igtatói számok által határoztatik meg, és mivel ugyan az igtatott számokból kiderül, hogy felperesek már 1868. jul. 27-én 6342. sz. a. tulajdonjoguk bekeblezéséért folyamodtak, holott alperes zálogjog előjegyzéséérti kérvényét csak ugyanazon évi okt. 28-án 8061. sz. a. adta be, és mivel igy azon esetre, ha az első beadvány lustrálása után téves elnézésből a telekkönyvből ki nem maradt volna, alperesek kérelmének többé azért nem lehetett volna helyt adni, s a zálogjogi előjegyzését elrendelni; mert akkor Sch. Á. ki ellen az előjegyzés kéretett, már nem volt telekkönyvi tulajdonos, ugyanazért felperesek kérelme folytán, a tévedésből előjegyzett zálogjog kitörlését elrendelni kellett.

Azon kérdés eldöntése valjon megfeleltek e felperesek a járási főbiró által elrendelt tilalomnak vagy sem, a telekkönyvi hatóság köréhez nem tartozik; minélfogva az e tekintetbe tett vitatások mellőzendők voltak.

Ezen itélet ellen alperes felebbezvén a kir. itélőtábla 1870. évi aug. 30-án 8949. sz. a. hozott itéletével R. András és Juliannának kérvénye folytán meginditott egész eljárást s az annak alapján hozott itéletet megsemmisitette és a kérvényt visszautasitotta;

mert M. Márkus részére a kitöröltetni szorgalmazott C) 14 alatti előjegyzés 1868. okt. 8-án 8061. sz. alatti végzéssel elrendeltetvén, annak folyton vezettetett be, — mert továbbá a tkkönyvi rendelet 148. §-a értelmében, csak a bekeblezés, nem pedig az előjegyzés támadható meg eredeti érvénytelenség miatt keresettel; mig az előjegyzés a telek. rendt. 94. §-a értelmében az igazolási eljárástól feltételeztetvén ez utóbbinál a felek minden kifogásaikat érvényesithetik, — a felhivott §-ok nyomán tehát, ezen kitörlési kérvényre tárgyalás sem volt elrendelhető;

s azért az egész eljárás megsemmisitendő, és a kérvény visszautasitandó volt.

Ezen itélet ellen felperesek felebbezvén a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék következő végzést hozott:

A pesti kir. táblának neheztelt itélete, helyesebben végzése megváltoztatik, s az elsőbiróság végzésnek tekintett itélete hagyatik helyben;

mert a jelen ügyalapját tevő R. András és neje által 1869. évi decz. 17-én benyujtott beadvány nem a tkkönyvi rendelet 148. §-a alapján inditott kitörlési kereset; hanem ugyanazon rendelet 168. §-ában emlitett, tévedésből eredt hibás bejegyzés kijavitását szorgalmazó jelentés; s igy valamint egyrészt ok arra, hogy jelen ügy az alsóbiróságok által itéletekkel intéztessék el, fen nem forgott, ugy másrészt az első folyamodási biróság helyesen intézkedett akkor, midőn tekintettel arra, hogy a tévedésből eredettnek vitatott s kijavittatni kért tkkönyvi bejegyzés alapjául szolgált végzés a feleknek már kézbesitve volt, a hozzá érkezett jelentés folytán, a felek kihallgatása végett tárgyalást rendelt, s ennek megtartása után, a szorgalmazott kijavitás érdemében intézkedett.

Az ekkép a tkvi rendelet 168. §-ának megfelelőleg meginditott eljárás tehát megsemmisithető, sem pedig a téves bejegyzés kijavitása végett benyujtott kérvény visszautasitható nem volt; minek folytán a kir. táblai neheztelt határozatot megváltoztatni, s az elsőbiróságét kellett indokainál fogva, s különösen azért helyben hagyni, mert mint ezt M. Márk maga sem vonta kétségbe ennek Sch. Á. ellen intézett előjegyzési kérvényét R. hitestársak bekeblezési kérvényük megelőzte, következőleg a telek. rendelet 61. és 71. §-ának rendelete folytán, az időközben R. hitestársak tulajdonává vált ingatlanra, az időközben R. hitestársak tulajdonává vált ingatlanra a zálogjognak Sch. Á. ellen szorgalmazott előjegyzése, már sem elrendelhető, sem pedig nyilvánkönyvi akadály fenforgása miatt foganatosittható nem lett volna.

Ez tévedésből mégis megtörténvén az 1-sőbiróság helyesen intézkedett, midőn a nyilvános tévedés kijavitását hivatalból elrendelte.

LXLIII.

Fenyitö perben kihallgatott tanuk vallomásai, ugyanazon ügyből kifolyói polgári perben, bizonyitékul még akkor sem szolgálnak, ha az egyik fél ezek tartalmára hivatkozott, s a másik fél, ki ellen azok bizonyitékul kivántatnak használtatni a tanuknak ujból leendö kihallgatását nem kérte.

(1870. febr. 24. 1989. sz. a.)

K. Jakab felperes Sp. testvérek ellen 68 ft 40 kr iránt keresetet inditott, melyben előadja, hogy ő pesti bőrkereskedőknél, az alperesek mind bizományosok által nekie Nagy-Károlyba küldendő 114 font bőrt rendelt meg, a pesti kereskedők azt A) B) szerint meg is küldötték, de alperesek a C) alatti tanuvallomások szerint csak 38 fontot adtak át, miért is azokat a hiányzó bőrnek 68 ft 40 krt tevő árában elmarasztaltatni kéri;

a tárgyalás befejezte után az elsőbiróság felperes keresetét elutasitotta, ezen itéletét a többi között azzal indokolván, hogy a fenyitő perben kihallgatott tanuk vallományai, melyekre felperes jelen keresetét kiválólag alapitja, ezen polgári perben bizonyitékul nem szolgálnak.

Felebbezésében felperes a most emlitett indok ellenében felhozta, a fenyitő perben kihallgatott tanuk vallomásáról szóló és a keresethez C) alatt csatolt jegyzőkönyv közokirat lévén, az alperesek egyszerü kifogására mellőzhető nem lehetett; annyival inkább, mert csak a viszonválaszban tették e kifogást, holott a tanuk ujbóli kihallgatását kérni igen, de vallományaikat gáncsolni jogukban nem állott.

A pesti kir. tábla e felebbezés folytán 1868. évi nov. 24. 22,164. sz. a. következő itéletet hozott:

Alperesek azt, hogy a Pestről Debreczenbe érkezett és onnan általuk Nagy Károlyba tovább szállitandó bőrök csomagának 114 font sulyunak kellett lennie, a perben önmaguk sem vonván kétségbe, de azon körülményt G) alatt saját szállitólevelük is igazolván, — hogy mindazonáltal az általuk Gál Péter fuvarossal továbbitott csomag nem 114 fontnyi, hanem csak 38 ftnyi volt ezt a C) alatti tanuk eskü alatt kivett vallomásaik iga-

zolván, azon kifogásuk pedig, mintha e tanuvallomások e perben bizonyiték gyanánt elfogadhatók nem lennének, mennyiben azon tanuk ujbóli kihallgatását, a kérdő pontok bemutatása mellett kérni szabadságukban állott, azt mindazonáltal mellőzték, tekintetbe nem vétethetvén, ezeknél fogva alperesek az E) alatti becslevél alapján a kereseti 68 ft 40 kr összegnek kártéritésképeni megfizetésében elmarasztaltatnak.

Ezen itélet ellen alperesek felebbezvén a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék következőleg itélt:

Alperesek azt, hogy felperes által folmutatott s igy ellene bizonyitékul szolgáló G) alatti fuvar-levélben emlitett 114 bőrnél kevesebbet adtak volna át Pál György fuvarosnak felpereshez elszállitás végett, a per során határozottan tagadván, ennek ellenkezőjét pedig felperes, tekintve hogy a fenyitő per folyamában kivett C) alatti tanuvallomások a jelen polgári perben bizonyitékul nem szolgálhatnak, semmivel sem bizonyitván, a kir. tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itélete hagyatik helyben.

LXLIV.

Hagyatéki tárgyalásnál, a hagyatékot terhelö adósságokra a hitelezövel, a gyám közbenjöttével történt kiegyezés, ha az gyámhatóságilag jóvá nem hagyatik, nem bir a kiskoru örökösökre kötelező erövel, s ezen kifogás a követelés behajtása végett inditott perben is érvényesithető.

(1870. febr. 21-én 2575/869. sz. a.)

K. Dávid 1869. jul. 1-én végrendelet hátrahagyásával elhalván, hagyatékának özvegye, ugy is mint kiskoru gyermekei gyámja P. J. közgyám közbenjöttével megtartott hagyaték ellen 278 ft 37 kr követeléssel jelentkezett K. A. felperessel oly egyesség jött létre, mely szerint az érintett követelés 258 ftban elismertetvén, követelőnek a tárgyalási naptól számitandó 2 év alatt, minden kamat nélküli kifizetése megigértetett.

Miután azonban ezen igéret nem teljesitetett K. A. hitelező özv. Kl. Dávidnét, mint kiskoru gyermekei gyámját megidéztette.

A tárgyalásnál alperesnő főleg arra nézve tett kifogást, hogy a fentebbi egyesség gyámhatóságilag jóvá nem hagyatott; mert az erről szóló tárgyalási jegyzőkönyv a feleknek egyszerüen kiadatott, mi a jóváhagyást magában nem foglalván, az kiskoru gyermekeire kötelezőnek nem tekinthető.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság, a keresetet főleg az alperesnő által érvényesitett s most előadott indckoknál fogva, elutasitotta.

A pesti kir. tábla azonban 1868. évi aug. 31-én 16,054. sz. a. hozott itéletével az elsőbiróság itéletét meváltoztatta s alperest a kereseti követelés, annak a fizetésre kikötött határnaptól számitott kamatai és a perköltségekben elmarasztalta;

mert tekintetbe vétetvén, hogy a tulajdonképeni adós néhai K. Dávid hagyatékának 1865. évi jan. 28-án megtartott biróság előtti tárgyalásnál, mind az itteni 1-ső rendü alperes, mint gyermekeinek természetes és törvényes gyámanyja, s mint végrendeleti egyik örökös, mind pedig a közgyám P. J. a kereseti követelés valódiságát nemcsak hogy önkényt beismerték, hanem annak 2 év alatt leendő kifizetését is megigérték, s érintett minőségük biróságilag is elfogadva lőn; ugyanazért ezuttal azon kifogásuk, mintha ama köztük s felperes között létrejött biróság előtti egyesség a miatt; mert gyámhatóságilag jóváhagyottnak nem bizonyittatik érvénytelen lenne, minek elintézése különben sem a jelen ellenök nem pedig általuk inditott perre tartozik, birói figyelembe nem vétethetik, miért is az elsőbiróság itéletét meg kellett változtatni.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék, azonban a kir. tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét hagyta helyben;

mert a kereset egyedüli alapjául felhozott, az 1865. jan. 18-án kötött egyességre csak hivatkozó ·/. alatti tszéki végzés néhai K. D. kiskoru örököseinek elmarasztalására törvényes indokul nem szolgálhat; mert e végzéssel csak is felperes és alperesek gyámja és gondnoka között létrejött egyesség rendeltetett a feleknek kiadatni, de hogy ezen egyesség ezen vagy más alkalommal gyámhatóságilag jóváhagyatott volna, bizonyitva nincsen. Ily jóváhagyás nélkül pedig kötelező erővel, a gyámság alatti örökösök irányában nem birhat.

LXLV.

Egyházi személyek és egyházak ingatlan javak szerzésére csak fejedelmi jóváhagyás mellett lévén jogositva, oly hagyományokat, melyek ingatlan javakat tárgyaznak, az azok elfogadását megengedő fejedelmi jóváhagyás nélkül perutján nem követelhetnek.

(1870. febr. 23-án 2597/869. sz. a,)

L. J. plébánus Hontmegye törvényszékéhez beadott keresetében előadja, hogy M. L. nejét nevezvén ki végrendeletében átalános örököséül, ez B) alatti végrendeletében ezen öröklött vagyonokból a mikolai 1. számu telekjkönyvben 5 helyr. sz. a. foglalt szántóföld $^3/_4$ részét és a 9. helyr. sz. rétet a v.-mikolai egyháznak hagyományozta, — készpénzben pedig 80 ftot.

Kijelentvén egyuttal, hogy jóllehet a még mindig el nem törlött concordatum XXIX. czikkelye ily az egyházi javakra tett hagyományok elfogadására nézve fejedelmi jóváhagyást nem kiván, ha netán kivántatnék azt utólag megszerezendő, s ennél fogva kéri a fentebbi javakat magának a hagyatékból megitéltetni.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság a 80 ft készpénz hagyományt a hagyatékból megitélte; az ingatlan javak iránti keresetével azonban — miután azok elfogadására kellő fejedelmi jóváhagyás fel nem mutattatott — felperest keresetével elutasitotta.

A pesti kir. itélőtábla azonban — felperes felebbezése folytán — 1868. évi decz. 9-én 22,255. sz. alatti itéletével, az ingatlan javakra nézve is helyt adott a felperesi keresetnek, s azoknak a hagyatékból leendő kiszolgáltatását megitélte;

mert a per érdemét tevő hagyomány D. E. által tett ájtatos alapitvány lévén, mint ilyen pedig oly szerzeménynek, melyhez fejedelmi engedély szükséges volna nem tekintethetvén, az eljáró tszék itéletét megváltoztatni kellett.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban, a királyi tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét hagyta helyben;

mert egyházi személyek és egyházak a hatályban még mindig fenálló régibb hazai törvények, különösen az 1647. 17.

és 1715. 16 törvényczikk 4. 5. §-ai szerint világi ingatlan javak szerzésére, ha csak erre fejedelmi jóváhagyást nem nyertek, jogi képességgel nem birnak.

Minthogy ily engedély felperes által fel nem mutattatott, annak utólagos beszerzése iránt tett igéret pedig a tulajdonjog megitélésénél figyelembe nem vétethetik, a másodbirósági itélet megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét kellett helybenhagyni.

LXLVI.

Elveszett szerződés helyett, uj irásbeli szerződés kiállitása csak azon esetben rendelhető el, ha nemcsak a szerződés tárgya, hanem annak minden lényeges feltételei igazoltatnak.

(1870. febr. 22-én 1644. sz. a.)

G. István özv. K. Sándorné és K. Mária ellen beadott keresetében előadja, hogy ő alperesektől 1860. év tavaszán az 1235. tjkönyvben foglalt zsellérházat telküket 200 ftért megvette és vételár fejében 50 ftot már le is fizetett, azonban véletlenül a szerződés elveszvén, s annak ujbóli kiállitását alperesek nemcsak hogy megtagadták, hanem a házastelket annyira terhelték adóssággal, hogy alperesek ellen H. Márton hitelező keresetet nyujtott be, s igy törvényes szerzési czimen nyugvó háza, melyet az alperesektől vett telken épitett, s mely 819 ftba került, veszélyeztetve van. — Kéri tehát tanuit kihallgattatni, s a tárgyalás befejezte után a kérdéses házhozi tulajdonjogát kimondatni.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság, azon esetre, ha a póteskűt leteendi arra, hogy ő a kérdés telket 200 ftért megvette, felperesnek ezen telekhezi tulajdonjogát kimondotta, s egyuttal alpereseket 54 forint 7 kr perköltségben elmarasztalta.

A kir. itélőtábla pedig 1868. évi jul. 21-én 12,240. sz. a. következő itéletet hozott:

L. Sándor felperesi tanu határozott vallomása s azon tényálladékok, hogy H. K., R. J., S. L., F. J. és F. M. tanuvallomásaik szerint, a kérdéses telken lévő házat felperes saját költségén épitette, és hogy felperes ezen háznak és teleknek még azután

is békes birtokában maradt, midőn alperesek egyike tőle, mint férjétől törvényesen elválasztatott, s mindkét alperesnő külön lakásba ment, teljes félpróbát nyujt, az eljáró tszék itélete azon módositással hagyatik helyben, hogy felperes jelen itélet jogerőre emelkedésétől számitandó 3 nap alatt a póteskűre jelentkezzék. A perköltségek 25 ftra mérsékeltetvén.

Ezen itélet ellen alperesek felebbezéssel élvén, a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék, mindkét alsóbirósági itélet megváltoztatásával, a perköltségek kölcsönös megszüntetése mellett, felperest keresetétől elmozditotta;

mert jóllehet L. J. tanu határozottan vallja, hogy felperes 1860. év tavaszán alperesek végett házát 200 ftért megvette s erről irásbeli szerződés is készült, R. J. tanu is vallja, hogy a szerződés készitésén jelen volt és azt előtt emezte, a kihallgatott többi tanuk pedig azt vallják, hogy a ház felépitését felperes eszközölte, mivel azonban a szerződés közelebbi feltételeiről egyik tanu sem tesz vallomást, s igy arra nézve, hogy a szerződés mily feltételek alatt köttetett légyen, felperes semmi bizonyitékot sem szolgáltatott, azon körülmény pedig, hogy felperes a kérdéses telekre épitéseket tett, a tulajdon bizonyitására elégségesnek nem tekintethetik, ezeknél fogva az alsóbirósági itéletek megváltoztatásával felperest keresetével elutasittatni, a perköltségeket pedig az itéletek különböző voltánál fogva megszüntetni — kellett.

LXLVII.

Az atya — mint családfő — által megrendelt s annak nyugtájával igazolt élelmi czikkek árának megfizetése, az azok elfogyasztása alkalmával a háznál lakott gyermekeket, az atya halála után, még azon esetben is terheli, ha az atya után örökségben nem részesültek; s ennélfogva a fizetést anyai örökségükből is teljesiteni tartoznak.

(1870. febr. 26-án 2755. sz. a.)

W. Henrik, Lange Károly, mint B. Gusztáv árvai gyámja ellen 135 ft 13 krnyi összeg; mint kiszolgáltatott hus áruk fejében fenmaradt tartozás megfizetése végett pert inditván, a követelést B. Gusztáv nyugtáival igazolta.

Az elsőbiróság a tárgyalás befejezte után felperest keresetével elutasitotta; mert az követelése valódiságát nem igazolta; és B. Gusztáv által kiállitott nyugta alapján a kiskoruak el nem marasztalhatók, mert azok atyjuk után mit sem örököltek, a nyugta azonban már anyjuk halála utáni időben lévén kiállitva, az abban foglalt összegek megfizetésére, anyjuk után reájuk szállott örökségből nem kötelezhetők.

A pesti kir. tábla 1868. évi október 20-án 24,101. sz. a. hozott végzésével az elsőbiróság itéletét helybenhagyta, a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék ellenében, mindkét alsóbirósági itélet megváltoztatásával; alperes mint néhai B. Gusztáv és B. Henrika gyermekeinek gyámját, felperes részére 135 ft 13 kr tőke, s ezen összegnek 1868. évi jan. 22-től járó kamatai megfizetésében elmarasztalta;

mert alperes néhai B. Gusztávnak a keresetlevél alapjául szolgáló nyugták, illetőleg a 158. sz. alatti elismervényen látható aláirását nem tagadván, s a hus ára és felszámitás ellen kifogást nem tévén, azon kifogása pedig, hogy az egész tartozás 1865. márcz. 25-én történt összeszámitáskor csak 41 ft 32 krt tett a felmutatott nyugták által megczáfoltatván; minthogy felperes által néhai B. Gusztáv részére kiszolgáltatott husnak, mint élelmi czikknek, a háztartásnál lett felhasználása, és igy az árvák javára lett forditása kétségbe nem vétetik, önkényt következik, hogy ezen husnak felperes által követelésbe vett ára, apai örökség hiányában, fenálló törvényeink szerint, az alperes által képviselt kiskoruaknak anyai örökségét terheli. — Alperes tehát mint ezeknek gyámja, az anyai örökség erejéig, a hus ára fejében követelt összegben, s ennek a keresetlevél beadása napjától számitandó kamataiban annál is inkább elmarasztalandó volt; minthogy felperes D) szerint bebizonyitotta, hogy édes anyjuk után csakugyan örökösödtek.

LXLVIII.

Azon körülmény bebizonyitása által, hogy valaki nagyobb csatában részt vett s azóta hire veszett, — a holtá nyilvánitási eljárásnál, — bizonyitékául szolgál annak, hogy az illető halálos veszélyben forgott.

(1871. május 19. 3449. sz. alatt.) [1])

P. Teréziának, Sch. Lajos mint kinevezett gondnok ellen P. János cs. kir. 4. gyalogezredbeli közvitéz holtá nyilvánitása iránti ügyében az elsőbiróság P. János halálát bebizonyitottnak kimondotta;

mert 7539. sz. folyamodványhoz A) alatt csatolt katonai bizonyitvány szerint P. János a Königrätz mellett történt csatából elveszett egyén az ezredbeli nevek sorából kitörültetett, mi határozott bizonyitéka annak, hogy P. János az érintett csatában részt vett;

minthogy pedig minden katonáról, ki valamely, kivált a königrätzihez hasonló nagyobb csatában, mint harczos tettleges részt vett, halálveszélyben forgottnak tekinthető P. János halálveszélyben volta vélelmezendő, s miután az emlitett csata óta már több mint 3 év lefolyt a nélkül, hogy az eltünt P. János életben létének jelét adta volna, ugyanannak halála a p. törvk. rendt. 523. és 525. §-ai értelmében bebizonyitottnak volt kimondandó.

A pesti kir. itélőtábla azonban 1871. évi febr. 24-én 33,443. sz. a. hozott itéletével, az eljáró biróság itéletének megváltoztatásával P. Teréziát azon kérelmével, hogy P. János holttá nyilvánitassék, elutasitotta;

mert folyamodó sem azt, hogy fivére P. János a königrätzi csatában nehéz sebet kapott, sem azt, hogy nevezett ezen csatában különös halálveszélyben forgott, mivel sem igazolta, azon körülmény pedig, hogy nevezett a königrätzi csatában résztvett, s azóta tartózkodási helye nem tudatik, a polgári törvénykönyvi rendtartás 523. §-a szerint a holttá nyilvánitáshoz nem elegendő.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék, ellenben a kir.

---

[1]) **Hasonlólag az 1871. május 9-én 3136. sz. alatti határozat.**

tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét hagyta helyben;

mert az ·/. és ·//. alatti okmányok által az azokban emlitett csatában való részvétel folytán, a holttá nyilvánitandónak halálveszélyben forgása bebizonyitva lévén, s azóta 3 év már lefolyván a polg. törvk. rendtartás 523. §. a) pontja értelmében ezen és az elsőbiróság indokaiból a kir. tábla itéletének megváltoztatásával a városi törvényszék itélete volt helybenhagyandó.

LXLIX.

Valamely adásvételi ügyletre, és az ebből folyó kötelezettségekre nézve két tanu egyező vallomása teljes bizonyitékot csak akkor képez, ha azok a tanuság tárgyát képező esetnél együtt lévén jelen, egy időben szereztek erről közvetlen tudomást, — ellenesetben ily tanuk vallomása csak fél bizonyitékot képezvén, póteskü által egészitendő ki.

(1870. febr. 26-án 988. sz. a.)

Sz. J. felperes J. F. ellen 1867. évi decz. 14-én inditott sommás utu keresetlevélében előadja, hogy alperes tőle még 1852. évben 2 ökröt vásárlott 100 pftért erre 20 pftot lefizetvén 80 pft vagyis 84 o. é. fttal adósa maradt, kéri azt megidéztetni s tárgyalás után a tőke kamatai és költségekben elmarasztalni.

Alperes a tárgyalásnál tagadja, hogy felperestől ökröket vásárlott, s hogy igy felperesnek adósa lenne. Felperes ennek ellenében tanukra hivatkozván, ezek kihallgatattak, s az első tanu Z. G. vallotta, hogy jelenlétében vette alperes a kérdéses 2 drb. ökröt 100 ftért, s a vételárból 20 ftot lefizetvén a fenmaradó összeget 1 év alatt igérte törleszteni.

Második tanu B. A. pedig előadta, hogy ő a vételen jelen nem volt, hanem hogy az a fentebbi feltétel alatt történt magától alperestől hallotta.

A tárgyalás befejezte után a sárréti szolgabiróság alperest 84 ft tőke s ennek 1853. évi jan. 1-től a kifizetéseig járó 6% kamatai s a költségekben elmarasztalta; a biharmegyei tszék, mint a sommás ügyekre nézve az időbeli másodbiróság azonban

az elsőbiróság itéletét megváltoztatta és felperest keresetével a perköltségek kölcsönös megszüntetése mellett elutasitotta, a pesti kir. tábla pedig a másodbiróság itéletének megváltoztatásával, az elsőbiróság itéletét hagyta helyben.

Végül a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék, következő itéletet hozott:

Az alsóbirósági itéletek megváltoztatásával alperes a keresetbe vett 84 ft tőke s annak a kereset beadása napjától számitandó kamataiban azon esetre, ha felperes a nékie ezennel oda itélt póteskűt arra, „hogy alperesnek 1852. évben egy pár ökröt 100 pft vagyis 105 o. é. ftért eladott, s ez a vételár törlesztésére csak 21 ftot fizetvén, a hátralévő 84 fttal most is tartozik“ — leteendi, elmarasztaltatik, ellenesetben a kereset alól felmentetik, s köteleztetik neki felperes 10 forint perköltséget megfizetni.

Tartozni fog e szerint felperes ezen itélet kézbesitésétől számitandó 15 nap alatt az eskü letételre határnapot kérni, s azon az esküt letenni, különben ugy fog tekintetni, mintha nem bizonyitott volna;

mert felperes keresetének beigazolására tanukra hivatkozván, miután a hit alatt kihallgatott két tanu vallomásából kitünik, hogy ők együtt az eladásnál jelen nem voltak, sem ugyanazon alkalommal alperestől a tartozás elismerését nem hallották, vallomásuk teljes bizonyitéknak nem vétethetvén, alperes ez alapon elmarasztalható nem volt. Tekintve azonban, hogy Z. G. egyik tanu az eladásánál személyesen jelen lévén, hit alatt vallja; miszerint alperes az általa megvett 2 ökör árában 105 fttal adós maradt, s abból csakis 21 ftot törlesztvén 84 fttal most is tartozik, s ezen állitása B. A. vallomása által is támogattatik, ugyanazért e vallomást félbizonyitékul venni és annak kiegészitése végett felperesnek a póteskűt itélni kellett.

A kamatok csak a per kezdetétől itéltettek meg: mert felperes azt, hogy a tőke visszafizetését soha sem követelte, a per során maga is elismeri, de különben is azt, hogy alperes magát a hátralévő összegtől kamatfizetésre kötelezte volna, ennek tagadása ellen, mivel sem igazolja.

Mindezeknél fogva az elsőbirósági itéleteket megváltoztatni s alperest, felperes általi póteskü letétele esetén, elmarasztalni, ellenesetben pedig alperest felmenteni s mint vesztes felet a költségekben is elmarasztalni kellett.

C.

A tulajdonjog előjegyzése esetén nem nyitandó uj telekjegyzőkönyv, hanem az előjegyzés a régi telekjegyzőkönyvben — habár ebben az előjegyzés tárgyát képező ingatlanságon kivül más birtokok is foglaltatnak — teljesitendő. [1])

(1871. marcz. 16-án 6408. sz. a.)

K. J. Temesvár város telekkönyvi hatóságához beadott kérvényében előadja, hogy L. J. birói árverésen a 31. sz. házhelyet megvette oly módon, hogy az árverési feltételek 8-ik pontjának teljesitése után a vett telek azonnal birtokába megy; miután kérvényező ezen telket a B. szerinti eredeti szerződés értelmében ezen házhelyet L. Istvánnal elcserélte, kéri azt kiskoru gyermekei javára előjegyeztetni, s erre nézve egy külön jkönyvet nyittatni.

Az elsőbiróság a kérvényt elutasitotta; mert kérvényezők az árverési feltételeknek nem tettek eleget, a kir. tábla pedig 1868. évi szept. 23-án 20,316 sz. alatt hozott végzésével az elsőbiróság végzését helybenhagyta.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék pedig következő végzést hozott:

A külön telekjkönyv nyitását illetőleg egybehangzó alsó birósági végzések helybenhagyatnak, a tulajdonjog előjegyzését illetőleg azonban az alsó birósági végzések megváltoztatnak s a Temesvár József — külvárosi 31. számu házhelyre kiskoru Kapus Károly, József, Erneszt, Ferencz és Ferdinand az 1856. évi október 1-én kelt árverési jegyzőkönyv és Lőffler Istvánnal 1862. évi ápr. 13-án kötött csere-szerződés alapján, mint tulajdonosok, igazolás terhe mellett, előjegyeztetnek;

mert az A. alatt felmutatott árverési jkönyvből kitünik, hogy L. István a kérdéses telket, 1856. évi okt. 1-én tartott, nyilvános árverésen, mint legtöbbet igérő a többi között azon

---

[1]) Erre nézve az Magyarországban érvényes telekkönyvi rendtartásban semmi intézkedések sem foglaltatnak, ellenben az erdélyi telekk. rendt. 55. §. c) pontja szerént a birtoktest egyes alkatrészeire elrendelt előjegyzés átjegyzés nélkül foganatositandó.

4-ik pontban kifejezett feltétel alatt szerezte meg, hogy a félév alatt lefizetni tartozott vételár kielégitése után a kérdés a házhely átadása és átiratása megtörténhetik; minthogy pedig a feltételek 4-ik pontjának elégtétetett, s vevő jogait a B. alatti csere szerződés szerint kérvényezőkre ruházta, azok tulajdonjogának előjegyzését elrendelni — kellett.

CI.

Nyilvánkönyvön kivüli átruházásoknál az átruházás sorrendje jogérvényes okmányokkal igazolandó lévén, — ha a nyilván könyvön kivüli tulajdonjog kiskoruakat illet, ennek átruházása esetén, a vevő igazolni tartozik, hogy a nyilvánkönyvön kivüli tulajdonos kiskoruak nevében vele kötött szerződés gyámhatóságilag jóváhagyatott.

(1871. máj. 24-én 3460. sz. alatt.)

A temesvári gyár külvárosi 1163. számu Groszmann Lipónevén álló házát, Meszner Matild és kiskoru gyermekei nevétben azok atyja mint gyámja megszerezvén, azt Spitzer Frigyesnek eladták, s az a két rendbeli átruházásokat tanusitó szerződések bemutatása mellett a tulajdonjognak Spitzer Frigyes nevére leendő bekeblezése esetleg előjegyzése iránt folyamodtak.

Ezen kérvényüket azonban az elsőbiróság elutasitotta; mert az eladott ház nem eladók, hanem Groszmann Lipót nevén áll.

Kérvényezők ezen végzés ellen felfolyamodván a pesti kir. itélőtábla 1870. évi szept. 30-án 5770 sz. a. hozott végzésével az elsőbiróság neheztelt végzését megváltoztatta, s az előjegyzés iránti kérelemnek helyt adva, az 1865. évi febr. 12-én kelt adásvevési szerződési szerint kiskoru M. K. és M. E. telekkönyvön kivül tulajdonává vált házra nézve az 1869. máj. 19. kelt adásvevési szerződés alapján a tulajdonjogot Spitzer Fridrik részére — igazolás terhe alatt — előjegyezhetni rendelte;

mert kérvényezők az A. alatt csatolt szerződéssel kimutatták, hogy Groszmann Lipold telekkönyvi tulajdonostól a

szóban forgó ingatlanságot az 1-ső és 2-odrendü kérvényezők megszerezték, a B. alatt mellékelt szerződéssel pedig ki van mutatva, hogy ugyanazon fekvőséget 3-adrendü kérvényező megvette, tehát a telekk. rend. 120. §. d) pontjának megfeleltek.

Ezen végzés ellen M. K és M. A. kiskoruak nyámja által beadott felfolyamodás folytán, a nml. m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék 1871. évi május 24-én 34,460 sz. alatt a pesti kir. tábla végzésének megváltoztatásával az elsőbiróság végzését hagyta helyben.

mert: habár a nyilván könyvön kivüli átruházást illetőleg ezen esetre a telekk. rend. 120. §-a alkalmazható; minthogy azonban az A. és B. alatti szerződések kiskorú M. K. és M. A. nevében gyámhatósági engedély nélkül köttettek, ennek hiányában pedig a telekk. rend. 97. §-a értelmében sem bekeblezés, sem előjegyzés helyt nem foglalhat, az elsőbiróság végzése ezen indokból volt helybenhagyandó.

CII.

Az örökhagyót terhelö illeték hátralékra a zálogjog azon esetben is bekebelezendö, ha a vagyon már nem az örökhagyó, hanem örököseire van tulajdonjogilag bekebelezve.

(1871. jun. 5-én 3760. sz. a.)

A szécsényi m. kir. adóhivatal 1869. évi szeptember hó 7-én beadott kérvényében előadván, hogy V. Lajos a ·/. alatti fizetési meghagyás szerint 393 frt. 75 krral, s 1866. nov. 5-től járó kamataival hátralékban lévén kéri a hátralékos tulajdonához tartozó — s a szácsényi 22. sz. tjkönyvben foglalt ingatlanokra a zálogjogot, a fentebbi összegre nézve a zálogjogot bekebeleztetni.

Az elsőbiróság ennélfogva a zálogjogot, a fentebbi öszszegre nézve, a mondott ingatlanokra, melyek Veres Lajos halálával annak kiskoru gyermekeire V. E., V. J., V. K., V. J. és V. Et. nevére lettek átirva, bekebeleztetni rendelte.

A pesti kir. itélő táblaazonban, tekintve, hogy a megkeresvényhez mellékelt fizetési meghagyás V. L. terhére van

kiállitva, és a megkeresvényben is a zálogjogi bekeblezés V. L. illetményére kérhetett; miután a szecsényi 22. sz. tjkönyvben az adóhivatali megeresvény benyujtásakor V. L. már tulajdonosként nem állatt; hanem kiskorú gyermekei vannak tulajdonokul bekebelezve, ezek terhére azonban a fizetési meghagyás kiállitva nincs, s ellenök a bekebelezés nem is kéretett, ezen indokból a neheztelt első birósági végzés a telekk. törv. 71 §-a alapján megváltoztaték és a szecsényi adóhivatal zálogjog bekeblezési kérelmével elutasittatik.

Az adóhivatal ezen végzés ellen felfolyamodván, a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék, a kir. tábla végzését megváltoztatta s az első biróság végzését hagyta helyben;

mert: a bekeblezési kérvényhez csatolt fizetési meghagyás tartalmából kitünik, hogy a bekebleztetni kért összeg a szecsényi 22. sz. telekjkönyvben adásvevés utján (V. L. nevére B.) alatt tulajdonjogilag bekeblezett ingatlanság után járó illeték gyanánt szabatott ki, a felterjesztett tjkönyvből pedig kitetszik az, hogy V. L. halála után ugyanezen ingatlanság tulajdonjoga, örökösödés utján, a megyei törvényszék által kiállitott birtokbizonyitvány alapján annak kiskoru gyermekeire egyenlő arányban be lett kebelezve; ily helyzetben, tekintve, hogy a tkvi rend. 72 §-a szerént az örökhagyó tartozásai a hagyatékot képező ingatlan jószágra, mindaddig, mig az örökhagyó vagy örököse van a tkönyvben tulajdonosúl kitüntetve, bekebelezhetők, s ezek folytán jelen esetben azon ok, hogy a bekeblezés nem az örökösök ellen kéretett, akadályul nem szolgálhatván, a kir. tábla végzésének megváltoztatásával, az elsőbiróság végzése volt helybenhagyandó.

CIII.

A telekk. rend 130. §-a értelmében, a jószág tulajdonjogára nézve elrendelt bekeblezéssel egyideüleg csak azon kikötmények kebelezendők be, habár bekebelezésük nem kéretett is, melyek biztositását az eladó kikötötte vagy legalább fenntartotta.

(1871. jun. 14-én 4688. sz. a.)

Sch. K. kérvényében a tulajdonjogot az A) alatt csatolt szerződés alapján a szinnei több rendbeli telekjegyzőkönyvben

foglalt ingatlanságokra, s ezzel egyideüleg 80,350. frt. erejéig a zálogjogot Cs. Tivadarné javára bekebeleztetni kérvén, az első biróság e kérvénynek helyt adott s valamint a tulajdon ugy a zálogjog bekeblezését elrendelte.

Ezen végzés ellen Cs. Tivadarné felfolyamodott az okánl fogva:

mert a bekeblezés alapjául szolgáló szerződés 6. és 7. pontja szerénti kikötmények egyideüleg be nem bekebeleztettek.

Minélfogva a pesti kir. itélő, tábla 1870. évi okt. 19-én 18,198. sz. alatt következő végzést hozott:

Miután a telekk. rend. 130. §-ának c) pontja értelmében valamely eladott ingatlanság tulajdonjogának telekkönyvi bekeblezésekor a szerződésben kitett összes kikötmények az eladó javára egyideüleg bekeblezendők, és pedig még azon esetben is, ha ez a kérvényben világosan nem kéretett volna is, ez okból a felfolyamodásnak hely adatván, a neheztelt elsőbirósági végzésnek megváltoztatása illetőleg kiegészitése mellett elrendeltetik, hogy Sch. K. javára elrendelt tulajdonjogi bekeblezések rangsorozatában az 1866. jun. 4-én kelt adásvevési szerződés 4—6. és 7. pontjaiban foglalt kikötmények (melyek a végzésben egyenként felsoroltatnak) a szinnei 1. 157. 159. sz. tjkönyvekben eladó gr. Cs. Tivadarné javára bekebeleztessenek.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban:

tekintve, hogy a telekk. rend. 130 §-ának c) pontja szerént a tulajdonjog bekeblezésével egyideüleg hivatalból csak azon kikötmények biztositása rendelhető el, melyek biztositását az eladó kikötötte vagy legalább fenntartotta; tekintve továbbá, hogy az A) alatti szerződés 7. pontjában foglalt azon megállapodásnak, miszerint vevő 70,000 frt. vételár részletnek lefizetése előtt az ingatlant terhelni jogositva nem leend biztositása sem ki nem köttetett, sem fenn nem tartatott, következőleg annak biztositása hivatalból elrendelhető sem volt, a pesti kir. itélőtábla végzésének azon részét, mely szerént a most emlitett kikötményeket bekebeleztetni rendelt — megszüntette.

CIV.

A véletlenből eredett tüzkár folytán, azon félnek, kinek bérleményében a tüz kiütött, és ez által bérletétől megfosztatott, sem kártéritésre, sem az elöre fizetett bér visszakövetelésére igénye nem származik.

(1870. márcz. 8-án 2625/869 sz. a.)

B. E. felperes keresetében előadja, hogy Sz. L. alperesnek házát évenként 450 frt. bérfizetés mellett bérben tartván, 1865. évi augusztus 1-től november 1-ig terjedő időre eső 112. frt. 50 kr. bért előre le is fizette, a ház azonban aug. 13-án leégett s felperes kénytelen volt más lakásra költözni, Minthogy pedig alperes kárát a biztositótársaságtól megkapta, sőt a leégett házat el is adta; s igy nem létező háztól házbért nem követelhet, kéri felperes alperest a három hóra előre lefizetett 112 frt. 50 kr. házbérből 13 napra eső illeték levonásával 97 frt. 20 kr s ennek 1865. aug. hó 13-tól számitandó 6% kamatainak megfizetésében elmarasztalni.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság alperest a kereseti követelés s aug. 13-tól számitandó 6% kamataiban elmarasztalta, itéletét főleg azzal indokolván, hogy alperes azt, miszerint a tüzvész felperes hibája által okoztatott, be nem bizonyitván, annak az előre fizetett házbér visszaköveteléséhez — miután a bérletet nem használhatta, joga van.

A királyi tábla pedig 1868. évi decz. 2-án 25,009 sz. alatt az első biróság itéletét oly módositással, hogy a kamatok csak a kereset meginditása napjától számitandók, helybenhagyta.

A m. kir. Curia. mint legfőbb itélőszék azonban mindkét alsó birósági itélet megváltoztatásával, felperest a perköltségek kölcsönös megszüntetése mellett keresetével elutasitotta;

mert felperes tagadja ugyan, hogy a kereset alapjául vett tűzeset az ő hibájának lenne tulajdonitható, de nem veszi határozott tagadásba Incze Lajos tanu vallomása által is támogatott azon alperesi állitást, hogy a tüz az ő vatta-gyárában ütött ki, ha szinte bár felperes ellen e tűz esetre okul szolgált hanyagság vagy gondatlanság épen nem bizonyittatott; s ennélfogva a bérlemény használhatóságának megszüntét csak is a

véletlennek kell jelen perben tulajdonitani; a felperes birtokában lévő gyárban véletlen által okozott kár, a mennyiben az a bérlemény haszonvehetetlenségében és a már lefizetett bérösszeg elvesztésében áll, az általános jogelvekhez képest; mint birtokost csak is őt terhelheti. Nem lévén e szerint felperesnek törvényes joga az előlegezett bérpénzt visszakövetelni keresetével, az alsó birói itéletek megváltoztatásával elmozditani, a perköltségeket azonban az itéletek különbözőségénél fogva, kölcsönösen megszüntetni kellett.

CV.

Az áruszállitási szerződés meg nem tartása esetén az erre adott előpénz összegéig zálogjog előjegyzésének van helye, az ennek folytán követelt kárra nézve azonban, ha a biztositás törvényes feltételei nem igazoltatnak, előjegyzésnek helye nincs.

(1871. február 13-án 572. sz. a.)

I. L. előadja, hogy St. Zs. véle 2000 pozs. mérő kukoricza szállitására szerződött s erre 1000 frt. előpénzt fel is vett; St. Zs. a kukoriczát 2 frt. 35 krral számitva tartoznék szállitani; minthogy azonban annak ára a C/. alatti piaczi árjegyzék szerént 3 frt. 50 krra emelkedett, most 374 pozs. mérőnél többet adni vonakodik, miért is ellene D. szerént keresetet inditott,— kéri ezek alapján a még fennlevő 121 frt. 10 kr. előpénz s 1869 frt. 90 kr. árkülönbözet erejéig a telekk. rendt. 88. §. d) pontja alapján a zálogjogot adósa ingatlanaira előjegyeztetni.

Az elsőbiróság a bemutatott okmányok alapján a kért előjegyzést elrendelte, mely végzés ellen St. Zs. felfolyamodván a pesti kir. itélőtábla 1869. évi november 9-én 23,126. sz. alatt következő végzést hozott:

tekintve, hogy az A. B. és C. alatti okiratokból az, hogy kérelmezőnek 121 frt. 10 kr. előpénz és 1869 frt. 90 kr. árkülönbözeti összeg erejéig St. Zsigmond ellen a telekk. rendt. 90. §-án alapuló kártalanitási joga volna, ki nem tünik;

tekintve továbbá, hogy kérelmező a biztositásnak törvényes feltételeit, melyek alatt a telekk. rendt. 88. §. d) pontja ér-

telmében a zálogjogi előjegyzésnek helye van, okiratilag nem tanusitotta, és

tekintve végre, hogy valamely követelésnek per alatt volta magában véve az előjegyzésnek indokául nem szolgálhat:

ezen okoknál fogva a neheztelt e. b. végzés megváltoztatik s kérelmező kérvényével elutasittatik.

A m. kir. Curia mint legfőbb itélőszék pedig kérelmező felfolyamodása folytán következőleg végzett:

tekintve, hogy a zálogjog előjegyzésért folyamodó fél, mind a kukoriczavételt, mind az eladónak az eladott kukoricza árára felvett 1000 frt. előpénz mennyiségét, ugy azt is, hogy a megvett kukoricza szállitásának ideje lejárt, s folyamodott vevő eladófél ellen, a kukoricza nem szállitása miatt egyrészről az előpénz visszaadása, más részről a károsítás megitélése iránt a pert megkezdette, okmányokkal igazolta, ezek igazolása esetében pedig a kért biztositás tőle meg nem tagadható, a királyi táblának fentebbi keltü és számu végzése megváltoztatik, és az elsőbiróságnak a zálogjog előjegyzést rendelő végzése oly megszoritással, hogy az csak az előpénz gyanánt felvett 1000 frt. erejéig engedtetik meg, helybenhagyatik.

CVI.

Becsületsértési perben, a sértő családjának valamely tagjaira mondott viszonsértés is beszámitás tárgyát képezvén, ily esetben felperes becsületsértési keresete elutasitandó.

(1870. márczius 30. 2728. sz. alatt.)

V. Zs. felperes V. Lászlóné ellen inditott keresetében alperesnőt becsületsértésben kéri elmarasztaltatni, mert őt nád és tengeri-lopással vádolta; alperesnő ezt a tárgyalásnál beismerte, azonban oly hozzáadással, hogy előbb felperes vádolta őt zablopással.

Mindkét fél tanukra hivatkozván, az alperesnő által történt becsületsértést a tanuk egyhanguan megtörténtnek lenni állitották, a viszonsértésre nézve azonban azt adják elő, hogy felperes nem alperesnőt, hanem annak fiát nevezte tolvajnak.

Az elsőbiróság alperest a becsületsértési birságban elmarasztalta, mert az általa, felperes irányában elkövetett becsületsértés bebizonyittatott, mig az alperesnő által állitott viszonsértés nem reá, hanem fiára s igy perben nem álló harmadik személyre vonatkozólag mondatván, az leszámitás tárgyát nem képezheti — A pesti kir. tábla ezen itéletet, indokainál fogva helybenhagyta.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban, mindkét alsó birósági itélet megváltoztatásával felperest keresetével elutasitotta;

mert: a kihallgatott tanuk vallomása szerént, felperes azon alkalommal, midőn őt alperes lopással vádolta, alperesnek fiát; tehát annak közvetlen családjához tartozó személyt hasonló cselekménynyel gyanusitotta, s igy alperes becsülesértő szavai ellen, maga vévén elégtételt, azoknak törvényes uton másodszori megtorlásához jogát elvesztette.

CVII.

Adásvételi szerződésben a vételár részletre kikötött fizetés, ha annak teljesitése minden további feltétel nélkül köteleztetett, azon esetben is teljesitendő, ha vevő az általa megvett ingatlanra tulajdonjogát, hibáján kivül álló, s általa meg sem szüntethető, telekkönyvi akadály miatt, be nem jegyeztetheti.

(1870. ápr. 4-én 2703. sz. alatt.)

St. Ferencz keresetében előadja, hogy az ahhoz mellékelt szerződés szerént L. Ferencznek, St. Petronellától öröklött 7 láncz földjét 1444 frtért örök áron eladta, s a vételár részletenkenti lefizetése kiköttetett, a febr. 1-én lejárt 400 frtnyi részletre azonban alperes csak 244 frtot fizetvén le, kéri őt a fennmaradott 156 frt összeg és ennek 6% kamatai megfizetésében elmarasztalni;

a tárgyalásnál alperes ellen beszédileg előadja, hogy a szerződés egyik pontja szerént felperes jogot adott alperesnek, hogy a megvett földre nézve tulajdonjogát előjegyeztethesse, midőn azonban ezért folyamodott kérelme megtagadtatott; mert felperes örökségi igényeit a kérdéses földre nézve nem

érvényesitvén, azt a maga nevére át nem iratta. Miután e szerént alp. pénze veszélyeztetése nélkül mindaddig, mig felperes tulajdonjogát be nem jegyezteti, fizetést nem teljesithet, azt keresetével elutasittatni kéri.

Felperes ennek ellenében előadja, hogy alperes tudta, miszerint a megvett föld nem áll felperes nevén s a részlet fizetést mégis feltétlenül megigérte, s a szerződés szerént csak 100 frtra köttetett ki, hogy az átiratás megtörténteig visszatartatik.

Az első biróság alperest a kereseti követelésben elmarasztalta; mert szerződési kötelezettségeinek meg nem felelt, a kir. itélőtábla azonban 1868. évi május hó 14-én 4340. sz. alatt hozott itéletében az elsőbiróság itéletének megváltoztatásával felperest keresetével elutasitotta

mert: néhai Szt. Petronellától felperesre örökség utján szállott és általa alperesnek eladott ingatlanságra felperes örökségi jogát telekkönyvileg kitüntetni elmulasztotta, ezen mulasztás folytán pedig alperes azon módtól, hogy tulajdonjogát a felperestől megvett ingatlanságra, a beperesitett szerződés értelmében előjegyeztethette volna elzáratván; alperes a keresetbe vett tőke s járulékai megfizetésére kötelezhető nem volt.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban a királyi tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét különösen azon oknál fogva hagyta helyben, mert a kereset alapjául szolgáló szerződés szerént az 1867. évi február hó 1-re határozott részletfizetés, az eladó felperes részéről semmi nemü feltételhez sem volt kötve.

CVIII.

Birói árverés utján eladott ingatlanokra bekebelezett tőkék után a vételár felosztási tárgyalást megelőző 3 évre járó kamatok, a tőkével egyenlő rangsorozattal birnak azon esetben is, ha a tőkével együtt nincsenek is a telekkönyvbe bejegyezve.

(1871. márcz. 25-én 1678. sz. alatt.)

Az edelspacher-simándi 3. számu tjkönyvben foglalt ingatlanokra a c) lapon 1. sz. alatt, néhai Gartner Antal örökösei

részére a zálogjog 400 frt erejéig előjegyeztetett ugyanazon örökösök javára C. 11. alatt a végrehajtási zálogjog 420 frt tőke, ennek 1851. november 23-tól járó 6% kamatai és 91 frt 87 kr ugy 18 frt 50 kr perköltség erejéig bekebeleztetett.

c. 10. alatt Lonovics László javára 6290 frt. haszonbéri követelés kebeleztetett be.

A most emlitett ingatlanok végrehajtási árverés utján eladatván az eljáró telekkönyvi törvényszék a kielégitési sorrendet akképen állapitotta meg, hogy az előnyös tételek után első helyen G. testvéreknek C. 1., illetőleg C. 11. alatt bekeblezett és R. Istvánra átruházott követelését 420 frt tőke ennek 1851. nov. 23-tól a tárgyalás napjáig járó 6% kamatai fejében 468 frt. és a perköltségek 181 frt. 36 frtban, összesen 1069 frt 36 krt. a 2-ik helyen a C. 4. alatt a simándi árvatár javára bekeblezett 903 frt 55 $\frac{1}{2}$ frt. 3-ik helyen pedig Lonovics Lászlónak C. 10. alatt bekeblezett 6290 frt követelését, mindkettőt kamatjaival együtt, kifizettetni rendelte.

Ezen végzés ellen Lonovics László felebbezett; mert a C. 1. alatt bekeblezett 420 frt. tőke utána kamatok és költség az ő C. 10. alatt bejegyzett zálogjoga után C. 11. alatt lévén bekebelezve, azok őt megelőzőleg az első helyen — hol csak a 420 frt tőke fizetendő ki — helytelenül soroztattak; kéri tehát a kamatok és költségeket az ő követelése után soroztatni.

Ezen felebbezés folytán a királyi tábla következő végzést hozott:

Az elsőbiróság végzésének neheztelt része megváltoztatik és a néhai Gartner Antalt örökösei, illetőleg ezek engedményese R. István részére a kielégitési sorrendben 3-ik helyen sorozott 1069 frt. 36 kr. követelésből e helyen csupán 420 frt tőke ennek 649 frt. 36 kr. tevő járuléka pedig Lonovics Lászlónak az 5-ik helyen sorozott követelése után rendeltetik kifizettetni;

m e r t: az iratokhoz mellékelt telekkönyvi kivonatból kitünik, hogy az ed.-simándi 3. sz. tjkönyvben foglalt ingatlanokra C. 1. sor szám alatt csupán 420 frt. tőke van Gantner testvérek javára előjegyezve, az ezen tőke után 1851. nov. 23-tól felszámitott és a kielégitési sorrendben a tőkével egyenlő rangsorozattal sorozott 6% kamatok és perköltség pedig C. 11. alatt és igy Lonovics Lászlónak C. 10. alatt 6290 frtnyi követelése után van zálogjogilag előjegyezve.

Miután pedig a polg. törvszki. rendt. 447. §. szerént a bekeblezett követelések rangsorozatát a telekkönyi törvény állapitja meg, s miután a telek. rend. 62. §-a szerént bekeblezett vagy előjegyzettnek csak az tekintethetik, a mi a telekkönyvben világosan bekebelezve van, ez oknál fogva Lonovics Lászlónak C. 10. alatt bekeblezett követelését, a Gartner testvérek részére a vételár felosztási végzésben 3-ik helyen sorozott 1069. frt. 36 kr. összegből csak a C. 1. alatt előjegyzett 420 frt követelés előzheti meg, a C. 11. alatt bekeblezett kamatok és perköltség pedig, mivel azok a tőkével egyenlő elsőbbséggel bekebelezve nincsenek; s igy a tárgyalás napjáig lejárt utolsó 3 évi kamatok sem sorozhatók a tőkével egyenlő elsőbbséggel, — csak L. Lászlónak követelése után nyerhetnek kielégitést.

Az ügy a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszékhez felebbeztetvén, az következő végzést hozott:

Tekintve, miszerint jelzálogilag biztositott tőkék után járó kamatoknak elsőbbségét, nem a zálogjog bekeblezésének a telekkönyvi rendelet 65. §-ánál fogva a kamatokra ki sem terjedő rangsorozata, hanem a törvény állapitja meg, és tekintve továbbá: miszerint a polg. törvk. rendt. 448 §-a szerint a vételár felosztása iránt tartott tárgyalása napjáig lejárt 3 évnél nem régibb kamatok a tőkével egyenlő rangsorozottal birnak ezeknél fogva a pesti kir. itélőtáblának neheztelt végzése részben oda módosittatik, hogy az előnyös tételek után az első helyen nemcsak az ott sorozott 420 frt tőke; hanem ezen tőke után 1867. évi jun. 27-től a kielégitésig számitandó 6% kamatok is kifizetendők, s ezek a 6-ik helyen sorozott tőkésitett kamatokból levonandók. — Egyebekben a pesti kir. tábla végzése, indokainál fogva, helybenhagyatik.

CIX.

Birói árverés utján eladott ingatlanokra eszközlendő vételár-felosztásnál a kincstár által felszámitott két évnél nem régibb illeték-hátralék, tekintet nélkül arra, hogy az helyesen lett-e felszámitva, az adóhivatal kimutatása alapján, az előnyös tételek közé sorozandó.

(1872. jun. 7-én 4773. sz. alatt.)

G. Lázárnak Martinetz István hagyatéka elleni végrehajtási ügyében az utóbbinak ingatlansága elárvereztetvén, a kielégitési sorrend megállapittatott, s ebben: M. István hagyatéka utáni illeték-hátralék fejében 90 frt 25 kr. és annak kamatai is az előnyös tételek közé soroztattak.

A végzés ezen része ellen G. Lázár felebbezett; mert a végrehajtás nem Martinetz István örökösei, hanem maga M. István, mint adós ellen lévén foganatositva; itt, miután a vagyon az adósságot sem fedezi, hagyatékról szó sem lehet, e szerint a hagyatéki illeték sem fizettethetik, s annálinkább az előnyöstétel nem lehet.

Ennélfogva a kir. itélőtábla az elsőbirósági végzést neheztelt részében megváltoztatta és a II. 2) pont alatt sorolt 90 frt 25 kr. illeték, hátralék s kamatait G. Lázár követelése után rendelte kifizettetni;

mert a sorrendi tárgyalási jegyzőkönyvhez 2·/. alatt csatolt kimutatásban folvett és Martinetz István után maradt hagyatéknak örökösödési illetékét képező 90 frt 23 kr. csak a tiszta hagyatékot terhelhetvén, s e szerint a hagyatéki adósságokat meg nem előzhetvén, ezen illeték és kamatjai a prtrendt 446. §-a értelmében az előnyös tételek közé számithatók nem voltak.

Ezen végzés ellen a pénzügyi ügyészség felebbezvén, a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék a kir. táblának végzését megváltoztatta; s tekintve egyrészről, hogy a felebbezés tárgyául szolgáló 90 frt 25 kr illeték 1869. évről kimutatott jövedéki tartozást képez, másrészről pedig azt, hogy a hagyaték terheinek számitásba vétele, az illeték mennyiségét meghatározó hatóságok köréhez tartozik, ugyanezen 90 frt 25 krnyi

összegre s annak kamatjaira nézve, az eljáró törvényszék végzésében megállapitott kielégitési sorrendet hagyta helyben.

CX.

A telekrendt. 92. §-a esetén kieszközlött előjegyzés kérvény utján levén igazolandó, az ez iránti kérelem tárgyalás nélkül intézendő el; — ha azonban bár szabály ellenesen tárgyalás tartatott, a határozat hozatalánál a tárgyalásnál előadottak sem mellőzhetők egészen, ha az illető fél a tárgyalás kitűzése ellen felebbvitelében nem panaszolkodott.

(1872. január 23. 3164. sz. a.)

S. Mátyás 3 rendbeli Jangl Antalt terhelő váltók folytán kieszközlött fizetési meghagyások alapján, a Jangl András és neje nevén álló birtokból Jangl Antalra esendő örökségi jutalékra zálogjogi előjegyzést nyert oly fentartással, hogy az a hagyatéki tárgyalásnál előforduló igényekre sérelmes ne legyen s csak az átadás megtörténte után lépjen hatályba.

Ez előjegyzés igazolása iránt Sauerwald Mátyás keresetet inditott, melyben az előjegyzést igazoltnak kimondatni, adósára a fentebbi birtokból eső örökségi jutalékot, az előjegyzéssel terhelt ingatlanság $^1/_6$ részében megállapitani, s erre zálogjogát, az előjegyzés rangsorozatában bekebeleztetni kérte.

E kereset folytán tárgyalás tartatván, annak befejezte után az elsőbiróság itéletet hozott, melyben felperesi keresetnek helyt adva, az előjegyzést igazoltnak kimondotta, és a zálogjogot 1558 fr követelés s $6^0/_0$ kamataira nézve, a verseczi 2727. sz. hjkönyvben foglalt ingatlanok $^1/_6$ részére bekebeleztetni rendelte. Ezen végzés ellen Jangl Antal felebbezvén, a pesti kir. itélőtábla 1871. évi julius 25-én 15005. sz. a. következő végzést hozott:

Az első biróság neheztelt itélete, helyesebben végzése megváltoztatik, s folyamodó Sauerwald Mátyás igazolási kérelmével elutasittatik.

I n d o k o k: Annak előrebocsátása mellett, hogy a telek. rend. 92. §-a esetén kieszközlött előjegyzés azon birói határozat jogerőre léptének kimutatásával, melynek alapján az

előjegyzés történt vagy a felsőbb biróság jogereju határozata által igazolandó, élőrebocsátása mellett; továbbá annak, hogy a telek. rend. 74. §-ában foglalt fentartással elrendelt zálogjogi előjegyzés igazolásánál, az örökösnek a bejegyzéssel terhelt ingatlanokra vonatkozó tulajdonjoga vita tárgyát nem képezheti, s ennek kimutatása és megállapitása, a többi örökösök meghallgatása mellett, külön ügyutra tartozik, — miután fenforgó esetben a kir. itélő táblának 1866. évi aug. 8-án 7784. sz. alatt kelt végzésével Sauerwald Mátyás javára, Jangl Antalnak a verseczi 2727. számu telekjegyzőkönyvi ingatlanokból örökségi illetményére a telek. rend. 74. §-ban foglalt fentartással elrendelt előjegyzés; 3 rendbeli váltófizetési meghagyás alapján rendeltetett el, az ekkép kieszközlött előjegyzés igazolása a telek. rend. 101. §-a értelmében nem kereset, hanem a fentebbi birói határozatok jogérvényességének kimutatásával, kérvény utján lett volna eszközlendő. — Ehhez képest a tárgyalás alkalmával beigtatott szóváltások mellőztével a 336. sz. alatt benyujtott kereset kérvénynek vétetvén, tekintve, hogy az előjegyzés alapjául szolgáló fizetési meghagyásoknak jogerőre lett emelkedése az emlitett 336. számu beadványban csak állittatik, de hitelesen légyen, azon körülménynél fogva pedig, hogy ő végrendeleti örökségét tényleg át nem vette s nem kezelte, ez az ő öröklött tulajdona lenni meg nem szünt, tekintve továbbá, hogy az ő végrendeletileg nyert örökjoga az ő halálával nem az őt tul élő atyjára, id. Csuzy Pálra; hanem az öröklés rendje szerint leányára, az itteni alperesre szállott át, tekintve végre, hogy alperes a birtokában lévő vagyonban csak az ős apai E. s nem a nagyapai G. alatti végrendelet alapján örökösödhetett, — önként következik, miszerint az E. alatti végrendelet alapján atyját ifju Csuzy Pált illetett vagyonbani örökösödésnél fogva atyjának terhei is reászállván, ezeket az örökség erejéig viselni tartozik.

Mindezekhez képest miután alperes a per során a követelés valódisága ellen kifogást nem tett, a keresetbe vett 20844 fr 50 kr tőke s annak 1847. évi augusztus 7-től számitandó 6% kamatainak megfizetésében elmarasztaltatik.

Az itélet ellen alperes felebbezvén, a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék a kir. tábla itéletének megváltoztatásával az első biróság itéletét hagyta helyben;

m e r t : felperes, mint ifju Csuzy Pál hitelezője, köve-

telésének kielégitési alapjául, jelen perrel, azon örökséget keresi, mely Csuzy József E. alatti végrendeletének 9-ik pontja szerint adósára; mint a szerzeményi vagyonbani öröklésből kizárt id. Csuzy Pálnak fiára szállott. Ennélfogva keresete nem tisztán adóssági természetünek, hanem első vonalban a kérdéses vagyon jelenlegi birtokosa által kétségbe vont öröklési jog érvényesitésének tekintendő.

Minthogy pedig a hatályban jelenleg is fenálló, és előforduló esetekben hivatalból is figyelembe veendő ősiségi nyilt parancs 9-ik §-ához képest a nyilt parancs kibocsátását megelőző régibb öröklési igények, a mennyiben keletkezésük óta 32 év még le nem folyt 1854. évi május 1-ső napjáig különbeni elenyészés terhe alatt érvényesitendők voltak, s ebből folyólag valamint az 1844-ben nagykoruvá lett ifj. Csuzy Pál, ha 1850. évben meg nem hal, ugy az annak jogán fellépő jogi tekintetben véle azonosnak tekintendő, felperes az elsőbbire Csuzy József után szállott, utóbbinak pedig kielégitési alapul szolgálandott örökrészre nézve, a fent kitott határnapig pert inditani tartozandottak, mit miután felperes illetőleg jogelődje elmulasztatott, a volt dunántuli kerületi kir. itélőtáblának felperest keresetétől elmozditó itéletét, a kir. tábla itéletének megváltoztatásával, ezen egy indokból, helybenhagyni kellett.

CXI.

A hagyatékban történt tényleges osztály által, az ezen osztályban szintén részt vett azon törvényes örökös, kinek javára végrendeleti intézkedés is történt, végrendeleti örökjogáról lemondottnak tekintetik, s nem áll jogában a közbenjöttével történt osztálynak, végrendeleti örökjoga alapján s ennek értelmében leendö megváltoztatását s illetöleg végrendeleti örökjogát érvényesiteni.

(1870. márcz. 29-én 1444. sz. a.)

Tóth János,— Tóth Borbála és Tóth István ellen az atyja által tett végrendelet alapján örökösödési pert inditván, s örökjogát megállapitani s a néki hagyott javakat tulajdonába átadatni kérvén, alperesek perbeszédeikben a felperesi keresetet

főleg azon oknál fogva támadták meg, mert a végrendelet érvénytelen, s azt felperes maga is beismerte az által, hogy alperesekkel ettől eltérőleg osztályos egyességet kötött, s ennek alapján a hagyatéki javakat tényleg birtokba is vették.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság felperest keresetével elutasitotta.

A pesti kir. itélőtábla azonban, annak felebbezése folytán 1868. évi november 4-én 8170. sz. a. következő itéletet hozott:

Felperes jelen perbeli keresetét AC alatt eredetben bemellékelt végrendeletre alapitván, alperesek pedig ezen kereset ellenében felhozott azon kifogásaikat, hogy felperest a keresetbe vett örökségi javakra nézve, örökségi kereset nem illeti egyrészről azért, mivel felperes és alperesek között ugyanazon javakra nézve felperes belenyugvásával már osztályos felosztás történt, másrészről pedig azért; mivel azon végrendelet, melyre felperes keresetét alapitja, valótlan és semmis, azok által, mik részükről ez irányban felhozattak, be nem igazolván, mindezeknél fogva az eljáró törvényszék itéletének megváltoztatása mellett, felperes, mint végrendeleti örökös részére néhai édes atyja Tóth Bencze Ferencz hagyatékához tartozó a kalendai 19. számu tjkönyvben AI alatti házhely illetőség fele odaitéltetik, ellenben a szintén követelésbe vett időközi haszonvételekre nézve; miután azok mennyisége s minége a per során ki nem mutattatott, felperes keresetétől elmozdittatik.

Alperesek ezen itélet ellen felebbezvén, a m. kir. curia, mint legfőbb itélőszék, a királyi tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét hagyta helyben;

mert: alperesek ellenbeszédükben állitották, hogy a közös atyai hagyaték, annak halála után három testvér között egyenlően felosztatott, hogy felperes azt elfogadta s évek óta bánja, felperes pedig ezen állitást nem tagadta, tehát az valónak tartandó; ezen egyenlő osztályrész fentartás nélküli elfogadása által felperest, ki azt nem is állitja, hogy az atyai végrendeletről tudomása nem lett volna, annak reá nézve talán kedvezőbb intézkedésétől lemondónak tekinteni; s igy őt az első birósági itélet helybenhagyásával keresetétől elmozditani kellett.

A magyar kir. curia, mint legfőbb itélőszék azonban a pesti kir. itélő táblának fentebbi végzését, mennyiben az előjegyzés igazolása iránti kérelemnek általában helyt nem adott,

megváltoztatta és az elsőbirósági végzést oly értelemben hagyta helyben, hogy a kérdéses ingatlanokból Jangl Antalra néző hányadrészre a telek. rend. 74. §-ában foglalt fentartás mellett Sauerwald Mátyás javára elrendelt előjegyzés igazoltnak nyilvánittatik. A mennyiben ellenben az ezen ingatlanból Jangl Antalt illető jutalék meghatározásának ez ügyben helye nem találtatott, a királyi tábla végzését hagyta helyben;

mert az A) alatti végzéssel előjegyeztetni rendelt követelések valódiságát, valamint az előjegyzések alapjául szolgált fizetési meghagyások jogérvényét Jangl Antal, a tárgyalásnál kétségbe nem vonta, mely — bár szabályellenesen tartott — tárgyalásnak eredményét figyelmen kivül hagyni annálkevésbbé lehet, miután nevezett adós, az elsőbirósági határozatot az ellen intézett felebbezésben ezen oldalról meg sem támadta.

Az előjegyzés igazolásának tehát ezért helyt adni, azt azonban, miután az igazolás az előjegyzési végzésben foglalt korlátokon tul nem terjedhet, a kérdés alatti ingatlanokból adóst megillethető, jelen ügyben azonban meg nem határozható jutalékra szoritani s e tekintetben a másodbiráság végzés helybenhagyni kellett.

CXII.

Az ősiségi nyilt parancsnak a jogok elenyésztére vonatkozó szabályai oly esetben is alkalmazandók, midőn a hitelező követelését adósára szállott oly örökségből akarja kielégiteni, mely az ősiségi nyiltparancs szerint bizonyos határidő alatt érvényesitendő öröklési igények közé tartozik.

(1870. márcz. 9-én 116. sz. a.)

Felperes jelen perbeli keresetében mint ifju Csuzy Pál hitelezője lép fel, kinek atyját néhai id. Csuzy Pált Csuzy József végrendeletében minden szerzeményi vagyonából kitagadván, azok annak jogán ifj. Csuzy Pál gyermekeire s köztük alperes Csuzy Paulára szállták, kit is mint atyja örökösét 20000 ft tőke s kamataiban elmarasztalni.

A perbeszédek befejezte után a dunáninneni kerületi tábla felperest keresetével elutasitotta.

A kir. tábla pedig 1868. évi julius 24-én 10606. sz. alatt következő itéletet hozott:

A jelen perben felperes keresetét arra alapitja, hogy az ő adósának ifju Csuzy Pálnak nagyatyja, néhai Csuzy József, az általa 1811. évi ápril 16-án alkotott végrendelet szerint: fiát id. Csuzy Pált, ifj. Csuzy Pál atyját az itteni alperesnek nagyatyját szerzeményi javaiból kizárván, az ő ágára esendő örökségi részt házasságából születendő gyermekeinek, ezek között tehát ifju Csuzy Pálnak is hagyományozván, habár ez atyja id. Csuzy Pál előtt elhalálozott is, annak nagyatyai végrendeleten alapuló öröksége nem atyjára id. Csuzy Pálra, hanem ifj. Csuzy Pál leányára, az itteni alperesre szállott, és nem tekintve azt: hogy alperes a birtokában levő vagyonhoz csak nagyatyjának id. Csuzy Pálnak 1861. évben történt halála után jutott, ezen vagyon; mint atyjának ifju Csuzy Pálnak öröksége idősb Csuzy Pál végrendeletének tárgya nem lehetett, abból tehát ifju Csuzy Pál adósságai, alperes — mint annak örököse — által fizetendők.

Ennek ellenében a per során felhozatott, hogy azon végrendelet soha érvényre nem emelkedett, sőt idősb Csuzy Pál által érvénytelenitési perrel megtámadtatván, az 1. sz. a. peregyezség által teljesen elenyészett, ennek alapján tehát idősb Csuzy Pál szabad rendelkezési jogot nyervén a g. alatti végrendeletet tette, s alperes, minthogy atyjának ifju Csuzy Pálnak életében saját rendelkezése alatti vagyona nem volt, az őt tul élt atyjának id. Csuzy Pálnak eme végrendelete alapján nyerte azon vagyont, melynek jelenleg birtokában van, és igy atyja után semmiben sem örökösödvén, annak adósságait viselni nem tartozik.

Ezen körülmények azonban birói tekintetbe nem vétethetnek, mert az E. alatti végrendeletnek ifj. Csuzy Pálra, illetőleg az id. Csuzy Páltól származandó gyermekekre vonatkozó része s igy ezeknek végrendeleti örökségi joga az id. Csuzy Pál által az 1. sz. alatti peregyezség szerint csak a komáromi Csuzy családbeliek ellen inditott érvénytelenitési perrel, mélyben ifju Csuzy Pál, az itteni alperes atyja nem állott, de egyébként is senki által megtámadva nem volt, és igy az érvénytelenités tárgyát sem képezhette, sőt az érintett pert megszüntető s annak kifolyásaként létrejött 1. sz. alatti peregyezség az E.

alatti végrendeletre hivatkozván, ez által annak intézkedései továbbra is fentartattak.

Fenállván e szerint ezen végrendeleti intézkedés és az 11. sz. a. annak tartalma szerint a komáromi Csuzyakkal kötött s ezeket szabályozó peregyezség, a végrendelkező Csuzy József által szerzeményi javaiból kizárt id. Csuzy Pál gyermekeinek végrendeleti örökségi jogait nem érintvén, kétséget nem szenved; miszerint idősb Csuzy Pál, ezen peregyezség alapján az atyja Csuzy József által id. Csuzy Pál fiától származandó unokáinak hagyományozott, s ez által gyám és gondnoki minőségben kezelt örökség felett szabad rendelkezési jogot nem nyert, azon örökséget az 1655. 24. t. cz. 2. §-a ellenére el nem tulajdonithatta, arról; mint irányában idegen vagyonról nem rendelkezhetett, hanem annak az ő gyermekeire, mint végrendeleti örököseire épségben átszállani kellett.

Habár tehát id. Csuzy Pál G. alatti végrendeletében arról is intézkedett, a mi atyjának E. alatti végrendelete szerint ennek unokáit illette, azon G. alatti végrendeletet, a fentebbiek szerint birói figyelembe venni nem lehetett, azért: mivel annak, az ő atyja Csuzy József által E. alatti végrendeletében unokáinak hagyományozott örökség tárgya nem lehetett, következéskép ezen örökség Csuzy Pált illetett részére sem lehetett törvényes hatálya.

Ezek folytán tekintve még azt is, hogy a per során nem bizonyittatott, mikép ifju Csuzy Pál örökségi jogáról lemondott kimutatva nincs, az elsőbirósági itélet megváltoztatása mellett, kérelmezőt zálogjogi előjegyzés iránti kérelmével elutasitani kellett.

CXIII.

Ha a telekkönyvi tulajdonos tulajdonjoga peressé tétetik, az e részbeni per eldöntése elött birtokjogát nem érvényesitheti.

(1871. február 25. 5004. sz. a.)

K. P. felperes az ó-besenyői 1001. számu tjkönyvben foglalt birtokok fele részének birtokába leendő átadása iránt pert inditott, melyet főleg a telekkönyvi állapotra alapitott, mely szerint a kérdéses ingatlanok nevére vannak tulajdonjogilag

bejegyezve, s ennek folytán azok tényleges birtoka is őt illetné, azonban alperes K. Pál azokat jogtalanul birtokolja; miértis magát birtokba helyeztetni, illetőleg alperest a kérdéses ingatlanok fele részének átadására köteleztetni kéri.

Ennek ellenében alperes azt vitatja, hogy felperes örökösödés czimén lett a helyszineléskor, mint tulajdonos felvéve, azonban nem őt, az alperest illeti végrendelet alapján az örökjog, s felperes sem a helyszineléskor, sem az előtt a kérdéses ingatlanok birtokában soha sem volt, s a helyszinelés ennélfogva hibásan eszközöltetvén, alperes a telekkönyv kiigazitása iránt pert is inditott, melynek befejezte előtt felperes birtokperének helye nem lehet.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság felperest keresetével elutasitotta, főleg azon indokoknál fogva, mert alperes bebizonyitotta, hogy a kérdéses vagyonban ő örökösödvén, tényleges birtoka jogos alapon nyugszik.

A kir. tábla azonban 1870. évi ápril 25-én 5306. sz. alatt hozott itéletével az elsőbirósági itéletet megváltoztatta s alperest az ó-besenyői 1001. sz. tjkönyvben bevezetett ingatlanok fele részének kiadására kötelezte;

mert: a periratoknál levő 1860. évi ápril 24-én kiállitott telekkönyvi hiteles másolatból kitünik, miszerint az ó-besenyői 1001. számu telekjegyzőkönyvbe bevezetett ingatlanok névszerint egy egész urbéri telek háromnyolczada, ugy nemkülönben 7485. 8132. helyr. szám alatti szőllők fele részben felperes nevére lettek telekkönyvezve; minthogy ennek ellenében felperes kiigazitási keresetét csak a felszóllalási határidő és jelen kereset beadása után inditotta meg, felperes, mint jelen kereset beadásakor meg nem támadott telekkönyvi tulajdonos, jogositva volt tulajdonjogának kifolyásaként az őt törvényesen illető birtoklást követelni, s mennyiben ebben alperes által akadályoztatott, az részére megitélendő, illetőleg ez utóbbi a kereset alá vett ingatlanok átadásában marasztalandó, s ezen oknál fogva az elsőbirósági itélet megváltoztatandó volt. Azon kérdés eldöntése, vajjon felperes helyesen lett-e telekkönyvi tulajdonosként bevezetve? s vajjon a közös apai végrendelet ezen ingatlanokra tulajdonjogát mily mértékben korlátolja, jelen birtok kereset tárgyát nem képezheti.

A magy. kir. curia, mint legfőbb itélőszék azonban a kir. tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét oly-

értelemben, hogy felperes keresetével ez uttal elutasittatik, helybenhagyta;

mert: felperes keresetét telekkönyvi kivonatra alapitja ugyan, de mivel tulajdonának szerzését örökösödésre alapitja, ennek ellenében pedig alperes oly végrendeletre hivatkozik, mely biróilag nem érvénytelenittetett, s ennek ellenében felperes a polg. tvk. rendt. 372. §-a szerint nem igazolta erősebb jogát, sőt maga is beismeri, hogy felperes örökösödési joga telekkönyvi első felvétel ellen folyamatba tett telekkönyvi kiigazitási per által, peressé vált, azon per elintézése előtt, jelen uton oly telekkönyv alapján, mely peressé vált a birtok átadása nem eszközöltethetvén; azért kellett a másodbiróság itéletének megváltoztatásával felperest ezen keresetétől elmozditani s az első birósági itéletet ily értelemben helybenhagyni.

CXIV.

A tulajdonjog telekkönyvi bekebelezése elrendelendő azon esetben is, ha a bekeblezési nyilatkozatban a birtok, melyre nézve a tulajdonjog, bekebelezendő lenne telekkönyvileg nincs ugyan körülirva, de azonossága a tárgyiratokból megállapitható. A bekeblezés alapjául felmutatott okmány valódisága elleni kifogások felfolyamodás utján nem érvényesithetők.

(1871. junius 13-án 4541. sz. a.)

B. István G. Antalné született B. Mária ellen beadott kérvényében a menyhei 81. sz. tjkönyvben Bede Mária neve mellé vezetett kiskorusági feljegyzésének kitörlését, továbbá a jelzett szám tjkönyvben AI 1—18. sorszám alatt bevezetett $^{3}/_{8}$ urbéri telekből és +1—23 sorszámok alatti irtványokból Bede Máriát illető határozatlan részre a tulajdonjogot javára, a közte és B. Mária között létrejött barátságos egyezség alapján bekebeleztetni.

Az elsőbiróság a kérelemnek helyt adva, a kiskoruság feljegyzését B. Mária neve mellől kitöröltetni rendelte, s a tulajdonjogot a fentebbi ingatlanoknak B. Máriát illető részére kérelmező javára bekebeleztette.

B. Mária ezen végzés ellen felfolyamodott főleg azon oknál fogva; mert a bekeblezési engedélyt tartalmazó pótnyilatkozat előtte soha meg nem magyaráztatott, s ő azt legjobb tudomása szerint keze keresztvonásával soha meg nem erősitette, az ennek alapján Bede István javára szerzett tulajdonjog semmisnek tekintendő.

Megjegyzendő, hogy a bekeblezési engedélyt tartalmazó nyilatkozatban a telekkönyvi vagy helyrajzi szám megemlitése nélkül B. Mária a menyhei határban levő s atyjától öröklött $^{3}/_{8}$ telek földnek tulajdonjogát ruházza B. Istvánra s megengedi, hogy a tulajdonjog az utóbbi részére telekkönyvileg bekebeleztessék.

B. Mária felfolyamodványa folytán a pesti kir. itélő tábla 1871. évi január 12-én 17481. sz. a. hozott végzésével, az elsőbiróság neheztelt végzését megváltoztatta s kérelmezőt elutasitotta;

mert; a felmutatott nyilatkozatban a kérdéses fekvőség közelebbről megjelölve nincs, a menyhei 81. sz. tjkönyvből pedig az, hogy B. Mária az ott foglalt birtokjutalékát; mint atyja utáni örökséget birná, ki nem tünik.

Ezen végzés ellen B. István felfolyamodván a m. királyi Curia, mint legfőbb itélőszék, a királyi táblának fentebbi végzését megváltoztatta, s az elsőbiróság végzését hagyta helyben;

mert: a felmutatott egyességen olvasható nyilatkozatban B. Mária egy atyjától öröklött $^{3}/_{8}$ urbéri állományra vonatkozik, hogy pedig atyjától a menyhei 81. sz. tjkönyvben foglaltakon kivül más $^{3}/_{8}$ urbéri állományban is örökösödött volna, az elsőbirósági végzés ellen beadott felfolyamodásában maga sem állitja;

mert: továbbá a bekeblezésre alakilag alkalmas nyilatkozat valódisága ellen felhozottak nem ez uton érvényesithetők.

CXV.

Midőn a tulajdonjog-bekeblezést rendelő végzés felsőbb bíróságilag megváltoztatik, az ezen tulajdonjogra szerzett zálogjog kitörlendő azon esetben is, ha az, hogy a tulajdonjog bekebelezése ellen felfolyamodás adatott be, a telekjkönyvben feljegyeztetni elmulasztatott.

(1871. január 30. 285. sz. a.)

Német György és neje Győrmegye törvényszékének telekkönyvi osztályánál inditott törlési perükben előadják, hogy a nagy-etsi 523. számu tjkönyvbe felvett ház- és szőllőtulajdonjogát 1861. évi augusztus 22-én megszerezvén, ugyanazon évi november 15-én sikerült bizonyos Balaskó Mihálynak a győrmegyei pusztai járás szolgabirósága előtt egy birtokháboritási ügyben, felperesek ellen oly tartalmu itéletet kieszközölni, mely szerint nevezett B. Mihály a mondott ingatlanok birtokába visszahelyeztetett, mely itélet alapján azután a győrmegyei telekkönyvi hatóság a mondott birtokra a tulajdonjogot is B. Mihály javára bekebeleztette, ezen végzés ellen felperesek felfolyamodván, azt ugy a királyi, mint a hétszemélyes tábla megváltoztatta s az előbbi telekkönyvi állapotot visszaállittatni rendelte.

A telekkönyvi hatóság e mellett azon hibát is elkövetvén, hogy a felperesek által a tulajdonjognak B. Mihály részére történt bekebelezése ellen beadott felfolyamodást a telekkönyvbe fel nem jegyezte.

Időközben mig felperesek birtoka B. Mihály nevén állott, R. Ferencz részére B. Mihály ellen 500 fr erejéig zálogjog kebeleztetvén be, mely is, midőn a tulajdonjog bekeblezése felsőbb biróságilag megváltoztatott, hivatalból kitöröltetett; ezen végzés azonban felsőbb biróságilag szintén megváltoztatván, felperesek odautasittattak, hogy R. Ferencz zálogjoga elleni igényeiket törlési per utján érvényesitsék.

Kérik ennélfogva a nagy-étsi 523. sz. tjkönyvben CI a. B. Mihály ellen R. Ferencz részére történt zálogjog bekeblezésének kitörlését elrendelni, s ekként 1861. augusztus 22-iki tehermentes birtokállapotot visszaállitani.

Alperes perbeszédében védelmét főleg arra állapitja:

hogy midőn ők zálogjogot szereztek a birtok B. Mihály nevén állott, hogy továbbá ők e jogot jóhiszemüleg szerezték, hogy végre a felperesek által a B. Mihály javára történt tulajdonjogi bekeblezés ellen beadott felfolyamodás telekkönyvileg feljegyezve nem lévén, a telekkönyvből kitünő állapot alapján jóhiszemüleg szerzett jogaik sérelmet nem szenvedhetnek.

Az elsőbiróság felperest keresetével elutasitotta;

mert: azon időben, midőn alperes zálogjogát szerezte, B. Mihály volt a birtok tulajdonosa, s felperesek erre csak később szereztek tulajdonjogot, mert továbbá a telekkönyvi jogok elsőbbsége a beadvány beadásának napjától lévén számitandó az, hogy a bekeblezés ellen felperesek felfolyamodtak, a B. Mihály javára bekeblezett tulajdonjogra szerzett zálogjogot annál kevésbbé érvénytelenitheti, mert a felfolyamodás telekkönyvileg feljegyezve sem lévén, a zálogjog a telekkönyvi állás szerint jóhiszemüleg szereztetett.

A kir. tábla 1868. január 27-én 22,529. sz. alatt hozott itéletével az első biróság itéletét indokainál fogva oly megjegyzéssel hagyta helyben, hogy a felperesek által panaszlott jogorvoslatok telekkönyvi kitüntetésének elmulasztása miatt szenvedett káraik iránti keresetük a mulasztás okozói ellen — magától is érthetőleg — fenmarad.

A m. kir. curia, mint legfőbb itélőszék azonban, az alsó biróságok itéleteinek megváltoztatásával R. Ferencz alperes javára 1862. évi márczius 13-án 693. sz. a. a nagy-étsi 523. szi tjkönyvben 500 fr erejéig bekeblezett zálogjogot kitöröltetn. rendelte;

mert: a zálogjoggal terhelt birtokrészek tulajdonjoga már 1861. évi augusztus 22-én 477. sz. alatt hozott végzéssel felperesek nevére lévén telekkönyvezve, mig ugyanazon birtokrészeknek adós B. Mihály javára utóbb vagyis 1861. évi nov. 15-én történt telekkönyvezését felperesek felebbezésük és semmiségi panaszuk következtében, mint helytelen és jogtalan a királyi itélőtábla által ugyan 1861. évi decz. 16-án a hétszemélyes tábla által pedig 1863. évi nov. 5-én kelt határozatokkal megsemmisittetvén, igy az 1861. évi aug. 22-iki birtokállapot állittatván vissza, alpereseknek az ez időközben szerzett zálogjoguk törvényes alapját elvesztvén, az az előbbi jogos birtokos sérelmével fentartható nem volt; miért is az alsóbb biró-

ságok itéleteit megváltoztatni s a zálogjog kitörlését elrendelni kellett.

CXVI.

Ha telekkönyvnek, melybe valamely bejegyzés eszközlése kéretik; száma hibásan idéztetik, a helyrajzi szám azonban, habár az nem idézett, hanem más telekjkönyvben foglaltatik, helyesen idéztetik a mennyiben az idézett helyrajz-szám alatt foglalt birtok azon félnek, ki ellen a bejegyzés eszközlése czéloztatik, telekkönyvi tulajdonát képezi, — a kérvény azon indoknál fogva, hogy a telekkönyvi szám helytelenül idéztetett el nem utasitható.

(1871. okt. 1-én 7960. sz. a.)

A cs. kir. katonai kincstár Pestmegye telekkönyvi hatóságához beadott kérvényében a cs. kir. hadügyminiszterium számviteli szakosztályának 1869. évi okt. 24-én kelt hivatalos feljegyzése alapján a promontori 137. sz. telekjkönyvben Hahn János néven álló 389. helyr. ingatlanságra a zálogjogot 163 ft 32 kr katonai kincstári követelés és járulékai erejéig bekebleztetni kérvén, az elsőbiróság oly megjegyzéssel, hogy a 389. helyr. számu ház nem 137. hanem a 937. sz. promontori tjkönyvben foglaltatik, a zálogjogot ezen utóbbi tjkönyvben foglalt 389. számu háznak Hahn Jánost illető részére 163 ft tőke 6% kamatai s a netáni per és végrehajtási költségek erejéig előjegyezte, a kir. tábla azonban 1871. évi május 2-án 13,098. sz. alatt hozott végzésével: tekintve, hogy folyamodó katonai kincstár 6136/870. sz. a. beadott kérvényében a zálogjogot 163 ft 32 kr tőke s járulékai erejéig Hahn Jánosnak a promontori 137. számu tjkönyvben foglalt 389. helyr. szám alatti ház részletére kérvén bekebleztetni; miután a promontori 137. sz. tjkönyvben sem a 389. helyr. számu ház elő nem fordul, sem Hahn János mint tulajdonos bejegyezve nincs, a neheztelt elsőbirósági végzést megváltoztatta, s a katonai kincstárt zálogjog bekeblezés iránti kérvénynyel elutasitotta.

E végzés ellen a katonai kincstár felfolyamodván a magyar királyi Curia, mint legfőbb itélőszék következő végzést hozott:

A pesti királyi itélőtáblának végzése részben megváltoztatik és annyiban mennyiben a zálogjog előjegyzése a promontori 937. számu tjkönyvben 389. helyr. szám alatt foglalt ingatlanból Hahn Jánost illető részre 163 ft tőke erejéig elrendeltetett: az elsőbiróság végzése hagyatik helyben. Egyebekre nézve a királyi táblának fenti elutasitó végzése helybenhagyatik;

mert habár a katonai kincstár részéről benyujtott bekeblezési kérvényben a terhelendő ingatlan birtoknak telekkönyvi száma hiányosan idéztetett, de miután ugyanazon birtoknak helyrajzi száma a kérvényben helyesen idéztetett és igy az iránt, mely birtok szándékoltatik terheltetni kétség nem foroghat fen, ezen utóbb emlitett birtok pedig a promontori 937. sz. tjkönyvben részben az adósul kijelölt Hahn János tulajdonául van bevezetve, ily körülmények között elegendő ok arra, hogy az elsőbiróság által az A. alatti okmány alapján, különben is nem a kérvényben tévesen kijelölt tjkönyvre vonatkozólag helyesen elrendelt, és igazolástól függő előjegyzés megtagadtassék, — fen nem forog.

A zálogjognak elsőbiróságilag elrendelt előjegyzését azonban, a követelt tőketartozásra kellett korlátolni; és pedig nem csak azért, mert a kérvényhez mellékelt okmányból a tőkén felől kijelölt járulékokhozi jogosultság ki nem tünik; hanem azért is, mert a kérvényben emlitett per és végrehajtási költségek mint számszerüleg meg nem határozott követelések a telek. rend. 65. §-a szerint zálogjogi előjegyzés tárgyát nem képezhetik. A kérvényhez mellékelt okmányban a tőkekövetelés ugyan 163 ft 32 krral számittatik, de miután az elsőbirósági végzésben a tőke összege csak 163 fttal tétetett ki, s ez ellen a kincstár felfolyamodással nem élt, e részben az elsőbirósági végzés e helyütt kijavitható nem volt.

CXVII.

Község — mint ilyen — felperessége alatt folytatott perben, ugyanazon községbeli lakosok kifogástalan tanuknak nem tekintethetvén, vallomásuk bizonyitékot nem képez.

(1872. april 26-án 1662. sz. a.)

Csepregh mezővárosa, mint felperesnek Markovics István alperes ellen, az utóbbi által a hosszu utcza végén elfoglalt haszonvehetlen térnek birtokába leendő visszahelyezés iránt inditott perében a tanukihallgatás és szemle megejtése után az elsőbiróságu szolgabiróság felperest keresetével elutasitotta;

mert a kihallgatott tanuk vallomásaiból kitünik, hogy ők mint a felperes község lakosai, ezen minőségüknél fogva egyszersmind felperesek és pertársak tehát a per kimenetelétől közvetve és közvetlenül is hasznot várnak vagy kártól félnek, továbbá alperes ellen folyamatban lévő irtási perben; mint annak ellenfelei szerepelnek; tehát vele ellenséges viszonyban állnak; s igy azoknak mint érdeklett feleknek vallomásai birói figyelembe nem vehetők.

Ezek folytán, miután alperes a felperesi kereset ellenében azt, hogy a kérdéses térség tulajdonjogilag őt illeti az ellenbeszédhez ·/. alatt mellékelt, a csepreghi tagosztályos hitelesités alkalmával felvett közokirat 9. pontjával teljesen bebizonyitotta, felperes község pedig azt, hogy ő mint község ezen birtokot az 1866. évi szept. 11-én végbement tagosztályos hitelesités után 1-éig háboritatlanul és békésen birta, a hivatkozott tanuk, mint érdeklett felek vallomásai által be nem bizonyithatá s igy alperes tulajdon és birtokjoga teljesen kimutatatván, felpereseket alaptalan keresetükkel el kellett utasitani.

A királyi tábla azonban 1872. évi jan. 29-én 46,484/871. sz. a. hozott itéletével az elsőbiróság itéletét megváltoztatta, s felperes községet az alperes által elfoglalt földterület használatába visszahelyezte;

mert a tulajdonjog kérdésének elbirálása sommás visszahelyezési perutra nem tartozván, ennélfogva miután a kihallgatott s törvényes kifogás alá nem eső tanuk vallomásával igazolva

van, hogy felperes község éveken keresztül azon kérdéses földterületnek, melyet alperes részben felárkoltatván saját belső telkéhez csatoltatott, háboritlan birtokában volt, ezen békés használat továbbra is fentartandó s ehhez képest a megháboritott birtokba visszahelyezendő volt.

Az ügy a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszékhez felebbeztetvén, a következő itéletet hozott:

Tekintve, hogy felperes község békés birtoklásának igazolására felhivott s kihallgatott községi lakosok kifogástalan tanuknak nem tekintethetnek, s igy a békés birtoklás, alperes tagadásával szemben bizonyitottnak nem vehető, a királyi tábla fentebbi keletü és számu itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itélete hagyatik helyben.

CXVIII.

Ha az elsőbiróság által a perujitás kérdése az ideiglenes törvénykezési szabályok hatálya alatt külön végzéssel döntenék is el; s ennek folytán a perujitás megengedtetvén, az ügy érdemében hozatik itélet, ezen érdemleges itélet elleni felebbezés a ptr. hatályba lépte után adatik be, a felsőbb biróság az ügy érdemével egyidejüleg a perujitás kérdését is vizsgálat alá venni tartozik, habár a felebbezés ez ellen határozottan nem intéztetett is.

Az anyaperbeli kérelem megváltoztatottnak tekintendő, ha az anyaperben állt több fél közül csak az egyik ellen intéztetik az ujitott perbeli kereset, s mégis az egész anyaperbeli követelés megitélése ezen egyik fél ellen kéretik.

(1870. decz. 30. 4089. sz. a.)

K. Ernő felperes R. Mendel alperes ellen 558 ft 65 kr iránt 1865. évi jan. 30-án ujitott pert inditván, az elsőbiróság a perujitás kérdését az akkor fenállott ideiglenes törvénykezési szabályok értelmében külön tárgyalván, miután azt megengedte, a per érdemében tárgyalást tartott s annak befejezte után alperest a kereseti 558 ft 65 kr tőke s annak 1865. évi jan. 30-tól járó 6% kamataiban azon esetre elmarasztalta, ha Braun Jakab

arra, hogy a keresetlevelében előforduló pertételeket valósággal kifizette póteskűt tesz.

Alperes által az ügy a kir. táblához felebbeztetvén, ott az elsőbirósági itélet oly határozott kijelentéssel, hogy az anyaperbeli itélet hatályon kivül helyeztetik, helybenhagyatott.

Az itélet indokolásából különösen kiemelendők a perujitás kérdésére vonatkozik, melyek szerint:

Minthogy jelen ujitott per az ideigl. törvk. szabályok fenálltakor indittatott s a perujitás kérdése is ezen szabályok alapján az 1840. t.-czikk II. r. 194. §-a utasitásához képest döntetett el, s ennélfogva a perujitás el vagy el nem rendelése, mint azt a polg. t. rendt. 320. §-a körül irja a végitélet tárgyát nem képezhetvén s e kérdésre különben is alperes felebbezését ki nem terjesztvén, érintetlenül hagyatik.

(A további indokok az ügy érdemére vonatkozván, mellőztetnek.)

Ezen itélet ellen alperes ismét felebbezvén a magyar királyi Curia, mint legfőbb itélőszék következőleg itél:

Mindkét alsóbirósági itéletnek, illetőleg a perujitást megengedő 1866. évi aug. 25-én 1865. évi 1757. sz. a. kelt elsőbirósági végzésnek megváltoztatásával, ujitó felperes azon kérelmével, hogy a bevégzett alappernek megujitása, felhozott uj bizonyitékai alapján, megengedtessék elutasitani, és az alapperben hozott kir. táblai itélet érintetlenül hagyatik.

mert mindenokelőtt a perujitás megengedhetőségének kérdését kellett ezen ügyben birálat alá venni; mert az átmeneti intézkedések XVIII. czikkének rendeleténél fogva, már az elsőbirósági itélet ellen benyujtott felebbezés hatálya 1868. LXIV. törvényczikk szerint vala megbirálandó, melynek 302-dik §-a a perujitás kérdését az ügy érdemével együtt rendeli eldönteni.

Ennek következtében pedig ujitó felet mindkét alsóbirósági itélet és perujitást megengedő elsőbirósági végzés megváltoztatásával, a perujitás megengedését tárgyazó kérelmével el kellett utasitani; mert az alappert két felperes inditotta két alperes ellen, az alapperbeli keresetlevélben alperesek egyetemleges elmarasztalása kérve nem vala, ellenben ugyanazon válaszukban e részben előadott, megváltoztatott kérelem birói figyelembe többé nem jöhetett, s a perujitási kereset akkor, midőn csak egy felperes által szinte csak egy alperes ellen intéztetik s

ezt kéri az alapperben is tárgyalt jogviszonyból következtetett felperesi követelés egész összegében marasztalni, ezen alperes irányában az alapperbeli kérelmen nyilván tulterjeszkedik, — mig ellenben a perujitási kereset sem az alapperbeli kérelmen tul nem terjedhet, sem az alapper tárgyát nem változtathatja.

CXIV.

Tilos szerződés teljesitése ugyan birói uton nem szorgalmazható, de az ily szerződés folytán, az egyik szerződő fél által, a másiknak adott összeg, a törvény utján is visszakövetelhető illetőleg visszaitélendő.

(1870. ápril 23-án 2827/864. sz. a.)

A. János, Sch. Dániel elleni keresetében előadja, hogy alperes az A. alatti fenyitő tszéki itélet szerint tőle 140 ftot kicsalt oly ürügy alatt, hogy fiát a katonaságtól felmenti; minthogy azonban fia mégis besoroztatott, kéri alperest megidéztetni, s szükség esetén tanui kihallgatása után őt a kereseti összeg megfizetésében elmarasztalni.

A tárgyalásnál alperes tagadta az egész ügyletet, melynek folytán felperes kérelmére inditott fenyitő perben is felmentetett, kifogást tesz a tanuk ellen s kéri felperest elutasitani.

A tárgyalás befejezte s a tanuk kihallgatása után az elsőbiróság következő itéletet hozott:

Felperes keresetével elmozdittatik és tartozik alperesnek 18 ft perköltséget — 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett, megfizetni;

mert eltekintve attól, hogy egy hadkötelezett egyénnek, a hadkötelezettség alóli törvénytelen módon leendő felmentésére czélzott jogügylet mint tiltott szerződés, szerződésteljesitésre irányzott kereset tárgyát nem képezhetvén, miután egyéb jogczim mellőzésével felperes keresete; mert alperes felperes fiát, a katonai szolgálat kötelezettsége alól a kereset szerint kicsalt összegért felmenteni elvállalta és azt nem eszközölvén, a pénzt magánál megtartotta, a csalás bűntényének megállapitásával alperes által jogtalanul eltett pénz kiadására fektettetett, a csalási büntény megállapitása nélkül, magánjogilag meg nem birálható.

Tekintetbe véve pedig, hogy a királyi itélőtáblának 4139/866. sz. a. alperes által csatolt, s felperes által kétségbe nem vont jogerőre emelkedett itélete szerint, a kérdéses ügyben fenyitő uton, ugyanazon tanuvallomások folytán, a kifogás alá eső tanuknak különben is egymástól eltérő vallomásai következtében, alperes tényálladék hiányában a csalási vád alól felmentetett, önkényt következik, hogy a fenyitő eljárásnál használt egyéb bizonyitékok hiányában, a tagadásba vett felperesi kereset alól alperest annyival is inkább fel kellett menteni; mert felperes alperes ellen folyamatban volt fenyitő vizsgálat alkalmával, arra a mire most póthitét felajánlja az esküt letette, s igy ha ez eskü polgári uton is letétetnék a csalást állapitaná meg és büntető horderőt vonna maga után, alperest bünvádi vizsgálati zaklatások veszélyének kitévén, annak sorsát, a hitletétel által felperesre háramolható előnyhez mérve, véghetlenül sulyosbitaná mi a törvény czéljával ellenkezik.

A kir. tábla 1868. évi nov. hó 5-én 23,346. sz. a. hozott itéletével az elsőbiróság itéletét indokainál fogva helybenhagyta.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban mindkét alsóbirósági itélet megváltoztatásával, azon esetre ha felperes leteendi a neki oda itélt póthitet arra, hogy fiának a katonai besorozás alóli felmentéseért alperesnek 140 ftot adott, alperest a keresetbe vett 140 forint tőke s annak a kereset benyujtásától számitandó 6% kamatai megfizetésében elmarasztalta;

mert Molnár Mihály felperesi tanunak vallomása szerént, alperes előtte beismerte, hogy felperestől 140 ftot vett fel a végett, hogy ennek fiát sorozástól mentesitse. Ugyancsak ezen tanu látta, hogy felperes a mondott czélból alperesnek pénzt adott; ha szinte bár ezen tanu, mint felperesnek elsőizbeni sógora aggályosnak mutatkozik is, vallomása mindazonáltal Marokity Antal, Fekete József és Markus Istvánné felperesi tanuknak, bár különböző tényekre vonatkozó előadása által lényegesen támogattatik, a mennyiben bizonyos — előttük tudva nem lévő összegü — pénznek felperes részérőli átadását és részint azt tanusitják, hogy hasonló ügyleteket felperes maga keresett.

Miután tehát arra nézve, hogy fiának a katonai sorozás alóli felmentéseért felperesnek a kereseti összeget adta, nyomós rész bizonyiték van előállitva, annak kiegészitéseül, az alsóbiró-

sági itéletek megváltoztatása mellett, felperesnek pótló eskü itélendő s a feltétel mellett a visszatéritésben alperes elmarasztalandó volt; mert habár a katonakötelezettnek a sorozástól való felmentése iránt kötött szerződés nem tekinthető is a törvény által megengedett oly jogügyletnek, mely valamely elvállalt kötelezettség teljesitésére nézve keresetjogot adna, azt azonban mi ilynemü szerződések fejében az egyik fél által adatott, visszakövetelni ennek annyival is inkább van joga, mert különben a törvény ellenére szerződő másik fél jogtalan uton gazdagodnék.

Nem állhat ellen felperes keresetének az sem, hogy alperes az ellene intézett vád alól, büntető eljárás során felmentetett; mert ha a kereseti tényre vonatkozólag alperes ellen a csalás büntette bebizonyitottnak nem tekintetett is, de ez által még nem enyészett el felperesnek azon joga, hogy az alperesnek adott, ez által azonban jogos szerződési czim hiányában meg nem tartható összeget, polgári perutján ne követelhesse.

CXX.

Ha ingóságra nézve történt adásvevési szerződés létrejötte igazoltatik, azon körülmény, hogy az átadás tényleg meg nem történt, a vevő felet tulajdonjogának, igényper utján leendő érvényesitésétől meg nem foszthatja, s az igényelt tárgy — ily körülmények között — a végrehajtási zár alól felmentendő.

(1870. nov. 25. 4823. sz. a.)

Dér Antal felperes, Raab Mihály végrehajtató és Szemeti János végrehajtást szenvedett ellen az utóbbi tulajdonaként lefoglalt dunavizi malom $^1/_4$ részének a birói zár alól leendő felmentése s birtokába bocsátása iránt inditott igényperében A. alatt szerződést mutatott fel, mely szerint ő a kérdéses malom $^1/_4$ részét még 1867. évi szept. 29-én Szemeti Jánostól megvette, s azt néki mint tulajdonát a B. alatti szerződés szerint csak haszonbérbe adta.

Alperes az okmányok valódiságát tagadja s azoknak ellenkező értelmezést tulajdonit, mint felperes, hivatkozik továbbá az okmányok ellen tanukra, s végül különösen arra, hogy az

ingóságok tulajdonjoga csak átadás által szerezhető, e malomrész azonban felperesnek soha átadva nem volt.

A tárgyalás befejezte és a tanuk kihallgatása után, az első biróság a per tárgyát képező dunai $^1/_4$ részét a birói zár alól feloldotta.

A pesti királyi itélőtábla azonban 1870-dik évi május 4-én 189. szám alatt hozott itéletével az elsőbiróság neheztelt végzését megváltoztatta és felperest keresetétől elmozditotta;

mert az A. alatti szerződés, melynek alapján alperes az ingatlan vagyonnak nem tekinthető dunai 348. számu malmot általa megvettnek és tulajdonának lenni követeli, átadással történt valósitása kimutatva nincsen, mert a 2-ik tanu Somogyi György, ki ezen szerződést készitette, maga is azt állitja, hogy ezen szerződés csak szinleges és a hitelezők kijátszására köttetett;

mert a szerződés azon kitétele, hogy eladó a vételárra teljesen kielégittetett a jelen volt tanuk vallomása által, mely szerint felperes eladó Szemeti Jánosnak, ezen szerződés készitésekor csak egy váltót adott át, teljesen meg van czáfolva.

A magyar kir. Curia, mint legfőbb itélőszék pedig következő végzést hozott:

Somogyi György tanunak az A. alatti szerződés szinlegessége iránt kifejezett, különben is ez irányban magán álló egyén meggyőződése, határozott tények felhozása nélkül birói figyelembe vehető bizonyitékot nem képezhetvén, a királyi tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itélete, az abban felhozott okoknál fogva helybenhagyatik.

CXXI.

Oly élelmezési és tartási költségek megtéritésére, — melyek valakinek azon igérete folytán szolgáltattak ki, hogy ez, az ellátást kiszolgáltató felet vagy családját rendelendői örököséűl, habár ezen igéretét meg nem tartotta is, — halála után hagyatéka tekintve örökösei nem kötelezhetők.

(1870. april 7. 3409. sz. a.)

B. Dániel és neje — Molnár József, mint néhai Bernáth hagyatéki tömege ellen inditott keresetlevelükben előadják: miszerint elsőrendü felperes ezelőtt több évvel megkerestetett Bernáth József által, hogy véle Csorba Károly ügyvédhez menjen, kit megbizott oly okmány fogalmazásával, mely szerint halála után gálszécsi birtokát felpereseknek hagyja, magának holtiglan uri lakást és tartást kötvén ki. Felperesek azonban nehogy B. József rokonai neheztéljenek az azonnali átruházást ellenezték, s bizván felperes azon igéretébe, miszerint végrendeletében őket teszi örökösévé, őt házukhoz vették s ott két éven át cselédestől, lovastól uri módon tartották.

Majd eladván gálszécsi birtokát felpereseknek 5000 ftot is adott ajándékba, erről azonban azon álürügy alatt, hogy ugy is ők lesznek örökösei s csak a holtiglani kamatfizetést kivánja biztositani, kötvényt követelt.

Minthogy B. József meghalt, s végrendeletében más örökösöket tett, kik az 5000 ft megvétele iránt is pert inditottak, joguk van felpereseknek a két évi ellátás és tartás megtéritését követelni, melyet 4812 fttal számitanak fel s kérik ebben B. József hagyatékát elmarasztalni.

A tárgyalás és a mindkét részről felhivott tanuk kihallgatása után az elsőbiróság: az alperes hagyatékot a keresetbe vett 4812 forint tőke, ennek 1865. évi február 13-tól számitandó 6% kamatai, s a perköltség megfizetésében elmarasztalta.

A kir. tábla pedig 1868. évi decz. 1. 24,705. sz. a. következő itéletet hozott:

Tekintve, hogy felperesek a kihallgatott tanuk vallomásai által, nemcsak azt igazolták, hogy ők elhalt Bernáth Józsefet két éven át cselédeivel s lovaival, szállással és élelemmel urilag

ellátták, de azt is, hogy nevezett nékiek ezen szivességüket halála esetére jutalmazni igérte, ugyanazért felperesek kereshetősége megállapittatik, — a kereseti összeg azonban, mennyiben a kihallgatott szakértők, a kiérdemlett összeg iránt eltérőleg nyilatkoznak, de egyik tanu Csorba Károly hit alatt azt állitván, hogy ő a megholtat 2000 ftért sem látta volna el, Léderer András kassai vendéglős pedig a felszámitott összeget tulságosnak nem tartja, ily körülmények között a kereseti összeg biróilag évenkint 2000 fttal számitva 4000 ftban állapittatik meg, s alperes a fent kitett 4000 ft tőkének s ennek 1865. évi február 13-tól mint a kereset beadása napjától számitandó 6% kamatainak megfizetésében marasztaltatik el.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban mindkét alsóbirósági itélet megváltoztatásával felpereseket keresetükkel elutasitotta;

mert azok maguk sem állitják, hogy néhai Bernáth Józsefet az utóbbi által határozottan elvállalt fizetési kötelezettség feltétele alatt élelmezték volna, sőt nyiltan beismerték, hogy nevezettnek lakást és élelmezést a jövendőbeli örökösödés reményében szolgáltattak ki, ily helyzetben pedig azon körülmény, hogy örökösödési reményeik meghiusultak, illetőleg B. József azon biztató igéreteit, hogy végrendeletében felperesek gyermekei javára fog rendelkezni, meg nem tartotta, felpereseket nem jogosithatja fel arra, hogy a szerződésileg biztositott viszonkötelezettség kikötése nélkül általuk önkénytesen teljesitett élelmezést, Bernáth József hagyatéka ellen utólag felszámithassák, illetőleg a felszámitott élelmezési járadék megtéritését Bernáth József örököseitől követelhessék.

CXXII.

A hátrahagyott házastársnak azon esetben is ha elhunyt házastársával közös végrendeletet tett, jogában áll saját vagyonával, a közös végrendelettől eltérőleg is intézkedni, ha ily intézkedés a közös végrendeletben határozottan ki nem záratott.

(1872. junius 13. 3973. sz. a.)

O. Sándor, O. Sándorné és O. Mária T. Teréz férjezett Kiss Józsefné ellen keresetet inditottak, melyben előadják, hogy

néhai Okos István és neje közösen tett végrendeletükben vagyonukról akként intézkedtek, hogy vagyonuk a végrendeletben emlitett módon felosztva felperesekre szálljon, azonban csak mindkét házastárs halála után, s az egyik elhunytával a tulélő házastárs holtáig az összes vagyont haszonélvezze, az egyik házastárs O. Istvánné 1866-ban elhunyt, O. István annak végrendeletét kihirdette s annak értelmében az egész hagyatékot birtokába is vette, mindamellett 1870. okt. 10-én ettől eltérő intézkedést tett, mely szerint az összes ingóságokat a legelő s tehénjárási illetményt tulajdonjoggal, az ingatlanokat pedig holtiglani haszonélvezeti joggal Kiss Józsefnénak hagyta.

Miután O. István e szerint oly vagyonról rendelkezett, melyről való rendelkezési jogáról a közös végrendeletben lemondott, ez ezen oknál fogva is semmis, de semmis külkellékeire nézve is; mert 3 tanu előtt lett csak téve s a fiók szó más kézzel és tentával irva csak később szuratott oda, s a szövegben több rendbeli javitások is fordulnak elő.

A tárgyalások befejezte után az elsőbiróság felpereseket keresetükkel elutasitotta. — O. Sándornét pedig jelen per által szenvedett kárára nézve felperesi képviselő ellen külön perre utasitotta.

A pesti kir. itélőtábla pedig 1872. évi február 15-én 48,758/871. sz. a. hozott itéletével az elsőbiróság itéletét oly változtatással, hogy O. Sándorné irányában a kereset megszüntetik, helybenhagyta;

mert O. Sándorné a biróság előtt 1871. junius 19-én tett és aláirt nyilatkozatában és a nevében is beadott felebbezés ellen intézett 1558. számu kérvényében kijelentette, hogy ő felperesi ügyvédet jelen kereset inditására meg nem bizta s az ügyvédi közös meghatalmazás alá irt neve után lévő kézvonások nem az ő kézjegyei; ennélfogva a kereset az ő nevében megbizás nélkül inditottnak tekintetvén, az reá nézve megszüntetendő, s ekkép irányában az elsőbirósági megváltoztatandó volt. — Egyebekben helyben hagyandó volt.

Mivel a B. alatt közösen tett végrendeletben az intézkedő házas felek magukat arra nem kötelezték, hogy saját vagyonukról egyoldaluan többé nem intézkedhetnek, O. István tehát ezzel végrendelkezési jogában az által sem gátoltatott, hogy neje korábbi halála után közös végrendeletük kihirdetését eszközölte, miután e kihirdetés az elhalt házastárs végintézkedése

tekintetében lévén szükséges, jogi hatálylyal csak is annak intézkedésére vonatkozva birhat.

E szerint Okos István D. alatti pótrendelkezése azon szempontból, hogy B. közös végrendelkezés ellenére többé egyoldaluan intézkedni jogositva nem lett volna, meg nem támadható.

Tekintve annak tartalmát és külalakját a czim és külkellékekre nézve tett kifogások kellő alappal nem birnak s a benne előforduló csekély irásbeli javitások nem oly lényegesek, melyeknél fogva az érvénytelennek volna kijelenthető.

A telekkönyvi bekeblezésekből pedig kitünik, hogy azon ingatlanságok, melyekre a D. alatti végintézkedés kiterjed, a végrendelkező tulajdonát képezték, az ingóságokra nézve pedig felperesek ki nem mutatták, hogy azokból, melyek lettek volna néhai Tóth Julianna sajátjai.

Ezeknél fogva felpereseket azon kérelmüktől, hogy a D. fiókvégrendelet érvénytelennek mondassék ki s alperes a követelt örökség kiadására köteleztessék elmozditani kellett.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék, végül következő itéletet hozott:

Okos Sándor felperes keresetét egyedül saját nevében inditván s csupán végiratát nyujtván be, ugy is mint kiskoru gyermekeinek természetes és törvényes gyámja ezen utóbbi minőségében benyujtott felebbezése visszautasittatik, és jelen per Okos Sándornak saját nevében beadott ugy Precsényi született Okos Mária felebbezésük folytán vétetvén vizsgálat alá: a pesti kir. itélőtáblának fentebbi keletü és számu itélete indokainál fogva, helybenhagyatik.

CXXIII.

A végrendeletileg tett hagyományok kiszolgáltatása csak természetben követeltetvén, oly hagyományokra nézve, melyek az örökhagyó halálakor már meg nem voltak, a kagyományosás megszüntnek tekintendő; s ennélfogva oly kérelsm, hogy azok értéke más a végrendelet után szerzett javakból pótoltassék, helyt nem foglaihatván, a végrendeletben nem érintett vagyon a törvényes örököst illeti.

(1872. május 1-én 2280. sz. a.)

Sz. Ferencz és érdektársai Lehotay István és társai ellen keresetet inditottak, melyben előadják, hogy néhai Szőllősy Ferencz és neje Csomonyi Erzse által tett közös végrendelet szerint nevezettek vagyonának fele Szöllősy Ferencznek felperesek jogelődének fele pedig Lehotay József és Borbálának alperesek jogelődének hagyatott.

A végrendeletben érintett vagyon egy része eladatván, helyette a munkácsi 382. sz. tjkönyvben foglalt vagyon szereztetett, mely Csomonyi Erzse nevére telekkönyveztetett, s ő felől, a közös végrendelet ellenére, felperesek kárára intézkedvén, abban örököseivé alpereseket tette.

Minthogy azonban e vagyon a közös végrendeletben emlitett vagyonból szereztetvén, a felett intézkedni Cs. Erzse nem volt jogositva, kérik annak végrendelete félretétele mellett, a fent érintett hagyatéki javak feléhez örökjogukat megalapitani, s azok részükre leendő kiadatására alpereseket kötelezni.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság alpereseket a munkácsi 382. sz. tjkönyvben foglalt s néhai Sz. Istvánné Cs. Erzse nevén álló vagyonnak felperesek tulajdonába leendő bocsátására kötelezte, ellenben az ingóságok s időközi haszonvételek iránti keresetükkel elutasitotta, ebbeli itéletét következőleg indokolván.

1. A néhai Szőllősy István és Csomonyi Erzse vagyonai a keresetlevélhez A. alatt csatolt 1831. évi aug. 6-án kelt kölcsönösen aláirt végrendelettel két egyenlő részben Szőllősy Fe-

rencznek felperesek elődjének s Lehotay József és Borbálának, alperesek elődjének hagyatván, s ezen javakban Csomonyi Erzsét csak holtáig vagy férjhezmeneteléig tartó haszonélvezet illetvén, miután ezen végrendelet a férj életében semmi változást sem szenvedett, ennek értelme ellenére az abban foglalt javakat illetőleg Sz. István halála után Cs. Erzse végrendelkezési képességgel nem birt. És ez okból a 3. sz. alatt Csomonyi Erzse által tett végrendelet félretétele mellett, az A. alatti közös végrendeletben foglalt birtok felperesek javára fele részben annyival is inkább megitélendő volt, mert abban nyiltan mondatik: hogy Sz. Ferencz a néki hagyott javakat Cs. Erzse férjhez menetele esetén azonnal vegye kezéhez, egyébként azt Cs. Erzse holtáig használhatja.

2. Hogy Cs. Erzse, Szőllősy István halála után valamit szerzett volna, mivel sem igazoltatik; de ha szerzett volna is, az A. közös végrendelet sérelme nélkül a közosztály alól elvonható az sem lett volna, s ezenkivül Tóth István tanu határozottan állitja, hogy Cs. Erzse özvegysége alatt semmit sem szerzett Az A. végrendeletben foglalt javaknak pedig, — annak létrejötte után — avagy Sz. István halála után történt elcserélése, eladása s más birtok szerzése s annak évek folytán lett értékesbülése özv. Cs. Erzsébet szerzeménye gyanánt épen nem tekinthető. Tehát Cs. Erzse mitsem szerezvén s csak is haszonélvezője lévén a közös végrendeletben foglalt javaknak; az ezen az ő kezén s használatában létező s nevére telekkönyvezett birtokok felét felperesek tulajdonául meg kellett itélni.

3. De Cs. Erzsének, mint a birtok haszonvevőjének az ingóságokat felhasználni jogában állván, felperesek azok iránti keresete megállapitható nem volt. A haszonvételek miután alperesek roszhiszemü birtokosoknak nem tekinthetők megitélhetők nem voltak.

Ezen itélet ellen alperesek felebbezvén a pesti kir. itélőtábla 1871. évi nov. 22. 34,447. sz. a. hozott itéletével felpereseket keresetükkel elutasitotta;

mert felperesek néhai Szőllősy István által 1831. évben nejével Cs. Erzsével közösen tett A. alatti végrendelet alapján követelik a munkácsi 382. számu tjkönyvben, az elhunyt özvegynek jelenleg is nevén álló, s ugy ennek későbbi végrendelete alapján, alperesek kezei között létező fekvőségek egy részének tulajdonát, illetőleg ezekbeni örökösödési jogukat, vala-

mint az ingóságok felét is, azon alapon, mivel a felhivott közös végrendeletben hagyott vagyon egy része eladatván, utóbb más vagyonok szereztettek, melyeket felperesek a közös végrendeletben felsorolt, s nékik hagyományozott, utóbb pedig eladott fekvőségek kiegészitéséül kivánnak tekintetni; miért is az özvegynek azokról tett utóbbi végrendeletét félretétetni kérik;

tekintve, hogy végrendelkező Szőllősy István a közös végrendeletben foglalt vagyonnak egy némely részét még maga életében eladta, a közös végrendelet csak annyiban vétethetik a hagyományok kiadásánál irányadóul; mennyiben az egyik örökhagyó Sz. István halála után, azon hagyományozott javak még természetben meg voltak; azokra nézve pedig felperesek, saját beismerésük szerint kielégitést már nyertek. Ellenben azon javakra nézve, melyek az örökhagyó által elidegenittettek — a kélkül, hogy az 1831. évben tett végrendelet egyéb pontjaiban kifogás alá esnék, a hagyomány megsemmisültnek tekintendő, és a később, t. i. az 1831-ki közös végrendelet után szerzett javak azok kiegészitéséül nem vehetők; mert ezen utóbb szerzett javakra nézve végrendelet nemlétében az életben maradt házastárs törvényes öröklösödési joga állt be, és igy a későbbi szerzeményekben Cs. Erzse, részint mint közszerző, részint mint hitestárs örökösödvén, ezek felett a 3. sz. alatti végrendeletben törvényesen végrendelkezhetett.

A magyar királyi Curia, mint legfőbb itélőszék, a pesti királyi itélőtáblának fentebbi itéletét indokainál fogva, helybenhagyta.

CXXIV.

Leszármazók nélkül elhalt örökhagyó által kátrahagyott, reá elhalt atyjáról háromlott, javak tekintetében az életben lévő anyját, az apai oldalrokonok, csak annyiban zárják ki, mennyiben örökhagyóra atyjától háromlott javak, az atyai ágtól eredtek, ellenben az örökhagyóra atyjáról háromlott azon javakra nézve, melyek az atyja által szereztettek, az életben lévő anyját és nem az apai oldalrokonokat illeti a törvényes örökösödés.

(1872. május 14. 3042. sz. a.)

Kiskoru Barsi György 1866. évben elhalálozván, az erre már előbb elhalt atyjáról háromlott összes javak tekintetében, melyek részint az atyára annak nagyatyjától szállt, részint az atya által szerzett javak voltak, az atyai oldalrokonok kiskoru örökhagyó anyja ellen inditott perben, az összes hagyatéki javakat azon alapon kérték maguknak megitéltetni; mivel az orszb. szab. 10. §-a szerint a hagyatéki vagyon, mint atyai ágról származott, őket mint atyai oldalrokonokat illeti, ennek ellenében alperesnő több okok között főleg azért kérte felpereseket keresetükkel elutasitani, mivel felperesek az örökhagyónak nagyatyjától származott oldalrokonai, az ideigl. trvk szabályok 12. §-a szerént pedig az öregapát és öreganyát illetőleg az ezektől leszármazott oldalrokonokat az örökösödés csak azon esetre illeti, ha sem szülők sem tőlük származott oldalrokonok nincsenek, ő azonban az örökhagyónak édes anyja életben van, tehát felpereseket örökösödés nem illetheti.

Az elsőbiróság felpereseket keresetükkel elutasitván, felebbezésük folytán a pesti kir. itélőtábla 1871. junius 27-én 34,147/870. sz. a. következőleg itélt.

Az eljáró tszék itélete, mennyiben a G. alatti szegszárdi 2298. sz. tjkönyvben felvett 3945. helyr. számu kénytelen szigeti rét iránti felperesi keresetet leszállitotta, továbbá mennyiben a C. alatti szegszárdi 2298. sz. tjkönyvben felvett leányvári borházból örökhagyót tulajdonjogilag illetett jutalékra nézve inditott keresetüktől felpereseket elmozditotta, ugy nemkülönben, mennyiben a perköltségeket kölcsönösen megszüntette,

helybenhagyatik, a mennyiben pedig a G. alatti szegszárdi 2964. sz. tjkönyvben felvett harczi 6930. helyr. számu szőlő felére nézve felpereseket ezen keresetüktől szinte elmozditotta, oda módosittatik, hogy felperesek „az ez érdemben alperes ellen inditott keresetükkel elutasittatnak“ — ellenben a mennyiben felpereseket az E. alatti szegszárdi 231. sz. tjkönyvben felvett házból és $^2/_4$ telekből örökhagyó kiskoru Barsi Györgyöt tulajdonjogilag illető $^1/_2$ részbőli jutalékára, valamint a H. alatti ingóságokra alperesnő ellen intézett keresetüktől szintén elmozditotta, megváltoztatik és felpereseknek, mint az örökhagyó kiskoru Barsi György apai ágbeli nagyszülei után leszármazott legközelebbi oldalági vérrokonoknak a közös nagyatyáról B. Jánosról, az örökhagyóra háromlott E. F. H. alatt jelzett hagyatéki értékek $^4/_5$ része törvényes öröklösödésen alapuló örökségi illetőségkép tulajdonjogilag oda itéltetvén, alperesnő felpereseknek ezen örökségi vagyont, a rajta fekvő 448 ft 50 krnyi tartozási teher $^4/_5$ részének vagyis 390 ft 80 krnak felperesek részéről alperesnő részére történendő lefizetése mellett, tulajdonjogi birtokukba bocsátani, illetőleg a tulajdonjogi haszonvételt átengedni tartozik.

Indokok: A mi az elsőbiróság itéletének felpereseket a C. alatti leányvári borházra és D. alatti szőlőbirtokra nézve, keresetüktől elmozditó rendelkezését illeti, ezt azért kellett helybenhagyni, mert eltekintve attól, hogy alperesnő ezen birtokhoz való közszerző jogát vitatja, felperesek szerént is, ezen az örökhagyóra édes atyjáról Barsi Györgyről háromlott hagyatéki vagyon, örökhagyó nevezett édes atyjának szerzeményi vagyona volt, ennélfogva tehát ezen vagyon nem tekintethetvén az apai ágtól származott vagyonnak, az abban való örökösödésre nézve, az öröklött vagyont illetőleg, a felmenők és oldalági rokonok törvényes örökösödése tekintetében az orszb. ért. szabályai által elfogadott azon törvényes örökösödési alapelv; melynélfogva az örökhagyó egyik szülőjéről származott vagyonban ugyanazon szülői ágon lévő rokonok, a másik szülőt, illetőleg annak ágán lévő rokonokat a törvényes örökösödésből kizárják, alkalmazásba nem jöhet; hanem alkalmazásba kell jönni a felmenők és oldalági rokonok törvényes örökösödési joguk megállapitásánál irányadóul szolgáló azon örökösödési általános alapelvnek, melynélfogva az örökhagyó közelebbi törzse, illetőleg attól leszármazott oldalrokonok, a távolabbi

törzset, illetőleg az attól leszármazott oldalrokonokat az örökösödésből kizárják; ennek folytán pedig a jelzett hagyatéki vagyonban, mely az édes atyja által szereztetett és nem az apai családi ágtól háromlott az örökhagyóra, az örökhagyó édes anyját, mint véle legközelebbi vérrokont és nem a véle távolabb fokon rokonságban lévő felpereseket illeti a törvényes örökösödés.

Ellenben az E. F. H. alatti hagyatéki javak $^{4}/_{5}$ része erejéig felperesek törvényes örökösödési jogát megállapitani kellett;

mert az E. F. alatti telekkönyvi kivonatokból, de az alperesileg 3. 5. szám alatt beperesitett okiratokból is kitünik, hogy a kereseti $^{1}/_{2}$ ház és $^{1}/_{4}$ telek, valamint az F. alatti szőlőbirtok, az örökhagyóra a felperesekkel közös atyai nagyatyáról háromlottak, hogy pedig a H. alatti ingóságok hasonlókép ily jogi természetüek, alperesnő a persorán maga z által igazolta, mivel azokat hasonló tekintet alá veendőknek jelezte, mint az E. alatti telki birtokot;

mert a mennyiben a közöstestvérek Mihály és János a 3. szám szerént az örökhagyó édes atyja által örökségi illetőségük egy része erejéig kielégittettek, ezen kielégités miatt az E. alatti telek az örökhagyó édes atyja szerzeményévé nem vált, hanem a két osztályos testvérnek, az örökhagyó édes atyja és Barsi József által kifizetett 1100 vftnyi összeg fele, vagyis 550 vft a telken fekvő apai beruházásnak tekintendő, valamint a Barsi Évának 5. szám szerénti örökségi illetősége fejében a 4 férfi utód által kötelezett 520 ftból örökhagyóra esett 150 ftnak 4. sz. szerént alperesnő részéről történt kielégitése miatt, sem váltak a jelzett hagyatéki javak apai szerzeményé; hanem az örökhagyó által fizetendő 150 pftnyi összeg, szintén csak a hagyatéki jelzett javakba történt beruházásnak tekinthető, a mennyiben pedig az örökhagyó, illetőleg az alperesnő Barsi Évának fizetendő 520 pftból örökhagyóra esett 150 pftnak 4. sz. szerént saját tartozási illetőségén felül fizetett, ezen felesleg fizetett összeg erejéig a közös kötelezettséget elvállalt társai ellen viszkeresi joga támadt, — ugy nemkülönben a Deli Jánosnak anyai nagyatyja utáni örökségi illetősége fejében 8. sz. szerint 200 ftnak történt kifizetése folytán sem keletkezett örökhagyónak több joga, minthogy az általa kifizetett 100 ftnyi

részösszeget; mint a hagyatéki vagyont terhelő beruházást igénybe vegye.

A miért is az E. F. H. alatti hagyatéki javak örökhagyóra, annak atyai nagyanyjáról, tehát felperesekkel közös törzsről háromlott oly vagyonnak tekintendők, melyeken az örökhagyó édes atyjának illetőleg alperesnőnek 488 ft 50 krra rugó beruházása fekszik.

Ehhez képest az atyai nagyatyától tehát felperesek ágán lévő közös törzstől származott hagyatéki jelzett vagyonban a törvényes öröklésödés felpereseket mint a jelzett hagyaték vagyonban öröklésödésre hivatott legközelebbi vérrokonokat alperesnő kizárásával illetvén, felpereseknek ezen hagyatéki javakhoz való öröklésödési jogukat, és pedig $^{4}/_{5}$ rész erejéig, miután Barsi József saját $^{1}/_{5}$ résznyi illetőségét keresetbe nem vette, biróilag megállapitani kellett. Figyelembe nem vétethetvén alperesnőnek a per során vitatott özvegyi jog, özvegyi és hitestársi öröklésödési igény alapján, a kereseti javakhoz formált birtoklási tulajdonjogi védvei; miután az 1866-ban elhalálozott kiskoru fia után hátramaradt hagyatéki javakban való öröklésödés, és nem örökhagyó 1857-ben elhalálozott atyjának, örökhagyó férjének hagyatéki javaiban való öröklésödési jog birálata van szőnyegen, gyermeke után pedig alperesnek sem özvegyi joga, sem özvegyi illetőleg hitestársi öröklésödési joga nem lehet.

Ezen itéletet felperesek és alperesnő felebbezvén a magyar királyi Curia, mint legfőbb itélőszék következő itéletet hozott:

A kir. táblának itélete a C. D. F. és G. alatti telekkönyvekben foglalt birtokokra, ugy a H. alatti csupán ingókra szoritkozó, igy alperes tulajdonának, felperesek által is elismert alsó kert és tanyai szőlőre ki sem terjeszkedő, végre a perköltségekre vonatkozó részeiben, indokainál fogva, helybenhagyatik, ellenben az E. alatti telekkönyvben foglalt fekvőséget, valamint felpereseknek megitélt birtokrészeken fekvő befektetéseket illető részében megváltoztatik és felpereseknek az E. alatti birtok örökhagyó ifju Barsi Györgyöt felében illető fele részéből a $^{4}/_{5}$ rész tulajdonjogilag csak oly megszoritással itéltetik meg, hogy felperesek annak $^{1}/_{4}$-ét alperesnek holta napjáig özvegyi jogon, s igy használatul meghagyni és alperesnek befektetések czimen

466 ft 40 kr a birtokát vételével egyidejüleg megfizetni tartoznak.

CXXV.

Az apa életében elhalt gyermek, atyja vagyonáról végrendelkezni nincs jogositva.

A telekkönyvi felvétel, a tulajdonjogra nézve nem képez oly jogczimet, mely örökösödési perben a telekkönyvi felvétel hibás voltának beigazolása által megdönthető nem lenne.

Ha a végrendelet valódisága kétségbe vonatik, a valódiságot a végrendeletre hivatkozó fél tartozik bebizonyitani.

(1872. május 2-án 2192. szám a.)

Sz. Mária Hári Áronné, S. Erzsébet Magyari Ferenczné előbb férjezett Székely Kiss Jánosné ellen inditott örökösödési perében atyjának néhai id. Székely Jánosnak hagyatéki vagyonát, mely törvényes örökösödés czimén egyedül őt illeti, s melyet még atyja halála előtt elhalt fivére ifj. Székely Jánosnak neje a jelenlegi alperes tart birtokában, kiadatni s illetőleg alperesnőt ennek kiadatására köteleztetni kérvén, — a tárgyalások befejezte után az elsőbiróság következőleg itélt.

Felperes keresetével elutasittatik, a perköltségek kölcsönösen megszüntetnek.

Indokok: Felperes keresetlevelében azt állitja, hogy az A. ·/. alatti leltárban összeirt, s a keczeli 70. sz. tjkönyvben foglalt vagyonok a néhai édes atyja id. Székely K. János hagyatékát képezvén, azok miután egyetlen testvére ifj. Székely K. János a jelenlegi alperesnőnek első férje még atyja elhunyta előtt két évvel mag nélkül elhalálozott, örökösödési jogon őtet illetik. Alperes elleniratában azonban tagadván azon felperesi állitást, hogy a kérdés alatti vagyonok néhai id. Székely János hagyatékát képeznék; — továbbá az általa 2. szám a. csatolt telekkönyvi kivonatból az tünik ki, hogy azon vagyonok fele részben alperes, fele részben pedig ifj. Székely János tulajdonaként vannak felvéve;

tekintve tehát, hogy id. Székely János az állitólag hibás telekkönyvezést sem fia ifju Székely János, sem annak felesége

jelenlegi alperes ellenében, ki férjével közös tulajdonosul van bejegyezve, kiigazittatni nem kérte; tekintve továbbá, hogy alperes a 70. sz. alatti tjkönyvben ifju Székely János tulajdonát illető ingatlanokat az általa ellenirata mellé 3·/. alá csatolt végrendeletnél fogva birja, felperest keresetével, miután alperes tagadása ellenében állitásait be nem bizonyitotta, hivatolt tanuinak mellőzésével el kellett utasittani.

Felperesi tanuknak a D. alatti kérdő pontokrai kihallgatása azért mellőztetett, mert ezen kérdő pontokrai vallomásokból, habár kedvezőek leendettek volna felperesre nézve, azon állitás, hogy a kérdés alatti vagyonok néhai id. Székely János hagyatékát képeznék, és esetleg a 3. szám alatti végrendelet hamis volta kideritbető nem volna; ezen körülmények kideritésére alkalmas kérdő pontokat pedig szerkeszteni a biróság hatáskörén kivül esik.

A pesti kir. itélőtábla, felperes felebbezése folytán 1871. évi aug. 17-én 28,437. szám a. hozott itéletével az elsőbiróság neheztelt itéletét indokain kivül még azért is helybenhagyta; mivel felperes az 1865. évi okt. 3-án kelt végrendelet megerőtlenitését maga sem kérte, ennek megtörténte előtt pedig a keresetnek helye nem volt.

Felperes a királyi táblai itélet ellen ismét felebbezvén, a magyar kir. Curia, mint legfőbb itélőszék következő itéletet hozott:

Mindkét alsóbirósági itélet megváltoztatásával alperes tartozik az A. leltárban foglalt id. Székely János után maradt hagyatékot 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe alatt felperesnek birtokába bocsátani, felperes pedig tartozik 14 ftot, alperesnek 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett megfizetni;

mert az alperes által felperes öröködödési joga az atyja után kétségbe nem vonatik, de különben is az felperest törvényszerént megilleti. Alperes ennek ellenében jelen perben felmutatja a 3. sz. alatti végrendeletet, továbbá hivatkozik a telekkönyvre. A mi a végrendeletet illeti, alperest férje után ezen végrendelet alapján tulajdonjog a kereseti hagyatékhoz azért nem illetheti, mert ezen egy kézzel irt és aláirt végrendelet hitelességét felperes a perben határozottan megtámadta, s alperes az ellenkezőre a per során semmiféle bizonyitékot sem hozott fel; de különben is az atya előtt két évvel elhalt fiu, az

alperes férje tulajdonjoggal az atyja birtokára nézve nem birt; s igy arról jogérvényesen nem végrendelkezhetett; az állitólagos végrendelet tehát, valamint az atyának arra ráirt beleegyezése, — minthogy ennek felperes által tagadott hitelessége alperesileg jelen per során még csak bebizonyitani sem ajánltatott, — felperes törvényes örökösödési jogát meg nem döntheti, — de a telekkönyvi helyszinelés alkalmával alperes és férje nevére történt telekkönyvezés sem harczolhat alperes mellett; mert felperes törvényes örökösödési joga ellenében a fentebbiek szerént erősebb jogczimet, mely a telekkönyvi helyszinelés alkalmával történt telekkönyvezés jogosságát támogatná és kitüntetné, jelen per során nem bizonyitott. A 4. szám alatti tanuk kihallgatása e részben czélhoz vezetőnek azért nem tekintethetvén, mert a kérdések szerént ez által alperes férjének semmiféle tulajdonjoga sem állapittathatnék meg. — Végre egyéb viszonkövetelés alperes által részletezve nem tétetvén a 14 ft a felperes által felmutatott leltár alapján, alperesnek megitélendő, s ezen indokok alapján mindkét alsóbirósági itélet megváltcztatandó volt.

CXXVI.

Az örökös ellen inditott kereset esetén az, hogy a beperelt örökös az adós után valóban örökölt a perben bebizonyitandó, ennek beigazolása nélkül sem az örökség erejéig való elmarasztalás helyt nem foglalhat, sem az örökösödés megtörténtének s az örökség mennyisége kinyomozásának kérdése a végrehajtási eljárásra fen nem hagyható.

(1871. ápril 7-én 5846. sz. a.)

Sz. Ádám felperes Cs. János és Cs. Béni, mint Cs. Mihály örökösei ellen intézett keresetében, kéri nevezetteket a Cs. Mihály által tőle kölcsönvett 100 ftnyi összeg megtéritésében elmarasztalni.

Elsőrendü alperes a tárgyaláshoz meg nem jelent.

Másodrendü alperes pedig tárgyalásnál tagadta a kereset valódiságát, s tagadta különösen azt, hogy ő az adós Cs. Mihály örökösödött volna, — mely előadásra felperes válaszában megjegyzi, hogy alperes a nélkül is csak öröksége erejéig tartozván

a kölcsönért szavatolni az, hogy örökölt e vagy sem Cs. Mihály után, nem e helyre tartozik.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság elsőrendü alperest feltétlenül másodrendü, alperest pedig azon esetre marasztalta el a kereseti 100 ft tőke s 6% kamatai megfizetésében, ha felperes a végrehajtásnál igazolandja, hogy ő Cs. Mihály után a fentebbi összeg erejéig örökösödött.

Ezen itéletet a pesti királyi itélőtábla 1868. évi ápril 3-án 1597. szám alatt hozott végzésével indokainál fogva helybenhagyta.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban, az alsóbirósági itéletek megváltoztatásával felperest másodrendü alperes irányábani keresetével elutasitotta, elsőrendü alperes irányában pedig az itéletet érintetlenül hagyta;

mert felperes alpereseket, mint néhai Csapai Mihály örököseit idéztette jelen perbe s ezen minőségükben kérte őket Csapai Mihálynak kereseti tartozásában elmarasztalni, ily helyzetben tehát elsősorban azon kérdés birálandó meg örökösödtek e alperesek Csapai Mihály után?

Másodrendü alperes Cs. Béni azt a tárgyalásnál határozottan tagadta, ellenben alperes az ekként tagadott örökösödés valódiságát bebizonyitani meg sem kisértette, sőt annak megtörténtét válaszában szabatosan még csak nem is állitotta.

Minthogy pedig az ilykép a peres felek által már a perben vitássá tett kérdésnek végleges megoldását a végrehajtási eljárásra fenhagyni nem lehet, másrészt nevezett alperes az általa tagadott felperesileg létezőnek nem igazolt örökség erejéig sem marasztalható el, ezeknél fogva felperest azon kérelmével, hogy másodrendü alperes Cs. Béni néhai Cs. Mihály tartozásának megfizetésére, mint ez utóbbinak örököse marasztaltassék el, ez utóbbi minőség igazolatlansága indokából el kellett utasittani.

CXXVII.

Az örökösök az örökhagyó adósságáiért örökségük erejéig egyetemleg, s nem örökrészük arányában lévén felelősek, a hitelezőnek jogában áll az adós örökösei közül, az örökhagyó tartozásáért, bár melyeket perbe idézni.

(1872. ápril 29 én 2089. szám a.)

Az osztrolukai evangelikus egyház község Osztroluczky Imréné; mint Osztroluczky Imre örököse ellen 124 ft 95 kr s jár. iránt inditott perében, az elsőbiróság felperest keresetével elutasitotta, a pesti kir. tábla azonban 1872. évi január 26-án 40,505/871. szám alatt hozott itéletével alperest mint Osztroluczky Imre örökösét öröksége erejéig a kereseti összegben és járulékaiban elmarasztalta;

mert néhai O. I., mint az osztrolukai evangelikus egyház atronusa, az A. B. alatti meghivó levelet és a C. alatti canonica visitatiót aláirván, magát ez által a keresetbe vett járandóságok kiszolgáltatására kötelezte;

mert a ·/. alatti beszavatolási, helyesebben átadási okmánynyal begyőzetett, hogy alperesnő néhai O. Imre után, jelesül annak ingóságaiban örökölt, mint örököse pedig, annak terheit nyert örökrésze erejéig viselni tartozik;

mert a járandóságok mennyisége és azok felszámitása ellen alperesnő kifogást nem tett.

Alperesnő ezen itéletet felebbezvén, a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék következő itéletet hozott:

Tekintve, hogy alperes azt, miszerint jogelődje egész 1856. évig a kereseti kötelezettséget teljesitette, nem tagadta, s hogy attól utóbb felmentetett volna, nem bizonyitotta;

tekintve, hogy a hitelező jogában áll az adós örökösei közül bármelyiket az örökhagyó tartozása végett, kereset alá venni, s hogy az örökös ezen tartozásért öröksége erejéig mindig felelős;

tekintve, miszerint az, hogy az örökös öröksége arányáig terheltessék, az öröksége adósságainak viselésében, illetőleg, hogy a többi örökös társak vállalták volna el az örökhagyó adósságának fizetését, nem a hitelező és beperelt örökös, hanem maguk az örökösök között elintézendő kérdés tárgyát képezi.

A pesti kir. tábla itélete ezen és az abban felhozott indokokból helybenhagyatik.

CXXVIII.

Valamely ingatlan birtok eladói csak azon esetben vannak a tulajdonjognak a vevö nevére leendö bekeblezését kérni jogositva, ha ez utóbbi által erre felhatalmaztattak.

(1872. évi márczius 4-én 1013. sz. a.)

D. Sándor és neje 1868. nov. 4-én beadott kérvényükben, az ahhoz mellékelt adásvevési szerződés alapján, a halasi 935. számu tjkönyvben A. 14,194. helyr. sz. alatti ingatlanra vevő Ferencz Mártonné tulajdonjogát bekebleztetni kérvén, az elsőbiróság által azon oknál fogva utasittatik el; mert a jelzálogos hitelezők a bejegyzésbe belé nem egyeztek.

Kérelmezők ezen végzés ellen felfolyamodvan a pesti kir. itélőtábla 1872. évi decz. 22-én 24,790. sz. a. következő végzést hozott:

Tekintve, hogy a kiskoru halasi 935. számu tjkönyvben A. 3. sor 14,194. helyr. szám alatt felvett fekvőség egy önálló s igy szabad adásvevés tárgyául szolgáló birtoktestet képez, s hogy ehhez képest, jelen esetben, nem valamely birtoktest eldarabolása czéloztatik, s igy a telek. rend. 56. §. d) pontjában előirt eljárásnak helye nincs és pedig annál kevésbé, minthogy az 1868. évi nov. 7-én 1276. sz. a. beadott kérvényben a tulajdonjog tehermentes bekeblezése nem is kéretett.

Tekintve továbbá, hogy a ·/. alatt adásvevési szerződés a telek. rend. 81. és 82. §-aiban előirt kellékekkel el van látva, ennek folytán az elsőbirósági végzés megváltoztatik, s a tulajdonjog a fentebbi ingatlanra nézve, egy nyitandó uj tjkönyvben, az összes terhek és feljegyzések átvitele mellett, Ferencz Mártonné részére bekebleztetni rendeltetik.

E végzés ellen Ferencz Mártonné felfolyamodván a magyar kir. Curia, mint legfőbb itélőszék a másodbiróság végzésének megváltoztatásával az elsőbirósági végzését hagyta helyben;

mert véve F. Mártonné az A. alatti szerződés alapján a tulajdonjognak saját nevére leendő bekeblezését nem kérte, sem ily kérelemnek nevében leendő előterjesztésre eladókat meg

nem hatalmazta, ennek hiányában pedig eladók arra, hogy a vevő tulajdonjogának bekeblezését kérelmezhessék a telek. rend. 119. és 120. § ai szerint jogositottaknak tekinthetők nem lévén az elsőbiróság elutasitó végzését, ezen okokból kellett helybenhagyni.

CXXIX.

Vétkes vigyázatlanság által okozott kár esetén, a vétkes fél, nemcsak a megromlott tárgyak helyreállitása vagy kiigazitására forditott költségek, hanem az okozott kár teljes mérvbeni megtéritésére kötelezendő.

(1870. ápril 21-én 1676. sz. a.)

B. Ferencz, Choren János ellen inditott keresetében előadja, hogy alperest Ipolysághra szállitás végett fuvarosnak felfogadván, ez vétkes gondatlansága miatt az országut mellett lévő kavics rakásra felhajtatott s felperest, a kocsin volt két társával együtt, felforditotta s e mellett összetört a kocsin volt 4 finom hegedüt, mi által neki 152 ft kárt okozván annak megtéritésében alperest elmarasztalni kérte.

A tárgyalásnál alperes tagadta, hogy a feldülés vigyázatlansága folytán történt, kifogást tett továbbá a követelt összeg mennyisége ellen, mert a hegedűk javitási költsége csak 52 ftot tett, legfeljebb tehát ezen összeg követelésére lehetne felperesnek — ha követelési joga átalában lenne is — igénye.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság felperesnek arra nézve, hogy a feldülés alperes szándékos erőlködésének és vigyázatlanságának következtében történt, megitélt eskü letételének feltétele mellett, alperest, 40 ft utazási költség elhagyásával, a kereseti összeg és a perköltségek megfizetésében elmarasztalta.

Alperes ezen itélet ellen felebbezvén, a pesti kir. itélőtábla 1868. évi okt. 15-én 18,240. sz. a. következőleg itélt:

A per során nem igazoltatván, hogy a feldülés alperes vétkes gondatlansága folytán történt volna, ennélfogva az a 84 ft kártéritési összeg megfizetésének terhe alól felmentetik, a 68 ftnyi hangszer igazitási költségekre nézve pedig a felperesnek oda itélt póteskü hivatalból akként módosittatik, miszerint a feldülésnek csupán alperes vigyázatlansága volt oka.

Ezen itélet ellen felperes élvén felebbezéssel, ennek folytán a magyar kir. Curia mint legfőbb itélőszék következő itéletet hozott:

Alperes abbeli védelme, hogy lovai a mellette elrobogó szekértől megijedve ugrottak fel a kavics kupaczokra, a feldülés tehát csak véletlenség következménye, az ez irányban kihallgatott Jamen Márton tanunak kimondása által nem igazoltatván, s igy a felperesi részről felhivott tanuk kimondása, mely szerint a feldülés alperes vétkes vigyázatlanságának tulajdonitandó, meggyöngitve nem lévén, a kir. táblai fentebbi itélet megváltoztatásával, a felperesi részről meg nem támadott megyetszéki itélet ezen és az abban felhozott indokoknál fogva helybenhagyatik.

CXXX.

Ha telekkönyvi kiigazitási perben, a kiigazitás bejegyzés utján lenne is foganatositandó, az ezen esetben eszközlendő bejegyzésnél a telekk. rendt. II. r. 56. §-ának szabályai nem alkalmazandók.

(1871. okt. 11-én 6217. sz. a.)

R. Miklós ügyvédnek, mint Stojakov, férjezett Radin Kató jogutódjának, Stojakov Demeter és Mosche alperesek ellen inditott telekkönyv kiigazitás iránti nevében az első biróság a kiigazitást olyképen, hogy alperesek a sztapári 517. számu telekjkönyvben foglalt 452. számu ház és ¼ telek föld egy negyedrészére felperesnek, mint Stojakov Kató jogutódjának tulajdonjogát elismerni s a mondott tjkönyv ilykép leendő kiigazitását türni tartoznak, — elrendelte.

A kir. tábla 1871. évi febr. 7. 12,183. sz. a. hozott itéletével az elsőbiróság itéletét megváltoztatta s felperest keresetével elutasitotta, következő indokoknál fogva:

Telekkönyvi kiigazitásnak a bejegyzett birtokviszonyokra nézve lévén helye, ha azok a helyszinelés alkalmával vagy legalább a hirdetmény hatályossága kezdetének napja előtt fenálló birtokviszonyoknak megfelelőleg lettek felvéve; miután felperes mint Stojakov Katalin jogutódjai az ó-sztapári 517. számu telekjkönyvet akként kérte kiigazittatni, hogy abból ¼ telek és a + alatti szőlő Stojakov Demeter és Moisziló nevének törlé-

sével Stojakov Tódor hagyatékaképen tüntettessék ki, s ebbeli kérelmének támogatására a D. alatti beszavatolási okmányra hivatkozik, melynél fogva 1853. évben elhalt Stojakov Tódor hagyatéka nagykoru gyermekoi nevezetesen Mihár, Moisa, Thoda és Katának egyenlő részben átadatott épen ezen általa felmutatott okmánynál fogva nem lehetett a kiigazitásnak, ugy mint az kéretett, helyt adni, mivel e szerint a helyszinelés alkalmával a kérdéses telekkönyvi jószágtestre nézve az osztály már megtörtént volt, és igy a birtoknak a kérelem szerint Stojakov Tódor hagyatékára leendő bevezetése a tényleges birtokviszonyoknak meg nem felelne.

De eltekintve ettől, nem lehetne a telekkönyvi kiigazitást ugy mint az kéretett az ó-sztapári 517. számu tjkönyvben foganatositani, mivel felperes saját állitása szerint az abban felvett 3/8 telekből alpereseket tulajdonjogilag 1/8 telek illetvén, a kiigazitás a telekkönyvi nyilt parancs 55. §-a szerint csak lejegyzés utján lenne foganatositható, ehhez pedig a lejegyzendő birtok természeténél fogva az emlitett rendelet 56. §-a értelmében a lejegyzendő részletek pontos és határozott megjelölésén kivül, a közigazgatási engedély, és a mennyiben a birtok terhelve van a hitelező beleegyezése is szükséges, mely feltételeknek felperes eleget nem tett.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék ellenben mindkét alsóbirósági itélet megváltoztatásával az ó-sztapári 517. számu tjkönyvet akkép kiigazittatni rendelte, miszerint az gyanu abban A.+ alatt előforduló szőlő egészben, az A. I. alatt bejegyzett 3/8 rész házastelki állományból pedig az 539. helyr. számmal jelölt ház és a D. alatti térrajzban ama ház tartozékaiként kijelölt földrészek lejegyeztetvén, egy nyitandó uj telekjkönyvben Stojakov Tódor örökhagyó hagyatéki vagyonaként kitüntessenek, egyidejüleg a felhivott 517. számu tjkönyv C/a lapján 1/a sor szám alatt már a tulajdonigény bejelentésekor bekeblezve volt, követelés is az uj tjkönyvbe átvitetni rendeltetik, magától értetvén, hogy ama teher bekeblezése az 517. sz. tjkönyvben is fenhagyandó.

Indokok: Stojakov Tódor az alperesek s felperes jogelődjének volt édes atyja 1853. okt. 23-án elhalálozván, az utána maradt hagyaték tárgyalásáról felvett C. alatt beperesitett és az alperesek részéről valódiságára nézve nem kifogásolt jegyzőkönyv tanusága szerint maguk az alperesek hozzájárulá-

sával lett a 452. összeirási számu ház a hozzá tartozó $^1/_4$ vagyis $^2/_8$ kültelki állomány és szőlő birtok az imént nevezett örökhagyó hagyatéki vagyonaként felvéve és elismerve; tekintve továbbá, hogy alperesileg az, miszerint a C. alatti okiratban érintett szőlő, valamint az ott előforduló ház és az ugyanannak tartozéka gyanánt, a szintén kifogástalanul hagyott B. alatti térrajzban tüzetesen előtüntetett $^1/_4$ kültelki állomány, az ó-sztapári 517. sz. telekjkönyvben saját nevükre lett felvéve, tagadásban nem vétetett. Miután kétségtelen, hogy a telekkönyvi kiigazitásnak a bejegyzett birtokviszonyokra nézve akkor van helye, ha az ok nem a helyszinelés alkalmával, vagy a hirdetményi határidő kezdete előtt fenállott tulajdon, illetőleg birtokviszonyoknak megfelelőleg vétetett fel, már pedig az 1853. évi május 1-je után elhunyt Stojakov Tódor hagyatéka az Ó-Sztapáron történt helyszineléskor s a felszorulási határidő megnyiltával letárgyalva nem volt, ily esetben pedig a tk. rndt. 24. §-ánál fogva a telekkönyvi hatóságok által is szem előtt tartandó helyszinelési szabályok jelesül az 1854. évi julius 23-án kelt helyszinelési utasitás 75. §-a értelmében, a szóban forgó szőlő-ház és $^1/_4$ telki állomány az örökhagyó nevére felveendő lett volna, mi nem történvén a felvétel nyilvánláthatólag hibásan eszközöltetett, s ennélfogva, miután ez esetben külön személyek tulajdonát tevő birtokoknak, a helyszineléskor történt egybefoglalásáról van szó annak helyreigazitásánál a II. rész határozatai szerint elbánás alá eső ügyeknél szabályul 56. §. zsinórmértékül nem szolgál; s mivel az igénybejelentéskor betáblázva volt hitelezőnek meghallgatása, mennyiben követelésének a lejegyezendő vagyonróli kitörlése itt szóba nem jöhet, — nem szükséges az alsóbirósági itéletek megváltoztatásával a kiigazitást elrendelni kellett.

CXXXI.

Az atya által, vagyonának egyik fiára holtiglani tartás kötelezettsége mellett történt átruházása ajándékozásnak lévén tekintendő, az ilykép átruházott vagyonból az örökösök törvényes osztályrészüket követelni jogositva vannak.

Oly kölcsön, mely a hagyatéki vagyon terhére, országos inség idején vétetett fel, már ezen indoknál fogva a gazdaság folytatására szükséges kölcsönnek tekintendő s a törvényes osztály részbe beszámitandó.

Azon körülmény, hogy az egyik örököstárs által a többi örökösök egyike osztályrészére nézve kielégittetett, a ki nem elégitett örökösök törvényes osztályrésze kiszámitásánál, azoknak sem előnyére, sem kárára nem szolgálhat.

(1871. május 23. 3139. sz. a.)

Blaskó Anna, Rozália és Veron felperesek Blaskó János elleni örökösödés iránt inditott perben előadják, hogy atyjuk, néhai Blaskó Lajos, vagyonát életében egyik fia Blaskó Jánosra átruházta, miután ez a törvényes örökösök kijátszására czélzó ajándékozás, kérik alperest a fentebbi hagyatékhoz tartozó ingó s ingatlan vagyon $^{3}/_{4}$ része s annak 380 ftnyi haszonvétele kiadása, ugy alperes által ezen vagyonra felvett s jelzálogilag biztositott 1000 ft kölcsön $^{2}/_{3}$ részének kártalanitáskép leendő megfizetésében elmarasztalni.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság elsőrendü felperest keresetével elutasitotta, mert a per során előadottak s felmutatott bizonyitékok szerint az örökrészére nézve kielégittetett, — ellenben a 2-od és 3-ad rendü felperesek részére alperest a palotai 41. számu telekjkönyvben foglalt ingatlanságok fejenkint $^{1}/_{8}$-adának mint törvényes osztályrészüknek kiadásában és az ugyanazon birtoktestre C. 2. alatt bekeblezett 1000 ft fejenkinti $^{1}/_{8}$-adának; végre az 1864. május 20-tól számitott s 250 fttal megállapitott haszonvételek fejenkinti $^{1}/_{8}$-adának megfizetésében elmarasztalta;

mert a D. alatti okirat lényegileg nem más, mint ajándékozás, mert a viszonszolgálat a vagyon mennyiségéhez képest igen csekély, mint ajándékozásra nézve pedig a közatyja a többi gyermekeinek kizárására intézett ez utoni rendelkezésében az orsz. szabályok 4. §-ához képest felperesek, mint leszármazó egyenes örökösök osztálrésze általt korlátoltva volt; minélfogva 2-od és 3-ad rendü felpereseknek a D. alatti ellenében kötelesrészük, mely egyenként a B. alatti ingatlanságnak $^{1}/_{8}$ része, a biróilag megállapitott haszonvételek aránylagos részével együtt megitélendő volt.

Alperes azon követelése, hogy az atya tartására, temetésére 1-ső rendü felperes gyermekei kiházasitására és kielégitésére felkölcsönzött 1000 ft adóssága felperesek törvényes osztályrészébe betudassék; mert az adósságot felperesek beleegyezése nélkül saját maga vette fel és használta el, az egyéb felszámolt költségek teljesitésére pedig a 8·/. és D. alattiak által kötelezve volt.

Ezen itéletet a pesti kir. tábla 1870. nov. 28-án 16,258. sz. a. oly módositással hagyta helyben, hogy az egyedül alperest terhelő 1000 ftra nézve az másod s harmadrendü alpereseknek szavatossággal tartozik;

mert a D. alatti örökségi, melyet a peres felek közös atyja a keresetbe vett ingatlan vagyonokat alperesre — fiára — átruházta, mindamellett, hogy abban viszonkötelezettségképen, a különben is gyermeki kötelességül tekintett holtiglani ellátása kiköttetett, s annak teljesitése kétséget sem szenved, ugy lényege, mint minden körülmények kellő figyelembe vétele mellett ajándékozást és nem oly két oldalu terhes szerződés melletti vagyonát ruházást tartalmaz, melynek ellenében a felperesek által igénybe vett törvényes osztályrész követelése, az elsőbiróság által felhozottnál fogva is, helyt foglalhatna.

Minthogy azonban Blaskó Anna ebbeli igényére nézve a 8·/., illetőleg 11·/. szerint apjával kiskoru gyermekei nevében magát kötelezve tett egyezség alapján, a törvényszék itéletének erre vonatkozó indokolásánál fogva kielégitettnek tekintendő; ugyanazért az elsőbiróság itéletének ezen felperest keresetétől elmozditó része helybenhagyandó volt.

De a másod és harmadrendü alpereseknek megitélt törvényes osztályrész aránya tekintetéből is helybe volt hagyandó az

elsőbirósági itélet azért, mert azon körülmény, hogy egyik osztályos testvér alperes által már kielégittetett a még ki nem elégitett másod s harmadrendü felpereseknek, sem javára, sem hátrányára nem szolgál és őket ezen kielégitésre való tekintet nélkül a kereseti vagyonból $^1/_8$ részénél több nem illeti, mint a mennyit az esetben kapnának, ha elsőrendü felperes, kit alperes saját előnyével vagy kárával elégitett ki még kielégitve nem volt.

Az alperes által időközileg felvett s a kereset alá vont ingatlanokra jelzálogilag bekeblezett 1000 ft iránt alperes azt, hogy ezen teher felvétele a gazdaság folytathatására nemcsak szükséges volt, de abba valósággal be is fektettetett kellően nem bizonyitván, és igy ez közös tehernek el nem fogadtathatván; alperest ezen egyedül őt terhelő 1000 ftra nézve szavatossággal tartozónak kijelenteni, s ennyiben az elsőbiróság itéletét módositani kellett.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék a pesti kir. tábla fentebbi itéletét azon változtatással, hogy a megitélt fekvőségre bekeblezett 1000 ft tartozásból 2-od s 3-adrendü felperesek fejenként $^1/_8$ részt viselni tartoznak, s hogy alperes a megitélt haszonvételek megfizetésének terhe alól felmentetik, egyebekben az abban felhozott okoknál fogva, helybenhagyta;

mert a köteles rész csak az örökségen lévő terhek levonással lévén kiadandó, minthogy a B. alatti telekkönyvi kivánatból kitünik, hogy azon fekvőségekre, melyekből 2-od és 3-ad rendü felperesek köteles részeiket kinyerendik 1864. május hó 4-én, tehát még azon időben midőn az örökhagyó életben volt 1000 ft tartozás bekebleztetett, ezen kölcsönnek szükséges voltát pedig a kihallgatott tanuk annyiban igazolják, hogy a kölcsön keletkezésekor oly inséges idő járt, hogy minden gazda csak kölcsön felvételével folytathatta gazdaságát, s igy ezen kölcsön az örökség épentartására forditottnak lévén tekintendő nyertes felpereseket örökségük erejéig annak viselésére kötelezni kellett. Ellenben az egybehangzó birósági itéletek szerint megitélt haszonvételek terhe alól azért volt felmentendő, mert alperes az összes fekvőségek telekkönyvi tulajdonosa és igy jóhiszemü birtokosa volt.

CXXXII.

Az atya által történt oly vagyonátruházás, mely szerint vagyona több gyermekei közül csak kettőnek adatott át, ajándékozási szerződésnek nem tekinthető, s az a nem részesitett gyermekek által törvényes örökrész czimén inditott keresettel meg nem támadható, ha az átruházás a holtiglani ellátás és tartás kikötményen kivül, más — habár csekély — pénzbeli viszteherrel volt összekötve.

(1872. ápril 11. 1759. sz. a.)

Baur Anna, Juhász Mihályné és három testvére Baur József és Ignácz a törvényes osztályrész kiadatása iránt pert inditottak édes anyjuk Baur Katalin özv. Baur Ignáczné hagyatékára vonatkozólag.

Keresetükben előadják, hogy anyjuk összes hagyatékát csekély viszteher s élet járadéki kikötmény mellett fiainak ajándékozta, leányait pedig ebből kizárta; — minthogy pedig a vagyon értékét párhuzamba téve a viszteher csekélységével kétséget sem szenved, hogy az érintett szerződés hamisság és csalárdság folytán jött létre s egészben érvénytelen, de legfeljebb csak ajándékozás, miért is annak félretételével a törvényes osztályt, vagy ha a szerződés nem teljesen érvénytelennek, s igy ajándékozásnak tekintetnék hivatkozva az idgl. törvkezési szabályok 4. §-ára a hagyatékból törvényes osztályrészüket megitéltetni kérik.

A per folyamán 2-od, 3-ad és 4-edrendü felperesek a keresettől elállván az elsőbiróság alpereseket, a hagyaték biróilag történt megbecslése alapján 1-ső rendü alperesnőre eső törvényes osztályrésznek 354 ft 16 krnyi becsértékében elmarasztalta;

mert a C. alatt a perhez csatolt okirat, tekintve az abban alpereseknek átadott vagyon tetemes értékét s az általa viszont kötelezett szolgálatoknak aránylag csekély voltát, a midőn a földnek haszna a kötelezett tartást maga fedezi, — nem viszteher feltétele alatt történt kétoldalu szerződésnek, hanem ajándékozásnak volt tekintendő, mely ajándékozási joga B. Katalin közös anyának B. Anna 1-ső rendü felperes mint egyenes leszármazó örökös törvényes osztályrésze által az idgl. törvk. szabá-

lyok 4. § a szerint korlátolva lévén, — miután a keresetlevél szerint a örökhagyót az E. alatti leltárban felvett vagyon fele illette, felperesnek ezen vagyon fele értékébeni öröklési joga a törvényes osztályrész erejéig megállapitandó volt.

Ezen itélet ellen alperesek felebbezvén, a pesti kir. itélőtábla 1871. évi nov. 29 én 21,248. szám a. hozott itéletével az elsőbiróság itéletét megváltoztatta s felperest keresetével elutasitotta;

mert felperes keresetét a keresetlevélhez csatolt C. alatti átadási okiratnak a viszteher csekélységénél fogva, hamisság és csalárdság indokából megsemmisitésére s ez alapon törvényes örökösödésének megállapitására irányozta;

tekintettel arra, hogy hazai törvényeink a viszteher csekélysége miatt szerződés érvénytelenitést nem ismernek, s ezen körülmény hamisság és csalárdság megállapitására magában véve még indokul nem szolgálhat, tekintettel arra, hogy a keresetlevélhez csatolt C. alatti átadási okmány viszteher mellett kötött kétoldalu szerződés, a mint azt az abban foglalt 1160 ft adósság átvállalása és 360 ft alperesi követelés elengedése világosan tanusitja, és igy nem az ajándéklevél; minthogy pedig az idgl. törvk. szabályok 4. §-a értelmében, a javakra nézve élők között tett szerződéseket az örökösök a javak természetéből vont keresettel meg nem támadhatják, a C. alatti átadási okirat pedig ilyennek bizonyult be.

Ezeknél fogva, a többi felperesek a per folyama alatt a pertől visszalépvén, elsőrendü felperest, mint olyat, ki a C. alatt saját keresetleveléhez csatolt okirat által, keresetének jogalapját önmaga támadta meg, keresetével elutasitani kellett.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék pedig következő itéletet hozott:

A C. alatti, átadásnak czimzett okirat, — mint nem viszteher nélküli ajándékozási okiratnak, illetőleg az abban foglalt vagyon átadása ajándékozásnak tekinthető és az orszb. ért. 4. §-a alá vonható nem lévén, a kir. táblának fentebbi itélete az ezen irányban felhozott indokainál fogva, helybenhagyatik.

CXXXIII.

Orvosi rendelvénynek, perben a gyógyszerész által történt felmutatása még annak, hogy a gyógyszerek valóban ki is szolgáltattak bizonyitékául nem szolgálván, a valóban megtörtént kiszolgáltatás felperes által perrendszerüen bebizonyitandó.

(1870. május 5-én 1918/869. szám a.)

Özv. Erstinger Ignáczné, Csiky Sándor ellen beadott keresetében az utóbbit, a részére kiszolgáltatott gyógyszerek ára fejében 62 ft 93 kr összegben s annak 1867. január 1-től számitandó 6% kamataiban elmarasztaltatni kérvén, az elsőbiróság felperest a kereseti követelésben elmarasztalta a pesti királyi tábla pedig 1868. évi nov. 28-án 21,154. sz. a. következő itéletet hozott:

Tekintve, hogy az orvosi rendelvények csak is a megrendelést s nem egyszersmind az azok által megrendelt gyógyszereknek alperes házához lett kiszolgáltatásukat igazolván; miután felperes annak igazolásául egyedül Bartha Endre orvos tanuságára hivatkozott, ez pedig fél próba ereju vallomása által egyedül az általa megrendelt gyógyszerek kiszolgáltatásáról tett tanuságot, e mellett felperesnek arra, hogy Bartha Ferencz orvos beperesitett rendelvényeiben foglalt gyógyszerek alperes házához valósággal kiszolgáltattak légyen póteskü itéltetik, s annak letétele esetén alperes azoknak 58 ft 8 krt tevő értékében elmarasztaltatik.

Ezen itéletet a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék oly módositással, hogy a póteskü letétele esetén, a megitélt tőkének a kereset meginditásától számitandó kamataiban is elmarasztaltatik, és hogy az eskü a gyógyszertárt kezelő segéd által is lehető, — indokainál fogva helybenhagyta.

CXXXIV.

Örökségi osztály elrendeléseért a birósághoz beadott kérvény alapján, a hagyatéki ingatlanságokra perfeljegyzés helyt nem foglalhat.

(1871. febr. 14-én 279. sz. a.)

H. Imréné szül. Várady Leopoldina atyja V. Lipót ellen, Veszprémmegye tszéke előtt, néhai édes anyja után hátrahagyott örökségből illető osztályrész kiadatása iránt inditott osztálybeli keresetét, mely szerint a birói osztály s illetőleg osztoztató biróság kirendeléseért folyamodott a hagyatékhoz tartozó ingatlanokra feljegyeztetni kérvén, az elsőbiróság a kérvényt elutasitotta, a pesti kir. tábla pedig 1868. évi aug. 5-én 12,012. sz. a. hozott végzéssel: tekintve, hogy a kérelmező által beügyelt felzettel kivan mutatva az, hogy a ben kijelölt birtokrészekre nézve örökségi jogainak sommás osztály utján való érvényesithetése okából osztálybeli folyamodásának beadásával ügyét a biróság elé vitte, s e mellett a kérdés alatti fekvőségeket tüzetesen kijelölte, az elsőbiróság itéletének megváltoztatásával a perfeljegyzést elrendelte.

A magy. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék pedig a királyi tábla itéletének megváltoztatásával elsőbiróság végzését hagyta helyben;

mert osztoztató birósági eljárás elrendelése iránti kérvény keresetlevélnek nem tekintethetik; következőleg a perfüggőség feljegyzésének alapjául nem szolgálhat.

CXXXV.

Azon körülmény, hogy valamely ingatlanra, annak vételárát tulhaladó terhek vannak bekeblezve, magában véve még akkor sem szolgál alapul arra, hogy a vételárt tulhaladó összeg erejéig eladó más ingatlanaira a zálogjog előjegyeztessék, ha az eladó magát e terhek kitörlésének kieszközlésére az adásvételi szerződésben kötelezte.

(1871. julius 17. 5875. sz. a.)

P. Károly az aradmegyei telekkönyvi tszékhez beadott kérvényében előadja, hogy Justitorisz Hendrey Anna a ·/. alatti szerződés 3-ik pontja értelmében az aradi 171. számu telekjegyzőkönyvben 12. szám a. foglalt házát 16,000 fton oly kikötéssel adta el kérvényezőnek, hogy eladónő kieszközlendő azt, miszerint a jelzálogos hitelezők követeléseik kitörlésébe beleegyezzenek.

Kérvényező tehát tulajdonjogát az ·/. alapján előjegyeztetvén, a megvett birtokot tényleg használatba is vette, eladónő pedig a hitelezőket 2·/. szerint az árfelosztására meghiván — az azok közül többek által felszámitott követelések összege a 3·/. alatti jegyzőkönyv tanusága szerint 37,460 forint 37 krt tészen, mely összeg a szerződésbeli vételárt 21,460 ft 37 krral haladja felül.

Minthogy tehát eladónő ezen a vételárt felül haladó öszszegnek kitörlését ki nem eszközölte, ennek folytán vevőnek — ki a vételáron felül fizetni mit sem tartozik — az ezen vételárt felülhaladó összeg erejéig eladónő ellen biztositási és kereseti joga van.

A felhozott körülmények alapján tehát vevő a fent kitett 21,460 ft 37 kr és járulékai erejéig a telekk. rendt. 65. §-ához s illetőleg 88. §. a) pontjához képest eladónőnek az aradi 171. muzslai 155. és solymosi 2. számu tjkönyvben foglalt ingatlanaira az előjegyzést Arad város telekkönyvi tszéknél elrendeltetni kérte.

Hogy azonban addig is mig a főjelzálog hatóságtól az előjegyzés iránti megkeresés megtörténik vevő követelésére nézve

a zálogjog és a rangsorozat biztosittassék, kéri hogy a muzslai és solymosi, fentebb felsorolt telekjegyzőkönyvekben 21,460 ft 37 kr erejéig az eredetiek beérkeztéig a rangsorozat feljegyeztessék.

E kérvényt az elsőbiróság elutasitotta, mert a felmutatott okmányok a tkkönyvi rendt. 88. §-a alá vonható jogczimet nem tartalmaznak.

E végzés ellen kérvényező felfolyamodván, a pesti kir. itélőtábla 1870. évi julius 1-én 12,476. sz. a. következő végzést hozott:

mind a ·/. alatti adásvételi szerződés 3-ik pontjában, mind pedig a 3 alatti tárgyalási jegyzőkönyvben Justitorisz Hendrey Anna illetőleg ez utóbbiban annak képviselője kérvényezőt a felől biztositván, miszerint ugyan ő a 16,000 ft vételáron felül többet fizetni nem tartozik, és igy ezen idézett okiratok a telek. rendt. 88. §-a d) pontjában megirt kellékeknek megfelelvén, ezen kérvény a muzslai 155. és solymosi 2. számu tjkönyvekben foglalt összes ingatlanokra az eredetiek beérkeztéig a telekkönyvi rendelet 111. §. 4. kikezdésének végtétele s illetőleg 125. §-a alapján, a rangsorozat kijelölése végett, feljegyeztetni rendeltetik.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban Justitorisz Hendrey Anna felfolyamodása folytán, a pesti kir. itélőtáblának végzését megváltoztatván, az elsőbirósági végzést hagyta helyben;

mert a ·/. alatti adásvevési szerződés alapján Pollák Károly, mint vevő csak arra van feljogositva, hogy addig is mig az eladott aradi 13. számu ház vételára s illetőleg az azon bekeblezett terhek kitörlése iránt birói intézkedés eszközöltetik tulajdoni jogát előjegyeztethesse, a 3 alatti jegyzőkönyvből pedig csak az tünik ki, hogy az előadó tulajdonos igéri ugyan a hitelezők beleegyezését megszerezni és biztositja a vevőt, hogy a vételáron felül fizetni nem köteles, hogy továbbá az e tekintetben kihallgatott hitelezők sem az emlitett háznak 16,000 ftért való eladásába, sem a terhek kitörlésébe bele nem egyeztek, miután azonban az emlitett okiratok arra nézve, hogy a vevő a vételáron felül állitólag bekeblezett 21,460 ft 37 kr erejéig eladó más ingatlanára biztositást eszközölhessen, sem ily zálogjoghozi czimet nem tartalmaznak, sem átalában a telekkönyvi biztositásnak jega azokban megengedve nincsen, miután továbbá fo-

lyamodó azt hogy a vételárt egészben vagy részben lefizette, vagy a jelzálogos hitelezők ollene valami követeléssel felléptek volna maga sem állitja, sem végre azt, hogy ezen adásvevési jogviszonyból netalán eredhető kár követelése veszélyeztetve volna, vagyis a biztositásnak törvényes feltételeit okiratilag nem igazolta, s igy a telek. rend. 88. §-ában foglalt feltételek egyik esete sem forog fen, az okiratok alapján az előjegyzést még azon esetre sem lehetne megadni, ha az eredetiek előterjesztettek volna, miből önként következik, hogy a 125. §. értelmében a kérvénynek rangsorozat kimutatása végetti feljegyzése az eredetiek beérkeztéig sem volt elrendelhető; minélfogva a 2-d birósági végzés megváltoztatásával az elutasitó elsőbirósági végzést helybenhagyni kellett.

CXXXVI.

A fenállott megyei törvényszékek árvaszékei által kiállitott birtokbizonyitványok oly okmányoknak tekintendők, melyek alapján a tulajdonjog bekebelezése elrendelendő.

(1870. október 28-án 4218. sz. a.)

B. Mihály közgyám Pestmegye központi árvaszéke által kiállitott birtokbizonyitvány alapján, az ócsai 462. sz. telekjkönyvben foglalt ingatlanokra nézve, a tulajdonjogot enez birtokbizonyitványban megnevezett örökösök nevére, s az abban meghatározott arányban bekebeleztetni kérvén, a megyei telekkönyvi hatóság ezen kérelemnek helyt adott, s a tulajdonjog bekebelezését elrendelte.

E végzés ellen az érdeklettek közül többen felebbezéssel élvén, a pesti kir. itélőtábla 1870. márcz. 14-én 16070. sz. alatt következő végzést hozott:

A jelen ügyre alkalmazandó ideiglenes törvénykezési szabályok 168. §-a szerint a birtokbizonyitvány nem az árvaszék; hanem a birtokbiróság által lévén kiadandó, s igy a ·/. alatt felmutatott birto bizonyitvány a telekkönyvi rendt. 84. §-a alá vonható nem lévén, a felfolyamodásnak hely adatik, és a kérelem elutasittatik.

A magy. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban a kir.

tábla végzésének megváltoztatásával az elsőbiróság végzését hagyta helyben;

mert: az itt alkalmazandó ideigl. törvénykezési szabályok 35. §-a, midőn a megyékben a birtokbiróságot az állandó törvényszékre átalában ruházza, épen nem zárja ki, hogy azon birtokbizonyitványok az állandó törvényszéknek árvaügyekkel foglalkozó osztálya által adassanak ki; mint mely osztály az előtte folyó hagyatéki ügyekben ily bizonyitványt a nélkül is legczélszerübben szolgáltathat ki. A mennyiben pedig az első birói végzés ellen intézett felfolyamodásban az annak alapjául szolgált birtokbizonyitvány jogereje is kétségbe vonatik, panaszlók ide vonatkozó állitásai az azt kiállitó biróság előtt, és nem ezen uton érvényesitendők.

CXXXII.

Az irott hitbér (moring) a házastárs által, a másik házasfél életében akkor sem követelhető, ha a házastársak tényleg elválva élnek és a moring-levélben azon kötelezettség foglaltatik, hogy azt a férj nejének, bármikor követeli is, kifizetni tartozik.

(1872. szeptember 28. 7175. sz. alatt.)

J. Lászlóné, férje J. László ellen egy 1837. évi márczius 1-ső napján kiállitott moring-levél alapján, mely szerint J. László felperesnek házasságra léptük alkalmával moring fejében 600 db. aranyat lekötött, melyeket összekelésük után akkor a mikor a nő követelni fogja, megadni tartozand, keresetet inditván, kérte: hogy miután őt férje 3 gyermekével együtt magától minden ok nélkül elüzte a nélkül, hogy tartást, vagy bármi segitséget adna, a mondott 600 db. arany megfizetésére kötelezni.

A periratok befejezte után az elsőbiróság felperesnőt keresetével elutasitotta; mert: jelen követelés a ·/. alatt annak alapjául csatolt okmány szerint irott hitbérnek lévén tekintendő; mint ilyen tényleg elvált házasfelek között az életben lévő férj irányában nem volt megitélhető.

Ezen itélet ellen felperes felebbezvén, a pesti kir. itélőtábla 1872. évi junius 25-én 18646. sz. alatt hozott itéletével az

elsőbiróság itéletét megváltoztatta, s alperest a 600 db. arany, s annak a per kezdetétől járó kamatai megfizetésében elmarasztalta;

mert: alperes az A. alatti moring-levélnek valódiságát beismerte, e szerint pedig arra kötelezte magát, hogy felperesseli összekelése után, akkor a mikor felperes kivánni fogja, ennek, mint törvényes nejének 600 db. aranyat természetben lefizetend.

Tekintve, hogy alperes azt, miszerint felperessel törvényes házasságra lépett, beismerte, azon körülmény pedig, hogy felperestől elvállva él, azon jogát, mely az A. alatti kötelezvény szerint a házassági egybekelés után tüstént előállott, meg nem semmisiti; alperest a felperesnek akkor, a midőn a házassági összekelés után kivánni fogja, természetben megfizetni kötelezett, és felperes által ezen perben követelt 600 db. arany s a per kezdetétől járó késedelmi kamatainak megfizetésében, az eljáró biróság itéletének megváltoztatásával elmarasztalni kellett.

Ezen itélet ellen alperes felebbezvén, a m. k. Curia, mint legfőbb itélőszék, következő itéletet hozott:

A ·/. alatti okirat, mind czime, mind tartalma szerint alperes irányában másnak; mint a minek maga tekintetni kivánta, ugy mint moring-levélnek nem vétethetvén, mint ilyen pedig sem természetes vagy polgári halál, sem birói itélet által el nem választott házasfelek között követelés alapjául nem szolgálhatván, a pesti kir. tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itélete hagyatik helyben.

CXXXVIII.

A telekkönyveknek, tagositás folytán történt átalakitása alkalmával becsuszott hibák kiigazitására az illető telekkönyvi hatóság illetékes, s ily kiigazitási eljárásnak helye van azon esetben is: midőn kiigazitás nem a helyszineléskor felvett birtokos ellen; hanem a később tulajdonjogot nyert fél által az átalakitásnál történt sérelme folytán, kérelmeztetik.

Az ily kiigazitási ügyek végzésileg döntendők el.

(1871. junius hó 19-én 4597. sz. a.)

A szolnoki 576. számu telekjegyzőkönyvben A. I. 878. helyr. sz. alatt foglalt ház és tartozékára nézve, a helyszinelés alkalmával Macska József és neje Fehér Anna vezettettek be közös birtokosul, — a szolnoki 806. számu tjkönyvben foglalt 1762. helyr. szám alatti ház és tartozékára nézve pedig Fehér Rozália, özv. Szabó Mihályné és gyermekei Szabó Apollónia, Rozália és Viktor lehettek birtokosul felvéve határozatlan arányban.

1859. évi junius 1-én 1860. sz. alatt kelt végzéssel: Juhász Rozália özv. Szabó Mihálynénak neve a 108. számu telekjkönyvből kitörültetett és a tulajdonjog Szabó Apollónia, Rozália és Viktor javára, egyenlő arányban bekebeleztetett.

Ezen utóbbiak, a gyámhatóság jóváhagyása mellett 1861. évi január hó 17-én Macska József és neje Fehér Annával csere szerződést kötöttek, mely szerint a szolnoki 576. és 806. számu tjkönyvben foglalt és nevükön álló zsellér állományt egymás között elcserélték; minek következtében a mondott csere szerződés alapján a szolnoki 576. számu telekjkönyvben AI. alatti zsellér állományra a tulajdonjog Szabó Apollónia, Rozália és Viktor részére, ellenben a szolnoki 806. számu telekjkönyvben A.I. alatt foglalt zsellér-állományra nézve a tulajdonjog Macska József és neje Fehér Anna részére, kebeleztetett be. — 1869. Február 24-én 271. sz. a. birtokbizonylat és 1869. ápril 1-én kelt adásvevési szerződés alapján az 576. számu zsellér-állományra a tulajdonjog Bak Ferencz és neje Vavics Katalin részére kebeleztetett be, kik is Macska J. és neje Fehér Anna ellen

keresettel léptek fel, melyben azt kérik, hogy miután a tjkönyveknek a legelő elkülönités folytán történt átalakitása alkalmával, az ő általuk cserélt föld után esett legelő Macska József és neje által elcserélt birtokhoz jegyeztetett, s az ezeknek tőlük elcserélt zsellértelke után osztott föld pedig az ő állományukhoz jegyeztetett, mindkét telekjegyzőkönyvet olykép kérik kiigazittatni, hogy az 576. sz. tjkönyvben felvett 2776. helyr. sz. legelő a szolnoki 806. tjkönyvbe Macska József és Fehér Anna tulajdonául, ellenben 806. sz. tjkönyvbe 2606. helyr. sz. alatt felvett legelő az 576. számu telekjkönyvbe felperesek tulajdonául átvezettessék és a telekkönyv ilykép kiigazittassék:

E kereset folytán a tárgyalások befejezte után az első biróság következő itéletet hozott:

A keresetnek hely adatik, s a kért kiigazitás akként rendeltetik el, hogy a szolnoki 576. számu tjkönyvben A + 2776. helyr. számu XXI. dülőben fekvő 809 □ öllel felvett zsellérföld onnan a szolnoki 806. számu telekjkönyvbe M. József és Fehér Anna tulajdonául, — ellenben a szolnoki 806. számu telekjkönyvbe foglalt A + 2606 helyr. számu a IX. dülőben fekvő 910 □ öllel felvett zsellérföld onnan a szolnoki 576. sz. tjkönyvbe Bak Ferencz és neje Vavics Katalin tulajdonául átjegyzendő lesz.

Mert: alperesek, a felperes által a keresetlevélhez A) alatt csatolt okirattal igazolt azon körülményt, hogy a tagositáskor a szolnoki 576. számu tjkönyvben foglalt 943. helyr. szám ház után, a IX. dülőben fekvő 910 □ öllel felvett, átalakitáskor 2606. helyr. számot nyert zsellérföld, — ellenben a szolnoki 806. számu telekjkönyvben foglalt 1181. népsor számu ház után a XXI. dülőben fekvő 809 □ ölet tevő 2776. helyr. számot nyert zsellérföld adatott ki, kétségbe nem vonta; 2-szor, mert az 1863. évi julius 15-én telekkönyvi átiratás végett bemutatva volt, 1861. évi január hó 11-én kelt, a keresetlevélhez B. alatt másolatban csatolt csere-szerződés szerint, mindkét ház az utánnuk eső zsellérilletménynyel együtt lett elcserélve, s a cserélő felekre állitva, miből folyólag a később (1868. évben) bekövetkezett átalakitás alkalmával mindkét ház után a tagositáskor kiadott kis föld lett volna bevezetendő.

Ezen itélet ellen alperesek felebbezvén, a pesti kir. itélő tábla 1871. évi január 17-én 28233. szám alatt következő itéletet hozott:

A neheztelt első-birósági itélet megváltoztatik és felperesek kiigazitási keresetükkel elutasittatnak;

mert: a telekkönyvi kiigazitási keresetnek csak akkor van helye, ha a kiigazittatni kért telekjkönyvben, a helyszinelési állapot még változatlanul fenáll, és a helyszinelésen alapuló telekkönyvi felvétel az akkor létezett jog és birtokviszonyoknak meg nem felel.

Jelen esetben felperesek nem a helyszineléskor létezett telekkönyvi állapotot támadják meg, hanem keresetüket a B. alatti csere-szerződésen alapuló tulajdonjogi bekeblezés nyomán, az időközben történt urbéri tagositás alkalmával a szolnoki 576. és 806. számu telekjegyzőkönyvben foglalt zsellérházak után kiadott legelő illetőségnek hibás telekkönyvi bevezetése ellen irányozzák.

Ily körülmények között, miután a kiigazittatni kért telekjkönyvben már nem a helyszineléskor bevezetett birtokosok vannak tulajdonosul bevezetve, a kért kiigazitásnak helyt adni annál kevésbbé lehetett; mivel felperesek keresetüket a B. alatti, már a helyszinelés után kelt csere-szerződésre alapitják, melynek alapján tulajdonjogi igényüket csak rendes tuladoni per utján érvényesithetik.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék 1870. évi junius hó 14-én 4597. sz. alatt az ügyet végzéssel döntötte el, melyben a kir. tála itéletének megváltoztatásával, az első biróság itéletét (helyesebben végzését) hagyta helyben;

mert: az 1869. évi ápril hó 8-án kelt igazságügyminiszteri rendelet 22. §-a értelmében az urbéri szabályozás folytán foganatositott telekkönyvi átalakitás alkalmával netán becsuszott hibás bevezetések kiigazitása iránt a telekkönyvi törvényszék van hivatva végzésileg határozni; mert továbbá kérvényező fél ugy a csatolt B. alatti csere-szerződés és erre vonatkozó telekkönyvi bejegyzésekkel; mint az A. alatti hitelességére nézve kifogás alá nem vett hivatalos bizonyitványnyal igazolta, hogy a kérdésben lévő zsellérházak után kihasitott földilletőségek hibásan lettek bevezetve; mig másrészről az ellenfél által ·/·/. alatt bemutatott és az emlitett külsőségekre vonatkozó szerződés telekkönyvileg kitüntetve nem lévén, az hogy a tagositás folyama alatt érvényre emeltetett volna, be nem igazoltatott.

CXXXIX.

A biróság a telekkönyvi ügyben benyujtott felfolyamodás keretéhez annyiban kötve van, hogy a végzést, a felfolyamodó előnyére, csak kerete korlátai közö t változtathatja meg; s ennélfogva ha felfolyamodó az ellenfele részére engedélyezett bekebelezés helyett előjegyzést kér megadatni, a biróság nincs jogositva a bekeblezési kérvényt egészen elutasitani, habár erre különben kellő okok forognának is fen.

(1871. junius 13-án 4536. szám alatt.)

Ist. Jánosné, V. Benőné I. Mónika ellen tulajdonjog bekebelezése iránt folyamatba tett telekkönyvi ügyében, kérvényezi az A. és B. alatti okiratok alapján a szabadkai 7726. sz. telekjkönyvben I. Mónika kiskoruságát törültetni és a $^{10149}/b$. helyr. földet időközben elhunyt férje Ist. János nevére tulajdonjogilag bekebeleztetni kérvén, e kérelmének, az elsőbiróság helyt adott.

Ezen végzés ellen Ist. Mónika felfolyamodással élvén, a pesti kir. itélőtábla következő végzést hozott:

miután az A. alá mellékelt eladási szerződés 1860. okt. 12-én; tehát az osztrák törvények idején köttetett, az osztrák polg. tvkönyv értelmében pedig a férjhezmenetel körülménye nagykoruságot nem adott; a B. alatti házasulási könyvkivonattal tehát az, hogy a telekkönyvileg kitüntetett kiskoru eladó, az A. alatti szerződés megkötésekor nagykoru lett volna, nem igazolható: ezen indokokból a telekkönyvi törvény 69. §-ának alkalmazása mellett, az első birósági végzés megváltoztatik, s kérvényező átiratási kérelmével elutasittatik.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban mindkét alsóbirósági végzést megváltoztatta, és az 1860. évi okt. 12-én kelt adásvevési szerződés alapján, a szabadkai 7726. sz. telekjkönyvben A + 1. sor sz. alatti ingatlanra Ist. János tulajdonjogát, szabályszerü igazolás kötelezettsége mellett, előjegyeztetni rendelte;

mert: bár az A. alatt felmutatott adásvevési szerződés, eladónak kiskorusága miatt, ennek keltekor, érvénytelen volt;

minthogy mégis a már nagykoru Villav Benőné született Ist. Mónika, e bekeblezést megengedő első birósági végzés ellen intézett felfolyamodásában Ist. János tulajdonjogát maga is előjegyeztetni kérte, ezen kérelem korlátai között az előjegyzést elrendelni, s ehhez képest az alsó birósági itéleteket megváltoztatni, — kellett.

CXL.

Az özvegyi jog oly javakra, — melyek a férj halálakor még annak nem voltak tulajdonai, habár a tulajdonjoghozi czimet még életében megszerezte, — ki nem terjed; ennélfogva azok haszonélvezete nem az özvegyet, hanem az öröklésre hivatott utódokat illeti.

(1870. május 3-án 2074. szám alatt.)

Özv. Hollósy Mihálynénak, — Hollósy Béla és Hollósy Gyula ellen, özvegyi jogának elismerése iránt inditott rendes perében Torontálmegye törvényszéke a Kiss Miklós által néhai Hollósy Mihálynak adományozott 300 hold földet, illetőleg az azt helyettesitő 20000 frtot Kiss Mihály hagyatékához tartozónak kimondotta, és annak haszonélvezetét felperesnőnek mindaddig mig a Hollósy nevet viseli, oda itélte, — s ezen itéletet a pesti kir. itélőtábla, indokainál fogva, helyben hagyta.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban mindkét alsó birósági itélet megváltoztatásával felperest keresetével elutasitotta;

mert: az A. alatti 1839. évi okt. hó 3-án egyrészről néhai Hollósy Mihály, másrészről Berkovics Terézia jelenlegi felperes között kötött házassági szerződés 2-ik pontjában kiköttetett, hogy Hollósy Mihály bekövetkezhető halála esetére életben maradandó neje, mindennemü addig szerzett és azután szerzendő vagyonaiban törvényszerü özvegyi jogánál fogva ben maradjon, mig a B. illetőleg 1. sz. a. 1862. évi aug. 6-án 1-ső pontjában akként intézkedett, hogy özvegységre jutandó neje halálakor hátrahagyandó, mindennemü ingó s ingatlan vagyonában, holta napjáig özvegyi joggal ben maradjon.

Tekintetbe véve azonban, hogy bárha Kiss Miklós 1864. évi okt. 8-án 6. alatti felajánlási fogadás; illetőleg kötelező erejü oklevél szerint, — melyben az akkor még életben volt

Hollósy Mihálynak néhai édes atyja ittebei Kiss Antal, ugy saját személye és családja iránt tanusitott ragaszkodás hálás elismeréseül az esetre, ha az ittebei uradalmat ő Felsége kegyelméből visszanyerendi, ezen urodalom majorsági földjeiből 300 castr. holdat teljes tulajdoni joggal birtokába bocsátani kötelezett, néhai Hollósy Mihály a szerzésre érvényes czimet nyerte is minthogy azonban nevezett Hollósy Mihály az 1865. év áp. havában történt elhunytával, a most emlitett 6) alatti felajánlási, illetőleg adományozási okmányban kihasittatni igért ingatlanság birtokában nem volt, s azon 300 hold birtoknak, a keresetlevélben érintett, 20000 ft. egyenértéke a D. alatti, 1867. deczember 18-án Kiss Miklós gondnoka Dániel Pál és alperesek között Hollósy Mihály halála után létrejött egyezség által állapittatott meg; illetőleg a 6. alattiban fogtalt igéret, a D. alatti egyezség által érvényesittetett, következőleg ezen szerződésileg biztositott 20000 ft. néhai Hollósy Mihály halálakor, annak birtokában lévőnek nem vétethetvén, felperesnő özvegyi jogát annak haszonvételére kiterjeszteni annál kevésbbé lehetett; mert, — eltekintve attól, hogy néhai Hollósy Mihály a B. alatti végrendeletben pénzéről, sorsjegyeiről, sőt még az özvegyének Kiss Miklóstól adandó nyugdijról is részletesen intézkedett; az iránt, hogy az özvegyi jog a keresetben emlitett ingatlanok haszonvételére is kiterjedjen, semmi intézkedést sem tett, — felperes a B. alatti végrendelet szerint, mely őtet férje halálakor létezett vagyonokban ben maradni rendelte, az elhunyt hagyatékát elfogadta, s annak az A. alatti szerződést módosító ilyetén kitételei ellen kifogással nem élt, — másrészről a C. alatti felajánlási, illetőleg ajándékozási oklevélben a kérdéses 300 hold föld kizárólag Hollósy Mihálynak, s illetőleg gyermekeinek, jelenlegi alpereseknek sajátjául köteleztetvén, ezen birtok egyenértékének megállapitására nézve az adományozót képviselő gondnokkal jogérvényesen egyezkedhettek; ugyanazért felperest keresetével elutasittatni kellett.

CXLI.

A házasság nélküli együtt élés, még ha később megszakittatik is, az atyaság vélelmére nézve felbizonyitékot képez, s a gyermektartást követelő nőnek pusztán a tény folytán a póteskü megitélendő.

Azon körülmény, hogy a gyermeknemzés ideje alatt az anya másokkal is közösült, indokul szolgál az atyaság megtagadására.

(1870. évi april 6-án 2692. sz. a.)

K. Borbála, Bálint István ellen inditott keresetében előadja, hogy őt alperes házasságigéret alatt házához csábitván, felperesnő tőle először egy Amália nevü gyermeket szült, kit alperes mai napig magánál tart. 1866. évben azonban ismét teherbe esvén, alperes, bár ezen állapot előtte tudva volt, házától elüzte; s igy már elüzve szülte 1866. október 26-án Károly nevü fiát.

Arra nézve, hogy B. István házasságigérete alatt csábitotta házához és vele 1866. april hó végéig élt együtt tanukra hivatkozik, kiknek vallománya kiegészitéséül póthitet is megajánlja.

Minthogy pedig B. István második gyermeke tartásáról nem akar gondoskodni, felperes pedig erre szegénységénél fogva képtelen, kéri őt a gyermek tartására hav. 5 frt részletekben fizetendő évenkénti 60 frtban elmarasztaltatni.

Az ellenbeszédben alperes tagadja, hogy Károly fiu tőle volna, mert az felperesnőnek házátóli elmenetele után 3 évre született; továbbá állitja, hogy felperesnő erkölcstelen életet élt, s többekkel is tiltott viszonyt folytatott.

Az elsőbiróság felperesnőt keresetével elutasitotta; mert azon körülmény, hogy egyideig alperessel együtt élt, magában véve még azt, hogy a nemzett gyermek tőle lenne, nem bizonyitja, azt pedig, hogy a nemzést megelőző időben alperessel közösült volna nem igazolja.

A pesti kir. tábla ezen itéletet indokainál fogva helybenhagyta.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék ellenben mindkét alsóbirósági itélet megváltoztatásával, azon esetre ha felperes

arra; miszerint azon idő alatt, mig alperessel együtt élt mással nem közösült, a póshitet leteszi, alperest 1866. október 26-án született figyermekének 14 éves koráig évenként 36 frtba megállapitott s 1868. január 25-től mint a kereset meginditása napjától fizetendő gyermektartási dijban elmarasztalta;

mert: egy részről maga a alperes beismeri, hogy felperessel egyideig együtt élvén vele, egy leány gyermeket nemzett, más részről Ujszászi Sára felperesi tanu hit alatti vallomása szerint alperestől hallotta, hogy felperesnek házasságot igért, de ugyancsak e nevezett tanu azt is vallja, hogy felperes 1866. év april vége felé ment el alperes házától, Lovas Mária másik felperesi tanu szintén hit alatt oda nyilatkozik, hogy felperest ugyanezen időben alperes küldte el házától, hozzá járulván az is, hogy alperes azon állitását; miszerint felperes másokkal roszalkodott mivel sem bizonyitja, mindezen körülményeket összevéve, tekintettel arra, hogy felperesnek Károly nevü fia 1866. október 26-án született felperes mellett félbizonyiték erejével birnak, annak a bizonyiték kiegészitése végett, a póteskűt meg kellett itélni.

CXLII.

A telekkönyvezés elött történt épitkezés ténye s azon körülmény, hogy az épitő fél, a telekkönyvezés alkalmával, az épitmény tényleges birtokában volt, nem elegendő bizonyiték arra, hogy a terület, melyen az épületek állanak az épülettulajdonos tulajdonát is képezi; s ennélfogva oly esetben, ha a helyszineléskor a telek és épület osztott tulajdonként vétettek fel, a kiigazitást kérő épülettulajdonos tartozik a területhezi tulajdonjogát beigazolni.

(1871. május 11-én 3146. sz. alatt).

Muraközy László tiszti főügyész, ugy mint Pest, Pilis és Solt t. e. megyék képviselője, s felperesnek Gubody Sándor Nagy-Kőrös város polgármestere és általa városi közönség ellen telekkönyv kiigazitása iránt keresetet adott be; azt arra alapitván, hogy a nagy-kőrösi 6602. számu tjkönyvben 1. 2. sor szám alatt előforduló ingatlanokra felperes, mint épülettulajdo-

nos s alperes, mint telektulajdonos vétetett fel, pedig nemcsak az épület, hanem a telek tulajdona is a megyét illetvén, a 6602. sz. telek könyvet olykép, hogy abba Pestmegye kizárólagos tulajdonosul kebeleztessék be, kiigazittatni kérte.

A periratok befejezte után Nagy-Kőrös város törvényszéke, mint telekkönyvi hatóság felperest keresetével elutasitotta, főleg azon indoknál fogva, mert felperes azt, hogy azon teleknek, melyen a kérdéses épületek állanak, tulajdonjogát megszerezte volna, mivel sem igazolja.

A pesti kir. itélőtábla azonban 1871. évi február 15-én 11925. szám alatt hozott itélétével, az elsőbiróság itéletét megváltoztatta és a felperesi kereset-levélhez képest a nagy-kőrösi 6602. számu tjkönyvet akként rendelte kiigazittatni, hogy az abban A + 3602. 3603. helyr. sz. alatt felvett ingatlanokra nézve Pest, Pilis és Solt t. e. megyék, mint egyedüli tulajdonos kitüntetendők, a telektulajdonosként kitüntetett N.-Kőrös város közönsége pedig a telekjkönyvből kitöröltessék;

mert: felperes keresetével a nagy-kőrösi 6602. sz. telekjkönyvnek helyszinelés alkalmával történt hibás felvétel kiigazitását czélozván, és igy az a telekk. rendelet I. rész 3-ik §-a illetőleg az ehhez kibocsátott 1856. évi november 20-án kelt igazságügyminiszteri rendelet intézkedése alá esvén; miután e szerint az ily kiigazitási kereset a hirdetményi határidő lejárta után is, mindaddig, mig harmadik személyek további nyilvánkönyvi jogokat nem szereztek, meginditható, ezen oknál fogva alperes azon ellenvetése, hogy felperesi kereset; mint elkésett visszautasitandó lett volna, ép ugy, mint azon további ellenvetése is, hogy tulajdonjogát az osztr. polg. törvk. 1467. §-a értelmében, mint nyilvánkönyvi tulajdonos elbirtokolta légyen, elvetendő volt; miután ezen elbirtoklás csak is a telekk. rendt. II. rész szerinti bevezetések folytán nyert jogokra találhat alkalmazást.

Ezeknek előre bocsátásával, a fentebbiekhez képest, tehát jelen perben csak azon kérdés döntendő el, vajjon a helyszinelés alkalmával a n.-kőrösi 6602. számu tjkönyvben helyesen lett-e Pest-Solt, s illetőleg Pest, Pilis és Solt t. e. megyék, mint épület, N.-Kőrös város közönsége pedig, mint földtulajdonos, vagy pedig felperesi kereset szerint Pest, Pilis és Solt t. e. megyék, mint kizárólagos egyedüli tulajdonos lett volna felveendő, s

nyilvánkönyvileg kitüntetendő, a fenálló helyszinelési szabályok értelmében.

Ezen kérdés eldöntésénél pedig, jelen esetben, hol a kérdéses földtulajdonra nézve egyik fél részéről sem hozattak fel döntő bizonyitékok, alapul csak a tényleges birtokviszonyok és miután mindkét fél a tettleges birtoklást állitja, az e tekintetben felhozott bizonyitékaik voltak figyelembe veendők.

Felperes tettleges birtokának igazolására hivatkozik a keresethez 2—12. számig csatolt okmányokra, melyek szerint a kérdéses földön lévő épületeket, részint saját költségén felépittette, részint a már épitettet a kincstártól vétel utján megszerezte, és ebből következteti, kogy a föld is, melyen azok épültek, tulajdonát képezi, jóllehet pedig ezen hivatkozott okmányokból kétségkivül ki nem derül, hogy felperes a kérdéses föld tulajdonát a kérdéses épületekkel együtt megszerezte volna, mégis miután alperes által sem vonatik kétségbe, hogy az épületek tulajdona felperest illeti, és hogy azokat tényleg használta, kétségtelen tény az is, hogy felperes azon területet is, melyen az épületek állanak, használta, s ennek ellenében alperesnek kellett volna állitólag tényleg gyakorolt erősebb birtokát bizonyitani, mit azonban nem tett, mert azt, hogy állitott tulajdon vagy birtokjogát akár valami fentartással, óvással vagy haszonbér követeléssel fentartotta volna, maga sem állitja, felmutatott okmányai pedig e tekintetben mitsem bizonyitanak; mert a 2. alatti jelentés, mint saját okmánya, harmadik személyek irányában bizonyitó erővel nem birhat, a 3. alatti adó kimutatásból pedig ki nem tünik, hogy az adó ki által és mely időre fizettetett, de különben is ezen kimutatásban a csürépület utáni adó is emlittetik, miből alperesi érvelés szerint, hogy ezen épület is tulajdonához tartoznék, mit maga sem állitott.

Mindezek szerint felperesnek a helyszinelés alkalmávali tényleges birtoka igazolva lévén, alperes ellenben a kérdéses földnek állitott tettleges birtoklását mivel sem igazolván, a hibás telekkönyvi felvételt a kereseti kérelemhez képest kiigazittatni kellett.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban a királyi tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét hagyta helyben;

mert: felperes azt, hogy a nagy-kőrösi 6602. sz. tjkönyvbe tulajdonául kitüntetett felülépitmények N.-Kőrös város köz-

legelőjéhez tartozott területen, és igy az emlitett város tulajdonán állittattak fel, a per során nem tagadta, ezen beismert tény ellenében pedig azt, hogy a kérdéses terület tulajdonát a várostól megszerezte volna, sem a keresetéhez 2—12. szám alatt csatolt, egyedül a felülépitményekre vonatkozó okmányokkal, sem egyébként nem igazolta, mig ellenben az épitkezés ténye önmagában véve azt, hogy a terület is, melyen az épitkezés történt, az épitkezőnek tulajdonát képezte volna, le nem győzi, igy pedig felperes azon kérelmének, hogy a kérdéses telekkönyvbe kiigazitásképen a telek tulajdonosául is bevezettessék, helyt adni annál kevésbbé lehetett, minthogy törvényszerü jogczim hiányában elbirtoklásra sem hivatkozhatik.

CXLIII.

Az özvegy, férje hagyatékához tartozó javakból szedett hasznának megtéritésére akkor sem kötelezhető, ha azoknak, általa özvegyi jogon czélzott haszonvétele ellen, az örökösök pert inditanak, és ebben akként nyertesek lesznek, hogy az özvegy az általa birlalt birtoknak, az örökösök részére leendő kiadatásában elmarasztaltatik.

(1870. május hó 5-én 2935. szám a.)

H. József — mint kiskoru árvai gyámjai keresetében előadja, hogy néhai H. János az A. alatti végrendelet tanusága szerint a nyiregyházai határon lévő tanya földjét és szőlőjét felpereseknek hagyta tulajdonul, ennek özvegye azonban, ellenére annak, hogy felperesek lettek örökösökül elismerve az 1866. évi termést saját hasznára forditotta, mi ellen felperesek panaszt emelvén a 2612. sz. a. végzéssel rendes perre utasitattak.

Minélfogva felszámitván, az alperes által tőlük elvont hasznot, melynek igazolására tanukra is hivatkoznak kérik alperesekot ennek összegébe vagyis 217 ft 70 krba elmarasztalni.

A mindkét részről beadott periratok folytán a felhivott tanuk kihallgattatván és ekként a tárgyalás befejeztetvén az elsőbiróság itéletében alperest 152 ft 18 kr elvont haszon megtéritésében elmarasztalta, a kir. tábla pedig alperes visszatéritési kötelezettsége iránt az elsőbiróság itéletét helyben-

hagyta, azonban a megtéritendő összeget 101 ft 94 krral állapitotta meg.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban mindkét alsóbirósági itélet megváltoztatásával felpereseket keresetükkel elmozditotta;

mert a jelenlegi alperes által néhai Hudák János hagyatékára vonatkozólag mostani felperesek ellen folytatott perben 5·/. szerint a kérdéses föld és szőlő felperesek tulajdonául birói-lag csak 1864. év folyamán mondatván ki, mindaddig mig ezen itélettel a hagyatékra nézve felmerült kérdések, és alperesek különböző czimen támasztott követelései tisztába nem hozattak, az utóbbi a hagyatékhoz tartozó földnek és szőlőnek haszonvételét az 1866. évre özvegyi jogánál fogva is jóhiszemüleg és jogosan élvezhette és azokat felpereseknek visszatériteni nem köteles.

CXLIV.

Birói szemle alapján eldöntött per megujitása, az ezen szemlében foglalt tények valódisága ellen felhivott tanuk bizonyitványa alapján megengedendő.

Az ujitott perben kihallgatott tanuk vallományai, az anyaperben eszközlött szemlében megállapitott körülmények megdöntésére elegendő bizonyitékot képezhetnek. Haszonbérlő társak által, a haszonbéri szerződésben elvállalt egyetemlegesség, oly esetben, midőn a haszonbér megfizetése alól azok felmentetnek, utóbb azonban perujitás folytán a felmentő itélet hatályon kivül tétetik, többé nem érvényesithető, s az ujitott perbeli itéletben az elmarasztalás csak mindegyik félnek saját részére rendelendő el.

(1872. julius 4-én 4160. sz. a.)

Sz. István és G. János Czegléd város közönségétől egy nagyobb terjedelmü pusztai birtokot haszonbéreltek, melynek egy részét teljesen haszonvehetetlennek állitván, az ezen részletre eső haszonbér elengedése illetőleg a haszonbér fizetési kötelezettség alól leendő felmentés végett a kecskeméten fenállott cs.

kir. tszék előtt pert inditottak, melyben is a haszonvehetlennek állitott terület megvizsgálására birói szemle rendeltetvén, miután ennél a szakértők többsége, a terület haszonvehetlen voltát kimondotta itéletileg 16,170 ft haszonbér engedtetett el, mely itélet felsőbb bíróságilag is jóváhagyatott, s igy jogerejüvé vált.

1865. évi decz. 30-án czeglédvárosi közönsége perujitással élt, melyben számos a törvényes bizonyság által hivatott kihallgatott tanuk vallományaival beigazolni kivánván azt, hogy a kérdéses terület nemcsak hogy nem haszonvehetetlen, hanem a határ jobb részei közé tartozik, a perujitásnak helyt adni, s alpereseket marasztalni kérte.

Az elsőbiróság felperes perujitási keresetét elutasitotta;

mert habár a keresetlevél ezen szavaiban: „a perujitási kérelemnek a becsatolt ujabb bizonyitékok alapjáni helyadásával beidézett alpereseket marasztalni kérem" a perujitás megengedése iránti kérelem bennfoglaltatik, és azon kérdésben ha valjon a már előbb jogérvényes itélettel befejezett per talált uj próbák alapján mi jogi hatálylyal mily időn belül ujitható meg? határozni nem az alaki, hanem az anyagi jog köréhez tartozik, de különben is alperesek által vitatott ideigl. törvénykezési szabályok 77. §. és 88. §-ában utalt 1840. XV. tczikk II. része 12. fejezete a váltótörvény körüli módozatokat tárgyalván: ezen perujitási kereset az idézett törvk. szabályok 1. §-a szerint visszaállitott anyagi magán törvények szerint megállapitott elévülési 32 évi időn belől kellő időben lett folyamatba téve, — mindamellett miután az anyaperbeni marasztaló itéletnek alapjául vett birói szemle akkor alperesként állt, most felperes község közbenjöttével szabályszerüleg lett felvéve; s igy közhitelességü okirat tulajdonaival bir, — azt pedig, hogy annak felvételénél hamisság vagy csalárdság követtetett el, nemcsak bizonyitva, de még csak állitva sincs; ily körülmények között pedig a keresetlevélhez H. alatt csatolt különben is csak magán tanubizonyitékok szinét viselő irat bizonyitéknak annak ellenében nem vétethetvén a kért perujitást megtagadni kellett.

Ujitó felperesek ezen végzés ellen felfolyamodván a kir. itélőtábla 1868. márczius 9-én 3818. szám alatt következőleg végzett:

Az anyaperbeli itélet alapjául szolgáló C. alatti mindegyik fél által önkényt választott, és a tszéki küldöttség részéről ki-

nevezett szakértők véleménye nyomán eszközlött birói szemléről felvett jegyzőkönyv, a peres felek kölcsönös hozzájárulása és beleegyezésével szabályszerüen szerkesztetvén, és aláirásaikkal is megerősitetvén, eme közhitelességü okirat ellenében pedig az alperesi részről becsatolt H. alatti egyoldalulag teljesitett tanukihallgatás és K. alatti kérdő pontok uj bizonyitékoknak nem tekintethetvén s igy felperesi felfolyamodás alaptalannak találtatván, az eljáró biróság végzése helybenhagyatik.

Ujitó felperesek ezen végzés ellen ismételve felfolyamodván a kir. hétszemélyes tábla 1868. évi okt. 9. 13,914. sz. a. következőleg határozott:

Tekintve, hogy a birói szemle alapján eldöntött pernek megujitását törvényeink nem tiltják, azt pedig, hogy a felperes város által felhivott H. alatti, a K. alatti kérdőpontokra kihallgattatni kért tanuk az alapperben nem használtattak alperesek maguk sem tagadják, miután annak megbirálása valjon a tanuk vallomása, az alapperbeli itéleteket megdönthetik-e? a per érdemére tartozik, az alsóbb biróságok végzései megváltoznak és felperes városnak a perujitás uj bizonyitékok alapján megengedtetik.

Ennek folytán az ügy érdemében a tárgyalás megtartatván az elsőbiróság alpereseket a keresetbe vett 16,170 ft elmaradott haszonbér s ennek 1865. decz. 30-tól járó 6% kamataiban elmarasztalta.

A pesti kir. tábla azonban 1872. évi jan. 25-én 47,150/871. sz. a. hozott itéletével az elsőbiróság itéletét megváltoztatva, felpereseket keresetükkel elutasitotta és az anyaperbeli itéletet hatályban fentartotta;

mert azon döntő körülmény beigazolása czéljából ha valjon a kérdéses 550 holdnyi terület bir e termő képességgel vagy sem, már az alapperben lettek tanuk kihallgatva; minthogy azonban a fel- és alperes által kihallgatott tanuk e tekintetben ellentétesen vallottak, az akkor eljáró biróság a valódi tényállás beigazolása végett birói szemlét rendelt és tartott meg, mely által bizonyitva lett; miszerint a haszonbérelt birtokrészletből 550 hold terméketlen. A jelen ujitott perben kihallgatott tanuk, kik legnagyobb részt czeglédi lakosok és felperes város haszonbérlői állitják ugyan, hogy a kérdéses terület a bérlet tartama alatt is haszonvehető volt, azonban ezen nem épen érdektelen tanuk vallomása által a birói szemle utján törvényszerüleg be-

igazolt anyaperbeli tényállás, tekintve az anyaperben kihallgatott ellenkező tanuvallomásokat levontattnak nem tekintethetvén, ez okból a neheztelt elsőbiróság itéletének megváltoztatásával felperest keresetével elutasitani kellett.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban a kir. tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét hagyta helyben oly kiegészitéssel, hogy a pesti cs. kir. volt országos főtszéknek 1861. évi jan. 16-án 14,811. sz. alatti itélete hatályon kivül helyeztetik, és oly változtatással, hogy elsőrendü alperes a marasztalási összegnek csak felét vagy is 8085 ftot 1865. okt. 30-tól számitandó 6% kamatokkal együtt és másodrendü alperesek ugyanennyit apai örökségük erejéig tartoznak megfizetni;

mert a kir. hétszemélyes tábla a perujitást, — alpereseknek a birói szemle jogi hatályára alapitott kifogásai ellenére megengedvén, kimondotta: hogy a birói szemle által a kérdéses föld minősége iránt szolgáltatott bizonyiték tanuk vallomása által lerontható. Már pedig az ujitott per során kihallgatott s a polg. törvk. rendt. 192. §. értelmében aggályosnak épen nem tekinthető számos tanuknak, az alapperben kivett tanuvallomásokkal is mérlegelt lényegileg egybehangzó vallomásaival bizonyitva van, hogy a szakértők által teljesen haszonvehetlennek nyilvánitott földön alperesek a bérlet tartama alatt gabonát termeltek, s hogy azt részint szántóföld és kaszálókép, részint legelőképen használták, sőt albérletbe is adták. — Ezen bebizonyitott tények szükségképen azon birói meggyőződést keltik, hogy az alapperben alkalmazott szakértők nyilatkozata és véleménye nem a valóságon alapult, minélfogva a birói szemlére alapitott anyaperbeli itéletet hatályon kivül helyezni, s ujitott alpereseket a keresetbe vett s szerződésileg kötelezett haszonbérnek s az ujitott per kezdetétől számitandó késedelmi kamatok fizetésében elmarasztalni, — ellenben többire nézve felperest, az elsőbirósági itélet indokainál fogva, elutasitani kellett. Nem voltak azonban alperesek egyetemlegesen marasztalhatók; mert alperesek csak a bérlet tartamára vállaltak — egymásért jótállva — egyetemleges kötelezettséget és felperes azt, hogy alperesek kötelezettségének terjedelme iránt folytatott alapperben a 4 évi haszonbér 16,170 fttal leszállittatott csak is saját mulasztásának tulajdonithatja, mely szerint a jelen ujitott perben használt s már az alapperben is megszerezhetett bizonyité-

kait ott fel nem hozta, hanem a birói szemle tartásába maga is beleegyezett. Másrészről elsőrendü alperes az ellenirathoz 2. 5. szám alatt csatolt okmányaival begyőzte, hogy volt bórlő társa 1864. évig elegendő vagyonnal rendelkezett, de már hagyatékában 1864. évi márcz. 4-én történt halála után vagyonhiány mutatkozott, mihez képest elsőrendü alperes másodrendü alperes elleni viszkereseti jogát immár nem érvényesithetné. Ily körülmények között felpereseknek az alapperbeni mulasztása elsőrendü alperest nem sujthatván, a szerződésileg elvállalt egyetemleges kötelezettség fenállónak nem tekintethetik.

CXLV.

Oly esetben midőn valamely kötelezettség teljesitésére határidö nincs kikötve az mindig követelhetö. Midőn a keresetben meghatározott tárgyak természetbeni átadása oly hozzáadással kéretik, hogy a mennyiben azok természetben megszerezhetők nem volnának, helyettük bizonyos számszerüleg meghatározott összeg fizettessék, az itéletben határozottan kiteendő, hogy a mennyiben a kereseti tárgyak a marasztalt fél birtokában nem volnának, az azok beszerzésére forditandó költségek a keresetben ez esetre követelt összeg mennyiségét tul nem haladhatják.

(1871. febr. 15-én 6414. sz. a.)

W. Jánosnak K. György ellen 50 mérő rozsnak kiszolgáltatása vagy ennek megfelelő 120 ftnyi összegnek megfizetése iránti perében az elsőbiróság felperest keresetével elutasitotta, a pesti kir. tábla pedig 15,136/868. sz. a. következő itéletet hozott:

Alperes perbeszédileg maga is beismervén, hogy a 100 p. mérő rozsból már átszolgáltatott 50 p. mérőért 86 ft 25 kr esik, és igy az előlegezett 100 ftból nála még 13 ft 75 kr maradt, ezen összeget tehát, miután a rozsot, melynek átadása semmi határidőhez sem volt kötve kiadni vonakodik, alperes visszatartani jogositottnak nem tekintethetvén, az érintett 13 ft 75 kr

összegnek s ezen összeg felvételétől vagyis 1866. april 19-től számitandó 6% kamatainak megfizetésében elmarasztaltatik.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék pedig mindkét alsóbirósági itéletet megváltoztatta s alperest 50 kila rosznak, az azért az A. alatti olismervény szerint járó vételár kifizetése mellett természetben leendő kiszolgáltatására, az itélet kézbesitésétől számitandó 15 nap és a polg. törvk. rendt. 384. §-ában előirt végrehajtás terhe alatt, mindazonáltal oly kijelentéssel kötelezte, hogy a hivatolt szakasz szabályaihoz képest, az alperes terhére szükségessé válandó kiadás 120 ftot meg nem haladhat;

mert alperes a per során az A. alatti okmány valódiságát kétségbe nem vonta, ez pedig világosan tartalmazza, hogy ő felperesnek 140 kila rozsot eladott, hogy ebből 40 kila ára kifizettetett, továbbá, hogy 100 kila rozsra 100 ftot kapott, a per során végre beismerte, hogy ezen 100 ftra felperesnek 50 kila rozsot adott. Ezen beismert ténykörülményekkel szemben tagadta alperes, hogy ő felperesnek adósa maradt volna, s azt állitotta, hogy azon feltett de meg nem engedett esetben is, ha csakugyan tartoznék valamivel, tartozásának teljesitése, melyre határidő kikötve nincs tetszésétől függ. Tekintve azonban, hogy alperes fentebbi tagadását már maga a per során általa elismert azon körülmény is, hogy a felperestől kapott 100 ftból ennek 13 ft 76 krral tartozik, megczáfolja, de ezen körülmény azt is tanusitja, mit egyébbként alperes sem vesz tagadásba, hogy ő a felperesnek eladott 140 kila rozsból 50 kilát ezideig nem adott át, kétséget nem szenved, miszerint alperes ezen ki nem szolgáltatott 50 kila rozszsal felperesnek tartozik. Nem vétethetett birói figyelembe alperesnek azon állitása sem, hogy mivel az A. alatti okmányban a teljesitésre határidő nincs kikötve, a teljesités az ő tetszésétől függ; mert épen az által, hogy a teljesités nem köttetett határidőhez; valamint felperes az átadást bármikor jogositva volt követelni, ugy alperes az átadás teljesitésére tett felszólitás folytán az eladott rozsot felperesnek átadni tartozott. Minthogy pedig alperes maga sem vonta kétségbe, hogy a felperesileg keresetbe vett rozs kiszolgáltatására ezuttal felszólittatott, ennélfogva alperesnek annak teljesitésére való kötelezettségét kimondani és az alsóbb birósági itéletet megváltoztatásával alperest a ki nem szolgáltatott 50 kila rozsnak, a vételár lefizetése mel-

lett, természetben leendő átadására az idézett 384. §. szerint eszközlendő eljárás terhe alatt kötelezni, és mert felperes keresetében a rozsnak természetbeni ki nem szolgáltathatása esetében 120 ftot követelt, azt hogy a természetben meg nem lévő rozs beszerzésére szükséges kiadás a kereseti összeget meg nem haladhatja, kimondani kellett.

CXLVI.

Azon körülmény, hogy valamely eladott ingatlan birtok nem az eladó, hanem egy harmadik fél nevére van telekkönyvileg bejegyezve, nem a szerződés érvénytelenitése illetőleg a lefizetett részletek visszakövetelése, hanem első sorban a szerződés teljesitése iránti keresetre ad jogot.

(1870. május 25-én 3644. sz. a.)

H. Péter H. Istvánnő elleni keresetében előadta, hogy ő nevezett nő $^{1}/_{4}$ telkének felét 400 ftért megvette s vételár fejében 80 ftot és 17 ft 97 kr százalékot lefizetett.

E megvett telket azért nem irathatta nevére, mert az Hugyák István 5 élő gyermekét, mint örökösöket illeti, sőt 1865. évben alperesnő a telket tényleg visszavette a nélkül, hogy az azért fizetett összeget visszafizette volna.

Kéri alperesnőt a 117 frt. 90 krnyi tőke s perköltségben elmarasztalni.

A per során alperesnő tagadván, hogy a telek azért vétetett vissza; mert az gyermekeit illeti; előadja, hogy a telek visszabocsátása azért történt, mert felperes szerződési kötelezettségének nem volt képes eleget tenni.

A tárgyalás befejeztetvén, az elsőbiróság alperest a kereseti követelésben elmarasztalta; mert az eladott telek nem az ő, hanem gyermekeinek telekkönyvi tulajdonát képezvén, az általa erre nézve kötött szerződés érvénytelen, s igy ő az annak alapján felvett összegek visszatéritésére kötelezendő.

A királyi tábla az elsőbiróság itéletét, indokainál fogva, helybenhagyta.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban mindkét

alsóbirósági itélet megváltoztatásával felperest keresetével elutasitottta;

mert azon körülmény, hogy felperes által alperestől A. szerint megvett ingatlan nem ez utóbbinak, hanem gyermekének nevére van telekkönyvezve a vételár fejében tett részlet fizetés visszakövetelhetésére elegendő alapul nem szolgálhat, mert felperes az alperessel kötött adásvételi jogügyletet felbontottnak csak akkor követelheti vissza, ha bizonyossá válik, hogy az ingatlan nevére át nem irathatik, és igy a szerződésnek foganatot szerezni nem lehet, miből önként következik, hogy felperesnek első sorban a szerződés betöltése iránt kell perrel fellépni s egyedül ennek eredménytelensége esetében fogja visszafizetni illetőleg kártéritési igényeit érvényesithetni.

CXLVII.

Valamely telken több évek során át gyakorolt átjárásnak a tulajdonos által történt megakadályozása folytán az átjárást használó fél, habár nem kizárólag, hanem kivüle mások is használták az átjárást, minden tulajdonjogi igényekre tekintet nélkül, az átjárás további használatába visszahelyezendő.

(1871. évi márczius 16. 7416. sz. a.)

A. L. felperes W. Gábor alperes ellen rövid utu visszahelyezési pert inditott; mert alperes felperest az utóbbi által gyakorolt átjárásban, mely alperesnek állitólag telkén, helyesen azonban annak telke mellett vezető s a telekhez nem is tartozó uton visz keresztül, megakadályozta.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság felperest keresetével elutasitotta;

mert: alperes az 1. sz. alatt bemutatott és felperes által sem tagadott adásvevési szerződéssel beigazolta azt, hogy ő a per alatti tért, még 1852. évben Szuhár Mihálytól örökáron megvette, s azóta folytonosan használja.

Felperesnek azon semmivel sem igazolt állitását, hogy alperes és ennek elődje ezen tért soha sem használták; mivel ezen tér felperes csürjéhez tartozott, az alperesi tanuk ellenkező vallomása mellett birói figyelembe vétethetett.

Használtatott a kérdés és tér, mennyiben puszta telek lévén a tanuk vallomása szerint ugy fel, mint alperes de a közel lakó szomszédok által is, annyiban a mennyiben ezen telken marháikat azon tul lévő árokhoz hajtották; tehát nem pusztán felperes által, és ezen használatban még alperes elődje Sz. Mihály sem akadályozott meg senkit, ugy később alperes sem, midőn ezen puszta és többek által utnak használt telek birtokába jött, mindaddig, mig azon alperes, mint kizárólagos tulajdonos házat épitett; hogy pedig eddig a kérdéses tér mások általi szabad használatában senkit sem akadályozott, tehát felperest sem, ez azon jogi elvnek tulajdonitható, hogy tulajdonával mindenki szabadon rendelkezhetik. Alperes tehát eltürhette addig a meddig akarta, hogy a kérdéses téren, mint sajátján mások is szabadon járhatnak és használhatják, ebbe őt senki sem korlátolhatja, de az ellenkezőre sem lehet kényszeriteni. Hogy pedig alperes a kérdéses tért másoknak tovább nem engedi használni, azt ismét tulajdonjogánál fogva teheti, melynél fogva annak használatából mindenkit kizárhat. — A használatba akadályozó háboritásról tehát nem panaszolkodhat felperes sem, sőt inkább alperes emelhetett volna panaszt, menynyiben tulajdonában háborittatott.

Végre felperes azon állitása, hogy épen azon tért, melyet felperes utként használt és mely alperes beltelkét kellő közepén metszi át, nem vette volna meg, birói figyelmen kivül volt hagyandó azon oknál fogva: mert ezen tér alperes elődjének Szuhár Mihálynak telkéhez tartozott, mint ezt a kihallgatott tanuk igazolják, mig azt, hogy alperes használata szorgalmi jogon alapult az mivel sem bizonyitotta.

Felperes ezen itélet ellen felebbezvén, a pesti kir. itélőtábla 1870. évi május 19-én 6678. szám a. következő itéletet hozott:

Tekintve, hogy felperes azt, miszerint azon területet, melynek használatába magát visszahelyeztetni kéri az alperes által tett épitkezés előtt békeségesen és kizárólagosan használta volna, be nem bizonyitotta; mivel a kihallgatott tanuk vallomása szerint ezen tért nemcsak a perben álló felek, hanem a szomszédok is közlekedésre használták, tekintve továbbá, hogy a tanuk vallomása szerint ezen használat csak alperes elnézéséből eredett, és igy felpereseknél hiányozván a kizárólagos birtoklási jog, a kereset alá vett használat további fenntartására

jogositottnak nem tekinthetik, — az elsőbiróság neheztelt itélete helybenhagyatik.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban mindkét alsóbirósági itélet megváltoztatásával felperest a keresetében felhozott térnek az építkezés előtti közös használatába visszahelyezte;

mert az 1. sz. a. felmutatott szerződés arról, hogy a kereseti tér alperesnek eladatott volna nem szólt, mert a tanuvallomások sem felperes, sem az alperes kizárólagos használatát nem igazolják, sőt inkább azt bizonyitják, hogy a kérdéses tér mindkét perlekedő fél, valamint alperes birtok elődé által is mindig közösen háboritlanul, egész kiterjedésében egyedül csak ut gyanánt használtatott, s miután jelen per eldöntésénél zsinórmértékül egyedül a közelebbi évekbeni használat szolgálhat, miután azt nemcsak a tanuk, hanem a birói szemle is igazolja, hogy felperesnek a kérdéses téren több évekkel ezelőtt felállitott csüréhez udvarából nyitva álló részen keresztül közlekedése volt, az azt elzáró uj alperesi épitkezés foglalásnak, s az azelőtti közös használat megakadályozása háboritásnak tekintendő, s ez okon felperes az alperes által elfoglalt térnek az épitkezés előtti használatába visszahelyezendő volt.

CXLVIII.

A perrendt. 163. §-ának azon szabálya, hogy a beismerés teljes tartama szerint fogadandó el, nem alkalmazható oly esetre, midőn a beismeréssel kifogás van egybekapcsolva, mert ez esetben a kifogás alperes által bizonyitandó.

(1872. okt. 7-én 7097. sz. a.)

H. Dávid, L. Gábor ellen 11 akó seprü árának megfizetése iránt pert inditván, ennek tárgyalásánál alperes beismerte, hogy a 11 akó seprüt felperestől átvette, de viszont azt vitatta, hogy annak árát azonnal ki is fizette.

A tárgyalás befejezése után az elsőbiróság alperest a 11 akó seprü árának megfizetésében elmarasztalta, mert alperes a 11 akó seprü átvételét elismerte, azt azonban, hogy annak árát

lefizette volna, felperes tagadása ellenében bebizonyitani meg nem kisértette.

Alperes ezen itélet ellen a kir. táblához felebbezvén az 1872. évi julius 15-én 22,191. sz. a. hozott itéletével felperest keresetével elutasitotta, mert felperes a kereseti követelés fenállását alperes beismerése által akarván igazolni; miután alperes azt, hogy felperestől a kereset tárgyát tevő borseprüt meg és átvette, a tárgyalás folyamán beismerte ugyan, de azon hozzátétellel, miszerint annak árát azonnal lefizette, s igy alperes beismerése perrendt. 163. §-a értelmében teljes tartalma szerint lévén elfogadandó, — felperes azt ugy, hogy annak kedvező tételeit a maga előnyére elfogadja, a nem kedvezőket pedig mellőzve, — nem érvényesitheti; ennélfogva alperes beismerése a kereseti követelés mellett bizonyitékul nem szolgálhatván, miután felperes egyéb bizonyitékokat fel nem hozott, elutasitandó volt.

Felperes ezen itélet ellen felebbezvén, a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék a kir. tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét indokainál fogva, de különösen még azért is helybenhagyta, mert alperes a 11 akó seprü átvételét beismerte, azon a kereset ellenében nem beismerésnek, hanem kifogásnak tekintendő, s igy általa igazolandó abbeli állitását azonban, hogy az átvett seprü árát kifizette, kötelességéhez képest nem bizonyitotta.

III. RÉSZ.

ELVI JELENTŐSÉGŰ HATÁROZATOK

VÁLTÓ- ÉS CSŐDÜGYEKBEN.

I.

(A váltójog I. r. 100. és 117. §§-hoz.)

35.*) Ha a váltó fizetés végett az abban kitűzött fizetés helyén be nem lett mutatva, a késedelmi kamatok nem a keresetlevél benyujtasa, hanem annak kézbesitése napjától számitandók.

(L. váltófeltszéknek 1865. évi május 18-kán 2280. sz. a. és a hétszemélyes táblának 1865. évi julius 28. 317. sz. a. határozatait.)

Előadatott 1865. május 18-án 2280. sz. a.

Ch. V. és T. A.-nak felfolyamodványára, mely szerint az ellenök V. M. által 130 ft tőke és járulékai iránti a pesti eb. vtszék által folyó é. ápril 10-én 22,732. sz. a. hozott marasztaló végzést megváltoztatni kéri, a kir. vfeltszéken

Végeztetett:

A felfolyamodvány folytán, tekintve, hogy a kereseti váltó hátán látható feljegyzés szerint 1864. jan. 25-én a váltó lejárta után elsőrendü alperes neje által a követelés törlesztéseül részfizetés tétetvén, a keresetlevél harmadlatához csatolt a. alatti másolatának azon látható kelet csak tollhibának tekintendő, az eljáró eb. vtszéknek fenti keletü és számu végzése az abban felhozott indokoknál fogva azon megjegyzéssel hagyatik helyben, hogy a kamatok nem a keresetlevél benyujtása, hanem annak kézbesitése napjától számitandók.

---

*) Hasonlólag a váltófeltszéknek 1844. évi 1152. és 1284. sz. a. határozatait.)

Előadott 1865. jul. 28-án 317. sz. a. (L. ftk. 3738. szám alatt.)

A kir. hétszemélyestábla váltóosztálya, V. M.-nak, Ch. V. és T. A. ellen 130 ft és járulékai iránt inditott váltóperében, melyben a pesti kir. vtszék 1865. évi ápril 10-én 22,772. sz. a. hozott végzésével alpereseket a felperesi kereset terhében elmarasztalta; és a kir. vfeltszék alperesek folyamodása folytán 1861. évi május 18-án 2280. sz. a. hozott végzése szerint az elsőbiróság végzését azon megjegyzésével, hogy a kamatok nem a keresetlevél beadása, hanem annak kézbesitése napjától lesznek számitandók, helybenhagyta, ezen ftszéki végzés ellen alperesek által közbevetett semmiségi panaszszal összekötött folyamodás következtében, a semmiségi panaszt, törvényes semmiségi ok hiányában elmellőzte; a folyamodás folytán pedig a kir. vftszék fenti keletü és számu végzését helybenhagyta.

(A vtk. I. r. VIII. fejezetéhez.)

36. Óvást kivevő (óvásttevő) váltójegyző ugyanazon perben mint ügyvéd nem léphet fel, s ha ezt teendi, óvásának bizonyerő nem tulajdonitathatik.

(L. *) vftszéknek 1842. évi okt. 27-én és 1094. sz. a. határozatát.)

H. D. mint felperes felebbviteli folyamodására, mely szerint Ü. L. és gróf B. L. elleni 500 pft és járulékai iránt a pesti e. b. váltótörvszék által a másodrendü alperes felmentésével folyó 1842. évi okt. 3-án 7217. sz. a. hozott végzést megmásittatni kéri. A tek. kir. vftszéken

Végeztetett:

Az eljáró pesti e. b. vtszéknek f. é. okt. 3. 7217. sz. a. hozott végzése helybenhagyatik.

Indokok:

Az óvásttevő váltójegyző, a ki a felsőbb tszékek által más esetekben már kimondott tilalom ellenére, a keresetlevél beadásakor egyszersmind mint felperesi ügyvéd lépett fel, — s ez által a különben postán történt óvás közlésének bebizonyitására

*) L. a vfeltszéknek 1846. évi jan. 13-án 35. sz. a. kelt hasonló határozatát is.

elégséges köz-oklevél gyanánt szolgálandó 4·/. alatti bizonyitványát bizonyitó erejéből kivetkeztetvén — sőt magának az ovatlevélnek érvényessége is ezen a váltójegyzőnek kettős minémüsége miatt fogyatkozást szenvedvén; az eljáró biróság határozata helybenhagyandó volt.

(A vtk. I. r. 107. és 127. §-okhoz.)

37. Óvást — hogy a viszkereseti feltételeknek elég tétessék, — a bemutatás napjának déli 12 órájától számitandó 24 óra alatt, azaz a bemutatás napjára következő napon déli 12 óráig ki kell venni.

(L. a váltófeltszéknek 1862. évi jan. 13-án 8567. sz. a. és a hétszemélyes táblának 1863. évi május 9-én 130. szám a. határozatait.)

B. M. felperesnek, K. L., S. J. és K. B. alperesek elleni 400 ft s járulékai iránti váltóperében másodrendü alperes S. J. felfolyamodására, melynél fogva a pesti eb. kir. vtszéknek 1862. évi nov. 27-én 7143. sz. a. hozott s másod és harmadrendü alperest a kereset értelmében elmarasztaló végzését a folyamodót illető részben megváltoztatni kéri, — a kir. váltófeltörvényszéken

Végeztetett:

A pesti eb. kir. vtszéknek 1862. évi nov. 27én 7143. sz. a. hozott végzése megmásittatik, s felperes a perköltségek kölcsönös megszüntetése mellett keresetével, illetőleg viszkeresetével másodrendü alperes S. J.-ra nézve elutasittatik,— harmadrendü alperesre nézve pedig az érdeklett végzés érintetlenül hagyatik.

Mert:

A vtk. I. r. 98. § a azon rendeletéből, mely szerint a váltót lejárat napján a fizetés végetti bemutatáskor azonnal ki kell fizetni, önkint következik, hogy a váltótulajdonos a váltót a vtk. I. r. 100. §-hoz képest okvetlenül még a lejárati napon fizetés végett bemutatni, és a mennyiben nemcsak az elfogadó ellen, hanem az előzők ellen is akarná intézni keresetét, a nem fizetés miatt a törvényes idő alatt az iránt a vtk. I. r. 101. §. szerint óvást tenni tartozik, hogy azonban az imént érintett óvás tétel kellő időben megtörténhessék, köteles a váltótulajdo-

nos egyuttal gondoskodni arról, hogy a váltó az óvások kivételére rendelt hivatalos személynek minél elébb, és pedig ha lehetséges még a lejárati napon átadassék, minthogy az óvás a vtk. I. r. 127. §-a rendeletéhez képest 24 óra alatt kiveendő, és ezen határidő a bemutatás napjától déli 12 órától számitandó. Ezen törvényes rendeletek mindazonáltal jelen esetben meg nem tartattak, mert a kereseti valtólejárat napján, azaz m. é. szept. 18-án, az elfogadónak fizetés végett be nem mutattatott, az óvás pedig csak m. é. szept. 19-én délutáni 2 órakor és ekként a fenn hivatkozott §. által rendelt, és a lejárati illetőleg bemutatási napnak 12 órájától számitandó 24 órai határidőn tul vétetett ki, miért is az elsőbirósági végzést megmásitani, és felperest mind a váltónak fizetés végetti bemutatásában mind pedig az óvás kivételében történt késedelem miatt másodrendü alperesre nézve a vtk. I. r. 67. és 107. §§-ai értelmében elutasitani kellett.

A perköltségek kölcsönösen megszüntetendők voltak, mivel az elsőbirósági határozat egész terjedelmében felperes javára volt.

Előadás napja: 1863. május 9-én 130. sz. a. (l. ftsz. 1863. máj. 15-én 2192. sz. a.)

A kir. hétszemélyes tábla B. M.-nak K. L., S. J. és K. B. ellen 400 ft s járulékai iránti váltóperében, melyben a pesti eb. vtszék 1862. nov. 27-én 714. 31. sz. a. másod- és harmadrendü alpereseket elmarasztotta; — ellenben a kir. vfeltszék f. é. jan. 13-án 8567. sz. a. változtatólag másodrendü alperes S. J.-ra vonatkozólag felperest keresetével elutasitotta és a perköltségeket kölcsönösen megszüntette, felperes folyamodása folytán a másodbiróságnak fentérdeklett keletü és számu végzését az abban foglalt okoknál fogva helybenhagyta.

(A vtk. I. r. 104. 109. 126. 128. és 138. §-okhoz.)

38. *) Óvást a lejárat napján déli 12 óra előtt is ki lehet venni, ha az adós a fizetés végetti bemutatáskor magának a déli 12 óráig tartó várakozást nem veszi igénybe.

(L. hétszemélyes táblának 1866. évi nov. 24-én 574. sz. a. kelt határozatot.)

A kir. hétszemélyes tábla váltóosztálya, B. K.-nak M· Sz. és N. S. ellen 1350 ft és járulékai iránti váltó, illetőleg viszkereseti perében, melyben a pesti kir. eb. vtszéknek f. évi aug. 13-án 45,888. sz. a. hozott s elsőrendü alperest elmarasztaló, ellenben másodrendü alperes irányában felperest viszkeresetével elmozditó végzését a kir. vfeltszék felperes felfolyamodása folytán f. évi okt. 3-án 4393. sz. a. helybenhagyta volt, felperesnek ezen vfeltszéki végzés ellen semmiségi panaszszal egybekötött felfolyamodása következtében, tekintve, hogy a vtk. I. r. 104. §-nál fogva az itt megjelölt s e honban fizetendő váltók a kiszabott fizetési határnapon fizetés végett bemutatandók, tekintve tovább, hogy a 109. §. szerint a fizetés napján rendszerint déli 12 óráig (nem pedig csak 12 órakor) kell a fizetést teljesiteni, mikből önkint következik, hogy a váltót fizetés végett déli 12 óráig bármikor be lehet mutatni, tekintve végül, hogy az óvás kivételére tszéki helyeken a 127. §. szerint legfelebb 24 óra levén meghatározva, s ezen 24 órának csupán számitása olyképen kimondva, hogy annak végső határa másnap 12 óráig terjesztetik ki, az teljességgel ki nem zárja, hogy bemutatás és nem fizetés esetében, és ha a váltón fizetőként megjelölt a bemutatás napján a déli 12 óráig terjedhető időt sem veszi igénybe az óvas kivétele végett felszólitott jegyző vagy törvényes személy, a ki a 128. §. szerint halasztás nélkül tartozik a bemutatást ismételni, az óvást a felszólitáshoz képest a fizetési határnapon mind az idézett törvényszabályok mind a 126. 129. és 138. §§-hoz képest is déli 12 óra előtt is felvehesse, mindezeknél fogva a jelen váltókeresethez mellékelt óvási oklevelet törvé-

---

*) A hétszemélyes tábla 1866. évi 458. szám alatt hasonlókép határozott.

nyes időben kivettnek tekintoni kelletvén, a semmiségi panasznak helyt adva, azon óvási oklevelet törvényesnek elfogadta, a fentérintett alsóbb birói határozatokat neheztelt részökben a vtk. II. r. 140. §-a alapján feloldotta, és az eljáró biróságot ujabb érdemleges birói határozat hozatalára utasitotta, nem neheztelt részökben ugyanazon határozatok érintetlenül hagyatván.

39. Óvást ünnepnapon is fel lehet venni.

(L. ftk. 1866. 5127. sz. a.)

Teljes ülésben előadott 1866. nov. 27-én 5127. sz. a.

D. M. Lugosi lakosnak R. N. S., báró N. F., D. J. és W. A. alperesek ellen a pesti eb. kir. váltótszék előtt f. é. jul. hó 6-án 38,851. sz. alatti keresettel 2000 ft o. é. tőke és járulékai erejéig inditott, s a most nevezett tszéknek f. é. okt. hó 15-én 52,052. sz. a. hozott perdöntő végzése szerint mindannyi alpereseknek a felperesi keresetben, és járulékaiban lett elmarasztalásukkal elsőbiróságilag bevégzett váltóperében, a 2-odrendü alperes báró N. F. által közbenvetett semmiségi panasz és felfolyamodás folytán, a kir. vftszéken

Végeztetett:

A semmiségi panaszszal egybekötött felfolyamodásnak hely nem adatván, a pesti eb. kir. vtszéknek fennebbi számu és keletü perdöntő végzése, 2-odrendü alperes báró N. Ft, illetőleg, az abban felhozott indokok alapján és még azért is: mert a vtk. I-ső rész 110. §-a csak kivételt képez, a 104. és 109. §-ok alul és pedig az elsőre nézve, a mennyiben megengedi, hogy a váltónak bemutatásával, — melyet különben a fizetési napon okvetlenül eszközölni kell a váltótulajdonos ünnep közbenjötténél, a legközelebbi köznapig várakozhassék, mi a váltónak ünnepnapi bemutását nem akadályozván, az akkor eszközlött bemutatásnak hatályát alá nem áshatja; — utóbbira t. i. a 109. §-ra nézve annyiban képez a 110. §. kivételt, a mennyiben az ünnepnapra eső fizetési napot, a legközelebbi köznapra áthelyezvén, s a fizetésre azon köznap 12 óráig halasztást engedvén, ez ideig kizárja mind azon törvénykezési lépéseket, melyek előkerülő fizetés mulasztási esetben, adós ellen különben a szoro-

san vett fizetési napon, e mulasztásnál fogva intéztethettek, és intézendők lettek volna. — És bárha az idézett 110. §-a 127. §-ra közvetlen befoly: minthogy az óvás felvételére rendelt időhatárnak törvényes számitási alap tényezőjét más napra áttevén, ezen időhatárnak onnan való számitását következetesen maga után vonja; — innen még sem lehet következtetni azt: hogy ha ugy mint jelen esetben az ünnepnap nem a fizetés napjára esik, hanem azt követi, azon óvásnak, mely ezen fizetési napon közbenjött fizetési mulasztásnak törvényes szilárd alapján számitott időhatár közben vétetett fel, azért nem tulajdonittathatnék törvényes erő, melynél fogva a viszkeresetnek alapjául nem szolgálthatna, azért mivel oly ünnepnapon vétetett fel, mely nem a fizetési napra, hanem azt követőre, és igy csupán az óvás felvételére rendelt és törvényszerüleg számitott időhatár közben esik, — helyben, — az első-, harmad- és negyed-rendü alpereseket illetőleg pedig, mint nem neheztelt, érintetlenül hagyatik.

(A vtk. I. r. 128. és 131. §-okhoz.)

40. Óvást felvevő, ha azon személyt, kinek a váltó elfogadás vagy fizetés végett bemutatandó, — hon nem találtatnék, ennek holléte iránt tudakozódni, a vtk. I. r. 131. §. b) pontja szerint pedig a körülményekhez képest, a szükséges nyomozásokat megtenni köteles.

(L. a vftszéknek 1865. évi november 22-én 5343. sz. a. és a hétszemélyes táblának 1866. évi jan. 22-én 7. sz. a. hozott határozatait.)

Előadatott: 1865. nov. 22-én 5343. sz. a.

P. J. felperesnek G. J. és E. J. alperesek ellen 400 ft váltótőke és járulékai erejéig az elsőbirósági kir. vtszék előtt 1865. aug. 11-én 48,446. sz. a. inditott, ugyanazon évi okt. 5-én 55,612. sz. a. hozott alpereseket a kereset terhében lemarasztó végzéssel befejezett váltópere E. J. alperes által közbevetett felfolyamodvány következtében felebbvizsgálás végett felterjesztetvén, abban ezen kir. vftszéken

Végeztetett:

A pesti kir. vtszéknek 1865. okt. 5-én 55,612. sz. a. kelt végzése E. J. másodrendü alperesre vonatkozó megtámadott részében megváltoztatik és P. J. felperes 1865. augusztus 11-én 48,446. sz. a. beadott keresetlevelében tett abbeli kérelmével, hogy E. J. másodrendü alperes 400 ft váltótőkében, ennek a lejárattól 1865. aug. 7-től számitandó 6% kamatában és perköltségekben váltójogi végrehajtás terhe mellett lemarasztasson, elmozdittatik és köteles alperesnék 19 ft 80 krra mérsékelt perköltségek 24 óra alatt különbeni végrehajtás terhe mellett lefizetni. G. J. elsőrendü alperesre vonatkozó meg nem támadott részében az elsőbirósági végzés érintetlenül hagyatik.

Indokok:

A vtk. I. r. 128. és 120-ik §-ai szerint, ha azon személy, kinek a váltó elfogadás vagy fizetés végett bemutatandó, hon nem találtatnék, óvást feltevő annak holléte iránt tudakozódni, a 131. §. b) pontja szerint pedig a körülményekhez képest szükséges nyomozásokat teljesiteni tartozik.

A keresetlevélhez B) alatt mellékelt a viszkereset alapjául felvett óvás, a törvény hivatkozott rendeleteinek megfelelő és viszkereset megindittására alkalmas óváslevélnek nem tekintethetik azért, mért az A) alatti váltót a fizetés helyén Miskolczon fizetés végett bemutató városi jegyző G. J. elfogadót csak is a korona vendéglőben kereste, holléte iránti további nyomozódásokat azonban egészben elmulasztotta. Ezen hiányos óváslevél a vtk. I. rendü 138. t. §. értelmében a viszkereset feltételeinek meg nem felelvén, felperest E. J. kibocsátó és egyszersmind forgató ellen támasztott viszkeresetével elutasitani kellett.

Előadatott 1866. jan. 22-én 7. sz. a. (l. frtsz. 381. sz. a.)

A kir. hétszemélyes tábla váltóosztálya, P. J.-nak G. J. és E. J. ellen 400 ft s járulékai iránt inditott váltóperében, melyben a pesti eb. vtrszéknek m. évi okt. 5-én 55,612. sz. a. hozott, alpereseket elmarasztaló végzését E. J. részéről közbevetett felfolyamodás következtében a kir. vftszék m. é. nov. 22-én 5343. sz. a megváltoztatta volt, felperes felfolyamodása következtében a felfolyamodásnak helyt nem adva, a kir. vftszék

m. é. nov. 22-én 5343. sz. a. hozott végzését az abban felhozott okokból, mindazon által azon megjegyzés mellett, hogy felperesnek E. J. kibocsátó, illetőleg forgató ellenében lehető köztörvény szerinti keresete épségben marad, helybenhagyta.

(A vtk. I. r. 130. és 131. §§-hoz.)

41.*) Az óvás kivétele végett felszólitott törvényes személy, köteles annak — kinél a váltót fizetés végett bemutatni kell, lakását felkeresni és a körülményekhez képest a szükséges nyomozásokat is megtenni, mert ellenkező esetben a felvett óvás mint hiányos, viszkereset alapjául nem fog szolgálhatni.

(L. a váltófeltszéknek 1864-ik évi aug. 15-én 3519. sz. a. és a hétszemélyes táblának 1864-ik évi okt. 29-kén 408. sz. a. határozatait.)

G. S.-nek, K. J., L. J., L. F. P. ellen 400 ft és járulékai iránt a debreczeni eb. vtszék előtt támasztott és a most nevezett tszéknek f. é. julius 21-én 6000. sz. a. hozott itélete szerint alpereseknek elmarasztalásával elsőbiróságilag bevégzett váltóperben, 1-ső és 2-dik rendü alperesek által közbevetett felebbvitel folytán, 3519. sz. a. a m. kir. vftszéken

Itéltetett:

A felebbezésnek hely adatván, a debreczeni eb. vtszék fentérintett keletü és számu itéletének első és másodrendü alperesek elmarasztalására vonatkozó megtámadott része megváltoztatik és 1-ső és 2-odrendü alperesek elleni keresetétől, a perköltségek ezek irányában kölcsönös megszüntetése mellett, elmozdittatik.

Az emlitett eb. itéletnek az ügyvédi munkadijakra és 2-od

*) Ezen elvi határozatok a hétszemélyes táblának előbbi t. i. 1863. évi 109. sz. a. hozott abbeli határozatát, hogy azon esetben, ha az óvás kivétele alkalmával a váltóadós lakása a fizetés helyén nem tudatik, az óvást kivevő annak lakása iránt a helyhatóságnál tudakozódni nem köteles s az ily módon kivett óvások viszkereset alapjául elegendőknek tekintendők, — módositást szenvedett.

rendü alperesre vonatkozó meg nem támadott része, érintetlenül hagyatik.

Indokok:

A vtk. I. r. 130. §-a s különösen 131. §-ának 6. pontja szerint az óvás kivétele végett felszólitott törvényes személy köteles annak, kinél a váltót fizetés végett bemutatni kell, lakását felkeresni és körülményekhez képest a szükséges nyomozásokat is megtenni.

Minthogy pedig a keresetlevélhez 2·/. alatt mellékelt óvási levélből az: hogy óvás kiadó városi jegyző a szükséges nyomozásokat megtette volna, ki nem tünik; sőt ellenkezőleg az óvásban foglalt határozatlan kifejezés inkább oda mutat, hogy az óvást kiadó az elfogadó lakásának kitudása iránt a szükséges lépéseket megtenni elmulasztotta, annál is inkább, mert az alperesi tanuk által kétségen kivül igazoltatván, hogy a váltó elfogadó J. P.-nek Nagyváradon saját háza is van, — ezen körülményt az óvást kiadó, épen mint városi hivatalnok, minden nyomozás nélkül is kitudhatta volna.

Ennélfogva az óvásnak törvényellenes kivétele, s igy a fizetés végetti bemutatás elmulasztása által felperesnek viszkeresete a vtk. I. r. 67. §-a értelmében elenyészvén, — őt az első és másodrendü alperesek, mint előzői elleni váltókeresetétől, — az e részbeni eb. itélet megváltoztatásával, — elmozditani, azon itéletnek az ügyvédi munkadijra és harmadrendü alperesre nézve meg nem támadott részét pedig érintetlenül hagyni kellett.

A perköltségek végre azért voltak kölcsönösen 1-ső és 1-od alperesek irányában megszüntetendők, mert az elsőbiróság felperesre nézve kedvezően itélt; de különben is az óvás kivételének hiányossága saját hibájának nem tulajdonithatván, konok perlekedőnek nem tekintethetik.

Előadás napja: 1864. október 29-kén 408. szám alatt (l. ftrsz. 4794. sz. a.)

A kir. hétszemélyes tábla váltó osztálya, G. S. felperesnek, K. J., L. F. és J. P. ellen 400 ft iránti váltóperében, melyben a debreczeni kir. vtszék 1864. jul. 21-én 6000. sz. a. itélettel mindhárom alperest a kereseti összegben és járulékaiban elmarasztalta, 1-ső és 2-odrendü alperes felebbezésére a kir. vftszék 1864. aug. 25-én 3519. sz. a. az elsőbirósági itéletet megmási-

totta, és felperest a két első alperes elleni keresetétől, — a perköltségek kölcsönös megszüntetése mellett, — elmozditotta, az emlitett elsőbirósági itéletnek a harmadrendü alperesre vonatkozó meg nem támadott részét érintetlenül hagyta, — felperes részéről közbenvetett felebbezés folytán alperesek a perköltségek tekintetéből nem felebbeztek, — tekintve, hogy hiányos óvás felvétel viszkereset alapjául nem szolgálhatna, a kir. vftszéki 1864. augusztus hó 25-én 3519. szám alatt hozott itéletét helybenhagyta.

(A vtk. I. r. 138. 139. 140. és 141. §§-hoz)

42. Óvást csak akkor kell eredeti párban az előzővel közölni, midőn az óvás közlése nem postán, hanem a törvényszéki hatóság utján eszközöltetik.

(L. hétszemélyes táblának 1864. évi okt. 31-én 418. sz. a. hozott határozatát.)

A kir. hétszemélyes tábla váltó osztálya, P. H. felperesnek H. P., B. G., T. K. és P. F. alperesek ellen 800 ft tőke és járulékai iránt inditott váltóperében, — melyben az eperjes kir. vtszék 1864. évi julius 19-én 2315. sz. a. hozott végzésével a perbefogott felpereseket, T. K. kivételével a felperesi kereset terhében elmarasztalta, T. K.-ra nézve pedig, miután felperes az ez elleni keresetétől elállott, semmi birói intézkedést nem tett; a kir. vtszék pedig H. P. és B. G. alperesek által közbevetett folyamodás folytán, 1864. aug. 24-én 3308. sz. a. hozott végzése szerint H. P.-re nézve az elsőbiróság végzését megváltoztatta, a felperest ezen alperesre nézve, keresetétől elmozditotta, B. G.-ra nézve az elsőbirósági végzést helyben, R. F.-re nézve pedig érintetlenül hagyta; — ezen feltszéki végzés ellen felperes H. P. valamint B. G. alperesek által közbevetett folyamodás és semmiségi panasz következtében a semmiségi panasznak, törvényes semmiségeik hiányábani mellőzésével, a kir. váltófeltszék fenérintett keletü és számu végzését megváltoztatta, és az elsőbiróságnak fenemlitett keletü és számu végzését hagyta helyben.

Mert:

A kereseti váltó minden törvényszabta kellékekkel el van látva és alperesek az azon lévő kibocsátói és forgatói aláirásuk

valódiságát elismerték; azon kifogásuk pedig, hogy a váltó kitöltetlen volt, a jelen forgatmányos felperes irányában birói figyelembe nem vehető.

Mert továbbá felperes igazolta a periratok szerint azt, hogy a viszkereseti feltételeknek a vtk. I. r. 138, 139, 140. és 141. §-ai szerint eleget tett; azon alperesi ellenvetés pedig, hogy vélök az óvás a posta utján nem eredeti párban közöltetett, hanem csak egyszerü másolatban, birói figyelmet nem érdemel, mert a vtk. I. r. 139. §-a az óvásnak eredeti párbani közlését azon esetben rendeli, mikor az óvás nem posta, hanem törvényhatóság vagy vtszék utján közöltetik.

Ezek szerint a feltszéki végzés megváltoztatása mellett e helyen az elsőbirósági végzés volt helybenhagyandó.

(A vtj. I. r. 139. és 140. §§-hoz.)

43.*) Óvásközlés puszta levél által, — azaz: ha a levél mellett az óvási oklevél sem eredetiben, sem másolatban az óvás kivételéről tudósitandó elözőnek meg nem küldetett, — viszkereset alapjául nem szolgálhat.

(L. váltófeltszéknek 1866. évi szept. 6-án 3882. sz. a. és a hétszemélyes táblának 1866-ik évi nov. 3-án 526. sz. a. határozatait.)

Tényállás:

G. A. egy lejáratkor megóvatolt váltó alapján N. F.-et és N. S.-et, mint előzőket 5000 ft váltótőkében és járulékaiban elmarasztatni kérte, N. F. és N. S. alperesek a tárgyalásnál tagadtak, hogy felperes nekik egyátalán fogva óvást, különösen pedig a kereseti váltóra vonatkozó óvást küldött volna, mely tagadásukat bizonyitják felperesek hozzájuk intézett (2) levelei által, melyekből csak egy b. D. E. által elfogadott s általuk kibocsátott, illetőleg forgatott váltó megóvatolásáról értesittettek az óvás megküldése nélkül.

Felperes válaszában a viszkereset fentartására az óvás kivételérőli egyszerü értesitést elégségesnek állitotta.

---

*) Óvást hirlapok utján sem lehet közölni l. a pesti eb. váltótszéknek 1866. évi 64096. sz. a. és a váltófeltszéknek 1846. 677. és 1866. 5756. sz. a. határozatait.

A pesti elsőbirósági vtszék a fentebbi szóváltások nyomán 1866. 41,800. sz. a. hozott végzése által alpereseket elmarasztalta, mert a C. és D. alatti postavevény ellenében alperesek tartoztak volna bebizonyitani azt: hogy az óvás-levél nem közöltetett.

A kir. váltóftszék ellenben az 1866. szept. 6-án 3882. sz. alatt kelt határozatánál fogva a pesti eb. váltótszék végzését megmásitotta és alpereseket a felperesi kereset terhe alól felmentette.

Mert:

A C. és D. alatti postai vevények az óvás közlésének igazolására nézve a jelen esetben bizonyitéknak el nem fogadtathatnak, mivel a 2. sz. és NB. alatti levelek szerint 2. és 3. rendü alperesek a kivett óvásról, — a nélkül, hogy azon levelekhez az óvási oklevél akár eredeti párban, akár másolatban mellékeltetett volna, — értesittetvén, s e szerint az 1840: XV. t. cz. I. rész, 139. és 140. §§-aiban előirt közlés módja meg nem tartatván, az óvásközlési eljárást semmisnek, felperesnek a 2. és 3. r. alperesek irányábani viszkereseti jogát elenyészettnek tekinteni, és ehhez képest alpereseket az ellenök támasztott kereset terhe alól felmenteni, s felperest, mint pervesztes félt a költségekben elmarasztalni kellett.

A kir. hétszemélyes tábla a f. 1866. november 3-án 520. szám alatt kelt határozata által a kir. váltófeltörvényszéknek fentebbi végzését helyben hagyta az alábbi terv szerint.

A kir. hétszemélyes tábla váltó-osztálya G. A.-nak, b. D. E., B. N. F., N. S. és N. A. ellen 5000 ft s járulékai iránt váltóperében, — melyre nézve a királyi pesti e. b. váltótszéknek folyó évi julius 26-án 41,800. sz. a. hozott marasztaló végzését b. N. F. és N. S. felfolyamodása, illetőleg semmiségi panasza folytán a kir. vftszék f. é. szept. 6-án 3882. sz. alatt megváltoztatta volt, felperesnek ezen végzés ellen beadott felfolyamodása következtében, a kir. vftszéknek f. é. szept. 6-án 3882. sz. a. hozott végzését, miután a perhez csatolt levelekből az óvási oklevél közlése ki nem tünik, helybenhagyta.

(A vtk. I. r. 139. és 140. §§-hoz.)

44. A már más által lejáratkor megóvatolt váltót magához váltó forgató, az óvást a többi előzőkkel, csak a beváltás napjától számitandó törvényes idő alatt köteles eszközölni.

(L. hétszemélyes táblának 1865-ik évi nov. 26. 529. sz. a. hozott határozatát.)

A kir. hétszemélyes tábla váltó osztálya, — M. E. és S. brünni kereskedőknek, — V. D. ellen 500 ft és járulékai iránt inditott váltójogi viszkeresetet tárgyazó perükben, — melyben az alsóbiróságok felpereseket keresetüktől egybehangzó végzéseik által elmozditották, ezen egybehangzó alsóbirósági végzések ellen felperesek által közbevetett, semmiségi panaszszal összekötött folyamodás következésében a semmiségi panasznak helyt adva, — az egybehangzó alsóbirósági végzéseket megsémmisitette, és az elsőbiróságot oda utasitotta, hogy ez ügyben folytatólagos tárgyalást rendelvén, a kifejlendőkhez képest ujabb határozatot hozzon.

Mert:

Felperesek a kereseti az utolsó váltótulajdonos által 1865. évi jul. 1-én ovatolt, és általuk, 1865. évi jul. 4. beváltott váltónak beváltása idejétől számitva, óvás közlési folyamodásukat 1865. évi jul. 6-án a biróságnál beadták, és ez által az óvás közlésére nézve törvényszerü kötelességüket pontosan teljesitették, és pedig azért, mert arra, hogy az óvás a vtk. I. r. 140. §-a értelmében közöltessék, a vtk. I. r. 139. §. nem a már más által ovatolt váltót beváltó forgatót, hanem csak az óvást elsőben kivétető váltótulajdonost kötelezi, és azért, mert felperesek a fenérintett óvás közlési mód által a vtk. I. r. 160. §. b. és ugyanazon rész 204. §. c. és ugyanazon rész 138. §. c. pontjai rendeletének teljesen eleget tettek;

azon alperesi ellenvetés, hogy felperesek a kivett váltóóvást, ennek kivételétől számitva, a törvényes rendes közlési idő alatt alperessel nem közlötték felperesek ellenében, egészen érvénytelen, mert miután az óvást kivétető váltótulajdonos, az általa kivett óvást alperes kibocsátóval nem közlötte, és azt

tenni a vtk. I. r. 144. §. szerint jogositva is volt: felperesekre mint az óvatolt váltót beváltókra nézve a kivett óvást, annak kivételétől számitva, a rendes törvényes közlési idő alatt alperessel közleni physikai lehetetlenséggé vált, ezen az óvást kivevő váltótulajdonos tetszésétől függő óvás közlése, tehát felpereseknek jogait el nem enyésztetheti, ezek szerint az alsóbiróságok a jelen perben az óvás közlését illetőleg egybehangzó végzéseik által formahibát követtek el, mert az óvás közlésére nézve, az óvatolt váltót beváltó felperesekre nézve oly közlési formát állitottak fel, mely a vtk. I. r. 139. 144. 160. és 204. §§-ai rendeleteivel ellenkezik, s a melynek felperesek physikailag meg nem felelhettek, és az által az ügy érdemére nézve az igazságos határozat hozatalát lehetetlenné tették; ugyanazért az egybehangzó alsóbirósági végzéseket e helyen a vtk. I. r. 140. §. alapján megsemmisittetni, folytatólagos eljárást, és ujabb birói határozat hozatalát rendelni kellett.

(A vtk. I. r. 138. §-hoz.)

45. Kezes mint egyenes adós irányában a viszkereseti feltételek megtartása s igy az óvás kivétele sem szükséges. Ftszék 1846. 34. sz. a.

(L. váltóftszéknek 1846. évi jan. 14-én 34. sz. a. és hétszemélyes táblának 1846. évi szeptember 19-én 21. sz. a. hozott határozatait.)

M. Gy. felebbviteli folyamodására, mely szerint az általa Cs. J. mint kezes ellen folytatott váltóperben a soproni e. b. vtszéknek m. é. decz. 23. 1855. sz. a. hozott felmentő végzését megmásittatni kéri. A tek. kir. vftszéken

Végeztetett:

Az eljáró váltótörvényszéknek m. é. deczember 23. 1855. szám alatt hozott végzése megváltoztattatván, a többi elmarasztalt alperesekkel egyetemlegesen Cs. J. váltókezes is elmarasztaltatik.

Mert:

Kezességi aláirását nem tagadván, az pedig saját tartalma szerint is nem köztörvényi, hanem csak váltótörvény szerinti

kezességnek, vagyis készfizetési kötelezettségnek vétethetvén; s ekképen a váltótk. I. r. 25. §-a szerint mint egyenes adós irányában a viszkereseti föltételek megtartása szükséges nem levén; ő egyszerüen a többi elfogadó alperesekkel perbe fogathatott.

Előadás napja: 1846. szept. 19. 21. sz. a.

A hétszemélyes táblának váltó osztálya, M. Gy.-nek, B. F. Cs. J. ellen inditott váltóperében a kir. vftszéknek f. é. jan. 14. 34. sz. a. kozott végzését helybenhagyta.

Indokok:

Miután alperes a kérdésben vett váltónak elfogadási aláirását elismerné, azon állitása — hogy a váltó elfogadás alkalmával az I. r. 14. §-ában megirt valamennyi kellékekkel ellátva, nevezetesen, hogy azon a kibocsátó neve nem volt, — a vtk. I. r. 29. §-nál fogva mintegy harmadik személy viszonyaiból eredt kifogás, birói figyelembe nem vétethetvén, az alperes elfogadót a váltóöszletben u. m. 3200 pftban, a lejárat idejétől számitandó kamatokban, ugy a felperes által a keresetlevélhez rekesztett jegyzék szerint csak 1 ft 28 krban igazolt perköltségben a vtk. II. r. 128. §. értelmében, ugy felperesi és saját ügyvédi munkadijakban is a II. r. 225. §. rendeletéhez képest és pedig itélet alakban, mi az eljáró tszék hozott végzésére is kiterjesztendő (mert alperes által állitásának bebizonyitására tanuvallások használtattak) elmarasztalni kellett.

(A vtk. I. r. 138. §-hoz.)

46. Készfizetési viszkeresetnek akkor, ha az elfogadó a váltósommát letiltás folytán birói kézhez letette, nincsen helye.

(L. váltófeltszéknek 1863-ik évi május 19-én 2145. sz. a. határozatát.)

R. J. folyamodása tárgyában, melynél fogva Gy. M.-nak ellene a pesti eb. vtk. előtt inditott váltó viszkereseti ügyében ezen eb. váltótszék által folyó 1863. évi ápril 16-án 23,007. sz. a. hozott folyamodó alperest felperes részére 1562 ft 78 krnyi

tőke s törvényes járulékainak lefizetésére kötelező végzést megváltoztatni kéri, a királyi váltóftszéken

Végeztetett:

A folyamodásnak hely adatik és a pesti eb. váltótszék fenérintett; keletü s számu végzése oda változtatik: miszerint alperes a felperesi viszkereset terhe alól felmentetik, — a költségek kölcsönösen megszüntetnek.

Indokok:

A vtk. I. r. 138. §-nak a) pontja szerint viszkeresetnek akkor lévén helye, ha a váltókifizetése megtagadtatik, vagy nem a szerint ajánltatik, mikép azt a törvény rendeli, — ugyanazon vtk. I. r. 187-ik §-a értelmében pedig akkor, ha a váltó kifizetése valamely polgári vagy büntető biróság által tiltatott volna meg, az óvástétel után az elfogadó a pénzt a birói kézhez letenni köteles, mely esetben a 189. §-a szerint a készfizetési viszkeresetnek helye nincsen; — ez utóbbi eset az által, hogy a váltó kibocsátója és elfogadója sz. kir. Pest tszéke által a szóbani váltóösszegnek lefizetésétől biróilag eltiltattak — s ennek következtében R. K. elfogadó azon összeget a pesti eb. váltótszéknél f. é. márcz. 31-én birói kezekhez voltaképen be is tette — beállván — s a B. alatti óvás szerint nevezett elfogadó ezt a váltójegyző előtt is kijelentvén, kötelességének eleget tett, s igy reá a fenidézett törvény 138. §-át alkalmazni nem lehetvén — inkább felperest tekintettel a vtk. I. r. 184. §-ra is viszkereseti kérelmétől elmozditani kellett.

A költségek kölcsönösen megszüntetendők voltak, mert az eb. tszéknél felperes kedvező végzést nyert.

(A vtk. I. r. 146. §-hoz.)

47. Ha a váltó elfogadója ellen csőd rendeltetett el, az előzők ellen a biztositási viszkeresetet a váltó lejárta előtt is meg lehet engedni.

(L. váltófeltszéknek 1845. évi aug. 23-án 1189. szám a. határozatát.)

W. A.-nak felebbfolyamodására, miszerint az általa St. Zs. forgató ellen beadott keresetlevélre a pesti eb. váltótszék által

f. é. julius 24-én 9167. sz. a. hozott végzést megváltoztattani kéri, a tek. kir. váltóftszéken

Végeztetett:

Az eb. vltszéknek f. é. jul. 24. 9167. sz. a. hozott végzése megváltoztattatik, és felperes W. A. keresetlevelére tárgyalási határidőnek kitüzése elrendeltetik.

Indokok:

Csőd esetében valamennyi követeles a bukott ellen az 1840. 22. t. cz. 25 ik §-a f) pontja, s 46. §-a értelmében okvetlenül beadatni rendeltetvén, és igy lejártnak tekintendő lévén, az igy lejárt váltó, előzők irányában is annyival inkább lejártnak tekintendő, minthogy különben, ha az elfogadó bukása esetében is csak rendes lejárat után engedtetnék meg az előzők elleni viszkereset, az előzők azon joguktól, hogy a csődperben az elfogadó mint főadós ellen fordulhassanak, a legtöbb esetben a csőd törvény 50. §-ának szigoru rendelete miatt elesnének; — de sőt maga a váltótulajdonos is, kinek a vtk. I. r. 155-ik §-a szerint teljes szabadságában áll az elfogadót vagy forgatókat ugyanazon egy kereset alá vonni, csőd esetében ezen jogától elüttetnek, a mi a törvény világos rendelete, s a váltók hitele ellen volna, jelen esetben is tehát, mint a forgató elleni viszkeresetet illetőben, a rendes tárgyalás kitüzése elrendelendő még azon különösb okokból is, mert a váltótulajdonos, a kereseti váltót a váltótk. I. r. 102-ik §-a értelmében bemutatta, s az ki nem fizettetvén, a 8-dik fejezet szerint óvást tétetett, és azt a 9-dik fejezet értelmében az előzővel közöltette, és igy a viszkereseti feltételeknek, a C. alatti okirat szerint, teljesen eleget tett.

(A vtk. I. r. 158. §-hoz.)

48. Ha a viszkeresetlevél a törvényes időben már egyszer beadott, — de a törvénytelen idézés miatt leszállittatván, annak ujbóli beadása vált szükségessé, az uj viszkeresetlevelet, habár az a váltótörvény által a viszkeresetek benyujtására megszabott határidők elmulta után lett is benyujtva, mint elkésettet visszautasitani nem lehet.

(L. váltófeltszéknek 1844. évi aug. 27-én 1056. sz. a. kelt határozatát.)

H. M. L mint H. S. csődtömege gondnokának W. J., mint forgató ellen 7000 pft és járulékai iránt a pesti eb. vltszék előtt inditott s felhozott viszkereseti váltóperében. A tek. kir. váltóftszéken

Végeztetett:

Az eljáró váltótszék f. é. julius 25-én 9026. sz. a. hozott végzése itéletalakban megváltoztattatik, és alperes a váltóösz- letben u. m. 7000 pftban, azoknak késedelmi kamatiban és ügyvédi munkadijban felperes részére 9, saját ügyvéde részére pedig 4 ft 30 krban elmarasztaltatik.

Mert:

Felperes az első keresetlevélhez NB. alatt beperesitett oklevél szerint az óvást alperes, mint előzőjével annak idejében közlötte, annak közlése után pedig az I. r. 158. §. szerint törvényes kiszabott idő alatt alperes mint helyben lakó előzője ellen a viszkeresetet meginditotta, és igy azon törvényes feltételnek, hogy az I. r. 158. §. szerint a viszkeresetlevél ez illető tszéknek az ugyanegy helyben lakókra nézve legfölebb 7 nap alatt benyujtassék, eleget tett; hogy pedíglen az első keresetlevél következtében az idéztetés leszállitott, és ennélfogva felperes ebbeli végzésnek f. é. julius 4-én történt kézbesitése után keresetlevél folytatólag csak mindjárt u. m. julius 6. adta be, ez által viszkereseti jogától el nem eshetik, és erre nézve elkésettnek nem tekintethetik: mivel az idéztetési leszállitás birói

eljárásnak következménye lévén, felperes az eredeti keresetlevél szerint a kiszabott határidőt megtartván, habár az idéztetés le is szállitatott, viszkereseti jogait ez által fentartotta; ezeknél fogva tehát miután a viszkereseti feltételeknek elég tétetett, a keresetbe vett váltó pedig egyébiránt is alperes által kérdésbe nem vétetnék alperest a váltóöszletben késedelmi kamatok és ügyvédi munka dijakban a II. r. 128. 225. §§. szerint és pedig itéletalakban, mivel jelen perben okiratok használtatnak elmarasztalni kellett.

(A vtk. I. r. 186. §-hoz.)

49. Hamisitási kifogás, — t. i. midőn az állittatik, hogy a váltó bármely részben meghamisitatott, — miután ezen kifogás nem bizonyos személyhez van kötve, forgatmányos ellenében is elfogadtatik.

(A kir. váltófeltszék a pozsonyi kir. eb. vtszéknek 1863. 572. sz. a. ez irányban hozott végzését a 1863. márczius 18-án 1003. sz. a. kelt határozata által helybenhagyta.)

G. S. felperesnek H. A. alperesnő elleni 306 ft jár. iránti váltóperében, melyben a pozsonyi eb. vtszék 1863. jan. 22-én 572. sz. a. kelt itéletével, alperesnőt azon esetre, ha a neki oda itélt esküt leteendi, a kereset alól felmentette, ellenkező esetben a kereseti követelésnek s lejárattól számitott 6% kamatoknak — mindkét esetben pedig az ügyvesztes felet a perköltségeknek fizetésére marasztalta, ezen itélet ellen felperes által közbetett felebbezés folytán, a tek. kir. vftszéken

Itéltetett:

A pozsonyi eb. vtszéknek fenérintett keletü s számu itélete helybenhagyatik.

Indokok:

Azon kifogás, hogy a váltó bármelyik lényeges alkatrészében meghamisitatott, miután a kifogás nem bizonyos személyhez van kötve, hanem a keresetjog ellen átalában irányoztatik, a váltó forgatmányosa ellen is törvényesen érvényesithető.

Az e tekintetben alperes által ajánlott szakértők általi

bizonyitás, támogatva a váltónak egyszerü megtekintése által, azon meggyőződésre vezetett, hogy a váltónak eredeti keletére 1861-ről utólagosan 1860-ra változtattatott.

E törvényesen begyőzött hamisitási tény ellenében felperesnek lett volna feladata azt igazolni, hogy az elfogadás a kelet év eredeti számának megmásitása után, vagy hogy ezen megmásitás alperesnő beleegyezésével történt.

S miután a keresetjog fentartására szolgáló ezen ellenbizonyitás felperes által a per folyamán nem teljesitetett.

Miután továbbá 1861. október 4-én a váltó valódi kibocsátása napján az érvénybe visszaállitott a magyar váltótörvényk. I. r. 9. §-a szerint alperesnő szenvedő váltóképességgel nem birt.

Miután végre alperesnő az őt csak eskü feltétele mellett felmentő eb. itélet ellen felebbezéssel nem élt, az eb. itéletet helybenhagyni kellett.

(A vtk. I. r. 192. §-hoz.)

50. Megsemmisitésénél az elveszett váltónak a váltótörvényszékek arra, hogy vajjon az minden kellékekkel ellátva volt-e? szigoruan ügyelni nem tartoznak.

(L. váltófeltszéknek 1863. szept. 16-án 3881. sz. a. határozatát.)

F. A. által a pesti eb. vtszéknek f. 1863. aug. 10. 44,000 sz. a. kelt végzése ellen közbetett folyamodás folytán, melylyel azon kérelmének, hogy egy, T. Z. által folyamodó rendelményére 600 ftról elfogadott és elveszott váltó megsemmisitésének hely nem adatott, a m. kir. váltóftszéken

Végeztetett:

A pesti eb. vtszéknek fenérintett keletü és számu végzése' tekintve: hogy elvesztett váltók megsemmisitésénél a vtk. I. r. 192. §-a szerint anélkül is nem a váltótörvényhez kötött váltói biróságok arra: valjon az elveszett váltók minden törvényes kellékekkel ellátva voltak-e? szigoruan ügyelni nem tartoznak, — megmásittatván, a 44,000. számu kérvényében másolatilag előterjesztett váltóra nézve a kért megsemmisitési eljárásnak

meginditása elrendeltetik és a további megfelelő intézkedésre az eljáróvtszék oly hozzáadással értesittetik, hogy a hirdetvényi 45 napi határidő az 1844. VI. t. cz. 7. §-a értelmében az eb. vtszék által hozandó végzés keltétül számitassék.

(A vtk. I. r. 192. § hoz.)

51. Megsemmisitési kérvényben, — az ideigl. törvénykezési szabály 160. §-ának hasonlatosságánál fogva, — a váltónak kelte és lényeges tartalma előadandó, ugy az elveszett váltón előforduló jogositott és kötelezett személyek is megnevezendők.

(L. vftszéknek 1863. szept. 2-án 3731. sz. a. határozatát.)

S. J. által az eperjesi eb. vtszéknek f. 1863. aug. 6. 2841. sz. a. kelt. végzése ellen beadott folyamodás folytán, melylyel azon kérelmének, hogy egy P. J. által elfogadott 400 ftos és egy V. J. által elfogadott 100 ftos elveszett váltónak megsemmisitése iránt a törvényes eljárás megindittassék, hely nem adatott; a m. kir. vftszéken

Végeztetett:

Az eperjesi eb. vtszéknek fenérintett keletü és számu végzése, tekintve, hogy a megsemmisittetni kért váltóknak kelte és lényeges tartalma, — az id. törv. szab. 160. §-ának hasonlatosságnál fogva is, — a megsemmisitési kérvényben előadandó, mindenesetre pedig az elveszett váltókon előforduló jogositott és kötelezett személyek megnevezendők, helyben hagyatik.

(A vtk. I. r. 192. §-hoz.)

52. Földtehermentesitési kötelezvény (elveszett) megsemmisitésének, ha annak birtokosa tudatik, és az az elveszett kötelezvénynek eredetijét az eljáró biróságnál bemutatta, többé helye nincsen.

(L. váltóftszéknek 1865. ápril 26-án 1742. és 1998. sz. a. és a hétszemélyes táblának 1865. május 12-kén 177. szám a. határozatot.)

Dr. R. J. hitegyetemi tanárnak, a pesti kir. egyetemi tanácsnak, mint a pesti kir. egyetem volt orvoskari dékánjának

felfolyamodására, melynélfogva a pesti eb. kir. vtszéknek f. é. márcz. 6-án 11,998. sz. a. hozott végzését, és jelesül az abban foglalt R. J. bejelentése nyomán tett és a pesti kir. egyetem orvoskari pénztárából elraboltatott 2062. és 4622. számu mindegyik 1000 ftról szóló földtehermentesitési kötelezvények megsemmisitése iránt inditott eljárásnak megszüntetésére vonatkozó intézkedését megsemmisitetni kéri, a kir. vftszéken

Végeztetett:

A pesti eb. kir. vtszéknek f. é. márczius 6-án 11,998. sz. a. hozott végzése, tekintve, hogy a kérdéses kötelezvények holléte, és azoknak jelenlegi birtokosa tudatik, meglevő kötelezvényeknek birói megsemmisitése pedig nem eszközöltethetik és ekkép azon esetre, ha folyamodó ellenfele a panaszos határozatban foglalt feltételnek eleget teend, a semmisitési eljárás magától megszünik, ugy tekintve továbbá, hogy a semmisitési eljárásnak megszünte után a tilalomnak is meg kell szünnie, mivel a semmisitést kérő kötelezvények körüli eljárást szabályozó legfelsőbb utasitás 16. lapján előforduló rendelkezés szerint azon időponton tul többé nem oltalmaztathatik, s pedig annálkevésbbé, minthogy a semmisitést kérő és a jelenlegi birtokos közti viszonyoknak elintézése a vtszék hatásköréhez nem is tartozik, és e szerint a rendelendő tárgyalás minden czél nélkül szükölködne, másodbiróságilag is helybenhagyatik.

Előadatott: 1865. május 12-én 177. sz. a. (l. ftszék 2417. sz. a.)

A kir. hétszemélyes tábla váltóosztálya dr. R. J. királyi egyetemi tanárnak, a pesti kir. egyetem orvoskari pénztárából elraboltatott, 1170. számmal jegyzett 1000 ftos temesi földtehermentesitési kötelezvénynek megsemmisitése iránti ügyében, melyben a pesti eb. vtszék a m. é. decz. 1-én 59,075. sz. a. kelt végzése által N. Gy.-nak bejelentésére, hogy ő az érintett kötelezvény birtokában van, az iránt meginditott semmisitési eljárást föltétlenül az eredeti kötelezvény felmutatása nélkül megszüntette, a kir. vftszék pedig dr. R. J. felfolyamodása folytán az eb. végzést f. é. január 31-én 230. sz. a. kelt határozatával feloldotta és dr. R. J.-t a fentebbi kötelezvényhezi tulajdoni jogának igazolása végett rendes keresetlevélnek beadására utasitotta volt, N. Gy. felfolyamodása folytán tekintve az állampapirok megsemmisitése körüli eljárásról kiadott legfelsőbb uta-

sitásnak a tilalomról (Verboth) szóló 3, 4, 5, kikérdő pontjait, a pesti eb. kir. vtszéknek m. 1864. decz. 1-én 59,075. szám a. hozott végzését azon módositással hagyta helyben, hogy az ott érintett földtehermentesitési kötelezvény iránt meginditott megsemmisitési eljárás, csak azon esetben fog megszüntetetni, ha annak eredetije is az eljáró tszéknél bemutatandott. Egyébiránt a megsemmisitést kérőnek szabadságában fog állani, hogy a mennyiben az üzletek netalán a megsemmisités kihirdetése után történtek és saját jogaiban bizik, az illetők ellen az illető biróság előtt keresetet indithasson.

(A vtk. I. r. 193. §-hoz.)

53. Ha a biztositást szenvedett váltóadós a követelés alól felmentetett, a felmentés után azonban csődbe esett, felperes követelését nem a váltótörvényszék előtt indltandó perujitási kereset utján, hanem a csődbejelentés által érvényesitheti.

(L. a vftszéknek 1846. julius 1-én 1045. sz. a. és a hétszemélyes táblának 1847. szeptember 13-án 89. szám a. határozatait.)

B. Zs.-nak, mint B. K. özvegy R. L.-né csődtömeg gondnokának felebbviteli folyamodására, melyben az ellene, s a nevezett nő ellen D. D. által megujitott váltóperben a pesti eb. vtszéknek f. é. május 22-én 7184. sz. a. hozott végzését megváltoztattatni esedezik. A tek. kir. vftszéken

Végeztetett:

A pesti eb. vtszéknek f. 1845-ik évi május 22-én 7174. sz. a. hozott végzése megváltoztattatik, és a váltótörvénykezési biróság illetősége leszállitatván, folyamodó a csődperbeli illető birósághoz utasittatik, és saját ügyvédének 4 ft 30 kr mint szintén alperesének is ugyan annyi sommára határozott munkadijának 24 óra alatt, különbeni végrehajtás terhe alatt leendő megfizetésében elmarasztaltatik.

Mert:

A f. é. márczius 6-án eszközlött biztositási végrehajtásnak jogszerü foganata, tehát foglaltatónak váltói zálogjogot tulaj-

donitó ereje is elenyésztetett a később, u. m. azon hónap 16-án hozott, és panaszlottat a felperesi kereset alól felmentő itélet által. — Váltói zálogjoggal tehát többé nem birván, a vtk. I. r. 193. és a csődtörvény 4. §. jótékonyságát magára többé peruji- tás utján sem alkalmazhatja, hanem azon törvény 2-ik §-hoz képest, a csőd-alatti ellen inditandó minden keresetek, annak törvényes birósága elébe tartoznak. — És igy az illetőség a vtk. II. r. 79. §-hoz képest végzésileg leszállitandó, s panaszló a maga rendes biróságához utasitandó volt, — az ügyvédi munkadijak viselésével pedig — egyéb költségek nem igazoltatván — a II. r. 128. §. szerint mint pervesztett köteles.

Előadás napja: 1847. szept. 13. 89. sz. a.

A hétszemélyes táblának váltóosztálya, D. D. mint felperesnek, B. L. és B. Zs. elleni ujitott váltóperében, a kir. vftszéknek 1846. jul. 1-ső napján 1045. szám a. hozott végzését helybenhagyta.

(A vtk. I. II. fejezetéhez.)

54. Zálogba adott váltólevelek értéken alól el nem adathatnak.

(L. váltófeltszéknek 1846. jul. 30-án 1276. sz. a. és hétszemélyes táblának 1846. nov. 9-én 106. szám a. határozatait.)

H. M.-nak mint G. M. csődtömege gondnokának felebbviteli folyamodására, mely szerint a vagyonbukott által csőd előtt elzálogositott bizonyos váltó elárvereztetésének csak érték szerinti megengedése iránti intézkedéseért előterjesztett kérelmére a pesti eb. vtszéknek f. évi jul. 6-án 9718. sz. a. hozott végzését megmásitatni kéri. A tek. kir. vftszéken

Végeztetett:

Az eljáró eb. vtszéknek f. évi jul. 6-án 3718. sz. a. hozott végzése megváltoztattatván, az eljáró eb. vtszék által a kiküldött végrehajtótag oda utasittatni rendeltetik, hogy a vagyonbukott G. M. által még csőd alá jutása előtt zálogba adott, és f. é. 5470. számu végzés szerint árverésre bocsátott váltót értéken alól el ne adja, — a zálogtartó követelése kielégitésén tul maradandó felesleg pedig a csődtömegnek leend kiadandó.

Indokok:

A váltótörvénykönyv I. r. 194. §. megengedi ugyan a zálogtartónak, hogy a nála zálogban lévő váltót behajthatja, s abból, meg azon esetben is, ha időközben a tulajdonos ellen csődület támadott volna, magát kielégitheti — de egyszersmind azt is kötelességül teszi, hogy ha a követelést az elzálogolt váltó felül haladja, a fölösleget a tulajdonosnak, vagy a csődület alatti tömegnek kiadni tartozik, miből világos, hogy a zálognak a váltót a felesleg kifizetése nélkül eladni nem szabad. Ez áll a 197. §. szerint a status papirosokra nézve is, melyeket csak a bécsi folyam szerint lehet eladni, — a felesleg azonban itt is a tulajdonost illeti. Minthogy tehát a magán kötelezvényekre nézve is, milyenek a váltók is, épen azon tekintetek forognak fen, hogy t. i. a zálogtartó a maga követelését megkaphassa, de a feleslegtől az illető tulajdonost meg ne foszsza, s meg ne károsítsa, a visszaélések akadályoztatása végett is a váltóknak is értéken alóli eladása meg nem engedtethetik. Mindezeknél fogva a folyamodó kérésének helyt adni kellett.

Előadás napja: 1846. nov. 9-én 106. sz. a.

A hétszemélyes táblának váltóosztálya, H. M. mint vagyonbukott H. M. csődtömege gondviselőjének, egy, a nevezett bukott által csőd előtt elzálogositott váltónak csak értéke szerinti elárvereztetése iránti intézkedésért tett kérelme folytán, a kir. vftszéknek 1846. jul. 30-án 1276. szám a. hozott végzését helybenhagyta.

(A vtk. I. II. fejezetéhez.)

55. Váltózálognál tettleges s valóságos átadás kivántatik.

(L. vftszéknek 1842. évi jul. 11-én 512. szám a. és a hétszemélyes táblának 1842. é. szeptember 30-án 86. sz. a. határozatait.)

W. J. felebbviteli folyamodványa következtében — melynél fogva K. F. által, ellene mint G. J. elleni végrehajtó ellen inditott igényperében a pesti eb. vtszék által f. évi junius 6-án 3494. szám a. hozott végzését megváltoztatni kéri. A tek. kir. váltóftszéken

Végeztetett:

Az eb. vtszéknek f. évi jun. 6-án 3494. szám alatt hozott végzése megváltoztattatván, az igényelt 1000 pftról szóló status kötelezvény a S. J. ellen W. J. részére történt birói összeirásban meghagyatik; s felperes igénylő keresetétől e szerint elmozdittatván, alperes ügyvédének 12 pftban, saját ügyvédjének pedig 10 pftban biróilag megállapitott megfizetésében elmarasztatik.

Indokok:

A váltótörvénykönyv II. r. 11. fejezetének majd mindegyik, de különösen 198. és 200. §§-aiban világosan foglaltatik azon rendelete a törvénynek, mely szerint ingó zálog gyanánt csak oly vagyon tekinthető, mely a hitelezőnek kezéhez jutott, mely néki valóságosan átadatott; miután tehát felperesnek saját előadásából, sőt keresetlevelének d) alatti csatolmányából is, minden kétségen felül kitetszenék, hogy azon statuskötelezvény, melyhez itt zálogjogot követel, keze közt nincsen, hanem tettleg a pesti rokkantak háza hadibiztosságánál volna letéve: a kéretlevélhez b) alatt csatolt téritvény pedig ugy szinte a c) alatti kamatszeleteknek birtoka is a törvény által, oly világosan kivánt, s a jelen esetben elmulasztott átadását a kérdéses status kötelezvénynek semmikép sem pótolná; felperes követett zálogjoga biróilag el nem ismertethetvén, őt követelésétől elmozditani, s mint pervesztett félt a váltótörvénykönyv II. r. 128. §. rendeletéhez képest, a 225. §-nál fogva meghatározott ügyvédi munkadijak megfizetésében elmarasztalni kellett.

A hétszemélyes táblának osztálya mint legfelsőbb itélőszék K. P. pesti nagykereskedőnek V. J. ellen a pesti vtszék előtt f. é. febr. 23-án illetőleg máj. 5-én 3263. sz. a. inditott igényperében a kir. vftszék által f. é. jul. 11-én 512. szám a. hozott birói határozatot oly módon hagyta helyben, hogy az nem végzés, hanem a váltótörvény II. r. 120. §. b) pontja szerint itélet formában alakitassék, a feleknek pedig, jelesen a felperesnek az őtet illető, a perhez eredetben kapcsolt váltó, és a kérdéses 94,763. számu status kötelezvényhez tartozó kamatszeletek és utalvány; (coupons és talon) az alperesnek pedig az őtet illető E. alatti eredeti nyugtatvány kiadassanak.

(A vtk. I. II. fejezetéhez.)

56. Zálogul biztositásképen a váltóhitelező ingatlan vagyont is vehet által zálogszerződés mellett, s ehhez megtartási joga származik.

(L. a váltóftszéknek 1844. julius 2-án 839. szám a. határozatat.)

K. M. és fiai felebbezési folyamodásukra, mely szerint Sz. I. ingó és ingatlan javaiból árverés utjáni kielégittetésüket szorgalmazó kérelemlevelükre hozott szolgabirói elutasitó határozatot megmásitatni kérik. A tek. kir. vftszéken

Végeztetett:

Az eljáró szolgabirónak f. évi jun. 17-én Baracskán kelt elutasitó végzése megváltoztattatik, és a váltótszékileg nyertes fél K. M. és fia pesti kereskedők birtokában levő ingó és ingatlan javakban f. évi május 17-én az A. szerinti elmarasztalás következtében jun. 7-én megrendelt kielégitési végrehajtás, foganatba vétetni, s ha valami az elárvereztetendő javak árából, a nyertes fél teljes kielégitésén felül megmaradand, az a f. évi május 21-én az elmarasztalt Sz. I. ellen Fejérmegye tszéke által megrendelt csődtömeghez áttétetni; azon esetben pedig, ha az elmarasztalási somma, a nyertes fél birtokában lévő ingó és ingatlan javak árából ki nem kerülne, a nyertes fél, csak a maradék sommára nézve rendeltetik a csődperbe való avatkozásra utasitatni.

Indokok:

A nyertes fél K. M. és fia, a 4·/. alatti zálogos szerződés bizonyitása szerint, 4030 pftból álló váltói követelése biztositása tekintetéből, a vtkönyv I. r. 193, 198 és 200. §§-ai értelmében, még 1843. évi april 1-ső napján, és igy a folyó évi május 21-én megrendelt csőd előtt esztendővel, az adós Sz. I. ünnepélyes resignatió mellett átadott ingóságokra nézve megtartási záloggal birván, és Sz. I. a váltói keresetben még a csőd megnyitása előtt, u. m. f. évi május 17-én el is marasztatván, az ily váltó kereset, az 1840. XXII. t. cz. 4. §-a világos rendelete szerint nem tartozik a csődbiróság illetősége alá; de a zálogba

átvets ingatlan nemesi javak sem tartoznak a csődtömeghez, mert ezeket a nyertes fél, a csőd megrendelése előtt egy esztendővel, a 4·/. szerint, ünnepélyes resignatió mellett vévén át zálogképen birtokába, a C. szerint azokra mind a három rendbeli váltóit a II. r. 174. §-a értelmében első helyen történt betábláztatás által biztositotta, és a neki ünnepélyesen átadott ingatlan nemesi javakat, az 5·/. szerint, ma is kizárólagos birtokában tartván, az ily zálogban birt javak az 1840. XII. t. cz. 123. §-a rendelete értelmében is, a csődtömeghez törvényesen össze sem irathatnak s el sem foglaltathatnak; a kielégitési végrehajtást azért, a vtk. II. r. 191. §-a világos rendelete szerint, ezen javakban foganatba venni, magának a zálogos birtokosnak önkivánságára a 4·/. alatti záloglevél tartalmánál fogva is, a kiküldött és eljáró szolgabiró birói körére tartozván: a kielégitési végrehajtást foganatba vétetni, s ekképen az eljáró szolgabirói elutasitó végzését megváltoztatni kellett.

(A vtk. I. II. fejezetéhez.)

57. Zálog (kézi) képen, a váltóhitelező egy elfogadott váltót birván, miután felperes azt, hogy a zálogképen birt váltónak behajtása körül minden szükséges lépéseket megtett, és hogy azok siker nélkül maradtak volna, nem igazolta, — keresetével elutasittatott.

(L. a hétszemélyes táblának 1862. nov. 17-én, 285. sz. a. határozatát.)

A kir. hétszemélyes tábla váltóosztálya, A. S. felperesnek, V. szül. V. R. alperesnő ellen 113. o. é. ft és járulékai iránt a volt cs. kir. pesti kereskedelmi tszék előtt inditott a kir. eb. vtszék által 1861. aug. 22-én, 30,858. sz. a. alperesnő elmarasztalásával bevégzett, s a kir. vftszéken 1862. évi aug. 12-én, 5388. sz. a. helybenhagyólag megvizsgált váltóügyében alperesnőnek felebbviteli, helyesebben rendkivüli felülvizsgálati folyamodás folytán tekintve, miszerint a közváltórend szabályt életbe, léptetett 1850. évi január 25-én kelt cs. nyilt parancs 7. §-a által az 1840. XV. t. cz. I. r. 194. s 196. §§. továbbra is fentartattak, tekintve továbbá, miszerint felperesnek a kereseti váltó fedezetére a hátára vezetett feljegyzés szerint kézi zálogként

egy elfogadott váltó adatott, melynek behajtása iránt felperes a vtk. I. r. 196. §. szerint köteles volt minden szükséges lépéseket megtenni, melyeknek siker nélküli maradását nem igazolván, és így keresete követelésére nézve kielégitettnek tekintetvén, az alsó biróságoknak fent érdeklett egybenhangzó határozatait megváltoztatta, s alperesnőt mind a három birósági költségek kölcsönös megszüntetése mellett, a felperesi kereset alul felmentette.

Miről stb.

(A vtk. I. II. fejezetéhez.)

58. Zálog (kézi) alapján az elsőbbségi jog, — tekintve, hogy a zálogképen átadott tárgyak a zálogtartó által az elzálogositónak felügyelete s rendelkezése alatt az ez által birt helyiségekben hagyattak, mivel ez a kézizálog fogalmával ellenkezik, — a többi végrehajtató váltóhitelezők ellenében meg nem itéltetett.

(L. a váltóftszék 1863. évi márczius 26-án 987. szám a. és a hétszemélyes táblának 1863. évi junius 27-én 158. szám alatti határozatait.)

F. H. felperesnek D. S. H. alperes ellen a volt cs. kir. kereskedelmi tszék előtt 1861. febr. 18-án 5890. szám a. kezdett s a pesti eb. vtszék által hozott itélettel bevégzett elsőbbségi perében, mely szerént az 1862. évi 48,941. számu vételár felosztási jegyzőkönyvben II. 2. tétel alatt felszámitott 539 ft 91 kr összegre felperes elsőbbségi zálogjoga megállapittatott s alperes 55 ft 50 kr perköltségekben 14 nap alatt végrehajtás terhe mellett elmarasztaltatott, alperes felebbezése folytán ugyan azon váltófeltszékünk által folyó évi 987. szám alatt következőleg

Itéltetett:

A pesti eb. vtszéknek 1862. decz. 1-én 79,366. szám a. hozott itélete megmásittatik, s felperes elsőbbségi keresetével elutasittatik, a perbeli költségek azonban kölcsönösen megszüntetnek.

Indokok:

Habár alperes határozottan tagadta is, miszerint a C. alatt zálogszerződést F. S. felperessel kötötte, s azon szerződést aláirta volna, és e tekintetben az 1-ső szám alatti halotti kivonatot felhozza, mely szerint nevezett F. S. 1860. évi ápril 19-én halt meg s állitja, hogy halála előtt már több napokkal halál küzdelmek közt lévén, ugyanazon évi ápril 18-án jogérvényesen már nem nyilatkozhatott, s tárgyakat át nem adhatott, ezen állitása támogatására pedig G. A. volt közjegyző által 8. sz. és T. S. hites szolga által 9. szám a. kiadott közokle\-velekre hivatkozott, — mégis miután azon hivatkozott bizonyitványokban foglalt ténykörülmények azt a lehetőséget ki nem zárják, hogy F. S. és C. alatti zálogszerződést ápril 18-án mint halála előtti napon csakugyan aláirta, — R. L. volt közjegyző által kiadott C. alatti közoklevél, alperes annak valótlanságát, s törvényellenességet egyéb próbákkal nem igazolván, teljes bizonyerővel birónak tartandó, s ezen oknál fogva mint R. mint különben is saját tette felett s hit alatt kiadott oklevele irányában mint tanut kihallgattatni sem lehetne, valamint a többi alperes által felhozott tanuknak hit alatti kihallgattatásuk, mint pedig az e részben már biróilag kihallgattatott M. M., és V. J. tanuknak hit alatti vallomásai mellőzendők voltak.

Azonban minthogy felperes alperes tagadása ellenében azt, hogy az emlitett C. alatti zálogszerződésben érintett tárgyak neki kézi zálogul tettleg csakugyan átadattak, s hogy azokat a boltkulcsok kezéhez vételével valóságos birtokába vette volna, valamint hogy az igénylett tárgyak ugyanazok lennének, melyek alperes részére összeirattak, nem igazolta, mivel a kérdés alatti tárgyakon látható H. L. betüveli megjelelés sem a tettleges birtoklat, sem az ugyanazonosság bebizonyitására nem elegendő, s jelen esetben annálkevésbé, mivel azon névmegjelelést, mely csak már F. S. halála után teljesittethetett, felperes a boltban, a hol mint F. S. legközelebbi rokona szabadon járhatott, tetszése szerint véghezvihette.

De miután a C. alatti szerződés szerint az adás-vevés, és az üzlet folytatása megengedve volt s felperes maga elismeri, hogy ő azon tárgyakat, melyeket neki C. szerint F. S. elzálogositott, ismét F. S.-re bizta akkép, hogy ez a zálogba adott tárgyakat szabadon eladhassa, az üzlet természetéből pedig folyik,

hogy egyrészt tárgyak eladatnak, másrészt ujabb beállittatnak, a tagadásba vett ugyanazonosság már ez oknál fogva nem is igazolható, — sőt ezen most emlitett körülmény által felperesnek még azon állitása is, hogy a boltkulcsok átadásával a zálogba adott tárgyak tettleg neki átadattak, megczáfoltatik, mivel F. S. a C. alatti szerződés értelmében, a birtokból egyátalában ki nem záratott, s igy a kulcsoknak átadása valósággal meg sem történhetett, — mindezen okoknál fogva tehát a felebbezett itélet alperes felebbezése folytán megmásitandó és felperes elsőbbségi keresetével elutasitandó volt. A költségeket pedig azért kellett kölcsönösen megszüntetni, mert mindegyik fél részén van határozat.

A kir. hétszemélyes táblának váltóosztálya F. H. felperesnek D. S. H. alperes elleni elsőbbségi perében, — melyben a pesti eb. kir. vtszék 1862. decz. 1-én 79,366. sz. a. hozott itéletével felperesnek elsőbbségi jogát az 1862. évi 48,941. számu vételár felosztási jegyzőkönyvben II. 2. tétel alatt felszámitott 539 ft 91 kr összegre nézve megállapitotta, s alperest 55 ft 50 krra határozott perköltségnek 14 nap alatti lefizetésére különbeni végrehajtás terhe mellett kötelezte; ellenben a kir. vftszék 1863. márcz. 26-án 987. sz. a. hozott itéletével az elsőbiróságnak emlitett itéletét megmásitotta, — s a perbeli költségek kölcsönös megszüntetése mellett felperest elsőbbségi keresetével elutasitotta; — felperes felebbezése folytán; — tekintve: miszerint a felperes által követelt kérdéses ingó zálognak az elzálogositók által valósággal megtörtént átadása, miután elzálogositó F. S. a 8. szám a. közjegyzői bizonyitvány szerint már két nappal a C. alatti szerződés kelte előtt sulyos betegsége miatt minden nyilatkozat tételre teljesen képtelen volt, s egy nappal később 9. szám szerint meg is halálozott, nem vétethetnek igazoltnak, de azon felül a kézizálog fogalmával is ellenkezik, hogy az ingó zálog, az elzálogositó birt helyiségében, az ő felügyelete és rendelkezése alatt hagyassék, mi által felperes egy harmadik törvényes foglaltató irányában a kérdéses ingóságokra kizárólagos zálogjogot nem nyervén, — a kir. vftszéknek fentérdeklett keletü és számu itéletét hagyta helyben.

(A vtk. I. II. fejezetéhez.)

59. Zálog (kézi) kép adott vagyonhozi tulajdoni jognak kideritése nem váltó-, hanem igényper tárgyát képezi.

(L. váltófeltszék 1863. é. szept. 2-án 3695. szám a. határozatát.)

A. és P. pénzváltóknak J. J. örökösei ellen 5000 ft iránt a pesti eb. kir. váltótszék előtt f. 1863. junius 18-án 35,838. szám a. inditott és f. é. julius 6-án 38,785. szám a. hozott alperest elmarasztaló itélettel befejezett váltóperében alperesi részről közben vetett felebbezés folytán — az irt váltóftszékünkön 3195. szám a.

Itéltetett:

Az eljáró vtszéknek fentebbi kelet és szám alatt itélete tekintve, hogy a kézizálogkép adott vagyonhozi tulajdoni jognak kideritése nem váltó-, hanem igényper targyát képezheti és hogy a minden törvényes kellékekkel ellátott A. alatti váltóval ugy az alperesi részről meg nem támadott B. alatti záloglevéllel kellőleg igazolt váltókövetelés ellen birói figyelembe vehető, kifogás nem tétetett, helybenhagyatik.

(A vtk. I. II. fejezetéhez.)

60. Zálogból (melyet a váltóhitelező biztositás utján a csődmegnyitása előtt nyert) csődön kivül a váltóhitelező csak azon esetben elégitheti magát ki, ha a lezárolt ingó tárgyak a csődtömeg közt nem léteznek.

(L. a hétszemélyes tábla 1863. márcz. 28-án 85. sz. a. kelt határozatát.)

A kir. hétszemélyes tábla váltóosztálya, M. V. felperesnek M. S., illetőleg ennek csődtömege elleni 7500 ft tőke s járulékai iránti váltóperében, melyben a pesti eb. vtszék f. 1862. évi nov. 20-án 79,568. szám a. hozott itéletével a kereset értelmében alperest elmarasztalta, a kir. vftszék pedig alperes csődperügyelőjének semmiségi panaszszal összekötött felebbezése folytán 1862. évi decz. 30-án 8576. szám a. az elsőbirósági itéletet azon

módositással hagyta helyben, hogy alperes, illetőleg csődtömege a vtk. II. r. 193 és 1840. évi 22. tcz. 35. §-a alapján csak a csődkiütése előtt lezálogolt ingóságok erejéig tartozik felperesnek fizetni, felperes részéről ezen itéletnek módositása ellen közbetett és semmiségi panaszszal összekötött felülvizsgálati kérelme folytán, tekintve egyrészt, miszerint az ingó zálog által biztositott váltó-hitelezőnek csőd kiütése esetébeni váltóbirósági illetékessége az 1840. évi 22. tcz. 4. §-án alapszik, s tekintve másrészt, hogy felperesnek csődönkivüli kielégitéshez csak a törvényesen lezárolt tárgyakra van joga a másodbiróságnak fentérdeklett keletü s számu határozatát a törvényes alappal nem biró semmiségi panasz elvetése mellett az 1840. 22. tcz. 4. §-a; továbbá a vtk. I. r. 11. fejezete és az 1844. VI. t. cz. 21. §-ához képest azon értelmezéssel hagyta helyben, hogy a menynyiben a biztositási foglalás a csőd előtt történt, és a lezárolt ingóság nincsen a csődtömeg közt, az elmarasztalás csupán az adós M. S. ellen értendő, és pedig csak a törvényes zálog erejéig, magában értetvén, hogy a netalán felmaradandó fölösleg a csődtömegnek átadandó lészen.

(A vtk. I. II. fejezetéhez.)

61. Zálog (kézi) a hitelező a váltó lejárata előtt, alperes beleegyezése nélkül elárusitván, követelésére nézve egészben kielégitettnek nyilvánittatott.

(L. a váltófeltszéknek 1863. évi jul. 24-én 2656. szám a. és a hétszemélyes táblának 1863. aug. 29-én 250. szám a. határozatát.)

P. K. és társa felperesnek V. B. alperes ellen 200 ft váltóösszeg és járuléki megitélése végett az aradi eb. kir. vtszék előtt 1863. évi márcz. 2-án 1435. szám a. keresettel folyamatban tett és folyó é. május hava 18-án 2075. szám alatt hozott itélettel alperesnek 300 ft váltótőke, ennek folyó é. márczius 1-től folyó 6% kamati és 28 ft 62 kr felperesi költségekbe lett elmarasztalásával befejezett váltóperében alperesnek felebbezése folytán 2656. szám a.

Itéltetett:

Az aradi eb. kir. vtszéknek fenebbi számu és keltü itélete megváltoztatván, felperes keresetével elutasitatik és köteleztetik

alperesnek 24 ft 16 kr költséget 24 óra alatt különbeni végrehajtás terhe mellett lefizetni.

Indokok:

Felperes a neki jelen követelés fedezésére adott zálogot %. alatti elismervénynek határozott tartalma ellenére a váltó lejárta előtt, a vtk. I. r. 193. §. rendelkezéseinek figyelembe nem vételével, alperes ki nem mutatott beleegyezése nélkül, önként eladván, és azt, hogy ezen zálogért mily összeg folyt légyen be? nem igazolván, következve evvel követelése kifizetettnek tekintendő lévén, felperes keresetével elutasitani és mint pervesztett felet az ellenfél költségeinek viselésére is köteleztetni kellett.

A kir. hétszemélyes táblának váltóosztálya P. K. és társának mint felperesnek, V. B. elleni 200 ft tőke s járuléki iránti váltóperében, — melyben az aradi eb. kir. vtszék 1863. május 18-án 2828. sz. a. alperest a kereset értelmében elmarasztalta; ellenben a kir. vftszék 1863. junius 24-én 2656. sz. a. az elsőbirósági itéletet megváltoztatván, felperest keresetével elutasitotta és a perköltségekben elmarasztalta, — felperesnek felebbezvénye folytán tekintve, miszerint felperesek a zálogként birt bor eladására kikötött 14 napi felmondásnak alperes által tagadott, előre lett bocsátását sem igazolák; tekintve továbbá, miszerint a minden bizonyiték nélküli főeskünek a vtk. II. r. 105. §-a szerint csak akkor lenne hely adható, ha abba az ellenfél beleegyezik, jelen esetben pedig azt alperes határozottan ellenzi, a kir. vfeltszéknek fentérdeklett keletü és számu határozatát hagyta helyben.

(A vtk. I. II. fejezetéhez.)

62. Zálog (kézi vagy bekebelezés) utján szerzett elöjogok a kamatokra és költségekre is kiterjesztetnek.

(Ftk. 1864. 1672. szám a.)

Ő császz. stb. a pesti eb. kir. vtszékkel tudatandó: Sch. M.-nak W. J. mint adózálogos és J. K. csődtömege mint végrehajtást szenvedett ellen 237 ft $8^1/_2$ kr hátralévő perköltségek iránt a pesti eb. vtszék előtt támasztott, és a most nevezett tszéknek f. é. ápril 5-én 15,964. szám a. hozott végzése szerint

W. J. alperesnek a felperesi keresetben lett elmarasztalásával elsőbiróságilag befejezett elsőbbségi perében, alperesnek közbevetett felebbezése folytán, a kir. vftszéken

Végeztetett:

A pesti eb. kir. vtszéknek fenérintett keletü és számu végzése, az abban felhozott okokon kivül, még azon okoknál fogva is helybenhagyatik,

Mert:

Sch. M. az 1475 ftos váltóbeli tőke követelésére nézve az árfelosztás alapjául szolgáló, és F. K-át cselekvőleg illető, 4000 ft váltó, illet. 1600 ftos kötelezvényre a G) alatt beperesitett okirat szerint 1858-ik évi márcz. 2-án kézizálogjogot, a H) alatt bemutatott okmány szerint pedig 1858-dik évi márczius 15-én telekkönyvi bekeblezés utján, felülzálogolási jogot nyert; holott W. J. a vételárból kielégitést nyert követelései, az I. és II. szerint, csak 1865. é. jul. 12-én, tehát sokkal későbben lőnek a fenérintett kötelezvényre bekeblezve; továbbá,

Mert:

A kézizálog vagy bekeblezés utján szerzett előjogok nem csak a tőke követelés, hanem azoknak járulékaira is, tehát a kamatokra és költségekre is kiterjesztettnek.

Mely végzés a pesti eb. váltótörvényszékkel a felterjesztett iratoknak ·/. iratok alatti vissza csatolása mellett oly meghagyással közöltetik, miszerint azt az illető feleknek kézbesitesse.

Kelt Pesten, stb.

(A vtk. I. II. fejezetéhez.)

63. Jelvényileg váltót kézi zálogképen átadni nem lehet.

(L. a Váltófeltpnek 1866. 3931. sz. a. és a Htszmélyes táblának 1866. évi 575. sz. a. határozatát.)

Tényállás:

K. D. — D. D. ellen a pesti e. b. Váltrszékhez sommás keresetlevelet adott be, melyben előterjesztette, miszerint a ke-

reseti váltó biztositására alperes a C) alatti beperesitett zálogievél tartalma szerint nékie egy 1200 ftos activ váltó követelését lezálogositotta. — Kérte annálfogva az időközben alperes ellen megnyitott csőd folytán ennek csődtömegét a vtk. I. r. 193. §-a értelmében sommás uton elmarasztalni.

A pesti eb. vtszék 1866. 32,930. sz. a. alperest sommás uton elmarasztalta.

Ezen sommás végzés ellen alperes csődtömege részére kinevezett perügyelő kifogásokat adott be, melyben előterjesztette, miszerint felperes kézi záloggal nem bir; mert igaz ugyan hogy a C) alatti záloglevélben alperes az ott kijelelt activ váltó követelését átadta, de ezen zálogjog felperesre csak papiron s nem tettleg ruháztatott át, annálfogva a sommás végzést feloldatni és felperest keresetével a csődbirósághoz utasittatni kérte. Felperes válaszában azt állitotta, hogy a záloglevél kézhez szolgáltatásával a zálog nekie jelkép átadatott s kéri annál fogva a sommás marasztaló végzést a maga épségében fentartani.

A pesti eb. vtszék ezen szóváltások alapján 1866. é. 38,119. sz. a. hozott itélete által a sommás marasztaló végzést a maga épségében fentartotta.

A kir. vftszék ellenben 1866. 3931. sz. a. hozott itélete által az elsőbiróság itéletét megváltoztatta és felperest keresetével — a vtszék illetőségének leszállitása mellett, — alperes ellen időközben megnyitott csődéhez utasitotta.

Mert:

A vtk. I. r. 11. fejezete jelesül pedig ezen fejezetnek 198. és 200. §§-ai értelmében ingó, illetőleg kézi zálog csak az átadás által lesz érvényessé, ily átadás pedig jelen esetben sem valóságban sem, jelvényileg meg nem történt, minthogy jelvényi átadásnak váltó elzálogositásánál helye nincsen, és igy záloglevél a törvényszerü átadást nem pótolhatja.

A Fmgu kir. hétszemélyes tábla a kir. váltóftörvényszéknek fentebbi itéletét az 1866-dik évi 575. szám alatt hozott határozatánál fogva az abban felhozott okok alapján helybenhagyta.

(A vtk. I. r. 12. fejezetéhez.)

64. Az elévülés idejét a váltó érdekletteknek jogában áll, egy harmadik jogainak megsértése nélkül, a lejárat idejét egyezés utján meghosszabbitani.

(L. vftörvényszéknek 1846. julius 7-én 1130. szám a. határozatát.)

T. P. felebbviteli folyamodására, mely szerint az általa Zs. D. folytatott váltóperben a pesti eb. váltótörvényszéknek f. é. jun. 13-án 8037. szám a. hozott végzését megváltoztattatni kéri, a tek. kir. vftszéken

Itéltetett:

A pesti eb. vtszéknek f. é. jun. 13-án 8037. szám a. hozott végzése, azon esetre, ha felperes a hitet arra, hogy Zs. D., a kereseti váltó fizetési idejének meghosszabbitásában megegyezett, és ennek következtében a fizetés elhalasztása idejéig járó kamatokat fölperesnek megfizette, leteendi, itéletalakban megváltoztattatik, és az illetőség megállapitása mellett, alperes a kereseti váltóösszegben u. m. 700 pftban ennek — előbbi bemutatás nem igazoltatván — mult 1845-ik évi nov. 19. mint az idézés napjától járó 6% kamatjaiban, egyszersmind a felperesi ügyvédnek 15 pft saját ügyvédének 12 pft munkadijaikban, és felperesi 11 pftnyi igazolt perköltségekben elmarasztatván, valamennyinek a jelen itéletbeli eskü letétele után számitandó 24 óra alatt — különben végrehajtás terhe mellett — fizetésére köteleztetik; mihez képest tartozik felperes jelen itéletnek itélt dologgá váltától 48 óra alatt készségét a hitletételre kijelenteni, és a letételre különös határidőt kérni, s akkor azt valósággal le is tenni, ellenkező esetben, ha t. i. a hitletétel iránt a mondottakat elmulasztaná, az eljáró eb. vtszéknek fentebb idézett végzése helybenhagyatik.

Indokok:

A) A kir. vftszéknek f. é. jan. 20-án 56. szám a. hozott végzésben az jelentetvén ki, miszerint a váltójogi elévülés ideje, a törvény szavai szerint, azon naptól számitandó, melyen a váltót eszközlésbe kellett volna venni, a váltó érdekletteknek pedig

jogában áll, egy harmadik jogainak megsértése nélkül, a lejárat idejét egyezés (után) utján meghosszabbitani, ugyan azért jelen per ezen egyezés iránti tárgyalás végett is küldetvén vissza, — továbbá azt is figyelembe vévén, hogy a kereseti váltó, egy más perben, épen akkor, midőn az eredeti lejárati idő után az elévülés következendő vala, okirattal az eb. vtszék előtt használtatott, és a váltótörvénykezés szabályaihoz és természetéhez képest az érintett per befejeztéig ki sem adathatott, és igy habár semmi meghosszabbitás, vagy ez iránt semmi kölcsönös megegyezés nem történt volna is, az elévülés felperes mulasztásának nem tulajdonitathatik, a mi alperesnek a meghosszabbitásbani megegyezését illeti, alperes a f. é. 3348. számu tárgyalási jegyzőkönyvhöz L. alatt mellékelt saját nyilatkozatában, mint felebbezési iratában nyilván elismeri, hogy a kérdéses (t. i. első perbeli) váltó beperlése alkalmával, amannak (t. i. a jelen perben levőnek) fizetési ideje még nem járt le, már pedig az eredeti lejárat, a kereseti váltón 1843-ik évi junius hónapjára van téve, az első beperlés pedig a 16,025. számu tárgyalási jegyzőkönyvhöz G) alatt mellékelt itélet szerint már 1844. é·i októberben történt, tehát alperes fentebbi nyilatkozatát egyedül a meghosszabbitási lejáratról, mely 1844-ki decz. 10-ke vala, értette, és igy a meghosszabbitás érvényességét világosan elismerte, mely elismerés felebbezésében, tehát tszék előtt történvén, az a vtk. II. r. 95. §-ához képest bebizonyitottnak tartandó. — Azonban ezen felül felperes jelen felebbezésében hitét is ajánlván arra, hogy Zs. D. a fizetés elhalasztása idejéig járó kamatokat felperesnek megfizette, ez felperesnek a jelen itélet elején kitett móddal és hozzáadással annyival inkább megitélendő volt, mivel ez által a fentebbiek mellett alperesnek a halasztásba egyezése minden kétségen felül emeltetendik.

B) A kereset érdemére nézve, miután a 5024. szám alatti tanuvallomási jegyzőkönyv szerint, V. G. tanu a 2. pont alatti ellenkérdésre azt vallja, hogy tanu az alperes Zs. D. megbizásából ment a felpereshez pénzt keresni ugyan csak Zs. D. számára, s maga Zs. D. adta által a tanunak a vagyonáról szóló irományokat, — különös tekintetet igényelvén ezen tanu annálfogva is, minthogy épen ezen tanu az, ki a váltó-érték kifizetésének is megtörténtét a kereseti váltó hátán látható feljegyzésében is bizonyitotta, — továbbá 6777. számu tanuvallomási jegyzőkönyv szerint B. P., mint váltó-előttező, az bizonyitja,

hogy nevezett tanu, a beteges Zs. D.-hez önmaga menvén el, ezt megkérdezte, ha vajjon saját irása-e a váltón lévő elfogadási aláirás, ki is azt tulajdon aláirásának elismerte, — végre ugyanazon jegyzőkönyv szerint M. G. azt erősiti, hogy Zs. D.-nek több aláirásait a váltón láthatókkal egyezőknek hiszi, de azt is önként nyilvánitja, hogy Zs. D. több nyilvános tetteit többször elfogadta, mind ezen egybehangzó, és — a mi különös figyelmet érdemlő — nem is a felperes, hanem maga alperes által felhivott és szorgalmazott három rendbeli tanuságtételek — ide járulván még felperesnek a fentebbiek szerint leteendő, s az érdembe is vágó esküje — alperes elfogadási aláirásának valóságát, — s a mi legkevesebb — a kereseti váltó üzletbeni részvétét, és abba tökéletes beleegyezését teljes próbára emelik, melyekhez képest őt a vtk. I. r. 80, 117. II. r. 95, 99, 128, 130, 131, és 225. §§. értelmében, még pedig a II. r. 120. §. b) pontja szerint itélet alakban elmarasztalni kellett.

(A vtk. I. r. 203. §-hoz.)

65. A váltójogi elévülés a váltó fizetési (lejárati) napjának déli 12 órájától számitandó.

(L. váltóftörvényszéknek 1865. évi márcz. 2-án 944. szám a. és hétszemélyes táblának 1865. évi ápril 11-kén 144. szám a. határozatait.)

R. M.-nek felfolyamodványára, mely szerint az általa D. V. férjezett Z. L.-né ellen 130 ft tőke és járulékai iránt lefolytatott váltóperében, a pesti elsőbirósági vtszék által folyó é. jan. hó 13-án 2110. szám a. hozott végzést megváltoztatni kéri, a m. kir. vftszéken

Végeztetett:

A felfolyamodvány folytán az eljáró alsóbirósági vtszéknek fenti keletü és számu végzése megváltoztatik, és a birói illetőség megállapittatván, az ügynek érdemleges eldöntése elrendeltetik.

Mert:

Az elévülés a vtkönyv I. rész 204. §. a) pontjához képest, a fizetés napjától, számitandó, a fizetés pedig az I. rész 109. §. értelmében rendszerint a lejárat napján déli 12 óráig teljesitendő

levén, minthogy a kereset alapjául szolgáló váltó 1862. nov. 15. járván le s e szerint az elévülési idő is csak 1864. nov. 15-én állván be, és a keresetlevélnek ugyanazon napon történt beadása által a II. rész 205. §. szerint félbeszakasztatott: ennélfogva az eb. vtszéki végzés megmásitása mellett a birói illetőséget megállapitani kellett.

Előadatott 1865. ápril 11-én 144. szám a. (lásd ftörvényszék 1964. szám a.)

A kir. hétszemélyes tábla váltóosztálya, B. M.-nek Z. L.-né született D. K. ellen 130 ft és járulékai iránt inditott váltóperében, melyben a pesti kir. vtszék 1865. évi jan. 23-án 2110. sz. a. hozott végzésével felperest keresetével a köztörvény utjára utasitotta, és a perköltségben elmarasztalta; a kir. vftszék pedig felperes folyamodása folytán 1865. évi márcz. hó 2-án 944. sz. a. hozott végzése szerint az elsőbiróság végzését megváltoztatta, a vtszék birói illetékességét megállapitotta, és azt a további eljárásra utasitotta; ezen ftszéki végzése ellen alperes által közbevetett folyamodásnak helyt nem adva, a kir. vftszék fenérintett keletü és számu végzését az abban foglalt indok alapján helybenhagyta.

(A vtk. I. r. 205. §-hoz.)

66. Az elévülés, váltóknál teljesitett részfizetés által félbeszakasztottnak tekintendő; továbbá az elévülési kifogás váltó keresetek ellenében nem felfolyamodás utján, hanem az elsőbiróságnál érvényesitendő.

(L. váltóftörvényszéknek 1865. évi junius 10-kén 2576. szám a. és a hétszemélyes táblának 1865. évi okt. 14-én 468. szám a. határozatait.)

P. A.-nak N. M. elleni 438 ft 30 kros váltóvégrehajtási ügyében az utóbb nevezettnek semmiségi panaszszal egybekapcsolt felfolyamodására, melynél fogva Kőszeg városa tszékének m. é. decz. 31-én 1780. szám a. hozott árverést rendelő végzését az egész végrehajtási eljárással megsemmisitetni kéri, a tek. kir. vftszéken

Végeztetett:

Kőszeg városa tszékének fentebbi keletü és számu végzése, miután felfolyamodó a zálogolás és becslés ellen annak idején perorvoslattal nem élt, az árverést rendelő határozat ellen felhozott azon kifogása pedig, hogy ellenfelének váltóvégrehajtási joga elévülés által immár elenyészett, nem felfolyamodás utján, hanem az elsőbiróságnálérvényesitendő, másodbiróságilag helybenhagyatik.

Miről stb.

A kir. hétszemélyes tábla váltóosztálya P. A.-nak N. M. ellen 438 ft 36 kr és járulékai iránti váltóvégrehajtási ügyében, melyben sz. kir. Kőszeg városa tszékének mult 1864. évi decz. 31-kén 1780. szám a. hozott, árverést rendelő végzését alperesnek semmiségi panaszszal egybekötött felfolyamodására a kir. vftszék f. é. junius 10-én 2576. szám a. helybenhagyta volt, ugyanannak további felfolyamodása és semmiségi panaszára, miután folyamodó 1863. évi aug. 23-án teljesitett részfizetése által az elévülést különben is önmaga szakasztotta félbe, a megsemmisitési kérelemnek alapos ok hiányában helyt nem adott, — egyébiránt pedig a két egybehangzó alsóbb birói végzéseket a vtk. II. r. 142. §-nál fogva érintetlenül hagyta.

(A vtk. I. 205. §-hoz.)

67. Elévültségét a váltónak csak is az illető fél kifogása következtében, nem pedig hivatalból, lehet a biróság által figyelembe venni; azaz: ha elévült váltó pereltetik is be, azért azt hivatalból visszautasitani nem lehet, hanem a keresetlevélre tárgyalási határidő kitüzendő, és ha a törvényesen megidézett alperes a tárgyaláson meg nem jelennék, az elévült váltó alapján elmarasztandó.

(L. ftk. 1864. nov. 10-én 4710. szám a.)

T. B. felperesnek, M. J. alperes elleni, 600 ft és járulékai iránti váltóperében, melyben a pesti elsőbiróságu vtszék folyó 1864. évi okt. hó 3-án 53,981. szám a. kelt végzésével felperest keresetétől elmozditotta, s a felperes által beadott folyamodást folyó 1864. évi okt. hó 10-én 55,981. szám a. kelt végzésével

visszautasitotta; ez ellen felperesi részről közbetett ujabb folyamodás folytán, a kir. vftszéken

Végeztetett:

A pesti eb. vtszéknek 55,982. számu végzése, — tekintve, hogy jelen esetben nem a fél makacssága miatt hozott határozat kihirdetésére felperes megidézendő volt, — feloldatik, és a kellő időben beadott folyamodás elfogadtatik.

Ennek folytán az 53,981. érdemleges végzés birálat alá vétetvén, az megmásittatik, és alperes M. J. köteleztetik felperesnek 600 ft váltóösszeget 1862. május 27-től járó 6%-es kamatival és 20 ft perköltséggel együtt 24 óra alatt különbeni végrehajtás terhe mellett lefizetni,

Mert:

Alperes, noha kellőleg megidézve volt, a tárgyalási határnapra meg nem jelenvén, őt a V. T. II. rész 96. §-a szerint a kereseti összegben és járulékiban elmarasztalni kellett; a váltó elévülését tárgyazó kifogás az átalános jogelvekhez képest csak is az illető fél, nem pedig hivatalból a biróság által érvényesittethetvén.

Miről stb.

II.

(A 1840. XXII. t. cz. 38. §-hoz.)

20. Igénykereset utján, — ha az igényelt tárgy a csödtömegben természetben már nem létezik, — azt a csödtömegben követelni nem lehet.

(L. a vftszéknek 1844. évi jun. 19-én 741. sz. a. hozott és a hétszemélyes tábla által 1848. évi 70. sz. a. helyben hagyott határozatát.)

G. R. mint idősb H. P. csődtömege perügyelőjének felebbviteli folyamodására, mely szerint a nevezett vagyonbukott tömege ellen, annak fiai ifjabb H. P. és M. által inditott igényperben, szabad Ó-Buda mezőváros tanácsa által f. é. ápril 24-én 343. sz. a. hozott végzést megváltoztattatni kéri, a tek. kir. váltóftszéken

Itéltetett:

Az eljáró ó-budai tanács által f. é. ápril 24-én hozott végzés, mennyiben felperesek által, bukott édesatyjok csődtömegéből igényelt 3461 vft 40 krokból álló nagyanyai örökséget tárgyazza, felperesek ebbeli keresetjöknek a csődperben leendő megvitatására utasitatván, megmásittatik; a többire nézve pedig helybenhagyatik.

Indokok:

Habár felperesek által igénykeresetjük támogatásaul felhozott okiratok nem csekély nyomatékkal birnak arra nézve jelesen, hogy az igénykeresetlevél mellett ·/. alatt, és III. számu perirat mellett C) alatt beperesitett osztályos okiratok szerint, nagyanyjok P. E. halála után reájok osztályrész képen 3461 vftok és 40 krok jutottak, s hogy ezen sommát édesatyjok, va-

gyonbukott H. P. a III. r. sz. mellett D) alatti nyugtatványok szerint készpénzül átvevén, az E) és F) alatti bizonyitékok szerint R. J. 1831. évben szept. 23-án megvett házba egyrészben beruházta; miután mégis a periratokból az is világosan kitetszenék, hogy bukott H. P. ezen házat eladta, és ennek helyébe a IV. számu perirat mellett 4. alatt bemutatott szerződvény szerint, a csődtömeghez összeirt házat sokkal nagyobb sommán megvevén, felperesek által igényelt nagy-anyai örökségbeli pénzen megvett ház, a csődtömegben természetben már nem létezik; és igy az igény-kereset megállapitásaul felidézett 1840. XXII. t. cz. 38. §-a e jelen keresetre, mely már csak készpénzt, nem pedig valamely a csődtömeghez foglalt, és természetben meg levő javakat tárgyaz, alkalmazható egyátalában nem lévén, önként következik, hogy az eljáróbiróság végzését e tekintetben megváltoztatni, s felpereseket, igény utjan meg nem állapitható keresetjüknek a csődperbeni megvitatására utasitani; ellenben a csődtömegben természetben meg levő igénybeli tárgyak kiadását megrendelő végzésnek többi részét helybenhagyni kellett.

(Az 1840. XXII. t. cz. 46. és 49. §-hoz.)

21.*) A csődkeresetek alapjául szolgáló eredeti okiratoknak közlését, — az eredetiek közlésére kitüzött határidő után is, — a követelések valósága feletti itélet hozataláig, meg lehet engedni.

(L. a kir. vftszéknek 1832. évi jun. 16-án 70. sz. a. határozatát.)

Néhai B. M. csődtömege hitelezői ellen Hevesmegye törvényszéke előtt lefolyt s felhozott csődületi perben, a tek. kir. vftszéken

Itéltetett:

A 21. számu B. S. követelésére nézve. Miután ezen hitelező 21. számmal jegyzett keresetlevélben, a csődtörvény 46. §-a szerint, követelését támogató oklevelét, t. i. a kötelezvény, mását 1. N. B. — követelésének egész mennyiségét pontosan

*) L. a váltóftnek 1842. 318. sz. a. határozatát és Szeniczey 1842. évi elvgyüjteményének 48. lapján.

kiszámitva 2. N. B. alatt, a biróság által kiszabott törvényes időre, 49. §. értelmében előadta, és csupán az eredeti kötelezvény bemutatásával késett annyiban, hogy a tszék által e végre kitüzött 1841. évi május 11-re elő nem terjesztette: mi azonban a 137. számu folyamodással még azon évi jul. 16-án és igy az itélet hozatala előtt teljesittetett; sőt az oda párban 2·/. 3·/. 4·/. eredetiben pedig a 195. számu felebbviteli folyamodáshoz A) B) C) a. mellékelt bizonyitványok utmutatása szerint, ebbeli mulasztás is, nem halaszthatott hivatalos elfoglaltatás által tökéletesen igazoltatván; e mellett a 137. számu irományhoz csatolt, semmi kifogadás alá nem eshető eredeti kötelezvénynyel, a követelés valódisága kétségtelenné tétetvén, az, vagyis 3724 ft 13 kr váltópénzben mint tőke, hátralévő kamataival, s 7 ft 30 kr v. betáblázási dijjal egyetemben, — betudván azonban, a netalán már fizetetteket, — biróilag megitéltetvén, az itéletnek eme része merőben megváltoztattatik. E szerint az eljáró tszéknek mult 1841. évi julius 17., 19., 20., 21. és 22-én a követelések valódiságáról hozott, a periratok közt 138. sz. a. lévő itélete fentebbi változtatással megállapitván, a mennyiben ez, a 20. és 30-ik követelőre nézve, a törvényszék itéletétől különböző, a csődtörvény 101;—és a mennyiben oly követelés is megitéltetett, melyet az eljáró tszék elvetett, és az osztályozásban nem sorozott a sorozat iránt hozott itélet felebbvizsgálatába nem ereszkedvén, a 102. §. értelmében jelen per, minden iratával, legfelsőbb megvizsgálás végett, a főméltóságu hétszemélyes táblának felküldetik.

(Az 1840. XXII. t. cz. 44. és 45. §-hoz.)

22. Csődigényperekben hozott határozatok, a csődper befejezése előtt is, ettől (t. i. a csődpertől) egészen elkülönitve felebbezhetők, s ennek folytán a felsőbbbiróságshoz azonnal felterjesztendők.

(L. vftszéknek 1843-ik évi ápril 4-én 230. szám a. határozatát.)

Vagyonbukott N. A. és neje M. hitelezői ellen szab. kir. Pozsony város tszéke előtt lefolyt s felhozott csődperben a tek. kir. vftszéken

Itéltetett:

Jelen csődperben I. J. és A. örökösei részökről formált igénybeli kérdésre nézve hozott itélet vitetvén csak felebb, az e részben 1842. évi junius 30. hozott itélet helybenhagyatik oly megjegyzéssel, hogy a csődtörvények értelmében elintézendő ily igénybeli kérdésekben a közbenvetett felebbvitel azonnal, és igy a csődper befejezése előtt lévén felterjesztendő, ez mint igénybeli kereset ugyan meg nem itéltetik, a mennyiben mind azáltal ezen kereset a lefolyt csődperben, a követelések sorába — minthogy mint igény követeltetett — meg nem vitattathatott, és igy ebbeli kereset, mely a fentebbiekhez képest elkésettnek nem tekinthető, sem valódiságára, sem a sorozatára nézve el nem itéltethetett, az, az 1840. évi 22. törvényczikk értelmében hozandó ujabb itélet végett az eljáró törvényszékre visszaküldetik.

(Az 1840. XXII. t. cz. 44. és 45. §-hoz.)

23. Csődigényperekben hozott két egybehangzó határozat ellen, semmiségi esetekben felfolyamodásnak helye van.

(L. a hétszemélyes táblának 1864. évi aug. 23-án 311. sz. a. határozatát.)

A kir. hétszemélyes tábla váltóosztálya, M. J.-nek M. B. csődtömege ellen inditott igényperében, melyben Nagy-Kanizsa városa polg. tszékének 1862. évi nov. hó 13-án 1021. sz. alatt hozott, s az igényt megállapitó itéletét a csődperügyelő felebbezése, nemkülönben R. J. és V. J. hitelezők felebbezése és semmiségi panasza folytán a kir. vftszék mult 1863. évi junius hó 23-án 2602. szám a. hozott itéletével helybenhagyta, ez ellen pedig R. J. és V. J. ismét semmiségi panaszszal egybekötött felülvizsgálati kérelmet nyujtván be, ez imént két egybehangzó itélet ellen benyujtott, az elsőbiróság által m. 1863. évi aug. hó 13-án 1319. szám alatt visszautasittatott, s az ellen beadott semmiségi panasz és folyamodásnak a k. vftszéknek f. 1864. jan. hó 19-én 5315. szám alatt hozott végzésben hely nem adatott, hanem az elsőbiróságnak visszatusitó végzése helybenhagyatott; azonban nevezett hitelezőknek a fmgu. m. kir. udvari kanczel-

láriához, innen az országbirójához és ez által ismét a kir. hétszemélyes tábla váltóosztályához áttett folyamodásuk s ezen utóbbi által azon okból, mert semmiségi panasz forog fen — a kir. vftszékhez illetőleg az elsőbirósághoz küldött rendelet következtében történt iratok felterjesztése és ezek megvizsgálása folytán az elsőbiróság által m. 1863. évi aug. hó 13-án 1319. sz. a. hozott és ezt helybenhagyó vftszéki f. 1864. évi január 19-én 5315. szám alatti elutasitó végzéseknek feloldása mellett — a semmiségi panaszt elfogadta, s az elsőbiróságnak 1862. évi nov. hó 13-án 1021. sz. a. hozott itéletét, nem különben a kir. vftszéknek m. 1863. évi junius hó 23-án 2602. szám alatti itéletét, valamint az egész eljárást megsemmisitvén: ugyanazon eljáró elsőbiróságu tszéket egészen uj, különösen pedig az ideig. törv. szabályok 43. §. c) pontjához képesti irásbeli eljárásra oly meghagyással utasitotta, hogy az 1840. 22. t. cz. 45. §. képest a tömeggondnokán és perügyelőn kivül, a helybeli hitelezők helyett most már a csődválasztmányt hallgassa meg, s mindezek megtörténtével ujabb érdemleges itéletet hozzon;

Mert:

1) Semmiségi esetekben, melyekről a csődtörvény különösen nem rendelkezik, az ideiglenes törvényes szabályok 102. §-hoz képest egybehangzó itélet ellen is, a felfolyamodásnak helye van.

2) Ugyanazon szabályok 104. §. 1) pontjánál fogva pedig a semmiségi panasznak és megsemmisitésének szolgál alapul, ha a felek jogszerüleg meg nem idéztettek; már pedig jelen esetben, magának az eljáró tszéknek m. 1863. évi május hó 28-án 881. számu hivatalos jelentése szerint és a helybeli hitelezők, kiknek meghallgatását az 1840. 22. t. cz. 44. §-a világosan rendeli, a kir. vftszék itéletében foglalt indok ellenére épen meg sem idéztettek.

3) Az egész eljárás sem a sommás szóbeli, sem a rendes szóbeli eljárás formáinak meg nem felel. — A sommás szóbelinek nem, mert a tárgyalás nem maga a biróság előtt történt, s az itélet is nem azonnal hozatott. Nem a rendes szóbelinek, noha a kir. váltófeltszéki itélet indoka ellenkezőt állit, mert a tanuk vallomásai fölötti észrevételek végett tárgyalás épen nem tartatott.

4) De a jelen fontosabb ügy, melyben ingatlan vagyon eladásának, még pedig kevéssel a bukás előtt, illetőleg a bukott megszökése előtt, testvérek közötti eladásának érvényessége vagy érvénytelenségéről forog a kérdés, teljességgel nem alkalmazható az 1840. 22. t. cz. 44. §-ban érintett sommás szóbeli utra, mely csak „nyomban vagy ujabb tettekből tisztára hozható keresetekre terjeszthetik ki,“ hanem épen azon kivételes esetek közé tartozik, melyekre nézve az ideigl. törv. szabályok 43. §. c) pontja átalában irásbeli eljárást rendel.

5) Az ideigl. törv. szabályok 108. §-nál fogva csak az elkésett semmiségi panaszok utasitandók vissza hivatalból, az elsőbiróság által tehát a törvényes időben benyujtottak visszautasitásába más biró mint a kihez intézve valának nem bocsátkozhatik.

Mind ezeknél fogva az egész eljárás, kezdve az idézése: megsemmisitendő, a fenidézett visszautasitó végzések feloldandók, s az itéletek szinte megsemmisitendők és az elsőbiróság uj törvényszerü, illetőleg irásbeli eljárás iránti intézkedésre, egyszersmind a csődtörvény 45. §-hoz képest a tömeggondnokán és perügyelőn kivül a csődválasztmánynak is meghallgatására s mindezek után ujabb itélet hozatalára utasitandó volt.

24. Csődmegnyitása előtt köztörvényi ingózáloggal biztositott hitelezőnek, — ha az ingók később bármi módon és bármi okból az időközben megbukott adós tömegéhez csatoltattak, — joga van a csődtömegben levő ingózálogból a csődtörvénykezéstől elkülönitett árverést a csődbiróságnál követelni.

(L. Hétsztáblának 1865. aug. 16-án 366. sz. a. határozatát.)

A kir. hétszemélyes tábla váltó osztálya S. T.-nak K. és T. kereskedő czég csődtömege ellen 1770 ft iránti végrehajtási ügyében, melyben Temesvár sz. kir. város törvszékének mint csődbiróságának f. évi ápril 7-én 2300. sz. a. hozott s az árverést elrendelő végzését a kir. vfeltvszék a csődtömeg gondnokának felfolyamodása és semmiségi panasza folytán f. évi május 30-án 2206. sz. a. megmásitotta, a végrehajtató félnek felfolyamodása következtében szab. kir. Temesvár városa törvény-

székének mint csődbiróságnak f. évi ápril 7-én 2300. sz. alatt hozott végzését következő okokból hagyta helyben:

1. Szigoruan megkülönböztetvén azon ingó zálogokat, melyek a tömeghez bár mimódon s bár mi okból csatoltattak, azoktól, melyek nincsenek a tömegben, ha az ingó zálogok bármiképen ezen a tömeghez csatoltattak, mint jelen esetben, épen ezen esetről szól az ideigl. törv. szabályok IV. része 6. §. végpontja azon szócskával csődtömegbeli. Itt tehát a csődtömegben levő ingó zálugról levén szó, vagyis olyanról, mely a tömeg összeirásakor a tömeghez foglaltatott s az ellenében a birói záloggal biztositott hitelező a maga utján lépéseket nem tett; ezen szabály tehát a csődtörvényben foglalt rendeletekkel legkisebb ellenkezésben sincsen, hanem csak azon esetről intézkedik pótlólag, melyről amazok hallgatnak; azonban:

2. Az ilyen csődtömegbeli ingó zálogra nézve is, a betáblázással terhelt ingatlanokra nézve azon szabályokban megirt „hasonló elkülönitett sorozati, ítélethozási, felebbezési s végrehajtási eljárást kell követni,“ ennélfogva:

3. A csődtömeghez bármi módon csatolt s most már abban levő ingózálog igénylője ellenében (mellőzve a magánzálog esetét) „ha az a csődtörvény 68. §-a alapján birói lemarasztalás következtében a csőd előtt történt birói foglalással már végrehajtatott, a perügyelő kifogással s ellenpróbával többé nem élhet“, hanem az ideigl. törv. szabályok fentidézett pontja alapján csak a sorozatra nézve lehet helye az észrevételnek s ítélethozásnak, legföljebb annak idejében felebbezésnek . lehetett volna helye.

4. De mindezekre nézve is egészen a betáblázással terhelt ingatlanokra nézve körülirt módon, tehát minden tekintet nélkül az általános csődtömegbeli tárgyalásokra, elkülönitett és haladék nélküli eljárás van megszabva.

6. Szintén az ideigl. törv. szabályok IV. r. idézett egész 6. §-a, nemkülönben a 8. §. világos rendeleteihez képest, magának a birói ingózáloggal ellátott hitelezőnek is, jogérvényes birói határozat alapján joga van a csődtömegben levő ingó zálogból a csődtörvénykezéstől elkülönitett árverést követelni.

(Az 1840. XXII. t. cz. 22. §-hoz.)

25. Csödtömeghez tartozó ingó vagyonnak mikor és mimódon történendö, tehát szabad kézböli eladását a csödválasztmány határozza el; a csödválasztmány megválasztása elött pedig a szabadkézböli eladást a csödbiróságnak nem szabad megengedni, hanem az el nem tartható ingóságok a választmány megalakitásáig árverés utján eladandók.

(L. Váltófelperesnek 1865. ápril 7-én 1421. sz. a. és a Hétszemélyestáblának 1865. jul. 28-án 315. sz. a. határozatait.)

Előadatott 1865. ápril 7-én 1421. sz. a. K. A. és érdektársainak semmiségi panaszszal egybekapcsolt felfolyamodásukra, melynélfogva szab. kir. Szeged városa törvényszékének f. évi. január 17-én 396. sz. a. és f. évi február hó 14-én 842. szám alatt kelt a G. F. csődtömegéhez tartozó boltbeli ingóságoknak szabad kézből eladásukat megrendelő, illetőleg felfolyamodóknak ezen végzés megmásitása iránti kérelmüknek egyelőre helyt nem adó és őket annak adatokkal támogatására és törvényre leendő alapitására utasitó végzését megmásitani, illetőleg megsemmisittetni kérik, a magy. kir váltófeltvszéken

Végeztetett:

Az alaptalan semmiségi panasz elvetése mellett, sz. kir. Szeged városa törvényszékének fenebbi számu keltü végzése; tekintve, hogy azon ingó javak, melyek a hitelezők összejöveteléig el nem tarthatók, az 1840. 22. t. cz. 23. §. értelmében hiteles személy jelenlétében a tömeggondnok által árverés utján eladandók, következve azoknak szabad kézből eláru-sitások helytelenül lett megrendelve, megmásittatván, az el nem tartható boltbeli ingóságoknak nyilvános árverés utjáni eladatásuk elrendeltetik, és az eljáró városi törvényszék az e tekintetből szükséges intézkedések megtételére utasittatik.

A kir. hétszemélyestábla váltó osztálya T. F. elleni csődügyben, a csődtömeghez összeirt el nem tartható ingóságoknak eladatása tárgyában, melyben szab. kir. Szeged városa törvszékének f. évi január 17-én 396. f. évi február és 14-én 842

sz. a. kelt végzéseit K. A. és érdektársainak semmiségi panaszszal egybekapcsolt felfolyamodásukra a kir. váltófeltörvenyszék f. évi ápril 7-én 1421. sz. a. hozott végzésével megmásitotta volt, csődperügyelő felfolyamodása következtében a kir. váltófeltörvényszéknek fönebbi számu és keletü végzését mint a csődeljárás akkori állásában törvényen alapulót helyben hagyta ugyan, azonban miután időközben mind a perügyelői felfolyamodás, mind az eljáró biróság jelentése szerint a csődválasztmány megalakult s az 1840. XXII. t. cz. 57. §-nál fogva a csődtömeghez tartozó minden ingó javaknak, melyek az ideiglenes tömeggondnok által még el nem adattak, mikor és mimópon leendő eladatását a csődületi választmány határozza el, most már az e tárgybani további teendőket a csődületi választmány elhatározása alá bocsátotta.

(Az 1840. XXII. t. cz. 59. §-hoz.)

26. A bukott bolti helyiségeinek felnyitását és a kereskedést a csődválasztmány kinevezése előtt is meg lehet engedni.

(L. Váltófeltörvényszéknek 1865. évi márczius 21-én 1387. sz. alatti határozatát.)

S. A. nagykeresdőnek mint megbukott D. testvérek kereskedői czég ideiglenes tömeggondnokának felfolyamodására, melyben a tömegbeli áruczikkek értékesitési módjára nézve sz. kir. Pest város törvényszékének mint csődbiróságnak f. é. márcz. 14-én 14,307. sz. a. és márczius 10-én 13,493. sz. a. hozott megtagadó végzéseit megváltoztatni kéri, ezen kir. vfeltvszéken

Végeztetett:

A felfolyamodásnak hely adatván, sz. kir. Pestváros törvényszékének mint csődbiróságnak f. é. márcz. hó 10-én, 13,493 szám alatt kelt végzése nem neheztelt részében érintetlenül hagyatván, egyebekben az ugyanazon hó 14-én 14,307. szám alatt hozott végzéssel együtt megváltoztatik, s a „D. testvérek" kereskedői czég csődtömeggondnoka s az összes helybeli hitelezők által a f. é. márczius hó 9-én tartott tárgyalás alkalmával és az ugyanazon hó 14-én benyujtott, s közösen alá-

irt folyamodványukban ismételve tett azon kérelemnek, hogy az ezen csődtömeghez leltározva összeirt áruczikkek, mint a melyek divatczikkek levén, a csődtömeg tetemes károsodása nélkül a későre eső bejelentési határidő bekövetkeztéig el nem tarthatók, a tömeggondnok személyes és vagyoni felelősége alatt, a leltárszerinti becsértéket 10%-al meghaladó áron, és készpénz fizetés mellett elárusittathassanak, hely adatik, s e czélból bukott czég bolti helyiségének megnyitása oly hozzáadással engedtetik meg, hogy a szabad kézbőli eladás, a bukott fél mellőzésével, csak is bolti helyiségben s egy a bukott czég segéd személyezéséből kijelentendő s a csődbiróság által megesketendő egyénre bizattassék, ez pedig a beveendő összeget a felelős tömeggondnoknak, kinek különben is ellenőrsége alatt álland, rendes jegyzék mellett naponkint szolgáltassa kezéhez.

Mert:

1840-ik XVI. t. cz. 59. §-a szerint csődesetében a csődületi tömegnek a kereskedést minden áruk eladásáig folytatni, vagy azokat rendes árverés utján eladni szabadságában állván a bukott czég bolti helyiségének megnyitása, s abban a divat befolyása alatt álló s annálfogva az illető idényen túl a tömeg károsítása nélkül el nem tartható áru-czikkeknek részletenkint leendő elárusitása, habár e tekintetben intézkedni tulajdonképen csak az összes hitelezőket képviselő csődválasztmányban állana is jogában — jelen esetben annál is inkább megengedhető volt, minthogy azon biztositékon kivül, melyet a tömeggondnok személyes és vagyoni jótállása, mint a beveendő összegekre, mint pedig az elárusitás biztos kezelésére véve, az érdekelt összes hitelezőknek nyujt, az apródonkinti eladást egyrészt az évküszöbön álló s a tavaszi idényt közvetlen megelőző pesti vásár, másrészt pedig azon körülmény is kivánatossá teszi, hogy a boltbér fizetése, a fenálló szabályok szerint, a csődmegnyitás daczára is teljesitendő, de az idézett XVI. t. cz. 31. §-hoz képest a 29. §. meghatározott felmondási időre, a segédszemélyzet is fizetendő, s tőle a szolgálattétel ugyanazon időre követelhető is lévén, a leltározott áruczikkeknek fönebbi módon leendő elárusitás semmibe sem kerül, a csődtömegre nézve pedig, a netalán később megrendelendő birói árverés ellenében a midőn az áruk becsáron eladhatók lesznek, mindenesetre hasznosnak mutatkozik.

(Az 1840. XXII. t. cz. 11. és 14. §§-hoz.)

26. Felfedező eskületételére — bukottat vagy azon személyeket, kikről azon elővélemény forog fenn, hogy a bukott vagyonát kezelték vagy annak vagyoni állapotáról tudomással birnak, — ha nem a csöd biróság kerületében laknak, a csödbiróság elébe idézni nem lehet.

(L. váltófeltszéknek 1864. julius 5-én 378-ik szám a. és a hétszemélyes táblának 1864. okt. 5-én 378. sz. a. határozatait.)

Özvegy N. J.-nő szülotett L. V.-nak és N. M.-nak felfolyamodványa folytán, minélfogva ezen városi tszéknek 1864-ki május 17-én 4461. szám a. hozott, néhai N. J. elleni csődben felfolyamodókat határidő kitüzése mellett Pozsonyban a törvényszéknél felfedező eskü letételére kötelező végzését, megszüntetni kérik, ezen kir. vftszéken

Végeztetett:

Özvegy N. J.-nő született L. V-nak és N. M-nak felfolyamodványuk folytán szabad kir. Pozsonyváros tszékének 1864. évi május 17-én 4461. szám a. hozott végzése, — azon részében, melyben felfolyamodók a felfedező eskü letételére köteleztetnek — helybenhagyatik. Ellenben a fennebbi elsőbirósági végzésnek azon része, melyben felfolyamodók határidő kitüzése mellett a felfedező eskünek letételére Pozsony város tszéke elébe idéztetnek, megváltoztatik, — a felfedező eskünek szabad kir. Pest város tszéke mint folyamodók illetékes hatósága előtt letétele elrendeltetik — s ennek az esküforma közlése mellett megkeresés utján eszközlésére, szabad kir. Pozsony város tszéke utasittatik.

Indokok:

A megtámadott elsőbirósági végzésnek a felfedező eskületételére felfolyamodókat kötelező része helybenhagyandó volt, mert habár az 1840. XXII. t. cz. 11-ik és 14-ik §§-ai csak vagyonbukott által leteendő felfedező esküről rendelkeznének is, mindazonáltal a csődtörvény hivatkozott szakaszai a köztörvény azon átalános rendeletét nem zárják ki, hogy felfedező eskü letételére köteleztessenek azon személyek is, kikről azon elővéle-

mény forog fen, hogy a bukott vagyonát bár rövid ideig is kezelésök alatt tartottak, vagy annak vagyoni állapotáról tudomással birnak.

Ellenben az elsőbirósági végzésnek a felfedező eskü letételek módjára és helyére vonatkozó része megváltoztatandó volt, mert az 1840. XXII. t. cz. 14. §-a, azon esetben, ha a bukott más törvényhatóság alatt lakik, a felfedező eskü kivitelére ennek illetékes hatóságát rendeli megkerestetni, — a csődtörvény ezen rendelete az elv hasonlatosságának és költségek kimélése tekintetéből, szabad kir. Pest városban rendes lakásukat tartó felfolyamodókra is alkalmazandó lévén, a felfedező eskünek szabad kir. Pest városánál letehetését nekiek megengedni, s ennek eszközlésére szabad kir. Pozsony város tszékét utasittatni kellett.

Előadás napja: 1864. október 5-én 378. szám a. (l. ftszék 4439. szám a.)

A kir. hétszemélyes táblának váltóosztálya, néhai N. J. cs. kir. udvari tanácsos hagyatéka elleni csődperben, — melyben Pozsony városa tszéke mint csődbiróság 1864. évi május 17-én 4761. szám a. hozott végzésével néhai N. J. özvegyét született G. V. asszonyságot és J. M. t. néhai N. J. fiát, a felfedező eskünek előtte leendő letételére kötelezte; a kir. vftszék pedig az eskü letételére kötelezettek által benyujtott folyamodás folytán 1864. julius 5-én 2690. szám a. hozott végzése szerint az elsőbirósági végzésnek folyamodókat az eskü letételére kötelező részét helybenhagyta, az eskü letételének helyét tárgyazó részét megmásitotta, és folyamodókat az eskünek Pest városa tszéke előtti letételére kötelezte, — ezen feltszéki végzésnek az elsőbirósági végzést helybenhagyó része ellen néhai N. J. özvegye született L. V. és fia N. M. által közbevetett folyamodást visszautasitotta.

Mert:

A kir. váltófeltszék az elsőbiróságnak, a felfedező eskü letételét rendelő végzését helybenhagyta; ily esetben pedig az 1840. évi 22. t. cz. 102. §. a. rendelete szerint további folyamodásnak helye nincs.

(Az 1840. XXII. t. cz. 46. §-hoz.)

27. Kártéritési kereseteket a csöd végbefejezéséig mindenkor be lehet adni.

(L. vftszéknek 1865. okt. 31-én 5157. sz. a. teljes ülésben hozott határozatát.)

Cs. P. elleni csődperben V. S. mint a csődtömeghez tartozó berki ingatlan vagyon megvevője részéről f. évi szept. 23. 3782. sz. a. beadott folyamodás folytán, melynélfogva Somogymegye tszéke, mint csődbiróságnak, f. évi aug. 21-én 3105. sz. a. hozött, a kárkereset beadására kitüzött határidőnek kiterjesztését megtagadó végzését megmásittatni kéri, a kir. vftszéken

Végeztetett:

Az eljáró csődbiróságnak fentebbi kelet és szám alatti végzése megmásittatik és felfolyamodó abbeli kérelmének, hogy Cs. P. csődtömege ellen a Regynói terhek iránt inditandó igénykeresetének beadására a keletkezendő végzés kézbesitésétől számitandó ujabbi 60 napi halasztás engedtessék, hely adatik

Mert:

Csődper folyama alatt keletkezett osztályozás tárgyát nem képező csődtömeg elleni kártéritési keresetek a csőd végbefejezéséig mindenkor beadhatók lévén, a keresetlevél beadására kitüzött zár-határidő inkább a kért követelő az iránti biztositására szolgál, hogy a kitüzött zár határidő lefolyása előtt a csődper végbebejezése függőben tartatni fog, mintsem hogy a kitüzött határidőnek megnem tartása alapján a fél kárkövetelése jogától megfosztathassék, miután tehát a felterjesztett iratok tartalma szerint Cs. P. elleni csőd végkép befejezve nem lévén, felfolyamodó kárkeresetének benyujtására még mindig jogositva van és miután a felfolyamodás mellékletei szerint a kérdésbeli kárkereset be nem adhatása kellőleg igazoltatnék, ugyanazért a kért halasztásnak hely adandó volt.

(Az 1840. XXII. t. cz. 46. §-hoz.)

28. Csődperekben, kártéritésben, kereset és szabályszerü tárgyalás nélkül, elmarasztalni senkit sem lehet.

(L. vftszéknek 1865. febr. 1-én 246. sz. a. határozatát.)

S. V.-nak felfolyamodása és semmiségi panasza tárgyában, melynélfogva Krassómegye polg. tszéknek 1864. nov. 11-én 6688. sz. a. hozott végzését, mely szerint G. D. fia csődtömege részére 220 ft 20 kr kártéritési összegben elmarasztaltatott, megsemmisittetni kéri, a kir. vftszéken

Végeztetett:

Folyamodó kérelmének hely adatik, és Krassómegye polg. tszéknek fenérintett keletü és számu végzése, tekintve: hogy kártéritésben kártéritési kereset és szabályszerü tárgyalás nélkül elmarasztalni senkit sem lehet, — megmásittatik s G. D. fia csődtömegének gondnoka kártéritési keresetlevelének benyujtására utasittatik.

29. Bukottnak rögtöni letartóztatását az eljáró csődbiróság, — miután egyszersmind fenyitő törvényszéki illetőséggel is bir, — elrendelheti.

(L. hétszemélyes táblának 1865. évi nov. 18-án 535. sz. a. határozatát.)

A kir. hétszemélyes tábla váltóosztálya, ifjabb N. J. elleni csődügyében, melyben sz. kir. Debreczen városa tszékének mint csődbiróságnak a bukás okai felett f. é. febr. 15-én 810. sz. a. hozott itéletét, a bukott által közbevetett felebbezés, folytán a kir. vftszék f. é. jul. 12-én 3111. sz. a. helyben hagyta volt; ugyanannak további felebbezésére és semmiségi panaszára, miután az eljáró csődbiróság egyszersmind fenyitő tszéki illetőséggel is bir, tehát mint ilyen a rögtöni letartóztatást is a törvény értelmében elrendelhette és igy e tekintetben is semmiségi eset fen nem forogván, érdemben az egybehangzó alsóbb birói itéleteket az 1840. XXII. t. cz. 101. §-ánál fogva felül nem vizsgálhatóknak nyilvánitotta.

(Az 1840. XXII. tcz. 46. §-hoz.)

30. Okiratok (eredeti) közlését a csödperbeli tárgyalások tartama alatt, mindig lehet eszközölni.

(L. hétszemélyes táblának 1865. decz. 23-án 608. szám a. határozatát.)

A kir. hétszemélyes tábla váltóosztálya, S. F.-nek M. L. csődtömege elleni 1409 ftot 19 db aranyat és 800 ftot tárgyazó keresetében, jelesül pedig az eredetieknek a kitüzött időbeni elmulasztott közlését illető kérdésben — melyben Trencsénmegye tszéke, mint csődbiróság 1864. évi nov. 19-én 4865. sz. a. hozott végzésével azt határozta, hogy a kitüzött határnapon fel nem mutatott eredetiek, az itélethozásnál figyelembe vétetni nem fognak, a kir. vftszék pedig felperes folyamodása folytán, 1865. évi márcz. 7-én 1044. sz. a. hozott végzése szerint az elsőbirósági fentebbi határozatát mint idő előttit, megmásitotta helyesebben megszüntette: ezen ftszéki végzés ellen ugyan felperes által közbevetett folyamodásnak helyt nem adva, a ftszéki végzést, minthogy itt nem az első csődületi megjelenés elmulasztása forog fen, azon hozzátétel mellett, hogy a folyamodó feljogositva van eredeti okiratait a csődperbeli tárgyalások tartama alatt a biróságnál bemutatni, és azok közlése végett határidő kitüzését kérni, helybenhagyta.

(Az 1840. XXII. t. cz. 35. és 63. §§-hoz.)

31. Bolt és lakbér, midön a helyiség a csödvagyon elhelyezésére használtatott, a bejelentési határidöhöz kötve nincsen, és azt a csödfolyama alatt akár mikor lehet követelni.

(L. a hétszemélyes táblának 1864. május 28-án 204. sz. a. határozatát.)

A kir. hétszemélyes táblának váltóosztálya S. A.-nak M. H. csődtömege elleni 725 ft bolt és lakbér s járuléki iránti, előbbeni állapotbani visszahelyezési illetőleg felszámitási és elsőbbségi ügyében, melyben sz. kir. Pest városa tszéke 1863. febr. 6-án 52,251. sz. a. hozott itélettel az alperes csődtömeget

a kereset terhében marasztalta; alperes csődtömeg felebbezésére a kir. vftszék 1863. aug. 4-én 2814. sz. a. felperest keresetétől elmozditotta, felperes részéről közbevetett felebbezés folytán: tekintve, hogy a kereset azon lak és raktár utáni bér megnyeréséért indittatott, mely lak és raktárt a kezelő csődválasztmány is — saját beismerése szerint — a csődvagyon elhelyezésre használta és szükségelte, s e részben a kereset az 1840. 22. tcz. 35. és 63. §§-ai értelménél fogva a csődpertől elkülönitve állván, elkésettnek nem tekintethetik, sz. kir. Pest városa tszéke által 1863. febr. 6 án 52,251. sz. a. hozott itéletet, az abban felhozott okok alapján hagyta helyben.

(Az 1840. XXII. tcz. 35. és 37. §§-hoz.)

32. Háztulajdonosnak házbéri követelése mellett oly ingóságok, melyek neki tettlegesen átadva, és általa birtokba véve nem voltak, miután ilyenekre az 1840. 22. t. cz. 35. §. értelmében, de a kézizálog természeténél fogva is törvényes igényt és zálogmegtartási jogot a csődtömeg ellenében követelni nem lehet, — meg nem itéltethetik.

(L. váltóftörvényszéknek 1842. julius 18-kán 586. szám a. és a hétszemélyes táblának 1842. nov. 11-kén 88. szám a. határozatait.)

S. J.-nek mint felperesnek, M. V. B. és neje született G. A. vagyonbukott házastársak csődtömege ellen 1700 és ismét 2000 ft p. p. házbéri követelése biztositása iránt a bukottak ingóságaira támasztott igényperében, sz. kir. Pest városa tanácsa által folyó 1842. évi jun. 30-án 7840. sz. a. hozott abbeli itélete, melynél fogva az ingóságok árverés utjáni eladatása, a fölperesnek keresetére nézve kielégittetése, és a feleslegnek a csődtömeghezi csatoltatása rendeltetett, S. K. jogtanár mint M. házastársak csődtömege gondnoka, és az összes hitelezők által 8073. sz. a. beadott felebbviteli folyamodás következtében felhozatván, — a tek. kir. vftszéken

Itéltetett:

Az igénylő S. J. és neje részére 2·/. alatti tudósitáshoz 3·/. alá zárt lelettárban összeirt és lekötött ingóságok tettleges át-

adással és birtokba-vétellel foganatositva nem lévén, — minthogy ilyenekben az 1840. XXII. tcz. 35. §. értelmében, de az igénylett kézi zálog természeténél fogva is törvényes igényt és megtartási jogot követelni nem lehetne; ugyanazon ingóságok a csődtömeghez csatoltatni rendeltetnek, és e részben az eljáró városi tszék itélete megváltoztatván, — egyébiránt pedig, a házbér felmondási kérdés jelen csőd-esetben a 37. §. szerint magától megszünvén, valamint a perügyelő iránt semmi alapos és törvényes kifogás elő nem adatván, az eljáró törvényszék itélete azon hozzáadással hagyatik helyben, hogy a csődtörvény 81-dik §. b) pontja rendelete értelmében a m. királyi Curiánál fenálló szokáshoz képest a feltörvényszéki itéletdija 25 pfttal, az ügyvesztett S. J.-től megveendő és ide küldendő légyen.

A hétszemélyes táblának váltóosztálya S. J.-nek, M. V. csődtömege ellen Pest városa törvényszéke előtt folyó é. május 27-én inditott igényperben, a királyi váltóftörvszék által, folyó évi julius 20-dik napján 586. szám a. hozott itéletet helybenhagyta.

(Az 1840. XXII. tcz. 37. §-hoz.)

33. Haszonbéri szerzödés, ha törvényes bizonyság elött nem köttetik s törvényes átadással meg nem erösittetik s végre ha az illetö hatóságnak be nem mutattatik; érvényesnek nem tekintethetik.

(L. a vftszéknek 1842. junius 6-kán 398. szám a. határozatát.)

B. P. L. csődtömege perügyelője által b. P. G. ellen a közte és nevezett bukott között, varsányi, kökényi, és egyéb b. P.-féle jószágrészek haszonbérlése iránt 1841. májusban kötött két rendbeli szerződések érvénytelenségének biróiképen leendő kijelentése iránt Pestvgye tszéke előtt inditott igényperben, a tek. kir. vftszéken

Itéltetett:

Az eljáró megyei csődbiróságnak folyó évi május 12-én tartatott polgári törvényszék alkalmával hozott s a CLXXIV. számmal jegyzett néviraton olvasható itélete megváltoztattatván, az A. és B. alatt beperesitett varsányi és kökényesi rész-

jószágokat illető haszonbérlői szerződések érvényteleneknek nyilvánittatnak.

Indokok:

Miután az 1840. XXII. tcz. 37. §-nak rendelete világosan megkivánná a haszonbéri szerződések érvényességére azt, hogy azok a nélkülözhetlen jólelküség mellett a) törvényes bizonyság előtt köttessenek, b) törvényes átadással megerősittessenek, s c) az illető törvényhatóságoknak bemutattassanak, az pedig, hogy mindezeknek a csőd kiütését megelőzőleg kelljen megtörténniök; magából a dolog természetéből, mely szerint a bukott semminemü javairól többé nem rendelkezhetik, önkint folyna: az oly haszonbérlési szerződések, melyekben e három kellékből csak egy is hiányzanék, törvény értelmében, habár benső értékökre nézve kérdés nem forogna is fen, érvényeseknek nem tartathatnak.

A törvény e rendeletét az A. és B. alatt beperesitett szerződésökre alkalmazva, miután az elsőben annak kötésekor, a törvényes bizonyság jelen nem volt, mert az, mint a szerződés kelte s aláirásai mutatják, csak egy kir. táblai hites jegyző előtt köttetett, ez pedig valamint a törvény kivánatának meg nem felel, ugy az átadáson megjelent törvényes bizonyság előtt több napokkal késöbben tett viszonyos nyilatkozatok által ki nem pótoltathatott: e szerződés mint az első törvényes kellék nélkül szükölködő; — a B. alatti pedig miután az abban érdeklett jószág átadása, a csődnyitást kérő folyamodvány beadása után a megyei hatóságnak, a bemutatás pedig, mely nem a szolgabirói jelentés, hanem a megyei határozat napjától számitandó a csődmegrendelés után egész hónappal késöbben történt volna, s igy kettős kellék nélkül szükölködő — érvényeseknek annálkevésbbé tartathatnak, mennél kétségtelenebb az, hogy a jelen per folytában felhozottakból kitünő azon körülmények, hogy a kérdéses szerződések épen azon időtájban köttettek, midőn a haszonbérbe vevő b. P. G. is a megbukott b. P. L. jószágai szükséges zárlásának megrendelése iránt maga is lépéseket tett s annak bukófélbeni állapotját tudhatta, mindamellett mégis a csődület küszöbén eladósult sógora többi hitelezői nyilvános károsításával némelyeknek kedvezni igyekezett, a fenidézett XXII. tcz. 37. §-a rendeletének lehető legszigorubb magyarázatát s alkalmazását méltán kivánják meg.

(Az 1840. XXII. tcz. 63. §-hoz.)

34. Csödigényperek alapján az igénylö felperest a csödtömeg egyéb perbeli kiadásai és perügyelö dijai aránylagos viselésére kötelezni nem lehet; továbbá kimondatott, hogy kamatok valamely haszonvételi összeg után csödökben nem járnak.

(L. váltóftszéknek 1862. évi szept. 17-én 2182. szám a. és a hétszemélyes táblának 1863-ik évi ápril 27-én 106. sz. a. kelt határozatait.)

F. F.-né szül. K. P. Erdőtarcsán lakó földbirtokosné felfolyamodására, melynélfogva a N. M.-féle csődtömeg elleni végrehajtási ügyében a fenállott pesti cs. kir. országos törvényszéknek még mult 1860. évi szeptember 25-én 11,159. szám a. hozott végzését részben megváltoztatni kéri, a királyi vftszéken

Végeztetett:

A fenállott pesti cs. kir. országos tszék fennebbi számu és keletü végzésének nem felebbezett része érintetlenül, azon része pedig, melynélfogva az időközbeni „haszonvételek összege után is követelt kamatok felperesnő javára meg nem itéltettek, az idevonatkozólag felhozott elsőbirósági indokok alapján, helybenhagyatik; egyebekben megváltoztatik, s igénylő felperesnő a csődtömeg perbeli kiadásai, és a perügyelő dijai aránylagos viselésének terhe alul felmentetik.“

Mert:

A jelen végrehajtási ügy alapján a felperesnő által a csődtömeg ellen támasztott, s letárgyalt igénypert képezvén, felperesnő tehát nem a csőd ellen követelést bejelentő s annálfogva azzal osztályozás alá tartozó hitelező, hanem épen a csődtömeget tulajdoni joggal megtámadó nyertes fél lévén, mint ilyen, a tömeg költségeinek, és a perügyelő dijainak aránylagos viselésével nem terheltethetik; már pedig a megtámadt végzésben 5. 55. 77. 98. 105. 126. 168. 173. 179. 180. 181. és 182. pontok alatt felhivottak mindannyi perbeli kiadásait, a csődtömegnek a 194. 196. és 198. pontokkal jegyzettek pedig a perügyelő meghatározott dijait tartalmazzák, ezek tehát, mint a csődtömeg

rendbeszedésére, biztositására és kezelésére forditattak, 1840. XXII. tcz. 81. §-a szerint együttesen a csődtömeg által viselendők, minélfogva azoknak aránylagos viselését egy a csőd ellenében állott igénylő félre róvni a törvény megsértése nélkül nem lehet.

Előadás napja: 1863. ápril 27-én 106. szám a.

A kir. hétszemélyes tábla váltóosztálya F. F.-né szül. K. P.-nak, néhai N. F.-né szül. N. M. csődtömege ellen folytatott végrehajtási ügyében, melyben a fenállott pesti cs. kir. orsz. tszék 1860. szept. 25-én 11,159. szám a. hozott végzéssel, felperesnek részére, befektetések és beruházások, időközbeni haszonvételek nem különben kamatok, és fizetett dij czimén 3701 ft 12 kr o. é. összegnek, N. M. csődtömegéből való kifizetését elrendelte, — az időközbeni haszonvételek kamatai és költségek iránti követelésétől azonban elutasitotta, — felperes folyamodására a királyi váltófeltörvényszék 1862. szept. 17-én 2182. szám a. fentebbi számu és keletü eb. végzésnek nem felebbezett részét érintetlenül, azon részét pedig, melynél fogva az időközbeni „haszonvételek összege után is követelt kamatok, felperes javára meg nem itéltettek, helybenhagyta“, egyébként megváltoztatta és felperest a csődtömeg perbeli kiadásai és perügyelődijai aránylagos viselésének terhe alól felmentette, — mindkét fél felülvizsgálati folyamodását visszautasitván a felperesi elkésve beadott felülvizsgálati kérelmet, a perügyelői felülvizsgálati folyamodás folytán a kir. vftörvényszéki 1862. szeptember 17-én 2182. szám a. végzését megszüntette és a peres iratokat az elsőbirósághoz az általa 1860. szept. 25-én 11,159. sz. a. hozott határozatának végrehajtása végett visszaküldetni rendelte.

Mert jelen végrehajtási ügy az 1840. XXII. tcz. rendelete értelmében folytatott igényper után keletkezvén, felperes az elsőbirósági határozat elleni folyamodását tartozott volna 3 nap alatt beadni, — azonban eb. végzést 1861. okt. 5-én vévén kezéhez, az ellen a folyamodást csak okt. 16. vagyis 12-ed napra adta be, minélfogva az, mint elkésett hivatalból is visszautasitandó lett volna.

A m. kir. semmitőszék elvi határozatainak

SOROZATA

a polgári törvénykezési rendtartás czimei és fejezetei, ugy a polgári eljárást szabályzó egyéb törvények és rendeletek szerint.

A) A polgári tővénykezési rendtartásra vonatkozó határozatok.

ELSŐ CZIM.

I. FEJEZET.

(Birósági szervezet.)

II. FEJEZET.

(Birói hatáskör.)

III. FEJEZET.

(Birói illetőség.)

HARMADIK CZIM.

I. FEJEZET.

(Általános határozatok az eljárásról.)

II. FEJEZET.

(Sommás eljárás.)

Lap

HATODIK CZIM.

I. FEJEZET.

(A felebbvitel általános szabályai.)

III. FEJEZET.

(Semmiségi panasz.)

NYOLCZADIK CZIM.

I. FEJEZET.

(Általános szabályok a végrehajtásról.)

II. FEJEZET.

(Végrehajtás az ingókra.)

B) A váltó végrehajtás tárgyában 1869. évi ápril 8-kán kelt m. k. igazságügyminiszteri rendeletre.

C) A kisajátitási eljárásra.

D) A sajtóügyi eljárásra vonatkozó határozatok.

II. RÉSZ.

A m. k. curia, mint legfőbb itélőszék határozatainak SOROZATA.

A) A polgári magánjog anyagi részére vonatkozó határozatok.

Dologbeli jog.

Kötelmi jog.

Örökösödési jog.

Családjog.

CXXXVII. Az irott hitbér (moring) a házastárs által, a másik házasfél életében akkor sem követelhető, ha a házastársak tényleg elválva élnek és a moring-levélben azon kötelezettség foglaltatik, hogy azt a férj nejének, bármikor követeli is, kifizetni tartozik . . . 141

CXL. Az özvegyi jog oly javakra, — melyek a férj halálakor még annak nem voltak tulajdonai, habár a tulajdonjoghozi czimet még életében megszerezte, — ki nem terjed; ennélfogva azok haszonélvezete nem az özvegyet, hanem az öröklésre hivatott utódokat illeti . 147

B) A magánjog alaki részére, és pedig:

a) *A polgári törvénykezési rendtartásra.*

b) *A telekkönyvi rendeletre vonatkozók.*

III. RÉSZ.

I.

A váltó-jogra vonatkozó elvi jelentőségü határozatok.

Lap

II.

A csődeljárásra vonatkozó elvi jelentőségü határozatok.

DÖNTVÉNYTÁR.

A

MAGYAR KIR. CURIA

SEMMITŐSZÉKI

ÉS

LEGFŐBB ITÉLŐSZÉKI OSZTÁLYÁNAK

ELVI JELENTŐSÉGŰ

HATÁROZATAI.

GYÜJTÖTTÉK:

Dr. DÁRDAY SÁNDOR, A „Jogt. Közlöny" szerkesztője.

Dr. GALLU JÓZSEF, kir. it. táblai biró.

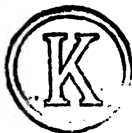
SZENICZEY GUSZTÁV és **ZLINSZKY IMRE,**

ny. kir. váltófeltörvényszéki biró. királyi táblai pótbiró.

VIII. FOLYAM.

PEST, 1873.

KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.

Rec. June 15, 1903.

Franklin-társulat nyomdája.

I. RÉSZ.

A MAGY. KIR.

SEMMITŐSZÉK ELVI JELENTOSEGÜ

HATÁROZATAI.

569.

Az örökösödési eljárásra vonatkozólag.

A kir. járásbiróságok, a ptr. 37. §-ának 3-ik s az 562. §. 2-ik kikezdése, ugy az 1871. évi XXXI. t. czikk 16. §-a alapján, a törvényszék székhelyén kivül előforduló mindennemü haláleseteknél, tekintet nélkül arra, vajon a hagyaték kizárólag csak ingó vagy egyszersmind ingatlan vagyonból is áll, az előleges intézkedések megtételére, következve az egyezségnek a ptr. 585. és 586. §-aiban előirt előleges megkisérlésére is illetékesek, az egyesség nem sikerülte esetére azonban az érdemleges teendők, jelesül az 584. vagy 587. §. szerint szükségessé vált perre utasitás, a vagy a ptr. 586. §-ában szabályozott sommás osztály, midőn a hagyaték ingatlanokból is, vagy kizárólag csak ingatlanokból áll, valamint az 590. §. esetében is az osztály megtétele s az örökség átadása a törvényszékek, illetőleg a ptr. 37. §-a szerinti birtokbiróságok hatásköréhez tartozik. Egyébiránt önként értetődik, hogy az emlitett birtokbiróságok közé az 1871. évi 31 t. czikk 24. §-a értelmében az igazságügyminiszter által telekkönyvi hatósággal felruházott járásbiróságok nem sorozhatók.

A törvényszékek székhelyeit képező királyi vagy rendezett tanácsu városokban előforduló haláleseteknél a ptr. 562. §. második kikezdése s az 1871. évi 31.

t. czikk 18. §-a a) pontja alapján, mely szerint a fenállott városi törvényszékek helyébe az azok illetőségéhez utasitott ügyekre nézve a kir. törvényszékek léptek az egész örökösödési eljárásra közvetlenül és kizárólag csak a törvényszékek, jelesül pedig a ptr. 583. §. szerinti sommás osztály megtételére azon esetben, ha a hagyatéki ingatlanok egészen más törvényszék területén lennének, mint a melyek székhelyén a haláleset történt, a birtokbiróságot gyakorló törvényszékek tekintendők illetékeseknek.

A ptr. 580. §-ában szabályozott hirdetményi eljárás, mint ez az 578. 579. 581. és 582. §§. melletti oldaljegyzetek összevetéséből is kivehető, egyedül az önképviseletre jogosult örökösök között birói beavatkozás nélkül létre jött osztályos egyességekre vonatkozik; ellenben akkor, midőn az örökösödési eljárás az 565. §. rendeletéhez képest megindittatott és keresztül vitetett, a fenebbi 580. §. alkalmazása, sem az 583. és 590., sem az 586. §. esetében nincs előirva és annál kevésbbé szükségeltetik, mivel a netán ismeretlen tartózkodásu örökösök hirdetményi beidéztetéséről már az 586. §. rendelkezik.

A törvény ekkénti értelmezéséből önként következik, hogy a ptr. 586. §-ban az 580. §. mellőztével, az 581. §-ra való hivatkozás egyedül az öröklött ingatlanoknak az örökösök nevére leendő bekebleztetésének hivatalábóli eszközlésére értendő, hogy tehát, ha az egyezség hivatalos eljárás közben valamely járásbiróság előtt jött létre, ugyan az köteles az iratokat a birtokbiróságához a bekebleztetés eszközlése végett hivatalból beterjeszteni.

A ptr. 562. §. utolsó tételének értelmében és a 37. §. világos rendelkezése szerint az örökösödési perek minden kivétel nélkül a törvényszékek elé utasittatván, s a 93. §. a) pontja értelmében a 300 frt értéket túl nem

haladó tárgy iránti keresetek csak akkor tartozván sommás eljárás alá, ha külön ügybirósághoz utasitva nincsenek, az örökösödési perek, ha azok tárgyának értéke a 300 frtot túl nem haladná, az esetben is kizárólag a törvényszék illetősége alá tartoznak. (1872. évi 1300., 6763., 5224., 3643., 3802., 5450. és 6303. sz. a. kelt határozatok.)

570.

Az 1871. évi XXXI. tcz. 24. §-a szerint telekkönyvi hatósággal felruházott kir. járásbiróságok a telekkönyvi kiigazitási keresetek elintézésére is illetékesek.

(1872. decz. hó 10-én 14,759. sz. a. kelt határozat.)

J. György és társai felperesnek, P. Sándor és társai alperes ellen, 1871. évi junius 6-án 933. sz. a. a n.-somkuti fenállott megyei tszék, mint telekk. hatóság előtt telekkönyvi kiigazitási keresetet inditott, mely azonban a k. biróságok életbelépte alkalmával elintézetlenül a n.-somkuti jbiróságnak lett átadva, ez azonban a pert hivatalból a n.-bányai tszékhez áttette. Ez utóbbi előtt az ügy letárgyaltatván, ugyanaz 1872. szept. 14-én 3084. sz. a. itéletet hozott, mely ellen felperes f. é. szept. 25-én 3698. sz. a. semmiségi panaszt adott be;

mert a nagy-somkuti kir. járásbiróság telekkönyvi hatósággal felruházva lévén, az az 1871. 31. t. cz. 24. §-a szerint jelen ügy elintézésére hivatva van, mivel a kereseti ingatlanok annak területén fekszenek; mert jelen ügy a nagysomkuti telekkönyvi hatóság által hivatalból tétetett által a nagybányai kir. tszékhez a nélkül, hogy a felek e tekintetben kihallgatva avagy értesitve lettek volna.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, — a semmiségi panasznak helyt adott, a megtámadott itéletet, s a nagy-somkuti kir. járásbiróságnak, mint telekkönyvi hatóságnak, f. év márcz. 1-én 1689. sz. a. hozott végzésétől kezdve az egész eljárást, a ptr. 297. §. 3. pontja alapján megsemmisitette, s a nagy-bányai kir. tszéket oda utasitotta, hogy az iratokat további illetékes eljárás

különösen ujabb perfelvételi határnap kitüzése végett a nagy-somkuti kir. járásbirósághoz mint telekkönyvi hatósághoz tegye át; végre az alperesek által beadott elleniratot ugyanazoknak azon értesités mellett visszaadatni rendelte, hogy a ptr. 14. §-hoz képest szabadságukban áll azt a kitüzendő perfelvételi határnapon ujra beadni;

mert a telekkönyvi kiigazitási kereset oly telekkönyvi ügy, mely a telekkönyvi rendelet szerint elintézendő, s melyben tehát a ptr. 53. §. a) pontja továbbá a 14. és 98. §§. szerint a rendes birói illetőségtől eltérésnek még azon esetben sincs helye, ha a felek a birói illetőség ellen kifogást nem emeltek, minthogy pedig Letka község, melynek 17., 18., 19. és 20. számu telekjkönyvei képezik a kiigazitási kereset tárgyát, a telekkönyvi hatósággal az 1871. 31. t. cz. 24. §. alapján felruházott nagy-somkuti kir. járásbiróság területén fekszik, s ugyanazon törvény szakasz. rendelete szerint a telekkönyvi ügyekre nézve a hozzájuk utasitott területén a telekkönyvi hatósággal felruházott kir. járásbiróságok illetékesek, ezeknél fogva a nagy-somkuti kir. járásbiróságnak azon végzésétől kezdve, melyben ezen ügyet a nagy-bányai kir. tszékhez átküldetni rendelte, az egész eljárást és a nagy-bányai kir. törvényszéknek illetéktelenül hozott itéletet a polg. t. rendts 297. §. 3. pontja alapján megsemmisiteni kellett.

571.

A bérletből való kimozditás iránt a bérlet lejárta czimén inditott sommás kereset a sommás per birája által hivatalból vissza nem utasitható, hanem annak megállapitása, valjon a szerződés lejártnak tekintendő és a 93. §. e) pontjának esete fenforog-e? csak a kifogások felett tartott tárgyalás folytán eszközölhető.

(1872. decz. 5-én 15,581. sz. a. kelt határozat.)

Báró R. Henrik s neje felperesek, Sch. Antal által képviselt B. Jeremiás hagyatéki tömege alperes ellen, haszonbérlet megszüntetése iránt sommás keresetet inditottak s keresetlevelükben előadták, hogy az ők náznánfalvi, kisfaludi és egerszegi részjószágaikat, néhai B. Jeremiás, ez 1870. ápril 6-án kelt

eredetiben, és másolatban A. és B. alatt mellékelt szerződés szerint, 10 évre évenkint fizetendő 6000 ftért haszonbérbe vette, többek közt azon kötelezettséggel, hogy a szerződés 11 pontja értelmében a haszonbéri összeg, ugy a lehető károk biztositása végett 6000 ft erejéig 4 hét alatt a Maros-Vásárhelyt fekvő házát biztositékul lekötni köteles; ha pedig idő multával ezen ingatlan helyett mást akarna lekötni, ez csak ugy engedtetik meg, ha az emlitett 6000 ft első helyre fog betábláztatni. B. Jeremiás haszonbérlő azonban ezen biztositás-nyujtási kötelezettségének eleget nem tévén, s időközben idei aug. 14-kén elhalván, ezen kötelezettségnek már eleget sem tehet; de halálával a haszonbérleti viszony is oly változást szenvedett, mely által bérbe adó nem lehet kényszerithető, volt bérlője helyett másokat, ha szintén annak örökösei is, elfogadni — ennélfogva felperesek a haszonbérletet felmondván, e kinevezendő gondnok által képviselt hagyatéki tömeget, a bérlemény visszabocsátásában elmarasztaltatni kérték; alperes hagyatéki gondnok kifogást tett a birói illetőség ellen, mivel a ptr. 93. §. e) pontja szerint kir. járásbirósághoz a bérlet és haszonbérlet elmozditása iránt inditott keresetek közül csak azok tartoznak, melyekben a szerződés lejárta, vagy hol a bérfizetés elmulasztása miatt kéretik az elmozditás, már pedig a B·/. szerződés 3-ik pontja értelmében a haszonbéri szerződés, mely 10 évre köttetett, 1879. decz. végével járand le, tehát szerződés lejártáról szó sem lehet, bérfizetés elmulasztását vagy azt, hogy alperes hátralékkal tartoznék, maga felperes sem állitja, s igy jelen keresetre a járásbiróság illetékességét megállapitó eset fen nem forog. A maros-vásárhelyi kir. jbiróság 1872. nov. 11-én 5203. sz. a. kelt végzésével a kifogást elvetette, mert a kereset a bérletnek haláleset közbejötte folytán lejárta miatt indittatott, s igy a 93. §-a e) pont alá tartozik. Ez ellen alperes semmiségi panaszszal élt, mert valamely bérleti szerződés csak akkor jár le, ha szerződésben kikötött idő eltelt, ha pedig a szerződés valamely okból a meghatározott idő előtt hatályon kivül tétetik, akkor az nem járt le, hanem megszüntetik; miután a törv. rendts az idő előtti megszüntetésnek csupán egyetlen esetét, a bér nem fizetés miattit feltételezi, mint olyat, mely sommás eljárás alá tartozik, és más esetkint a szerződés lejártát sorolja fel, az utóbbi kitétel „szerződés lejárta“ nem értelmezhető egyszersmind ugy mint a szerződésnek idő előtti megszüntetése is, mivel különben a tör-

vény a faj és egy nembeli fogalmat, mint coordináltakat állitotta volna egymás ellenében mig a nembeli fogalom a fajbeliben benne foglaltatik, ha 93. §. e) betüje az első biró által néki tulajdonitott értelemben lenne magyarázandó, akkor ezen szavak „a bérlet és haszonbérlettől való elmozditás iránti keresetek“ teljesen elegendők lennének, és azon hozzátétel „a szerződés lejárta vagy bérfizetés elmulasztása miatt“ nemcsak felesleges, sőt helytelen lenne, ha tehát ez áll, ugy áll az is, hogy miután a haszonbérletnek szerződésileg kikötött ideje csak 1879. decz. havában jár le, ezen jogügy nem tartozik sommás eljárás alá.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panasznak helyt adott, a végzést és az azt követő itélettel együtt megsemmisitette, a kir. járásbiróságot ez ügyben illetéktelennek kimondotta s felperest a rendes perutra utasitotta;

mert felperes jelen haszonbér felmondása iránti keresetét részint a haszonbéri szerződés biztositás adása iránti feltételének nem teljesitése, részint a haszonbérlőnek a szerződésben kifejezetten nem emlitése halálozása indokából inditván, az ily keresetek a ptr. 93. §. e) pontja alá nem vonhatók; mihez képest a semmiségi panasznak a ptr. 297. §. 5. pontja alapján helyt adni kellett.

572.

Az igénykereset a ptr. 464. §. világos rendelkezése szerint, a végrehajtató és végrehajtást szenvedő fél ellen együttesen lévén intézendő, az egyedül a végrehajtató ellen intézett igénykereset nem tárgyalható, hanem kiigazitás végett visszaadandó; ellenkező eljárás a ptr. 297. §. 1. pontja alá eső, hivatalból is figyelembe veendő semmiséget képez.

(1872. decz. 10-én 15,191. sz. a. k. határozat.)

H. István, özv. K. Györgyné, és J. Sándor felperesek keresetet inditottak, melyben a szombathelyi kir. járásbiróság, f. évi aug. 26-án 2810. sz. a. hozott végzésével, felpereseket igénykeresetükkel elutasitotta, s a lefoglalt tárgyakat továbbá is birói zár alatt meghagyta; ez ellen alperes pesti k. felebbezéssel

élvén, az itélőtábla, melyhez az iratok felküldettek, hivatalból észre vett semmiségi esetet látván fenforogni, minthogy az igénykereset egyedül a végrehajtató ellen van intézve.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a 2810. számu végzést az elsőbirósági egész eljárással, a ptr. 297. §. 1. pontja alapján, a 304. §. alkalmazásával megsemmisitette, s a kir. járásbiróságot utasitotta, hogy a keresetlevelet felperesnek kiigazitás végett visszaadván, további törvényszerü eljárást kövessen; mert az igénykereset a ptr. 467. §. szerint, a végrehajtató s egyszersmind a végrehajtást szenvedő ellen is lévén intézendő, s mindkettő beidézésével tárgyalandó, az eljáróbiróság a ptr. 297. §. 1. pontja alá eső s 304. §. szerint hivatalból is figyelembe veendő semmiséget követett el, midőn a helyett hogy a hiányos keresetlevelet kiigazitás végett visszaadta volna, ez iránt tárgyalást tartott, s a tárgyalás folytán érdemileg határozott.

573.

A kávéháztartási iparjog mint átruházható, foglalás tárgyát képezheti.

(1872. okt. hó 23-án 12,464. sz. a. k. határozat.)

L. L. R. és fia felperesnek, F. Ilona alperes elleni végrehajtási ügyében, a pest lipótvárosi kir. járásbiróság f. évi aug. 17-én 11,914. sz. a. hozott végzésével, a f. é. aug. 17-én felvett végrehajtási jegyzőkönyvet tudomásul vette, egyuttal pedig felperesnek a jegyzőkönyvben előterjesztett kérelme folytán a végrehajtást szenvedő alperesnőnek, Albertfalván találtatott összes ingóságaira is kiterjesztette, s ennek eszközlése végett a budai kir. járásbiróságot megkereste, ellenben felperes azon kérelmének, miszerint az alperesnő által kért kávéházi iparjog is lefoglaltassék, helyt nem adott.

Felperes ezen végzés ellen, f. é. szept. 2-án 12,963. sz. a. semmiségi panaszt adott be; mert a ptr. 397. §. szerint az iparüzleti jogokat lehet lefoglalni, ha azok érvényesen átruházhatók, pedig a kávéházi jogot is lehet átruházni; hogy pedig az 1871. 8. tcz. az átruházásról nem szól, az mit sem változtat; jelen esetben végrehajtási átruházásról van szó, itt tehát a ptr.

határoz, valjon a vevő maga fogja e a jogot gyakorolni vagy nem, ahhoz a biróságnak nincs köze, mert ő azt bérbe is adhatja s meg is szüntetheti, ha akarja, hogy pedig felperes a végrehajtás módját ki nem jelelte, az mit sem tesz; mert a törvényes módot kell használni.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, — a semmiségi panasznak helyt adott, a neheztelt végzésnek azon részét, mely szerint az alperes kért kávéházi iparjog lefoglalása megtagadtatott, a ptr. 297. §. 1. és 18. pontja alapján, megsemmisitette, s az eljáró biróságot e tekintetbeni kérelemnek helytadólag leendő elintézésére, s további törvényszerü eljárásra utasitotta;

mert a ptr. 397. §. szerint iparüzleti jogfoglalás alá vonható, ha az a fenálló törvényes szabályok szerint érvényesen átruházható, s miután a kávéházi iparjognak átruházása, illetőleg annak a törvényes szabályok megtartása melletti szabad gyakorlása törvény által tiltva nincsen, az eljáró biróság a ptr. 297. §. 1-ső és 18-ik pontja alá eső semmiséget követett el, midőn az e tekintetbeni kérelem felett tagadólag határozott.

574.

Az átm. int. I. czikkéből kifolyólag a m. kir. semmitőszék azon esetben is, ha a semmiségi panasz oly legfőbb itélőszéki határozat ellen van intézve, mely még a ptr. életbelépte előtt beadott felebbezés folytán keletkezett, annak vizsgálatába, valjon a felebbezést a legfőbb itélőszék helyesen fogadta-e el, s vette annak folytán a perügyet felülvizsgálat alá? hivatva van.

(1872. decz. hó 21-én 14,496. sz. á. k. határozat.)

M. János felperesnek, Nagyszeben város közönsége, mint felperes által haszonbérelt kerczi birtok földesurasága alperes ellen, leszámolási és kártéritési ügyében, a nevezett város tanácsa által kinevezett számolható biróság. 1834. évi május 12-én hozott itéletével alperest 2653 ft 30 kr v. cz. megfizetésére, és az 1832. évben meg nem mivelt majorsági föld kukoriczater-

mésének felperes által becslés utján kimutatandó mennyiségben leendő megtéritésére kötelezte, — kereseti követelése többi részeivel felperest elutasitotta; a n.-szebenvárosi és széki tanács mint tszék, felperes felebbezésére 1840. évi márcz. 23-án 2630—835. sz. a. kelt itéletével, a számoltató biróság itéletét helybenhagyta; a szász nemzeti egyetem mint harmadbiróság pedig, ugyancsak felperes felebbezésére 1845. évi szept. 23-án 686. sz. a. kelt itéletével, a másodbirósági itéletet azon változtatással, mikép felperesnek az oláh-ujfalusi majorsági szántóföld megtrágyáztatásáért követelt 207 ft 30 krt v. cz. szintén megitélte, s a kukoriczatermésre vonatkozólag kimondotta, hogy alperes mindazt, a mi nékie e czimen urbéri uton a szolgáló emberek által fizetendőnek itéltetni fog, köteles felperesnek átengedni, — egyebekben helybenhagyta.

A perköltségeket azonban egymás ellenében megszüntette, végül ugyan ezen felperesnek az erdélyi kir. főkormányszékhez intézett s a maros-vásárhelyi kir. itélőtábla utján felterjesztett felebbezése következtében a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék, 1872. május 22-én 2966. sz. a. hozott itéletével, a szász nemzeti egyetem idézett itéletét oly változtatással hagyta helyben, hogy alperes 1280 véka szemes törökbuzának a nagy-szebeni piaczon 1833. évi május hóban divolt középárát is köteles megfizetni, ez ellen mindkét fél 1872. évi jul. 30-án 11,220. és 11,221. sz. a. semmiségi panaszt adott be.

Alperes 11,221. számu semmiségi panaszában előadta, hogy az 1803. és 1812. évi felebbviteli szabályok szerint köteles volt felperes a transmissionalékot beadott felebbezése folytán 60 nap alatt a szász nemzeti egyetemtől kivétetni, és azokat további 15 nap alatt a kir. főkormányszékhez felterjesztési indokaival együtt beterjeszteni, mivel különben a felebbezett itélet jogerejüvé vált; ezt megtenni felperes elmulasztotta, és csak miután a szász nemzeti egyetem által hozott itélet jogerőre emelkedett, t. i. 1872. évben kérte felperes az ujbóli felvételét és a harmadbirósági itélet hozatalát. Miután tehát, a legfőbb itélőszék jogérvényes itélettel bevégzett perben uj itéletet hozott, semmiséget követett el.

Felperes semmiségi panaszában előadta, hogy megsemmisitendő az itélet azért, mert végrehajthatlan, abban a ptr. 253. és 256. §. ellenére az alperes által teljesitendő kötelezettségek teljesitésére bizonyos határidő kitüzve nincs, a mi annál is in-

kább a 297. §. 10. pontja alá eső semmiséget képezi, mivel az elsőbirósági itéletekben sincs ily határidő kitéve, — kéri tehát a legfőbb itélőszéket itéletének ezen pontban leendő megsemmisitése mellett, az emlitett irányban leendő itélet kiegészitésre utasitani.

Felperes előadta az alperesi semmiségi panasz feletti észrevételekben, hogy a transmissionalis kivétetett s a felebbezési indokok a transmissionálissal együtt maga rendjén a kir. főkormányszéknél beadattak, a mi onnan is kitünik, mivel a periratok a kir. főkormányszék levéltárában találtattak, s onnan a királyi tábla utján terjesztettek fel a Curiához, és igy az ellenfélnek semmiségi panasza, mint alaptalan elvetendő.

Hogy az iratok a kir. főkormányszékhez szabályszerü felebbviteli uton érkeztek, tanusitja leginkább azon körülmény, hogy a kormányszéki iratok szerint, felperes az iratokat kormányszéki 4029—1846. sz. a. az Istvánffy Pál kormányszéki titkár által szabályszerüleg felbontott transmissionális leveleket a felebbezési indokokkal együtt bemutatta, s a kormányszéki pertárba átadattak, hol 663—1846. sz. a. az akkori szokás szerint kihirdettettek.

Nem állhat a semmiségi panasza, ha mind ez nem történt volna is, a szász nemzeti egyetemi itélete nem lett jogérvényes, mivel az alperes által felhivott későbbi szabályrendelet, ez pedig az 1846. évi 672. számu szász nemzeti egyetemi statutum szerint (6070. kormányszéki sz. a. urbéri rendelet 475. sz.) a transmissionális kivételének elmulasztása által önmagában véve még a felebbezés hatálya meg nem szünt, s az itélet jogerőre nem emelkedett, hanem az ellenfél köteles volt a transmissionalisnak fel nem vétele bizonyitása végett, az irodai igazgató vagy jegyzőtől bizonyitványt szerezni és ennek bemutatása mellett a felebbezett itélet jogerőre emelkedésének kimondását kérni, mire külön határozat hozatott, mely által a felebbezés előadottnak s az előmutatott itélet jogérvényesnek kimutattatott, ily eljárás megtörténtét alperes nem is állitja, annálkevésbbé igazolja.

Ezek alapján a semmiségi panaszt annyival inkább elvetni kéri, mivel valótlan állitásra van fektetve, és végre kéri észrevételezési költségeinek megállapitását.

Alperesi képviselő előadta a felperes részéről beadott semmiségi panasz feletti észrevételeiben, hogy a legfőbb itélő-

szék itéletében a teljesitési határidő eléggé meg van határozva, mivel ez a transmissionalisnak I. része 212. lapján irt egyezményt vette alapul, melyben a fizetési határidő elég világosan meg van állapitva az által, hogy kiköttetett, miszerint alperes részéről a felperesi követelés fizetése az utóbbi által $183^1/_8$ évre fizetendő haszonbérbe leendő leszámitás utján teljesitendő; — tiltakozik tehát más határidő kitüzése ellen és a felperesi semmiségi panaszt elvetni kéri.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, — mindkét semmiségi panaszt elvetette;

mert eltekintve attól, hogy panaszló alperes azon állitása, miszerint a szász nemzeti egyetem itélete ellen felebbező felperes az átküldő levelet annak idejében ki nem vette, s a felebbezési indokokkal a kir. főkormányszéknél be nem mutatta volna, a felterjesztett iratok által, melyek közt a fenállott erdélyi kir. főkormányszék levéltárából kivett átküldő levél becsatolva van megczáfoltatik; azon esetben is ha emlitett állitás valónak vétethetnék, a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék a kellő időben bejelentett s elfogadott felperesi felebbezés folytán fenforgó perügyet, mely a m.-vásárhelyi kir. tábla utján lett, mint elintézetlenül maradt ügy, felterjesztve, felülvizsgálat alá venni hivatva volt, mivel az eme felebbezés alkalmazása idejében fen állott polgári eljárás s az arra vonatkozó törvényes gyakorlat szerint, melyre hivatkozás tétetik, a bejelentett felebbezés az átküldő levél kivételének elmulasztása esetében is csak akkor volt hatályt vesztettnek vehető, ha ezt a felebbező ellenfelének kérelme, s emlitett mulasztás kimutatása folytán a biróság külön határozat kieszközlését azonban alperes nem is állitja, ennél fogva alperesnek ellenkező feltevésre fektetett semmiségi panasza alaptalannak találtatott;

de hasonlólag alaptalan felperes semmiségi panasza is, mivel azonkivül, hogy a kötelezettség teljesitésére vonatkozó határidőnek ki nem tétele, a ptr. 297. §. 10. pontja alá vonható semmiségi esetet nem képez, miután a fenforgó kereset, mely a nagyszebeni város és szék tanácsa által kirendelt számoltató biróság előtt még 1832. évi nov. hó 15-én lett beadva, a haszonbéri viszonyból fel- és alperes között felmerült követelések tisztába hozatala végett felperes követelései beszámitásának illetőleg megtérithetésének kimondására lévén irányozva, ezen zárkérelemhez képest, ugy tekintettel arra, hogy a szász nemzeti

egyetem által hozott itélet csak részben volt felebbezéssel megtámadva az egészen más alapokra fektetett 1848 előtti polgári eljárás hatálya alatt hozott itéletnek a jelen ptr. szabályai szerint leendő teljes átidomitása eszközölhető nem volt, a legfőbb itélőszék az által, hogy alperesnek a fizetés teljesitésére bizonyos határidőt ki nem tüzött, semmiséget annál kevésbbé követett el, mivel megtámadott itéletében a felperes részére megitélt termés becsára, a perben kellőleg felderitve nem lévén, szám szerint kitéve sincs, hanem a végrehajtás elrendelése előtt ezen kiszámitás külön eljárás utján még pótlandó lesz.

575.

Tekintve, hogy a közgyámok rendszerint, s a menynyiben e részben az 1870. XLII. tcz. 10. §-a alapján eltérö gyakorlat vagy szabályrendelet nem létezik, az illetö községek árvatárának számadás és felelösség terhe alatti kezelésére elsö vonalban hivatvák, ebböl önként következik, hogy az általuk kezelt községi árvatárt magát érdeklö peres ügyekben, azt a biróság elött törvényszerüen képviselhetik.

(1872. decz. hó 12-én 15,868. sz. a. k. határozat.)

H. Miklós és P. András ügyvédeknek a novoszellói árvatár ellen, ügygondnoki munkadijak megállapitása iránt támasztott ügyében, az ujvidéki kir. tszék, 1872. évi ápril 16-án 2246. sz. alatt kelt végzésével tekintettel arra, miszerint folyamodó H. Miklós, mint a volt cs. kir. palánkai járásbiróság által kinevezett ügygondnok, a kérvényben elősorolt telekkönyvi áttételeket a novoszellói árvatár javára a ·//. alatt eredetben bemutatott bizonyitvány, illetőleg igtatókönyv kivonata tanusitásaként valóban teljesitette, és ezt a Bács-Bodrogmegye feloszlatott törvényszéke által 1869. évi junius hó 17-én 6469. sz. a. felvett jegyzőkönyv szerint a kérdésben forgó dijak megállapitása végett megtartott tárgyaláson megjelent B. Dániel árvák atyja beismerte, az érdembe hozott dijak megállapitása és a novoszellói árvatárból leendő tettleges kifizetése ellen mi kifogást

sem tévén, ennélfogva folyamodó H. Miklós, s ennek helyettese P. András h. ügyvédnek, az 1868. évi julius hó 21-én 8,186. sz. a. benyujtott kérvényükben 66 rendü telekkönyvi áttételek a többször érintett árvatár javára történt teljesitése érdemében egyenként 4 frt. és összesen 264 frttal felszámitott munkadijait biróilag megállapitotta. Ez ellen dr. A. Gedeon megyei alügyész, mint a novoszellói árvatár képviselője, 1872. évi szeptember 16-án 6146. sz. a. semmiségi panaszt adott be; mert a végzés az árvaszék meghallgatása nélkül hozatott, mert a felszámitott dijakat azok tartoznak fizetni, kiknek érdekében a nyilvánkönyv átkebelezések eszközöltettek, mert az árvatáraknak ezen czélra nem áll alap rendelkezésükre; mert: figyelembe nem jöhet azon körülmény, miszerint a tárgyalásnál a községi közgyám jelen volt és beegyezését adta, miután ez csak azt mutatja, hogy ezen közgyám hivatását nem érti.

Mert: a törvényszék ez ügyben illetéktelenül határozott, miután az ily árvaügyekbeni kérdések felett a megyei árvaszék van hivatva határozatot hozni.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette, mert a közgyámok rendszerint az illető községek árvatárának számadás s felelősség terhe alatti kezelésére első vonalban hivatvák, következve, azokat biróság előtt is képviselhetik; a panaszló tiszti ügyész pedig nem is állitotta, hogy e részben a kiküldő árvaszék területén az 1870. 42. t. cz. alapján eltérő gyakorlat, tekintve szabályrendelet léteznék. Mert a neheztelt végzés nem egyes kiskorui, hanem a novoszellói árvatár ellen hozatott; mert e szerint jelen panasz a ptr. 297. §. 14. s 15. pontjára nem alapitathatik; de a mennyiben e §. más pontja értelmében helye lett volna, nyilvánilag elkésett, miután az érintett közgyámnak még f. év május 10-én kézbesitett végzés ellenében csak f. é. szept. 16-án adatott be.

576.

A ptr. 12. §-ának rendelkezését tekintve, közhatósági hivatalnokok nyugdij vagy végkielégités iránti követelése az e részben fenálló szabályok nyomán első sorban közigazgatási utra tartozik, de oly törvény nem létezik, melynélfogva a közigazgatási uton elutasitott tisztviselő elzárva lenne attól, hogy fenforgó igényeit szintugy, mint más magánjogi követelést, alkalmas peruton az illetékes biróság előtt érvényesithesse.

(1872. decz. hó 21-én 15,764. sz. a. k. határozat.)

B. Dániel ügyvéd által képviselt L. László volt városi birói segédvégrehajtónak, s felperesnek, B. Mór ügyvéd által képviselt Pest város közönsége alperes ellen, 250 ft végkielégitési tőke s járulékai iránt folyamatba tett és sommás eljárás szerint befejezett perében, alperes a birói illetőség ellen kifogást tett, mivel a kereset felperes mint volt városi hivatalnok által hivatali viszonyára alapitott követelés iránt levén inditva, miután a város és hivatalnokai között állásukra és illetményeikre vonatkozó viszony magánjoginak nem tekinthető: a biróság ezen követelés felett határozni hivatva nincs. A pest-belvárosi kir. járásbiróság 1872. évi nov. hó 5-én 21,434. sz. a. kelt végzéssel, alperesnek a birói illetőség ellen emelt kifogását elvetette, mivel eltekintve attól, hogy a birói illetőség elleni kifogás a ptr. 97. §. értelmében mindjárt az első tárgyalás kezdetén előterjesztendő, azt tenni pedig alperes elmulasztotta, kétséget nem szenved, hogy jelen esetben a város és volt tisztviselői mint szerződő felek közti jogviszony eldöntéséről van szó, ez pedig nem közigazgatási, hanem p. törvkezési eljárásnak tárgya. Ehhez járul még azon körülmény is, hogy alperes e birósági illetőséget a f. évi szept. hó 5-én tartott tárgyalás alkalmával L. Károly felperesnek keresetében ugyanily jogviszonyt illetőleg elismerte, ugy az igazságügyminiszteriumhoz intézett biróküldésért beadott folyamodványa által is alperes ezen végzés ellen 1872. évi nov. hó 12-én semmiségi panaszt nyujtott be; mert a biróság jelen ügy tárgyalását maga halasztotta el, és

pedig az okból, mivel a biró küldése kérdése még el nem döntetett, tehát a második tárgyalási nap veendő első határnap gyanánt, a mikor is alperes illetőség elleni kifogását megtenni jogositva volt; mert jelen ügynek eldöntése bírósági eljárás alá nem tartozik, hanem közigazgatási utra, ugyanis a nyugdij-szabályok 1. §. e) pontja alapján a város mint közigazgatási hatóság jogositva van tisztviselői fizetését utalványozni, beszüntetni, végkielégitést megszavazni, a meg nem elégedő félnek jogában állván a közgyülés illetve, a belügyminiszteriumhoz folyamodni sértett jogának orvoslása végett, miért is az illetőség a ptr. 8. és 297. §. ellenére állapittatott meg; mert végül a biró-küldés iránti kérelemből nem következik annak beismerése, hogy az ügy birói ellátás alá tartozik.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék a semmiségi panasznak helyt adott, az eljáró biróságnak megtámadott végzését, az ennek folytán tartott tárgyalással és hozott itélettel együtt, a polg. törvk. rendt. 297. §. 1. pontja alapján megsemmisitette, felperest pedig idő előtti kérelmének érvényesitése végett előlegesen a közigazgatási utra utasitotta, és alperes felebbezését az idézett törvény 302-ik §-a értelmében annak visszaadatni rendelte.

Mert: a kereset alapjául szolgáló nyugdijazási szabályok a városi közgyülésen alkottatván és a m. kir. belügyminiszter áltál hagyatván helyben, azon viszony, mely ebből folyólag az alperes városi közönség és felperes, mint hivatalnoka között fenforgott, a felhivott szabályok 1. §. c) pontja és 13. §-ához képest is első sorban közigazgatási uton rendezendő, minélfogva a birói beavatkozás csak azon esetben vétethetnék igénybe, ha a közigazgatási uton kimeritett jogorvoslatok sem vezetnének czélhoz és ekkép a kérdés vitássá válnék.

577.

Miután a ptr. III. fej. 53. §-a egyedül azon eseteket sorolja elö, melyekben az ezen fejezetben megállapitott illetöségi szabályoktól való eltérésnek a megelözö 51. §. második kikezdésében s 52. §-ában érintett önkéntes alávetés folytán sincs helye, de a harmadik czim elsö fejezetében foglalt eljárási szabályokra, jelesül a 93. §. b) pontjára nem vonatkozik: a ptr. 53. §. d) pontja ki nem zárja, hogy oly esetben is, midön gyámság vagy gondnokság alatti személyek vannak érdekelve, a rendes perut helyett a sommás perut érvényesen kiköttethessék.

(1872. évi decz. hó 21-en 15,458. sz. a. kelt haározat.)

Gróf Sz. Gáborné szül. Sz. H. Feliczia felperesnek, Sz. H. Zsigmond, mint k. k. gyermekei t. t. gyámja alperes ellen, 10,500 frt és 3200 frt tőke, ugy járulékai iránt irásban is beadott keresetében felperes előadta: hogy ő atyai örökségére nézve anyjával, báró O. Paulinával s testvérével, a jelenlegi alperessel, mint k. k. gyermekei gyámjával, az A) alatti egyezséget kötötte, ezen egyezség szerint felperes édes anyja és alperes, mint gyám, a soproni 19. sz. házat tulajdonjoggal átengedték felperesnek, s kötelezték magukat a házon levő terheket az egyezség gyámhatósági jóváhagyása után félév alatt kifizetni, esetleg megengedték felperesnek, hogy a terheket tőlük behajthassa; miután pedig br. O. Paulina meghalt, s örökösökként az alperes által gyámolt kiskoruakat hagyta hátra, az egyezségnek gyámhatósági jóváhagyása pedig még 1871. októberben megtörtént, s alperes a terheket még sem fizette ki: kérte őt a kereseti összegben elmarasztalni. Alperes kifogást tesz a biróság illetékessége ellen, mert az egyezségben sommás biróság van ugyan kikötve, de itt kiskoruak érdeke forog fenn, s igy a prt. 50. §-a szerint a rendes eljárástól eltérésnek helye nem lehet, ha mindjárt az egyezség gyámhatóságilag jóvá is hagyatott, mert a gyámhatóság nem volt jogositva azt jóváhagyni, de különben a sommás biróság kikötése nem vonatkozik az 5. pontra, és mert abban csak a követelés be-

hajtásáról van szó, s a sommás utoni behajtás nem emlittetik, a sommás utról szóló kikötés csak az egyezség többi részére vonatkozik; különben a semmitőszék 1872. jul. 17-kén 8068. sz. a. hozott döntvényében kimondta, hogy ha kiskoruak vannak érdekelve, a rendes eljárástól nem lehet eltérni. Felperes ennek ellenében felhozta: hogy az egyezség nemcsak a kiskoruak gyámjával, de egyuttal néhai br. O. Paulinával is köttetett, ha tehát ezt lehet sommás uton perelni, ugy a kiskoru jogutódokat is; a sommás eljárás kikötése pedig az egész egyezség tartalmára vonatkozik. A döntvény figyelembe nem jöhet, mert ez nem nagykoruak ügyére vonatkozik; a sárvári kir. járásbiróság az illetékességi kifogásnak helyt nem adott, s az ez érdemben itéletet hozott, mert a gyámhatóságilag is jóváhagyott egyezségben a sommás perut világosan kikötve van. Ez ellen alperes semmiségi panaszszal élt; mert noha az osztályos egyezségben a többi pontokra, de nem egyszersmind az 5-dik pontra is vonatkozólag a sommás eljárás kiköttetett, s noha az egyezség gyámhatóságilag is jóváhagyatott, a biróság még sem illetékes, minthogy itt kiskoruak érdeke forog fenn, s a prt. 53. §-a szerint ily esetben a rendes birói eljárástól eltérésnek helye nincs, tehát a gyámhatósági jóváhagyás törvényellenes volt, s igy az arra alapitott eljárás megsemmisitendő.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette, s az egyuttal közbetett felebbezés folytán az ügyiratokat a kir. it. táblához áttette; mert tekintve, hogy a prt. III. fejezete 53. §. egyedül azon eseteket sorolja elő, melyekben az ezen fejezetben megállapitott illetőségi szabályoktól való eltérésnek a megelőző, 51. §-a második kikezdése s az 52. §-ban érintett önkéntes alávetés folytán sincs helye, de a harmadik czim első fejezetében foglalt eljárási szabályokra, jelesül a 93. §. b) pontjára nem vonatkozik, a ptr. 53. §. d) pontja ki nem zárja, hogy oly esetekben is, midőn gyám vagy gondnokság alatti személyek vannak érdekelve: a rendes perut helyett a sommás eljárás érvényesen kiköttethessék.

578.

Sommás perben egyedül a tanukihallgatásra, nem pedig egyuttal az itélet kihirdetésére megidézett, de meg nem jelent félre nézve, a nyomban hozott és kihirdetett itélet szabályszerüen közlöttnek nem vétethetvén, ugyanaz részére külön kihirdetendő.

(1872. deczember hó 13-án 13,476. sz. a. k. határozat.)

Sz. Ferencz felperesnek, T. Károly és társai, mint volt kun-szt.-mártoni tanácsnokok, illetőleg azok jogutódai s alperesek ellen, 172 frt. 50 kr. s járulékai iránti kártéritési sommás perében, a kun.-szt.-mártoni kir. járásbiróság 1872. szeptember 26-án 1906. sz. a. hozott végzésével másodrendü alperes semm. panaszát azért, mivel az itélet panaszlónak meg nem jelenése okából hozatott, következőleg a ptr. 124. §. folytán semmiséget panaszlónak, ki a f. évi szeptember 19-én tartott folytatólagos tárgyalásra beidéztetett irásban közlendő nem volt; miután tehát reá nézve mint meg nem jelentre az itélet ugyan csak a fentebbi határnapon eszközlött kihirdetésekor már jogerőre emelkedett: mint nyilván elkésettet, a ptr. 282. §-a alapján, hivatalból visszautasitotta, ez ellen 2-od r. alperes B. Károly 1872. october 8-án 2067. sz. a. semmiségi panaszt adott be; mert neki az itélet sem kihirdetve, sem kézbesitve nem lett, az tehát ellene jogerőre sem emelkedhetett, magát az 1811/1872. sz. itéletet semmisnek mondja; mert annak hozatalánál panaszló tanuinak vallomása figyelmen kivül hagyatott, és mert noha felp. keresetében mind a 13 alperes ellen csakis 42 frt. 98 kr. perköltséget kért megállapittatni, a neheztelt itéletben mégis 4 alperes 69 frt. perköltségben lett elmarasztalva.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, az 1906. számu semmiségi panaszt visszautasitó végzést, valamint az 1811. számu itéletnek azon záradékát, mely szerint az a meg nem jelent alperesek irányában a ptr. 112. §. elvénél fogva jogerőre emelkedettnek lett kimondva, a ptr. 297. §. 1. pontja alapján megsemmisitette és az eljáró biróságot az emlitett itéletnek mindannyi alperessel leendő szabályszerü kihirdetésére és további törvényszerü eljárásra utasitotta;

mert: az 1872. évi szeptember 9-én 1220. sz. a. kelt végzéssel a felek szeptember 16-ra csupán a kihallgattatni rendelt tanu vallomása kivételére és nem egyszersmind az itélet kihirdetésére is lettek megidézve, melyrőli elmaradásuk folytán a meg nem jelent felek irányában az ugyanakkor kihirdetett itélet szabályellenesen lett jogerőre emelkedettnek kimondva, és helytelenül lett a panaszolkodóval annak rende szerint eddigelé nem is közlött itélet elleni semmiségi panasz elkésés szempontjával visszautasitva.

579.

A közigazgatási uton nyert épitési engedély akadályul nem szolgálhat arra nézve, hogy a közigazgatási szempontból kifogás alá nem eső épités által megsértettnek vélt magánjog érvényesitése polgári peres eljárás utján eszközöltessék.

(1872. évi decz. 10-én 16,343. sz. a. k. határozat.)

Dr. Andaházy László felperes, gróf Andrássy Gyula alperes ellen ablak és ereszjog állitólag jogtalan gyakorlása, s az alperes által épitett ház párkányzatainak állitólag felperes telke légürébe történt kinyujtása miatt, a budai kir. járásbiróság előtt sommás visszahelyezési keresetet inditott. Alperes képviselő a tárgyalás alkalmával kifogást tett a biróság illetősége, s illetőleg a törvénykezési eljárás ellen, mert az épités közigazgatási engedély alapján történvén, mielőtt polgári uton per indítható lenne, közigazgatási uton állapitandó meg, hogy mennyiben tért el alperes a helybenhagyott épitési tervtől.

A kir. jbiróság 1872. évi 21,335. sz. a. kelt végzéssel a kifogásnak helyt adott, s felperest kérelmével a közigazgatási hatóság elé utasitotta, egyszersmind pedig alperes részére perköltség fizetésére kötelezte; mert alperes háza épitésére közigazgatási hatóságtól engedélyt nyert, ennélfogva mielőtt jelen kérdésnek birói eldöntése eszközölhető lenne, szükségesnek mutatkozik, hogy a közigazgatási hatóság által megállapittassék, valjon és mennyiben tért el alperes házának épitésénél a közigazgatásilag engedélyezett tervtől csak is ezen közigazgatásilag igazolt eltérésekből lehetvén biróilag elbirálható, hogy

ezen eltérések által felperes tulajdonosi magánjogaiban sérelmet szenvedett-e és mennyiben; ezeknélfogva alperes birói illetőségi kifogásainak helyt adni, a birói illetőséget leszállitani, s felperest közigazgatási utra utasitni kellett annyival inkább, mert felperes, ugyan a keresetben emlitett állitólagos jogsérelmek orvoslása miatt a közigazgatási uton is lépéseket tett, és a közigazgatási hatóság, ezen lépései folytán, alperes házát küldöttségileg megvizsgálva az iránt a ·//. végzéssel határozott.

Ez ellen felperes semmiségi panaszszal élt, mert a ptr. 93. §. i) pontja értelmében mindennemü sommás visszahelyezés, tehát birtokháboritási kereset is, a sommás eljárás alá tartozik;

mert a közigazgatási hatóság csak azt van jogositva megvizsgálni, mennyiben épitett alperes tervellenesen, nem pedig azt, hogy mennyiben lett ez által panaszló megkárositva, mert ha azon indok helyes, hogy jelen ügy magánjogi uton mindaddig nem tárgyalható, mig közigazgatási uton el nem intéztetik, akkor nem az illetéktelenséget kimondani, hanem az ügyet felfüggeszteni kellett volna, mert az illetékesség elleni kifogás azért is elvetendő, mivel alperes attól hallgatag önmaga elállott a midőn a szavatossági kérdés tárgyalásába belebocsátkozott, s a tárgyalás elhalasztásába beleegyezett.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, a neheztelt végzést megsemmisitette, s a kir. járásbiróságot további törvényszerü eljárásra utasitotta.

Mert: a magánjogok megháboritásából eredt vitás kérdések eldöntése törvény szerint, kizárólag a polgári biróságok hatásköréhez tartozik; a ptr. 93. §. i) pontja pedig az olyan megháboritás alapján támasztott mindennemü sommás visszahelyezési kereseteket a járásbirósághoz utasitja. (1871. XXXI. t. cz. 158.)

Ezekhez képest a kir. járásbiróság a ptr. 297. §. 5. pontjába ütköző semmiséget követett el az által, hogy hivatkozással az alperes részére közigazgatásilag kiszolgáltatott épitési engedélyre, birói eljárását a sommás birtokháboritás czimén meginditott jelen perben megszüntette, s felperest keresetével a közigazgatási hatósághoz utasitotta, figyelmen kivül hagyván, miszerint az emlitett engedély csak a közérdek megóvása tekintetében mérvadó, s hogy azért ugyanaz annak, hogy a közigazgatási szempontból kifogás alá nem eső épités által is megsértve

vélt magánjogok orvosoltatása peres eljárás utján eszközöltessék, akadályul nem szolgálhat.

580.

Tekintve, hogy az 1868. évi LIV. tczikk által életbeléptetett ptrtás alapelveinek egyike, miszerint a „végrehajtás" az itéletnek minden peres kérdéstől ment egyszerü foganatositása legyen, mit azon körülmény is bizonyit, hogy a végrehajtást rendelő végzés és a végrehajtási cselekmény ellen a fokozatos felebbvitelnek hely nem adatott;

tekintve továbbá, hogy ez alapelvből kifolyólag a ptr. 256. §-ában világos kifejezés adatott annak, miszerint az itélet végrehajtható legyen, azaz: önmagában véve a marasztalt fél által teljesitendő kötelezettségek pontos körvonalozását tartalmazza, és még akkor is határozott utasitást foglaljon magában, midőn kivételesen egyes kérdések eldöntése vagy a marasztalási összeg felszámitása a végrehajtási eljárásra halasztatott;

tekintve végül, hogy az, miszerint az örökösként perbe idézett alperes örökölt-e, és mit? ennek elmarasztalhatására nézve oly lényeges előfeltétel, miszerint e kérdésnek tisztábahozatala nélkül a jelen ptr. szerint határozott és végrehajtható elmarasztalás irányában ki sem mondható, s ekként ily lényeges érdemi kérdésnek a végrehajtási eljárásra való utalása annál kevésbbé foglalhat helyt, mivel különben a jelenleg érvényben levő, s a hivatalos beavatkozást csak bizonyos esetekre szoritó örökösödési eljárás mellett, legtöbb esetben ezen peres érdemi kérdést a végrehajtási eljárás alkalmával szabályszerü peres eljárás nélkül kellene tisztába hozni és a fokozatos felebbezés kizárásával egyedül csak semmiségi panaszszal orvosolható végzés utján eldönteni:

mindezeknél fogva a polg. törvk. rendtartás életbelépte után hozott minden oly itélet, melyben a fél öröksége erejéig lett elmarasztalva, a nélkül, hogy az örökség misége és mennyisége közelebbről meghatároztatnék, mint végrehajtatlan, a ptr. 297. §. 10. pontja szerint, semmis.

(1873. január hó 16-án 14,877. sz. kelt határozat.)

S. Flórent felperesnek, gróf F. Antal és József alperesek elleni 10080 fr. s járulékai iránti perében, a balassa-gyarmati kir. tvszék f. évi szeptember 26-án 4431. sz. a. kelt itéletével, ha és a mennyiben felperes a főadósok csődtömegéből ki nem elégittetnék, alpereseket a kereseti tőkéből hátralévő 7892 fr. 55 krnyi összegnek, 10080 frt. tőke után 1818. évi szeptember 20-tól 1860-ik évi május 8-ig; 7892 frt. 55 kr. után pedig 1860. május 9-től a kielégitésig járó 6% kamataival együtt, ugy 171 frt. 1 kr. perköltség s az itéleti dij megfizetésében örökségük erejéig elmarasztalta a következő indokokból: alperesek azon kifogása, hogy mivel 32 év alatt be nem pereltettek, s minthogy az elévülési idő 1823. évtől számitva 1855. évben telt ki, a fenforgó szavatossági kereset az osztrák perkönyv 1497. §-a szerint elévült volna, birói figyelembe nem vehető, minthogy eltekintve attól, hogy alperesek mint szavatosok a kötelezvény elévültét nem vitathatják, ama kötelezvény alperesek atyja által a csődperbe még 1821. évben bepöröltetett, a csődper szakadatlan folyamában meg nem gátoltatott, sőt a kereseti tőke összes kamatjával együtt itéletileg megállapittatott, az I. I. szerint alperesek részéről a szavatossági igény ellen óvás emeltetett az R. szerint pedig felperesek elődе részéről ellenóvás adatott be, s igy az elévülési idő többszörösen megszakitva lőn. Az ügy érdemét illetőleg, mivel a szavatosság kérdésében gr. F. János irása és aláirásának valódiságára nézve az itélőbiróság telekkönyvi szakosztálya által ugyanazon peres felek közt s épen a kereseti követelés betáblázásának átkebelezési kérdésében a szakértők véleménye már meghallgatva lőn, alperesek azon kérelmének, hogy uj szakértői vizsgálat rendeltessék el, helyt adni nem lehetvén, a szakértők leletéről felvett jegyzőkönyv a ptr. 187. §-ához képest a telekbiróságtól az 1872. márczius hó 21-én 1473. sz. a. kelt jogerejü végzésnél

fogva hivatalból előszereztetvén az 1872. ápril hó 18-án 2989. szám alatt kelt s szinte jogerőre emelkedett végzéssel a percsomóhoz csatoltatni rendeltetett. Ezen 1862. november hó 14-én felvett s a perfelvételi jegyzőkönyvben 31. sz. a. foglalt jegyzőkönyvekben foglaltak szerint I. Lajos és E. Ferencz szakértők hit alatt s egyhangulag oda nyilatkoztak, hogy a kötelező átruházási záradékában foglalt, s „ohne mein ferneres Obligo“ kitörlésére vonatkozó „Selbsten ausgelöst am 25. Febr. 1823. Is. g. F. m. p.“ ugyanazon kézzel iratott, mint a melylyel a „I. gr. F.“ névvel ellátott adat irva van, azt pedig, hogy ez utóbbi irás alperesek atyja gróf F. Jánosnak kézirása, alperesek kétségbe nem vonták.

Ebből folyólag, mivel törvény szerint minden terhes szerződésből, habár világosan kötelezve nincsen is, szavatosság származik, gróf F. János pedig, az általa irottnak alperesileg elismert B. alatti levelében érintett juhnyáj és szarvasmarhák ára fejében ruházta át, felperes jogelődére M. Xav. Ferenczre a kereseti kötelezőt, mely levél bár kelettel ellátva nincs, a szövegében érintett fizetési határidő s azon végszavainál fogva, „ich habe mit dem Herrn alten Baron B. geredet, der hat mir gesagt, ich war nicht gescheidt, mich hätte er ausgezahlt“ s azon körülménynél fogva, miszerint az engedményező és engedményes közti egyéb üzlet kimutatva nincsen, ez átruházásra vonatkozónak tekintendő, s mivel ezért gr. F. János nem csak az átengedett követelés valóságáért, de az engedmény idejekori behajthatóságáért is felelős, szavatossági kötelezettsége megállapitandó volt. Mivel pedig a szavatosság, mint örökösödési teher, az örökség erejéig az örökösökre is háramlik, alperesek a szavatosságra szinte kötelezendők voltak, s mivel elődjük s atyjuk gr. F. János felperes elődjére M. Ferenczre a kötelezőt teljes értékében ruházta át, s a tőke kamatjával együtt a csődperben jogérvényes itéletekkel megállapittatott, a tőkében és kamatokban marasztalandók voltak. A gróf A. László csődtemegéből egyezség utján kapott 2187 fr. 45 kr. azért volt a tőkéből levonandó, mert az L. alatti határozat azt szinte a tőkéből levonandónak itélte, következő szövege szerint: „Die Forderung der Franz X. M.-schen Erben an Capital pr. 24,000 fl. r. W. oder in ö. W. 10,080 fl. mit Einrechnung von 2187 fl. 45 kr. ö. W.“ s mivel felperes jogelőde e határozat ellen perorvoslattal nem élt, s az jogerőre emelkedett, annak ellenében

többé felperes amaz összegnek a tőkéből levonását nem követelheti. A marasztalás gr. F. Antal és gr. F. József alperesek ellen kizárólag azért lett kimondva, mert a jelzálogos ősi fekvőségek osztály utján az ő birtokukba jutottak, két fivér általuk pénzzel, illetőleg kötelezővel elégittetett ki, az pedig, hogy a terhekbeni részesülés kötelezettsége általuk ezekre nézve is fentartatott volna, igazolva nincsen, mig ellenben F. Emil G. G. alatti ajándéklevelében az örökséget terhelő adósság kifizetése kiköttetett, s mivel gr. F. Sándor a fekvőségekhezi tulajdonjogról lemondott, s a 14. sz. szerint a negyedik fitestvér elhunytával az egész apai ősiség a két alperest illeti. Alperesek azon kifogásai: hogy M. Ferencz a csődperbe csak 1836-ban jelent meg, mivel okmányokkal lett igazolva, hogy a csődper folyamáról tudomással előbb nem birt, de a kereseti követelés különben is a csődperben illető helyén meg lett kamatjaival együtt állapitva.

Hogy gr. A. Lászlóvali egyezkedés alperesek tudta s hozzájárulása nélkül történt volna, miután ahhoz a K ·/. szerint meghivattak, de be nem folytak, s azt, hogy előnyösebb egyezség köttethetett volna, nem igazolták, — továbbá, hogy a kereseti követelést megtériteni nem tartoznának, mivel a hitelezők összehivása folytán felperes azzal nem jelentkezett, s igy az osztálynál szóba sem jöhetett, miután a hitelezők emez állitólagos felhivása igazolva nincsen; végre: hogy felperes az összes örökösöket be nem idéztette, a fenebbieknél s annál fogva, mert a ptr. 75. §-ánál fogva felperesnek szabadságában áll, a keresetet valamennyi, vagy csupán egy alperes ellen intézni, illetőleg kiterjeszteni, és mert különösen B. Mertensné, alperesek nővére, ingatlanokban nem öröklött: birói figyelembe vehetők nem voltak.

Ezen itélet ellen alperesek 1872. évi október hó 21-én 9342. sz. a. semmiségi panaszszal éltek; mert: a többi örökösöket felperes nem perelte be, egyedül alpereseket, holott az örökhagyó adósságai egyenlő arányban érik a fi- és leányágot. (id. törv. szab. I. 104. §. 2.) Alperesek ellen beszédileg kérték a tlkkönyvi hatóság által elrendelt s foganatositott szakértői szemle ujra foganatositását, mert azt a telekkönyvi hatóság nem volt jogositva eszközölni; annak ellenére a törvényszék hivatalból megszerezte a szakértői jegyzőkönyvet, s azt az iratokhoz csatolta s jogerejünek állitotta, holott minden közben-

szóló végzés még felebbezhető a per végén. (297. §. 1. és 12. p.) Az 1865. évi 518. sz. a. beadott keresetben egyuttal gróf F. Sándor és Jenő elmarasztaltatása is kéretett, s mégis az itélet egyedül alpereseket marasztalja el. (ptr. 297. §. 10. p.) Alperesek örökös társai mellőztetvén, alpereseken igazságtalanság követtetik el, mert ők nem örököltek annyit, a mennyi rajtok kerestetik, miután be van igazolva a per során, hogy az örökhagyó után 163 ezer fr. adósság maradt, s igy az itélet azon része „annyiban a mennyiben felperes kielégitést nem nyer a tömegből" egyedül alpereseket éri, mert a követelés nem fog kitelni az adósságok miatt. Minthogy a legfőbb itélőszék 1871. évi 5846. sz. határozata szerint, „örökösök ellen inditott perekben a per során be kell igazolni, hogy ők örököltek, különben örökség erejéig való elmarasztalásnak helye nincs; az itélet pedig határozatlanul mondja ki az örökség erejéig való elmarasztalást, ennélfogva az végre nem hajtható. (297. §. 10. p.)

Az itélet azon része „ha és a mennyiben stb." ismétlése a kir. tábla 21,148/71 sz. határozatának, de miután az itélet érthetetlen, s azon időpont, mikor alperesek fizetni tartoznak, tökéletesen meg nem határozható, az itélet végre nem hajtható. (297. §. 10. p. és 256. §.)

A magy. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panasznak helyt adott, a neheztelt itéletet a ptr. 297. §. 10. pontja alapján megsemmisitette, s a kir. törvényszékok ujabb határozat hozatalára s további törvényszerü eljárásra utasitotta;

mert jelen irásbeli pernél, mely a ptr. életbelépte előtt tétetett ugyan folyamatba, de annak hatálya alatt folytattatott, s véglegesen be is lett fejezve, az átmeneti intézkedések III. cz. 5. pontja, illetve IV. czikk első kikezdése szerint a pertári kezelésre, bizonyitási eljárásra s itélethozatalra nézve a prtr. szabályai szolgálnak zsinórmértékül, ezen szabályok 256. §-a értelmében pedig minden itélet akként szerkesztendő, hogy az végrehajtható legyen, s midőn egyes kérdések eldöntése a végrehajtási eljárásra tartatik fen, az itéletnek ez iránt határozott utasitást kell magában foglalnia, miután azonban a neheztelt itéletben, mely által alperesek a kereseti összegben örökségük erejéig annak közelebbi meghatározása nélkül egyetemlegesen elmarasztatnak, az öröksége és mennyiségének kérdése megoldást nem talál, s miután ezen kérdésnek elintézése, eltekintve attól, hogy ez irányban a ptr. emlitett §§-ai

jelzett fentartás az itéletben nem foglaltatik, a végrehajtási eljárásra a perlekedő felek joghátránya nélkül már azon oknál fogva sem utaltathatik, minthogy ez esetben az elsőbiróság végzésileg köteleztetvén ezen kérdést eldönteni, s ebbeli végzése ellen, tekintettel a ptr. 299. §-ra, a felebbezés kizárásával egyedül semmiségi panasznak levén helye, a felek épen ezen lényeges és érdemleges kérdésre nézve a fokozatos felebbezési jogorvoslatoktól lennének elzárva, a neheztelt itélet a ptr. szabályai értelmében hozatnak és végrehajthatónak nem tekintethetik; ennélfogva az a ptr. 297. §. 10. pontja alapján megsemmisitendő volt.

581.

A prtr. 306. §. második tétele eseteiben elhárithatlan akadály kimutatása előirva nem levén: az esküttételi határnap elmulasztása miatt kért igazolás vétlen mulasztás kimutatása alapján is megadható.

(1873. jan. 15-kén 49. sz. a. kelt határozat.)

P. Jánosnak, H. Sz. Antal elleni igazolási ügyében a a Pest-József- és ferenczvárosi két járásbiróság 1872. évi november hó 27-kén 16,062. sz. a. hozott végzésével alperes P. János igazolási kérelmét azon okból utasitotta el, mert ámbár felperes nem kifogásolta azt, miszerint a felperes azon oknál fogva nem jelenhetett meg az esküttételi határnapra, mivel ügyvéde, Aigner Miklós Pestről távol levén, alperest az eskületételi határnapról nem értesitette, mégis miután alperes beismeri, miszerint ügyvédét, A. Miklóst a reá bizott peres ügyekbeni eljárásra nézve St. Ferenez joggyakornok helyettesitette, miután továbbá a kereset II. példánya alperesi ügyvéd irodájában volt, és ebből St. Ferencz alperes lakását kitudhatta, alperesnek a főeskü letétele végett kitüzött határnapróli elmaradását nem valamely elhárithatlan akadály következményének, hanem ügyvédi hiba által okozottnak kell tekinteni. Alperes ezen itélet ellen 1872. deczember hó 5-kén 16,427. sz. alatt semmiségi panaszt adott be; mert ő tanukkal és főeskü által kész vala bebizonyitani, hogy az őt képviselő ügyvéd, az eskületételi határnapon, sőt ezt megelőzőleg is egyideig nem

volt Pesten, mely körülményt panaszló ellenfele maga is beismerte; mert továbbá az eskületétel határidejét kitüző végzés panaszló ügyvéde távollétében segédének csak a kitüzött határidőt megelőzött napon kézbesittetett, s igy időrövidség miatt nem is értesithette volna panaszlót.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, az idézett végzést, a ptr. 297. §. 17. pontja alapján, megsemmisitette, s a kir. járásbiróságot az igazolási kérelemnek helyt adó ujabb elintézésére és további szabályszerü eljárásra utasitotta.

Mert a ptr. 306. §. második tételének eseteiben elháríthatlan akadály kimutatása nincs előszabva; hogy pedig panaszttevő az eskületételi határidőt vétlenül mulasztotta el, azt azon az ellenfél által nem kifogásolt ténykörülmények eléggé igazolják, hogy az eskületételi határnapról nem értesittetett, hogy ügyvéde a vonatkozó végzésnek irodájában történt átadása alkalmával Pestről távol volt, s hogy azon végzés, habár még 1872. szept. 16-kán hozatott, csak szept. 27-kén, t. i. az eskü letételére kitüzött határidőt közvetlenül megelőző napon lett késedelmesen kézbesitve.

582.

A prts. 462. §-a nem szolgálhat akadályul arra nézve, hogy a kiskoruakat illető igény és tehermentes ingatlan eladatása, a gyámhatóság megkeresése folytán, a vonatkozó árvaszéki szabályrendeletek értelmében, az illetékes dologi biróság által közárverés utján eszközöltessék.

(1873. jan. hó 15-kén 17,049. sz. a. kelt határozat.)

A kecskeméti kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság 1872. szept. 25-kén 2657. sz. alatt hozott végzéssel szab. kir. Kecskemétváros árvaszéke által H. László és János kiskoruak nevében kért önkéntes árverés foganatositását megtagadta; mert az elárverelni kivánt fekvőség „beterhesitve“ nincsen, a ptr. 462. §-a szerint pedig, csak azon fekvőségre kérhető az árverés, mely „beterhesitve“ van. Ezen végzés ellen a városi közgyám által 1872. évi október 4-kén 3339. sz. a. semmiségi panasz adatott be; mert az árvaszék nem mint magánszemély,

hanem mint törvényhatóság kérte az árverés foganatositását, s a törvényszéknek kötelességében állandott, a belügyminiszterium által is 5393/1872. sz. alatt helybenhagyott szabályrendelet 86. §-a értelmében, a kérelemhez képest eljárni.

A magy. kir. Curia, mint semmitőszék, a megtámadott végzést a ptr. 297. §. 1. pontja alapján megsemmisitette, s az eljáró biróságot, szab. kir. Kecskemétvárosa árvaszéke által kiskoru H. László és János fekvőségére elrendelt közárverés foganatositása iránti szabályszerü intézkedések megtételére utasitotta:

mert a ptr. 464. §. rendelkezése arra nézve sem szolgálhat akadályul, hogy a bár telekkönyvi bekeblezésekkel vagy betáblázásokkal nem terhelt, a kiskoruakat illető gyámhatósági kezelés alatt levő kérdéses ingatlan eladatása, az illetékes gyámhatóság megkeresése folytán, a belügyminiszterium által megerősitett árvaszéki szabályrendelet 86. §-ának megfelelőleg, az illetékes dologi biróság által közárverezés utján eszközöltessék.

583.

Ingó vagyonra vezetett végrehajtásnál, az annak foganatositásával megbizott birói végrehajtó az árverés elrendelésére hivatva van.

(1872. decz. 30-kán 16,078. sz. a. kelt határozat.)

A. Jánosnénak N. Miklós ellen 54 frt s járulékai iránti végrehajtási ügyében, a szent-endrei kir. járásbirósági végrehajtó, 1872. évi november hó 4-kén 219. sz. a. hozott végzésével az árverést elrendelte, s az árverési határidőt kitüzte; mert miután a lefoglalt ingóságok becsértéke 232 frtot tesz ki, az igényi határidő a foglalás teljesitése napjától számitva, 1872. évi november hó 2-áig lejárt; s miután ezen idő alatt tulajdoni igény senki által be nem adatott, az elsőbbségi igények pedig az árverést a polg. törv. rendt. 474. §. értelmében különben sem gátolnák, az ez iránt jelentkezett felperesnek az árveréshez joga lévén, az a polg. törv. rendt. 402. §-ához képest elrendelendő, s annak a helyszinén, vagyis Kalázon alperes lakásán leendő eszközlésére a határidő, figyelemmel a 403. §. rendelke-

zésére, 1872. évi november hó 14-dik napjának délelőtti 10 órára tüzetett ki, erről pedig a felek, a végzés közlése mellett értesittettek, azon megjegyzéssel, hogy az idézett 403. §. értelmében a jelen árverésnek az általuk kijelölendő lapok utjáni közhirré tételét kivánhatják.

Végrehajtást szenvedő ezen végzés ellen 1872. évi nov. hó 12-kén 4785. sz. a. semmiségi panaszt adott be. Mert az árverés elrendelése a végrehajtó hatásköréhez nem tartozik, hogy az árverés november 4-ről november 14-re tüzetett ki, s igy a törvényesen rendelt 15 napi határidő meg nem tartatott.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette;

mert az 1871-ki 51. tczikk 14. §-a 2-dik bekezdésében, s az 1872-diki ápril 4-kén kelt szolgálati utasitás 54. §-ában azon kivételes esetek kifejezetten felsoroltatnak, melyekben ingókra vezetett végrehajtásoknál a prtr. szabályaihoz képest a birói kiküldöttet megillető teendők a birósági végrehajtóktól elvonattak; ezek közé azonban a prtr. 402. §-ában érintett intézkedések nem tartozván, a végrehajtási cselekménynyel megbizott birósági végrehajtó az árverés elrendelésére is hivatva van; továbbá, mert az elárverezendő ingóságok becsértéke 300 frtot meg nem haladván, a f. évi november 4-kén kelt, az árverési végzésben november 14-kére kitüzött árverés által a prtr. 403. §-ában megszabott 8 napi határidő megtartatott.

584.

Könyvkivonati és számlakövetelések iránti kereseteknél, a prtr. 35. §. második kikezdésében a könyvvitel helye szerint megállapitandó birói illetőségre nézve meghatározott másfélévi, illetőleg három évi határidő, az utolsó tétel keltétől számitandó.

(1873, jan. hó 10-én 17,395. sz. a. kelt határozat.)

R. Keresztély ügyvéd által képviselt B. Ádám felperesnek M. Balázs alperes ellen 259 frt 64 kr. számlakövetelés s járulékai iránti sommás perében, a gyulafehérvári kir. járásbiróság 1872. évi deczember 9-kén 7106. sz. a. kihirdetett vég-

zéssel alperes kifogásának helyt adva, a fenforgó keresetre nézve magát illetéktelennek nyilvánitotta, s felperest keresetével, alperes személyes biróságához utasitva, alperes részére az ügyvédi dij beszámitása mellett, 6 frt 80 kr. perköltség fizetésében marasztalta; mert bár a keresethez fektetett számla szerinti áruczikkek Gyulafehérvárt akkoron felperesnek czégezett kereskedéséből vásároltaknak lenni állittatnak, miután az azok ára megfizetése iránti sommás kereset a prtr. 35. §-a alapján másfélévnél hosszabb határidő után lett ezen kir. járásbirósághoz beadva, miután felperes részéről jelenleg itten kereskedési üzletkönyvek nem vezettetnek, s továbbá, miután alperes jelenleg Pesten lakik, a kereset pedig személyes kereset lévén, az alperes által birói illetőség ellen tett kifogásnak a prtr. 97. §-ához képest helyt adni, az illetőséget leszállitani, és mint pervesztett felet az ellenfélnek méltatlanul okozott perköltségek megfizetésében a prtr. 251. és 252. §§-ai értelmében elmarasztalni kellett.

Felperes ezen végzés ellen 1872. deczember 16-án *7303.* sz. a. semmiségi panaszt adott be.

Mert a kereskedelmi könyvek, melyekből a számla, melyre a kereset állapittatott, Gyulafehérvárott vitetett és vitetnek, a hol a kereskedés is van. — Ezek alapján a gyulafehérvári kir. járásbiróság lehet csak illetékes ezen ügyben eljárni. Mert a biróság végzésével a kérelmen tul terjeszkedett, midőn az egész ügyben magát illetéktelennek nyilvánitotta, ámbár, hogy alperes kifogását csakis az $1^1/_2$ év alatt be nem adott positiókra kivánta érvényesiteni. Mert az alperes általi rendeléseket is akarta igazolni a főhittel, a járásbiróság ezt azonban, mint többeket is, észre sem vette.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, az idézett végzést, a prtr. 297. §. 5. pontja alapján megsemmisitette, az eljáró sommás biróság illetékességét megállapitotta s ugyanezen biróságot az eljárás folytatására utasitotta;

mert a felperes által felmutatott számla utolsó tétele 1871. évi október hó 1-én keletkezvén, miután az eddigi tételek összeszámitásából eredő követelés kifizetése iránt inditott jelen keresetnél a prtr. 35. §. második kikezdésében emlitett másfél évi, illetve három évi határidő, a fenforgó viszony természeténél fogva, csakis az emlitett utolsó tételtől számitható, e szerint pedig a kereset beadása napjáig, a másfél év le nem

járt; a felhivott §. alapján jelen kereset azon hely birósága előtt, hol a könyvek vitettek, meginditható volt, ennélfogva alperes illetékességi kifogása alaptalan.

585.

A pazarlás miatti gondnokság alá helyezéssel egybekötött zárlatra nézve, a ptr. 337. §-a által a szokott addigi eljárás fentartva lévén: ily zárlat elrendelhetőségének megállapitása peres eljárás tárgyát nem képezheti.

(1872. deczember hó 27-én 16,331. sz. a. kelt határozat.)

Ifj. A. János és érdektársainak id. A. János elleni pazarlás miatti gondnoksági ügyében, felperesek 1872. évi márczius 8-án 1365. sz. a. beadott folyamodványukban, id. A. János csabai lakost az A. községi bizonyitvány alapján, mely szerint néhány év óta pazarló és könnyelmü életet él, gondnokság alá, vagyonát pedig zár alá venni kérték. A békés-gyulai királyi törvényszék, 1872. márczius 12-én 1365. sz. a. kelt végzésével, id. A. János és rokonainak a kérvény tárgyában való kihallgatását elrendelte. 1872. ápril 8-án rokonai, 10-én pedig maga panaszlott a békés-csabai kir. járásbiróság előtt hallgattattak ki.

Ezen vallomások alapján hozatott a gyulai kir. törvényszék által 1872. ápril 29-én 2158. sz. a. ama végzés, mely szerint folyamodók atyja pazarlónak nyilvánittatott és a további intézkedések megtétele végett Békésmegye árvaszéke megkerestetni rendeltetett. Az emlitett végzés ellen id. A. János jun. 5-én felfolyamodással élt, mely beadvány tekintve, hogy a neheztelt végzés gondnokság alá helyezettnek nem kézbesittetett, kellő időben beadottnak tekintetvén, az összes iratok felterjesztetni rendeltettek; a zárlat május 25-én foganatosittatott, minthogy azonban az eljáróbiróság a neheztelt végzéssel idősb A. Jánost pazarlónak nyilvánitotta, a nélkül, hogy jelen ügy a ptr.-nak megfelelőleg perbeszédileg letárgyaltatott volna: a pesti kir. itélő-tábla ebben a ptr. 297. §. 1. pontja alá eső semmiséget észlelvén, a 304. §. értelmében az összes iratokat felterjesztette.

A magyar kir. Curia, mint semmitőszék, 1872 november. 18-án 28,278. sz. a. hozzá felterjesztett iratokat azon értesités mellett küldötte vissza, miszerint a ptr. 337. §. által a fenálló törvényekben előforduló és a ptr. 324, 336. §-aiban tárgyalt zárlattól különböző, következve a pazarlás miatt kért zárlat esetében is a szokott eddigi eljárás fentartatván; e szerint pedig a pazarlás miatti gondnokság alá helyezéssel egybekötött zárlat peres eljárás tárgyát nem képezvén, s ekként annak kieszközléséhez sem keresetlevél, sem perbeszédek nem kivántatván; ezeknélfogva a kir. semmitőszék a jelen esetben, a melyben panaszlott gyermekei rendes keresetlevél nélkül, egyszerü kérvényben kérték atyjukat pazarlásai miatt gondnokság alá helyezni, s annak összes ingó és ingatlan vagyonát birói zár alá vétetni, azon körülményt, mely szerint az ügy a ptr.-nak megfelelőleg perbeszédileg nem tárgyaltatott, a ptr. 297. §. 1. pontja alá vehető semmiségi esetnek nem tekintette.

586.

A biróságok fegyelmi hatóságán alapuló birói határozatok ellen a semmitőszék elé tartozó perorvoslatnak helye nincs.

(1873. évi jan. 29-én 392. sz. a. kelt határozat.)

K. László ügyvéd a székelyhidi kir. járásbiróság által 1872. évi nov. 11-én 7093. sz. a. hozott végzéssel azon okból mivel a járásbiróság iktató hivatalában a járásbiró tilalma daczára szivarozva dolgozott; 50 frt birságban marasztatott el, mi ellen nevezett ügyvéd felebbezéssel élvén, annak érdemleges elintézése előtt, a kir. itélőtábla által 1872. decz. 18-án 45,548. sz. a. hivatalból észrevett semmiségi eset folytán, felterjesztett iratok a semmitőszék által azzal küldettek vissza, miként a k. semmitőszék a ptr. 304. §. alkalmazásának helyét nem találta;

mert jóllehet az elsőbiróság a ptr. 118. §-ra helytelenül alapitotta végzését, minthogy a ptr. 118. §-át csak azon esetben lehet alkalmazni, ha a sommás eljárásban a tárgyalás alkalmával a felek, vagy képviselőik a biróság előtt magukat egymás irá-

nyában illetlenül, a biróság iránt pedig tiszteletlenül viselik, mely esetben a peres ügyről felvett tárgyalási jegysőkönyvben kell a birsággal büntetendő tényt megállapitani, s annak alapján lehet a birságot kiszabni, a jelen esetben azonban oly tényről van szó, mely nem valamely pernek tárgyalása közben a biróság jelenlétében, hanem a birói személy távollétében a biróság iktató hivatalában a dohányzási tilalom megszegése által követtetett el, s egy önálló jegyzőkönyv felvételével állapittatott meg, mely tény tehát a külső rend fentartására irányzott tilalom megszegését képezvén a ptr. körén kivül esik; egy magában véve azonban azon körülmény, mely szerint az elsőbiróság a ptr. körén kivül eső végzését a ptr. 118. §-ra alapitotta, ama végzés megsemmisitésére indokul épen azért nem szolgálhat, mivel ama végzés nem a ptr. rendeletein, hanem a biróságnak fegyelmi hatóságán alapszik, a biróságok fegyelmi hatóságán alapuló végzések ellen pedig a ptr. 297. §. szerint semmiségi panasznak helye nincs, hanem azok ellen csak fokozatos felebbezéssel lehet élni.

587.

A vadászati kihágások miatti panaszok nem a ptr.-ban szabályzott sommás eljárás szerint, hanem az 1872. VI. tcz. 34. és 42. §-okból kitünőleg a kihágásokra vonatkozó törvényes szabályok és gyakorlat szerint tárgyalandók.

(1873. jan. hó 29-én 17,291. sz. a. k. határozat.)

Báró B. Ödön felperesnek, idősb S. József és társai alperesek ellen, vadászati jog elleni kihágás miatt, utolsó alperes B. Ferenczre nézve 50 ft, a többi alperesekre nézve 200 ft birság s jár. iránt inditott sommás perében, a tokaji kir. járásbiróságnak 1872. évi nov. hó 13-án 4740. sz. a. hozott, a felperes által választott perutat leszállitó, s a kihágási nyomozás megindítását rendelő végzés ellen, mindkét fél semmiségi panaszszal élt. Megjegyzendő, hogy felperes az 1872. évi vadászati törvényre alapitotta keresetét, alperesek pedig azon törvény VI. tcz. 42. §-ra és V. fejezetére alapitották a perut elleni kifogást. Felperes semmiségi panaszát nem indokolta.

Alperesek ellen semmiségi panaszuk indokait beadták, azokban azt hozva fel, hogy a biróság a kereseti kérelmen tul terjeszkedett, midőn a kihágási nyomozatot elrendelte, minthogy ez kérve nem volt, a vadászati törvény 24., 25. és 26. §§-ait kivéve, hivatalból pedig nyomozás el nem rendelhető.

A magy. kir. Curia, mint semmitőszék mindkét semmiségi panaszt elvetette, az alperesi részről bejelentett felebbezést pedig visszautasitotta; mert a vadászati kihágások iránti panaszok nem a ptr.-ban szabályozott sommás eljárás szerint, hanem az 1872-ki VI. tcz. 34. és 42. §-ból kitünőleg a kihágásokra vonatkozó törvényes szabályok és gyakorlat szerint lévén tárgyalandók; a felperes által vadászati kihágás miatt sommás keresettel beperelt alperesek ellen — a sommás peres eljárás megszüntetése mellett helyesen lett a felhivott 1872. VI. tcz. értelmében a kihágási nyomozat meginditása elrendelve; — továbbá, mert az alperesi részről a ptr. 297. §. 10. pontjára azon oknál fogva fektetve semmiségi panasz, mert a biróság az alperesek elleni nyomozási eljárás meginditásának elrendelése által az alperesek kérelmén tul terjeszkedett, figyelembe nem vétethetett, mert eltekintve attól, hogy jelen esetben a ptr. 297. §. 10. pontja csakis a kereseti kérelemre vonatkozhatnék az eljáró biróság alperesek ellen a kihágási nyomozatot a felhivott 1872. VI. tcz. 34. és 42. §-ai értelmében annál helyesebben rendelte el, minthogy annak meginditását utolsó szóváltásában felperes is kérelmezte. Végre az alperesi részről bejelentett felebbezést visszakellett utasitani, mert a megtámadt végzés nem tartozik azok közé, melyek ellen a ptr. 294. §-a szerint felebbezésnek helye van.

588.

Eltünt egyén holttá nyilvánitása, a ptr. 522. §-a értelmében, örökösödés czéljából átalában, s igy nemcsak a törvényes, hanem a végrendeleti örökös által is kérhető. (522. és 587. §.)

(1872. decz. hó 30-án 16,286. sz. a. k. határozat.)

H. János ruszti plébános, mint az ottani templom pénztárának gondnoka az ezen egyházat végrendelet szerint D. Pál 3 fiának magtalan elhalálozása esetében illető örökösödési jog érvényesitése végett, D. Pál három fiára nézve, kik rég eltüntek, a holttá nyilvánitási eljárás meginditását kérelmezte. A soproni kir. tszék azonban 1872. évi febr. hó 3-án 293. sz. a. hozott végzésével, ezen kérelemnek helyt nem adott, mert a p. törv. rendts 522. §. értelmében eltünt egyén holtnak nyilvánitását csak a házastárs a házassági kötelék feloldása és a törvényes örökös, vagy ily örökösök hiányában, a korona ügyésze az örökség birtokba vétele végett kérelmezheti, e szerint pedig folyamodó plébános, ki ugyan is a ruszti templom pénztára képviseletében, mint csak esetleges végrendeleti örökös lép fel, az állitólagos örökség birtokba vétele végett a holttá nyilvánitási eljárás igénybevételére jogositva nincsen.

Ez ellen folyamodó semmiségi panaszszal élt, melyben az 522. §-t akként értelmezte, hogy ezen §. szerint a holttá nyilvánitási eljárás meginditását az utóörökösök és hagyományosok is kérhetik.

A magy. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panasznak helyt adott, a megtámadt végzést a ptr. 297. §. 1. pontja alapján megsemmisitette, s a kir. tszéket a $^{293}/_{1872}$. számu kérvénynek a ptr. 524. §. értelmében elintézésére, s további törvényszerü eljárásra utasitotta; mert a ptr. 522. §. értelmében örökösödés czéljából átalában, eltünt egyénnek holttá nyilvánitása kérelmezhető lévén: miután H. János ruszti plébános, mint az ottani templom pénztárának gondnoka, hasonlólag örökösödés czéljából kéri a kérvényben megnevezett eltünt egyéneknek holttá nyilvánitását: kérvényre jogosulatlanság szempontjából vissza utasitható nem volt.

589.

A végrehajtásilag lefoglalt vagyon őrzésére kineve-zett zárgondnok jogai és kötelességei ugyanazok, melyek a ptr. hetedik czim I. fejezetében a ptr. 324. §-a szerinti zárlatnál kinevezendő zárgondnokra nézve megállapittattak.

(1873. jan. hó 29-én 268. sz. a. k. **határozat.**)

A bécsi cs. kir. átalános osztrák földhitelintézetnek, gróf St. G. Mária Magdolna elleni zárlati ügyében, az aradi kir. tszék által 1872. decz. 4-én 14,872. sz. a. hozott, K. Gusztáv zárgondnoknak e minőségben a petrisi uradalomba leendő ujolagos bevezetését elrendelő végzés ellen, gr. St. G. Mária Magdolna 1872. decz. 16-án 15,543. sz. a. semmiségi panaszt adott be. Emlitett végzés a bécsi cs. kir. szab. osztrák földhitel-intézetnek 14,872/872. sz. a. beadott kérvénye folytán hozatott, melyben előadatott, miszerint a bécsi cs. kir. országos tszéknek végzése és az 1230/872. szám semmitőszéki határozat alapján gr. St. G. M. M. ellen, s illetőleg annak petrisi uradalmára a zárlatot kieszközölvén, az a radnai kir. járásbiróság által 2·/. szerint foganatosittatott is, minek folytán a lezárolt birtok K. Gusztáv zárgondnok kezelése alá adatván, birtokos grófnő a jövedelmek kezelésétől eltiltatott, s a gazdasági tisztek a zárgondnok iránti engedelmességre utasittattak, mely birói intézkedés ellen emelt semmiségi panasz a három ·///. alatti szerint elvettetvén, ugy szinte a zárlat ellen beadott kifogások iránt hozott elutasitó végzés a 12,026/872. számu semmitőszéki és 13,609/872. sz. kir. táblai határozatokkal helyben hagyatván, a foganatositott zárlat ekkép teljesen jogerőre emelkedett. Ezek alapján pedig emlitett kérvényben, minthogy a zárt szenvedett grófnő ellenzései folytán az uradalmi tisztség zárgondnoknak nem engedelmeskedik, községi elöljáróság vele ellenséges lábon áll; a jövedelmek roszlelküleg a zárlat alól elvonatnak, s igy K. Gusztáv zárgondnok hivatása beltöltésében akadályoztatik, s minthogy végre a radnai kir. járásbiróság előtt tárgyalt vitás kérdések iránt hozott, noha zárgondnokra kedvezőtlenül szóló határozatok jogerőre nem emelkedtek, az kéretett, hogy a zárol-

tató földhitel-intézet K. Gusztáv nevü zárgondnokának a petrisi uradalom és jövedelmei kezelésébe leendő ujolagos bevezetése elrendeltessék. A semmiségi panasz következő indokokra volt fektetve: a kérvény a ptr. 349. §. ellenére csupán egy példányban lett benyujtva, s az arra hozott végzés, mely panaszlónak felzeten kézbesittetett, nincs indokolással ellátva; az aradi kir. tszéknek 5684/872. sz. a. kelt, s a 10,974/872. számu semmitőszéki határozattal is helyben hagyott végzése értelmében a kérdéses zárlat nem a ptr. 314. §. szerinti zárlatnak, de csupán a ptr. 400. és következő §§-okban körülirt birói intézkedésnek tekintendő, minek folytán a petrisi uradalom és jövedelmei soha zár alá nem vétetvén, azok kezelése a zárgondnokot meg nem illeti;

mert jelen ügyben az eljáró kir. törvényszék, sem a perbiróság, sem pedig a zárlat foganatositásával megbizott biróság nem lévén, sőt ép e tekintetből a zárlatból eredő több rendbeli kérvények elintézését a radnai kir. járásbirósághoz utasittatván, ez okból a jelen kérvény elintézésére is illetéktelen volt; mert a petrisi uradalom s jövedelmei tényleg zár alá véve nem lévén, s K. Gusztáv az ez ügyben eddigelé hozott határozatok szerint csupán a birtok allagára nézve felügyeleti joggal ruháztatván fel, midőn mind ennek daczára, annak a jövedelmek kezelésébe leendő bevezetése elrendeltetett, a végzés e tekintetben érthetetlennek mutatkozik, mert továbbá az uradalom jövedelmei soha zárlat tárgyát nem képezhetvén, azok zárgondnok kezelésére sem bizathatók, minek elrendelésével az eljárt törvényszék egy meg nem támadott jog felett határozott, és végre: mert az eljárt törvényszék határozata alapjául nem az ez ügyben kelt $^{1062}/_{1872}$. sz. semmitőszéki határozatot vette, mely szerint ezen zárlat csupán őrködésre felállitott zárlatnak minősittetett.

A magy. kir. Curia, mint semmitőszék a semmiségi panaszt elvetette, mert a hiteles másolatban felterjesztett megtámadott végzés indokolva van, panaszló pedig a neki állitólag nem indokoltan és csak a kérvény felzetére vezetett végzést nem mellékelte; mert ámbár ugyan a fenforgó zárlat miként az, az itteni $^{16281}/_{1871}$. 1062. és $^{10974}/_{1872}$. számu határozatokban kimondatott, nem a ptr. 324. §-ában körülirt zárlat, hanem a végrehajtásilag lefoglalt vagyon megőrzésére a ptr. 400. 401. és 421. §-ok értelmében rendelt zártartó alkalmazása, a kinek

különben a végrehajtásilag lefoglalt vagyon kezelésére nézve ugyanazon jogai és kötelességei vannak, mint a melyek a 324. és következő §§-ban a zárgondnokra nézve foglaltatnak és a kért zárlat foganatositása közti különbség csak abban rejlik, hogy a 324. §. alapján foganatositott zárlatnál mindazon tárgyak zárgondnoki kezelés alá helyeztetnek, melyekre a zárlat elrendeltetett, a 400. és következő §§-ok eseteiben pedig a zártartó kezelése alá csak azon tárgyak adandók, a melyek végrehajtásilag már lefoglaltattak; mert továbbá az eljáró kir. tszék, mint a zárt elrendelő Aradmegye volt törvényszékének hivatali utódja, a fenforgó zárlati kérdésben határozni illetékes volt, melyekhez képest a semmiségi panasz alaptalannak bizonyult.

590.

Az örökhagyó által nyert marasztaló itélet alapján a törvényes örökösök által beadott végrehajtási kérvény azon okból, hogy a végrehajtást kérök ki nem mutatták, miszerint biróságilag elismert örökösök, vissza nem utasitható.

(1872. decz. 21-kén 15,919. sz. a. kelt határozat.)

Gyika Jaroslav és Constantiának, mint néhai Gy. György örököseinek, továbbá gr. Stádion Imre, Anasztázia, Charlotta, Ernestin, Friderika és Fülöpnek, mint néhai gróf St. szül. Gy. Katalin örököseinek, végre a nevezettek és báró Duka szül. Gy. Anna, ugy Gy. Ödönnek, mindannyinak mint néhai Gy. Diomed örököseinek, herczeg Schwarzenberg Adolf, mint a herczeg Sch.-féle bécsi váltóház főnöke elleni végrehajtási ügyében a pozsonyi kir. törvényszék 1872. évi október 31-kén 12,044. szám a. hozott végzésével, a végrehajtás elrendelését megtagadta; mert bárha a bécsi cs. kir. törvényszéknek 1858. évi február 8-ki 3430. számu itéletében megnevezett örököstől Gyika Györgytől, illetőleg Stádion szül. Gyika Katalin grófnétól való leszármazásukat, valamint Gyika Diomeddel való oldalrokonságukat igazolták is, mindamellett azon körülmény, hogy végrehajtást kérők biróságilag elismert örökösök lennének, következőleg néhai Gyika György, Stádion Katalin és

Gyikā Diomed utáni örökösödési jogukat, kik közül az első 1861-ben, a második 1870-ben, a harmadik 1856-ban halt el, ki nem mutatták. Ez ellen végrehajtatók 1872. évi novemb. 11-én 13,231. sz. a. semmiségi panaszt adtak be;

mert miután panaszlók csak a jogelődeik által már megkezdett végrehajtási eljárást folytatják, nem szükséges, hogy örökségi joguk igazolására oly bizonyitékot állitsanak elő, milyent a törvényszék követel; hogy folyamodók a szüleik után törvényes leszármazást, testvérökhez pedig a vérségi kapcsolatot kimutatták, ennél többet pedig valamely ingó örökség elnyerésére vagy adóssági pernek folytatni, avagy végrehajtására kimutatni egy örökös sem tartozik; hogy a törvényszék által kivánt bizonyitékot folyamodók elő sem állithatják, mert jogelődeik mindnyájan kiskoru örökösök hátrahagyása nélkül haltak el, hagyatéki eljárás nem tartatott, a Gy. Diomed utáni örökséget pedig folyamodók csak biztositani czélozzák; hogy miután folyamodók pótkérvényökben a 6539. sz. elutasitó végzés indokolatlanságát kimutatták, a törvényszék ujabb végzésében az elutasitásra ismét más okot hoz fel, ezen eljárás tehát törvényellenes.

Panaszlók mindezeknél fogva kérték, hogy a neheztelt végzés megsemmisittessék, s a törvényszék a végrehajtásnak a kérvény értelmében leendő elrendelésére utasittassék.

A magy. kir. Curia, mint semmitőszék, a neheztelt végzést, a ptr. 297. §. 18. pontja alapján, megsemmisitette, s a kir. törvényszéket a végrehajtási kérvény ujabbi szabályszerü elintézésére utasitotta; mert ugy az ideiglenes törvénykezési szabályok 163. §-a, mint a ptr. 560. §. szerint, az öröklési eljárás meginditása csak a kijelölt esetekben lévén kötelezőleg elrendelve, panaszló jogérvényes itéletre alapitott végrehajtási kérelmükkel a hivatolt végzésben felhozott indokból helytelenül lettek hivatalból teljesen elutasitva.

591.

A per birósága által tanukihallgatás eszközlése végett megkeresett törvényszék a saját székhelyén lakó tanuk kihallgatását önmaga köteles eszközölni, annak foganatositásával a székhelyén levő járásbiróságot terhelni jogositva nincs.

(1873. évi jan. 28-án 764. sz. a. kelt határozat.)

A marmarosi k. törvényszék, mint per birája az elrendelt tanukihallgatás eszközlése végett a homonnai k. törvényszéket megkereste, ez utóbbi pedig annak foganatositásával a homonnai k. járásbiróságot bizta meg; utóbbi azon nézetben lévén, hogy a törvényszék székhelyén lakó tanuk kihallgatását a törvényszéknek kell eszközölnie, mint a mely a perbirája által megkeresve lett, s nem lehet azzal a járásbiróságot terhelnie, eljárni vonakodott, minek folytán a törvényszék és járásbiróság közt illetékességi összeütközés merülvén fel, a jár.-birónak 1872. szept. 20-án 4025. sz. a. kelt azon jelentése folytán, az emlitett sz. alatti szemmitőszéki rendelvénynyel az iratoknak visszacsatolása mellett utasittatott a kir. törvényszék, hogy a székhelyén lakó tanunak kihallgatása végett egyik birói tagját küldje ki, s a megkeresvényt az által teljesittesse; mert a ptr. 198. §-a szerint a tanukihallgatás csak akkor történik megkeresvény utján, ha a kihallgatandó tanu más biróság területén lakik, e §. rendeletét szem előtt tartva, a megkeresett biróság is csak akkor kereshet meg egy más biróságot, a tanukihallgatás iránt hozzá intézett megkeresvény teljesitése végett, ha a kihallgatandó tanu más biróság területén lakik, jelen esetben a per birája, a marmaros-szigeti kir. törvényszék, megkeresvényét a homonnai kir. törvényszékhez intézte, és minthogy a kihallgatandó tanu a kir. törvényszék székhelyén lakik, e kir. törvszék a ptr. 198. §. értelmében a hozzá irt, a perbiróságával hasonfoku birósághoz intézett megkeresvényt a ptr. 60. §. értelmében teljesiteni tartozik.

592.

A perköltségek megitélése vagy kölcsönös megszüntetése a biróságok belátásától függvén, azon körülmény, hogy a felebbviteli biróság a perköltségeket kölcsönösen megszüntette, habár felebbező fél ezt nem kérte, semmiséget nem képez.

(1873. jan. hó 28-án 604. sz. a. k. határozat.)

Özv. B. Zsigmondné felperesnek, H. Ábrahám alperes ellen 300 ft. elmaradt haszon megfizetése iránt az algyógyalmáslosádi járás volt egyesbiróság előtt folyamatba tett, s sommás eljárás szerint tárgyalt perében, az emlitett biróság, 1870. évi decz. 30-án 41—871. sz. alatti itéletével, alperest a keresetbeli 300 ft elmaradt haszonból csakis 128 ft összegnek, s ezen összeg után a beperesités napjától a fizetés napjáig folyó 4% kamat és 31 ft 69 kr perköltségnek fizetésében marasztalta el; a maros-vásárhelyi kir. itélőtábla pedig mindkét fél felebbezésére, 1871. jun. 5-én 3162. sz. a. kelt itéletével, az elsőbiróság itéletét helyben hagyta; végül a m. kir. Curia mint legfőbb itélőszék, alperes felebbezése folytán, 1871. évi nov. 16-án 8537. sz. a. kelt itéletével, mindkét alsóbirósági itélet megváltoztatásával, alperest 40 erdélyi kis véka jó mennyiségü vetni való buza természetbeni kiadatására kötelezte, s a perköltségeket kölcsönösen megszüntette;

mert alperes az A. alatti szerződés vonatkozó pontja szerint a bérlet-idő kiteltekor negyven véka buzavetés átadására lévén kötelezve, miután pedig felperes beismerte alperesnek azon állitását, hogy ez a negyven véka őszi vetésre szükséges földet azon határrészben, mely a helyi szokás szerint őszi vetés alá következett, vetés alá elkészitette, miután az eskü alatt kihallgatott tanuk összhangzó vallomása szerint alperes az őszi vetés teljesitésében általa le nem győzhetett elemi akadály által gátoltatott, tekintve, hogy az elvetett magból remélhető tiszta haszon, különben is számos eshetőségek által feltételeztetik, melynek megtéritésére alperes sem kifejezetten kötelezve nem volt, sem saját mulasztása indokából nem kötelezhető; alperes csak az általa a jószág kibérlésekor kapott 40 véka buza vetőmag megadására volt kötelez-

hető. Ezen itélet ellen felperes 1872. nov. 7-én 4810. sz. a. semmiségi panaszt adott be; mert a neheztelt harmadbirósági itélet, az első- és másodbiróságilag eldöntött ügyben kereseti követelését nemcsak leszállitotta, de a kereset zárkérése ellenére alperest 40 véka buza természetben leendő megtéritésére itélte; a kereset zárkérése ugyan is akként hangzik, hogy alperes H. Ábrahám legyen köteles a keresetbe vett 300 ft elmaradott hasznot, annak a kereset beadásától a fizetés napjáig számitandó 54. kamatját és a perköltségeket megfizetni; tekintve, pedig hogy a törv. rendts 248. §-a szerint az itélet a felek kérelmén tul nem terjedhet, tekintve, hogy az A. alatti alperesi felebbezés zárkérése szerint az elsőbirói itéletnek teljtartalmilag leendő helybenhagyása kéretett, mi a másodbirói itélet által megerősitést nyert; s tekintve végre, hogy alperes a megitélt perköltségekre felebbezését ki sem terjesztette, mégis a harmadbirói itélet által a perköltségek kölcsönösen megszüntettettek, ezen neheztelt itéletet a ptr. 297. §. 10., 11. és 13. pontjai alapján megsemmisittetni kérte.

A magy. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette:

mert felperes jelen keresetét, a haszonbéri szerződés értelmében, a haszonbéri idő eltelte után 40 véka tiszta buza vetésnek alperes általi át nem adásából származott kára megtéritése iránt inditván, a m. kir. Curia legfőbb itélőszéki osztálya, midőn neheztelt itéletével a követelt kártalanitásnak helyét nem látva, alperest a 40 véka tiszta buzának, melyet felperesnek a tárgyalás alkalmával felajánlott, átadására kötelezte, miután a 40 véka tiszta buza a felperesi követelésbe benn foglaltatik, a felek kérelmén tul nem terjeszkedett, hanem a felperesi kivánat keretén belül határozott;

mert továbbá, a ptr. 251. §-a szerint, a perköltségek megitélése vagy megszüntetése a biróságok belátásától függvén, a harmadbiróság, midőn neheztelt itéletével a jelen ügyben a perköltségeket megszüntette, habár felebbező alperes felebbezésében azt nem kérte, semmiséget nem követett el.

593.

A kézi zálognak a követelés lejárta, s ki nem elégitése folytán, a hitelező által kért elárverése csak a ptr· szabályai szerint, tehát birói itélet vagy egyezség alapján rendelhető el.

(1872. nov. 5-kén 13,588. sz. a. kelt határozat.)

K. János, L. Venczelné szül. P. Rebi ellen, két arany gyürü és egy tajtékpipának, mint kézi zálognak elárverezését kérte, mint zálogbaadó a kitüzött időben ki nem váltotta. A sz.-udvarhelyi kir. járásbiróság 1872. évi ápril 26-kán 731. sz. a. kelt végzésével, folyamodó kérvényét azon okból, mivel a követelés valódisága semmi által bizonyitva nincsen, visszautasitotta; kérelmező ezen végzés ellen 1872. május 18-án 1425. sz. a. semmiségi panaszt adott be; mert a ptr. 461. §. a zálogos hitelezőnek jogot ad a kikötött idő lejárta után a zálog elárvereztetését biróilag kérni.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette.

Okok: az osztrák ptk. 461. §-a értelmében a zálogos hitelező kétségtelen jogához tartozik, a zálog árvereztetését biróilag kérni, ha a szerződésileg meghatározott idő eltelte után ki nem elégittetik. Azonban nem kevésbbé kétségtelen az is, miként az idézett törvényszakasz utolsó sora szerint a biróság az olyan kérvényre nézve, a törvénykezési rendtartás szabályai szerint köteles eljárni.

Ezek folytán tekintve, miszerint a ptr. 345. §-a szerint kielégitési végrehajtás csak marasztaló itélet vagy birói egyezség alapján lehet elrendelni, s hogy a biróságon kivül kötött bárminemü szerződés végrehajtható okirat érvényére semmi körülmények között nem emelkedhetik; a kir. járásbiróság egészen törvényszerüen járt el, midőn panaszló árverésérti kérvényének, mely az előrebocsátottakon felül, különösen még azért is helytelen, mivel az abban felajánlott eskü általi bizonyitás peres eljárást és itélethozást (ptr. 221. §.) tételezvén fel, a ptr. 350. §. értelmébeni elintézés lehetőségét kizárja, helyt nem adott.

594.

Az esküdtszéki tárgyalás felett hozott véghatározat nem zárja ki azt, hogy a tanuk dijai, melyek megitélése a véghatározat hozatalakor elmulasztatott, az illetők folyamodványára utólag megállapittassanak.

(1872. julius hó 10-én 7551. sz. a. kelt határozat.)

L. Sándor, mint a ki P. Elek magánvádló felperessége alatt L. Imre ellen lefolyt sajtóperben tanunak volt megidézve, az esküdtszéki tárgyalás felett határozat kiadása után folyamodványt adott be a sajtóbirósághoz, melyben a tárgyalásra való megjelenéseért felszámitott költségei megállapitását és behajtását kérte, mely kérelemnek a pesti kir. tszék, mint pestkerületi sajtóbiróság 1872. april 10-én 87. sz. a. hozott végzéssel helyt nem adott, mert az esküdtszéki tárgyalás felett hozott határozatba ezen költségek, illetve dijak figyelmen kivül hagyattak, azon határozat ellenében tehát jelen folyamodványnak hely nem adható.

Ezen megtagadó végzés ellen folyamodó 1872. évi május 24-én 108. sz. a. semmiségi panaszt adott be;

mert daczára annak, hogy ő megidézés folytán a tanuságtételre megjelent, kihallgattatására szükség nem lévén, élőszóval tanudijának megitélése iránti kérését elő nem terjeszthette, miként ezen állitást a neheztelt végzés maga igazolja, költségjegyzékét azonban a t. birósághoz beterjesztette, s igy a fenálló törvények értelmében járván el, az eljáró tszék törvényellenesen határozott akkor, midőn folyamodó kérelmének helyt nem adott.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, — a neheztelt végzést megsemmisitette, és a kir. tszéket a 87./s. b. számu kérvény szabályszerü elintézésére utasitotta;

mert panaszló P. Elek magánvádló kérelmére a kérdéses sajtóperben tanukép beidézetetvén, az 1872. márcz. 20-án megtartott esküdtszéki tárgyalás befejeztével, az e felett felvett jegyzőkönyvhez csatolt költségjegyzéket bemutatta, a sajtóbiróság azonban ez iránt ezen alkalommal határozatot nem hozott,

hanem egyedül a felmentett vádlott, és a birósági pénztár részére megtéritendő költségeket állapitotta meg;

mert e szerint tekintve, hogy ebbeli határozata jelen törvényszerü kérelem elintézésének akadályául nem szolgálhat, ugy tekintve, hogy a perköltség, melyhez a tanuk járandóságai is számitandók, az 1848. 18. t. cz. 12. és az 1867. julius 25. kelt igazságügyminiszteri rendelet 14. §. értelmében a vesztett fél irányában mindenkor megitélendők, sőt az átalános perrendtartási szabályokhoz képest a tanuk járandóságai rendszerint a tanu állitó által már előlegezendők, a tszék semmiséget követett el, midőn a fenforgó kérelem érdemleges elintézését helytelen indokból megtagadta.

595.

A sommás perben hozott itélet kihirdetésére határnapot kitüzö végzés ellen külön semmiségi panasznak nincs helye.

(1872. decz. hó 27-én 16,288. sz. a. kelt határozat.)

G. Miklós, mint néhai V. Jónás hagyatéka gondnokának, D. Pál és érdektársai ellen folytatott sommás perében, a debreczeni kir. járásbiróságnak 1872. évi 9259. sz. a. kelt, a másodbirósági itélet kihirdetésére határnapot kitüző végzése ellen elsőrendő alperes 1872. nov. 29-én 10,887. sz. a. semmiségi panaszt adott be, mert a megjelenési határidő a ptr. 116. §-a ellenére tüzetett ki, mert a nov. 22-ki itélet hirdetésre nov. 20-án idéztetett meg; mert az itéletet vele irásban közölni kellett volna, miután ő nógrádmegyei lakos lévén, nem követelhetni, hogy ő itélethirdetés végett Debreczenbe utazzék, végre hogy az itélet O. Eleonorával nem közöltetett.

A magy. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panaszt visszautasitotta, mert a sommás perben hozott itélet a ptr. 297. §. szerint semmiségi panasznak helye nincs.

596.

A bejelentett tulajdoni igénynek kereset alakjában leendő érvényesítése végett, az erd. telekk. rendt. 25. §. e) pontja szerint kitűzött határidő elmulasztása csak a megtörtént bejelentés visszautasitását, s az annak alapján eszközölt feljegyzés törlését, nem pedig a később beadott kereset visszautasitását vonhatja maga után.

(1873. febr. hó 6-án 151. sz. a. k. határozat.)

L. Robert ügyvéd által képviselt B. Péternek, P. Ábrahám és neje ellen telekkönyvi kiigazitás iránti keresetében, a dévai kir. tszék, 1872. évi decz. 5-én 1127. sz. a. kelt végzéssel, a kiigazitási keresetet hivatalból visszautasitotta, B. Péter ezen végzés ellen ugyanazon év és hó 16-kán 1169. sz. a. semmiségi panaszt nyujtott be;

mert, ha a telekkönyvi kiigazitási eljárásban a kereset 30 nap alatt be nem adatik, nem lehet következtetni, hogy a felperes végképen elvesztette volna kereseti jogát, — ezt következtetni azért nem lehet, mivel a ptr. szabályai szerint a per tárgy iránti kereseti jog el nem évült, és ha az épen elévült volna, az ált. osztr. p. t. könyv 1501. §-a szerint az elévülést nem lehet hivatalból tekintetbe venni.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, — a fentebbi végzést megsemmisitette, és a telekkönyvi hatóságot a kereset szabályszerü elintézésére utasitotta;

mert azonkivül, hogy az 1872. évi szept. 24 én 857. sz. a. kelt végzésben, mely által a kereset beadására határidő tüzetett ki, panaszló a határioő elmulasztásának ilynemü következményére nem is figyelmeztetett, a keresetnek a határidő lejárta után tehát elkésetten lett beadása, a telekk. rendt. 25. §. e) pontja szerint is, csak azt vonhatja maga után, hogy a már megtörtént igénybejelentés, melynek alapján a kereset beadására való utasitás kiadatott, visszautasittatik, annak tehát a tulajdoni és ősiségi igények ivén történt feljegyzése kitöröltetik, mi a jelen esetben eszközöltetett is, maga a kereset azonban vissza nem utasitható, hanem az átalános szabályok szerint tárgyalandó, világosan kitünik ez a telekk. rendt. 3. §. 1. pont-

jának azon intézkedéséből is, mely szerint a hirdetményi határidő lejárta után bejelentett igények sem zárhatók el, érvényesitésüktől, ezen határidő mulasztásának csak az lévén következménye, hogy az ily igények oly harmadszemélyek kárára kik a hirdetmény hatályossága kezdetének napjától fogva a tjegyzőkönyvben foglalt bejegyzések alapján tovább nyilvánkönyvi jogokat jóhiszemmel szereznek, többé nem érvényesithetők, mindezeknél fogva a semmiségi panasznak helyt adni kellett.

597.

Tekintve a polg. törv. rendtartás 587. §. szövegét, mely szerint az annak végén előforduló szavak, hogy „e végzés ellen perorvoslatnak helye nincs" kifejezetten csak azon §. második részére szoritkozóknak nem vehetők; tekintve továbbá, hogy különben is az, miszerint melyik fél utasitandó perre? nem alaki jogkérdés: a ptrs. 587. §-a szerint perre utasitó végzés ellen azon esetben sincs helye, ha ezen szakasz első bekezdésében foglalt törvényrendeletének megsértése panaszoltatik. (Teljes ülési határozat.)

(1873. február hó 11-én 498. sz. a. k. határozat.)

G. Sámuel hagyatéka ügyében, a nagyszebeni kir. törvényszék, 1872 szeptember 12-én 12,155 sz. a. hozott végzéssel, miután G. Sámuel gondnok által képviselt G. Katalin a törvény alapján, M. János és neje pedig végrendelet alapján nyilatkoztak örökösöknek, a tárgyalási jegyzőkönyvet elfogadva utóbbiakat a törvényes örökössel szemben a végrendelet érvényesitése végett per utjára utasitotta, mely végzés ellen M. János és neje 1872. augusztus 27-én semmiségi panaszszal éltek, azt azonban a törvényszék a ptr. 587. t. a alapján, mely szerint perre utasitó végzés ellen perorvoslatnak helye nincs, hivatalból visszautasitotta; ez ellen 1872. október 4-én 13,414. sz. a. ugyanazok ujabban semmiségi panaszt nyujtottak be.

Az 1872. augusztus 1-én 11,062. sz. a. hozott törvényszéki végzés ellen beadott, de elsőbiróságilag visszautasitott semmiségi panaszban felhozták, — hogy G. Mária, mint tör-

vény utján örökséghez igényt tartó fél, lett volna ő ellenökben mint végrendeleti örökösök ellen, a ptr. 587. §.-a szerint perutjára utasitandó, nem pedig megforditva ők; ennek vitatásán kivül fejtegették még azt, hogy helytelen a végzésnek a már érvényben nem álló 1854-ki cs. nyiltparancsra, de ezenkivül a ptr. 587. §-ra való alapitása is, miután utóbbi azon esetről, midőn a végrendelet valódisága támadtatik meg a törvényes örökösök által, nem intézkedik. Az eme beadványra hozott visszautasitó végzés elleni semmiségi panaszban pedig ezenkivül felhozatott, hogy a ptr. 282. §-nak egyetlen esetét kivéve, a biróság a beadványoknak hivatalbóli visszautasitására jogositva nincs.

A magy. kir. Curia mint semmitőszék, az 1872. augusztus 27-én 13,414. sz. a. beadott, semmiségi panasznak helyt adott, s az 1872. szeptember 12-én 12,155. sz. a. kelt visszautasitó végzést a ptr. 297. §. 1. pontja alapján megsemmisitette, ellenben elintézés alá véve az emlitett neheztelt végzéssel hivatalból visszautasitott 1872. augusztus 27-én 12,155. sz. a. benyujtott semmiségi panaszt visszautasitotta; mert az 1872. augusztus 27-én 12,155. szám alatt benyujtott semmiségi panasz kellő időben adatván be, a perrendtartás 282. §-a szerint azt a felhozott érdemleges oknál fogva hivatalból visszautasitani az eljáró kir. törvényszék jogositva nem volt; a ptr. 587-ik §. szerint perutjára utasitó elsőbirosági végzés ellen pedig perorvoslatnak helye nincs, mely rendelet az emlitett §.-nak összes felsorolt eseteire vonatkozik, hivatkozzanak bár különböző avagy ugyanazon jogczimre az örökösök.

598.

Tekintve, miszerint a marosvásárhelyi k. tábla területén érvényben levő 1853. julius 18-ki csödrendtartás 64. §-a a vagyonbukottnak csödön kivül létezhető vagyona elleni személyes kereset meginditását megengedi; tekintve továbbá, miszerint az elrendelt csöd, az annak tartama alatt is szerzödési képességét el nem vesztett bukottnak nem személyes jogaira, hanem tisztán vagyoni állapotára vonatkozik: a marosvásárhelyi kir. tábla területén a ptr. életbelépte után is a bukottnak netán csödönkivüli vagyona, vagy személyes keresménye ellen irányzott kereset indithatására nézve törvényes akadály fenn nem forog. (Teljesülési határozat.)

(1872. évi február hó 11-én 16,318. sz. a. kelt határozat.)

P. Istvánnak, mint F. János hagyatéki gondnokának I. Antal ellen, 35 frt 11 kr. és járulékai iránti sommás perében, a kolozsvári kir. járásbiróság, 1872. évi októb. 9-én 13,098 sz. a. kelt itéletével, alperest 40 kr. ennek 1872. évi augusztus 12-től járó 6%-tóli kamata megfizetésében feltétlenül, 34 frt 71 kr, ennek 1872. évi augusztus 12-től járó 6% kamatja, ugy 10 frt 56 kr. perköltségnek 8 nap alatt, különben végrehajtás terhe melletti megfizetésében azonban csak a részére megitélt főeskü lenemtétele esetében marasztalta el; alperes ezen itélet ellen 1872. évi októb. 11-én 13,217. sz. a. semmiségi panaszszal élt; mert jóllehet felperesek előtt tudva volt alperesnek csőd alatt léte mégis alperest a csődön kivül saját személyében idézte perbe s felperesnek még a biróságilag kihirdetett és köztudomásra jött csőd előtt származván fennforgó követelése az a csődbiróság előtt lett volna érvényesitendő, miért is a nem illletékes járásbiróság előtt folyamatba tett jelen kereset, a csődbirósághoz lett volna utasitandó.

A magy. kir. Curia, mint semmitőszék a semmiségi panaszt elvetette, mert felperes nem a csődvagyonból, hanem alperesnek, ki ellen személyes keresetet intézett, csődön kivüli vagyonából kivánja kielégitését, azt pedig nem is állitván, hogy

alperes más egyéb mint a kihirdetett csőd okából van gondnokság alatt, a marosvásárhelyi kir. tábla területén érvényben tartott csődrendtartás 64. §-a szerint, az eljáró kir. járásbiróság előtt alperesnek bepereltetése teljesen jogszerü volt.

599.

Tekintve, hogy a végrehajtó dija iránt, az 1871. évi LI. tczikk 14. §-a és az 1872. évi január 29-én 3564. sz. a. kelt igazságügyminiszteri utasitás 22. §-a alapján kibocsátott fizetési meghagyás nem teljesitése esetében, a végrehajtás, az emlitett §. alapján ugyan, de a ptr. szabványainak szem előtt tartásával rendelendő el és foganatositandó: az ily végrehajtást rendelő végzés ellen a ptr. szabályai szerinti perorvoslatnak és pedig semmiségi panasz alkalmazásának van helye.

(1873. február hó 12-én 1200. sz. a. k. határozat.)

K. Ferencz birósági végrehajtó kérelmére, T. József ügyvéd ellen egy végrehajtási ügyben felmerült 20 kr. kézbesitési dij befizetése végett, a gyulai kir. törvényszék fizetési meghagyást bocsátott ki, melynek nevezett ügyvéd a kitüzött határidőben eleget nem téve, a birósági végrehajtó ezen összegre nézve a végrehajtás elrendelését kérte. Emlitett biróság a végrehajtást, 1872. évi deczember 11-én 7564. sz. a. kelt végzésével 20 kr. kézbesitési dij és 5 frt 20 krban megállapitott kérelmi ugy a felmerülendő költségek erejéig elrendelte s a megkeresett makói kir. tvszék kiküldöttje által 1873. évi január 10-én foganatosittatta, mi ellen, T. József január 13-án 162. sz. a. semmiségi panaszt nyujtott be; mert az 1871. évi 51. t. cz. 6. §. szerint a birósági végrehajtók dijait a felek tartoznak fizetni, tehát mindenik csak azokat, melyek a részére teljesitett eljárás után járnak, továbbá a 22. §. szerint csupán a napdijak és utazási költségek előlegezendők, azon fél által, kinek kérelme folytán az eljárás történt; ebből folyólag a kézbesitési dijak, különösen hol nem első végzésről van szó, az által viselendők, kinél a kézbesités eszközöltetett.

Megütközéssel vette a gyulai tvszéknek fizetési meghagyását, melylyel kötelességévé tétetett, hogy K. végrehajtónak ki részére vagy képviseltjei részére kézbesitést nem eszközölt, 20 krt küldjön, holott a törvény nem rendeli, hogy a fel helyett a költséget az ügyvéd fizetni köteles lenne; különösen oly esetben, midőn az, a kinek érdekében a végzés kézbesittetett, a dijat megfizetheti; tehát nem érezte magát kötelezve a meghagyásnak eleget tenni, mert álmodni sem merte, hogy a tvszék a végrehajtó részére, az alapjában törvénytelen és indokolatlan kérelem folytán végrehajtást rendeljen, annál meglepőbb volt hogy nemcsak a 20 kr, hanem annak 26-szoros összegét meghaladó költségek is lettek a végrehajtási kérvényért megállapitva, s azok iránt a végrehajtás elrendelve.

Ha feltenné, hogy a tvszék feladatához tartozik a végrehajtóknak máris elviselhetlenné vált dijaikat mesés összegig felcsigázni, az illetéktelenül követelt 20 kr. helyett a 7—8 frtra rugó költséggel is teljes megadással kielégitené. Ilyen feltevés azonban a most észlelt keserü tapasztalás után sem verhet benne gyökeret, és meg van győződve, hogy a páratlan határozat következményeivel együtt megsemmisittetik és a jogérzület megingatását eredményező hasonló eseteknek eleje vétetik; mert hogy egy végrehajtó részére, kinek 300 frt után 1 frt. végrehajtási dij jár, 5 frt 20 kr. kérvényi költség itéltessék, midőn kérvények beadására hivatva nincs, az igazsággal, törvénynyel és méltányossággal össze nem fér.

Hivatkozva a ptr. t. 345. §-ára, melybe ezen eljárás ütközik, a 297. §. 1. alapján, a végzés megsemmisitését kéri.

A magy. kir. Curia mint semmitőszék, tekintve, hogy a birósági végrehajtók dijaira vonatkozó fizetési meghagyás nem a polg. törvényk. rendtartás szabályain, hanem a később alkotott 1871. 51. t. cz. alapján kibocsátott igazságügyminiszteri utasitáson alapul, abban pedig nincs intézkedve az iránt, hogy az ilyen fizetési meghagyásból eredő sérelmek a polg. törvény rendtartásban körvonalozott felebbvitel s különösen semmiségi panasz utján lennének orvosolhatók; a biróságok ilynemü határozatai semmiségi panasz tárgyául nem szolgálnak, hanem az azokkal netalán okozott károk tekintetében esetleg a birák felelősségéről szóló törvény oltalmához lehet folyamodni; a semmiségi panasznak a fizetési meghagyás ellen irányzott részét visszautasitotta. Ellenben tekintve, hogy a birósági végrehajtók

dijaira nézve a végrehajtás hivatalból elrendelendő tvszékekhez pedig a beadványok a polg. törvény rendtartás 85. §. b) pontja szerint csak ügyvédi ellenjegyzés mellett nyujthatók be; a semmiségi panasznak e részben helyt adott, és a mennyiben a végrehajtási kérvény költségeire a tvszék a végrehajtást elrendelte, a megtámadott végzésnek ezen részét, ugy az ennek kielégitéseül teljesitett foglalást, a polg. törv. rendtartás 297. §. 1. pontja alapján megsemmisitette.

600.

Alperesnek a perfelvételi határnapon meg nem jelenése esetében, a felperes által felhivott tanuk kihallgatása, a felebbviteli biróság által sem rendelhető el, melyhez rendes perben alperes felebbezése folytán az ügyiratok felterjesztettek.

(1873. jan. hó 8-án 17,170. sz. a. k. határozat.)

H. Bálint ügyvéd által képviselt H. Iriminé felperesnek, R. György ügyvéd által képviselt védett St. Om és Kula alperesek ellen, jobbágyi örökség kiadatása iránti rendes perében, alperesek a perfelvételre meg nem jelenvén, alsófehérmegye fenállott tszéke, 1871. évi aug. 3-án 459. sz. alatt kelt itélettel, alpereseket ezen meg nem jelenés miatt, a keresetben felsorolt fekvőségek fele részének kiadatásában, és 26 ft 73 kr perköltség fizetésében elmarasztalta; mi ellen alperesek felebbezéssel élvén, a kir. itélőtábla, 1871. évi nov. 13-án 8306. sz. a. hozott végzéssel, az elsőbirói itélet feloldása mellett, a keresetben felhivott tanuk kihallgatását és uj itélet hozatalát rendelte, a per- és felebbezési költségek iránti határozat hozatalt az ügy érdemleges elintézésére tartván fel, mert felperes keresetét tanukihallgatás utján kivánta bizonyitani, ezt pedig nem eszközölhetvén a biróság előtt, itéletének hozatalakor, betekinthető bizonyiték nem állott, s igy annak tisztába hozatala tekintetéből, hogy valjon felperes kereseti állitásai, bizonyitékai által nem czáfoltatnak-e meg? a ptrts 111. §-a szerint a felajánlott tanuk kihallgatása mulhatatlanul szükségesnek látszik.

Ezen végzés ellen 1872. évi okt. 26-án 4523. sz. a. felperes semmiségi panaszszal élt;

mert a kir. itélőtábla helytelenül alkalmazta a ptr. 111. §-át, miután ezen §-ban foglalt azon szabály, hogy a keresetben felhozott tények és állitások, a mennyiben felperes bizonyitékai által meg nem czáfoltatnak, valóknak tekintendők, csak is az okmányi bizonyitékra vonatkozik, mivel irásbeli keresetben ajánlott tanu-bizonyiték egyenesen a felhozott állitások és ténykörülmények igazolására szolgál és ez által ennek megczáfolása is nem tünik ki, s nem is vélelmezhető; mert továbbá az eddigi gyakorlat szerint, makacssági itéletekben, a kereseti tanuk soha sem hallgatattnak ki.

A magy kir. Curia, mint semmitőszék, az idézett másodbirósági végzést a ptr. 297. §. 1. pontja alapján, megsemmisitette, s a kir. itélőtáblát uj határozathozatalra utasitotta; mert a kereseti tények és állitásokra nézve, melyek alperesnek a perfelvételi határnapon való meg nem jelenése folytán, a ptr. 111. §-a szerint beismerteknek veendők, tanukihallgatásnak, a felhivott §. értelmében, helye nem lévén, ennek elrendelése által a ptr. 297. §. 1. pontja alá eső semmiség követtetett el, s ez okból a panasznak helyt adni kellett.

601.

A marosvásárhelyi kir. itélötábla területén még az osztrák ált. ptr. könyv, s illetve a peren kivüli eljárást szabályozó 1854-dik évi aug. 9-ki nyiltparancs hatályba lépte elött megnyilt örökségekre nézve, az 1868. évi ptr. szerinti örökösödési eljárásnak helye lehet-e?

(1873. február hó 6-án 364. sz. a. kelt határozat.)

Özv. S. Jánosné 1872. év decz. havában a gyergyó szentmiklósi törvényszékhez beadott kérvényében előadta, hogy bizonyos telekkönyvi kitörlés eszközlése végett biróilag elismert örökösi minőségét kell igazolnia, még 1825-dik évben elhalt férje hagyatékára nézve a ptr. szerinti örökösödési eljárás megináitását kérte. A kir. törvényszék 1872. évi deczember 13-án 2881. sz. a. kelt végzésével ezen kérvényt hivatalból visszautasitotta, mert jelen hagyatéki ügyben tekintettel arra, hogy örökhagyó még 1825. évben elhalálozott, az örökösödési eljá-

rást megnyitni nem lehet, mivel az 1868. 54. tczikknek az örökösödési eljárásra vonatkozó határozatai a multra nézve, vagyis a korábban megnyilt örökösödési ügyekben, az 1869. márczius 30-án kibocsátott igazságügyminiszteri rendelet 9. czikke és 21. czikke 4. pontja világos rendelkezései értelmében csak az idézett törvény hatályba léptekor még folyamatban lévő ügyekben nyernek alkalmazást; már pedig, mig egy felől az, az ősiségi nyiltparancs 8. §-a szabványa szerint az átalános polgári törvkönyv életbeléptetése előtt történt halálozásokra a törvényes örökös iránt addig létezett szabályok alkalmazandók, addig másfelől az 1854. augusztus 9-én kibocsátott cs. nyiltparancs elvei szerint a hagyatéki eljárás csak is az ált. polgári törvkönyv hatályba lépte után megnyilt örökségre nézve volt meginditható, illetőleg folyamatba tehető. Kérvényező ezen végzés ellen deczember hó 20-án 2951. sz. a. semmiségi panaszt nyujtott be;

mert: az 1869. évi márczius 30-án kibocsátott igazságügyminiszteri rendelet 9. és 21. czikkének 4. pontja ugyanazon rendelet II. czikkére vonatkozik, ezen czikkeknek pedig azokat egybefüggésbe véve csak azon értelmük van, hogy az 1868. évi 54. t. czikk hatályba léptekor már folyamatban lévő hagyatéki ügyek is, annak határozatai szerint letárgyalandók, de ebből semmikép sem következtethető, hogy az 1868. 54. t. czikk hatályba léptekor még folyamatba nem tett hagyatéki ügyek annak határozatai szerint le nem tárgyaltathatnának; az ősiségi nyiltparancs 8. §-a pedig csak az örökösödési jogra, s nem az örökösödési eljárásra vonatkozik, s abból ki nem magyarázható, hogy az ált. ptk. hatályba lépte előtt történt halálesetekre nézve a később kibocsátott illető törvények által behozott örökösödési eljárásnak helye nem volna.

Ellenkezőleg az 1855. évi augusztus 1-én 8178. sz. a. kelt cs. kir. igazságügyminiszteri rendelet azon határozmányából, hogy az ált. ptk. hatályba lépte előtt beállott halálesetekre nézve a hagyatéki eljárás meginditandó, ha a felek kérelmezik, ugy abból is, hogy az 1869. márczius 30-án kelt igazságügyminiszteri rendelet és az 1868. 54. t. czikkben egy szóval sem emlittetik, hogy régebben történt halálesetekre vonatkozólag az örökösödési eljárás meg nem indítható, világosan kitetszik, hogy a kért örökösödési eljárás meginditásának mi sem áll utjában.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette;

mert: az örökhagyó még 1825. évben halván el, maga a panaszló fél előadása szerint, mint egyedüli örökös az akkor fenállott törvényekhez képest, melyek értelmében ezen hagyaték átadására nézve peren kivüli birói intézkedésnek, illetve örökösödési eljárásnak helye nem lehetett, a hagyatéki vagyon birtokába lépett, s azt azóta háboritlanul birja; ennélfogva eltekintve az elévülés által vont korlátoktól s az örökösödési eljárásnak ily hagyatékokra nézve még az 1858. évi ápril 2-án 4682. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendeletben kimondott kizárásától, miután ezen hagyaték átadási ügye függőben levőnek nem tekinthető, arra a ptr. 9. czim 7. fejezetében szabályozott örökösödési eljárás, tekintettel az átmeneti intézkedések tárgyában 1869. évi márcz. 30-án kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 9. czikkére és 21. czikkének 4. pontjára alkalmazást nem nyerhet, s ez okból az elsőbirósági végzésben foglalt visszautasitás által szabálytalanság elkövetve nem lett.

602.

Tekintve, hogy ő Felsége többi országa és tartományaival fenálló jogviszonosságot a ptr. 63. §. értelmében bizonyitani nem szükséges, és hogy ennélfogva a hazai biróságok a ptr. 62. §-a szerint, az országon kivüli hatóság által valamely jogcselekvény teljesitése iránt lett megkeresést hivatalbóli birálat alá vétel nélkül a ptr. 60. §. értelmében foganatositani, s átalában a jogszolgáltatás tárgyában kölcsönösen segédkezet nyujtani kötelesek: a ptr. 63. §. szerint a jogviszonosság igazolását igénylő külállamok hatósága által a becsár kitétele nélkül és az árverési feltételek jóváhagyásának fentartásával elrendelt árverést a megkeresett hazai biróság teljesiteni tartozik.

(1872. évi febr. 18-ki teljes ülési határozat.)

A bécsi nemzeti banknak 472/673. sz. a. végrehajtási ügye elintézése alkalmából merülvén fel azon kérdés, hogy a

p. törv. rendt. 60. és 63. §§-ai értelmében tartozik-e a bécsi országos törvényszék által megkeresett hazai biróság a bécsi nemzeti bank javára a becsár kitétele nélkül és az árverési feltételek jóváhagyásának fentartásával elrendelt árverést teljesiteni, avagy jogositva van-e a bank alapszabályainak mellőzésével a végrehajtási zálogjog bekeblezése mellett előzőleg még a becslésnek a ptr. szabályai szerint: foganatositását elrendelni? minek folytán teljes tanácsülésben a fentebbi elvi megállapodás jött létre.

603.

A ptr. 580. §. alapján a hagyaték átadhatása céljából kért hirdetményi eljárás megtagadását tartalmazó végzés ellen nem felebbezésnek, hanem csak semmiségi panasznak van helye.

(1873. február hó 4-én 1431. sz. a. kelt határozat.)

Vl. Tódorné, néhai férje Vl. Tódor hagyatékára nézve, mint állitólag egyedüli örökös, a ptr. 580. §-a szerinti hirdetményi eljárás meginditását kérte; a szilágy-somlyói kir. törvszék 1872. szeptember 10-ről 737. sz. a. kelt végzéssel ezen kérelemnek helyt nem adott, a pesti kir. itélőtábla pedig ugyanazon évi decz. 23-án 38,535. sz. a. hozott végzéssel a folyamodó által beadott felebbezést visszautasitotta; mert a neheztelt végzés nem tartozik azok közé, melyek ellen a ptr. 294. §. értelmében felebbezési orvoslatnak helye volna; ezen végzés ellen 4408/1872. sz. a. semmiségi panaszt nyujtott be, felhozván, hogy a 737/1872. számu elsőbirósági végzés tartalma nem egyéb, minthogy panaszló kérvényével, melylyel a Vl. Tódor hagyatékához való örökösödési jogát beigazolni kivánta, s melyben ez alapon az öröklött ingatlanoknak nevére leendő átiratását kérte, be sem várva, ha valaki ebbeli jogát vitássá fogja-e tenni vagy sem? feltétlenül elutasitotta, ily végzés ellen pedig a 294. és 581. §. szerint felebbezésnek van helye, nem tevén különbséget az, hogy az elutasitás hirdetményi eljárás meginditása előtt vagy után történt, s hogy a végzés minő indokokra van fektetve, ez okból a kir. táblai visszautasitó végzést a 297. §. 1. és 22. pontja alapján megsemmisiteni, egy-

szersmind ugyanazt érdemleges határozatra utasitni kéri. Az elutasitott kérvényben az 580. §. szerinti eljárás meginditását azon okból kéri, mert az ingatlanok közszerzeményt képeznek, férje pedig végrendelet és le vagy felmenő ágbeli rokonok hátrahagyása nélkül halt el.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette;

mert: az elsőbirósági végzés által a ptr. 580. §-a szerint kért hirdetményi eljárás meginditása tagadtatott meg, mi ellen, tekintve, hogy az 581. §-ban engedett felebbezés egyedül a hirdetményi határidő lejárta után a hagyatéki ingatlanok átiratása tekintetében hozott megtagadó végzésre vonatkozik, nem felebbezésnek, hanem a ptr. 297. §. 22. pontjában érintett semmiségi panasznak lehet helye, a kir. itélőtábla tehát a hely nem fogható felebbezés visszautasitása által semmiséget nem követett el.

604.

Az iparosok és segédeik közt a munka megszünéséből eredt kártéritési követelések iránt, az iparhatóságoknak az 1872. évi VIII. tcz. 98. §-ban szabályzott hatásköre az emlitett törvény életbelépte elött keletkezett, de annak hatályban lépte után érvényesiteni kivánt ily követelésekre is kiterjed; az iparhatóság mellőzésével egyenesen a polgári biróság elött meginditott ilynemü követelés iránti kereset hivatalból visszautasitandó.

(1872. decz. hó 21-én 16,442. sz. a. kelt határozat.)

G. Endre ügyvéd által képviselt Sz. Pál felperesnek, M. Miklós ügyvéd által védett ifj. M. Soma alperes ellen, 648 ft 32 kr szolgálati bér s járulékai iránt folyamatba tett sommásperében a füleki kir. járásbiróság, 1872. nov. 22-én 1982. sz. a. kelt végzésével, felperest keresetével az iparhatósághoz utasitotta, mert az 1872. évi VIII. tcz. 98. §-a világosan azt tartalmazza, hogy a munkaviszony megszünéséből keletkező kártéritési követelések az ugyanazon törvényczikk 97-ik §-ában megszabott iparbizottság esetleg iparhatóság által döntendők el, s miután a tárgyalás folyamán kitünt az, hogy felperes kereset-

egy közte s alperes között fenállott iparos viszonyból ered, s igy az idézett tczikk jelen keresetre teljesen alkalmazható, felperest keresetével a birói illetéktelenségnek a pt. 8. §-ának a) pontja szerinti kimondása mellett keresetével el kellett utasitani. Felperes ezen itélet ellen 1872. decz. 7-én 2512. sz. a. semmiségi panaszt adott be; mert alperes az illetékessége kifogást nem a ptr. 97. §. értelmében a tárgyalás kezdetén tevén meg, az többé figyelembe nem jöhet, hogy ez eset a ptr. 8. §-ban felhozottak közzé nem tartozván, a biróság kifogás nélkül az illetékességet le nem szállithatta; kiemelte továbbá, hogy a ptr. 51. §. szerint a biróság az illetőségük alá tartozó ügyeket hivatalból visszautasitani tartozván, ezt a tárgyalás előtt kellett volna tennie, s elmulasztván, már most minden ebből eredhető kárért felelős, hogy továbbá az elmulasztott kifogás folytán oly ügyben is itélhet, melyben különben nem illetékes. Nem alkalmazhatónak mondja továbbá az ipartörvény hivatkozott §-át, mert a törvénynek visszaható ereje nincs, s mert e §-a munkaviszony megszünéséből folyó kártéritésről szól, a kereset pedig ezen viszonynyal csak esetleges összefüggésben van. A végzés megsemmitését s alperest ujabb költségeiben, elmarasztalni kéri.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette, mert a kereset meginditásakor már hatályban volt 1872. VIII. tcz. 98. §-a szerint, az iparosok és segédek között felmerülő peres kérdések, melyek mint a jelen esetben a munka megszünéséből keletkező kártéritési követelésekre vonatkoznak, az ugyan e törvény 97. §-ban kijelölt iparhatóságok elintézése alá tartoznak, és csak az e hatóságok határozatával meg nem elégedő félnek áll jogában igényét a törvény rendes utján a törvényben kiszabott idő alatt érvényesiteni. E szerint a kir. járásbiróság határozatát a ptr. 8. §-ára helyesen alapitván a semmiségi panasz elvetendő volt.

605.

Tekintve, hogy a ptr. 427. §-a értelmében ott, hol telekkönyvek léteznek, valamely telekk. bekeblezés tárgyát képező ingatlanok elárvereztetése csak akkor kérelmezhető, ha a végrehajtási zálogjognak telekkönyvi bekeblezése már megtörtént, a telekkönyv behozatala előtt nyert végrehajtási zálogjognak a telekjkönyvbe leendő átvitele iránt az illető fél részéről bejelentett kérelem elintézése előtt, az ilyetén zálogjog alapján, a végrehajtást folytatni nem lehet.

(1872. február hó 19-én 829. sz. a. k. határozat.)

H. Annának G. Sándor ellen, 40 frt. iránti végrehajtási ügyében, felperesnő még a fenállott Kolozsvár városi törvényszékhez 40 frt. váltó tőke s járulékai tárgyában uj árverési határnap kitüzése iránt 1871. junius 12-én 4181. sz. a. beadványában előadja, hogy az 1872/870. sz. a. végzéssel alperesnek 114. sz. a. fekvő ház a végrehajtás utjáni árverése foganatositásául 1870. junius 8-ka tüzetett ki, mely azonban közbejött akadály miatt nem teljesülhetvén, miután időközben a telekkönyvek behozattak s a kérdéses alperes nevén előforduló házra a zálogjog átkeblezése kéretett, ezuttal az iramányoknak a telekkönyvi hatósághozi áttételét, s az 1872/870. számu végzéssel elrendelt árverés foganatositása végett uj határnap kitüzését kéri.

Ezen, a kolosmegyei telekkönyvi hatóságtól elintézetlenül átvett kérvényre a kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, 1872. évi junius 19-én 1249. sz. a. kelt végzéssel felperest kérelmével el, s előbb a végrehajtási zálogjog telekkönyvi bekeblezésének kieszközlésére utasitotta.

Ezen végzés ellen felperes semmiségi panaszszal élt, felhozva, hogy a végrehajtási árverés az 1872/870. számu végzéssel már egy izben elrendelve lévén, s csak vevők hiányában nem foganatosulhatván, azon végzés már birósági határozat alá többé nem eshetik, hogy az 5297/1869. sz. a. végzéssel kimutatta, miként a végrehajtás alá vont ingatlanokra zálogjogot

nyert, és az időközben életbelépett telekkönyvi hatósághoz zálogjog átkeblezésért 361/1871. sz. a. bejelentést nyujtott be, végül, hogy Kolosvár városában a telekkönyv 1870. jan. 1-én lépvén életbe, miután a vevények visszaható erővel nem birnak, zálogjogát nem telekkönyvi bekeblezés, hanem az azelőtt érvényben volt betáblázás által kellett igazolnia.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette;

mert: a ptr. 427. §. szerint ott, hol telekkönyvek léteznek, valamely telekkönyvileg bekeblezett ingatlannak elárverezése csak akkor kérelmezhető, ha a végrehajtási zálogjognak telekkönyvi bekeblezése megtörtént. Miután a telekkönyvek Kolozsvárt behozattak, az iratoknál lévő szemlei lelet szerint azonban végrehajtónak végrehajtási zálogjoga a kérdéses ingatlanra bekebelezve nincs, ez oknál fogva az eljáró kir. törvszék az által, hogy a végrehajtatót mindenekelőtt végrehajtási zálogjoga bekeblezés eszközlésére utasitotta, egészen törvényszerüleg járt el, és semmiséget annál kevésbbé követett el, mivel az eljáró kir. törvényszéknek utólagos jelentése szerint panaszló által zálogjogának szóban lévő ingatlanaira bekeblezése iránt 361/1871. s. a. benyujtott kérelme eddigelé azon okból nem volt elintézhető, mert a felek ujabbi tárgyalás elrendelését kérelmezték.

606.

A sommás perutnak az adóslevélben foglalt kikötése, a jelzálogilag lekötött ingatlan megvevője, mint harmadszemély ellen, azon adóslevél alapján inditandó keresetre is kihat.

(1873. febr. hó 19-én 1145. sz. a. k. határozat.)

K. Kajetán pesti ügyvéd által képviselt B. Lázár felperesnek, M. Kálmán ügyvéd által védett L. Gyula és neje alperesek ellen, 843 ft 13 kr és járulékai megitélése iránt inditott sommás perében, a Pest terézvárosi kir. járásbiróság 1873. évi jan. hó 10-én 514. sz. a. hozott végzésével, birói illetőségét leszállitotta, mert a kereset alapját képező A. alatti bizonyitványban a sommás szabadon választandó eljárás kikötése, illetve. T

Gyulának a szabadon választandó sommás szóbeli eljárás alá történt alávetése, felperes és T. Gyula között személyes jogviszonyt állapit meg, mely alávetés iletve kikötés az által, hogy alperesek a kérdéses jelzáloggal terhelt ingatlan állitólagos tulajdonosai lettek alperesek irányában kötelezővé nem vált, — alperesek nem lakván e biróság területén, másrészt a keresetileg követelt kamatok két évnél régiebbek lévén, e biróság illetékességét a ptr. 30. s 93. §-ai alapján leszállitani kellett. Ez ellen felperes 1873. január hó 17-én 999. sz. a. semmiségi panaszt adott be;

mert a végzés folytán a telekkönyvi törvény ignoráltatott, de különösen a telekk. rendt. 62. szakaszának azon rendeletét, mely szerint a bekeblezési jog közelebbi meghatározásai, melyek magából a telekkönyvből ki nem vehetők, azon okirat tartalma szerint itélendők meg, melyek folytán a bejegyzés megengedtetett. A nevezett biróság figyelmen kivül hagyta mindezt az által, hogy el nem ismerte, miszerint a jelzálogos tulajdonosa ellen, melyekkel birt a személyes adós ellen, ezek szerint tehát a sommás eljárás megállapitandó lett volna; mert a nevezett járásbiróság illetősége a személyi illetékesség szempontjából nemcsak a kötvényben foglalt szabadbiró választási jogból következett, hanem azért is, mivel a jelzálog a nevezett biróság területén fekszik.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a neheztelt végzést, a ptr. 297. §. 5. pontja alapján megsemmisitette, s az eljáró biróság illetőségét megállapitván, azt további szabályszerü eljárásra utasitotta; mert a kereset alapjául szolgáló kötelezvényben, a sommás szóbeli eljárás szabadon választandó biróság előtt kiköttetett, minthogy pedig azon ingatlan, melyre a kötelezvény betáblázva van, minden az ingatlanra bejegyzett feltételek s kötelezettségeknek teljes épségben leendő fentartása mellett a perbe vont alperesek feltételes tulajdonába ment át, felperes jogositva van a kötelezvényben foglalt szabad biróválasztási jogot és az ott kikötött sommás eljárást alperesek ellen is érvényesiteni, minthogy a jelzálog megvétele által nemcsak a betáblázott tőke s járulékai iránti kötelezettség, hanem a betáblázott kötelezvényben foglalt egyéb feltételek is az alperesekre, mint előjegyzett tulajdonosokra, átháromlottaknak tekintendők; az eljáró biróság ezek szerint az által, hogy magát a felperesi keresetre nézve illetéktelennek mondotta, a ptr. 297. §-ának idézett pontja alá eső semmiségre szolgáltatott okot.

607.

Végrehajtató fél ügyvéde, külön megbizatás nélkül, a végrehajtás alá vont ingatlanok elárverezésénél ügyfele nevében sem árverezhet.

(1873. febr. hó 13-án 1678. sz. a. k. határozat.)

V. Fer. felperesnek, F. József alperes ellen, 100 ft s járulékai iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. tszék, m. é. szept. 12-én 5156. sz. a. kelt végzésével, a birói kiküldött által m. év julius és aug. 29-én teljesitett árverési eljárásról felvett jegyzőkönyveket elfogadhatóknak nem találván, ujabb szabályszerü árverés megtartását elrendelte, mert a tk. rendt. 297. §. 19. és 21. pontjai, valamint a 358. és 442. §-ban foglalt szabályok szem előtt nem tartattak, felperes ezen végzés ellen 1872. szept. 24-én 5654. sz. a. semmiségi panaszt adott be; mert a tszék hivatalból, anélkül, hogy a tk. rndt. 442. §-ban érintett személyek közül valamelyik az állitólagos alaki sérelmek miatt semmiségi panaszszal fellépett volna, a megtartott árverést önkényüleg megsemmisitette, s uj árverést rendelt el, anélkül hogy a sérelmek mikből állását indokolná.

Mert továbbá az idei márcz. 7-én 589. sz. a. kelt végzéssel, alperesnek ingóságaira és ingatlanaira együttesen rendeltetvén el az árverés, s az idei jun. 13-án 3012. sz. a. k. végzéssel ugyan a fenti végzés hatálya elevenittetvén fel, világos, hogy az árverésnek mindkét alkalommal az ingókra és ingatlanokra egyaránt kellett megtartatni, már pedig az idei jul. 29-én tartott első árverés alkalmával sem az ingókra, sem az ingatlanokra vevők nem találtatván, az árverés ezen okból nem tartatott meg, tehát azon jegyzőkönyvben semmi alaki hiány elő nem fordul, az aug. 29-én mint második árverésen felvett jegyzőkönyvben sem forog fen alaki hiány, mert annak elején ki van mondva, hogy az ingóságokra ez alkalommal sem találtatott vevő; semmis a végzés azért is, mert a tk. rndt. 358. §-ában csak az van kimondva, hogy ha ingók és ingatlanok együtt foglaltatnak le, az árverés előbb az ingókra intézendő, de ezen tczikkben, sehol sincs kimondva az, hogy az ingatlanokra az árverés csak akkor intézhető, ha az ingók árverés utján eladattak.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette;

mert az eljáró tszék attól, hogy kiküldöttének az árverés körül követett eljárását meg ne vizsgálhassa, s ha azt szabálytalannak találja, jóvá ne hagyhassa, eltiltva nem lévén, miután a jelen esetben a ptr. 358. §. rendelete mellőzésével az együtt lefoglalt ingók és ingatlanok között az utóbbiak adattak el, miután továbbá D. Béla ügyvéd végrehajtató által arra, hogy nevében és részére az árveréshez hozzá szólhasson és az árverezett ingatlanokat számára megvehette, különösen felhatalmazva nem volt, az ily kötetelezettségeknek egy harmadik nevébeni elvállalására pedig különös felhatalmazás kivántatik, miután e szerint a fenforgó árverés körül a végrehajtó által olyan alaki törvénysértések követtettek el, hogy azon cselekményt helybenhagyni nem lehetett, az eljáró tszék az által, hogy az árverési jegyzőkönyvet nem fogadta el, semmiségre nem adott okot.

608.

Tekintve, hogy a telekk. rendt. I. r. szerint inditott telekk. kiigazitási kereset felett a ptr. szabályai szerint kell eljárni, s hogy e ptr.-ban, illetőleg a telekk. rendt. I. részében határozottan kijelölt eseteken kivül, a biró hivatalból el nem járhat: a felebbviteli biróság az alsóbiróság itéletét felebbező hátrányára hivatalból akkor sem változtathatja meg, ha azt a telekk. rendtartással teljesen össze nem egyeztethetőnek tartja is, — ellenkező eljárása semmis.

I.

(1873. évi febr. 11-én 1121. sz. a. k. határozat.)

Báró S. Simon felperesnek, néhai M. Antal örökösei R. született B. Olga alaperes ellen, földbér és egyéb kikötmények bekeblezése iránt inditott kiigazitási perében a trencsénmegyei fenállott telekk. hatóság, 1870. évi junius 11-én 1208. sz. a. hozott itélettel, alperest annak eltürésére kötelezte, hogy a teplatepliczi 711. számu tjkben A+1. sorszám alatti telek haszon-

tulajdona után fenálló évenkénti 12 ft 60 kr földbér felperes javára feljegyeztessék mig ellenben felperes kereseti kérelmének többi részével elutasittatott. Ez ellen felperes felebbezéssel élve, a pesti kir. itélőtábla 1872. évi jan. 23-án 988. sz. a. kelt itéletével a trencsénmegyei telekkönyvi hatóság itéletének a 12 ft 60 kr földbér telekkönyvi feljegyzését elrendelő részét hivatalból megváltoztatta, s felperest keresetével ez irányban elutasitotta, ellenben az itélet elutasitó részét indokainál fogva helyben hagyta; mert habár alperes ezen itélet ellen felebbezési jogorvoslattal nem élt, mégis, minthogy felperes kérelmével a tepla-tepliczi 711. számu tjkönyvnek kiigazitását czélozta, a telekkönyvi kiigazitás tárgyát pedig csak az eredeti telekkönyvi téves bejegyzések képezik, tekintve hogy a földbér fizetés a telekkönyv tárgyát nem teszi, s miután s telekkökyvi bejegyzések által eszközlött intézkedések hivatalból figyelembe veendők a helytelen intézkedés hivatalból megváltoztatandó volt. Felperes ez ellen 1872. évi okt. 26-án 2018. sz. a. semmiségi panaszt adott be. Mert a kir. itélőtábla a ptr. 297. §. 13. pontja alá eső semmiségi esetet követett el, mert az alperes által nem is felebbezett elsőbirósági itéletnek a 12 ftnyi földbér telekkönyvi feljegyzését elrendelő részét hivatalból változtatta meg.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panasznak helyt adott, s tekintve, hogy felperes a tepla-tepliczi 711. számu tjkönyvben foglalt telek haszontulajdonával egybekötött terheknek bekeblezését nem a telekkönyvi rendelet II. részében foglalt szabályokhoz képest egyszerü kérvényben, hanem az I. rész 3. §. 1. pontja alapján rendes keresettel azon okból kérte, mivel még a hirdetmény hatályosságának kezdete előtt létrejött birtokviszonyok a 711. sz. tjkönyvben nem az 1832. évi nov. 1-én kelt A. alatti szerződéssel egybehangzólag tüntettettek ki; a telekkönyvi rendelet I. része szerint lefolyt perekben pedig a ptr. szabályai szerint kell eljárni, tekintve, hogy a ptrban illetőleg telekkönyvi rendelet I. részében határozattan kijelelt eseteken kivül a biró peres ügyekben hivatalból el nem járhat, s különösen a ptr. 297. §. 13. pont szerint a felebbviteli biróság a felebbező sérelmére az ellenfél által nem felebbezett elsőbirósági határozatot hivatalból meg nem változtathatja: a sérelmes másodbirósági itéletet a 297. §. 13. pont alapján megsemmisitette.

II.

(1873. febr. hó 27-én 2772. sz. a. k. határozat.)

Báró Sz. Simon felperesnek, özv. V. Antalné szül. J. Mária alperes ellen, — a teplai 261. számu tjkönyvben felvett malom és tartozéki tulajdonának átiratása és a föld és malombér, valamint egyéb kötelezettségeknek a haszontulajdonra leendő bekeblezése iránt Trencsénmegye telekk. volt tszéke előtt folyamatba tett kiigazitási keresetében nevezett tszék, 1869. év decz. hó 4-én 5177. sz. a. hozott végzésével, a teplai 361. számu tjkönyvben a felperes javára malomjog után 21 ft évenkénti bérfizetést feljegyeztetni rendelte, a pesti kir. itélőtábla pedig felperes felfolyamodása folytán, mult évi január 23-kán 990. szám alatt kelt itéletével, az elsőbirósági végzést hivatalból megváltoztatván, felperest keresetével elutasitotta; ezen másodbirósági itélet ellen felperes m. é. okt. 28-án 2041. sz. a. semmiségi panaszt nyujtott be, s azt a ptr. 297. §. 13. pontja alapján megsemmisiteni kérte.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, Trencsénmegye volt tszékének fenebbi keletü és számu végzését a tk. rendt. 297. §. 1. pontja alapján és a 304. §. alkalmazása mellett, a pesti kir. itélőtáblának fenebbi itéletét pedig a tvk. rendt. 297. §. 13. pontja alapján megsemmisitette, és a nevezett elsőbiróság helyébe lépett kir. tszéket ezen peres ügynek törvényszerü birói határozat általi elintézésére és további törvényszerü eljárásra utasitotta. Mert a felperes a teplai 261. számu tjkönyvben foglalt telek haszontulajdonával egybekötött terheknek bekeblezését, nem a telekk. rendelet II. részében foglalt szabályokhoz képest egyszerü kérvényben, hanem azon telek. rendelet I. része 3. §. 1. pontja alapján rendes keresettel kérelmezvén, miután ily esetben a polg. tk. rendt. szabályai szerint kell eljárni, önként következik, hogy az eljáró elsőbiróság által a felek kölcsönös megegyezése folytán jegyzőkönyvileg keresztül vitt tárgyalás alapján az ügy érdemében a tk. rendt. 246. §. képest itélet lett volna hozandó, mi azonban elmulasztatván e végzés meghozatala által az is okoztatott, hogy a felek a törvényes perorvoslattali élhetéstől elzárattak. De megsemmisitendő volt a másodbiró sági itélet is, mert az elsőbirósági végzés felfolyamodábsa egyedül felperes által támadtatván meg, miután peres ügyeken- a biró hivatalból el nem járhat a fenebbi végzés hivatalból

és a felebbező fél terhére itéletileg meg nem változtathatott.

609.

A felebbviteli biróság oly itélete, mely által a per ügy egyedül egyik fél felebbezése alapján, a másik fél törvényszerüen alkalmazott felebbezésének teljes mellőzésével, döntetett el, a 297. §. 1. pontja szerint semmis.

(1873. febr. hó 11-én 1111. sz. a. kelt határozat.)

Z. Teréz felperesnek, az Azienda Assecuratrice biztositó társulat alperes ellen 14,200 frt és járulékai iránt folytatott rendes perében a marosvásárhelyi kir. itélőtábla 1871. julius 11-én 4426. sz. a. hozott itéletével az elsőbirósági itéletet a kamatokra vonatkozólag megváltoztatta, egyebekben részint érintetlenül, részint pedig helyben hagyta, ezen itélet ellen mindkét fél törvényes időben, és pedig felperes 1871. szept. 20-án, alperes pedig szeptember 23-án felebbezéssel élt, azonban a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék 1871. évi november 28-kán 10,000. sz. alatt hozott itéletével, az ügyet egyedül alperes felebbezése folytán vette vizsgálat alá, felperes felebbezését teljesen mellőzve, s a kir. táblai itéletet helybenhagyta azzal, hogy alperest 50 frt konoksági birság fizetésében marasztalta. Ezen itélet ellen felperes semmiségi panaszszal élt, melyben a beheztelt itéletet, a ptr. 297. §. 1. alapján, megsemmisiteni és a harmadbiróságot ujabb itélethozatalra utasitani kérte, mert annak tartalmából kitünik, hogy az itélet egyedül alperes felebkezése folytán hozatott, ellenben az ő felebbezése, melyben a másodbirósági itélet hélytelensége alaposan be van bebizonyitva, tekintetbe sem vétetett.

A magy. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panasznak helyt adott, és tekintve, hogy a harmadbiróság a másodbiróság itéletét egyedül alperes felebbezése folytán vette vizsgálat alá, holott a másodbiróság itéletének azon pontja ellen, melyben az elsőbiróság itéletétől eltérőleg, a tőke után járó 6% késedelmi kamatokat csak 1869. deczember 2-kától rendelte számitandóknak felperes is felebbezéssel élt: ennélfogva a harmadbiróság itéletét, a mennyiben ez által a másodbiróság itélete a kamatokat illetőleg is helybenhagyatott, a

ptr. 297. §. 1. pontja alapján megsemmisitette, s a kamatokat illetőleg ujabb itélet hozatala végett az iratokat a harmadbirósághoz visszaküldetni rendelte.

610.

Az 1781. évi XXXI. törvénycz. 18. §-a értelmében, a volt városi törvényszékek által hagyatéki ügyekben a város területére nézve kizárólag gyakorolt biráskodás, az azok helyébe lépett királyi törvényszékekre átszállott.

(1873. febr. hó 4-én 1371. sz. a. k. határozat.)

Néhai B. Károly ó-budai lakos utáni öröklési ügyben, a budai kir. tszék és ó-budai kir. járásbiróság között felmerült illetőségi összeütközés eldöntése végett, a budai kir. tszék által f. év jan. 24-én 840. sz. a. a kir. semmitőszékhez intézett jelentés folytán, a kir. semmitőszék a ptr. 562. § a alapján a budai kir. tszéket jelentette ki illetékes hagyatéki biróságnak;

mert mint már a mult 1872. nov. 14-én 11,330. sz. a. hasonló ügyben hozott semmitőszéki határozatban kimondatott, a ptr. 562. §. szerint oly városokban, melyeknek külön tszéke volt, a hagyatéki biróság teendői a városi tszék hatáskörébe tartoztak, az 1871. 31. tcz. 18. §. pedig a városi tszékek teendőit azon kir. tszékek hatáskörébe utasitotta, melyek az előbbi városi tszékek helyébe léptek; minthogy pedig Ó-Buda város tszéke helyébe a budai kir. tszék lépett, kétséget nem szenvedhet, hogy ama városi tszéknek mint hagyatéki biróságnak teendői a budai kir. tszékre mentek át, különben is Ó-Buda város Buda várossal törvényileg egyesittetvén a két városnak külön volt területei most már jogilag egy területet képeznek, s ekként értelme sem volna annak, hogy ugyanazon város területének egyik részében a kir. tszék másik részében pedig a kir. járásbiróság járjon el mint hagyatéki biróság.

611.

A ptr. 481. §-ában érintett szab. kir. és rendezett tanácsu városokban, a vásári biráskodás, a városi tszékek megszünte folytán, a kir. járásbiróságok avagy tszékekre szállott-e?

(1872. május 24-én 5569. sz. a. k. határozat.)

A kolozsvári kir. tszék és járásbiróság közt a vásári biráskodás gyakorlata iránt illetőségi összeütközés merült fel. A kir. járásbiróság a tszéket tartotta illetékesnek a városi biráskodás alá tartozó ügyekre s felhozta, hogy a tvk. rendts 481. §. szerint a vásárbiróságot szab. kir. és rendes tanácsu városokban, egy elnökből, két biróból és egy jegyzőkönyvvezetőből álló biróság van hivatva gyakorolni, ily biróság azonban Kolozsvár sz. kir. városában alakitva nem volt, hanem a megszüntetett városi egyesbiróság gyakorolta a városi biróságot is, oly módon, hogy az egyesbiróság személyzetéből állitotta össze a fenebb emlitett szakaszban meghatározott személyeket; igaz, hogy az 1871. 31. tcz. 15. §-a szerint, a kir. járásbiróságok, az eddig fenállott egyesbirósághoz utasitott teendőket végzik, miután azonban a megszüntetett kolozsvárvárosi egyesbiróság, a vásári biráskodást csak polgármesteri intézkedés folytán gyakorolhatta, mivel a tvk. rendts 93. § ában felsorolt s illetőségéhez utasitott esetek között elő nem fordul; ezen biráskokás a k. járásbiróságra át nem szállott; való ugyan az is, hogy Kolozsvár városában ily biróság alakitva nem lévén, minthogy minden vásár alkalmával számtalan eset fordul elő, hol a vásárbiróság gyakorlata elkerülhetlen, s a felek mindannyiszor a járásbirósághoz utasitattak, kénytelen volt a járásbiróság két albiró s egy joggyakornok alkalmazása mellett mindannyiszor vásári biróságot alakitani, de miután ezt helytelennek tartja, ezen jog, melyik biróság által s miként gyakorlása kérdésében utasitást kért a magy. kir. igazságügyminiszteriumtól, honnan azonban azon feleletet nyerte, hogy ennek mint illetőségi kérdésnek eldöntése, a tvk. rendts 50. §. szerint a kir. semmitőszék hatásköréhez tartozik, mely okból ezen kérdést eldöntetni kéri. A tszék ellenkezőleg, minthogy a vásári biráskodás a városi egyesbiróság által gya-

koroltatott, a k. járásbiróságot tartotta ennek további gyakorlására illetékesnek, annál is inkább mert a sommás eljárás tartandó.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a ptr. 50. §-a alapján akkép találta elintézendőnek, miszerint a vásári biráskodásnak Kolozsvár sz. kir. város területén való gyakorlatára az odavaló kir. járásbiróság mondatik ki illetékesnek; mert a ptr. 488. §. szerint a vásári biróság a sommás eljárás szerinti határozatra utasittatott, ilyen eljárásnak pedig csak a k. jbiróságoknál lehet a ptr. szabályai szerint helye.

612.

A köztisztviselők lakbéri illetménye végrehajtás alá nem vonható.

(1872. decz. 21-én 11,805. sz. a. k. határozat.)

G. Edének, Á. György ellen 194 ft 60 kr és járulékai iránti végrehajtási ügyében, a budai kir. járásbiróság 1872. jul. 28-án 12,780. sz. a. k. végzésével a végrehajtást elrendelte, és azt 1872. aug. 5-én foganatositotta, lefoglaltatván alperes lakbér illetménye is, végrehajtást szenvedő a végzés és foganatositott végrehajtás ellen 1872. évi 13,407. sz. a. semmiségi panaszt adott be, mert a felperessel létre jött egyezség szerint a keresetbe vett tőkét részletfizetésekben kell panaszlónak megfizetni, miután pedig a jul. 10-én kikötve volt 40 ftnyi részletre már 20 ftot fizetett is, a másik 20 ftból álló részt pedig a 40 ft részlet összegének lefizetésére felperesi megbizott előtt 1872. aug. 15-ét tűzte ki, felperesnek a végrehajtáshoz joga sincsen, mert a végrehajtást elrendelő végzés a lakpénzre is elrendelte a végrehajtást, — már pedig a ptr. 399. §-a szerint végrehajtás csak a fizetésnek 300 ftot meghaladó részére vezethető, a lakpénzről pedig az emlitett §. emlitést nem tesz, különben is a lakpénz nem fizetés, csak e mellé adott pótlék, hivatkozott a „Budapesti Közlöny"-re, melyben közölve van, hogy egyik országgyülési képviselőnek a lakbér lefoglalhatása iránt a miniszterhez intézett interpellatiójára a miniszter azt felelte: miszerint nem emlékszik oly értelmü rendeletre, mely szerint a lakbér lefoglalható volna.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, tekintve, hogy a köztisztviselők lakbéri pótléka a természetbeli lakást pótolja, s e szerint oly pénzbeli rendes fizetésnek, mely a ptr. 399. §-a rendeletéhez képest lefoglalható volna nem tekintethetik a megtámadott elsőbirósági 12,780. számu végzést és e folytán teljesitett végrehajtási eljárást, a mennyiben az alperes lakbérére is elrendelve és foganatositva lett, a tvk. rendts 297. §. 1. pontja alapján megsemmisitette, egyéb részében azonban a semmiségi panaszt elvetette miután, felperes joga a végrehajtáshoz a peregyezségben a részletfizetések elmulasztása esetére világosan fentartva van, s alperes maga beismerte, hogy az első részletfizetést csak részben teljesitette.

613.

Maradvány földek megváltási ára iránt alispáni biróság előtt folyt s itélettel befejezett per folytán, de később szolgabirói biróság előtt létrejött egyezség alapján kért végrehajtás elrendelésére, nem a járásbiróság, hanem az 1871. évi XXXI. tczikk e) pontja szerint, a tszék van hivatva.

(1872. okt. 21-én 11,859. sz. a. k. határozat.)

(A senioratus) Lőger Patony volt urb. község ellen maradvány földek megváltása iránt a pozsonymegyei alispáni biróság előtt pert inditott, mely ugyanott befejeztetett. Később azonban felperes az alperesi urbéresekkel szolgabirói biróság előtt kiegyezett, ezen egyezség alapján H. P. Antal, S. András alperes ellen, 1162 ft 96 kr tőke és járulékai erejéig a duna-szerdahelyi kir. járásbiróság 1872. évi aug. 24-én 1372. sz. a. kelt végzésével, a végrehajtást elrendelte és aug. 26-án birósági végrehajtó által foganatositatta mi ellen S. András szept. 2-án semmiségi panaszt nyujtott be; mert a végrehajtás a 836/868. sz. a. egyezség alapján rendeltetett el, mely egyezség a folyamodványhoz csak másolatban csatoltatott a másodpéldányhoz pedig nem csatoltatott, s marasztaltnak nem is kézbesittetett, holott a ptr. 349. §. szerint az egyezség az első példányhoz eredetiben csatolandó, s a többi példány ehhez másolatban mellék-

lendő az eredeti egyezséget ugy ő, mint a herczeg jogi igazgatója alá nem irták, mert azon egyezség nem birói, s csak privative köttetett, s nem is a biróság székhelyén, hanem Diós-Patonyban hová a szolgabiró és esküdt véletlenül érkeztek meg, mert az egyezség maga is azt mondja, hogy nem teljesités esetében, a kir. táblai itélettel helybenhagyott alispáni itélet végrehajtandó, s igy az egyezség végrehajthatlanságát elismeri;

mert a folyamodványhoz 5·/. alatt csatolt nyilatkozatból is kiderül, miszerint alperes 1162 ft 96 krral nem tartozik, ha tehát végrehajtást korlátozó keresetet akar iinditani, miután a per birája az alispánja volt, — a járásbiróság előtt azt nem indithatja;

kéri azért az illetéktelen biróság által hozott végzést s eljárást megsemmisiteni.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panasznak helyt adott, az eljáró biróságnak megtámadott végzését, a polg. tvk. rendts 297. §. 1. pontja alapján. az 1872. évi aug. 26-án foganatositott foglalással együtt megsemmisitette, felperest pedig végrehajtási kérelmével az illetékes birósághoz utasitotta;

mert a gróf Pálffy család senioratusa mint volt földesur s felperesnek, Lőger Patony volt urbéres község mint alperes ellen, maradványföldek megváltása iránti perében hozott itélet után panaszló féllel létrejött egyezség alapján kérelmeztetik a végrehajtás, minthogy azonban a polg. tk. rendts 346. §. szerint a végrehajtás mindig azon biróságnál kérelmezendő, mely a perben elsőfolyamodásilag itélt, vagy a mely előtt a peregyezség által, befejeztetett, jelen urbéri perben pedig az elsőbiróság Pozsonymegye alispáni birósága volt; ennélfogva a szerdahelyi k. járásbiróság hatáskörén tul terjeszkedett akkor, midőn a helyett, hogy felperest az 1871. évi 31. tczikk 18. §. e) pontja szerint az illetékes k. tszékhez utasitotta volna a végrehajtást elrendelte, s a foglalást is foganatositotta.

614.

Az elmarasztalt fél ingó vagyonára intézett végrehajtásnál, annak elrendelhetése végett, a lefoglalandó ingók részletes felsorolása nem szükséges.

(1872. okt. 24-én 11,117. sz. a. k. határozat.)

Dr, B. János ügyvéd által képviselt néhai H. J. György örököseinek b. Br. Herman ellen 4046 db arany és járulékai iránti váltóvégrehaftási ügyében Nagyszeben város és szék fenállott tszéke, 1871. évi nov. 23-án 3413. sz. a. kelt végzésével, a hitbizományi vagyon jövedelmére kért végrehajtás elrendelését megtagadta, végrehajtató ezen végzés ellen ugyanazon évi decz. 12-én 8662. sz. a. semmiségi panaszt adott be; mert a váltó kereset folytán kiadott fizetési rendelvény ellen alperes semmi kifogással sem élt, és igy az jogerőre emelkedvén, felperes végrehajtási jogot szerzett; mert alperes egyéb vagyona hiányában, ennek birtokában levő báró B. Károly és József által állitott és különösen Szt.-Miklós határán lévő jószág és N.-Szebenben fekvő házak mint hitbizomány jövedelmére kéretett a végrehajtás, mely jószág és házak haszonbérbe lévén kiadva, ennek jövedelmére a végrehajtás elrendelendő volt; mert nem állhat a végzésnek azon indokolása, hogy a hitbizományi javak terhelve vannak az által, hogy hitbizományt képeznek, és igy azokra a végrehajtást elrendelni nem lehetne, mivel nem a hitbizomány jövedelmei vannak terhelve a hitbizományi kötelék által, hanem maga a hitbizományt képező javak állaga, melyre a végrehajtás nem is lett kérve, a hitbizomány jövedelmeire, mely alperest illett és tulajdonát képezi, a végrehajtás elrendelendő volt.

Továbbá nem állhat azon indok sem, hogy végrehajtató eléggé meg nem nevezte volna a hitbizománynak azon tárgyait, melyek jövedelmeiből a kielégitést kéri, azon ingatlanok és ingóknak részletes elősorolását, végrehajtató nem teheti azon okból, mert a hitbizományi leltár a tszék, és nem végrehajtató birtokában van, a tszék betekinthetett volna abba, és igen könnyen elrendelhette volna a kért végrehajtást. Alperes képviselője ellenészrevételeiben előadja, hogy a hitbizományi ingat-

lanok nincsenek haszonbérbe adva; igy tehát alaposan utasittatott el, felperes tagadja, hogy felperesnek a hitbizományi leltár hiánya miatt a tárgyakat kijelölnie lehetetlen lett volna és végül megjegyzi, hogy alperes szept. 3-án elhalván, a hitbizomány jövedelme a nagy-szebeni presbiterium birtokába átment.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, — a fenebbi neheztelt végzést a ptr. 297. §. 18. pontja alapján megsemmisitette, s a fenállott városi tszék helyébe lépett kir. tszéket ujabbi végzés hozatalára utasitotta;

mert a hitbizományi birtokos a hitbizományi vagyon állagával önállóan nem rendelkezvén, s őt csak is azon vagyon életfogytiglani haszonvétele illetvén, ezen haszonvétel ingóságkint az e tekintetben a ptr.-ban foglalt szabályok szerint, a hitbizományi vagyon egy harmadrészére eszközölhető bekeblezés által netán nyert elsőbirósági jog épségben tartása mellett, végrehajtás alá vonható, s ingó vagyonra vezetett végrehajtásnál a lefoglalandó tárgyaknak a végrehajtási kérvényben leendő előleges részletezése meg nem kivántatik, ez okból a kért végrehajtás elrendelése helytelenül tagadtatott meg.

615.

Több felperesek nevében beadott oly keresetlevél, melyben a felperestársak megnevezve nincsenek, a ptr. 64. §. kivánalmainak meg nem felelvén, szabályszerü peres eljárás meginditására nem alkalmas.

(1873. febr. 27-én 2223. sz. a. k. határozat.)

S. Ignácz és társai felperesnek, S. Imre elleni végrehajtás korlátozása iránti ügyében, a kalocsai kir. tszék 1872. decz. 19-én 4939. sz. a. hozott itéletével a végrehajtás korlátozását elrendelte;

mert habár ujitott perbeli alperes S. Imre részére a kir. itélőtáblának 1872. évi 20,626. sz. a. hozott végzésével, ujitó felperes 25 ft perköltség megfizetésében marasztaltatván ellene a kielégitési végrehajtás jogszerüleg intéztethetett, mégis, miután ezen megitélt perköltség, mint ujitott alperest jogérvényes

itélet alapján illető érték az ujitó felperes javára elrendelt és foganatositott biztositási végrehajtás alkalmával a biztositási végrehajtási jegyzőkönyv tanusága szerint lefoglaltatott, ez összeg ugy az abból folyó eljárási költségek ujitó felperes záloggjogával terheltetvén, mindaddig ujitott alperes S. Imre javára ki nem szolgálhat, miglen a biztositás alapjául szolgáló ujitott per jogérvényesen el nem döntetik, illetve az itélet jogerőre nem emelkedik; s az eredményhez képest kielégitéskép vagy ujitó felperes részére kiszolgáltatandó, vagy a biztositási végrehajtás feloldásával ujitott alperesnek, mint már a zálog alul felmentett összeg kifizethető lészen.

Ezen itélet ellen alperes 1873. évi jan. 27-én 570. sz. a. semmiségi panaszt nyujtott be; mert a neheztelt határozat ellenkezik a ptr. 374. §. rendeleteivel, mert jelen esetben felpereseknek panaszló ellen még kereseti joguk sincsen, miután a biróilag kezeltetni rendelt összeget nem S. Ignácz és F. Salamon, hanem néhai S. Dávid örökösei fizeték le, mint a végrehajtási jegyzőkönyvből kitünik; mert a neheztelt határozat a felek kérelmén tul terjeszkedett s perben nem álló fél jogai felett itélt.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a helytelenül itéletnek nevezett fenebbi keltü és számu perdöntő végzést, a megelőző egész eljárással és a tárgyalást rendelő 4422. sz. alatti végzéssel együtt, a ptr. 297. §. 1. pontja alapján hivatalból megsemmisitette, és a keresetet S. Ignácznak eredménytelenül visszaadatni rendelte; ellenben a semmiségi panasz költségeit megitélendőknek nem találta. Mert az emlitett kereset, miután abban a benyujtónak állitólagos felperes társai megnevezve nincsenek a ptr. 64. §. egyik lényeges kivánalmának nem felel meg, s e szerint a perrendtartás szabályai szerinti eljárás meginditására és szabatos véghatározat hozatalára nem alkalmas, mit tanusit legjobban azonténykörülmény, hogy felperesek a perdöntő végzésben sem neveztethettek meg, s hogy abban a peren kivül álló bizonyos S. Dávidné javára intézkedés történik. A semmiségi panasz költségei azért nem voltak megitélhetők, mivel azokra a tszék azon hibás eljárása szolgáltatott okot, hogy S. Ignácz szabálytalan keresetének alapján az eljárást meginditotta, panaszló pedig költségeinek megtéritését a tszék irányában nem vette igénybe.

616.

A tanukihallgatás és szemle foganatositása körüli eljárásnál netán felmerült szabálytalanságok miatt semmiségi panasznak helye nincs.

(1873. febr. hó 19-kén 1623. sz. a. kelt határozat.)

P. Sámuelnek, mint K. Istvánné szül. B. Amália jogutódának s felperesnek, Sz. Kálmán és érdektársai alperesek ellen 27/12. Tura községbeli telek és tartozékai iránt inditott zálogváltó perében, a nyiregyházi kir. törvényszéknek 1872. évi nov. 12-kén 2922. sz. a. kelt végzése alapján november hó 28-dik és következő napjain foganatositott birói szemle, illetőleg becslés és tanuhallgatás ellen elsőrendü alperes részéről 1873-dik nov. 30-kán 5476. sz. a. beadott semmiségi panaszt felterjeszti.

B. férjezett K. Istvánné által Sz. Kálmán ellen a Tura községben fekvő $5^2/_{12}$ rész telek iránt 1854. évi ápril 30-kán 1668. sz. a. inditott zálogváltó perben az ellenirat 1854. nov. 21-kén, a válasz pedig 1855. febr. 21-kén adatott be, — mely utóbbi alperesi képviselőnek 1855. ápril 17-kén kézbesitve lett. Hogy mi történt ezután jelen perrel, az az iratokból ki nem tünik.

1872. évi február 19-kén 418. sz. a. P. Sámuel, mint K. B. Amália jogutóda kérvényt nyujtott be a nyiregyházi kir. törvényszékhez, melyben a meginditott zálogváltó pert csak a néhai K. Antal jogán birt $2^7/_{12}$-ted telekre kiterjesztőleg folyamatba tenni kérte és pedig nemcsak Sz. Kálmán, hanem azon érdektársai ellen is, kiknek perbeli alperes a kereseti birtokot elidegenitette, egyuttal alpereseknek a viszonválasz beadására határidőt kitüzni kért (a kereset, ellenirat és válasz első példányai elvesztek, az eredeti másodpéldányokat pedig felperes a volt meghatalmazottaktól szerezvén meg azokat, a kérvény mellett mutatta be a törvényszéknek).

Erre a nyiregyházi kir. törvényszék 1872. február 27-kén 418. sz. a. kelt végzésével, a viszonválasz beadására határidőül ápril hó 15. napját kitüzte és erről az érdekelt feleket értesitette.

Alperesek ápril 15-kén megjelentek, de 15 napi halasztást igénybe vevén, a viszonválasz beadására ápril 30-ik napja tüzetett ki, mely napon alperesek az ujolagos halasztás tárgyában külön jegyzőkönyvet vettek fel.

De a jegyzőkönyvileg kért halasztás az 1748. számu végzéssel meg nem adatván, a viszonválasz beadására határidőül junius 7-dik napja tüzetett ki, mely napon a viszonválasz junius 22-kén a végirat és julius 8-kán az ellenvégirat beadatott. A pertárnok beterjesztvén, a periratokat a 2922/1872. sz. a. kelt végzéssel birói szemlét, illetőleg becslést és tanuhallgatást rendelt, mert alperesek a zálogbirtokban tett épületek és ültetvények megbecslését kérték, felperes pedig abba belenyugodott; továbbá, mert a kereseti birtok misége, mennyisége és helyiségéről felvett s felperes által 13. és 14. alatt becsatolt mérnöki vázlatrajznak helyességét alperesek kétségbe vonták, sőt némely alperes azt is tagadta, hogy a kereseti birtokból bármit is birnának.

November 28., 29. és 30-dik napjain foganatosittatott a birói szemle, melyben alperesi képviselők eleinte jelen voltak, de későbben eltávoztak, mert a kiküldött biró őket azon kérelmükkel elutasitotta, hogy minden egyes kimutatandó birtokrészletnél az vétessék a jegyzőkönyvbe, hogy K. Antal a birtokrészletből mit sem birt. November 30-án adta be elsőrendü alperes semmiségi panaszát, mely iránt az ellenfél kihallgatva lett. Ebben azt hozta fel indokul: hogy a kiküldött biró egyedül felperes kivánságához képest és annak javára járt el, erre vonatkozólag felemliti, hogy a birtokrészleteket nem a tanuk, hanem felperes mutatta ki, hogy a tanuk nem irásbeli kérdésekre lettek kihallgatva, hogy a kiküldött a tanukhoz ellenkérdéseket nem engedett intézni, hogy a szemléről felvett jegyzőkönyvben vitáknak adott helyt, hogy a szakértőknek kész utasitásokat adott, még mielőtt a megbecslendő tárgyakat látta volna, végre hogy az f) alatti nyilatkozat szerint szakértőkül oly embereket nevezett ki, kik a kertészethez nem értenek, holott jelenleg egy szép angol kert megbecslése forog fen.

Kérte az egész eljárást megsemmisiteni és egy uj birói tagot kiküldeni.

Felperes nyilatkozatában a semmiségi panaszt elvetni kérte: mert az, mint alaptalan, a ptr. 297. §. egyik pontjára sincs alapitva, mert a semmiségi panasz az eljárás befejezése

előtt adatott be, mert a NB. alatti szerződés szerint alperes a kereset alatti birtokot sógornéjának adta el, és igy megszünt alperes lenni.

A semmiségi panasz első pontjára vonatkozólag beismeri, hogy ő mutatta ki előbb a földeket, de ez a 2922/1872. számu végzés értelmében történt, hogy a kiküldött csak szükségeseket vett be a jegyzőkönyvbe, hogy a kiküldött előbb megmutatta magának a tárgyakat, s csak azután adott a szakértőknek utasitást, hogy nem áll az, hogy alkalmatlan szakértők alkalmaztattak, hanem a dolog abban állott, hogy H. Dániel oly magas árt szabott egyes kis növényekre, hogy azt a másik két becsüs el nem fogadta, különben a ptr. 216. §-ánál fogva jogában állott volna különvéleményét jegyzőkönyvbe iktatni.

A magy. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panaszt visszautasitotta; mert a ptr. 210. és 220. §§. szerint, a tanubizonyitás és szemle befejezése után, a tanuk vallomásaira és szakértők véleményére mindenik félnek jogában állván észrevételeket adni, az eljárás körüli állitólagos szabálytalanságok miatt, a ptr. 297. §-a szerint, semmiségi panasznak helye nincs, az érdemleges kérdések felett itélő biróságok hatásköréhez tartozván, annak megbirálása, hogy a tanuk vallomásai s a szakértők véleménye minő bizonyitó erővel birnak.

617.

A ptr. 378. §-ban szabályzott elévülés a végrehajtási végzésen alapuló végrehajtási jogra vonatkozván, a peregyezség alapján a végrehajtás mindaddig elrendelhető, mig az eme egyezségen alapuló jogok a polgári törvények szerint el nem évültek.

(1873. febr. 27-én 2034. sz. a. k. határozat.)

Az esztergomi érsekségnek, A. Ignácz és érdektársai tardosi lakosok ellen, 11,550 ft és járulékai iránt folytatott végrehajtási ügyében, a tatai kir. járásbiróság, 1872. május 1-én 2215. sz. a. k. vegzésével, az esztergomi érsekség javára A. Ignácz és érdektársai ellen a volt cs. kir. szolgabiróság által 1859. szept. 5-én lefoglalt ingóságokra az árverést elrendelte, s

annak f. é. jul. 30-án és 31-én annak megtartása meg is kisértetett, de siker nélkül, mert alperesek a lefoglalt tárgyakat elő nem állitották. Felperes kérelmére, a 3408/872. sz. a. kelt végzéssel, A. Ignácz és társainak ingóságaira a folytatólagos kielégitési végrehajtás elrendeltetett, s az f. é. szept. 17., 18., 19., 20., 23., 24. és okt. 1-én foganatosittatott és pedig alperes kérelmére, s felperes beleegyezésével nem egyetemlegesen, kulcsul a C. alatti kivetési lajstrom szolgált. Ezen végzés és foglalás ellen L. Tivadar mint Tardos község összes lakosságának képviselője f. é. okt. 8-án semmiségi panaszt adott be;

mert felperesnek végrehajtási joga a ·/. alatti egyezség alapján a ptr. 378. §-a értelmében elévült, mert 14 év alatt ellenük végrehajtást nem intézett, sem pedig nem foganatositott. Kérik a neheztelt végrést, s az eljárást megsemmisiteni és a végrehajtási jogot elévültnek kimondani.

A m. kir. Curia mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette, a panaszszal egybekapcsolt felebbezést visszautasitotta, s panaszolkodókat a semmiségi panasz iránt kihallgatott felperes részére 25 ft észrevételezési költségnek 15 napon belül végrehajtás terhe alatti megtéritésében elmarasztalta;

mert felperes az 1858. márcz. 14-én létre jött, s részletenkénti fizetésre kötelező peregyezség alapján, az 1863. évi szent György napig, vagyis $5^1/_2$ évre lejárt 5775 o. é. ft tőke és járulékai erejéig, a kir. itélőtáblán 1864. évi márcz. 11-én 14,805. sz. a. hozott jogerejü végzéssel a végrehajtási árveréshez jogot nyert, s az árverés panaszkodók ellenszegülése miatt nem foganatosittathatván, felperes megujitott végrehajtási kérelmére a végrehajtás ezen 5775 o. é. ft és járulékai erejéig a ptr. 378. §. értelmében elrendelhető volt;

mert továbbá az 1863. szent György naptól 1868. szent Márton napig lejárt összes 5775 o. é. ftot tevő összeg tekintetében felperes a végrehajtás elrendelését először 1872. szept. 2-án 3408. sz. a. kérte, nem nyervén tehát korábban végrehajtási végzést, a végrehajtási végzésen alapuló végrehajtási jog elévüléséről szó nem lehet, a peregyezségen alapuló jog pedig a polgári törvények szerint még nem évült el, ennélfogva a ptr. 378. §. állitólagos megsértése miatt a ptr. 297. §. 1. pontja alapján emelt semmiségi panasz alaptalan lévén azt elvetni, az azzal egybekapcsolt felebbezést pedig a ptr. 275., 285., 294. §§. értelmében visszautasitani kellett.

618.

Az igazolási kérvénynek a ptr. 314. §-ában szabályzott felfüggesztő hatálya, kiterjed a felebbviteli biróság határozatának végrehajthatóságára is, bár az közvetlenül további perorvoslattal meg nem támadtatott.

(1873. márcz. 5-én 2616. sz. a. kelt határozat.)

F. Ferencz felperes P. Dénes alperes ellen 400 frt iránt keresetet inditott. A tárgyalás 1872. julius 19-kére volt kitüzve. Alperes meg nem jelent, mind a mellett felperes F. Ferencz keresetével elutasittatott.

Felperes F. Ferencz felebbezése folytán, a kir. tábla az elsőbiróság itéletét megváltoztatta s alperes P. Dénest a kereset értelmében elmarasztalta.

A kir. tábla itéletének kihirdetésére 1872. deczemb. 7-ke volt kitüzve, de a megjelent peres felek jegyzőkönyv felvételét nem kivánták, s igy az ellen felebbvitellel nem éltek.

Felperes követelését B. Ferenczre ruházta át, ki 1873. január 3-án 125. sz. a. a kir. táblai itélet alapján kielégitési végrehajtásért folyamodott alperes ellen. Ezen kérelemnek a biróság helyt nem adott, mert alperes P. Dénes az elmulasztott tárgyalási határnap után törvényes időben igazolást adott be, melynek tárgyalására 1873. febr. 6-ka van kitüzve, s igy a kir. táblai itélet nem jogerejü, de különben a végrehajtási kérelem időelőtti.

Ezen visszautasitó végzés ellen B. Ferencz január 20-án semmiségi panaszt adott be, mert alperes a tárgyalási határnap elmulasztása miatt élt igazolással, azonban az elsőbirósági itélet szerint alperes pernyertes lett, s igy az igazolásnak nincs tárgya s az visszautasitandó lett volna, felperes pedig a végrehajtást nem az elsőbirósági itélet alapján, hanem a kir. táblai itélet alapján kérte, s ezen itéleten alperes megnyugodott, tehát az jogerejü; e szerint, miután az igazolás csak az elsőbirósági itélet ellen van itézve, s nem vonatkozhatik a kir. tábla itéletére, miután a panaszolt végzésben is beismertetik, hogy igazolás esetén biztositásnak van helye, legroszabb esetben a bizto-

sitás elrendelendő lett volna; a végrehajtás megtagadása tehát semmis. Alperes jegyzőkönyvileg megjegyezte, hogy a királyi táblai itélet csak kifolyása az elsőbiróság itéletének, s ha a kir. táblának a beadott igazolásról tudomása lett volna, másként határozott volna, alperes pedig azért nem felebbezte a királyi tábla itéletét, mert az ugy sem lehet jogerejü, a mig az elsőbiróság itélete nem jogerejü, már pedig ez ellen törvényes időben igazolást adott be; felperes végül biztositást nem is kért, hanem végrehajtást, tehát az elrendelhető sem volt, s az ügyvédi megbizást vissza kellett tartani, mert felperes ugyanaz nap bejelentette 125. sz. alatt az engedményezés megtörténtét, tehát a felperesség igazolására szükség a megbizás.

A magy. kir. Curia, mint semmitőszék a semmiségi panaszt elvetette, mert az igazolási kérvény felfüggesztő hatálya a ptr. 314. §. értelmében nemcsak az elsőbirósági, hanem azon felebbviteli birósági itéletre is kiterjed, mely felperes felebbezése folytán alperes ellen, a ptr. 111. §. alkalmazásával azon tárgyalási határnap elmulasztása alapján hozatott, melynek igazolása kéretett, ennélfogva a kielégitési végrehajtás, tekintettel arra, hogy az igazolási kérvény azt megelőzőleg törvényes időben beadatott, elrendelhető nem lévén, biztositási végrehajtás elrendelése pedig panaszló által nem is kéretvén, az alaptalan semmiségi panasz elrendelendő volt.

619.

Az elmarasztaló itélet megujitása iránti keresetnek a ptr. szerint helye nincs.

(1872. évi decz. 21-én 11,866. sz. a. k. határozat.)

S. Ferencz és társa felperesek, L. József és neje alperesek ellen 12 ft 70 kr és járulékai inditottak, melyben előadva, hogy alperesek ellen marasztaló itéletet nyertek ugyan, de azt a közbenjött elévülés folytán nem ervényesithetik, alperesek ellen ezen marasztaló itélet megujitását kérték kimondatni.

A k. járásbiróság 1872. évi aug. 26-án 7670. sz. a. hozott végzéssel, a keresetet hivatalkól visszautasitotta, mivel az abban kért intézkedés a ptr. szabályaival merőben ellenkezik, a mennyiben az már itélettel eldöntött kereset perujitás nélkül

folyamatba nem tehető, s mivel különben is a ptr. 47. §-a értelmében, az alapper biróságánál lett volna beadandó.

Ez ellen felperesek semmiségi panaszszal éltek, mert jelen kereset illetőségére nézve a ptr. 47. §-a mérvadó nem lehet, miután nem perujitás, hanem ujabbi elmarasztalás kéretett oly összeg iránt, mely már egyszer megitélve lett; mert továbbá a ptr. 49. §. megengedi, hogy felperes több egyenlően illetékes biróságok közt választhasson, s mert az összeg tekintetéből ellen kereset a k. járásbiróság illetősége alá esik.

A m. kir. Curia, mint semmitőszék, a semmiségi panaszt elvetette;

mert felperes keresetnek czimzett beadványában a keresetbe vett összegekre nyert marasztaló itéletek megujitását kérte, ily keresetnek azonban a ptr. szabályai szerint helye nincs, az elsőbiróság e szerint nem járt el szabálytalanul, midőn felperes keresetét hivatalból visszautasitotta.

II. RÉSZ.

A MAGY. KIR.

LEGFŐBB ITÉLŐSZÉK ELVI JELENTŐSÉGÜ

HATÁROZATAI.

149.

A végrendelet érvényére kellő tanuk számára nézve, tekintet nélkül a végrendelkező polgári állapotára, a végrendelkezés helyén divó szokás szolgál irányadóul.

(1872. nov. 13. 8161. sz. a.)

M. János és érdektársainak M. Krisztina elleni örökösödési perében alperesnek végrendelet alapján követelt örökjoga, több a keresetben az örökjog ellen felhozott körülményeken kivül, a végrendelet külkellékeit illetőleg kiválólag arra volt alapitva, hogy a végrendelet csak két tanu által van ellőttemezve, holott hazai törvényeink szerint a városi polgároknak oly végrendeletei, melyek csak két tanu által előttemezvék, érvényeseknek nem tekinthetők.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság felpereseket keresetükkel elutasitotta, a végrendelet külkellékeit illetőleg azon indoknál fogva, mert: az az országbirói értekezlet által megállapitott ideigl. törvkezési szabályok I. 5. §. az azelőtt fenállott magyar törvények által a végrendelkező polgári állapotára fektetett különbözeteket megszüntetvén, s a helybeli szokásokra állapitott végrendeleteket mindenkire kiterjesztvén, a jelen kereset alá vett vagyonokat tárgyazó, a régi törvények szerint a jobbágyok végrendeletére elegendő két tanu által aláirt végrendelet külkellékek szempontjából annál is inkább érvényesnek volt tekintendő, mert: felperesek azt, hogy a végrendelkezés helyén — Pápán — 3 végrendeleti tanu használata lett volna szokásban, be nem igazolták.

A pesti kir. itélőtábla azonban 1872. é. ápril 16-án 7038. sz. alatt hozott itéletével a végrendeletet külkellékek miatt érvénytelennek nyilvánitotta;

mert: fenálló anyagi törvényeink értelmében — kivéve a kiváltságos végrendeleteket, melynek esete jelenleg fen nem forog — két tanu előtt tett végrendelet csakis akkor érvényes, ha azok kiküldött esküdtek voltak, ezen törvényes forma azonban M. A. végrendeleténél meg nem tartatott.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék pedig a pesti kir. itélőtábla itéletét, a végrendelet külkellékeit illetőleg, azon indoknál fogva hagyta helyben, mivel alperesnő azt, hogy a végrendelet kelte helyén divó szokás szerint annak hitelesitésére két magán tanu is elégséges, a per során be nem bizonyitotta.

150.

Az örökhagyó által szerzett vagyonban az életben maradt szülőt és nem az oldalrokonokat illeti az örökjog.

(1871. ápril 4. 5864. sz. a.)

R. M. és érdektársai özv. R. Mojszáné ellen inditott keresetükben előadták, miszerint néhai fivérük R. Mojsza egyetlen fiát R. Pávelt végrendeletében kizárólagos örökösének nevezte s összes vagyonát annak hagyományozta, R. Pável azonban 1865. évben végrendelet és leszármázó örökösök nélkül elhunyván, annak anyja, a perbeni alperesnő elfoglalta az öszszes vagyont és azt kiadni vonakodik; minthogy pedig ezen örökség az ideigl. törvk. szabályok 10. 11. §-ai és 1840. VIII. törvk. szerint őket, mint az apa oldalrokonait illeti, kérik ennek alapján örökjogukat megállapitani, s a hagyatékot nekik megitélni.

Az első biróság felperesek keresetének helyt adott, alperesnőt a hagyatéki javak kiadásában elmarasztalta; mert: az örökösödésről szóló hazai törvényeink, különösen az ideiglenes törvk. szabályok 10. 11. §-ai az örökösödés rendjét következőleg szabályozzák: lemenő törvényes örökösök és végrendelet hiányában az apai vagyon az apa oldalrokonaira száll; s igy jelen esetben felperesekre, mint néhai R. Mojsza testvéreire, illetőleg R. Pável nagybátyjaira, kik előtt alperesnő néhai R. Pável édes anyja is csak akkor örökölhetne, ha férje néhai R. Mojsza közös szerző minden leszármazó örökös nélkül halt volna el, mi jelen esetben nem történt.

A pesti kir. itélőtábla azonban 1870. évi junius 10. 1033. sz. a. hozott itéletével, a pesti kir. itélőtábla itéletét megváltoztatta, és felperest keresetével elutasitotta;

mert: a per során azon körülmény, hogy a kereseti vagyon R. Mojszára nem apai ágon maradt, hanem saját szerzeménye volt, ki azt fiának hagyván, ennek és leszármazó örökösök nélküli elhunytával, azokban alperesnő, mint anya, felpereseket, mint oldalrokonokat megelőzi.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék a pesti kir. itélőtábla itéletét helybenhagyta;

mert: felperesek maguk is beismerik, miszerint a kereseti vagyon R. Mojsza szerzeménye, és nem ennek felperesekkel közös atyjától öröklött vagyon volt, hogy tehát az érintett vagyon R. Pável örökhagyóra nevezett atyjától származott; az ily természetü vagyonban pedig az ideigl. tk. szabályok 12. §-a szerint felperesnő, mint az örökhagyó életben levő szülője, mint a nagyapáról származott oldalrokonokat az örökösödésben megelőzi.

151.

Az ősiségi nyiltparancsnak a jogok elenyésztére vonatkozó szabályai oly esetben nem alkalmazhatók: midőn akkor, mikor a jog a fentebbi rendelet szerint már elenyészett volna, a másik fél annak fenállását az által, hogy a zálog visszaváltási jog telekkönyvi feljegyzésébe beleegyezett, elismerte.

(1872. nov. 4-én 8269. sz. a.)

H. Ignácz és Gyula felperesek, mint gr. W. Lajos jogutódjai, S. Ignáczné ellen 50 hold birói zálogkép kiadása iránt inditott perében, alperesnő a felperesi kereset ellen beadott ellenbeszédében előadta, hogy felperesek jogelődje az 1843-ik évben birói zálogba vett birtokot 1847. évben alperesnőnek átadván, felperesek jogelődje alperesnő ellen tartozott volna az ősiségi nyiltparancs 24. §-a értelmében, az átalános polg. törvk. életbelépte után egy év alatt fellépni, mit elmulasztván, felperesek elmozditandók.

Felperesek válaszukban a zálogkiváltási jog elenyésztére vonatkozó kifogások czáfolatát főleg abban összpontositják, hogy alperes a C. alatti okmány szerint ebbeli jogukat nyiltan beismerte, midőn 1860. évben, tehát akkor, mikor az ősiségi nyiltparancs 24. §-a szerint a zálogvisszaváltási jog elenyészett volna, beleegyezett a visszaváltási jog telekkönyvi feljegyzésébe.

Az elsőbiróság alperesnőt a 3150 frt. zálogösszeg lefizetése mellett, a kereseti birtok kiadására kötelezte.

A pesti kir. itélőtábla azonban 1872. évi junius hó 11-én 17,801. sz. alatt hozott itéletével az elsőbiróság itéletének megváltoztatásával felpereseket keresetükkel elutasitotta;

mert: felperesek jogelődje tartozott volna az ősiségi nyiltparancs 24. §-a értelmében 1854. ápril 1-ig zálogvisszaváltási jogát, a zálog tettleges birtokosa jelenlegi alperesek ellen, a törvény rendes utján érvényesiteni, mit nem tevén, visszaváltási joga elenyészett, mely ekként elenyészett jogát, a zálogvisszaváltási jognak 1860. évben, felperes beleegyezésével történt telekkönyvi feljegyzése vissza nem állitotta; miért is felpereseket keresetükkel elmozditani kellett.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban a pesti kir. itélőtábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét hagyta helyben.

Mert: jóllehet a zálogvisszaváltási jog feljegyzése a zálogba adott birtok tulajdonosát azon kötelezettség alól, hogy a zálogvisszaváltás iránti pert annak idején meginditsa, fel nem menti, jóllehet továbbá az E. és G. alatti okiratokból az, hogy a kereseti 50 hold birtokába alperes még 1847. évben jutott kitünik is; minélfogva ellene, a zálogos birtok kiadására inditott per, az ősiségi rendelet 24. §-a szerint elkésettnek volna tekintendő, — tekintve mind azon által, hogy alperes a C. alatti telekkönyvi kivonat tartalma szerint, az 50 hold zálogos birtok visszaváltási jogának telekkönyvi feljegyzésébe 1860. évi sept. 1-én általa kiadott nyilatkozata folytán, önként és pedig akkor egyezett be, midőn a zálogos birtok visszaváltási joga már elenyészett volt — ezen saját tette folytán nékie, az ősiségi rendelet 24. §-a alapján, a zálogvisszaváltási jog elenyésztére érvényesen többé hivatkozni nem lehetvén, a pesti kir. itélőtábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét kellett helybenhagyni.

152.

Az ősiségi nyiltparancsnak a jogok elenyésztére vonatkozó szabályai oly esetben is alkalmazandók, midön a kereset tulajdonjog érvényesitése végett indittatik.

(1871. febr. 27-én 3706. sz. a.)

Dragis Pavaszkova férjezett Jomony, felperes Dragis férjezett Kuczos Rozália ellen, alperesnő által elfoglalt $^1/_4$ telek felének kiadása iránti keresetében előadja, hogy atyja még 1834. évben mostoha anyjával kiegyezvén, az utóbbi ennek a 47. szám alatt lévő urbéri telek felét átadta, mely vagyont atyja nejével közösen használt. 1848. évben atyja katonának állván be, a temesvári csatában el is esett. E közben mostoha anyja, ki a fentebbi telket atyjával közösen birta, másodszor is férjhez ment, de a telket oly ürügy alatt, hogy még 1834. évben 60 frtért megvette, elfoglalta s kiadni vonakodik. Állitásainak igazolására tanukra hivatkozván, kéri alperest a jogtalanul elfoglalva tartott telek kiadására kötelezni.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság felperest keresetével elutasitotta;

mert: kereseti joga az ősiségi nyiltparancs értelmében elévült, de különösen is; mert azon per, mint az a. és b. alatti itéletek mutatják, a szerbbánsági cs. kir. országos főtörvényszéknek jogérvényes itéletével, a fentebbi nyiltparancs alapján elutasitólag eldöntetett.

Felperes ezen itélet ellen felebbezvén, a kir. itélőtábla 1868. junius 25-én 11,710. sz. a. következő itéletet hozott:

Tekintettel arra, hogy felperes keresetét $^1/_4$ telki illetőség tulajdonjogába való visszahelyeztetésére irányozta, ily esetben pedig az ősiségi szabályok nem alkalmazhatók; ennélfogva az a. és b. alatt beperesitett itéletek, mint olyanok, melyek örökösödést tárgyazó perben hozattak, az ügy eldöntésére irányadóul nem szolgálhatnak, a neheztelt megyei törvényszéki itélet feloldatik, és a törvényszék az ügynek szabályszerü elintézésére, illetőleg ujabb tárgyalás és itélethozatalra utasittatik.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban következő itéletet hozott:

Felperes az ősiségi nyiltparancs 17. §-ában kiszabott határidő alatt a kérdéses birtokhozi tulajdoni igényét bejelenteni elmulasztván, ez okból a pesti kir. itélőtábla fenti keltü és számu itéletének megváltoztatásával az eljáró elsőbiróság itélete hagyatik helyben.

153.

Azon körülmény, hogy valamelyik fél a biróság által elrendelt szakértői szemléhez a maga részéről szakértőt nevezett, nem tekinthető annak bizonyitéka gyanánt, hogy az a szemle megtartásába beleegyezett s következményeit elvállalta volna.

(1870. május 31-én 1764. sz. a.)

D. Andrásné Cs. József ellen inditott keresetében előadja, hogy alperes a felperes háza mellett lévő árnyékszékének, mely felperes házfalát rongálja, eltávolitására az A. alatt csatolt tanácsi határozattal utasittatott, miután azonban annak eltávolitását mindamellett sem eszközölte, kéri őt megidéztetni s okozott károk és költségekben elmarasztalni.

A tárgyalás befejezte után birói szemle tartatott, melynek megejtése folytán az elsőbiróság alperest a kérdéses árnyékszéknek 15 nap alatti elbontása és a szakértői vélemény szerinti átalakitására s a perköltség megtéritésére kötelezte.

Itéletének indokolását főleg a szakértői véleményre alapitván, mely az alperes által választott szakértő közremüködése mellett történvén s igy mindkét fél közbenjöttével jövén létre, annak következményeit a felek mindegyike türni tartozik.

A kir. itélőtábla 1868. évi szept. 9-én 12,935. sz. a. hozott itéletével az elsőbiróság itéletét indokainál fogva helybenhagyta.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban mindkét alsóbirósági itélet megváltoztatásával felperest keresetével elutasitotta;

mert felperes abban összpontositotta keresetbeli kérelmét, hogy alperes a felperesi 778. számu ház falához épitett és az A. alatti tanácsi határozattal eltávolittatni rendelt árnyékszék

nedvessége által okozott és a tárgyalás folytán megállapitandó kár megtéritésében elmarasztaltassék.

Azonban a per során sem okozott károk részletes mibenlétét, sem pedig azoknak számszerinti mennyiségét ki nem mutatta, azonban miután kereseti kérelme nem az árnyékszék áthelyezése és átalakitására, hanem egyenesen az okozott kár megtéritésére van irányozva, ily helyzetben alperest a keresetbeli világos kérelem mellőztével, a kárt számszerüleg nem bizonyitó felperes irányában olyasmire, mi a keresetlevélben nem kéretett, törvényszerüleg kötelezni nem lehetett. — Azon körülmény, hogy alperes az eljáró törvényszék 2743. sz. alatti végzésének meghagyásához képest a maga részéről szintén szakértőt nevezett, az alsóbirósági itéletek indokolásául nem szolgálhat egyrészt azért, mert a szakértői szemlét rendelő perbirósági végzés ellen külön jogorvoslatnak helye nincs, másrészt pedig mivel alperes az eszközlött birói szemle, és a tszéknek a szemlére vonatkozó eljárása elleni kifogásait a 2266. számu tárgyalási jegyzőkönyvben tüzetesen előadta.

154.

Tényleg el nem választott házastársaknak is van joga a vagyonközösség megszüntetését kérni, mert azon körülmény, hogy a tulajdonostársak házassági viszonyban vannak, a vagyonközösség megszüntetését nem akadályozhatja.

Természetben fel nem osztható vagyon, a vagyonközösség megszünte esetén a közös vagyon árverés utján adandó el és a lefolyt vételár a tulajdonrészek arányában felosztandó.

(1872. nov. 19-én 8658. sz. a.)

H. Péter felperes neje H. Margit ellen inditott keresetében a köztük fenálló vagyonközösség megszüntetése és ennek folytán a szivaczi 812. sz. a tjkönyvben bejegyzett ingatlanságok birói árverés utján leendő eladatása és a befolyandó vételár felosztása iránt keresetet inditott, melynek folytán az elsőbiróság

a vagyonközösség megszüntetését kimondotta, s a fentebbi ingatlanság birói árverés utján leendő eladatását, s a befolyandó vételár felosztását elrendelte, elvont haszon fejében pedig 1845-től számitva évi 10 ft megfizetésére alperest elmarasztalta, — a kir. tábla azonban 1872. évi aug. 27-én 28,753. sz. a. hozott itéletével az elsőbiróság itéletét megváltoztatta s felperest keresetével elutasitotta;

mert házastársak között a törvényes végelválasztás előtt vagyonközösség megszüntetésének nincs helye, — felperes pedig maga sem állitja, hogy nejétől — alperestől — birói itélet által el volna választva.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék pedig következő itéletet hozott:

Azon körülmény, hogy a tulajdonostársak házas felek, azokat a tulajdonjog felebbi rendelkezésben nem akadályozván, a pesti kir. tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itélete hagyatik helyben.

155.

Telekkönyvileg a helyszinelés alkalmával bejegyzett közös tulajdonjog, tényleges birtoklás nélkül is jogot ád a tulajdonostársnak a vagyonközösség megszüntetését és ebből kifolyólag a természetben fel nem osztható vagyon birói árverésen leendő eladatását szorgalmazni, ha az ellenfél a telekkönyv hibás felvételét s illetőleg kizárólagos tulajdonjogát be nem bizonyitja.

(1870. május 23-án 2836. sz. a.)

K. Anna, K. György elleni a stavnicskai 21. sz. tjkönyvben foglalt s telekkönyvi helyszinélés alkalmával peres felek nevére közösen felvett birtokra nézve a vagyonközösség megszüntét s ebből kifolyólag a vagyon elárverezését kérvén, az elsőbiróság a keresetnek helyt adott s a vagyonközösség megszüntetése mellett, a vagyonnak birói árverés utján leendő eladatását és a vételár egyenlő részboni felosztását elrendelte.

A pesti kir. tábla pedig 1868. évi nov. 26-án 25,550. sz. a. következő itéletet hozott:

Felperes az általa elárvereztetni kért birtokban azon közösséget, melyet a telekkönyvi bejegyzés egymagában véve, tettleges birtoklás nélkül meg nem állapit alperes tagadása ellenében, tekintettel a tanuk vallomására kellőleg nem igazolván, az elsőbiróság itélete megváltoztatik s felperes keresetével ez uton elutasittatik.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban a kir. tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét hagyta helyben;

mert alperes a perrendjén felperesnek telekkönyvileg bejegyzett tulajdonosi jogával szemben tanubizonyitásával a kérdéses stavnicskai 21. számu egy egész és ötnyolczad telekhez kizárólagos tulajdonjogát, sem pedig azt, hogy ezen telek neki az urbéri viszony megszüntetése előtt a földesuraság részéről törvényszerüleg adományoztatott volna, be nem bizonyitotta; miután mind fel-, mind alperes tulajdonossága a telekkönyv szerint határozatlan és alperes a követelt birtokarányt perbeszédei folytán meg sem támadta, s más arány beigazolása tekintetéből mi bizonyitékot sem mutatott fel, a királyi tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét kellett helybenhagyni.

156.

A perben aggályosnak nyilvánitott okmány valódinak tekintendő, ha az okmányt kifogásoló fél, az okiratszemlére kitűzött tárgyalásnál határozottan nem nyilatkozott.

Eladott tárgyak átadásánál, az eladó által megbizott egyén nem tekinthető oly aggályos tanunak, kinek vallomása az átadás megtörténtét illetőleg felbizonyitékul elfogadható nem volna.

(1871. ápril 13-án 5179. sz. a.)

J. István felperesnek M. Mózes alperes ellen 250 darab 3 öles deszka és 10 db hat öles fenyőszálnak Szatmárra szállitása vagy folyó piaczi árának megtéritése iránt inditott perében a tárgyalás s tanukihallgallgatással befejezett rendes perében az

elsőbiróság alperest azon esetre: ha az itélet jogerőre emelkedésétől számitandó 15 nap alatt póteskűt tesz arra, hogy alperes tőle Péterfalváról Szatmárra szállitani 250 db 3 öles deszkát és 10 db 6 öles fenyőfát elvállalt, arra 5 ft előpénzt fel is vett, de mind ezideig be nem szállitotta, noha azokat Péterfalván átvette, ezen esetben köteles alperes felperesnek 250 szál 3 öles deszkát, 10 db 6 öles fenyőfát természetben vagy folyó piaczi ár szerint megtériteni, az eskü le nem tétele esetére azonban a kereset alól felmentetik;

mert felperesnek a kért póteskü megitélendő volt, minthogy a B. C. alatti okmányok, melyek a kérdéses fáknak alperes által történt átvételét s Ember Kajetán részéről azoknak átadását igazolják, felperes állitásához törvényes félpróbául vétethetnek.

Alperes ezen itélet ellen felebbezvén, a pesti kir. itélőtábla 1870. évi jun. hó 15-én 12,421. sz. a. hozott itéletével az elsőbiróság fentebbi itéletének megváltoztatásával felperest keresetével elutasitotta;

mert alperes tagadja, hogy Ember Kajetántól a kereset tárgyát képező épületfákat átvette; s mert Ember Kajetánnak, mint érdekeltnek bizonyitványa, saját cselekvénye felett számitásba nem vehető és igy az átadás bizonyitva nem lévén, a B. alatti okmány sem tekintethetik erre nézve oly bizonyitéknak, melynek kiegészitésére a póteskü oda itélhető volna, mert alperes a B. alatti okmány valódiságát és általa történt kibocsátását a persorán tagadta, s felperes a polgári törvk. rendts 117. §-a értelmében annak valódiságát be nem bizonyitotta, és mert különben is ezen B. alatti okmány sem az épületfa mennyiségét, sem azt, hogy az felperes részére lett volna átvéve, ki nem tünteti.

A magy. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban a királyi tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét indokainál fogva és még azért is helybenhagyta;

mert alperes a B. alatti okmányt csak aggályosnak nyilvánitván, az ez iránt kitüzött tárgyalás alkalmával határozottan nem nyilatkozott, sem az okmányt hamisnak nem állitotta.

157.

Ingatlanokra vonatkozó tulajdonjog iránti perében hozandó itélet, csakis felperes tulajdonjogának kimondására s ennélfogva csak arra terjedhet, hogy alperes felperes tulajdonjogának elismerésére köteleztetik. — A tulajdonjog telekkönyvileg leendő bekeblezése azonban a tulajdon iránti perben eljárt polgári tszék által el nem rendelhető.

(1870. május 31-én 3458. sz. a.)

J. Károly felperes özv. M. Andrásné, P. Klára és P. Francziska ellen keresetet inditott, melyben előadja, hogy azok elhalt nővére D. Andrásné született P. Krisztinától a jászberényi 1416. sz. tjkönyvben 1956. sz. a. foglalt házat még az elhunyt életében megvette, — azonban azt nevére átiratni elmulasztván, e ház az alperesként beperelt két nővérnek, örökhagyó egyéb hagyatéki javaival együtt biróilag átadatott.

A tárgyalásnál alperesek a felperes által felmutatott szerződés valódiságát tagadván és nővérüknek azon lévő aláirását hamisnak állitván, az elsőbiróságként eljárt Jászberény városi tszék felperest keresetétől elmozditotta, a kereset alapjául szolgáló s 1865. évi jul. 6-án Kun-Szent-Mártonban kelt adásvételi szerződést biróilag érvénytelennek kimondotta, és az arra vonatkozó iratokat a Jászkun kerületi tszékhez felterjesztetni rendelte.

A Jászkun kerületi tszék, mint azon időbeli másodbiróság azonban az elsőbiróság itéletét megváltoztatván a fentebbi ház tulajdonjogát felperesnek megitélte, s annak felperes nevére, a jóhiszemü hitelezők netán időközben nyert tulajdonjogai épségben tartásával, az itélet jogerejüvé válta után telekkönyvi bekeblezését elrendelte.

Az ügy a kir. táblához felebbeztetvén, az az elsőbiróság itéletét hagyta helyben.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban a kir. tábla fenebbi itéletének megváltoztatásával a kerületi tszék itéletét oly értelmében, hogy alperesek tartoznak felperesnek tu-

lajdonjogát a jászberényi 1416. sz. tjkönyvben 1416. helyr. sz. a. foglalt házra elismerni, helybenhagyta;

mert a NB. alá csatolt szerződés szerint P. K. a kereset tárgyát képező jászberényi házát felperesnek örök áron eladta s felperest tulajdonjogának ezen házra való bekebleztetésére is feljogositotta. Ezen szerződés tehát felperes által követelt tulajdonjogra nézve, érvényes jogczimet foglal magában, alperesek tagadják ugyan ezen szerződés valódiságát, azonban a szerződést előttemező, törvény és kifogás alá nem eső és hit alatt kihallgatott tanuk határozott és egybehangzó vallomása által jogszerüen bebizonyitottnak tekintendő, hogy az elől felhitt adásvevési szerződést annak felolvasása után, az eladó P. K. sajátkezüleg irta alá.

Felperes e szerint törvényes jogczimét, a kérdésben forgó ház tulajdonjogára nézve C. alatti szerződés által igazolván, alperesek mint az időközben elhunyt örökhagyónak örökösei ezen tulajdonjog elismerésére kötelezendők voltak; s ily értelemben a kerületi törvényszék itélete helybenhagyandó volt.

Az ugyanezen itéletben elrendelt telekkönyvi bekebelezés mellőzendő volt, mert felperes azt keresetében nem is kérte, de ha kérte volna is, annak elrendelése, ezen a polgári tszék előtt inditott perben, illetékesen nem is történhetett volna.

158.

Ha a telekkönyv kiigazitása kérvénynyel szorgalmaztatik is, de a felek az erre kitüzött tárgyalásnál a kiigazitási kérdés érdemébe bocsátkoznak, a tartott tárgyalás után a kérvényező nem utasitandó külön perre, hanem az előadottak alapján érdemleges határozat hozandó.

(1872. decz. 16-án 9354. sz. a.)

Molnár Kanász Imre halasi lakos Molnár K. József ellen a halasi 4944. sz. tjkönyv kiigazitása iránt beadott kérvényében előadja, hogy az ezen tjkönyvben foglalt birtok az ő és K. Molnár József, mint határozatlan aránybani tulajdonos nevére lett

helyszinelve, azonban a csatolt osztály-egyesség szerint ebből Kanász Molnár Józsefet csak 15 hold illetvén, kéri az arány ilyképeni meghatározása mellett a telekkönyvet kiigazittatni.

A tárgyalásnál a felek a kiigazitási kérdés érdemébe bocsátkozván, annak befejezte után az elsőbiróság itéletet hozott, melyben a halasi 4944. sz. tjkönyvet olykép kiigazittatni rendelte, hogy abba M. K. Imre 15 hold kivételével kizárólagos tulajdonosként kitüntettessék, a 15 hold pedig majdan bemutatandó vázrajz alapján, egy ujonnan nyitandó tjkönyvben M. K. József részére átvezettessék.

Ezen itélet ellen panaszlott M. K. József felebbezvén, a pesti kir. itélőtábla 1872. évi jul. 30-án 24,135. sz. a. következő végzést hozott:

Az elsőbiróság neheztelt itélete helyesebben végzése megváltoztatik, s kiigazitást kérő M. K. Imre perre utasittatik, meghagyatván, miszerint ebbeli keresetét 30 nap alatt annál bizonyosabban beadja, minthogy ellenesetben az igénybejelentés visszautasittatni és annak feljegyzése a telekkönyvből kitörültetni fogna;

mert kérvényező a kiigazitást nem kereset, hanem kérvény utján szorgalmazván, az erre kitüzött tárgyalás csakis a barátságos egyesség megkisértésére szoritkozhatott volna s nem sikerülvén, telekkönyvi rendts 25. §. e) pontja szerint bejelentő rendes irásbeli kereset beadására végzésileg utasitandó lett volna.

A tárgyalásnál előadottak tehát csak annyiban voltak figyelembe vehetők, mennyiben azok szerint panaszlott a kiigazitásba bele nem egyezvén; az egyezség nem sikerült, s miután ezek folytán a biróság végzésileg tartozott volna határozni, itélete végzésnek veendő s bejelentő rendes irásbeli kereset beadására utasitandó, a tárgyalásnál a dolog érdemére nézve előadottak azonban teljesen mellőzendők voltak.

Ezen végzés ellen kiigazitást kérő felfolyamodván, a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék a pesti kir. itélőtábla fenebbi végzését feloldotta s azt utasitotta, hogy a kért kiigazitás iránt érdemleges határozatot hozzon;

mert a 284. sz. alatti kérvény iránt megtartott tárgyalás alkalmával a megidézett M. K. József az ellen, hogy a kért kiigazitás érdemlegesen elintéztessék, kifogást nem tett, és az

ügy érdemleges vitatásába bocsátkozott, ily körülmények között nincs ok, mely a kérdéses telekkönyvi kiigazitás más perre halasztását indokolhatná, mihez képest a királyi itélőtábla végzését feloldani és érdemleges határozat hozatalra utasitani kellett.

159.

Oly örökösödési perben, midőn az öröklési igény eldöntése, a hagyatéki vagyon honnan lett származása kérdésének eldöntésétől feltételeztetik, s ezen körülmény a felek által perbeszédeikben tisztába nem hozatott, a biróság a dolog mibenlétének kideritése végett póttárgyalást tartani, s a feleket e részbeni bizonyitékaik előterjesztésére felhivni tartozik.

(1871. szept. 14-én 7094. sz. a.)

P. Clotilda és érdektársainak K. Károly, mint kiskoru leánya gyámja és P. Lipót ellen a váczi 893. számu háznak $^1/_6$ része ugy 2500 ft 400 ftnak, mint kiskoru K. Erzsébetnek oda itélt örökrész visszaitélése iránti rendes perükben keresetüket arra alapitják, hogy az első- s másodrendü alperesek között lefolyt perben a fenebbi javakra nézve 1-sőrendü alperes lett $^1/_6$ részben örökösül kimondva, melyek azonban az atyjukkal másodrendü alperessel kötött egyezség szerint őket, mint elhunyt anyjuk örököseit illetvén, ezen hagyatéki javakhozi örökös tekintve tulajdonjogot maguknak megitéltetni kérik.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság felpereseket keresetükkel elutasitotta;

mert felperesek maguk beismerik, hogy Vácz város tszéke által hozott s a pesti kir. itélőtábla által helybenhagyott itéletek, melyek által kiskoru Kapás Erzsébet részére a kereseti javak megitéltettek, részint az A. alatti egyezség megbirálása, részint másodrendü alperes beismerése alapján hozottak. Ennek tekintetbe vételével, miután felperesek az ellenkezőnek igazolására sem az emlitett itéleteket nem csatolják, sem nem igazolják, hogy ők jelen külön keresetre lettek utasitva, ezen keresetüknek már ezen okból sincs helye.

De ezenkivül felperesek semmiképen sem bizonyitják,

hogy a kereseti javak anyjuk Z. Anna tulajdonai lettek volna, sőt a 2·/. alatt csatolt tjkönyv azt igazolja, hogy e javak nem anyjuktól eredtek, minélfogva kiskoru K. Erzsébet részére már az emlitett itéletek által megitélt örökjog általuk meg nem gyengittetett, végre pedig mivel nem tagadják, hogy anyjuk az ősiségi pátens behozatalát megelőző időben halt el, és ezen pátensben megszabott határidő alatt örökjoguk nem érvényesittetett, ez oknál fogva keresetükkel el voltak utasitandók.

A pesti kir. itélőtábla azonban 1871. évi ápril 14-én 4325. sz. a. hozott itéletével az eljáró tszék itéletét megváltoztatta, s biróilag kimondotta, hogy a váczi 846. sz. tjkönyvben 1. sor és 893. helyr. sz. a. felvett ház mint szinte az eladott nyomda árából fenmaradt 2500 ftnyi összeg felpereseket illeti s ezekből elsőrendü alperes a közte és másodrendü alperes között folyamatban volt perben hozott itéletek alapján, bármi részt is, felperesek irányában nem követelhet;

mert eltekintve attól, hogy első- és másodrendü alperes között lefolyt perben hozott itélet felperesek, mint be nem perelt felek irányában az általuk, mint tulajdonosok által birlalt vagyonra nézve kötelező erővel nem bir, és e szerint jelen kereset feleslegesnek látszik, minthogy azonban felperesek a kérdéses vagyont illetőleg ujolag kimondatni kérik azt, hogy az kizárólagos tulajdonuk, ennélfogva jelen perben a fentebbiek szerint kellett itélni;

mert a válaszhoz C. alatt csatolt birói határozatból kétségtelenül kiderül, hogy az A. szerint eljárt biróság nem Pleszl Imre, hanem másodrendü alperesnek második neje s felpereseknek édes anyja Z. Anna hagyatékábani osztály elintézésére küldetett ki, és habár elsőrendü alperes, ki másodrendü alperes első nejétől született, F. Teréztől származván saját beismerése szerint is, a most nevezett édes anyáról reá háromlott vagyonból már kielégitést nyert, a felperesek anyja hagyatékában pedig örökösödni hivatva nem lévén, — az ezen hagyatékbani osztály elintézésére meg nem idéztetett és ezen körülmény az A. alatti birói eljárás érvényességéből mit sem von le.

Minthogy pedig az osztoztató biróság előtt felvett és igy teljes bizonyitékot képező A. alatti okirat szerint másodrendü alperes P. Lipót a váczi 846. sz. tjkönyvben felvett házból az ő nevére jegyzett $^{1}/_{6}$ részt, mint szinte a nyomda eladási árából

még fizetetlen 2500 ftot tulajdoni joggal felperesekre ruházta át, felperesek az ily módon birtokba is vett vagyonra nyert tulajdonjogukra nézve többé sem első, sem másodrendü alperes által nem háborithatók, nem pedig azért, mert ha e vagyonok nem felperesek anyjának hagyatékát; hanem másodrendü alperes tulajdonát képezték volna is, miután ez utóbbi tulajdonjogát felperesekre ruházta, elsőrendü alperes pedig oly vagyonból, melyet nagyatyja már elidegenitett s annak életében örökséget követelni jogositva egyátalán nincs.

A m. kir. Curia, mint lefőbb itélőszék azonban mindkét alsóbiróság itéletét feloldotta és az eljáró törvényszéket oda utasitotta, miszerint azon körülményt, hogy néhai Z. Anna másodrendü alperesnek második neje és felperesek édes anyjának hagyatéka miből állott, továbbá, hogy a keresetbe vett vagyon, ennek mint felperesek követelik, vagy mint az alperesek állitják másodrendü alperes első nejének F. Teréznek, az elsőrendü alperes nagyanyjának tulajdonához tartozott-e? illetőleg másodrendü alperesnek első vagy második házassága alatt szereztetett? Valamint azt is, hogy ezen vagyon kinek nevére volt telekkönyvileg bekebelezve? nyomoztassa ki egyszersmind azt, hogy felperesek elhalt P. Imrénél egy apától és anyától származott gyermekek voltak-e? deritesse fel végre ugy a néhai Z. Anna hagyatéka felett keletkezett iratokat, mint az első- s másodrendü alperesek között a kereseti vagyon iránt lefolyt pert ezen iratokhoz csatoltassa s a peres feleknek mindezekre a p. tk. r. 144. §-a értelmében eszközlendő tárgyaláson leendő meghallgatásuk után a kifejlendőkhez képest hozzon ujabb itéletet;

mert felperesek a kereseti vagyont édes anyjuk hagyatékaként követelik, azt azonban, hogy annak hagyatéka miből állott és hogy a jelen keresettel követelt vagyon édes anyjuké volt-e, a per során ki nem mutatták; mert ezen körülményt a becsatolt okmányok nem bizonyitják.

Ennek ellenében alperesek azt állitják, hogy felperesek édes anyjának semmi vagyona sem volt, és hogy az általuk keresett vagyon másodrendü alperes első nejének tulajdonához tartozott, illetőleg másodrendü alperes minden vagyona első nejétől származott s ebből szerezte másodrendü alperes saját nevére telekkönyvezve volt azon házat is, melyek $^1/_6$ részét most felperesek követelik.

Minthogy tehát két egymással ellenkező állitások mellett, midőn ezen állitások okmányszerüleg bizonyitva, s átalában a ténykörülmények kellőleg kifejtve nincsenek, fenforgó ügykérdést alaposan eldönteni már azért sem lehet, mert még egy részről felperesek a kereseti vagyonhoz a köztük és másodrendü alperes között létrejött A. alatti egyezség nyomán tartanak tulajdoni igényt, addig elsőrendü alperes által képviselt kiskoru részére első- és másodrendü alperes között lefolyt perben hozott és reájuk nézve jogerejüvé vált itélet által van azon vagyonnak tulajdonjoga megitélve, ily körülmények között az ügy tisztába hozatala tekintetéből a ptrndts 108. §-a értelmében mindkét alsóbb birósági itéletet feloldani, a fen kijelölt irányban a kiegészitést elrendelni s az eljáró tszéket ujabb itélethozatalra utasitani kellett.

160.

Azon tény folytán, hogy több egyetemlegesen kötelezett adóstársak egyikétől, a hitelező, az egyetemlegesen kötelezett tőkének lejárt kamatai fejében kötvényt fogadott el, az ezen kötvényben foglalt összegre nézve sem mentetnek fel a többi adóstársak az egyetemlegesség terhe alól.

(1872. april 24-én 2415. sz. a.)

A kincstári ügyészség a kincstár képviseletében G. K. R. F. és Ujvidék város közönsége ellen 14,000 pft, 4000 pft és 2460 ft iránt inditott perében az adásokat a tőke és annak 2% kamataiban elmarasztaltatni kérvén, a többi kifogások között, mint álláspontuknál fogva lényeges, az hozatott fel, hogy felperes a lejárt kamatok fejében elsőrendü alperestől kötvényt fogadván el, ez által a többi peres társakat az egyetemleges fizetési kötelezettség alól nyilván felmentette.

Az elsőbiróság s ennek itéletét helybenhagyólag a pesti kir. itélőtábla azon indoknál fogva, mert felperes magát a beperesitett kötvények után 1862. jun. 30-ig járó kamatok fejében a G. és H. alatti kötvényekkel kielégitette s azokra másod- s harmadrendü alperes kötelezettséget nem vállalt, másod s har-

madrendü alperest az ezen kötvénynyel kiegyenlitett kamatok megfizetésének kötelezettsége alól felmentette.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban alpereseket a követelt kamatok megfizetésében is egyetemlegesen elmarasztalta;

mert alperesek egyetemleges kötelezettsége az A. B. C. és F. alatti kötelezvények tartalmánál fogva kétséget nem szenved, de azt mindhárom alperes beismerte az által, hogy az alsóbirósági itéletekben, melyek folytán az érintett kötelezvényekben foglalt tőkének megfizetésére egyetemlegesen köteleztettek, megnyugodtak. Miután tehát azt A. B. C. és F. alatti kötvények szerint alperesek nemcsak a tőke de egyszersmind a kamatok megtéritésére is egyetemleges kötelezettséget vállaltak, továbbá miután a G. és H. alatti kötvényekben foglalt összegek, nemcsak azok tartalma, de a felek beismerése szerint is a A. B. C. és F. alatti tőkek után lejárt kamatokat képviselik és miután az, hogy felperes bármelyik adós felet is, az ekként elvállalt kötelezettség alól nyiltan feloldotta volna, nem is állittatik, — az által pedig, hogy felperes a lejárt kamatok fejében egyik adós féltől kötvényt fogadott el, a másik adós felet a kötelezettség alól felmentettnek tekinteni nem lehet, ugyanazért mindháromrendü alperest egyetemlegesen elmarasztalni kellett.

161.

Csődperben a csődtömeg — mint felperes által — előterjesztett bizonyiték kiegészitése végett a perügyelőnek is megitélhető a póteskü, ha ennek letételére késznek nyilatkozott.

(1870. márcz. 20-án 1753. sz. a.)

L. R. csődtömegének Sch. M. elleni perében, a felperesként fellépett csődperügyelője a követelt tartozás alperes által kifogásolt valódiságának felhozott bizonyitékai kiegészitésére póthitet ajánlott, azonban ettől az első- s másodbiróság egyező itéletei által elmozdittatván, a csődtömeg keresetével elutasittatott.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban alperest a kereseti tőke s járulékainak megfizetésére elmarasztalta, de csak

azon esetre, ha perügyelő a póteskűt letoszi arra, hogy alperes a kereseti tartozást elismerte;

mert alperes által ellenbeszédében felhozott 2·/. alatti elismervényéből kitetszik, hogy alperes vagyonbukott R. Lipóttal üzleti összeköttetésben állott, R. O. volt tömeggondnok pedig hit alatt vallja, hogy alperes a C. és D. alatti felszólitásokra nála megjelenvén, oda nyilatkozott, hogy 147 ft 97 krral neki nem tartozik, miután részfizetéseket tett. Ezen ténykörülmények oly fontos bizonyitékul szolgálnak arra, hogy a perügyelőnek, a különben is általa ajánlott, pótesků megitéltessék, s annak letétele által, a teljes bizonyiték a követelés valódiságára és mennyiségére nézve helyreállitottnak tekintessék.

162.

Azon tény, hogy valamely fél ellen a polgári törvényszék által biztositás rendeltetett, sem az, hogy valamely követelés iránt per folyik, a zálogjog előjegyzésére nézve alapul nem szolgálhat.

(1871. okt. 9-én 7579. sz. a.)

S. Zsuzsánna kérvényében előadta, hogy első férje halála után egy ház, szőlő és $^3/_4$ telekből álló gazdaság tulajdonosa lévén, miután második férje id. Sánta János a ·/. alatti házassági szerződés szerint a fenebbi gazdasághoz csak 400 ftot hozott, őt a 2·/. alatti végzés szerint ezen birtokra nézve egyedül határozatlani részbeni közös birtokosul vette fel.

Kérvényezőnő atyja halála után ettől is örökölvén, ezen örökségen, továbbá miután a fentemlitett házat és $^3/_4$ telek földet is eladta s ezen ház árán egy másik malmot vett, és e szerzett birtokaira férjét 400 ftnyi vagyona biztositása végett határozatlan arányban tulajdonosul bejegyeztette, önkényt következik, miszerint férjének a $^3/_4$ telek 10,200 ft vételárába semmi része sincsen, s mégis férje S. J. ezen összeget akként kezelte, hogy őt 3957 ft 31 kr erejéig megröviditte.

Ezen összeg erejéig ennélfogva férjét S. Jánost, a 3·/. alatt csatolt keresetlevél szerént, beperelte, nehogy azonban követelése, az ügy eldöntéséig is, veszélyeztessék; minthogy férje a

4·/. alatt azon beismerést tette, hogy néki Gyulán, egy nagyobb háza és szőllője is, mint közös tulajdona lévén, ez által folyamodónő követelése teljesen biztositva van, s igy ezen birtokot biztositékul önmaga felajánlotta.

Kéri 3954 ft 32 kr követelését s járulékait a gyulai 3032. sz. fekvőségekre előjegyeztetni, s az igazolást a 3·/. alatti perbefejeztéig nyitva tartatni.

Ezen kérelem folytán az elsőbiróság, az előjegyzést a kérvényhez képest elrendelte, a pesti kir. itélőtábla azonban 1871. évi ápril 20-án 21,296. szám alatt következő végzést hozott:

Miután kérvényező azt, hogy férjének id. Sánta Jánosnak irányában kötelezettsége lenne, sem oly viszonyt, melyből a telekk. rendts 88. §. d) pontja értelmében kártéritési jogosultsága származnék a becsatolt okiratokkal nem igazolt, a becsatolt felzet pedig, mely szerint az előjegyeztetni kért összegre nézve Békésmegye tszéke előtt pert inditott, a zálogjog előjegyzésére alkalmas okiratnak nem tekintethetvén, az elsőbiróság végzésének megváltoztatásával, kérelmező zálogjog előjegyzése iránti kérvényével elutasittatik.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék a pesti kir. itélőtábla fentebbi végzését helybenhagyta;

mert a 3·/. alatt csatolt felzet szerint meginditott állitólagos kár iránti kereset meginditását igazoló ezen egyszerü felzet, minden egyéb bizonyiték nélkül, önmagában vévén zálogjog előjegyzés alapjául nem szolgálhat;

mert továbbá a 2·/. és 4·/. alatti okmányok sem ingatlan jószágra való zálogjoghozi czimet nem tartalmaznak, sem pedig tekintettel arra, hogy azokban az id. Sánta János által kezelt 10,200 ftra és az ebből eredett hiányra nézve mi bizonyiték sem foglaltatik, oly jogviszonyt nem igazolnak, mely a követelt kárra nézve, még az inditott per befejezte előtt, biztositási jogot adna.

163.

A telekkönyvi hatóság előtt folyó perek a polg. törvk. rendt. szabályai szerint lévén tárgyalandók, az ezekben hozott végzések ellen nem felfolyamodás, hanem felebbezés s ez is csak oly esetekben használható, melyekben a felebbezés jogorvoslata a törvk. rendt. szabályai szerint nincs kizárva.

(1872. decz. 27-én 9733. sz. a.)

N. Ferenczné, N. Katalin és érdektársai ellen a b.-gyarmati 39. számu tjkönyv kiigazitása iránti perében, a kitüzött tárgyalás határnapján felperesi megbizott, miután a beidézett alperesek közül többek lakását ki nem puhatolhatta, ezek bejelenthetése végett 60 napi határidőt kér magának adatni s azután ujabb tárgyalást kitüzetni.

Az elsőbiróság ennélfogva végzésileg ujabb tárgyalási határidőt tüzött ki, s ezen végzésében egyuttal felperest K. Matild az első tárgyalásnál megjelent alperes részére 7 ft 50 kr költségben elmarasztalta.

Felperes ezen végzés ellen felfolyamodást adott be, melyre a pesti kir. itélőtábla 19,133/1872. sz. a. következő végzést hozott:

Tekintve, hogy a neheztelt végzés nem tartozik azok közé, melyek ellen a ptr. 294. §-a értelmében felebbezésnek lenne helye, a felfolyamodás, illetve felebbezés hivatalból visszautasittatik.

Ezen végzés ellen felperes ismét felfolyamodást adott be, mert a kiigazitási ügyek a telek. rendelet értelmében lévén tárgyalandók, ezen törvény 142. §. szerint pedig felfolyamodásnak lévén helye, a kir. itélőtábla ezen telekkönyvi ügyben a törvénykezési rendelet szabályait helytelenül alkalmazta.

E felfolyamodás folytán a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék következő végzést hozott:

Felperes által az 1872. évi szeptember hó 2-án benyujtott felfolyamodás, helyesebben felebbezés hivatalból visszautasittatik;

mert peres ügyekben, tárgyazzák azok bár a telekkönyvi birtokállás kiigazitását, a törvénykezési rendtartás szabályai alkalmazandók, e szerint pedig nem felfolyamodásnak, hanem felebbezésnek lett volna felperes beadványa czimezendő, és az visszautasitandó volt, mert a pesti kir. tábla által hozott s felperes által felebbezett visszautasitó végzés azok közé, melyek ellen a p. tvk. rdts 294. §-a szerint felebbezés engedtetett, nem tartozik.

164.

Azon szabály, hogy az irásbeli okmányok tartalmával ellenkező szóbeli megállapodás figyelembe nem vehető, nem alkalmazható oly esetre, midőn a felhivott bizonyiték által, a szerződés nem eléggé határozott tartalma, s illetőleg a szerződő feleknek e részbeni megállapodása szándékoltatik beigazoltatni.

(1870. május 25-én 3043. sz. a.)

J. Pál 1866. évi május 3-án beadott keresetében előadja, hogy ő matyasóczi birtokából $^{30}/_{100}$ holdnyi kiterjedésü beltelkét és 10 hold földet G. Lászlónak és nejének eladott, azonban alperesek a helyszinelés alkalmával felperesnek minden matyasóczi birtokát nevükre telekkönyveztették, holott felperesnek a mondott községben 25 hold birtoka lévén 1230/100 holdnyi birtok helytelenül lett a matyasóczi 65. sz. tjkönyvben nevükre felvéve. Kéri tehát a telekkönyvet olykép, hogy az abban birtokból 1230/100 holdra nézve az ő tulajdonjoga tüntettessék ki, kiigazittatni, s alpereseket 1859. évtől járó évi 120 ft haszonvétel megtéritésében marasztalni.

Ellenbeszédében alperes előadja, hogy jóllehet a szerződésben 10 hold lett emlitve, a holdak száma csak megközelitőleg tétetett ki, s szerződő felek határozott akarata felperesnek a matyasóczi határban lévő egész birtokának eladására s megvételére irányult, az alku mindig ezen irányban folyt, és a szerződés is ezen feltevés mellett köttetett, minek bebizonyitása végett tanukra, s különösen a szerződést előttemező tanukra is hivatkozik.

Továbbá hivatkozik az elbirtoklásra, mert a helyszinelés óta 3 évnél több mult el.

Végre kifogást tesz a haszonvételek s azok felszámitása ellen.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság felperest keresetével elutasitotta, s a perköltségeket kölcsönösen megszüntette.

A pesti kir. itélőtábla pedig 1868. aug. 4-én 12,680. sz. a. következő itéletet hozott:

A. B. alatti adásvételi szerződés szerint felperes nem általában, hanem a holdszámnak és aránynak meghatározásával advén el alpereseknek a Matyasócz helységben lévő Curiáját s ugyanazon helység határában létező 10 köblös szántóföldjét és rétjét, mind a földnek, mind a rétnek köblét 40 pfttal a Curiát pedig 240 pfttal számitva 640 pftért, s igy alperesek ezen szerződésnél fogva többhez, mint a Curiához és 10 hold szántóföldhez és réthez tulajdonjogot nem szerezvén, ezen irott és határozott tartalmu szerződés ellenében pedig Felföldy Dániel, különben is egyes és alperesekkel rokonságban lévő tanunak vallomása az ezen ügylet megkötésekor hatályban volt, s azért ennél alkalmazandó ausztriai polg. törvénykönyv 887. §-a szerint figyelembe nem vétethetvén, a többi tanuk vallomása pedig részint semmi bizonyitékot sem nyujtván, részint a szerződést megelőző s a tanukkal folytatott alkudozásokra vonatkozván; s azért ezen a felperes s alperesek között fenforgó ügyre nézve döntő fontossággal nem birván, végre alperesek elévülési kifogása, miután a tulajdonjogot nem bekebelezés által nyerték, hanem mint tulajdonosok a helyszinelés alkalmával jegyeztettek be, a p. törvk. 1467. §. világos értelménél fogva figyelmet nem érdemelvén.

Másrészről felperes azon követelése, hogy a matyasóczi 65. számu tjkönyvbe felvett nemesi birtokból $12^{30}/_{100}$ hold rét tulajdonául mondassék ki, a hold mennyiségét tekintve a C. alatti kimutatással, mely szerént felperes által nem követelt beltelken kivül, a matyasóczi földbirtok 11,315 □ ölet, a rétbirtok pedig 11,788 □ ölet; tehát a kettő együtt 1200 □ öllel számitva 19 holdat és 503 □ ölet tesz, — melyből azonban B. szerint, a nélkül, — hogy mennyi legyen a föld és mennyi a rét megkülönböztetve volna 10 hold föld és rét alpereseknek adatott el, — nyilván ellenkezvén, felperes keresete e szerint csak 9

hold és 503 öl földre és rétre, nem pedig kizárólag rét birtokra terjedhetvén ki.

Ezeknél fogva a megyei tszék itélete megváltoztatik, s alperesek köteleztetnek, a matyasóczi 65. számu tjkönyvben + 2—22. sorszám alatt felvett föld és rétbirtokból, mely hogy ugyanaz legyen mi a C. alatti kimutatásban foglaltatik, a per során kifogást nem tettek, — 9 hold és 503 □ öl földet vagy rétet — saját tetszésük szerint kijelölendő helyen és minőségben, felperesnek 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett átadni.

A haszonvételek iránti keresetével felperes, mivel alperesek roszhiszemü birtokosoknak nem tekintethetnek, s felperes tulajdonjogát a B. alatti birói értelmezéstől függő szerződésből származtathatni vélt jognál fogva használták, — elmozdittatik.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban mindkét itélet megváltoztatásával felperest kiigazitási keresetétől azon esetre mozditotta el: ha alperes a neki odaitélt póthitet arra, hogy neki és nejének a B. alatti szerződés szerint, felperes Matyasócz községben fekvő, s alperesekre telekkönyvezett egész belső és külső birtokát, minden fentartás nélkül adta el, leteszi, ellenesetben a másodbirósági itéletben alperesek ellen kimondott elmarasztalást épségben tartatni rendelte;

mert a keresetlevél alapját képező adásvételi szerződés, a felperes által alpereseknek eladott külsőség térmértékére nézve oly határozott és világos szövegezéssel nem bir, hogy a valósággal eladott térmérték bizonyithatását kizárná, mert bár a holdmennyiség abban kitéve, s a vételár holdak szerint meghatározva van is, másrészről azonban felperes a szerződés első pontjában, matyasóczi szántóföldjét és rétjeit, nem pedig annak csak egy részét mondja eladottnak.

Megkellett tehát alpereseknek engedni azon állitásuk bebizonyitását, hogy a B. alatti szerződéssel felperes nekik matyasóczi egész birtokát adta el, és miután Felföldy Dánielnek határozottan aggályosnak nem bizonyitott és Polonyi István által is támogatott vallomása, e tekintetben félbizonyitékot képez, az annak kiegészitésére megajánlott és megitélt póteskü letételétől volt az ügy eldöntése függővé teendő.

165.

Ha az örökös által, az örökhagyó javára történt előjegyzés igazolása iránt inditott perben, felperes örökösödési s tekintve kereshetőségi joga kétségbe nem vonatik, a biróság nincs jogositva az előjegyzés igazolását — azon oknál fogva; mert felperes kizárólagos örök s tekintve az előjegyzett követeléshezi tulajdonjogot, és igy arra való jogosultságát, hogy az előjegyzés igazolását szorgalmazhassa, ki nem mutatta, — megtagadni.

(1871. okt. 26-án 7220. sz. a.)

Sz. Istvánnak K. Lajos, mint H. G. örökösei ügygondnoka ellen, özv. Z. Andrásné született B. Julianna javára 252 ft erejéig nyert zálogjogi előjegyzés igazolása iránt folytatott perében az elsőbiróság felperest keresetével elutasitotta, s ennélfogva az előjegyzést, mint nem igazoltat kitörültetni rendelte;

mert felperes által nincs kimutatva, hogy a B. betü alatti egybekelési bizonyitvány szerint 1808. évi jan. 18-án házasságra lépett Sz. István és B. Juliannának gyermekén, Sz. Istvánon kivül nem voltak több gyermekeik is, kiknek a kötelezőbeli adóssághoz szinte joguk lehet, vagy ha voltak, azok már elhaltak;

nincs igazolva, hogy B. Julianna első férjének Sz. Istvánnak halála után Z. István második férjétől gyermekei nem maradtak;

nincs begyőzve azon körülmény sem, hogy B. Julianna fiának és L. Krisztinának az E. alatti keresztelő levélben felemlitett Ekecsen 1837. évi deczember 17-én született fiukon Sz. Istvánon, a felperesen kivül nem voltak több gyermekei, kiknek a kereseti 252 fthoz szintén joguk lehet;

nincs kitüntetve, hogy a C. alatti bizonyitvány szerint 1856. évi jun. 7-én elhunyt Z. Andrásné, a felperes öreganyja hagyatékába, a keresetbeli követelés felvétetett, vagy osztály tárgyává tétetett volna.

Felperes keresetlevelében azt állitván, hogy öreg anyja B. Julianna, a keresetbeli adóslevelet neki, mint unokájának és

örökösének hagyta hátra; köteleztetett volna vagy öreganyja végrendeletét vagy annak engedményét előmutatni, melyek által a követeléshezi kizárólagos tulajdonjog ki lett volna mutatva.

A fentebbiek szerint tehát, mivel felperes nem győzte be azt, hogy kivüle több örökösök nincsenek, kiknek a követeléshez szinte joguk lehet; s igy kereshetőségi joggal nem bir, azt, tekintettel a ptr. 64. §-ára, keresetével elutasitani, s a nem igazolt előjegyzésnek kitörlését a telek. rend. 100. §-a értelmében elrendelni kellett.

A pesti kir. itélőtábla 1871. évi május hó 11-én 14,741. sz. alatt hozott itéletével az elsőbirósági itéletet helybenhagyta.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban mindkétalsó birósági itélet feloldásával: az eljáró telekkönyvi törvény széket az ügy értelmébeni határozat hozatalra utasitotta;

mert: az A. alatti kötvényben hitelezőként megnevezett Z. Andrásné született B. Juliannának elhunyta a perhez csatolt előjegyzési kérvény mellé C. alá zárt halotti levéllel hitelesen kimutatva lévén, alperes részéről pedig felperesnek B. Juliannától leszármazása és öröklési joga tagadásba nem vétetvén; s annak kereshetőségi joga ellen, a perbeszédek sorain egyátalán kifogás nem tétetvén; miután a dolognak ily helyzetében felperesnek kereshetőségi joga a biróság által szóba nem hozathatott, mindkét alsóbiróságnak, csak is a perelhetőségi jog hiánya szempontjából hozott elmozditó itéleteit feloldani, s az eljáró törvényszéket a kereset érdemébeni határozat hozatalra utasitani kellett.

166.

Oly esetben, midőn a végrehajtás utján eladott ingatlanok vételárának felosztására nézve kitüzött tárgyalásnál, a jelzálogos hitelező 3 évnél régibb kamatokat is a tőkével egyenlő rangsorozatban kér soroztatni, s ez ellen a többi jelzálogos hitelezők, a tárgyalásnál kifogást nem tesznek, a 3 évnél régibb kamatok és egyéb járulékok is a tőkével egyenlő rangban sorozandók.

(1872. november 11-én 8376. sz. a.)

Sch. József felperesnek E. Alajos alperes elleni vételár felosztási ügyében a vételár felosztására kitüzött tárgyalásnál a jelzálogos hitelezők követeléseiket felsorolván, ezek között Fillingen és Wally czég tőke fejében 1000 frtot, ennek 1864-ik évi okt. 20-tól járó 6% kamatjai fejében 440 frtot, perköltség fejében 27 frt. 56 krt. összesen 1467 frt. 56 krt számitott fel, az elsőbiróság tekintve, hogy a mondott czég felszámitott követelését jogerejü itélettel támogatja, és maga az adós fél annak alaposságát elismerte, a felszámitás ellen észrevételt nem tett, az egész 1467 frt. 56 krnyi követelést, a bekeblezés rangsorozatában, az első jelzálogos hitelező után kifizettetni rendelte.

A végzés ezen részét a többi jelzálogos hitelezők fellebbezvén, a pesti kir. itélőtábla 1872. évi julius 4. napján 16,057. sz. alatt az elsőbiróság végzését, mennyiben Fillinger és Wally jelzálogos hitelezők követelése összesen 1467 frt. 50 krral felszámittatott, helybenhagyta; mennyiben azonban ezen követelés fenti egész összegében az első jelzálogos hitelező után soroztatott, megváltoztatta s ezen összegből csupán 1000 frt. tőke, valamint ennek 1865. évi okt. 2-tól 1868. oct. 2-áig számitandó 6% kamatait rendelte az első záloghitelező után kifizettetni, a vételárból az emlitett összeg kifizetése után fenmaradt részt a következő záloghitelező E. András és Carolina 12000 frtnyi követelése részbeni törlesztésére utalványozván, Fillinger és Wally hitelezőket követelésük ki nem elégitett összegével alperes netáni egyéb vagyonára utalván;

mert: az emlitett jelzálogos hitelezők követelésének valódisága nemcsak alperes beismerésével, de birói itélettel is iga-

zoltatván, annak összege fellebbezők részéről érvényesen többé kifogás alá nem vétethetvén, az a e. b. végzésben helyesen állapittatott meg.

Ellenben ezen követelés sorrendjére nézve az elsőbirósági végzés részben megváltoztatandó volt;

mert: habár az 1871. évi deczember 21-én tartott ujabbi tárgyalás alkalmával ezen követelés kérdés alá nem vétetett is; tekintve mégis miszerint felebbezők az 1871. évi junius 11-én felvett jegyzőkönyvben ezen követelés ellen észrevételeket tettek, ezek figyelembe vétele mellett, miután Fillinger és Wally hitelezők törvény szerint csak a fizetlen tőke, s ennek a sorrend tárgyalása napjáig lejárt 3 évnél nem régibb kamatai erejéig illeti egyenlő rangsorozat, a felszámitott követelésből csupán 1000 frt. tőke s ennek 1865. évi okt. 2-tól 1868. évi okt. 2-áig járó 3 évi kamatai voltak a tőkével egyenlő rangba sorozandók.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban: a pesti kir. tábla végzésének felebbező Fillinger és Wally hitelezők 1467 frt 50 krban megállapitott követelésének sorrendére vonatkozó neheztelt részét, tekintve, hogy az 1871. évi decz. 21-kén felvett tárgyaláskor, ezen követelést illetőleg a hátralevő összes kamatoknak, ugy a perköltségeknek a tőkével egyenlő elsőbbséggel leendő soroztatása ellen, az érdekelt felek törvényes képviseltje részéről legkisebb kifogás sem tétetett, sőt ebbeni megnyugvását is kijelentette, — az e tárgyalást megelőzőleg, u. m. 1871. évi junius 10-én tartott tárgyaláskor csakis a tőkeösszegre, nem pedig ennek kamatai s egyéb járulékai, sem ezeknek mikénti soroztatása iránt tétettek észrevételek, ehhez képest a kamatok és perköltségek a tőkével egyenlő elsőbbséggel az eljáró biróság által helyesen soroztattak, megváltoztatta, és az első biróság végzését hagyta helyben.

167.

Azon körülmény, hogy a zárlat a telekkönyvi hatóság által rendeltetett el, annak feloldására még magában véve indokul nem szolgál.

(1872. nov. 14-kén 8478. sz. a. kelt határozat.)

A baranyamegyei fenállott törvényszék telekkönyvi osztálya 7755/1870. szám alatti végzésével a kövesdi 150. sz.

tjkönyvben felvett 681. helyr. számu pinczére H. A. kérelmére zárlatot rendelt s azt foganatositván, zárgondnokot nevezett ki.

Zárt szenvedett M. M. 1871. évi szept. 4-kén ezen zár feloldását az azt elrendelő telekkönyvi hatóság előtt kérelmezvén, az annak helyébe lépett pécsi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság által tartott tárgyalás után kérelmével elutasittatott s a zár továbbra is fentartatni rendeltetett.

Ezen végzés ellen a zárt szenvedett M. M. felebbezvén, a pesti kir. itélő tábla 1872. évi máj. 8-kán 12,270. sz. a. hozott végzésével az elsőbirósági végzés megváltoztatása mellett a foganatositott zárt fölöldatni rendelte;

mert: a telekkönyvi hatóság zár elrendelésére jogositva nem lévén, a már eredetileg érvénytelenül elrendelt zárt, a neheztelt végzés megváltoztatása mellett, feloldani kellett.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék, a kir. táblai végzés megváltoztatásával az elsőbiróság neheztelt végzését, annak indokainál fogva, helybenhagyta.

168.

A jelzálogi átkeblezésnél nemcsak a régi betáblázás alapjául szolgált okmány valódisága és a betáblázás megtörténte, hanem az is tárgyát képezi az átkeblezés iránt folytatott pernek, hogy a betáblázott követelés fenáll-e? mert ha a követelés megszünte igazoltatik, a jelzálogi átkeblezés helyt nem foglalhat.

A betáblázott követelésnek birói kézbe történt letétele, habár azt a hitelező a letétből fel nem vette is, a fizetéssel egyenlő hatályunak tekintendő, s azon összegre nézve, mely a betáblázott követelésből birói kézbe tétetett, a jelzálogi átkeblezés elrendelendő.

(1872. okt. 22-kén 7762. sz. a. kelt határozat.)

Sch. Albert csődtömegének M. János és nejének csődtömege, mint egyenes adósok és St. József, mint kezes elleni 1200 frt és járulékainak jelzálogi átkeblezése iránti perében az

elsőbiróság felperest jelzálog átkebelezés iránti keresetével elutasitotta.

A pesti kir. itélőtábla azonban 1871. évi október hó 25. napján 24,132. sz. alatt hozott itéletével az elsőbiróság itéletét megváltoztatta és Sch. Albert csődtömege részéről M. János és St. József, mint kezes ellen átalánosan betáblázott 1200 frtnyi követelésből 668 frt 67 kr hátralevő összegnek jelzálogi átkeblezését St. József, mint kezesnek az ó-aradi 121. sz. telekjegyzőkönyvben A + 2. sor és 876. helyr. szám alatt felvett házára 1852. évi julius 28-diki elsőbbséggel Sch. Albert csődtömege javára elrendelte;

mert: M. János és neje, mint egyenes adósok csődtömege ellen, felperes csődtömeg jelzálog átkeblezési kérelmétől elállván, nevezett egyenes adósok ellen további határozat hozatalának szükségessége megszünt.

St. József, mint kezes ellen a kért jelzálogi átkeblezést azonban elrendelni kellett;

mert: St. József a megtartott tárgyalás folytán a 4219. számu bejelentéshez csatolt 1852. julius 28-kán kelt váltó, illetőleg kötelezvénynek valódiságát s általa, mint kezes által tett aláirását, valamint azt, hogy ezen 1200 pfrtról szóló adóslevél ellene 1852. évi julius 29-kén átalánosan betábláztatott, tagadásba nem vette;

mert: St. József kezesnek azon állitása, hogy felperes Sch. Albert csődtömege ezen betáblázott 1200 pfrtnyi követelésre nézve M. János és neje csődtömegét, mint egyenes adósokat illető s nyilvánosan eladott ingatlan vételárából teljesen kielégittetett, s igy őt, mint kezest többé semmi kötelezettség sem terhelheti; az általa becsatolt B), C) alatti okmányokkal nem igazoltatik, a mennyiben ezen okmányok szerint a főadósok ingatlainak elárvereztetése után, a bejött vételárból felperes csődtömegnek 1200 frt és járulékai iránti követelése fedezésére 1759 frt $8^1/_2$ krnyi összeg birói letétbe helyeztetett, s később részére ki is utalványoztatott ugyan, de hogy felperes csődtömege ezen összeget valósággal fel is vette, és igy követelésére nézve az egyenes adósok vételárából teljesen kielégittetett, az St. József részéről sem a B) C) alatti okmányokkal, sem máskép nem bizonyittatik; minthogy pedig a kezesnek kötelezettsége mindaddig épségben fenáll, mig az egyenes adósok részéről a hitelező teljesen ki nem elégittetik; minthogy

továbbá jelen esetben nem marasztalásról, hanem biztositásról van szó, annálfogva a kért jelzálogi átkeblezésnek, — a menynyiben azt Sch. Albert csődtömege felebbezésében csupán 668 frt 67 krnyi tőke, s ennek 1871. évi január hó 2-kától járó 6% kamatai erejéig kéri elrendeltetni, ennyi összeg erejéig helyt adni kellett.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék pedig következő itéletet hozott:

Tekintve, hogy Sch. Albert csődtömegének perfelügyelője közbejöttének eszközlött vételár felosztásnál a 67. alatt mellékelt 1862. évi decz. 20-kán 5610. sz. alatt kelt végzés tanusága szerint az átkebeleztetni kért 1200 pfrt követelés és járulékaira 1719 frt $8^1/_3$ kr birói letétből utalványoztatott; s igy csak 42 frt $31^1/_3$ kr maradt kielégittetlenül, tekintve, hogy a birói letéteményezés valódi fizetésnek tekinthető, és alperesnek az, hogy felperes csődtömeg perügyelője az utalványozott összeget fel nem vette, hátrányára nem szolgálhat; tekintve végre, hogy a már kifizetettnek kimutatott követelésnek jelzálogi átkeblezése a telekk. rend. 35. §-ának végbekezdése szerint el nem rendelhető, és felperes azt, hogy a C) alatti végzésben érintett 42 frt $31^1/_3$ kr összegnél nagyobb hátralék maradt, igazolta, — a pesti kir. itélőtábla itélete, a kereset érdemére nézve részben megváltoztatván, a kért jelzálogi átkeblezés St. József házára 1200 pfrtnyi követelésből csak a fenmaradt 42 frt $31^1/_3$ hátralék erejéig rendeltik el, a követelés többi összegére nézve pedig az átkeblezési kérelem elutasittatik.

169.

A telekkönyvezett birtokos, birtoklásának czimét s illetőleg azt, hogy mi uton jutott a peres vagyon birtokába, igazolni azon esetben sem tartozik, ha felperesek az általuk inditott pert örökségi osztály czimen inditották. Örökségi vagy a vagyon származása iránti s hason viszonyait illetőleg kiállitott községi bizonyitvány nem bir közokirat erejével, s magában véve bizonyitékul nem szolgál.

(1872. nov. 20-án 8624. sz. a.)

B. szül. Gy. Drága, B. szül. K. Szaveta, B. szül. K. Bulka és J. szül. K. Drága felperesek D. Gyula ellen anyai s illetőleg nagyatyai örökség kiadása iránt pert inditván, az ez iránt beadott keresetlevelükben előadták, hogy néhai nagyatyjuk D. József maga után 4 gyermeket hagyott, névszerint két fiu és két leány gyermeket, felperesek a két leány gyermektől származtak.

A nagyatyai vagyon e négy gyermek között lett volna felosztandó, minthogy azonban örökhagyó gyermekei a telekkönyv behozatala előtt elhaltak, kérdéses vagyonból a 3·/. a. bizonyitvány szerint az üres telek s $^{3}/_{16}$ urbéri telek s 3 láncz überlandiális föld alperes D. Gyula a vagyon másik fele D. O. nevére lett telekkönyvezve és pedig akkor, mikor felperesek kiskoruak voltak.

Fentartván tehát D. O. ellen a vagyon feléből őket illető részre keresetjogukat, D. Gyulát kérik perbe idéztetni s az annak jogtalan uton birtokában lévő vagyon fele részét maguknak kiadatni.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság felpereseket keresetükkel elutasitotta;

mert felperesek ezen keresetükkel néhai D. József hagyatékából őket illető osztályrészt követelvén, ezen osztály a basahidi 384. számu tjkönyvben felvett ingatlanokból és 3 láncz überland földből kiadatni kérik, minthogy pedig a kérvényhez 4 ·/. alatt csatolt telekkönyvi kivonattal igazolva van, hogy a

kérdéses ingatlan alperesnek kétségtelen tulajdonát képezi, felperesek pedig ez ellenében, az alperes által kifogásolt 1·/. és 10·/. alatti bizonyitványokon kivül semmi bizonylatokat sem hoztak fel, s válaszban felperesek maguk is kijelentették, hogy keresetüket az alperesi törvénytelen, s felperesek előtt a szerzés módra ismeretlen tettleges birtoklás ellen intézik, ezzel pedig azt is beismerik, hogy oly bizonyitékkal, melylyel alperesek tulajdonjogát a törvény rendeletéhez képest képesek lennének megdönteni, nem birnak, annálfogva az ·/. és 10. alatti bizonylatok birói figyelembe vehetők nem lévén, felperesek keresetükkel elutasitandók voltak.

Ezen itélet ellen felperesek felebbezvén, a pesti kir. itélőtábla 1872. évi január 9-én 45,994. sz. a. következő itéletet hozott:

Sem a ·/. alatti községi sem a 10·/. alatti magán bizonyitványból az, hogy alperes a 3. a. ingatlanok birtokába törvénytelen uton jutott volna, ki nem derülvén, alperes pedig, mint a kérdéses ingatlan jóhiszemü birtokosa felperesek ellenében birtokczimét igazolni nem tartozván, az elsőbirósági itélet ezen és az abban felhozott indokoknál fogva helybenhagyatik.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék pedig következőleg itélt:

Felperesek a ·/. és 10·/. bizonylatában aláirt tanukat, kérdő pontok melléklése mellett, a per során kihallgattatni nem kérvén, és igy azoknak kihallgatása már ez okból sem rendeltethetvén el, a hivatkozott bizonyitványok pedig közokirati bizony erővel nem birván, a pesti kir. tábla itélete felhozott és felhivott indokaiból helybenhagyatik.

170.

Az előjegyzés igazolása iránti per lényegét, ha az nincs is a követelés behajtása iránti kérelemmel összekötve, az előjegyzett követelés valódisága és fenállásának bebizonyitása képezi, mi tanubizonyiték által is eszközölhető.

Az előjegyzés igazolása iránti perben, az előjegyzés alapjául szolgáló okmány közelebbi magyarázata, jelesül az azt aláirt adósok kötelezettségének terjedelme, tanubizonyiték által is megállapitható.

(1872. decz. 2-án 8933. sz. a.)

K. Gábornak 23 ftnyi követelésére nézve, a zálogjog Szatmármegye telekkönyvi tszékének 1868. évi junius 12-én 2272. sz. a. kelt végzésével a sebespataki 217. sz. tjkönyvben F. Vazil és P. Tógyer nevére felvett ingatlanoknak P. Tógyert illető részére, nevezett által nejével 1866. okt. 11-én nejével kiállitott kötvény alapján előjegyeztetett.

Hitelező ezen előjegyzés igazolása iránt pert inditván, alperes a tárgyalásnál a követelés valódiságát tagadva, az előjegyzés igazolása s tekintve a bekeblezés ellen tiltakozott, felperes pedig a követelés valódiságának igazolására tanukra hivatkozott, kiknek azonban az eljáró tszék kihallgatásukat mellőzve, következő végzést hozott:

Felperesi kérelemnek hely nem adatván, felperes alperes javára 8 ft perköltségnek 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett leendő megfizetésére köteleztetik, a telekkönyvi irodának meghagyatván, hogy a sebespataki 217. sz. tjkönyvben felperes javára 23 ft erejéig előjegyzett zálogjogot, mint nem igazoltat törülje ki. Nem volt felperesi kérelemnek hely adható; és ki kellett a nyert előjegyzést törültetni, mert felperes a telek. rend. 95. §-a értelmében sem alperes beleegyezésével, sem jogérvényes birói itélettel nem igazolta.

Ezen végzés ellen felperes felebbezvén, a pesti kir. tábla 1870. junius 27-én 17,146. sz. alatt következő végzést hozott:

Pénzbeli követelések jogerőre emelkedett zálogjogi elő-

jegyzésének bekeblezésre alkalmas nyilatkozat hiányában — per utján szükségelt igazolása esetében az osztr. polg. törvénykönyv ide vonatkozó 453. §-ához képest, az előjegyzésileg biztositott követelés valódiságának kimutatása képezvén és képezhetvén az ügykérdés lényegét, s ennélfogva a szóban forgó kölcsön-követelés alperesileg tagadott valóságának s jogilagos fenállásának tüzetes megvitatása, és ha szükséges, felperes részéről felhivott tanuknak a pótlólag benyujtandó kérdő s netáni ellenkérdő pontokra meghallgatásával is eszközlendő perrendszerü felderitése, az ügykérdés alapos megoldására szükségesnek találtatván, az eljáró telekkönyvi törvényszék végzésének, helyesebben itéletének feloldásával, az iratok az eljárásnak a fent kijelölt iránybani kellő kiegészitése s a kifejlendőkhez képesti uj itélethozatal végett — a törvk. szabályok 44. §§-ának első bekezdésében foglalt szabályára való tekintettel is, — a felterjesztő telekkönyvi hatósághoz visszaküldetnek.

Az elsőbiróság ennélfogva a megrendelt kiegészitést s a bizonyitási eljárást eszközölvén, ennek befejezte után hozott itéletével az előjegyzést igazoltnak kimondotta, s alperest 50 frt. perköltségben elmarasztalta.

A pesti kir. tábla azonban 1872. évi ápril 8-án 8625. sz. alatt hozott itéletével: az elsőbiróság neheztelt itéletét részben megváltoztatta, s az előjegyzést csak 10 frtra nézve mondotta ki igazoltnak: következő indokoknál fogva:

Előrebocsátásával annak, hogy jelen, még 1868-ik évben inditott igazolási per, az akkor érvényben volt ideiglenes törvénykezési szabályok 157. §-a értelmében, a mennyiben csupán az előjegyzés igazolásának kimondására szoritkozik, s a követelésnek kifizettetése egyuttal nem kérelmeztetett, a telekkönyvi hatóság illetőségéhez tartozik, és a zálogjoghoz érvényes követelés és jogczim szükségeltetvén, ilynemü perekben a követelés valódisága és fenállása begyőzendő, tekintetbe véve, hogy a hit alatt kihallgatott tanuk vallomása szerint, a kereseti kötelezőt P. Tógyer és neje M. Anna közösen állitották ki, és a pénzt is közösen vették fel, hogy továbbá az A. alatti kötelezőben egyetemlegesség kikötve nincsen, az igazolást csakis P. Tógyer illetőségére lehetett kimondani, és miután az adósok által felvett pénzösszeget illetőleg B. J. azon vallomása, hogy az 23 frt volt, a szintén jelen volt B. D. tanu azon vallomásával, ki csak 20 frt felvételéről tesz bizonyságot, lerontatik

és igy erre nézve még félbizonyiték sem állittatott helyre, a mindkét tanu által igazolt 20 frtot kellett irányadóul venni; s ennélfogva a P. Tógyerre esendő részt 10 frttal megállapitván, azt az elsőbirósági itéletben foglalt indokoknál fogva, igazoltnak kimondani.

Ezen itélet ellen mindkét fél felebbezvén, a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék következő itéletet hozott:

A pesti kir. itélőtábla az igazoltnak kimondott összegre nézve megváltoztatik és e tekintetben az elsőbiróság itélete hagyatik helyben.

Indokok: Alperes felebbezésének helyt adni nem lehetett, mert a telekkönyvi rendelet 95. §-a valamely előjegyzett követelés igazolására, bekeblezésre alkalmas nyilatkozat hiányában az adós ellen per utján hozott határozatot kiván; mert a törvény ily általános rendeletével szemben a hitelező ezen pert adósának előjegyzett követelésbeni elmarasztalására irányozni nem köteles, és az igazolás elérhetése végett, a tartozás valódiságának és fennállásának bizonyitására, mint kevesebbre is szoritkozhatik; mert végre felperes e perben bizonyitási kötelezettségének eleget tett. Ellenben felperes felebbezése folytán, az igazolási összegre nézve az elsőbirósági itélet volt helybenhagyandó; mert az A. alatt felmutatott és a kihallgatott tanuk vallomása által valódinak bizonyult kötvényben alperes az egész kereseti összeg lefizetésére kötelezte magát.

171.

Csereszerződés megszüntetése iránt inditott keresettel felperes feltétlenül elutasitandó, ha a per során kitünik, hogy az a csere fejében kapott dolgot visszaszolgáltatni, s igy a csereszerződés létrejötte előtt fenállott állapotot helyreállitani nem képes.

(1872. nov. 20-kán 6572. sz. alatt.)

K. Károly és neje K. Hermann ellen inditott keresetükben előadták, hogy ők alperessel 1859. évi márczius 4-dikén csereszerződést kötöttek, mely által munkácsi 157. számu háztelküket alperesnek 167. sz. háztelkével elcserélték, de világo-

san fentartották maguknak azon jogot, hogy elcserélt telküket 1860. évi január 1-éig az alperes által részükre adni kötelezett 5460 frt és 1050 frt bánatpénz és a szükséges kiigazitásokra forditott költségek megtéritése mellett, visszavehessék; minélfogva a tettleges átadás is ezen napra halasztatott. Ugyanazon szerződés szerint felperesek fentartották maguknak azon jogot, hogy elcserélt telkeik jövedelmét maguk kezelhessék, és csupán a szerződés kötésekori jövedelmet adják át alperesnek.

Alperes azonban a szerződési feltételeket nem tartotta meg, nem fizette ki a fizetni kötelezett összegeket, a telek jövedelmeit maga szedte, a házat, melyen csak kisebb igazitásokat lett volna szabad tennie, egészen átalakitotta.

Ezen szerződési feltételek meg nem tartása az első szerződés-megszüntetési ok.

A második megszüntetési ok, hogy alperes felpereseket a szerződés kötésére behálózta; s a szerződés nem a megállapodás szerint lett irásba foglalva, mely tekintetben a tényállást részletesen kifejtve, mindezen állitásaik igazolására tanukra hivatkoznak.

Végre feléntuli kárositásukat is; mint a szerződés megszüntetésére szolgáló okot felhozzák.

A tárgyalás befejezte után az elsőfolyamodási biróság felpereseket keresetükkel elutasitotta, a pesti kir. itélőtábla azonban az elsőbiróság itéletét megváltoztatván, a peres felek között létrejött csereszerződést megszüntnek kimondotta, s annálfogva alperest a munkácsi 157. számu háznak felperesek birtokába leendő visszabocsátására kötelezte, de csak azon esetre, ha felperesek egyidejüleg a cserébe kapott 162. számu házat átadják, s 1050 frt. kötbért 5040 frt. felülfizetett összeget és uj épitkezések fejében 8829 frt. 43 krt alpereseknek lefizetnek.

mert: a perben álló felek között 1859. évi márcz. 4-én kötött csereszerződésben felperesek fentartották maguknak azon jogot, 1050 frt. bánatpénz lefizetése mellett ezen szerződéstől 1860. január 1-ig elállani, minthogy pedig ezen szándékukat alperessel még a határidő lejárta előtt tudatták, sőt a szerződés megszüntetése iránt keresetet is inditottak; annálfogva az elsőbirósági itélet megváltoztatandó, és a csereszerződésben cserébe adott ház visszaadása, továbbá a kikötött bánatpénz, ugy a felülfizetett összeg visszatéritése, végre a kér-

déses házba befektetett javitások megtéritésének terhe alatt, megszüntetendő volt.

Az uj épitkezéseknél a kerti lakás 2207 frt. 57 krnyi becsértékének megtéritése alól felperesek felmentendők voltak; mivel alperes azt, hogy ezen kizárólag saját kényelmükre tett épitkezés által a ház értéke növekedett volna, mivel sem igazolta, sőt ennek ellenkezőjét a szemle felett tett észrevételekben beismerte.

Felperesek azon kérelme, hogy a csereszerződés feléntuli megkárositás, vagy beleegyezés hiánya miatt szüntessék meg, s hogy az elcserélt házba tett beruházások megtéritése alól felmentessenek, birói figyelembe nem vétethetett; mivel a perben felhozott próbáikkal a szerződés megszüntetésének ezen két alapját nem igazolták, a hasznos beruházások pedig, ha megbizás nélkül tétetnek is, az által, kinek előnyére történnek, megtéritendők.

Az, hogy a cserébe adott ház végrehajtási uton eladatott, jelen ügy elbirálására befolyással nem lehetett; mivel egyrészről ezen körülmény a per folyama alatt fel nem hozatott, másrészről pedig önmagától következik, hogy azon esetre, ha felperesek a csere előtti állapotot helyreállitani nem képesek, alperes sem tartozik a cserébe kapott házat visszaadni.

Ezen itélet ellen mindkét fél felebbezése folytán a m. k. Curia, mint legfőbb itélőszék, a pesti kir. itélőtáblának fentebbi itéletét megváltoztatta és az elsőbiróság itéletét oly értelemben hagyta helyben, hogy felperesek a csereszerződés megszüntetése iránti keresetükkel feltétlenül elmozdittatnak, az udvaron volt anyagszerek iránti keresetükkel pedig külön per utjára utasittatnak;

mert: az A. alatti csereszerződés az által, hogy alperes felpereseknek 157. számu házát birtokába vette, s felperesek az alperesnek 167. számu házát A. szerint a csereszerződéssel egyidejüleg, mint sajátjukat Kroo Benjaminnak jelzálogul lekötötték és bérbeadták, teljesedésbe ment. — Ezen szerződésnek keresetileg kért megszüntetése a csere előtti állapot helyreállitását feltételezi, jogi következménykép és magának a csereszerződésnek 4. pontja szerint is. De felperesek a csereszerződést megszüntetni kérik, a nélkül, hogy a cserében kapott 167. számu ház visszaadatását akár keresetükben, akár későbbi perirataikban megajánlanák. Sőt felperesek ezen ház visszaadá-

sát felebbezésükben lehetetlennek mondják azért, mert ők annak birtokában nincsenek. Alperes is felhozza már a per 1392/1865. számu nyilatkozatában s 1871. évi junius hóban eszközlött szemle feletti észrevételeiben, és a periratokból valóban ki is tünik, hogy a 167. számu házat alpereseknek visszaadni nem felpereseken áll; miután az ő nevükre telekkönyvileg bekebelezve volt kérdéses ház, ellenük intézett végrehajtás folytán 1863. november 23-kán biróilag elárvereztetett, ezen árverés jogerejüleg helyben is hagyatott s ennek folytán a ház tulajdonjoga az árverési vevők K. Jakab és neje nevére, a munkácsi 264. sz. tjkönyvben 1868. deczember 24-kén be is kebleztetett.

Miután ekként a csereszerződés előtti állapot, felperesek beismerése szerint is, többé helyre nem állitható, a nélkül pedig alperes a csereszerződés által szerzett jogaitól meg nem fosztható, felpereseket a csereszerződés megszüntetésére irányzott keresetükkel feltétlenül elmozditani, s ebből kifolyólag az időközi hasznok megtéritése iránti keresetükkel is elutasitani kellett.

172.

Arra nézve, hogy harmadik személyek javára telekkönyvi jogok szereztessenek, az illető jogositott meghatalmazása nem kivántatik, ha a jogositott személyek nevében kérelmező a bejegyzés alapjául szolgáló okiratot eredetben bemutatja, mert ennek felmutatása a kérvény benyujtásához való jogosultságát kellőleg igazolja.

(1873. jan. 14-én 9956. sz. a.)

Sz. József, mint a diószegi szőlő kilenczedváltsági bizottmány megbizottja B. Bálint és neje ellen, egy általuk kiállitott s a kérvényhez eredetben csatolt okmány alapján 4222 ftot, a kilenczedváltság alap javára, nevezettek ingatlanságaira bekebleztetni kérvén, az elsőbiróság ezen kérvénynek helyt adott és a fentebbi összeg bekeblezését elrendelte.

Ezen végzés ellen B. Bálint és neje felfolyamodtak, s ebbeli felebbvitelükben érdemleges kifogásaikon kivül azt is előadták, hogy Sz. József kérvényében, az emlitett alaptól, s tekintve annak bizottmányától nyert megbizását igazolni tartozott volna,

ezt azonban nem tette s nem is tette; mert a kilenczedtartozások kifizettetvén, a bizottság már régen feloszlott, s igy annak megbizottja sem lehet.

E felfolyamodás folytán a pesti kir. itélőtábla 1872. évi aug. 6 án 26,207. sz. a. következő végzést hozott:

Tekintve, hogy a telekkönyvi rendt. 119. §-a szerint az, ki valamely fél részére telekkönyvi jogokat kiván szerezni, ebbeli megbizását legalább átalános meghatalmazással tartozik igazolni, kérelmező Sz. József azonban azt, hogy a diószegi kilenczedváltsági alap megbizottja lenne, mivel sem igazolván, s igy annak részére telekkönyvi jogok szerzésére jogositottnak tekinthető sem lévén.

Az elsőbiróság neheztelt végzésének megváltoztatásával kérelmező zálogjog bekeblezés iránti kérvényével elutasittatik.

Ezen végzés ellen kérvényező élt felfolyamodással, abban a királyi táblai végzés ellen előadván, hogy épen a telekk. rendt. 119. §. 2. pontjainak elvei szerint ahhoz, hogy valaki valamely más fél javára telekkönyvi jogot szerezhessen, különös meghatalmazás igényeltetik, de hivatkozik az átalános gyakorlatra is, mely szerint, ha a kérelem jogszerzésre irányul, ily meghatalmazás soha sem szokott kivántatni.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék, ennélfogva következő végzést hozott:

Mindkét alsóbirósági végzés megváltoztatván, a zálogjog 2000 ft erejéig az elsőbirósági végzésben foglalt ingatlanokra csak előjegyeztetni rendeltetik, mely előjegyzés 14 nap alatt igazolandó; mert Sz. József az eredeti okirat felmutatása által, az abban foglalt jogok telekkönyvi biztositását kérni jogositottnak tekintendő, — ellenben a bekebelezés helyett csak előjegyzés engedtetett meg; mert a felmutatott okiratban a telekkönyvi biztositás csak feltételesen lőn kikötve.

173.

Ha a tulajdonjog oly korlátolással van bejegyezve, hogy az a telekkönyvileg bejegyzett tulajdonos halála után bizonyos megnevezett személyekre szálljon át, a telekkönyvi tulajdonos ezen ingatlanok felett nincs jogositva intézkedni, s illetőleg intézkedései folytán telekkönyvi bejegyzések nem eszközölhetők.

(1871. nov. 22-én 9457. sz. a.)

B. G. Félix kérvényében előadván, hogy a h.-ujlaki 90. sz. tjkönyvben felvett szőlőket az eredetben csatolt szerződés szerint örök áron megvette, kéri ezek tulajdonjogát nevére bekebleztetni, megjegyezvén még, hogy ez eladás a szerződésre vezetett záradék szerint L. Károly kiskoru gyermekei érdekében gyámhatóságilag is jóváhagyatott.

Az elsőbiróság e kérvény folytán a tulajdonjog bekeblezését elrendelvén, az ezen tárgyban hozott végzés ellen L. Mária és Petronella felfolyamodtak; mert eladó L. Károlyné nem volt a szőlő tulajdonosa, csak holta napjáig való haszonélvezeti jog illette; tehát sem a szőlőt eladni, sem a tulajdonjog bekeblezésére engedélyt adni joga nem volt. Emlittetik ugyan, hogy ezen eladáshoz a gyámhatóság is hozzájárult volna, azonban az árvaszék ily jóváhagyást nagykoru örökösök ellen, azok meghallgatása nélkül ki nem mondhatott, L. Károly gyermekei közül ketten névszerint felfolyamodók már nagykoruak.

A pesti királyi itélőtábla ennélfogva 1871. évi jul. 3-án 22,754. sz. a. következő végzést hozott:

Tekintve, hogy a tulajdonjog bekeblezése iránti kérvénynek 1869. évi szept. 29-én történt beadása napján, a tulajdonjog L. Károlyné részére a h.-k.-ujlaki 90. számu tjkönyvben B. 4. alatt oly korlátolással volt bejegyezve, hogy az abban foglalt ingatlanok, s igy az átiratni kért szőlők is, halála esetén L. Anna, Petronella és Máriára szállandnak, s igy ezek felett eladónőnek intézkedni, illetőleg azokat elidegeniteni jogában nem állván, az elsőbiróság neheztelt végzésének megváltoztatásával kérvényező tulajdon-bekeblezés iránti kérelmével elutasittatik.

A magyar kir. Curia, mint legfőbb itélőszék pedig a királyi tábla neheztelt végzését indokainál fogva helybenhagyta.

174.

Az orvosnak valamely egyén elmezavarodottsága felöl kiadott bizonyitványa csak azon esetben képez kellő bizonyitékot, ha az abban foglaltak az illető orvos közvetlen tapasztalatain alapulnak.

Tanuknak azon puszta állitása, hogy valamely egyén elmezavarban szenvedett, ha annak oly cselekményeit nem adják elő, melyekből az elmezavarra következtetés vonható, az illető egyén beszámitási képességét illetőleg bizonyitékul nem szolgál.

(1872. decz. 10-én 9228. sz. a.)

V. Antalné, Sz. Erzsébet felperes, Sz. István alperes ellen, felperes férje V. Antal és alperes között a makói 201. számu tjkönyvben 6132. helyr. számu szőlőre nézve kötött adásvételi szerződés érvénytelenitése iránt azon alapon inditott keresetet, mert férje ezen szerződés kötésekor elmezavarban szenvedvén, beszámitási képességgel nem birt.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság alperes Sz. István és felperesnő néhai férje V. Antal között a fentebbi szőlőre nézve 1868. évi jun. hó 21-én létrejött adásvételi szerződést érvénytelennek nyilvánitotta és alperest az emlitett szőlőskertnek 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett leendő visszabocsátására kötelezte, egyszersmind felperest feljogositotta, miszerint jelen itélet jogerőre emelkedése után alperes előjegyzett tulajdonjogának nyilvánkönyvi kitöröltetését végrehajtás utján kérelmezhesse, másrészről azonban felperest az általa átvett 120 ft vételári részletnek végrehajtás terhe melletti visszafizetésére kötelezte.

Indokai főleg arra alapitvák, hogy a felperes által bemutatott orvosi bizonyitvány, ugy a tanuk vallomásai igazolják, hogy alperes a szerződés kötésekor már elmezavarodott volt, s igy beszámitási képességgel nem birván, az általa ezen állapo-

tában kötött jogügylet semmis és érvénytelen, minélfogva az minden következményeivel együtt ilyennek kimondandó s az előbbi állapot helyreállitandó volt.

A pesti kir. itélőtábla 1872. évi szeptember 25-én 33,614. sz. alatt hozott végzésével az elsőbiróság végzését alperes irányában indokainál fogva, helyben nem felebbezhető, felperes irányában pedig érintetlenül hagyta.

Alperes által az ügy tovább is felebbeztetvén, a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék, következő itéletet hozott:

Mindkét alsóbirósági itéletnek az ügy érdemére vonatkozó része megváltoztatik, felperes V. Antalné kereseti kérelmével elmozdittatik, — egyszersmind alperes Sz. István tulajdonjogának a makói 201. számu telekjegyzőkönyvben A + 1 alatti kertjogi szőlőre nézve történt előjegyzése biróilag igazoltnak kimondatik, és ennek folytán ugyanannak megengedtetik, hogy tulajdonjogának telekkönyvi bejegyzését jelen itélet alapján, annak helyén, eszközölhesse.

Indokok: Felperes férje V. Antal és alperes Sz. István között a makói 201. számu tjkönyvben A + 1 szám alatti kortyogói szőlőre nézve 1868. évi junius 21-én létrejött adásvételi szerződést érvénytelennek kimondatni az alapon kéri; minthogy nevezett férje 1868. év tavaszán elméjében megzavarodván, a kérdéses ügylet jogérvényes megkötésére képességgel nem birt, — annak igazolása tekintetéből a keresetlevélhez A. alatt csatolt orvosi bizonyitványra és megnevezett több tanukra hivatkozván.

Miután azonban az A. alatti orvosi bizonyitvány szerint az azt kiállitó orvos felperesnek férjét 1868. évi augusztus hó 26-án s igy a kérdéses szerződés megkötése után vette orvosi vizsgálat alá, és véleményét a korábbi időre vonatkozólag nem saját érzéki tapasztalatára, hanem harmadik személyek bemondására alapitotta, — az tehát birói figyelembe nem vehető, — az ezen irányban kihallgatott tanuk kimondására pedig, — ámbár azok V. Antal elmezavarodottságáról tanuskodnak, sőt azok közül többen a zavarodottság kezdetét 1868. év tavaszára és igy a kérdéses szerződés megkötés előtti időre teszik, mégis — tekintve, hogy azok sem azt, hogy V. Antalnak elmezavara folytonos lett volna, nem állitják, sem pedig V. Antalnak oly cselekményeit, melyek után annak elmezavarodottságára alapos következtetést vonni lehetne, fel nem hoznak, bizonyitékot nem

szolgáltatnak ama döntő körülményre nézve, miszerint V. Antal beszámithatlan lelki állapotban volt, mely körülmény annál is inkább igazolandó lett volna; minthogy a szerződés megkötésénél tanukép jelen volt I. Sámuel kimondása szerint V. Antal ez alkalommal ép elmével birt.

175.

Az 1840. évi VIII. t. cz. hatályba lépte előtt a jobbágyok urbéri birtokban örökösödési joggal nem birván, arról le sem mondhattak; minélfogva az ily tartalmu lemondásnak joghatálya nincs.

A telekkönyi felvétel helyessége örökösödési perben is megvitatható; minélfogva az, hogy valamely ingatlanság egyik vagy másik fél nevére helyszineltetett, még magában véve a tulajdonjogot akkép, hogy annak ellenkezője a perben bebizonyitható nem lenne, meg nem állapitja. Örököstársak által a hagyatéki tárgyalásnál tett azon állitás, hogy rajtuk kivül más örökös nincs, magában véve még ha a kivülök létező s örökjogra velök egyenlő rokonsági foknál fogva igényt tartók létezését határozottan nem tagadják, vértagadásnak nem tekinthető.

(1872. jul. 3-án 4583. sz. a.)

P. Rozália és érdektársainak D. László és érdektársai ellen, a czeglédi 21. számu tjkönyvben foglalt ingatlanoknak néhai D. Jánosné, K. Rozáliát illetett $^1/_3$ részének feléhez örökjoguk megállapitása, annak természetbeni kiadása, az elvett hasznok és költségek megfizettetése, továbbá vértagadás vétsége alapján, alpereseknek az ingatlanok másik feléhezi örökjoguk elesettnek kimondása s annak is felperesek részére leendő kiadatása iránt inditott perében felperesek keresetüket arra állapitották, hogy a fentebbi ingatlanság a tjkönyv tanusága szerint D. Jánosné, K. Rozália alperesek anyja s illetőleg nagyanyja tulajdonát képezi, alperesek azonban ezt nemcsak egészen elfoglalták; hanem a hagyatéki tárgyalásnál magukat kizárólagos

örökösnek vallván, vértagadást követtek el; minélfogva a fentebbi kereseti kérelmet terjesztik elő, s egyuttal a vértagadás iránti állitásaik beigazolására a hagyatéki iratokat csatoltatni kérik.

Ennek ellenében alperesek előterjesztették a czeglédvárosi felvallási jkönyv hiteles másolatát, mely szerint felperesek még 1829. évben örökségükről lemondván, arra többé jogot nem formálhatnak, s ezen lemondás alapján alperesek a hagyatéki tárgyalásnál magukat egyedüli örökösnek jogosan mondhatván, vértagadásról szó sem lehet.

Felperesek tagadják a lemondást s különösen a felvallási jegyzőkönyv hitelét, mely senki által sem lévén aláirva, közokmány hitelével már ezen oknál fogva sem birhat. — Különben ha e lemondás állana is, az legfeljebb csak az atyai hagyatékra lenne értendő — a nagyanyának halála után maradt ingatlanok csak az $183^2/_6$. és 1848. törvények folytán váltak tulajdonává, ezekre tehát felperesek örökjoga megállapitandó.

A névtagadás vétsége alól sem menthetők fel alperesek; mert arra, hogy felperesek nem léteznek, tanukat hiteltettek meg.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság felpereseket keresetükkel elutasitotta, s a pesti kir. itélőtábla 1872. évi január 15-én 47,149/1871. sz. a. hozott itéletével az elsőbiróság itéletét helybenhagyta. Következő indokoknál fogva:

Felperesek válaszukban beismerik, hogy a 2. sz. alatti jegyzőkönyvi kivonat a czegléd-városi felvallási jegyzőkönyv hiteles másolata, s alperesek viszonválaszábani azon állitásával szemben, hogy 1829. évben Czegléd-város akkori elöljárói előtt tett felvallások a jegyzőkönyvben sem a felek, sem a bejegyző tisztviselő által alá nem irattak, ellenkező szokást nemcsak nem bizonyitottak, hanem nem is állitottak, sőt alperesek ezen állitását végiratukban hallgatag beismerték, — e 2. alatti okmány ellen tett azon kifogásuk tehát, hogy miután az senki által alá nem iratott, bizonyitó ereje nincsen, — figyelembe vehető nem volt, ezen 2. szám alatti okmány szerint pedig felperesek minden apai és anyai örökségi igényeikre nézve kielégitettek, és hogy a közös anya halála után annak minden vagyonában fiai D. János és Mátyás örökösödtek, annak tartalmából kiderül.

Alperesek felperesek létezését nyiltan sehol sem tagadták,

a 2. szám alatti okmány alapján csak azt állitották, hogy a nagyanyai hagyatékban kivülök másnak öröklési joga nincsen, miért is őket vértagadóknak kimondani nem lehetett.

Ezen itéletet felperesek ismételve felebbezvén, a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azt helybenhagyta.

Indokok: Habár felperesek jogelődjei D. Rozália és Erzsébet még 1828. évben elhalt id. D. János után, ennek volt urbéri birtokában az 1840. évi VIII. t. cz. 2. §-a hatályba lépte előtt örökösödési joggal nem birván, arról átalában le sem mondhattak, s ámbár ennek folytán az 1861. évben elhalt örökhagyó id. D. Jánosné után az általa szerzett vagyonban leányai, illetőleg unokái — a felpereseknek — örökösödési joga kétségbe nem vonattathatnék; tekintve azonban, hogy a felek kivánatára a perhez csatolt hagyatéki iratokból kiderül, hogy felperesek az 1869. évi 68. szám alatti kérvényükben maguk állitják, hogy a hagyatéki javak nagyanyjuk birtokában özvegyi jogon voltak, tekintve, hogy szintén a hagyatéki iratok között lévő 4293/864. szám alatti tszéki és az azt helybenhagyó 9512/865. szám alatti kir. táblai itéletek szerint a B. alatti tkkönyvben foglalt ingatlanok közül $^6/_8$ telek birtokrész az öregatyai $^1/_4$ urbéri telekért cseréltetett, a másik $^6/_8$ telket pedig alperesek atyja szerezte; tekintve, hogy ezek ellenében felperesek a per során azt, hogy a kihallgatott tanuktól az öregatyát is illetett $^1/_4$ telek birtokért, melyben felperesek anyai örökösödési joggal nem birtak, elcserélt $^6/_8$ birtokban az örökhagyó anyjának mennyi része van, be nem bizonyitották, a helyszineléskor az örökhagyó anyja nevére eszközlött B. alatti telekkönyvi bekeblezés a fentebb idézett 68/869. szám alatti kérvényben foglalt felperesi beismerés és itéletek által erejében gyengittetvén s felperesek részéről azok ellenében a jelen per során bizonyiték sem hozatván fel, a pesti kir. tábla itélete ezen, valamint a vértagadás kérdésében az abban foglalt indokokból, helybenhagyatik.

176.

Valamely adásvételt illetőleg a felek között oly hozzáadással létrejött szóbeli megállapodás folytán, hogy a jogügyletről utólag irásbeli szerződés fog szerkesztetni, a szerződés irásba foglalása, s tekintve aláirása előtt az ügylet megkötöttnek nem tekinthető, és a szóbeli egyezkedésből, melynek tárgya a szerződés megkötése volt, jog vagy kötelezettség csak azon esetben származik, ha az egyesség és módozatai, a tanuk egybehangzó vallomása által igazoltatnak.

(1872. decz. 11. 9129. sz. a.)

Á. Pál felperes, P. János és neje G. Terézia alperesek ellen az 1869. évi jan. 2-án létrejött adásvevési szerződés érvényre emelése mellett, a gyöngyösi 3069. számu tjkönyvben A+1. sor szám alatt bevezetett ház tulajdonjogának megitélése és bekebleztetésének elrendelése iránt inditott perében az elsőbiróság felperest keresetével elutasitotta. — A pesti kir. itélőtábla azonban 1872. évi jul. 24-én 23,530. sz. a. hozott itéletével az elsőbiróság itéletét megváltoztatta s alpereseket kötelezte, hogy felperes Á. Pálnak a gyöngyösi 3069. sz. alatti tjkönyvben A+1. sor sz. a. felvett házhozi tulajdonjogát elismerjék, és a köztük létrejött szóbeli szerződéshez képest, felperes javára, egy a tulajdonjog bekeblezésére alkalmas irásbeli okmányt állitsanak ki, annak ki nem állitása esetén pedig türjék, hogy ezen itélet alapján a fentebbi ingatlanra nézve a tulajdonjog felperes javára bekebleztessék, mind ezt azonban csak azon esetre, ha felperes a tulajdonjog bekeblezésének alapul szolgáló szóbeli szerződéshez képest az emlitett ingatlan vételárát vagyis 800 ftot, levonván, ebből a felperes által netán elvállalt terheket alpereseknek lefizeti.

Indokok: A felperes által kihallgattatni kért István, V. Erzsébet, K. József és K. Mária hit alatti vallomásaiból kiderül, hogy felperes Á. Pál alperes P. János és Teréziával a kereset tárgyát képező ház iránt 1869. évi jan. 2-án szóbeli szerződésre lépett, melynek tartalma szerint alperesek a házat felpe-

resnek 800 ftért eladják, felperes pedig a szerződés megkötésekor adott 50 ft foglaló beszámitásával 400 ftot 1869. évi Szent-György napkor, a másik 400 ftot pedig — betudva ebbe a felperes által átvállalandó B. Mózes-féle 240 ft és B. Károly-féle 40 ft tartozást — 1870. évi Szent-György napkor fizetend le.

Alperesek azt, hogy a kérdéses szerződés létrejött, s hogy abban a fentebbi feltételek lettek megállapitva, magok sem tagadják, hanem részükről azt hozzák fel, hogy a szóbeli szerződés kötése alkalmával elsőrendü alperes P. János részeg s igy öntudatlan állapotban volt, másodrendü alperesnő pedig az eladásba bele nem egyezett. Azonban a kihallgatott M. Imre, H. István, W. Erzsébet, K. József és K. Mária tanuk azon alperesi állitást, mintha elsőrendü alperes a szerződés kötésekor öntudatlan részeg állapotban lett volna, megczáfolják, de másrészről M. Imre tanu kivételével, azt is bizonyitják, hogy a szóbeli szerződésnél, valamint az azt megelőző alkudozásoknál másodrendü alperesnő is jelen volt, s hogy ő azon szerződést el is fogadta.

Az elsőrendü alperes által, öntudatlan állapotjának begyőzése végett, N. János, N. Bertalan és F. József vallomásai a szerződés kötésekori időre nem vonatkozván, figyelembe sem vétethettek.

Sz. János vallomása pedig, miután ezen tanu, mint alperesek neje és a kereseti háznak vevője, a felperesi fél által a válaszban emelt kifogás folytán a törvk. rendtartás 192. §. 6. pontja és 193. §. értelmében ki sem hallgattathatott volna, e helyütt mellőzendő volt.

Minthogy tehát, az előadottak szerint, felperes azt, hogy közte és alperesek között a kereseti ház iránti szerződés létrejött, beigazolta — ennek folytán alpereseket a kereseti kérelemhez képest elmarasztalni kellett, és minthogy felperes az általa birói kézbe letett vételári részletet ismét visszavette, azt, hogy az emlitett szóbeli szerződés által reá háromlott kötelezettségnek eleget tett volna, nem is állitotta, a tulajdonjog csakis az átvállalt kötelezettség teljesitésétől feltételezve volt megitélhető.

A magy. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban a pesti kir. itélőtábla fentebbi itéletét megváltoztatván, az elsőbiróságnak itéletét, mely szerint felperes keresetétől elmozdittatott, hagyta helyben;

mert M. Imre, K. József és neje K. Mária tanuk előadása szerint az egyezkedő felek az alperesek háza eladatása és megvétele iránt irásbeli szerződés készitésében állapodván meg, köztük az irásbeli szerződés aláirásáig a szerződés megkötöttnek nem tekinthető. Azon szóbeli egyezkedések pedig, melyek tárgya a szerződés megkötése volt, alperesek irányában kötelező erővel csak akkor birnának, ha ezen egyezkedések minden feltételei s módozatai a tanuk egybehangzó vallomásai által teljesen bebizonyittattak volna, ezen bizonyitás azonban a kihallgatott felperesi tanuknak, kik közül H. István és K. József önmaguk ellenkezésbe jöttek, egybe nem hangzó és lényeges pontokban eltérő előadása által nem eszközöltetett.

177.

A tulajdon vagy birtokjog iránt folytatott perben, a kereseti birtok elvont haszonvételei megtéritésének kötelezettségét, a birtok jó vagy rosz hiszemüsége szabályozza.

Birtokjoga ugyan csak a telekkönyvi tulajdonosnak van, de hogy nem ez, hanem egy harmadik fél birtokolja az ingatlant, a birtokolás roszhiszemüségét még magában véve meg nem állapitja; ha a perben oly ténykörülmények, melyek a roszhiszemüségre engednének következtetést, fel nem hozatnak.

(1872. deczember 2-án 8883. sz. a.)

K. József és neje Sz. József elleni keresetükben előadják, hogy mint az a csatolt okmányokból kiderül, a perbeli 43. sz. telekjegyzőkönyvben 493. helyr. szám alatt bevezetett birtokuk lefoglaltatott s elárvereztetvén, azt alperes vette meg, minthogy azonban alperes nem az általa megvásárolt szőlőbirtoknak, melyre tulajdonjoga telekkönyvileg be is kebeleztetett, van tettleges birtokában; hanem a mondott telekkönyvben 497. 617. és a 74. számu telekjkönyvben 496. sz. alatt előforduló ingatlanokat vette birtokába, kéri alperest a mondott ingatlanok visszaadásában és az elvont haszon és okozott kár megtéritésében elmarasztalni.

Az elsőbiróság alperest a kereseti birtok kiadása s a kereset beadása napjától számitott 56 frt. 50 kr. elvont haszon és 74 frt. 77 kr. perköltség megfizetésében elmarasztalta;

mely itélet ellen alperes felebbezéssel élvén, a pesti kir. itélőtábla 1872. évi augusztus 27-én 28,152.sz. alatt következő itéletet hozott;

Az osztrák polg. törvénykönyv jelenleg is érvényben lévő 322. és 441. §-ai szerint a jogszerü birtok a telekkönyvi tulajdonost illetvén, miután a kereseti ingatlanságok a B. és E. alatti telekkönyvi kivonatok tanusága szerint felperesek nevén állanak, — miután továbbá alperes azt, hogy ezen ingatlanságok neki biróilag átadattak volna, a per során be nem igazolta, ennélfogva s a C. alatti jegyzőkönyvvel szemben, mely szerint az árverés tárgyát nem a kereseti ingatlanságok, hanem a péteri 43. számu telekjegyzőkönyvben A + 493. helyr. szám alatti szőllőbirtok képezte, önhatalmu foglalónak tekintendő lévén, a neheztelt elsőbirósági itélet oly módositással, hogy alperes elvont hasznok fejében 1866. évi október 16-tól, vagyis a foglalás idejétől kezdve évenként 56 frt. 50 krt felperesnek megfizetni tartozik, helybenhagyatik.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék, a pesti kir. itélőtábla itéletét, a perköltségek kölcsönös megszüntetése mellett, indokaiból helybenhagyta. A követelt haszonvételekre nézve azonban — tekintve, hogy a per során előadott ténykörülmények figyelembe vételével alperes roszhiszemü birtokosnak nem mondathatik, tekintve továbbá, hogy elsőrendü felperes az árverésnél jelen lévén, s a tanuvallomások szerint kifogással nem élvén, részben maga szolgáltatott a perre okot, végre hogy ugyanazon idő alatt, melyre a haszonvételek követeltetnek, felperesek viszont az alperes nevére telekkönyvezett ingatlanságot birtokolták, s e részben a szőlőkből álló ingatlanok jövedelme főleg mindenik fél által reá forditott munkáltatás minőségétől függvén, a haszonvételek kérdése kiegyenlitettnek tartandó, — mindkét alsóbirósági itélet megváltoztatásával felperesek a haszonvételek iránti kérelmükkel ezen indokból, elutasittatnak. — A perköltségek kölcsönös megszüntetése, részint a per körülményein, részint azon alapul, hogy felperes csak részben lett nyertes.

178.

Ha az anya által gyermekei vagyona eladatik, még azon körülmény, hogy annak vételára részint az atyai adósságok kifizetésére, részint a gyermekek kiházasitására fordittatott, nem fosztja meg a gyermekeket attól, hogy a vevö ellen tulajdon s tekintve birtokjogukat érvényesithessék. — A vevönek csak az általa kifizetett s a gyermekekre, tekintve az ezekre háromlott atyai adósságokra, forditott összegeknek visszakövetelésére van joga.

(1872. decz. 10. 8976. sz. a.)

K. Julianna s testvérei L. Sándor alperes ellen a bagaméri 92. számu tjkönyvben foglalt ingatlanok visszaadása iránt azon oknál fogva pereltek; mert ezen birtok, mely kizárólag őket illette, anyjuk által adatott el; s igy az adásvételi szerződés érvénytelen lévén, ők tulajdonuk visszakövetelésére jogositottaknak tekintendők.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság alperest kötelezte a néhai K. Jánosné, V. Sárától megvett, a bogaméri 92. számu tjkönyvben foglalt ingatlanokat, és pedig azoknak $^5/_6$ részét a vételár megtéritése nélkül, $^1/_6$ részét pedig, a vételár $^1/_6$ részének vagyis 140 ft összegnek, s 1869. jan. 1-től számitandó 6% kamatainak a vételár előzetes megfizetése mellett birtokába bocsátani, továbbá 1869. évi január 1-ső napjától számitva évenként 27 ft 50 krban megállapitott haszonvételt megfizetni.

A pesti kir. itélőtábla 1871. évi október 30-án 24,787. szám alatt kelt itéletével: az elsőbiróság itéletét oly módositással, hogy alperes kereseti joga a vételár visszafizetetlenül maradó részére, — az eladó irányában, a mennyiben pedig a vételárban az örökösök részesültek, vagy abból apai adósságok törlesztettek volna, az örökösök irányában is — fenhagyatik, helybenhagyta.

A magyar kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban mindkét alsóbirósági itéleteket megváltoztatván, alperest kötelezte, hogy a bagaméri 92. számu telekjegyzőkönyvben felvett

78. helyr. szám alatt $1/4$ teleknek fele részét természetben felpereseek birtokába átadja, s 1867. évi julius 29-től kezdve az átadásig időközi haszonvétel fejében évenkint 16 frt 50 krt fizessen, a nevezett teleknek özv. K. Jánosné született V. Sárát illető fele részére, ugy a további haszonvételek iránti keresetükkel felperesek elutasittatnak.

Mert: felperesek a kérdéses telekre mint tulajdonostársak az idézett telekjegyzőkönyvbe be lévén vezetve, az osztr. polg. törvénykönyvnek, az ideigl. törv. szabályok 21. §-a által e részben érvényben fentartott 322. §-a értelmében ezen illetőségükre nézve a birtokjog őket is illeti; és minthogy az édes anyjuk és alperesek között 1858-ban az egész $1/4$ telek iránt létrejött adásvevési szerződéshezi hozzájárulásuk alperes által nem bizonyittatott, felperesek illetősége felett édes anyjuk, beleegyezésük nélkül, nem szerződhetett. Az ezen illetőségre az özvegy által felvett vételárból a gyermekek kiházasitására vagy az atyai adósságok törlesztésére netán tett kifizetések, alperest csak ezen összeg visszakövetelésére, de nem a tulajdonjog igényletére jogosithatják, és igy alperes, felperesek irányában, az őket illető tulajdonjárandóságra nézve erősebb jogot nem igazolt; miért is őt ezen illeték átadására kötelezni kellett. Felperesek tulajdonjárandósága azonban a kérdéses $1/4$ telek felére volt szoritandó; mert saját előadásaik, ugy L. János, V. György és N. Sándor kihallgatott tanuk vallomásai szerint K. János az öröklött $1/4$ telket eladta, s a keresetbeli $1/4$ telket a J. árváktól megvett házért és $1/4$ telekért elcserélte, ugy hogy a mostani telket a házasság alatt szerezvén, ezen szerzeményből az 1840. VIII. törvczikk 8. §-a értelmében az özvegyet felerész illette, és ez okból a bagaméri 92. számu telekjegyzőkönyvben az özvegy nevére tett határozatlan bejegyzés az $1/4$ telek fele részére terjed ki, és minthogy erre vonatkozólag az általa kötött adásvételi szerződés érvényes, és alperes ennélfogva ezen fele részhez tulajdonjogot nyert, és az eladó özvegy jogán ezen fele részt természetben igényelheti, a visszaadást sem lehetett elrendelni, és felpereseket ezen felerész visszaadása iránti keresetükkel el kellett utasitani. Alperes képviselője, F. L. János, G. Pál, L. István és K. Mária kihallgatásától elállván, M. Bálint pedig, mint jelen perben egyik felperesnőnek férje, amugy sem döntő és nejét nem kötelező saját hozzájárulása iránt hivatván fel tanunak, s ezen tanu

különben is érdekelt fél lévén, az alperesi tanuk kihallgatása mellőzendő volt. Mellőzendő volt az alperes által a tanu kihallgatás feletti észrevételekben oda kinált főeskü is; mivel az a per során a polg. törv. rendt. 230. §-a értelmében meg nem kináltatott. A visszaadatni rendelt birtok után felperesileg kimutatott, alperesileg nem kifogásolt évi 33 frt haszonvételek fele a per meginditásától kezdve lett megitélve; mert alperes a per meginditásától kezdve jóhiszemü birtokosnak nem tekinthető.

179.

Azon elv folytán, hogy a birónak a kereseti követelésnél kevesebbet megitélni joga van, feltételeztetik, hogy a biró itéletében a kereseti jogalapot szem előtt tartja; mert olyat — habár az a kereseti követelésnél kevesebb is — mire a kereset ki nem terjedt, illetőleg minek jogalapja más, mint a melyre a kereset fektettetett — megitélni jogában nem áll.

(1872. jul. 29-én 4879. sz. a.)

Hám János akkori szatmári püspök 1851. évben P. Albert és neje ellen indokolt kártéritési keresetében előadta, hogy a forradalmi kormány által minden jószágai honárulás örve alatt elkoboztatván, ingóságai s jelesül gazdászati felszerelvényei nyilvános árverésen eladattak. A megtartott árverés alkalmával a keresethez csatolt jegyzőkönyv szerint alperesek is vásároltak 7414 frt. $37^{1}/_{2}$ kr. váltópénzbeli juhokat és sertéseket, melyből a sertések árát 272 frtot alperesek ki is fizették, de a juhok árával 7142 frt. $37^{1}/_{2}$ krral váltóban, vagyis 2857 frt. 3 krral pengő pénzben adósak maradtak, s ezen összegről a keresethez $\cdot/.$ alatt mellékelt kötelezvényt állitották ki, melyben magukat ezen összegnek 1849. évi julius 20-én leendő lefizetésére kötelezték. Azonban e sertések és juhok becsára az árverésnél bevett összegnél jóval több, vagyis 14,326 frt. 45 kr. volt; s igy neki, ha még az árverésen befolyt összeg megfizettetnék is, tetemes kár okoztatott volna, melynek megfizetését követelni, tekintve az árverés törvénytelen voltát, joga lévén, s a megtérités első sorban az ő kárával törvénytelenül gazdagodni kivá-

nókat terhelvén, kéri alpereseket, kik az ellene törvénytelenül elrendelt árverésben részesek voltak, okozott kárainak s az elvett haszon helyett, a fentebbi tőke után adásvevés idejétől a kielégités napjáig számitandó kamatok és költségek megtéritésében elmarasztalni.

A változó viszonyok között több törvényszéknél tartott tárgyalás után végre a per befejeztetvén, az elsőbiróság következő itéletet hozott:

A vásárolt juhok becsértékének megtéritése iránti keresetnek hely nem adatik, — azonban tartoznak alperesek egyetemlegesen a juhoknak 2999 frt. 90 krt tevő árverési vételárát, az árverés napjától vagyis 1849. évi márczius 29-től számitandó 6% kamataival együtt megfizetni. — A sertések vételára megfizetésének terhe alól alperesek felmentetnek; a hagyatéki tömegnek a kérdéses vételárt kézhezvevők és azzal rendelkezők ellen, e részbeni kereseti joga fenhagyatván;

mert: a kérdéses juhok az alperesi elleniratfhoz 2. szám alatt csatolt „Közlöny“ akkori hivatalos lapban foglalt közhirdetményben, nem mint Hám János püspöktől elkobzott, hanem egyszerüen mint álladalmi közjavak tüzettek ki árverés alá, és a felperesi keresethez 3 ·/. alatt csatolt árverési jegyzőkönyv tanusága szerint ugyanazon juhok, mint a megüresült szatmári püspökség tisza-nánai uradalmához tartozók, előrebocsátott becslés után, erre kiküldött szolgabiró és esküdt által pénzügyminiszteri biztos és a szatmári káptalan megbizottjának Pelikán József kanonoknak jelenlétében megtartott nyilvános árverés utján adattak el; hogy pedig elsőrendü alperes, ki a vásárlásban részt vett, vagy másodrendü alperes, ki a vásárlásban részt nem vévén, egyedül a vételár egyetemleges megfizetésére kötelezte magát, azon tudomással birtak volna, hogy az árverés alá bocsátott lábas jószágok elkobzott javakat képeznek, alperesek tagadása ellenében felperesek által, valószinüség vitatásán kivül nem igazoltatott, ezeknél fogva a kérdéses ingóságok becsértékének megtéritésére alperesek, illetőleg a vásárlást tevő elsőrendü alperes annál kevésbbé volt kötelezhető; mivel a kérdéses becslés felperes által peren kivül, és igy alperesek meghivatása nélkül eszközöltetett; továbbá mert azt, hogy az elsőrendü alperes által árverésen vásárolt kérdéses juhok ára sem az árverés alkalmával, sem később ki nem fizettetett, alperesek beismervén, de a keresethez ·//. alatt csatolt kötelezvénynyel iga-

zoltatván, mindezeknél fogva elsőrendü alperes, mint tettleges vásárló, másodrendü alperes pedig, mint férje ebbeli tartozásáért magát egyetemlegesen együtt kötelező fél, a kérdéses juhok egész vételárának, egyszersmind a vétel napjától járó kamatok megfizetésére kötelezendő volt. — A sertések árának megfizetése alól alperesek fel voltak mentendők; mert másodrendü alperes, L. Veronika a sertések közül mit sem vásárolván, sem azok áráért kötelezettséget nem vállalván, ennélfogva ezen másodrendü alperes a sertések árának megfizetése alól egyszerüen, elsőrendü alperes pedig azért volt felmentendő, mert a hasonlóul nyilvános árverés utján eladott sertéseknek összesen 272 váltóforintot tevő egész vételárát a 47. sz. alatti gondnoki kimutatás, de felperes beismerése szerint is, az árverés alkalmával lefizette, hogy pedig másodrendü alperes a kérdéses sertéseket, mint tudva elkobzottakat vette volna meg, ezen alperes tagadása ellenében nem igazoltatott; ezen alperes pedig a lefizetett vételárnak hová lett forditásáért, vagy nem az illető fél kezeibe lett juttatásáért további felelősségre kötelezhető nem volt.

Ezen itélet ellen alperesek semmiségi panaszt és felebbezést adván be, a semmiségi panasz elvetése után, a pesti kir. itélőtábla 1872. évi ápril 6-án 7003. szám alatt következő itéletet hozott:

Az eljáró biróság itélete azon részében, melylyel felperes kár czimén támasztott keresetével elutasittatott, helybenhagyatik. Ellenben ugyanazon itélet azon részeiben, melylyel alperesek a nyilvános árverésen megvett juhok fizetetlen 2999 frt 90 kr. ára, s ennek 1849. évi márczius 29-től járó 6% kamatában elmarasztaltattak, megváltoztatik és felperes keresetével ezuttal elutasittatik.

Mert: felperes kárt követelő keresetében alpereseket azon kár megtéritésére kivánta köteleztetni, mely abból származott, hogy a tisza-nánai püspöki uradalom felszerelvényei az 1849-ki magyar kormány által, honárulás czimén elfoglaltatván, eladattak és alperesek készpénz fizetés nélkül becsáron alól 907 darab juhot és 17 darab sertést vásárolván, azokat elhajtották és utóbb is felperes felhivására vissza nem szolgáltatván, felperest megkárositották. — Tekintve, hogy alperesek a kimutatott okiratok tanusága szerint, a birtokukba került, s felperesek tulajdonát képezett juh és sertéseket az azon időben a

tényleges hatalmat gyakorló kormány rendelkezése folytán és szabályosan eszközlött árverésen vásárolták;

tekintve továbbá, hogy a nyilvános árveréseni vevő ellen, kártéritési jogczimen kereset nem inditható, felperesnek alpereseek ellen kártéritési jogczimre alapitott keresete jogalappal nem birván, az itélet ezen részében helybenhagyandó volt;

tekintve végre, hogy a kereset szabályozza a birót és attól eltérni nincs jogositva, igy felperes keresete részbeni megitélésének is azon az alapon, hogy alperesek a vett juhok árát, melyre nézve elsőrendü alperessel a másodrendü alperes egyetemleges fizetési kötelezettséget vállalt, meg nem fizették, helye nem lehetvén, az eljáró biróság itéletének e részbeni megváltoztatása mellett, felperes keresetétől ezuttal elmozditandó volt.

Ezen itélet ellen felperes felebbezvén: a magyar kir. Curia, mint legfőbb itélőszék a pesti királyi itélőtábla fentebbi itéletét, az abban felhozott indokoknál fogva, helybenhagyta.

180.

Oly itélet alapján, melyben a kártalanitás iránti kereseti jog, habár csak esetleg is, megállapittatik, zálogjog előjegyzésének helye van.

(1872. decz. 10. 9143. sz. a.)

B. Izidor, mint Pfeifer S. és társa csődtömegének perügyelője 1871. évi april 28-án beadott kérvényében előadja, hogy az A. alatt mellékelt s B. szerint a legfőbb itélőszék által is helybenhagyott végzés szerint J. Julia igénykeresetével elutasittatott, és minthogy J. Julia, mint igénylő az igényelt áruczikkek átvételét nem kifogásolta, a mennyiben azok a végrehajtási árveréskor meg nem lennének, azoknak 988 ft 50 kr becsértékére nézve felelősnek kimondatott;

minthogy pedig a megkisértett árveréskor a C. alatti jegyzőkönyv szerint a lefoglalt ingóságok fel nem mutattak, azoknak fentebbi becsértékbeni fizetési kötelezettsége beállott.

Ugyanazért kéri 988 ft 50 kr tőke és ennek 1860. évi febr. 6-tól, mint a foglalás napjától járó 6% kamatai erejéig a zálog-

jogot J. Juliának részletesen felsorolt ingatlanságaira előjegyeztetni.

Az elsőbiróság a kérelemnek helyt adván, az előjegyzést elrendelte.

Ezen végzés ellen J. Julia felfolyamodást nyujtott be, ebben előadván, hogy az nem áll, mintha a felmutatott itélet, illetőleg végzés szerint kérvényezők részére 988 ft 50 krnyi összeg erejéig itéletileg felelősnek kimondatott volna, mert ily értelmet a csatolt itéletnek adni nem lehet; mert P. S. és társa O. Ferencz ellen végrehajtást foganatositván, ennek folytán a lefoglalt tárgyak tulajdonjoga iránt felfolyamodónő s J. Mihály özvegye igénykeresetet adtak be, melylyel a felmutatott itélet szerint elutasittattak, ennél az itéletben több nem is mondathatott, az ugyan való, hogy az elsőbiróság itéletének indokai között olvasható, hogy mert az igényelt áruczikkek átvételét itteni felfolyamodó és társa nem kifogásolták, tehát ha csak árveréskor természetben elő nem állittatnának, 988 ft 50 kr becsértékeért egyetemlegesen felelőssé tétettek, azonban ezek csak indokok; tehát abból kötelezettség nem származik, de különben értelmük sincs, mert az igényper tárgyát csak az igényelt dolgok tulajdonjoga képezte, s igy a felhozott kötelezettség itélet tárgyául sem szolgálhatott; miután végre felfolyamodónő a kérdéses áruczikkek kiadatására soha fel nem szólittatott illetve P. S. és társa, ellene semmi kötelezettséget sem érvényesitheti, kéri a neheztelt végzést megváltoztatni.

E felfolyamodás folytán a pesti kir. itélőtábla 1872. évi aug. 19-én 28,560. sz. a. következő végzést hozott:

Miután a telekkönyvi rendelet 92. §. értelmében csak oly itéletek, melyek által valamely követelés megitéltetik, lehet azoknak jogerőre emelkedése előtt a követelés előjegyzésének helyt adni; tekintve, miszerint az A. alatt felmutatott elsőbirósági határozat szerint J. Julia pertársával M. Juliannával, a kérdéses áruczikkek becsértékére nézve P. S. és társa czég javára a szóban forgó 988 ft 50 követelés megfizetésében el nem marasztaltatott, ennélfogva a neheztelt elsőbirósági végzés megváltoztatik s kérvényezők kérelmével elutasittatik.

Ezen végzés ellen kérelmezők felfolyamodván, a magy. királyi Curia, mint legfőbb itélőszék következő végzést hozott:

Oly birói határozat alapján, mely által valamely félnek

kártalanitásra való joga megitéltetett, a telekkönyvi rendelet 90. és 65. §-ai alapján zálogjog előjegyzésének helye lévén, és a kir. legfőbb itélőszéknek 1870. évi aug. 29-én 2470. szám alatti végzésével helybenhagyott elsőbirósági 1869. évi május 25-én 2576. szám alatti azon határozat, mely szerint a végrehajtáskor természetben fel nem mutatható áruczikkek 988 ft 50 kr becsértékére nézve igénylők egyetemlegesen felelősöknek nyilvánittattak, ezek szerint kérvényezőknek kártalanitás iránti jogát, habár csak esetleg, de világosan megállapitván, ez oknál fogva a pesti kir. itélőtáblának az előjegyzést megtagadó végzése megváltoztatik és szab. kir. Szegedváros telekkönyvi tanácsának 1871. évi május 12-én 1597. sz. a. hozott előjegyzést rendelő végzése hagyatik helyben.

181.

A tulajdonos nevében harmadik személy által kötött szerződés, habár a meghatalmazottként szerződőnek e részbeni meghatalmazása közvetlenül be nem igazoltatott is, a tulajdonosra érvényesnek mondandó ki, ha az által, hogy a szerződésben emlitett birtokot tényleg birtokába vette s e birtoklást hosszabb ideig folytatta, arról miszerint a szerződés tudtával s beleegyezésével köttetett meg, tudomásának jelét adta. A közvetett bizonyitásnak helye van oly esetben is, ha a bizonyitott tényből vont következtetés nem feltétlen bizonyosságot, hanem tekintettel a fenforgó eset körülményeire, biztos meggyőződést eredményez.

(1872. november 26-án 8771. sz. a.)

L. Constatio és Petru felperesek K. Ilia alperes ellen inditott keresetükben előadták. hogy 1862. évben néhai atyjuk L. Stefán, és másrészről K. Izrailla és annak fia K. Ilia jelenlegi alperes között létrejött csere-szerződés szerint a román-szentmihályi 347. számu telekjegyzőkönyvben foglalt 338. számu ház és 1/8 urbéri telek néhai atyjuk birtokába adatott; minthogy

azonban alperes ellenzi tulajdonjogukat elismerni és a bekeblezésre alkalmas okmányt kiadni vonakodik, kérik azt megidéztetni s a fentebbi csereszerződés érvényességének kimondása mellett, atyjuk hagyatékának a fentebbi ingatlansághozi tulajdonjogát megállapitani.

A tárgyalásnál alperes főleg azzal védekezett, hogy a fentebbi eset, mely az ő nevére telekkönyvezett ingatlanság iránt jött létre, néhai atyja által, alperes tudta és beleegyezése nélkül köttetvén, ebből reá semmi kötelezettség sem származhatik.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság felpereseket keresetükkel elutasitotta. A pesti kir. itélőtábla pedig 1872. évi ápril hó 15-én 9064 sz. alatt hozott itéletének az első biróság itéletét helybenhagyta;

mert: a román szentmihályi 347. számu telekjegyzőkönyvben felvett $^1/_2$ év 6 évi telek ugy a 3 ·/·. alatti vételi szerződés, mint az E. alatti telekkönyvi kivánat szerint alperes kétségtelen tulajdonát képezi, — az pedig, hogy annak elcserélésére atyja K. Irailla meghatalmazással kért, vagy pedig alperes a csereszerződésbe és annak feltételeibe utóbb nyilván és határozottan beleegyezett volna, ennek elleniratilag előadott tagadásai ellenében be nem igazoltatott, minélfogva az emlitett $^1/_2$ telekre nézve egyedül alperes atyja által kötött C. alatti csereszerződést alperesre kötelezőnek tekintetni s őt annak betöltésére kötelezni nem lehetett.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék, azonban mindkét alsóbirósági itéleteket megváltoztatván, L. Stefan és K. Irailla között létrejött csereszerződést alperes K. Illiára nézve érvényesnek kimondotta, és ennek értelmében a Román-szentmihályi 347 szám alatti ház és feltételeknek tulajdonjogát L. Stefán hagyatéka részére, az R.-szentmihályi 301. számu telekjegyzőkönyvben felvett 285. számu ház és $^1/_4$ teleknek tulajdonjogát pedig K. Illia részére megitélte.

Indokok: habár a kérdéses 338. sz. alatti $^1/_2$ telek K, Ilia nevére iratott át, és a C. alatti nyilatkozatot K. Irailla állitotta ki, s felperesek azt, hogy alperes atyját a csereszerződés megkötésére és a felperes felvételére felhatalmazta volna, közvetlenül be nem bizonyitották, mégis ezen szerződést és fizetést alperes ellenében is kötelezőnek kellett kimondani; mert a 3. szám alatti adásvevési szerződés 1862. évi márczius 20-án, a csereszerződés pedig C. szerént 1862. évi márczius 22-én köttetvén,

alperes beismerése szerint is ezen csere az ő tudtával azonnal foganatosittatott; s igy a megvett $^1/_2$ telek a vétel után azonnal L. Stefán birtokába ment át; mert a felek 1862. év óta az elcserélt fekvőségeket ezen szerződés alapján birván, alperes édes atyjának 1866. évben történt elhalása óta, ezen birtoklást minden ellenmondás nélkül folytatta, s az alperesi tanuk az állitólagos kényszeritésről mit sem tudván, alperesnek arra vonatkozó állitása be nem bizonyult és mert J. János kihallgatott tanu vallomása szerint a $^1/_2$ telket·alperes atyja alkudta ki, s a vételért is alperes onnek jelenlétében és meghagyása folytán fizette ki, ugy, hogy mindezen körülményekből kitünik; miszerint a csereszerződés alperes tudtával és beleegyezésével jött létre, ezt ő irányában kötelezőnek annál is inkább ki kellett jelenteni, mivel azt több évi tettleges birtoklás által is helybenhagyta; ennek folytán a csereszerződést érvényesnek kimondani s a kereseti kérelem értelmében a cserélő felek részére megitélni kellett.

182.

Oly szerződés, melyet csőd alatt lévő kötött, s mely szerint azon esetre, ha a csődtömeghez tartozó vagyon a másik szerződő fél által megvásároltatik, e vagyont az a meghatározott ár lefizetése mellett a vagyonbukott kiskoru gyermekeinek tartozik átengedni, magában véve még a csődhitelezők kijátszására irányzottnak és ezen oknál fogva érvénytelennek tekinthető nem lévén, alperes annak teljesitésére kötelezendő.

(1872. augusztus 14. 5243. sz. a.)

K. Antal, mint kiskoru gyermekeinek természetes és törvényes gyámja H. János ellen a gödöllői 527. számu telekj.-könyvben foglalt szőlő átadása iránt inditott perében keresetét a közte s alperes között létrejött azon jogügyletre alapitotta, mely szerint alperes arra kötelezte magát, ha a fentebbi alperes csődtömegéhez tartozó szőlőt, az ennek eladására kitüzött birói árverésen megveszi, azt a vételáron felől 1000 frtnak rá fizetése mellett alperes kiskoru gyermekeire fogja átruházni.

Minthogy pedig alperes a kitüzött árverésen az emlitett szőlőt 4500 frtért meg is vette, kéri azt köteleztetni, hogy a 4500 ft. vételár és 1000 frt s kamatainak lefizetése mellett a szőlőt K. Antonia és Aloizia kiskoru gyermekei tulajdonába és birtokába bocsássa s annak időközi jövedelmeit kiadja, illetőleg megtéritse.

Az elsőbiróság azon esetre, ha alperes arra, hogy a kérdéses szőlőt nem felperes gyermekei javára s az ezzel közölt szerződés folytán vette meg, főesküt tesz, felperest keresetével elutasitotta.

Ezen itélet ellen mindkét fél felebbezvén, a pesti kir. itélőtábla 1872. évi april 16-án 9319. sz. alatt következő itéletet hozott:

Az elsőbiróság itélete érdemileg megváltoztatván, felperes keresetével feltétlenül elutasittatik.

Indokok: a keresetlevélben előadott azon tényállásban, mely szerint csőd alatt állott felperes gödöllői szőlőbirtokának nyilvános árvereztetése alkalmával közte s alperes között, a szintén venni szándékozó B. József eltávolitásával, oly szóbeli egyesség jött volna létre, hogy alperes — vevők versenyzése nélkül — a birtokot megvevén, azt alperes gyermekeire 1000 frtnyi tartozás és a vételár megfizetése mellett, mint kizárólagos tulajdont, átadni tartozik, világosan a csődhitelezők megkárositására czélzó tiltott cselekvény foglaltatik. Minthogy pedig ily tiltott cselekvényből senkire jogok nem származhatnak, — eltekintve attól is, bebizonyitatott-e az állitott szóbeli szerződés vagy nem? felperes jogalapot nélkülöző keresetével feltétlenül elutasitandó volt.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban mindkét alsó birósági itélet megváltoztatásával: ha felperes részére az oda itélt póteskűt arra, hogy a gödöllői 527. számu telekjkönyvben foglalt s alperes H. János által birói árverésen felperes csődtömegéből megvett szőlőbirtoknak felperes gyermekei részére 1000 ft. és a vételár lefizetésének feltétele mellett vele szerződött és ez iránt ugy akkor, mint az árverés után is kötelező igéretet tett, alperest 5500 frtnak és 1000 frttól 1867. évi május 1-től jövő 6 % kamatainak lefizetése mellett, a mondott szőlő átadásában elmarasztalta. A szőlő időközi haszonvételei, ugy a 4500 frt utáni kamatok és beruházási költségek iránt lehető egymás ellenébeni keresetet külön utra fennhagyván.

Indokok : Felperes ellenébe a csődhitelezők kijátszására czélzó szándék és tény nem bizonyittatván, s igy törvény által tiltott cselekvény tényálladéka, tekintve főleg, hogy felperes nem saját, hanem kiskoru gyermekeinek érdekében működött, és az, hogy a venni szándékozók közül valakit a többet igéréstől lebeszélt volna, igazolva, de állitva sincs, fennnem forogván, ennek előrebocsátása után, jelen esetben a megbirálandó kérdés tárgyát csak azon körülmény képezheti, vajjon felperes oly szerződési viszonyt, melynek alapján alperes a kérdéses szőlőbirtoknak a kiskoru gyermekek részére leendő visszabocsátása kötelezhető lenne, igazolt-e vagy sem? Ha már most ez irányban figyelembe vétetik, hogy S. Antal tanu eskü alatt azt vallja, mikép az árverés előtt alperes az ő jelenlétében oda nyilatkozott, hogy a szőlőt felperes gyermekei részére veszi meg, ha a vételárt és saját 1000 frtnyi követelését neki kifizetik, s ebbe felperes és kiskoru gyermekei nevében beleegyezett, sőt alperes ezen igéretét az árverés után is többször ismételte, hogy S. János tanu szintén hit alatt vallja, mikép alperes az árveréskor és bevezetéskor előtte ugy nyilatkozott, hogy a szőlőt felperes gyermekei részére vette meg, és felperest a kezeléssel meg is bizta; tehát a szőlő megvétele után birtokba sem vette, végre hogy B. József tanu hasonlóképen eskü alatt bizonyitja, hogy midőn alperes árveréskor 4500 frtnyi igéretet tett, előtte ugy nyilatkozott, mikép a kérdéses szőlőt 4500 frtnyt vételár s 1000 frtnyi követelésének kifizetése mellett a kiskoru gyermekek részére átbocsátja, s ekkor tanu a kiskoru gyermekek érdekében az árveréstől visszalépett, végre hogy az igéret teljesitése bizonyos időhöz lett volna kötve, a per során mivel sem igazoltatott; mindezen körülmények a felperesi kereseti állitás mellett legalább is félpróbát képezvén, ennek teljes próbára leendő emelése tekintetéből részére a póthit oda itélendő s ennek letételétől a per kimenetele függővé teendő volt. A főeskü általi bizonyitás, egyéb bizonyitékok létezése mellett, mint perrendszerüleg helyt nem fogható, mellőzendő lévén. Az időközi haszonvételek, ugy a 4500 frt utáni kamatok s alperes által állitólag tett beruházások iránti keresetet ugy fel-, mint alperes részére külön utra kellett hagyni; mert ezen kölcsönös követelések a perben kellőleg meg nem vitattak.

183.

Hitbizományi helyettesitéssel terhelt ingatlan vagyonra is engedhetők a haszonélvező tulajdonos ellen telekkönyvi bejegyzések, azonban mindig azon határozott kijelentéssel, hogy ezek a várományosok jogainak sérelmére nem szolgálhatnak.

(1872. november 25-én 8695. sz. a.)

S. János és neje T. Anna 1862. évi november 3-án benyujtott kérvényükben az ahhoz csatolt kötvény alapján, a zálogjogot adós Cs. Vilmosnak a baracsi 10. számu telekjkönyvben foglalt örökségi birtokára 1000 darab erejéig bekebeleztetni kérvén, az elsőbiróság a kérelemnek helyt adott s a zálogjogot a mondott birtokra 1000 darab arany s 6% kamatai erejéig bekebeleztetni rendelte.

Ezen végzés ellen B. Ferencz, mint kiskoru Cs. Sándor Dániel gondnoka felfolyamodott, mert néhai Cs. Ida kiskoru Cs. Sándor Dánielt utó-örökösnek nevezvén ki, s Cs. Vilmost végrendeletében a birtoknak adósságokkali terheltetésétől eltiltván, ez mint a polg. tkönyv 608. 613. §-ai értelmében csak haszonélvező, a birtokot adósságokkal nem terhelhette, s igy a neheztelt zálogjogi bekebelezés helytelenül rendeltetett el; kivált midőn a várományosok jogai telekkönyvileg is ki voltak tüntetve és a bekeblezésre szükséges gyámhatósági engedély fel nem mutattatott.

E felfolyamodás folytán a pesti kir. itélőtábla 1872. évi márczius 12-én 564. sz. alatt következő végzést hozott:

A baracsi 10. számu telekjegyzőkönyv B. lapjának már első tételü bejegyzéséből az tünvén ki, hogy az azon telekjegyzőkönyvekben foglalt ingatlanokra nézve hitbizományi helyettesités forog fenn; s igy ama ingatlanok állaga Cs. Vilmos tartozásaival, ki a polg. törvénykönyv 613. §-a értelmében egyedül haszonélvezőnek tekintendő, nem terhelhető, ezen indokból a neheztelt elsőbirósági végzés megváltoztatik, és kérvényezők zálogjog-bekeblezés iránti kérvényükkel egészen elutasittatnak.

Ezen végzés ellen S. János és neje élvén felfolyamodással, a magy. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék, következő végzést hozott:

Tekintve, hogy a baracsi 10. számu telekjegyzőkönyvbe foglalt bejegyzés szerint ifj. Vilmos, mint örökös, habár az utóörökösök sérelme nélkül, a kérdéses ingatlanokra nézve, az e részben érvényes osztr. polg. törvénykönyv 613. §-a értelmében korlátolt tulajdonjogot nyert, erre nézve pedig az ellene kért bekebelezés oly megszoritással, hogy az az utóörökösök sérelme nélkül történjék, megtagadható nem volt; tekintve továbbá, hogy azon tilalom, miszerint a hagyatéki vagyont adóssággal terhelni nem szabad, az idézett baracsi 10. számu telekjkönyv tanusága szerint B. 3. alatt csak 1870. november 1-én lett bevezetve, holott a bekeblezési kérvény még 1862. nov. 5-én, tehát a bekeblezési tilalmat több évekkel megelőzőleg lett a telekkönyvi hatóságnál benyujtva, a pesti kir. tábla végzésének megváltoztatásával az elsőbiróság végzése oly hozzáadással, hogy az, miként az elrendelt bekeblezés az utóörökösök jogainak nem árthat, kitüntettessék, hagyatik helyben.

184.

Az árverés megkezdése után, azonban annak befejezte s tekintve a vételár kiszolgáltatása elött benyujtott elsőbbségi bejelentvény törvényes határidőben beadottnak tekintendő; s mint ilyen elfogadandó.

A törvényes zálogjog alapján kifizettetni rendelt követelést, a foglaltató végrehajtási, tehát valamint a foglalási, ugy az árverési költségei megelőzvén, azok előzetes kifizettetése rendelendő el.

(1872. november 12-én 8272. sz. a.)

Végrehajtást szenvedett M. József részére ingatlanok foglaltattak le. Ezekből több tárgyakra igényper adatott be, melyekre a további végrehajtás felfüggesztetett. A nem igényelt tárgyak azonban 1871. évi november hó 21-én elárvereztetvén, ez alkalommal az árverési költség levonása után 127 frt

60 kr vételár folyt be. Az árverés folyama alatt a háztulajdonos a végrehajtatónak egy elsőbbségi bejelentvényt adott át, melyben előadá, hogy végrehajtást szenvedett házában 1871. évi május 1-től lakván, az évi 236 frt házbérből csak az első negyedre fizetett, 3 negyedre járó házbérrel azonban még tartozik, melyre nézve őt törvényes zálogjog illetvén, ebbeli követelését a foglaltatókat megelőzőleg kifizettetni kérte.

Időközben és pedig 1872. évi ápril 25-én az igényelt tárgyakra nézve beadott keresetek is elintéztetvén, e tárgyak is árverés alá bocsáttattak, mely alkalommal a háztulajdonos megint elsőbbségi bejelentvényt nyujtott be, melyben 1871. évi augusztus 1-től ápril végéig lejárt házbérre nézve követel elsőbbséget.

Az elsőbiróság — megtartott tárgyalás után — felperest az 1871. évi november 21-kén tartott árverésen befolyt vételárra nézve bejelentett elsőbbségi igényétől elmozditotta, ellenben az 1872. évi ápril 25-kén tartott árverésnél befolyt vételárra nézve 16 frt 69 kr. árverési költség levonása után felperes elsőbbségi igényét, a neki oda itélt főeskü letétele esetére 118 frt félévi lakbér és ebből 50 frt után 1871. augusztus 1-től, 50 frt után pedig 1871. november 1-től folyó 6% kamatai erejéig megállapitotta.

E végzés ellen felperes felebbezett, mert az első vételárra elsőbbsége nem állapittatott meg; mert az árverési költségek a befolyt vételárból levonattak, s mert elsőbbsége csak a főeskü feltétele alatt itéltetett meg.

Mely felebbezés folytán a pesti kir. itélőtábla 1872. évi jul. 2-án 21,112. sz. a. következő végzést hozott:

Tekintve, hogy felperes elsőbbségi bejelentvényét az 1871. november 21-én felvett árverési jegyzőkönyv tanusága szerint az árverés befejezte, illetőleg a vételár kiszolgáltatása előtt adta be; minélfogva ezen bejelentvény kellő időben beadottnak elfogadandó és ennek alapján a felperesi elsőbbségi igénynek az 1871. évi november 21-én befolyt vételárra is hely adandó volt;

tekintve továbbá, hogy a polg. törv. rendtartás 446. §-a szelleménél fogva az árverési költségek minden egyéb követelést feltétlenül megelőznek, és hogy a törv. rendt. 449. §-a szelleménél fogva a házbérleti követelésre nézve fenálló törvényes zálogjog a követelés érvényesitésével járó költségekre is kiter-

jed; tekintve végre, hogy felperes a házbérleti követelés fenállására nézve neki kinált főesküt nyilván elfogadta, — az elsőbiróság neheztelt végzése oly változtatással, hogy a felperesnek megitélt főeskü letétele esetére a zálogjogi elsőbbség 118 frt félévi házbérleti tőke, ennek kamatja s egyéb igazolandó per és végrehajtási költségek erejéig az 1871. november 21. és 1872. évi ápril 25-kén tartott árveréseknél befolyt vételári összegekre, azonban az illető árverési költségek utáni sorrendben, megállapittatik — egyebekben helybenhagyatik.

E végzést alperesek felebbezvén, a kir. Curia, mint legfőbb itélőszék következő végzést hozott:

Az elsőbiróság neheztelt végzése, mennyiben P. J. elsőbbségi igényét az 1871. évi nov. 21-én befolyt vételárra is megállapitotta, az abban felhozott indokoknál fogva helybenhagyatik. A mennyiben azonban felperes részére a házbérleti tőkén és kamatjain tul még per és végrehajtási költségek is itéltettek, a pesti kir. tábla végzése megváltoztatván, az első folyamodásu biróság végzése hagyatik helyben, azért: mert felperes a per során, per és végrehajtási költségeket megitéltetni nem kért, de azokat fel sem sorolta. A mennyiben végre foglaltatók részére a foglalási költségek meg nem állapitattak, e tekintetben a királyi tábla végzése szintén megváltoztatván, foglaltatók részére a 1871. évi nov. 21-én tartott árverést megelőző s végrehajtáskor kimutatandó foglalási költségek is megállapittatnak, s ezeknek az árverési költségekkel együtt leendő előleges levonása elrendeltetik azért, mert a polg. tk. rendt. 446. §-a szerint a foglalási és árverési költségek az előnyös tételek között első sorban elégitendők ki.

185.

Tanuk által előttemezett okirat a kibocsátó jogutódja ellen is teljes bizonyitékul szolgálván, ha annak valódisága kétségbe vonatik, nem az okiratra hivatkozó fél tartozik a valódiságot, hanem az ellenfél tartozik az általa valódiságára nézve kétségbe vont okirat valótlanságára vonatkozó állitását bebizonyitani.

(1872. nov. 16-án 8684. sz. a.)

K. Laza felperes P. Arkádia alperes ellen, ez utóbbi, mint alapperbeni felperes által néhai K. Zsiva utáni köteles rész iránt jelenlegi perujitó felperes ellen marasztatólag lefolyt pernek megujitása iránt inditott ujitott perében az elsőfolyamodásu tszék a perujitásnak helyt adva, az alapperben hozott elsőbirósági itéletet hatályon kivül helyezte, s ujitott alperest a kérdéses törvényes osztályrész iránti alapperbeli keresetével elutasitotta, illetőleg perujitó felperest annak és járulékainak megfizetése alól felmentette, egyuttal pedig, a mennyiben az alapperbeni itélet időközben végrehajtatott, ujitott alperest 1027 ft összeg s járulékai visszafizetésében elmarasztalta.

A pesti kir. itélőtábla pedig 1872. évi jun. hó 18. napján 18,794. sz. a. hozott itéletével az elsőbiróság itéletét az ügy érdemére nézve helybenhagyta;

mert a felperes által válaszához 7. sz. a. csatolt okiratán alperes néhai anyja K. Pavának keze keresztvonása szemlélhető, és ezen okirat tanuk által is előttemezve lévén; miután ily okirat a kibocsátó — alperes anyja s jogelődje — ellenében mindaddig, mig az ellenfél részéről annak valótlansága be nem bizonyittatik, bizonyitékul szolgál, miután továbbá alperes az érintett okirat valótlanságát bizonyitani meg sem kisértette, sőt a felperes által 9. sz. a. felhivott tanuk kihallgatását határozottan ellenezte, az tartalmára nézve is valódinak lévén tekintendő, — tekintve, hogy abban alperesnek anyja s jogelődje nemcsak az 1865. évben elhalt örökhagyó K. Zsiva, hanem nagyatyja és anyja után minden örökösödési jogáról gyermekei, tehát alperes nevében is lemondott, és az akkor felvett összeggel magát végképen kielégitettnek kijelentette, sőt testvére (felperes) ellené-

ben minden kereshetőségi jogairól is lemondott, az ujitott alperesnek sem lehetvén több joga, mint az örökösödési jogról kielégittetése folytán lemondott anyja jogutódjának, — az elsőbiróság itéletét ezen indokoknál fogva helyben kellett hagyni.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék, a pesti kir. itélőtábla fentebbi itéletét helybenhagyta;

mert az ujitott alperes által 7. sz. a. eredetben felmutatott okiratot 1872. évi okt. 30-án az akkori melenczei község elöljárósága előtt, alperesnek édes anyja által kiállitottnak s ugyanazon elöljáróság által azon időben szokásos módon a községi pecsét reá illesztésével megerősitettnek, hitelesitettnek tünvén fel, ennek ellenében ujitott alperesnek kötelességében állott annak hamisságát, illetőleg az abban foglalt ténykörülmények valótlanságát beigazolni, mit azonban tenni meg sem kisértett, sőt inkább az ujitó felperes által, ujitott alperes édes anyja 100 ft és 3 db aranynyal történt s azon okmányban elismert kielégitésének és mind maga, mind pedig örökösei nevében további örökségi igényekről való lemondásának begyőzésére önként megajánlott s a 9. sz. alatti kérdő pontokban is megnevezett tanuk kihallgatását határozottan ellenezte, azért tehát a 7. sz. alatti okiratot tartalmára nézve is valódinak elfogadni s az előre bocsátottakra való tekintettel ugy a pesti kir. itélőtábla ezen okiratra alapitólag kifejtett indokoknál fogva is, annak itéletét helybenhagyni kellett.

186.

A hagyatéki vagyonból az egyik örökösnek járó osztályrész természetbeni kiadatására kötelezhető, az ezen vagyont birtokló másik örököstárs azon esetben is, ha a meghatározott, részben megitélt vagyonrésznek természetben miként leendő kiadatása a perben nem is lett megvitatva.

A hagyatéki ingók kiadatása, s tekintve azok becsárának megfizetése iránti perben, a per tárgyát képező ingóságok részletesen felsorolandók, e nélkül azok értékére nézve a fél által ajánlott becslö eskü meg nem itélhetö.

(1872. decz. 3-kán 8946. szám alatt.)

L. született B. Juliánna felperes B. József alperes ellen atyai s anyai örökrész kiadatása iránt inditott perében az elsőbiróság alperest, illetőleg annak bekövetkezett halála folytán a perben a szavatosságot önkényt elvállalt fiát, B. Jánost ugy is, mint alperes jogutódját és vagyonbeli örökösét, a nagychlivényi 15. számu telekjegyzőkönyvben Az I. alatt foglalt s alperesnő, néhai édes anyja hagyatékához felerészben tartozó urbéri telek $^3/_{32}$ részét, vagyis a hagyatéki $^3/_8$ résznyi felerészből $^1/_4$ résznek természetben és a leltárilag 50 frtra becsült ingókból szintén $^1/_4$ résznek vagyis 12 forint 50 kr feltétlenül leendő kiadásában, a hagyatéki ingóságokból örökrésze kiegészitéseül állitólag még hiányzó 50 frtnak reáfizetésében pedig csak azon esetre marasztalta el, ha felperesnő a becslő esküt arra, mikép néhai édes anyja K., később férjezett B. Mária után, az alperessel közös pénzben 300 frt s azonkivül 200 frtnyi egyéb ingók maradván, e szerint hagyatéka ingókban nem 50 frtot, hanem 250 frtot tett légyen, leteendő.

Másrészről felperest kereseti kéretének azon részével, miszerint a fentebbi ingatlanok felerészből, vagyis a 4. szám alatti fele ház s hozzá tartozó $^3/_8$ urbéri telek azután 566 forintnyi ingóságokból, mint néhai édes atyja B. István hagyatékát képező tárgyakból is, apai örökség czimén neki felerész odaitéltessék, elutasitotta.

Ezen itélet ellen mindkét fél felebbezéssel élvén, a pesti kir. itélőtábla 1872. évi julius 12-kén 23,872. sz. alatt következő itéletet hozott.

Az elsőbiróság itélete, mennyiben felperes az atyai örökrészre intézett kereseti kérelmével elutasittatott és a mennyiben alperes, illetőleg annak perbe önkényt állott fia, B. János a felperes anyja után maradt ingóhagyatékból 12 frt 50 kr. fizetésre feltétlenül köteleztetett, helybenhagyatik, ellenben a felperesnek az anyai ingóhagyatékból becslő eskütől feltételezve megitélt 50 frtra, valamint az anyai ingatlan hagyatékból megitélt örökrész természetbeni kiadására nézve az elsőbiróság itélete megváltoztatik, s felperes a fentebbi 50 frtra intézett kereseti kérelmével feltétlenül, az anyai ingatlanokból követelt örökrész természetbeni kiadására vonatkozó kérelmével ezuttal elutasittatik ; — alperes azonban köteleztetik felperes tulajdonjogát a nagychivényi 15. számu telekjkönyvben foglalt $^6/_8$ urbéri telek $^1/_8$ részére elismeri, s egyuttal köteleztetik alperes, illetőleg annak önkényt perbe állott fia B. János, felperest a közösség megszüntetéséig is a fentebbi $^6/_8$ urbéri telek közös birtoklásába a megitélt $^1/_8$ rész erejéig bocsátani.

Indokok: az atyai örökrészre intézett kereseti kérelmével felperes helyesen utasittatott el; mert a 3. sz. alatt beügyelési felperes által aláirt közokmány tartalma szerint, felperes a hagyatéki tárgyalásnál beismerte, hogy az atyai hagyatékból kifizettetett, ezen beismerés pedig a polg. törvk. rendt. 160. 161. és 165. §§-ai értelmében bizonyitékul szolgál, mert felperes a 3. sz. alatti jegyzőkönyv hamisságát vagy szabálytalanságát nem bizonyitotta.

Ellenben az anyai hagyatékot illetőleg alperes azon állitását, hogy felperes 155 frt. készpénzbeli kifizetésre állott volna rá, tanuival még fél próbára sem emelte; mert azok megegyezőleg vallják, hogy a felek a fizetési határidőre nem tudtak megegyezni, s ez okból az egyesség irásba sem foglaltatott, ily körülmények között pedig a szóban volt egyezmény megállapodott jogügyletnek nem tekinthető.

Alperes azonban mindemellett az ingatlanokból alperest illető örökrész kiadására nem volt kötelezhető; mert a nagychlivényi 15. számu telekjkönyvben az egész $^6/_8$ telek levén alperes nevére bevezetve, osztályterv nélkül annak $^1/_8$-da ki nem adható; ellenben felperes tulajdonjoga annak $^1/_8$ részére nézve

meg volt alperes irányában állapitandó s alperes, illetve annak önkényt perbe állott fia, B. János felperes közös birtoklásának eltürésére kötelezendő; mert alperes viszválaszában határozottan beismerte, hogy a felperes által követelt anyai hagyaték a nagy-chlivényi 15. számu telekjkönyvben foglalt s alperes nevére vezetett $^6/_8$ telek fele részével azonos, az alperes által beügyelt 3. szám alatti tárgyalási jegyzőkönyvből pedig kitünik, hogy felperes anyja végrendelet nélkül s négy gyermek hátrahagyásával elhalálozván, a törvényes öröklés szerint a hagyaték $^1/_4$ része szállt felperesre.

Alperesnek a p. törvk. rendt. 580. és 581. §-aiból meritett védkezése nem vétetett figyelembe; mert az érintett törv.-szakaszok csakis a létrejött egyesség esetére vonatkoznak, jelen esetben pedig felperes örökjoga perbeli tények által is be van bizonyitva.

Az anyai ingóságokból becslő eskütől feltételezve megitélt 50 frtra nézve felperes kereseti kérelmével el volt utasitandó; mert arra nézve, miből állott anyjának ingó hagyatéka, a per során bizonyitékot nem hozott fel, ennek bizonyitása nélkül pedig a ptr. 237. §-a szerint becslő eskü sem alkalmazható; tekintve azonban, hogy alperesnek 8. szám alatti okmánya 50 frtnyi értékü ingó hagyatékot tüntet fel, felperesnek ez alapon annak negyedrésze vagyis 12 frt. 50 kr. megitélendő volt.

Ezen itélet ellen ismételve mindkét fél felebbezéssel élvén, a magyar királyi Curia, mint legfőbb itélőszék, következő itéletet hozott:

Tekintve, hogy B. Julianna az A. alatti kötvényre vezetett nyugtát aláirta, és ezen okmánynak valódisága az uriszéki bejegyzés, ugy felperesnőnek a B. alatti jegyzőkönyvben foglalt beismerése által is bizonyittatott, felperes ezen okmány szerint már kifizetett atyai örökrészét ujolag keresetbe nem veheti, tekintve, hogy az E. alatti jegyzőkönyvbe foglalt egyesség felperesnőt azért nem kötelezheti, mert azt alá nem irta, s az e tárgyban később felvett B. alatti jegyzőkönyvben azt el nem fogadta és e végett perre is utasittatott, és a kihallgatott tanuk vallomásai szerint az egyesség, a fizetési határidők miatt felmerült nehézségek végett létre nem jött, és ennélfogva felperes az idézett okmányok szerint kimutatott anyai vagyonból őt megillető egynegyed részt, és pedig az ingatlanokból

természetben, az 50 frtra becsült ingókból pedig a kimutatott 21 frt. 60 kr. betegségi és temetési költségek levonása után fenmaradt 28 frt. 40 kr. egynegyedét 7 frt. 10 krt készpénzben jogosan követelheti; tekintve, hogy B. János atyjának halála után a pert önként folytatván, de az idézett E. alatti jegyzőkönyv szerint a hagyatéki vagyont is az örökrész kifizetésének kötelezettsége mellett elvállalván, és ugyanazon jegyzőkönyvben valamint viszonválaszában is alperes beismervén, hogy a birtokában lévő telek fele része K. Mária hagyatékához tartozik, a marasztalás ellene törvényesen kimondható; a pesti kir. itélőtábla itélete, mennyiben felperest az atyai örökrész iránti keresetével elutasitotta, indokaiból is helybenhagyatik, az anyai örökrész fejében követelt telekrészre azonban megváltoztatik, s a mennyiben az elsőbiróság alperest a nagy-chlivényi 4-ik számu telekjegyzőkönyvben felvett 4-ik házszám $^{6}/_{8}$ telek $^{1}/_{8}$-ad részének természetbeni kiadására kötelezte, ezen biróságnak itélete indokaiból is helyben hagyatik. Az anyai ingó hagyatékból követelt örökrészre nézve pedig mindkét alsóbirósági itélet részben megváltoztatván, alperes ennek fejében csak 7 frt. 10 krt köteles felperesnek megfizetni, az e czimen kért 58 frt. 40 kr. iránti követelésével pedig felperes a fenebbi, ugy a másodbiróság által felhozott indokokból elutasittatik.

187.

A bérleti szerződés a bérfizetés elmulasztása miatt felbontottnak tekintendő azon esetben is, ha a bérlő a határidő után a bérfizetéssel csak nehány napig késedelmeskedett, s a fizetést még a kereset beadása előtt teljesitette is.

Pestváros lakbérleti szabályai köztudomásuaknak tekintendők s a bérleti viszony folytán inditott per eldöntésénél, mint ilyenek veendők figyelembe.

(1873. évi febr. 4-én 886. sz. a.)

L. József, Sch. Albert ellen bérszerződés felbontása iránt inditott keresetében azért kérte a közte és alperes között létre-

jött bérleti szerződést felbontani s alperest az általa birt lakásnak 8 nap alatt leendő kiüritésére kötelezni, mert alperes a nov. 1-én lejárt bérleti részletet le nem fizette.

Alperes ennek ellenében előadta, hogy felperesnek a bér nem fizetése indokából nem a bérszerződés megszünte, hanem legfeljebb annak teljesitése iránt lehetne joga pert kezdeni, ha ugyan alperes a bérfizetés elmulasztása által szerződésszerü kötelességét nem teljesitette volna, mely eset azonban fen nem forog, mert ő a bérösszeget miután azt nov. 4-én felperes el nem fogadta, nov. 5-én a biztositásra kiküldött végrehajtó kezeihez kamat és költségekkel együtt lefizetvén, szerződésszerü kötelezettségének a kereset beadása előtt eleget tett.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság felperest keresetével elutasitotta, a pesti királyi itélőtábla pedig 1872-ik évi decz. 4-én 43,698. sz. a. az elsőbiróság itéletét helybenhagyta;

mert alperest azon teljesen bebizonyitott körülménynyel szemben, hogy az 1872. évi nov. 1-én lejárt 285 ft bérösszeget már nov. 5-én kamat és költségekkel együtt 294 ft 58 krban birói kézhez letéteményezte, oly késedelmes fizetőnek, ki ellen felperes törvény szerint a bérszerződés korábbi megszüntetését követelhetné, tekinteni nem lehet.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban mindkét alsóbirósági itélet megváltoztatásával L. József, mint bérbeadó és Sch. Albert, mint bérbevevő között létrejött szerződés felbontottnak nyilvánittatik s tartozik alperes a bérbevett helyiséget 1873. évi május 1-én odahagyni és kiüriteni különbeni végrehajtás terhe mellett. — A perköltségek kölcsönösen megszüntetnek;

mert alperes ellenbeszédében önmaga beismerte, hogy a mult évi nov. 1-én esedékes $^1/_4$ évi lakbért kellő időben nem fizette le s a fizetést nov. 5-én csak akkor teljesitette, midőn tudomására jutott, hogy ellene biztositási végrehajtás kéretett, sőt foganatosittatott is; minthogy pedig az 1802. évi 22. tczikk szerint, a bérleti feltételek meg nem tartása miatt a bérlettől való kimozditás önhatalmilag is eszközöltethetett s az ilyképen kimozditott bérlő visszahelyezési keresettel nem élhetett; minthogy továbbá a fent idézett tczikk a polg. tk. rendts 93. §. c) pontja által csak alaki tekintetben és annyiban módosittatik, hogy a bérbeadó kimozditási jogát nem önhatalmilag, hanem

sommás eljárás utján perrel érvényesitheti, — végre minthogy alperes késedelmes bérlet fizetésének semmi helyes vagy elfogadható indokát sem adta, ugyanazért a fen hivatkozott törvények, de a pestvárosi köztudomásu házbérszabályok értelmében is, a felperesi keresetnek helyt adni s ekként az alsóbiróságok itéletének megváltoztatásával a bérletet megszüntnek kimondani s alperest a bérletnek 1873. évi május 1-én leendő odahagyására kötelezni kellett.

188.

A kézi zálogot a zálogtartó az eredeti zálogos összegnél nagyobb összegért alzálogba adván, a tulajdonos csak a zálogért nyert s nem azon nagyobb összeget tartozik a zálog kiváltása fejében megfizetni, melyért a zálogtárgy alzálogba adatott, — kivévén, ha az alzálogtartó bebizonyitja, hogy arról, miszerint a zálogtárgy nem az azt alzálogba adó tulajdona, tudomása nem volt s ennélfogva azt mint önálló zálogtárgyat vette jóhiszemüleg zálogba.

(1873. évi febr. 5-én 918. sz. a.)

Özv. St. Istvánné, H. Ede elleni keresetében előadta, miként elhunyt férje egy ezüst pohárról szóló zálogczédulát B. Józsefnél 6 ftért elzálogositott. B. József ezen zálogczédulát később alperesnek, — állitása szerint 10 ftban — alzálogba adta, ki azt most kiadni vonakodik, kéri tehát, miszerint alperes megidéztetvén, 6 ft lefizetése s illetőleg felvétele után zálogjegyének kiadására utasittassék.

A tárgyalásnál alperes beismerte, hogy a zálogjegy nála van s késznek is nyilatkozott annak kiadására, ha felperes azon 25 ftot, melyet ő B. Józsefnek az alzálogba adás alkalmával kölcsönzött, visszafizeti.

Felperes azonban ragaszkodott ahhoz, hogy miután ő a zálogjegyet csakis 6 ftért adta zálogba s erre ezen összegnél többet nem kapott, alperesnek csakis ezen összeget van joga követelni, s azért ismételve kéri azt ezen összeg lefizetése után a zálogtárgy visszaadására kötelezni.

Az elsőbiróság alperest 6 ft lefizetése mellett a kereseti zálogjegy kiadására kötelezte.

A pesti kir. itélőtábla azonban 1872. évi nov. 19-én 40,747. sz. a. hozott itéletével, az elsőbiróság itéletét megváltoztatta s alperest csakis azon esetre kötelezte a kereseti zálogjegy kiszolgáltatására, ha felperes alperes részére viszont 25 ftot lefizet;

mert felperes azt, hogy alperes a kérdéses zálogjegyre B. Józsefnek tényleg és valóban 25 ftot kölcsönzött, tagadásba nem vette, minélfogva alperest, mint jóhiszemü zálogba vevőt arra, hogy kölcsön-tőkéjének teljes értékbeni visszanyerése nélkül a kézi zálogul nyert kereseti zálogjegyet kiadni köteles legyen, törvény szerint kötelezni nem lehet.

A magyar kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban a kir. tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét hagyta helyben.

Indokok: Miután az alzálogbaadás alkalmával maga az első zálogbavevő által nyert zálogjog terheltetik, további zálogositással önkényt következik, hogy a zálogbavevő csak az eredeti zálogösszeg erejéig adhatja jogérvényesen zálogba a zálogtárgyat s a tulajdonos csak az eredeti zálogösszeget tartozik az alzálogtartónak kiváltásul fizetni, kivévén, ha az alzálogtartó képes bebizonyitani, miszerint a nagyobb összegérti zálogbavétel részéről a nélkül, hogy tudta vagy tudhatta volna, miszerint a zálogtárgy alzálogul adatik: teljes jóhiszemüséggel történt. Alperes részéről azonban nem hozatott fel, annál kevésbé igazoltatott oly ténykörülmény, miből ezen jóhiszemüségre lehetne következtetést vonni, sőt ellenkezőleg alperesnek saját beismeréséből kitünvén az, miszerint ő a kérdeses zálogczédulát B. Józseftől tudva, mint alzálogot vette kezéhez, terheli azon mulasztás, hogy az eredeti zálogösszeg mennyisége felől magának felperestől tudomást nem szerzett.

189.

Vagyonközösség megszüntetése végett inditott perben, felperes illetőségének kiadatása csak azon esetben rendelhető el, ha felperes a felosztás mikénti létesitése iránti tervet a perben felmutatta, vagy a vagyonnak birói árverés utján leendő előadatását kérte és e körülmények a perben megvitatottak.

(1872. decz. 10-én 9225. sz. a.)

N. Ágnes felperes, N. Antal alperes ellen a bicskei 38 számu tjkönyvben felvett ingatlanokra nézve a vagyonközösség megszüntetése felperes illetőségének kiadatása, és a nevezett ingatlanoknak 1864. évi jan. 1-től élvezett hasznáról adandó számadás iránt inditott perében az elsőbiróság a bicskei 38. számu tjkönyvben N. Antal és Ágnes közös tulajdonaként bevezetett ingatlanokra nézve a vagyonközösséget megszüntette s alperest ezen javak fele részének felperes részére 15 nap alatt leendő kiadatásában elmarasztalta, egyszersmind alperest ezen fele rész után 1864. év óta általa beszedett hasznokróli számadásának a 30 nap alatt leendő beadására kötelezte, — a pesti kir. tábla pedig 1872. évi szeptember hó 4-én 30,746. szám alatt hozott itéletével az elsőbiróság itéletét helybenhagyta.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban a pesti kir. tábla itéletét csak azon részében, mely szerint a kérdésben lévő fekvőségekre nézve a vagyonközösség megszüntetése kimondatván, annak fele része megitéltetett, továbbá alperes a haszonvételekről való számadásra köteleztetett, hagyta helyben; ellenben azon részében, mely szerint alperes a megitélt fele résznek 15 nap alatt leendő kiadatásában elmarasztaltatott, megváltoztatta s felperest a kérelem ezen részével külön utra utasitotta;

mert felperes oly osztály illetőleg kihasitási tervet, melynek alapján a közös vagyon mikénti felosztása s a megitélt fele résznek természetbeni kihasitása elrendelhető volna, a per során fel nem mutatván, sem pedig a mennyiben a kérdéses közös birtok természetben felosztható nem lenne, annak birói árverés

utján eladatását nem kérelmezvén, ily helyzetben a birói árverést elrendelni, sem pedig alperest arra, hogy ezuttal meg nem határozható birtokrészt kiadni tartozzék, kötelezni nem lehetett.

190.

Az osztrák törvény hatálya alatt megnyilt örökösödésnél, a szükség örökösöknek köteles részük fejében, nem a hagyatéki vagyon aránylagos jutalékára, hanem csak az örökrész birói becsü szerint felszámitott értékének aránylagos részére van igényük, s azért ezen örökrész nem természetben, hanem pénzértékben itélendő meg.

(1872. decz. 23-án 9530. sz. a.)

St. Vecza és érdektársai, mint felperesnek özvegy St. Mártonné ellen, a köteles résznek néhai St. Márton hagyatékából, a végrendelet illető pontjának érvénytelenitése mellett leendő kiadatása iránt folyamatba tett rendes utu perében, az elsőbiróság St. Márton végrendeletének azon pontját, melyben István, Balázs és Izsák nevü fiainak fejenként 20 ftot hagyományozott, törvénytelennek nyilvánitotta, s alpereseket nevezett St. Márton hagyatékából, jelesül a 17 hold 600 □ öl szállási földből $^3/_{20}$ résznek vagyis 2 láncz és 170 □ öl földnek természetben, a ház és 1140 öl házhely ugy a leltárban felvett ingóságok 170 ftnyi becsértékéből pedig szintén $^3/_{20}$ résznek, vagyis 25 ft 50 krnak, továbbá az örökség megnyiltától, vagyis 1858. évi decz. 2-tól egy láncz föld után járó évi haszonbér fejében 12 ft, 25 ft 50 krtól pedig 6% kamatok kiadására, illetőleg megfizetésére kötelezte, ellenben felpereseket a hagyatéki tömeget terhelő 140 ft $^1/_{20}$ részének, vagyis 63 ftnak az örökség megnyiltától számitandó 6% kamataival együtt leendő megfizetésére kötelezte.

A pesti kir. tábla 1872. évi aug. 27-én 29,050. sz. a. hozott itéletével, az elsőbiróság itéletét azon értelemben, hogy felpereseket a néhai St. Márton hagyatékából illető törvényes osztályrész illetőleg köteles rész St. Vecza, mint néhai St. Izsák jogutódja részére a hagyaték $^1/_{20}$ részében, kiskoru St. Péter és János, mint néhai St. István jogutódjai részére, a hagyaték-

nak szintén $^1/_{20}$ részében, végre kiskoru St. Teréz, mint néhai St. Balázs jogutódja részére a hagyatéknak szintén $^1/_{20}$ részében, összesen tehát valamennyi felperesek javára ezen hagyaték $^3/_{20}$ részében állapittatik meg, és hogy a végrendeletnek ezzel ellenkező határozatai érvényen kivül helyeztetvén, alperesek ezen értelemben tartoznak az elsőbirósági itéletben meghatározott kötelezettségeket és az ott kitett határidő és jogkövetkezmény terhe alatt teljesiteni, továbbá azon változtatással, hogy felperesek tartoznak a hagyatéki tömeget terhelő 11,000 forintnyi tartozásból 23 frt 10 krt, s ezen összegnek 1858. évi decz. 2-tól számitott 6% kamatait megfizetni, — helybenhagyatik.

Indokok: St. Jakabnak a hagyatéki tömeget terhelő tartozása, a B. alatti végrendeletben 1100 ftban lévén kitéve s ezen összeg osztrák értékben 462 ftnak felelvén meg, e tartozásból alpereseket terhelő összeget ehhez képest meghatározni, s e részben az elsőbiróság itéletét megváltoztatni, felebbezett többi pontjaira nézve azonban indokolásánál fogva és még azért is helybenhagyni kellett; mert özv. St. Mártonnét az osztr. p. tvkönyv 757. §-a értelmében egy gyermekrész illetné ugyan, miután azonban ezen törvényes jogát sem a hagyaték tárgyalásnál, sem jelen per során nem érvényesitette, sőt a végrendelet eltérő rendelkezéséhezi ragaszkodását jelentette ki, ennélfogva a köteles rész kiszámitásánál csupán a hagyatéki iratok szerint néhai St. Márton után hátramaradt 10 gyermeket lehetett figyelembe venni, s ehhez képest egy-egy gyermek törvényes osztályrészét, illetőleg köteles részét a hagyaték $^1/_{20}$ részében kellett megállapitani.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék pedig következő itéletet hozott:

Az alsóbirósági itéletek azon részben, melyben felperesek által követelt köteles rész fejében a kereseti 1293. számu tjkvben 16,218. helyr. sz. a. felvett 17 hold 600 □ öl, a györgyéni pusztán fekvő szállási földből $^3/_{20}$ rész, vagyis 2 láncz, lánczát 2000 ölével számitva és 170 □ öl föld természetben, valamint az ezen föld után 1858. decz. 2-tól évenkint 12 ftjával számitandó bér, felpereseknek oda itéltetett meg és oda változtatnak, hogy kötelesek alperesek a fentebb kijelölt 17 hold 600 □ öl földnek elsőbiróságilag 2780 ftban megállapitott becsértékéből $^3/_{20}$ részt készpénzben, jelesül St. Vecza G. Pálnénak, mint

néhai St. Izsák jogutódjának $^{1}/_{20}$ rész fejében 139 ftot, kiskoru St. Péter és Jánosnak, mint néhai St. István jogutódjának $^{1}/_{20}$ rész fejében 139 ftot, s kiskoru St. Teréznek, mint néhai St. Balázs jogutódjának szintén 139 ftot s ezen összegnek 1858. évi deczember hó 2-dikától számitandó 6% kamatait megfizetni. — Egyebekben a pesti királyi tábla itélete helybenhagyatik.

Indokok: Minthogy jelen esetben az örökség még 1858. évi decz. 2-án nyilt meg, s igy a kereset megbirálásával az akkor hatályban volt osztr. p. tkönyv szabályozó, ennek 784. §-a illetőleg függelékének 60. száma szerint pedig a szükség örökösöknek nem a hagyatékhoz tartozó ingó és ingatlan dolgokbóli aránylagos jutalékára, hanem csak az örökrész birói becsü szerint felszámitott értékére van igénye, ugyanazért az alsóbb birósági itéleteket a fentebb kijelölt érdemleges pontban megváltoztatni, egyebekben pedig a pesti kir. tábla itéletét indokolásánál fogva helybenhagyni kellett.

191.

A követelés veszélyezettnek tekintendő és az elrendelt biztositás fentartandó, ha panaszlott vagyona több bekeblezésekkel van terhelve s ellene végrehajtások intéztettek, habár az, hogy a terhek a vagyon értékét tulhaladják, biztositást kérő által a kifogásokra kitüzött tárgyalásnál, panaszlott e részbeni ellenmondása ellenére, be nem igazoltatott is.

(1872. nov. 6-án 8285. sz. a.)

P. Gábor hivatkozva a zombori tszék előtt Sz. Atyim ellen adásvevési szerződés megsemmisitése és 1200 ft tőke és járulékai iránt inditott perére, alperesnek összes ingóságaira a biztositást elrendeltetni kérte, a követelés veszélyeztetésének igazolására E. és F. alatt telekkönyvi kivonatokat mutat fel, melyekből kitetszik, hogy adósának vagyona ennek értékét tulhaladó bekeblezésekkel van terhelve.

A tszék a biztositást elrendelte, szabadságában hagyván végrehajtást szenvedőnek, hogy ezen végzés elleni netáni kifo-

gásait a ptr. 344-dik §-a értelmében 8 nap alatt előterjeszthesse.

Panaszlott ennélfogva kifogásait előadván, azokban mindenekelőtt a követelés lejártát s valódiságát illetőleg tett észrevételeket, — a veszélyeztetést illetőleg a kérvényben tett felperesi állitások ellenében megjegyzi, hogy az általa E. és F. alatt csatolt kivonatban foglalt terhek nem állanak, mert a 2., 3. és 4. alatti felzetek tanusitják, hogy azok kitörlése iránt a kifizetésről szóló nyugták bemutatása mellett már a telekkönyvi hatósághoz folyamodott, ezek levonása után pedig 11,500 ft értékü vagyon maradván, felperes követelése veszélyeztetve nincs.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság panaszlottat kifogásaival elutasitotta, s a biztositást fentartatni rendelte.

A pesti királyi tábla azonban 1872-ik évi julius 31-én 26,154. sz. a. hozott végzésével, a biztositás ellen benyujtott kifogásoknak helyt adva, a biztositást feloldotta;

mert biztositásnak csak igazolt veszély esetében van helye, hogy pedig biztositást kérőnek 1200 ftnyi követelése, mely iránt az kifogást tevő ellen pert folytat, a per eldöntéséig veszélyeztetve lenne, kérelmező által nem igazoltatott, mert azon körülmény, hogy kifogásoló vagyona több bekeblezett követelésekkel van terhelve, — tekintve, hogy a vagyon értéke nincs kitüntetve, és panaszlott tagadta, hogy tartozásai vagyona értékét meghaladják, végrehajtások pedig ellene fen nem forognak, panaszló követelésének veszélyeztetését be nem bizonyitja. Ezért a kifogásoknak helyadásával az elrendelt és foganatositott biztositás feloldandó volt.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék pedig következő végzést hozott:

A pesti kir. tábla végzése megváltoztatik, és az eljáró kir. tszék végzése hagyatik helyben;

mert a D. alatti panaszlott által valódiságára nem kifogásolt okirat szerint, ez utóbbi panaszlónak eladott házon fekvő s telekkönyvileg bejegyzett terheknek törlését, határidő kitétele nélkül vállalván magára, az okirat, illetőleg az abban kitett kötelezettségek és jogok azonnal lejártaknak tekintendők; — minthogy pedig panaszló az E. és F. alatti telekkönyvi kivonatokkal azt is igazolta, hogy panaszlottnak ingatlanságai — a

panaszlónak eladott házat sem véve ki — tetemes adósságokkal terhelvék, sőt azokra a birói árverés is fel van jegyezve, és igy panaszlott végrehajtásokkal is fenyegettetik, a 2., 3. és 4. szám alatti kérvényi felzetekkel pedig panaszlott csak azt mutatta ki, hogy egy némely terhek törléséért folyamodott, de ezek által azoknak valóban lett megszünte még igazoltnak nem vehető; különben azokon kivül még panaszlott ingatlanságai tetemesen terhelnék, és igy panaszló a veszély valószinüségét is teljesen beigazolta, — a pesti királyi tábla végzését megváltoztatni és az eljáró kir. törvényszék végzését helybenhagyni kellett.

192.

A telekkönyvi helyszinelés előtt létrejött adásvevési-szerződés alapján, a telekkönyvezett ingatlan vagyonra követelt tulajdonjog érvényesitése csak kiigazitási kereset utján lévén eszközölhető,— a birtokbiróság előtt inditott tulajdonkereset, mint ily esetben helyt nem fogható, elutasitandó.

(1872. nov. 19-én 8567. sz. a.)

Özv. K. Tódor és érdektársai G. Leopold ellen az ó-csaholyi 10. számu tjkönyvben St. I. alatt foglalt ingatlanokra tulajdonjogának megállapitása s azok kiadatása iránt keresetet inditván, az elsőbiróság felperest keresetével elutasitotta.

A pesti kir. itélőtábla azonban 1872. évi jan. 22-én 24,793. sz. a. hozott itéletével az elsőbiróság itéletét megváltoztatván, felperes tulajdonjogát a mondott ingatlanokra nézve megállapitotta és alperest azoknak felperes birtokába leendő adására kötelezte.

Indokok: Kétségtelen lévén az, hogy P. Simon a kereset tárgyát képező ingatlanokat felpereseknek és alpereseknek is eladta; azon körülmény pedig, hogy ezen ingatlanok a helyszinelés alkalmávali első felvétel folytán alperes nevére telekkönyvezvék, alperes kizáró tulajdonjogának jogszerü bizonyitékául még nem szolgálhatván, jelen esetben már csak azért sem, mivel alperes hallgatag beismervén felpereseknek azon

állitását, hogy a köztük s P. Simon között létrejött adásvevési szerződésnek elrendelt betáblázásáról értesittetett, a később eszközlött helyszineléskor már tudta, hogy e javak felpereseknek eladattak: azon kérdés eldöntésénél tehát, hogy a kereseti ingatlanok tulajdonjoga felpereseket vagy alperest illeti-e? csakis azon körülmény lehet irányadó, hogy ki vette meg előbb P. Simontól a kérdéses ingatlanokat?

Alperes elleniratabeli azon állitásainak igazolására, hogy a kereseti ingatlanokat 1864. évi jan. 11-én, tehát csak 1864. jan. 23-án kelt szerződés alapján követelő felpereseknél előbb megvette, 1. sz. a. felhivott, de az ellenirat első példányához nem csatolt szerződésre hivatkozott. Tekintve azonban, hogy alperes ellenvégirat nem adása által hallgatag beismeré felpereseknek végiratbeli azon állitását, hogy az elleniratban 1. sz. a. felhivott, az ellenirat II. példányához csatolt s a végiratban lemásolt szerződés nem azonos azzal, melyet, mint eredetit alperes viszonválasza mellett felmutatott, mely körülmény az által is igazoltatik, hogy a viszonválaszhoz csatolt eredeti szerződés 1864. évi jan. 23-ról van keltezve, mig az elleniratban 1. sz. a. felhivott szerződés 1864. jan. 14-ről keltezettnek állittatik, és tekintve, hogy az elleniratban 1. sz. a. felhozott szerződés felperesek által koholtnak és hamisnak nyilvánittatott, a valódiság tekintetéből pedig alperes mi bizonyitékot sem szolgáltatott, az elleniratban hivatkozott szerződés azon ténykörülmény igazolására, hogy a kereseti ingatlanokat alperes előbb vette volna meg, nem szolgálhat.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék pedig következőleg itélt:

Minthogy felperesek kereseti kérelmük támogatására azt állitják, hogy a B. alatt mellékelt szerződés alapján a telekkönyvi helyszinelést megelőzőleg, a kereseti ingatlanokra tulajdonjogot szerezvén, ezen ingatlanok a helyszinelésnél hibásan vétettek fel alperes nevére, az ily igények azonban a tk. rendts 3. §. 1. pontja értelmében csak telekkönyv kiigazitási kereset utján érvényesithetők.

A pesti kir. tábla itéletének megváltoztatásával az ügy érdemére nézve az elsőfolyamodásu tszék itélete oly értelemben, hogy felperesek ez uton keresetüktől elmozdittatnak, hagyatik helyben.

193.

Az ősiségi nyilt parancsnak a jogok elnyésztére vonatkozó szabályai, — sem oly esetben, midőn az örökség birtokbavétele, tekintve az örökösödési eljárás megindítását, özvegyi haszonvétel által gátoltatott, sem pedig oly esetben, midőn egyenes leszármazás alapján a közös atya utáni öröklésre a testvérekhivatvák, — nem alkalmazandók.

(1872. decz. 3-án 8773. sz. a.)

Sz. Erzsébet férjezett G. Mihályné felperesnek, Sz. János özvegye és ennek gyermekei ellen néhai Sz. János és neje P. Erzsébet után maradt és uj-barcsi 155. és 162. számu tjkönyvben foglalt ingatlanok és az ingók $^{1}/_{3}$ részének s az időközi haszonvétel iránt örökösödési pert inditván, az elsőbiróság felperest keresetével elutasitotta, a pesti kir. itélőtábla pedig 1872. évi jul. 23-án 22,303. sz. a. az elsőbiróság itéletét következő indokokból hagyta helyben.

Felperes azon előadás mellett, hogy id. Sz. János és P. Erzsébet közös szüléktől való leszármazás folytán ifj. Sz. János és Zsuzsanna édes testvérével egyenlő örökösödés illeti, kéri a 2·/. csatolt uj-barcsi 155. és 162. számu tjkönyvben nevezett testvérek nevére keblezett, de közös szüleik hagyatékát képező birtok és ingóságok kiadására nevezett Sz. János testvérek gyermekeit köteleztetni.

Miután azonban felperes keresetében maga ugy adja elő a tényálladékot, hogy a mondott közös édes atya még 1846. évben halt el, válaszában pedig azt, hogy ő mind a nevezett tjkönyvben foglalt és testvérei nevére felvett birtok, mind a kereseti ingóságok ezen nevezett édes atyától származnak, határozottan beismerte : ezeknél fogva tehát, az alperesi részről felhozott ·/· alatti felperes osztálybeli illetőségi kielégitéseiről szóló okirattól is eltekintve; azért nem volt felperes nevezett, illető örökösödési jogaikat a telekkönyvi felvétel alkalmával kellőleg érvényesitő testvéreivel egyenlő osztályban részesithető, illetőleg azért volt felperes a hasonló osztály iránti keresetétől elmozditandó, mert az ősiségi nyiltparancs 9. §-a értelmében ezen az

osztrák törvény behozatala előtt keletkezett öröklési igényeit a fenti szakaszban kitett egy év alatt vagyis 1854. évi május 1-éig nem érvényesitvén, ezen határidő lejártával a részbeni jogai elenyészetteknek voltak tekintendők.

Ezen itélet ellen felperes felebbezvén, a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék következőleg itélt:

Az alsóbirósági itéletek a per érdemére vonatkozó részben megváltoztatnak, s kötelesek alperesek, mint néhai Szabó János jogutódjai az uj-barcsi 15. és 162. számu tjkönyvben foglalt összes ingatlan vagyonnak $^1/_3$ részét 15 nap s különbeni végrehajtás terhe alatt felperes birtokába bocsátani, ellenben a hagyatéki ingóságok és időközi haszonvételek iránti keresetével felperes elutasittatik.

Indokok: Alperesek nem vonták kétségbe sőt beismerték, hogy felperes azon 3 gyermekek egyike, kik 1846. évben elhalt id. Szabó János és 1862. évben elhunyt Pálinkás Erzsébet házastársak után maradtak, s hogy igy édes testvére azon ifjabb Sz. Jánosnak, kinek alperes jogutódja.

Ehhez képest, miután az örökösödés szabályozására nézve semmi intézkedés sem történt, s miután a per adatai folytán kétségtelen ténynyé vált az, hogy alperesek jogelődje az időközben elhalálozott ifj. Sz. Jánosnak a fentebb nevezett tjkönyvben foglalt vagyona a közös apa néhai id. Sz. János hagyatékát képezte, ezen hagyatéki ingatlan vagyon a hátramaradt 3 örökös között 3 egyenlő részre volt felosztandó, a minthogy ily arányban s értelemben az egyik testvér Sz. Zsuzsannára nézve az osztály hasonló $^1/_3$ részig a fenállott kir. hétszemélyes táblának 1866. évi 1446. sz. a. kelt itélete által már jogérvényesen megállapittatott.

Nem gyengiti pedig felperes kereseti jogát, alperesek azon ellenvetése, hogy felperes különben is csak a viszonválasz alkalmával felhozott 1. 3. és 4. alattiak szerint, még atyja életében osztályos egyességre lépett, melynek alapján az atya utáni minden örökségről előre lemondott; mert egyfelől alperes azon okmányok valódiságát kétségbe vonta, másfelől határozottan tagadta, hogy ő azon okmányok értelmében kielégittetett s az iránt nyugtatványt adott volna, a minthogy a fentebbi számok alatti okmányok az atya részéről felperes javára ajánlott igéreteket tartalmaznak ugyan, de hogy ezen igéretek teljesitettek volna, arról bizonyságot nem szolgáltatnak.

De továbbá alpereseknek az elévülésre fektetett kifogásuk sem állhat meg, mert a közös anya, ki özvegyi jogánál fogva haláláig volt a haszonvételek élvezetére jogositva, csak 1862. évben halálozott meg, s igy az akkor megnyilt örököisödéshez igénye el nem évülhetett, de különben is elévülés oly esetben, midőn egyenes leszármazás alapján a közös apa utáni örökösödésre testvérek hivatvák, helyt nem foglalhat.

194.

Szerződés teljesitését csak azon félnek van joga követelhetni, ki szerződési kötelmeit maga részéről teljesitette, vagy azok teljesitésére egyuttal késznek nyilatkozik, — ellenesetben a szerződés teljesitésére irányzott keresetével elutasitandó.

(1872. decz. 9-én 9119. sz. alatt.)

G. Nicolae felperes P. Péter alperes ellen a klicsovai 101. számu tjkönyvben foglalt 96. népsor számu ház és házhelynek felperes tulajdona gyanánt leendő elismerése és arra felperes tulajdonjogának bekebelezése iránt inditott perében az elsőbiróság felperest keresetével elutasitotta, mert alperes három egyenlően valló tanuival bebizonyitotta, hogy nem ő, hanem felperes volt az, ki a kikötés ellenére a szerződést meg nem tartván, a szükséges házat fel nem épitette; igy tehát alperes nem kötelezhető, hogy irásbeli szerződést adjon, ugy szintén nem lehet felperest itélet alapján bekebelezni; mivel a szerződést, melyből tulajdonjogát származtatja, egészen be nem tölthette.

A pesti kir. itélőtábla azonban 1872. évi január hó 23-án 37,641. szám alatt hozott itéletével az elsőbiróság itéletét megváltoztatta, s felperesnek a kereseti házhoz való tulajdonjogát megállapitván, alperest annak eltürésére kötelezte, hogy e ház és házhelyre felperes tulajdonjoga bekebeleztessék;

mert: alperes elleniratában önmaga elismerte azt, hogy a kereseti házhelyet felperesnek 100 frtért, oly feltétel mellett, miszerint az egy uj, a peres felek által közösen használandó házat épiteni tartozik, eladta — azon körülmény pedig, hogy felperes a szóbeli szerződés ellenére a kikötött lakást még fel

nem épitette, és a házhely és kert fele részének használatába alperest nem bocsátotta, alperesnek egyedül a szerződés betöltésére ered jogosultsága, de nem annak önhatalmu felbontására.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban a királyi tábla itéletének megváltoztatásával az elsőbiróság itéletét hagyta helyben;

mert; a kihallgatott 3 tanu egybehangzó vallomásával be lett az bizonyitva, hogy a szóban forgó háztelek és hozzá tartozó kert eladásának feltételét azon kikötés is képezte, hogy felperes ezen házhelyen egy uj lakható házát, mely alperessel közösen használandó legyen, 1867. év nyarán felépitteni tartozzék. Tekintve tehát, hogy felperes a 100 frt. vételárból csak 85 frtot fizetett le, ellenben pedig azt, hogy a hátralévő részösszeget akár alperesnek, akár a biróságnak kezeihez letette volna, be nem bizonyitotta; sőt az imént érintett adásvevési megállapodás egyéb feltételeinek, illetőleg kötelezettségeinek eleget tett volna, nem is állitotta, ily körülmények között pedig, miután ő magára vállalt kötelezettségeinek meg nem felelt, de az eddig elmulasztott kötelmeinek teljesitésére nem is ajánlkozott, alperestől bekeblezésre alkalmas szerződés kiállitását jogszerüen nem követelheti, sem a dolog ily helyzetében alperes, felperes által igénybe vett tulajdonjog bekeblezésének türésére nem kötelezhető.

195.

Haszonbérlö által inditott sommás visszahelyezési perben, az vita tárgyát nem képezheti, ha vajjon a birtoklásában megháboritott haszonbérlö azon haszonbéri szerzödést, melynek alapján a haszonbérletet megkezdette, a haszonbérbeadásra jogositott féllel kötötte-e?

(1873. febr. hó 4-én 803. szám alatt.)

F. Pál és neje, H. István, Pál és Sekul alperesek ellen a miavi kir. járásbiróságnak beadott keresetében előadja, hogy ők a keresetben részletesen előadott s 1870. s 1871. évre haszonbérbe vett földek használatában felperesek által megháboritattak, illetőleg azok haszonélvezete felperesek által tőlük

erőhatalommal elvonatott. Kérik ennélfogva magukat a 6 darab szántóföld használatába visszahelyeztetni.

A tárgyalásnál a vita főleg azon körülménynél forgott, hogy a felperesek által birlalásuk czimének igazolása végett becsatolt haszonbéri szerződés 1-ső rendü alperes neje által lett kiállitva, kinek erre való jogosultságát ezen alperes tagadta, annálinkább kétségbe vonták ezt a többi alperesek, kiknek birtokáról e részben a haszonbérbeadó rendelkezni jogositva nem volt.

A felperesi védelem ez irányban főleg abban összpontosult, hogy a haszonbérbeadás jogosultságát tanusitja, hogy a földek használata ez alapon neki átadatott s egy éven át békésen birlaltatott.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság a kereset alól 1-ső rendü alperest oly feltétel alatt, hogy ha arra: miszerint nejét a haszonbérbeadással meg nem bizta, a póteskiüt leteszi, másod- s harmadrendü alpereseket pedig feltétlenül felmentette.

A kir. tábla 1871. évi november hó 14-dik napján 27,872. szám alatt kelt itéletével az elsőbiróság itéletét helybenhagyta, mert csakis elsőrendü alperes irányában foroghat fenn kérdés azon, a kihallgatott tanuk vallomása által félbizonyitékkal igazolt körülményre nézve, ha vajjon ezen alperes által neje a felperesek birlalási czimét képező haszonbéri szerződés megkötésére fel lett-e hatalmazva?

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék azonban mindkét alsóbirósági itéleteket megváltoztatta s felpereseket elsőrendü alperes irányában a kérdéses 6 darab szántóföld birtokába visszahelyeztette.

M e r t : a B. alatt felmutatott szerződéssel felperesek birtoklásuk czimét igazolták, a kihallgatott tanuk vallomásával pedig bizonyitva lett, hogy felperesek a bérbe vett 6 darab szántóföldnek 1871. évben békés birtokában voltak; mig elsőrendü alperes maga beismerte, hogy 1872. évben ezen birtoklást, a szántóföldeknek általa lett mivelés alá vételével megváltoztatta. Miután azon kérdés, vajjon jogosult volt-e a B. alatti szerződést kiállitó H. Dorottya, férje nevében a haszonbéri szerződés megkötésére, e perben nem vitatható, és alperes azt, hogy felperesek a bérbe tartott földeket neki visszabocsátották volna, V. József egyes tanu vallomásával nem bizonyitotta,

ennek vallását pedig póteskűjével azért nem egészithette ki, mert alperes tanujának előadása szerint az elsőrendü felperesnek tulajdonitott nyilatkozattétele alkalmával jelen nem lévén, az általa nem hallhatott nyilatkozat valódiságát hittel meg nem erősitheti: kellett felpereseket, mint a békés birtokban megháboritottakat, elsőrendü alperes ellenében visszahelyezni.

196.

A kereseti alap megváltoztatásának nem tekinthető, ha alperes által, az ellenbeszédben tagadott kereshetőségi jog csak a válaszban igazoltatik. Az ősiségi nyiltparancsnak, a jogok elenyésztére vonatkozó szabályai az elidősülés időpontjának meghatározására nézve, a kereset megindítására való jogosultság kimutatásának napjától számitandók; s ennélfogva ha ezen jogosultság nem a keresetlevélben, hanem csak a válaszban mutattatik ki, a jog fennléte vagy elenyésztének meghatározása a válasz beadásának időpontjától feltételeztetik.

(1872. ápril hó 30-án 2469. szám alatt.)

Sch. született L. Apolloniának L. József ellen inditott zálogváltó perében, a kereshetőségnek elvi jelentőségü kérdése főleg a körül forgott, hogy felperesnő, mint L. Lipót oldalági örököse inditotta meg a zálogváltó keresetet, és csak, miután alperesek által beigazoltatott, hogy nevezett zálogbaadónak egyenes leszármazó örökösei is maradván, azok előtt őt a zálogvisszaváltási jog érvényesitése nem illetheti, mutatta be a leszármazó örökösök engedményét, mely szerint azok a zálogvisszaváltási jog érvényesitését felperesre ruházták. Miután azonban ezen átruházás felmutatása által a kereseti alap megváltoztatott, minek a válaszban már helye nem lehet, felperes — mellőzve az ide nem tartozó érdemleges kifogásokat — már ezen oknál fogva is elutasitandó.

A tárgyalás befejezte után az elsőbiróság a zálogkiváltási keresetnek helyt adott, ebbeli itéletének a fentebbi kérdésre vonatkozó részét következőleg indokolván:

A kifogásolt felperességet meg kellett állapitani; mert néhai L. Lipót egyenes leszármazó örökösei, az I. alatti okirat tanusága szerint, azon jogokról, mely a kereseti birtok visszavételére nézve emlitett atyjuk elhunytával reájuk háromlott, felperesnő javára 1865. évi november hó 1-én lemondottak; mert ezen lemondásukat 1867. évi november hó 27-én, 1867. évi szept. 27-én beadott és a jelen perhez csatolt nyilatkozatukban a törvényszéknek is, hivatalbóli tudomásvétel czéljából bejelentették; mert ezen lemondás folytán felperesnő ugy az A. alatti szerződés 9-ik pontja, mint a C. alatti okirat 14-ik pontja szerint a peres birtok visszavételéhez kétségtelen igénynyel bir, mint L. Lipótnak A. szerint igazolt édes testvére, és mert ily minőségben igazolt kereseti joga a kereset beadásakor az F. alatti lemondás tanusága szerint máris fenállott.

Alperesnek azon ellenvetése, hogy felperesnő keresetének jogalapját a válaszban megváltoztatta; s ezért keresete a tvk. rendtartás 68. §-a alapján elutasitandó, merőben alaptalan; mivel a kereseti jogot az A. és B. alatti okiratok képezik, mely kereseti jogalapra felperesnő a válaszban is támaszkodott, sőt ezen jogalapot a pernek egész folyamában, de még a birói szemle alkalmával tartott felszámitási tárgyaláskor is fentartotta, azon körülmény pedig, hogy felperesnő az F. alatti okiratot csakis a válaszban mutatta elő, csupán a keresetben megvetett jogalapon való kereshetőségének igazolásául lett felhozva, mi azonban a kereset jogalapjának megváltoztatását sem nem eredményezte, sem annak helyes jogi fogalmával legtávolabbról sem azonositható.

A kereshetőség czimének a válaszban lett igazolása nem történt elkésetten, mint alperes vitatja; mert alperesnőnek már akkor, sőt már azelőtt, hogy a kereset beadatott, a peres birtok visszavételére kétségtelen joga levén, ily körülmények között felperesnő nem tarthatta azt valószinünek, hogy azon kereseti állitását, mely szerint őt a birtok visszavétele iránti jog megilleti, alperes tagadásba fogja venni, mely nem várt tagadás ellenében, felperesnő a kereshetőség czimének igazolásául bizonyitékait felhozni a válaszban is jogositva volt, a mennyiben a polg. törvk. rendtartás 134. §-a egész határozottsággal megengedi, hogy az elleniratban használt kifogások megerőtlenitésére szükséges uj bizonyitékokat felperes a válaszban is felhozhatja.

A pesti kir. itélőtábla 1871. évi augusztus 3-ik napján 21,053. szám alatt hozott itéletével az elsőbiróság itéletét, a kereshetőség tekintetében, a felhozott indokoknál fogva, helybenhagyta.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék, a pesti királyi itélőtáblának fenidézett keletü és számu itéletét a felperesség megállapitására vonatkozó részében helybenhagyta, ellenben a per érdemére nézve mind a két alsóbirósági itéletet megváltoztatta, és felperest keresetével elutasitotta;

mert: az elsőbiróságoknak a felperesség megállapitására nézve egybehangzó itéletei ellen alperes által felhozott kifogásokat e helyütt sem lehetett figyelembe venni; mert habár felperes 1865. évi november 7-én, midőn a keresetet vélt saját joga alapján folyamatba tette, a testvére L. Lipót által 1833. évi október hó 20-án kelt szerződéssel zálogba adott ingatlanoknak kiváltására saját személyében kereseti jogosultsággal azon okból nem birt, mivel beismeréseként is L. Lipót után egyenes leszármazó örökösök maradtak, felperes utóbb 1866-ik évi deczember 31-én benyujtott válaszában kérelmét nem többé egyedül az őt, mint oldalagos rokont, hanem a zálogba adónak emlitett közvetlen örököseit, a kereset alapjául fektetett szerződésnél fogva megillető jogokra is alapitotta; s igy tekintve, miszerint felperes válaszának csatlékai által igazolta, hogy L. Lipótnak örökösei zálogvisszaváltási jogukról javára lemondottak, e perben az utóbb emlitett jognak érvényesitésére törvény és szerződés szerint kétségtelenül hivatva volt egyének engedményesének vélelmezendő, illetőleg a perben ezek jogutódjának tekintendő, ki a biróságnál 1866. évi deczember 31-én bejelentett ily minőségben, mindazon jogokat, de csakis azokat érvényesithette, melyek jogelődjeit a mondott időben még megillették.

Ily körülmények között, valamint felperesnek kereseti jogosultsága érintett jogutódi minősége által indokolva van, ugy másrészt a per érdemének megbirálásánál, figyelemmel az ősiségi nyiltparancsnak mindenkor hivatalból is alkalmazandó szabványaira, először is azon kérdést kellett megvizsgálni és eldönteni, ha valjon az L. Lipót örököseit szerződésnél fogva megilletett zálogvisszaváltási jog 1866. évi decz. 31-én, mely napon az először érvényesittetett, a mennyiben felperes által 1865. évi nov. 7-én egyedül saját nevében benyujtott kereset-

levél L. Lipót örökösei javára jogfentartást nem eredményezhetett, még hatályában fenállott vagy pedig addig már a hivatalból figyelembe venni kellett ősiségi nyiltparancs rendeletei következtében elenyészett-e? E tekintetben pedig az emlitett nyiltparancs 22. §-a szerint kétségtelen az, hogy L. Lipót örököseinek zálogvisszaváltási joguk elenyészett, minthogy azt ugyanazon szakasz 2-ik pontjában kitüzött zárhatáridő alatt érvényesitni elmulasztották. Ugyanis a kérdéses zálogviszony megkötésének időpontjául ha nem vétetik is a szerződés kelte; hanem, és pedig az emlitett örökösök előnyére, az ingatlanok átadásának befejezte vagyis a szerződésnek foganatba mente vétetik is a számitás alapjául, 1833. évi decz. 9-e tekintendő, és igy miután a zálogszerződés utóbb meg nem hosszabbittatott, a szerződésben is határozottan megemlitett törvényes tehát 32 zálogesztendő 1865. évi decz. 9-én járt le, L. Lipót örökösei tehát, tekintve hogy L. Lipót 1869. évi nov. 8-án, s igy a törvényes zálogévek eltelte előtt halt meg; következőleg örökösei azon időn tul a szerződésben ez esetre javukra fentartott zálogvisszaváltási jog érvényesitésében gátolva nem voltak, tartoztak volna zálogváltási keresetüket az ősiségi nyiltparancs 22. §. 2. pontja rendeletéhez képest, a törvényes zálogos esztendők lefolyta után egy év alatt vagyis 1866. évi decz. 9-éig meginditani. Azt azonban nem tették és e részben, az elenyészéstől csakis a kereset meginditása által megvédhető jogukat a mondott záros határnapig helyettük és nevükben a kereset beadásával más sem tartotta fen, következőleg azon jogukat nem használás által elenyészni engedték.

Midőn tehát felperes 1866. évi decz. 31-én oly jogra állapitotta keresetét, mely már elenyészett, s melyet azon okból a mondott időben, valamint L. Lipót örökösei, akár önálló, akár beavatkozási perrel többé nem érvényesithettek volna, ugy akkor már jogutódi minőségben helyettük más sem érvényesithette.

Ezekhez képest felperest, ki saját személyében zálogvisszaváltási jogosultsággal nem birt, utóbb másoknak időközben elenyészett jogára fektetett zálogvisszaváltási kérelmével elutasitani s ez okból mindkét alsóbirósági itéletet megváltoztatni kellett.

197.

A zálogos birtok után felvett urbéri kárpótlás a tulajdonosnak a zálogos birtok tényleges birtokosa által téritendő vissza, tekintet nélkül arra, hogy a zálogbirtok és járulékai felett történt osztálynál, a zálogos birtok után járult urbéri kárpótlás felett a zálogtartó örökösei között az osztály miként létesült.

A felperes által ajánlott zálogkiváltási összeg megfizetésére ez azon esetben is kötelezendő, ha alperes ezzel be nem elégedve birói szemlét kért, melynél a szakértői számitás a felperes által megajánlott összegnél kevesebbet tett.

(1873. febr. 10-én 527. sz. a.)

Z. Mihály és érdektársai Báró M. Ilia ellen Hontmegye Bél községében fekvő s néhai Z. Miklós által elzálogositott rész birtokvisszaváltási iránti zálogváltó perében az elsőbiróság alperest, mint néhai Sz. Péter örökösét és zálogos birtokost a béli határban fekvő tagositott birtokból összesen 101 holdat tevő zálogos részbirtoknak a mérnök által készitett kihasitási terv szerint ugy a Z.-féle 700 ftos majornak, valamint 11,941 négyszögöles földben lévő tiszta buza vetésnek felperes részére leendő kibocsátásába illetőleg birtokbaadásában; valamint az urbéri kártalanitás fejében felvett 840 ft, ugy szőlődézma-váltság fejében kapott 374 ft kárpótlási összegnek készpénzben vagy magyarországi urbéri, illetőleg szőlődézma-váltsági papirokban a végrehajtáskor folyó pesti börzei árfolyam szerinti megfizetésében elmarasztalta. Felpereseket pedig kötelezte a birtokát illetőleg kiadása vagy ez irányban intézendő végrehajtás alkalmával 3627 ft 54 kr, mint a birtokot terhelő zálogösszegnek és 700 frtnak a Z.-féle majorért leendő megfizetésére.

A pesti kir. itélőtábla 1872. évi aug. 19-én 25,560. sz. a. hozott itéletével, az elsőbiróság itéletét részben megváltoztatta és alperest az urbéri kárpótlás czimén követelt 840 ft tőkeösszeg felének vagyis 420 ftnak megfizetésében marasztalta el, egyebekben az itéletet helybenhagyta.

Indokok: Megváltoztatandó volt az eljáró biróság itélete az urbéri kárpótlási összeg mennyiségét illetőleg s alperes a követelt összegnek csak felében volt elmarasztalandó, mert felperesek az alperesnek elleniratában felhozott azon állitását, hogy ő a követelt kárpótlási összegnek csak felét, s másik felét testvére, ki a perben nem állott, kapta meg, tagadásba nem vévén, meg nem czáfolták, s e szerint alperes, miután felperesek ellenkezőt nem bizonyitottak, csakis saját beismerése alapján volt ez irányban marasztalható.

Ezen itélet ellen mindkét fél felebbezvén, a m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék következő itéletet hozott:

Az urbéri kárpótlásra nézve a pesti kir. tábla itélete megváltoztatik és az elsőbiróság itélete hagyatik helyben, mert alperes kétségbe nem vonta, de az A. alatti itélettel be is igazoltatott, hogy a béli birtokot örökség és osztály utján ő kapta, mivel pedig a vesztett urbériség kárpótlásául fizetett egész összeg ezen béli birtoknak volt tartozéka; azért annak bebizonyitott egész kárpótlási összegét alperes tartozik a zálogbirtokkal együtt kiszolgáltatni.

A zálogösszegre nézve mindkét alsóbirósági itélet megváltoztatik s felperesek 3840 ft 92 kr zálogösszeg lefizetésére köteleztetnek. Mert a 396. sz. pótkeresetben felperesek a béli birtokra esett zálogösszeget maguk határozták meg 3840 ft 92 krban, ámbár pedig alperes ezen zálogösszeget el nem fogadta, az ennélfogva szükségessé vált szakértői becsü alapján eszközlött számitás pedig csak 3627 ft 54 krt eredményezett; mivel azonban a szakértői becsü alperes kárára nem szolgálhat és felperesek a megajánlott zálogösszeg tekintetében viszavonással nem élhetnek, azért felpereseket az önként megajánlott zálogösszeg fizetésére kellett kötelezni.

Egyebekben a pesti kir. itélőtábla itélete helybenhagyatik.

III. RÉSZ.

ELVI JELENTOSÉGÜ HATÁROZATOK.

VÁLTÓ- ÉS CSŐDÜGYEKBEN.

I.

(A vtk. II. r. 2. fejezetéhez.)

68. Váltót alperes felperes rendelményére csupán a jégverés ellen befizetni kellett dij biztositása fedezésére fogadván el, — miután igazoltatott, hogy a befizetni kellett dij alperes által kiegyenlittetett, — felperes keresetével elutasittatott.

(L. a váltófeltszéknek 1863. évi febr. 25-én 591. sz. a. és a hétszemélyes táblának 1863. május 9-én 131. sz. a. határozatait.)

J. J. felperesnek T. J. alperes elleni 134 ft 50 kr iránti váltóperében, melyben a pesti e. b. vtszék mult 1862. évi decz. 11-én 84,394. sz. a. kelt végzésével, alperest a kereseti összegben lejárattól folyó 6% kamatokban és 20 ft $52^1/_2$ kr perköltségben elmarasztalta, alperesi ügyvéd munkadiját pedig 10 ftban állapitotta meg, ezen végzés ellen alperes által közbetett felebbezés helyesebben folyamodás folytán, a m. kir, váltófeltszéken

Végeztetett:

A pesti e. b. vtszéknek fentérintett keletü és számu végzése megmásittatik, felperes keresetétől elmozdittatik, és köteleztetik alperes részére 15 ft perköltséget 24 óra alatt különbeni végrehajtás terhe mellett lefizetni.

Felperesi ügyvéd munkadija hasonlóul 15 ftban állapittatik meg.

Mert:

Felperes válaszában beismeri, hogy a biztositó társulat által alperes részére kárpótlásul megállapitott 270 ft összeget a biztositási dij részbeni törlesztésére felvette.

Ezen beismerés — ha szinte felperes által az, hogy a most emlitett 270 ftos fizetés az alperesi váltókra vonatkoznék, tagadásba vétetett is — kapcsolatban a 4. sz. alatti valódiságára nézve nem aggályzott és a fizetés és a tartozott biztositási dij között kétségtelen összeköttetésre mutató felperesi téritvénynyel, ugy nemkülönben magának felperesnek azon további előadásával, hogy a váltók rendelményére alperes által a biztositási dij fedezésére fogadtattak el, annyival is inkább teljes bizonyt szolgáltat az iránt, hogy alperes a biztositó társulattól nyert 270 ft kárpótlást felperes kezei közt levő váltói lefaragására fizette, mivel alperes azt, hogy felperesnek más jogczimen tartoznék, tagadta, felperes pedig e tagadás ellenében nem bizonyitotta.

S minthogy e szerint a kereseti váltótartozás az alperes által tett és összegre nézve nagyobb fizetés által törlesztettnek volt tekintendő, felperest váltókeresetétől elmozditani kellett.

A perköltségek iránti határozat a vt. II. r. 128. és 225. §-ain alapul.

Előadás napja: 1863. május 9-én 131. sz. a.

A kir. hétszemélyes tábla váltóosztálya J. J.-nak T. J. elleni 134 ft 50 kr iránti váltóperében, — melyben a pesti kir. vtszék 1862. decz. 11-én 84,394. sz. a. végzéssel alperest a beperelt összegben és járulékaiban elmarasztalta; alperes folyamodására a kir. vftszék 1863. febr. 25-én 591. sz. a. az elsőbirósági végzést megváltoztatta, felperest keresetétől elmozditotta s a perköltségek fizetésére kötelezte, — felperes részéről közbevetett felülvizsgálati kérelem folytán tekintve: miszerint felperes beismeri, hogy a kereset alapjául szolgáló 202 ft 88 krról szóló, általa tulajdon rendeletre kibocsátott s alperes által elfogadott váltót alperestől 1861. évben jégverés ellen befizetni kellett dij helyett kapta, a 4. sz. a. saját téritvénye pedig azt bizonyitaná, hogy felperes azon 270 ftnyi összeget, melyet al-

peres az évben mint jégkármentesitést kapott, ugyanazon biztositási dij lefaragására tartott meg, mire nézve alperes felperes ellenében, ki a váltót nem forgatmány utján birja, ezen 270 ft-nak a kereseti váltó sommábani beszámitását jogosan kivánhatná, — a kir. vftszéki 1863. febr. 25-én 591. sz. a. hozott végzését helybenhagyta.

(A vtk. II. r. 2. fejezetéhez.)

69. Váltóhitelező a váltóadóst egy külön irat által biztositotta, hogy a váltóban foglalt összeget, bizonyos abban kitett eshetőség beállta nélkül, per utján nem fogja követelni, — miután a biztositásban kitett feltétel be nem következett, — a kereset mint idő előtti leszállittatott.

(L. hétszemélyes táblának 1863. május 2-án 120. sz. a. határozatát.)

A kir. hétszemélyes táblának váltóosztálya L. B. felperesnek, P. J. alperes elleni 340 ft tőke s járulékai iránti váltóperében, — melyben a pesti e. b. vtszék 1863. január 15-én 1740. sz. a. alperest a keresetlevél értelmében elmarasztalta; a kir. vftszék pedig 1863. márcz. 3-án 962. sz. a. az elsőbiróság végzését megmásitván, a birói illetőséget leszállitotta, azonban a költségeket kölcsönösen megszüntette, — felperesnek felfolyamodása, illetőleg semmiségi panasza folytán, tekintve egyrészt, hogy a kereseti váltó minden törvényes kellékekkel el van látva, melyek annak beperlése iránt kibocsátó felperes által kiállitott ·/. a. biztositó irat által le nem rontattak; tekintve másrészt, hogy felperes a fent érintett ·/. a. iratával biztositá alperest a kereseti váltóban foglalt összeget 1863. decz. 22-e előtt — bizonyos ott kitett, azonban bekövetkezettnek nem állitott eshetőség beállta nélkül, — per utján nem követelni, és igy felperes jelen keresetét idő előtt perelvén be, a kir. vftszéknek fentérdeklett keletü és számu határozatát az ügy érdemére nézve megváltoztatta, a költségek tekintetéből pedig helyben, illetőleg alperes irányában érintetlen hagyta, s felperest alaptalan semmiségi panasza elvetése mellett, jelen idő előtti keresetével ezuttal elutasitotta.

(A vtk. II. r. 2. fejezetéhez.)

70. Midőn a váltókötelezési viszony csak két személy közt (t. i. kibocsátó s elfogadó közt) forog fen, és a váltónak ereje külön téritvény által szabályoztatott, — akkor a kereset nem a váltói eljárás, hanem a polgári törvénykezési rendtartás szerint tárgyalandó s elintézendő.

(L. váltófeltszéknek 1845. május 5-én 590. szám alatt és a hétszémélyes táblának 1846. szept. 25-én 100. sz. a. határozatait.)

P. K.-nak felebbezési folyamodására, mely szerint az ellene V. R. által inditott váltóperben, a pesti eb. vtszéknek f. é. ápr. 10-én 4190. sz. a. hozott elmarasztaló itéletét megmásitatni kéri. A tek. kir. vftszéken

Itéltetett:

Az eljáró eb. vtszék f. 1845. évi ápril 10-én 4190. sz. a. hozott itéletének azon része, melyben felperes az alperes által kért patvarkodástól felmentetik, helybenhagyatik — egyébiránt pedig a tárgy érdemére nézve megmásitatik, és felperes a köztörvény utjára utasittatik, — egyszersmind tartozik ügyvédének munkadij fejében 20 pengőftot, alperesnek pedig, ügyvédi munkadijjal együtt 25 pftban megállapitott perköltségeket fizetni.

Indokok:

A kereseti váltót a G. alatti téritvénynyel egybevetve és kölcsönös tartalmuknál fogva értelmezve, miután a kötelezési viszony csak két személy közt forog, és a G. alatti téritvények által szabályozott váltónak ereje akkép van megkötve, hogy csak azon esetre, ha K.-né, született B. J. a felperessel ugyanazon egy nap kötött H. alatti szerződésnek eleget nem tesz, támad joga felperesnek alperestől fizetést kivánni, s igy a kereseti váltóösszlet, a H. alatti szerződésivel ugyanazon egy követelés legyen: a fenforgó tények ily fekvésében tehát, a kereseti oklevélnek egyenes és határozott váltójogi oly kötelezést tulajdoni-

tani, és azt oly szabályszerü váltónak, miszerint az, a váltók lényegéhez képest mindenkori készpénz gyanánt másra ruházható volna, tekinteni nem lehetne: — másrészről pedig felperes azt, hogy a kereseti váltó csak a H. alatti szerződés biztositása végett adatott, elismervén, ez oknál fogva tulajdon perbeszéde folytán, valamint M. alatti okirata nyomán is, alperest ismételve fizető kezesnek állitja, — azonban ezen minőségben a kérdéses váltó a váltótörvénykönyv I. r. 47. §-a nyilvános rendeletének meg nem felelvén, és annak megkivántatóságával nem birván, ugyanezen törvény világos szavai szerint váltójogi kötelezést nem szülhet. — Végtére, mert felperes, tulajdon téritvénye ellenére, alperes ellen, a szorosan kikötött időben, mitől a T. alatti levéllel sem gátoltathatott, azonnal föl nem lépett, hanem a főadós K.-né, született gr. B. J. és pedig tulajdon perbeszéde szerint, az 1844. évi szept. 21-én, tehát a váltónak lejárata előtt, beperelte, J. és K. alatt elmarasztaltatta, sőt végrehajtás befejezése előtt a csődperbe M. alatt bejelentette, és igy tulajdon téritvénye feltételétől, és ezzel járó, alperes elleni jelen kereset elől, ezt más uton folytatva, önként is tettleg elállott.

Mindezeknél fogva, a kereseti feltételes, jövendő tényekre vonatkozó, és a váltóknak fennérdeklett természetével, és az abbeli kötelezés lényegével összeütköző, de felperesnek szabálytalan tulajdon tette által is megerőtlenitett váltó, ily körülményekben, a váltójogi szigor, és ebbeli birói eljárás alapjául nem szolgálhatván, felperest ezuttal elmozditani, és a köztörvényi utra, melyen alperes perbeszéde nyomán, az elégtételt önként el is vállalja, — egyszersmind a perköltségekben a II. r. 128., 130., 225. §§-ai értelmében elmarasztalni kellett.

Előadás napja: 1846. szept. 25-én 100. sz. a.

A hétszemélyes táblának váltóosztálya, W. R.-nak P. K. ellen a pesti eb. vtszék előtt lefolyt s felebbezett váltóperében, a kir. vtszéknek 1845. évi május 5-én 590. sz. a. hozott itéletét helybenhagyta.

(A vtk. II. r. 2. fejezetéhez.)

71. Telepitett váltók megóvatolását az elfogadó elleni váltójog fentartása tekintetéből, — a magyar váltójog nem igényli.

(L. váltóftszéknek 1863. márczius 10-én 767. sz. a. határozatát.)

N. J. M. felperesnek B. H. alperes elleni 492 ft 58 kr iránti váltóperében, melyben a pesti eb. vtszék, mult 1862. évi decz. 29-én 91,159. sz. a. kelt itéletével alperest a kereseti váltóösszegben, annak 1862. szept. 2-tól folyó 6% kamatiban és 10 ft 88 1/2 kr. perköltségben elmarasztalta, alperesi ügyvéd munkadiját pedig 5 ftban állapitotta meg; ezen itélet ellen alperes által közbetett felebbezés folytán a m. kir. váltóftörvényszéken

Végeztetett:

A pesti eb. vtszéknek fentérintett keletü és számu itélete helyesebben végzése helybenhagyatik.

Mert:

Alperesnek a birói illetőség ellen tett kifogása, miután a vtk. II. r. 19. §. szerint a pesti eb. vtszék tekintettel alperes lakhelyére e perben nyilván illetékes, figyelembe nem jöhet. A mi alperesnek azon további kifogását, hogy ő a kereseti váltót Bécsben fogadta el, és az e körülményhez kapcsolt, a telepitett kereseti váltó óvatolásának elmulasztásából leszármaztatott jogkövetkezményeket illeti: ezen kifogás ajánlott bizonyitása megengedhetőnek azon okból nem találtatott, mert honi törvényeink szellemével a váltóra vonatkozó, de azon fel nem jegyzett megszoritások birói tekintetbe vétele ellenkezik, mert ezen kifogás a minden korlátozó megjegyzés nélkül elfogadott váltó szövege ellen átalában, de különösen a váltó harmadik jóhiszemü birtokosa irányában nem érvényesithető.

Miután eszerint alperesi azon állitás, hogy a kereseti váltó Bécsben fogadtatott el, annak szövege által megczáfolva van, a fenforgó kérdés eldöntésénél kétségtelenül a magyar vál-

tótörvény alkalmazandó, az I. r. 4. §-hoz képest egy Magyarhonban kibocsátott váltó tartalma és jog következései idegen törvény szerint megitélendők egyedül akkor lehetvén, ha a kötelező cselekmény, — tehát itt az elfogadás, — Magyarországon kivül jött létre.

Minthogy pedig a telepitésnek a jelen jogesetre alkalmazandó magyar vtk. I. r. 73. §-ában előirott kelléke a kereseti váltónál nem hiányzik, s minthogy a magyar telepitett váltók megóvatolását, az elfogadó elleni keresetjog fentartása tekintetéből nem igényli, — alperest, ki egyébiránt elfogadói aláirását beismeri és a kereset érdeme ellen kifogást nem tett, kereseti követelésben és járulékiban elmarasztalni, illetőleg az ezen értelemben hozott eb. határozatot a váltótk. II. r. 118. és 120. §-ához képest, azonban végzés alakjában, helybenhagyatni kellett.

(A vtk. II. r. 22. §. illetőleg az 1844. VI. t. cz. 22. §-hoz.)

72. Ha a váltóra létező köztörvényi foganatu kezesség betábláztatik is, azért a váltó törvényes erejét el nem veszti, s a szenvedő váltó kezességgel biró kötelezettek ellen váltóilag kell eljárni.

(L. váltóftszéknek 1847. márczius 11-én 331. sz. a. határozatát.)

S. J. azon felebbezési folyamodására, minél fogva az általa K. K. ellen beadott váltó keresetlevélre a deb. eb. vtszéken f. é. febr. 8-án 249. sz. a. hozott elutasitó határozatot megváltoztattatni kéri, a tek. kir. vftszéken

Végeztetett:

Az eljáró eb. vtszéknek f. é. febr. 8-án 249. sz. a. hozott végzése megváltoztatván: az illetőség megállapittatik és az eljáró váltótszék odautasittatik, hogy az idézés megrendelése, s a további eljárás végett a váltótörvény értelmében intézkedjék.

Mert:

a) a keresetbeli f) alatti váltói követelés betáblázva nincsen, mi az által igazoltatik, hogy a váltó hátára irt jegyzői

bizonyitványoknak és ff) alatti szinte jegyzői bizonyitványnak összevetéséből kiviláglik, miszerint azt a kért betáblázás rendeltetett el; már pedig felperes csak kérte, hogy egy különben is szenvedő váltóképességgel nem biró kezesnő köteleztetése, ennek vagyonára tábláztassék be, a váltóadós irányábani betáblázás ellen azonban tiltakozott.

b) Mert igaz ugyan, hogy a keresetbeli váltó hátára az érintett köztörvényi foganatu kezesség irva van s ennek betábláztatásáról szóló bizonyitvány is a váltó hátára vezettetett; — de mivel a vtk. I. r. 16. §-a szerint, egyebek mik a vtk. I. r. 14. és 15. §§-aiban kitéve nincsenek, ha a váltóra iratnak, annak törvényes erejét nem érdeklik: ugyanazért az 1844. VI. t. cz. 22. §-ának esete fen nem forog.

Az előre bocsátottaknál fogva tehát a váltói eljárás megállapitandó, s az eljárás vtszéknek a további intézkedés meghagyandó volt.

(A vtk. II. r. 22. §. illetőleg az 1844. VI. t. cz. 22. §-hoz.)

73. Ha a váltó az anyaper befejezése után tábláztatott is be, azért az illetőség az ujitott perben is leszállitandó.

*) (L. a váltóftszéknek 1846. márcz. 13-án, 310. sz. a. határozatát.)

K. Gy. felebbezési jelentésére, mely szerint W. K. elleni ujitott váltóperében a debreczeni eb. vtszék által f. é. január 15-én 61. sz. a. hozott itéletét megváltoztatni kéri, a tek. kir. vftszéken

Itéltetett:

Az eljáró vtszéknek f. é. jan. 15-én, 61. sz. a. hozott itélete megváltoztattatván, a birói illetőség leszállittatik, s az ujitott fél anyaperbeli keresetével köztörvény utjára utasittatik, az anyaperbeli elmarasztaló itélet következésében foganatositott végrehajtás pedig törvényelleninek és semmisnek nyilvánittatván,

---

*) **Jegyzet:** Ha a váltó a hozott elmarasztaló itélet után tábláztatik is be, az ezután megrendelt váltóvégrehajtás is megsemmisitendő (l. válftsznek 1846. 310. sz. a. határozatát).

az elfoglalt javak azon állapotba, melyben a végrehajtás előtt voltak, visszatétetni rendeltetnek, — a perbeli költségeket illetőleg végre ujitott fél, mind az anya, mind jelen perben az eljáró tszék által megitélt költségeket viselni, s ujitó félnek megtériteni köteleztetik.

Indokok:

A 61. sz. a. tárgyalási jegyzőkönyvhöz 15. sz. a. mellékelt váltólevél, 1845. évi jan. 22-én betábláztatván, az 1844. VI. t. cz. 22. § a szerint váltói minőségét elvesztette, és igy csak közönséges kötelezmények lévén tekintendő, az anyaperben hozott itélet foganatát ujitott fél saját tette által elenyésztette, — következésképen az érdeklett váltólevélnek betáblázása után váltótörvényszerüleg foganatositott végrehajtásnak törvényellenesnek kelletvén tekintetnie, az elfoglalt javaknak a végrehajtás előtti állapotba kellett visszatétetniök; kellett pedig az illetőségnek szállittatnia azon tekintetnél fogva is, mert ha az elmarasztaló itélet után de a végrehajtás foganatositása előtt betáblázott váltólevelek megtartanák váltójogszerüségeket, ez által az idézett tczikknek a váltói szigoru eljárást korlátozó rendelete kijátszatnék, és a váltótszékek a betáblázás által közönséges kötelezvénynyé vált váltólevelek iránti későbbi eljárásokra, milyen a perujitás is, kényszerülve lennének, ez pedig a sokszor idézett t. cz. szellemével merőben ellenkeznék; az ujitott felet azért pervesztett félnek kellvén tekinteni, a költségekben is el kellett marasztalni.

II.

(Az 1840. XXII. tcz. 65. §-hoz.)

35. A csődperügyelővel, azon kötelezvények eredetijét, — melyek a csődkeresetek alapjául szolgálnak, — ha kivánja, közölni kell.

(L. a váltóftszéknek 1843. szept. 26-kán 170. sz. a. határozatát.)

Vagyonbukott D. F. izraelita hitelezőinek Zemplénmegye törvényszéke előtt lefolyt csődperében. A tek. kir. vftörvényszéken

Itéltetett:

B. F. a periratok V. csomójában foglalt keresetét illető 39. szám alatti itéletet a perügyelő azon okból, hogy azon kötelezvénynek eredetije, melyen e kereset alapul, a tszék elnöke által összehasonlittatván, vele nem közöltetett, felebbezvén: miután a perügyelő ezen alapos és törvényes kivánata megtagadtatott, s a nélkül hogy ő az 1840. XXII. tcz. 65. §-hoz képest észrevételeit az eredeti kötelezvényre megtehette volna, a tömeg ezen követelésben elmarasztatott; a csődper ezennel oly utasitással küldetik vissza az eljáró megyei tszékhez, hogy a kivánt kötelezvény eredetijének a perügyelővel leendő közlésére határnapot tüzvén, az általa netalán leendő kifogásokra, a követelő meghallgatásával ujabb itéletet hozzon, s a pert, a többi felebbvitt követelések megvizsgálhatása tekintetéből is ide ujra felterjeszsze.

Egyuttal oda utasittatik az eljáró megyei csődbiróság, hogy a csődületi határnapnak a magyar királyi helytartó-tanács

utján országszerte, a szolgabirák által pedig a megye kebelében; az I. csomó 6-dik száma alatti határozathoz képest valósággal megtörtént köröztetéséről, ugy az összehivó végzésnek a megyeház kapuira lett kifüggesztéséről szóló bizonyítványokat; mint nemkülönben a bukott neje által letett eskü formáját is a periratokhoz csatolja; ezekről pedig az 1840. XXII. t. cz. 65. §-ban megrendelt „külön feljegyzést“ megtétetni, s azt szinte a felküldendő csődperhez mellékelvén; a jegyzőkönyvi határozatokat egyszersmind az illető beadmányokra is rávezettesse, — a tömeggondnoknak az idézett törvényczikkely 94. d) §-ához képest készitendett, s a csődválasztmány által megvizsgálandott számadásaira nézve, melyek a felterjesztett periratok között szinte nem találtatnak, egyedül azon okból, mivel azok iránt a hitelezők által kifogás nem tétetett, megjegyzés ezuttal nem tétetvén.

(Az 1840. XXII. t. cz. 116. §-hoz.)

36. Midőn a csődületi per tettleg már megnyittatott, — a biróság köteles a csődpert, — ha a perben álló hitelezők egyen kivül követeléseiktől mind elállottak is — ezen egy hitelező érdekében tovább folytatni, egyátalán fogva a csődbiróság nincsen feljogositva a csődületet, — kivévén a csődt. 116. §-ban történt kifizetések esetét, — valamely más esetben megszüntetni.

(L.*) A váltóftszéknek 1841. julius 26-án 227. sz. a. határozatát.)

K. A. Komáromvármegye tiszti ügyészének, mint B. L. értékében megbukott adós részére rendelt perügyelőnek, a most nevezett adós hitelezői ellen Komáromvármegye törvényszéke előtt lefolyt és felebbvitt csődperében. A tek. kir. vftszéken

Itéltetett:

Noha a periratok közt C. alatti 11-ik számu keresetben megnevezett özvegy V.-né, szül. S. E. követelőt kivéve, a többi

*) A kir. hétszemélyes tábla az 1841. évi 6. sz. a. kelt határozatával a váltófeltörvényszéknek ezen itéletét helybenhagyta.

e perben által hitelező kilépett, minthogy mégis, A. alatt levő tszéki végzéssel B. L. ellen a csőd folyó 1841-ik évi febr. 16-án elhatároztatott, s a hitelezők összeseregléséro időhatárul rendelt folyó évi márczius 10-én a hitelezők valóban meg is jelenvén, követeléseiket be is adák; és igy ezen csődületi per, az 1840. XXII. tczikk 11. §-nak értelmében tettleg meg is nyittatott — kivévén midőn a 116-ik §. szerint: — „megtörténvén a kifizetések, a biró, a csődületet megszüntnek nyilatkoztatja“ — valamely más esetben megszüntethetnék, az egész csődületi törvényczikkben emlités nincs, sőt annak egészbeni értelméből ellenkező tünnék ki: mindezeknél, de még annálfogva is, hogy a csődületi pereknek ilyetén megszüntetése, és az egyedül maradt követelőnek más perre lehető utasitása által sok visszaélésnek s a jó lelkü, gyakran fő hitelezők kijátszásának tág kapu nyittatnék: az eljáró tszéknek folyó év junius 1-ső napján 399. sz. a. hozott E. alatti végzése meg nem állván, ezen csődületi per a már nevezett özvegy V. F.-né szül. S. E.-nak C. alatt levő 11-ik számmal jelelt keresetében foglalt követelésére nézve hozandó itélet végett az eljáró vármegye tszékéhez visszautasittatik; s ekkép a törvényszéknek itélete megváltoztattatván, a XXII-ki tvczikk 101-dik §. értelmében felsőbb vizsgálat végett a főméltóságu hétszemélyes táblának elébe terjesztetik.

(Az 1840. XXII. tcz. 116., 117. és 124. §§-hoz.)

37. Csödtömeggondnok ellen, — a tömeg káros kezelése miatt, a csödbiróság a bünvádi eljárást nincs feljogositva elrendelni, hanem köteles a tömeggondnok, választmány és az összes hitelezöknek elöre bocsátandó meghallgatása után határozni.

(L. a hétszemélyes táblának 1862. szept. 20-án 220. sz. a. határozatát.)

A kir. hétszemélyes tábla váltóosztálya, vagyonbukott G. F. csődtömege gondnokának A. M.-nak a csődtömeg kezelése körüli eljárása tárgyában, melyben Somogymegye tszéke által f. é. márczius 27-én 463. sz. a. A. M. a csődtömeg gondnokságától, elmozdittatott, javainak a zár alá vétele, s ellene csalás és

hamisitás miatti bünvádi eljárás, továbbá más tömeggondnok választása rendeltetett, és a kir. vftszék által f. é. május 27-én 3139. sz. a. az eb. határozat, a mennyiben a nevezett tömeggondnok ebbeli hivatalától elmozdittatott, s az általa okozott károkért felelőssé tétetett, és azok biztositása tekintetéből javainak zár alá vétele, s más tömeggondnok választása rendeltetett, helyben hagyatott, a mennyiben pedig ellene bünvádi eljárás rendeltetett, megszüntetett, s egyebekben büntetlenül hagyatott; — érdeklett tömeggondnoknak felfolyamodása, illetőleg semmiségi panasza folytán a másodbiróságnak fentérdeklett keletü s számu határozatát a mennyiben az eljáró eb. végzését megszüntette, érintetlenül hagyta, a mennyiben pedig azt helyben hagyta, avval egyetemben feloldotta, és az eljáró biróságot a csőd vagyonnak tudomására jutott káros kezelése iránt a tömeggondnok és választmány, illetőleg összes hitelezők meghallgatása után a kifejtendőkhöz képest az id. csődr. 116. 117. és 124. §§. értelmébeni ujabb határozat hozatalára utasitotta.

Mivel a csődbiróság köteles ugyan a csődt. 124. §-a szerint arra felügyelni, hogy a tömeggondnok és választmány a hitelezők által reájuk ruházott jogok határait át ne hágják s kötelességeiknek eleget tegyenek, azonban az ebbeli felügyelési jog az érdeklett csődrendtartás szabályai értelmében gyakorlandó; ezek szerint pedig hogy ha a csődvagyon káros kezelése jut a csődbiróság tudomására, a felett a csődt. 117. és 124. §§-aihoz képest a tömeggondnok és választmány, sőt a 116. §. tekintetbe vételével az összes hitelezőknek előre bocsátandó annak rende szerinti meghallgatása után köteles határozni és szükség esetében uj tömeggondnok vagy választmány választását rendelni.

Miről stb.

A m. kir. semmitőszék elvi határozatainak

SOROZATA

az 1868: LIV. tczikkben foglalt polgári törvénykezési rendtartás czimei és fejezetei, ugy a polgári törvénykezési eljárást szabályzó egyéb törvények és rendeletek szerint.

A) A polgári törvénykezési rendtartásra vonatkozó határozatok.

ELSŐ CZIM.

I. FEJEZET.

(Birósági szervezet.)

II. FEJEZET.

(Birói hatáskör.)

III. FEJEZET.

(Birói illetékesség.)

ÖTÖDIK CZIM.

I. FEJEZET.

(Végzések és itéletek.)

HATODIK CZIM.

I. FEJEZET.

(A felebbvitel általános szabálya.)

Lap

574. Az átm. int. I. czikkéből kifolyólag a m. kir. semmitőszék azon esetben is, ha a semmiségi panasz oly legfőbb itélőszéki határozat ellen van intézve, mely még a ptr. életbelépte előtt beadott felebbezés folytán keletkezett, annak vizsgálatába, valjon a felebbezést a legfőbb itélőszék helyesen fogadta-e el s vette annak folytán a perügyet felülvizsgálat alá? hivatva van 10
586. A biróságok fegyelmi hatóságán alapuló birói határozatok ellen a semmitőszék elé tartozó perorvoslatnak helye nincs 34
595. A sommás perben hozott itélet kihirdetésére határnapot kitüző végzés ellen külön semmiségi panasznak nincs helye 49
599. Tekintve, hogy a végrehajtó dija iránt, az 1871. évi LI. tczikk 14 §-a és az 1872-évi január 29-én 3564. sz. a. kelt igazságügyminiszteri utasitás 22. §-a alapján kibocsátott fizetési meghagyás nem teljesitése esetében, a végrehajtás, az emlitett §. alapján ugyan, de a ptr. szabványainak szem előtt tartásával rendelendő el és foganatositandó: az ily végrehajtást rendelő végzés ellen a ptr. szabályai szerinti perorvoslatnak és pedig semmiségi panasz alkalmazásának van helye 54
603. A ptr. 580. §. alapján a hagyaték átadhatása czéljából kért hirdetményi eljárás megtagadását tartalmazó végzés ellen nem felebbezésnek, hanem csak semmiségi panasznak van helye 60
615. A tanukihallgatás és szemle foganatositása körüli eljárásnál netán felmerült szabálytalanságok miatt semmiségi panasznak helye nincs 79

II. FEJEZET.

(Felebbezés.)

609. A felebbviteli biróság oly itélete, mely által a perügy egyedül az egyik fél felebbezése alapján, a másik fél törvényszerüen alkalmazott felebbezésének teljes mellőzésével, döntetett el, a 297. §. 1. pontja szerint semmis 70

IV. FEJEZET.

(Igazolás.)

581. A prtr. 306. §. második tétele eseteiben elhárithatlan akadály kimutatása előirva nem levén: az esküttételi határnap elmulasztása miatt kért igazolás vétlen mulasztás kimutatása alapján is megadható 28

HETEDIK CZIM.

I. FEJEZET.

(Z á r l a t.)

NYOLCZADIK CZIM.

I. FEJEZET.

(Általános szabályok a végrehajtásról.)

B) Az átmeneti intézkedések tárgyában 1869. évi márczius 30-kán kelt m. k. igazs. min. rendelet.

I. czikkére:

C) A telekkönyvi rendtartásra.

D) A sajtóügyi eljárásra.

E) A csődeljárásra vonatkozó határozatok.

II. RÉSZ.

A m. kir. Curia, mint legfőbb itélőszék határozatainak

SOROZATA.

A) A polgári magánjog anyagi részére vonatkozó határozatok.

Dologbeli jog.

Kötelmi jog.

Örökösödési jog.

Családjog.

B) A magánjog alaki részére vonatkozók.

a) *A polgári törvénykezési rendtartás.*

III. RÉSZ.

I.

A váltó-jogra vonatkozó elvi jelentőségü határozatok.

Lap

II.

A csődeljárásra vonatkozó elvi jelentőségű határozatok.

A római jog tankönyve.

Irta dr. **Mackeldey Ferdinánd.**

A tizennegyedik dr. **Fritz János Ádám** által tetemesen javitott és bővitett kiadás után magyarra áttették: **Báttaszéki Lajos, Löw Tóbiás** és **Wagner Géza.**

Második javitott kiadás. Három kötet. (Nagy 8-rét, VIII, 228, 244, 212 lap.) Füzve 6 forint.

Justinianus császár

institutióinak négy könyve.

A CORPUS JURIS CIVILIS,

Kriegl testvérek által 1858-ban (nyolczadszor) kiadott eredeti szövege szerint $186^{1}/_{2}$ és $186^{2}/_{3}$-dik évbeli tanitványai közremüködésével forditotta

Dr. HOFFMANN PÁL.

(280 lap, 8-rét.) Füzve 1 forint 20 krajczár.

A római jog történelme és institutiói.

Első kötet:

A római jog külszerü történelme és a római perjog.

Hoffmann Pál,

jogtudor, hites ügyvéd, magyar tudományos akadémiai levelező tag s a magy. kir. pesti egyetemen a római jog nyilvános rendes tanára által.

(Nagy 8-rét, 672 lap.) Második kiadás. Füzve 5 frt 50 kr.

A római magánjog

rendszere mai érvényben,

vagyis

Pandekták alapvonalai.

Hoffmann Pál,

jogtudor, hites ügyvéd stb.

Negyedik kiadás. (Nagy 8-rét, 440 lap.) Füzve 4 frt.

